IULIAN SEMIONOV

VALIZA CU AMPRENTE

IULIAN SEMIONOV

Valiza cu amprente

(Şaptesprezece clipe ale primăverii)

În româneşte de Nicolae Mărgeanu şi Vladimir Vasiliev

Editura Univers
Bucureşti – 1972

În memoria tatălui meu

Cuprins

— — . . — — . . 1_____5
— — . . — — . . 2_____37
— — . . — — . . 3_____72
— — . . — — . . 4_____100
— — . . — — . . 5_____124
— — . . — — . . 6_____135
— — . . — — . . 7_____159
— — . . — — . . 8_____174
— — . . — — . . 9_____186
— — . . — — . . 10_____202
— — . . — — . . 11_____234
— — . . — — . . 12_____258
— — . . — — . . 13_____296
— — . . — — . . 14_____326
— — . . — — . . 15_____355
— — . . — — . . 16_____389
— — . . — — . . 17_____419

— — . . — — . . 1

În primele clipe, lui Stirlitz nu-i veni să creadă: în grădină cânta o privighetoare. Văzduhul era îngheţat, albăstrui şi, cu toate că de jur-împrejur peisajul împrumutase nuanţe primăvăratice, diafane, de acuarelă subţiată, zăpada era încă densă, lipsită de acea nuanţă caracteristică, timid vineţie, care vesteşte îndeobşte că peste noapte se va topi.

Trunchiurile vânjoase ale copacilor bătrâni erau negre; în parc plutea un iz de peşte îngheţat de curând. Mireasma pătrunzătoare de ace de brad şi frunze de plop putrezite, căzute în toamnă, care însoţeşte primele zile de primăvară, nu se simţea încă în văzduh, şi cu toate astea privighetoarea îşi revărsa, în parcul tăcut şi întunecat, în triluri nestăvilite cântul, graseindu-l sacadat, înşirându-l, firav şi fără noimă, ca într-un şirag de mătănii.

Stirlitz îşi aduse aminte de bunicul său; un moşneag bărbos, cu sprâncenele stufoase, care se pricepea grozav să vorbească cu păsările. Se aşeza sub un copac, ademenea câte un piţigoi şi se uita îndelung la micuţa zburătoare; pe nesimţite, ochii săi se făceau aidoma cu cei ai păsărilor, iuţi şi iscoditori. Nicio pasăre nu se temea de el.

— Pin-pin-tararah! fluiera bunicul, iar piţigoii îi răspundeau, încrezători şi veseli.

Soarele se trăsese spre asfinţit, şi umbrele drepte, violete, ale copacilor cu trunchiuri negre se aşternură,

răsturnate pe albul zăpezii.

Stirlitz se uită la ceas: ora şapte.

„Trebuie să sosească îndată, îşi zise. E întotdeauna punctual. Nu i-am cerut chiar eu ca să evite să întâlnească pe cineva, să vină, de la gară, prin pădure? Foarte bine, am să mai aştept: e atâta frumuseţe aici...”

Cu agentul acela, Stirlitz se întâlnea întotdeauna acolo, în mica vilă izolată de pe malul lacului. Era casa sa conspirativă cea mai bine plasată: liniştită, ferită de ochii lumii, aşezată undeva în adâncul unei păduri de stejari. Timp de trei luni încheiate se străduise să-l convingă pe Obergruppenführerul SS Pohl să-i aloce banii necesari pentru achiziţionarea vilei, care era proprietatea copiilor dansatorilor de la Operă, morţi în bombardamente. Pretenţiile băneşti ale copilaşilor erau foarte mari, şi Pohl, care răspundea de sectorul administrativ al SS-ului şi S.D.-ului, îl refuza de fiecare dată pe Stirlitz în termeni categorici: „Dumneata ai înnebunit! îl repezea Pohl. Nu poţi închiria o casă mai modestă? De unde şi până unde această înclinaţie spre lux? Crezi că ne putem permite să dăm cu banii de-a azvârlita? Ar fi, în primul rând, neonest faţă de naţiunea noastră, care duce pe umerii ei povara războiului...”

Stirlitz se văzu nevoit să-l aducă acolo pe patronul lui, şeful serviciului de informaţii politice al Siguranţei. Brigadeführerul SS, în vârstă de treizeci şi patru de ani, Walter Schellenberg. Acesta, estet rafinat, intelectual prin excelenţă şi om inteligent, îşi dădu numaidecât seama că era un loc ideal pentru întâlnirile cu agenţii de prima mână. Prin intermediul unor persoane substituite, fu încheiat actul de cumpărare, şi dreptul de folosinţă asupra vilei îl

căpătă un oarecare Bolsen, inginer-şef la „Întreprinderea populară chimică «Robert Ley»”. Acelaşi Bolsen angajă, cu o leafă mare şi o raţie alimentară substanţială, un paznic pentru vilă. Bolsen nu era altcineva decât Standartenführerul SS von Stirlitz.

...După ce aranjă pe masă cele necesare servirii unei gustări, Stirlitz deschise aparatul de radio. Londra transmitea muzică distractivă. Orchestra americanului Glen Miller interpreta o melodie din „Serenada din valea soarelui”. Filmul acela îi plăcuse lui Himmler, drept care o copie a peliculei fu achiziţionată în Suedia. De atunci, filmul era vizionat asiduu în subsolul din Prinz Albrechtstrasse[1], îndeosebi în timpul bombardamentelor aeriene nocturne, când interogatoriile arestaţilor erau întrerupte.

Stirlitz sună şi, când paznicul se înfăţişă, îi spuse:

— Astăzi, poţi pleca în oraş să-ţi vizitezi copiii. Mâine dimineaţă, întoarce-te pe la şase şi dacă n-o să fiu plecat încă, să-mi faci o cafea tare, cât se poate de tare...

„Iustas către Alex
Din Berlin

Informaţie asupra efectivului numeric şi de luptă al grupurilor de armate de pe Frontul de est, conform situaţiei existente în februarie.

1. Grupul de armate «Kurland» - 20 unităţi

[1] Sediul central al Gestapoului.

efectivul numeric - 232.000 oameni
efectivul de luptă - 110.000 oameni
2. Grupul de armate «Nord» - 28 unități
efectivul numeric - 384.000 oameni
efectivul de luptă - 141.000 oameni
3. Grupul de armate «Wisla» - 37 unități
efectiv numeric - 527.000 oameni
efectivul de luptă - 280.000 oameni
4. Grupul de armate «Centru» - 43 unități
efectivul numeric - 413.000 oameni
efectivul de luptă - 191.000 oameni
5. Grupul de armate «Sud» - 35 unități
Efectivul numeric - 449.000 oameni
Efectivul de luptă - 143.000 oameni
Efectivul numeric general - 2.005.000 oameni
Efectivul de luptă general - 865.000 oameni

Sursa de informare – un locotenent-colonel din armata de rezervă.

IUSTAS.”

„Schwarz către Alex.
Din Viena.

Conţinutul: situaţia numerică a armatei de rezervă, existentă la 1.2.1945:

a) efectivul de rezervă, inclusiv convalescenţii – 546.000 oameni;

b) efectivul permanent al unităţilor militare de instrucţie – 147.000 oameni;

c) cursanţii şcolilor şi cursurilor militare – 113.000 oameni;

d) aflaţi în tratament în spitale – 650.000 oameni;
e) unităţi ale Landwehr[2]*-ului – 205.000 oameni;*
f) unităţi de garnizoană – 18.500 oameni;
g) alte servicii şi unităţi militare – 145.000 oameni;
h) efectivul neluat în evidenţă – 310.000 oameni.
În total – 2.132.800 oameni.
Sursa de informare – un stenograf de la O.K.W.[3]

SCHWARZ.”

„Grette către Alex.

Documentele primite permit să se tragă concluzia că, în luna ianuarie 1945, industria Germaniei producea:
muniţii – de trei ori mai mult decât în anul 1941;
armament – de două ori mai mult decât în anul 1941;
tancuri – de şapte ori mai mult decât în anul 1941;
avioane – de trei ori mai mult decât în anul 1941;
nave – de unu şi jumătate ori mai mult decât în anul 1941.
Sursa de informare – secretarul adjunctului Reichsministrului pentru problemele de planificare, Speer.

GRETTE.”

[2] Miliţie populară de categoria I-a în armata nazistă.

[3] Oberkommando der Wermacht – Comandamentul suprem al armatei naziste.

„Siegfried către Alex.
Din Copenhaga,

Ieri, un iaht sub pavilion spaniol a primit pe bordul său doi ofiţeri superiori ai S.D.-ului. Iahtul «Azurul cerului» are destinaţia Stockholm. Ofiţerii S.D.-ului s-au îmbarcat în calitate de ingineri hidrologi. Au fost conduşi de şeful serviciului de informaţii politice Schellenberg.

Sursa de informare – serviciul de carantină al portului.

SIEGFRIED.”

„Angela către Alex,
Din München

La secţia locală a R.S.H.A.[4] *Sosesc maşini ale unor ofiţeri superiori SS. Aici, aceştia îşi schimbă maşinile cu altele, cel mai adesea cu unele de marcă franceză sau americană, şi pleacă cu ele în Elveţia. În cursul zilei de ieri, au plecat în Elveţia cinci asemenea maşini.*

Sursa de informare – un maistru de la serviciul de deservire tehnică auto din zona de frontieră.

---

[4] Reichssicherheitshauptamt – Biroul Principal de Securitate al Reichului German, organizaţie subordonată SS-ului. RSHA a fost creată de Heinrich Himmler pe 22.09.1939 prin fuzionarea *Sicherheitsdienstului* (SD – Agenția de Securitate), al Gestapo (*Geheime Staatspolizei* – Poliţia Secretă de Stat) şi a *Kriminalpolizei* (Poliţia Organizată pentru Crime).

ANGELA.”

„Thomas către Alex,
Din Leipzig

În fiecare zi, Banca de Comerţ transferă unor bănci din Spania – numele exact al acestora n-a putut fi încă stabilit – sume importante de bani. Membrii de partid de rând sau soţiile acestora fac depuneri între 100.000 şi 400.000 mărci. Din informaţiile pe care am reuşit să le obţin, este exclus ca aceşti bani să le poată aparţine personal.

Sursa de informare – casierul băncii.

THOMAS.”

Toate aceste date, recepţionate de Alex, şeful serviciului de informaţii sovietic, au fost, în măsura posibilului, verificate cu maximă scrupulozitate. Verificarea a confirmat veracitatea informaţiilor primite. Odată această operaţie încheiată, au fost expediate tuturor membrilor Comitetului de Stat al Apărării, pentru a lua cunoştinţă de conţinutul lor.

Şeful serviciului de informaţii se aştepta, şi nu greşea, ca în zilele următoare să i se traseze o sarcină de extremă complexitate. Tabloul de ansamblu ce rezulta din datele obţinute era, pe cât de atrăgător, pe atât de confuz încă; el ridica o serie de semne de întrebare.

— Pentru orice eventualitate, ia legătura cu centrul de radio-transmisie, îi ordonă el secretarului. Să fie asigurată o emisiune specială pentru Iustas. Deocamdată, nu i se va transmite nimic concret: să

fie prevenit în vederea unei posibile misiuni viitoare. Nu ştiu ce mă face să cred că misiunea respectivă i se va încredinţa tocmai lui. Sper din toată inima că o va îndeplini şi că aceasta va fi ultima misiune pe care i-o încredinţăm...

...După ce, în ianuarie 1945, sovieticii pătrunseseră impetuos în Cracovia şi oraşul, minat cu atâta minuţiozitate, rămăsese absolut intact, Kaltenbrunner ordonă să fie convocat la dânsul şeful Gestapoului din zona de răsărit, Krüger, cel care avusese răspunderea aplicării acţiunii de represiune respective.

Câteva minute lungi, Kaltenbrunner rămase tăcut, cercetând atent faţa grasă, masivă, a generalului. Apoi rosti aproape în şoaptă:

— Puteţi să-mi oferiţi o justificare cât de cât obiectivă, ca să-l satisfacă pe Führer?

Krüger, un individ mai degrabă ţărănos şi numai în aparenţă naiv, se aşteptase la această întrebare. Pregătise răspunsul. Dar în prealabil trebuia să joace comedia de rigoare, să dea expresie unei game întregi de sentimente pe care, chipurile, le-ar trăi: în cei cincisprezece ani de când era în SS şi în partid, deprinsese arta actoricească. Krüger ştia că era cu totul contraindicat să dea răspunsul pe loc, după cum la fel de rău era să se dezvinovăţească în întregime. Învăţase să-şi regizeze cu precizie, în orice împrejurare şi în orice loc, comportarea; chiar şi acasă la el, se surprindea adesea reacţionând, de parcă n-ar fi fost el, ci un altul... Uneori, noaptea, trezindu-se din somn, rămânea culcat, cu ochii închişi, ascultând cu urechile ciulite tăcerea înconjurătoare: i se părea că şi acolo, în întunericul dormitorului, cineva, un ins cu ochii de gheaţă şi de un calm

înfricoşător, îl pândeşte. La început, chiar dacă destul de rar, şi în şoaptă, îşi împărtăşea, noaptea, gândurile soţiei. Dar pe măsură ce progresase o anumită tehnică specială, ale cărei performanţe era cel mai calificat să le cunoască, încetase s-o mai facă, păstrându-şi gândurile numai pentru el. Chiar şi atunci când se plimba cu soţia lui în pădure, tăcea sau vorbea despre lucruri fără importanţă, întrucât bănuia că la centru s-ar fi inventat un aparat capabil să înregistreze discuţiile de la distanţă de un kilometru sau chiar şi mai mult...

În felul acesta, treptat, se petrecuse transformarea sa interioară. Krüger cel de altădată dispăruse; în locul lui, în învelişul exterior al omului cunoscut de toată lumea şi aparent neschimbat, fiinţa un altul, cu totul necunoscut, creaţie a celui dinainte. Un om care se temea nu numai să dea glas – nici gând de aşa ceva – ci chiar să gândească adevărul.

— Nu, răspunse Krüger şi faţa i se întunecă; totodată, foarte emoţionat, îşi înăbuşi un oftat profund. Nu mă pot justifica în niciun fel... Cum aş putea s-o fac? Sunt soldat, războiul e război şi nu mă pot aştepta la indulgenţă.

Juca tare. Ştia prea bine: cu cât va fi mai aspru faţă de el însuşi, cu atât îi vor rămâne mai puţine arme lui Kaltenbrunner. Nimic nu-l zădărăşte mai tare pe copoi decât goana iepurelui. E drept că Krüger nu ştia cum s-ar comporta copoii în cazul în care iepurele s-ar culca şi şi-ar ridica lăbuţele; dar moravurile din SS le cunoştea destul de bine: cu cât se va autobiciui mai tare, cu cât se va împotrivi mai puţin şi îşi va recunoaşte vinovăţia, cu atât Kaltenbrunner, sau oricare altul în locul lui, se va muia mai repede.

— Ce sunt văicărelile astea de muiere? spuse

Kaltenbrunner aprinzându-şi ţigara, şi Krüger îşi dădu seama că linia de conduită pe care o alesese era exact cea indicată; era pe cale să câştige partida. Mai bine să analizăm temeinic cauzele nereuşitei acţiuni, pentru ca o asemenea greşeală să nu se mai repete.

Krüger spuse:

— Obergruppenführer, îmi dau seama cât de mare e vina mea. Dar v-aş ruga să-l chemaţi la raport şi pe Standartenführerul Stirlitz. Dânsul a fost la curent cu întreaga desfăşurare a operaţiunii şi poate să confirme că am luat cele mai minuţioase şi eficiente măsuri pentru executarea ei.

— Ce legătură putea să aibă Stirlitz cu operaţiunea respectivă? dădu din umeri Kaltenbrunner. El face parte din serviciul de informaţii, şi la Cracovia s-a ocupat de cu totul alte probleme.

— Ştiu că dânsul s-a ocupat la Cracovia de problema proiectilului Fau[5] dispărut, dar am considerat de datoria mea să-l pun la curent cu toate amănuntele operaţiunii noastre, presupunând că, la întoarcere, îi va raporta fie Reichsführerului, fie dumneavoastră, despre modul cum am organizat acţiunea. Aşteptam indicaţii suplimentare din partea dumneavoastră, dar nu le-am mai primit.

— Stirlitz făcea parte din grupul de persoane ce trebuia să fie iniţiat în legătură cu operaţiunea?

— Asta nu ştiu.

Kaltenbrunner îşi chemă secretarul:

— Te rog să te informezi dacă Stirlitz, de la serviciul şase, a figurat pe lista persoanelor prevăzute să participe la operaţiunea „Schwarzfeuer”.

---

[5] Fau (litera V) – iniţiala cuvântului ,,Vergeltungswaffe“ („armă de răzbunare”), denumirea dată de germani avioanelor-proiectile.

După ce secretarul ieşi, Krüger, dându-şi seama că începuse prea devreme să-l expună loviturilor pe Stirlitz, dădu îndărăt.

— Eu sunt singurul vinovat, continuă el cu capul plecat şi cu un glas înăbuşit, de profundă penitenţă. Aş regreta foarte mult dacă l-aţi sancţiona pe Stirlitz. Eu îl stimez fără rezerve, îl consider un luptător absolut devotat. În ce mă priveşte, n-am nicio scuză şi vina nu mi-o voi putea răscumpăra decât cu preţul sângelui vărsat pe câmpul de bătaie...

— Iar aici cine să lupte cu duşmanii?! Eu?! De unul singur?! E foarte simplu să te duci să mori pe front, pentru patrie şi Führer! Mult mai complicat e să rămâi să trăieşti aici, sub bombe, şi să extirpezi putregaiul cu fierul roşu! Pentru asta e nevoie nu numai de curaj, ci şi de inteligentă! De multă inteligenţă, Krüger!

Krüger înţelese: nu va mai fi trimis pe front, ceea ce ar fi constituit pedeapsa cea mai îngrozitoare, îngrozitoare nu atât din pricina gloanţelor ruseşti – pe front, ar fi avut, fireşte, o funcţie de comandă – ci pur şi simplu, fiindcă, şi el o ştia prea bine, ar fi avut de înfruntat ura crâncenă a ofiţerilor din armata operativă faţă de cei proveniţi din S.D. Ofiţerii din Wehrmacht nu se dădeau în lături de la nimic ca să-i trimită pe oamenii S.D.-ului în faţa instanţelor de judecată ale partidului sau a tribunalului militar, unde numai la îndurare nu te puteai aştepta: acolo acţionau legile frontului, legile morţii...

Secretarul deschise fără zgomot uşa, intră şi puse pe biroul lui Kaltenbrunner câteva mape subţiri. Kaltenbrunner le frunzări, făcu „hm” de câteva ori, în semn de mirare, şi zise:

— Mulţumesc. Află, te rog, dacă Stirlitz, după ce s-a

întors de la Cracovia: înregistrarea convorbirii dintre colonelul din Abwehr[6] anume. Interesează-te, de asemenea, ce probleme a abordat în timpul discuţiei respective.

— M-am şi interesat, pentru orice eventualitate, răspunse secretarul. După ce s-a întors, Stirlitz n-a fost în audienţă la nimeni; s-a ocupat de îndată să depisteze aparatul de transmisie strategic care emite pentru Moscova...

Krüger îşi aminti de o bandă de magnetofon pe care o ascultase la Cracovia: înregistrarea convorbirii dintre colonelul din Abwehr Berg şi generalul Neubutt. Berg insista să plece pe front... Hotărî să adopte aceeaşi tactică; îl străfulgerase ideea că şi Kaltenbrunner, ca toţi oamenii cruzi din fire, trebuie să fie un tip extrem de sentimental.

— Obergruppenführer, cu toate acestea, vă rog să-mi îngăduiţi să plec pe front, în linia întâia...

— Stai jos, zise Kaltenbrunner. Şi nu mai face pe Gretchen! Astăzi, îţi dau voie să te odihneşti, în schimb, mâine să-mi raportezi în scris, amănunţit, despre operaţiunea neexecutată. Ce muncă o să-ţi dăm, ne vom gândi după aceea... Oameni avem puţini, Krüger, iar treabă berechet...

După ce plecă Krüger, Kaltenbrunner îşi chemă secretarul.

— Notează, te rog, toate cazurile de care s-a ocupat Stirlitz în ultimii vreo doi ani, îi ceru el, dar în aşa fel ca să nu afle Schellenberg. Nu e bine să stârnim panica: Stirlitz e un element valoros şi un om de curaj, n-are rost să creăm o atmosferă de suspiciune în jurul lui. Nu e vorba, ştii, decât de un

[6] Serviciul de informaţii militare, dependent direct de O.K.W.

control de rutină, aşa, ca între colegi... Pregăteşte şi un ordin de serviciu pentru Krüger: îl trimitem locţiitor al şefului Gestapoului la Praga: şi acolo e un cazan care clocoteşte...

— După părerea dumitale, pastore, ce anume precumpăneşte în fiinţa omului: spiritul de umanitate sau animalitate?

— Amândouă, în măsură egală.

— Dar asta nu e cu putinţă.

— Numai aşa e cu putinţă.

— Nu cred.

— Dacă n-ar fi aşa, una sau alta din cele două ar fi învins de mult.

— Dumneavoastră ne reproşaţi că facem apel la instinctele josnice ale omului, şi că spiritualitatea o lăsăm pe planul al doilea. Ei bine, spiritualitatea este, într-adevăr un element secundar. Ea se formează, ca o ciupercă, pe trunchiul unui copac putred.

— Şi această ciupercă ar fi?

— Ambiţia. Aceea pe care dumneavoastră o numiţi senzualitate, iar eu – dorinţa sănătoasă de a te culca cu o femeie, de a o poseda. Acea aspiraţie plină de vitalitate de a te dovedi primul în domeniul tău de activitate. Fără ea, nici nu s-ar fi putut vorbi de dezvoltarea omenirii. Biserica s-a străduit din răsputeri să frâneze dezvoltarea omenirii. Dumneata, bineînţeles, îţi dai seama la ce perioadă din istoria bisericii mă refer, nu-i aşa?

— Da, da, fără îndoială, cunosc acea perioadă. O cunosc cât se poate de bine, dar mai ştiu şi altceva. Că încep să nu mai văd nicio deosebire între atitudinea dumitale faţă de om şi atitudinea faţă de om a Führerului...

— Chiar aşa?

— Da. Nici el nu vede în om decât o bestie ambiţioasă. O bestie sănătoasă, puternică, hotărâtă să-şi cucerească spaţiul vital.

— Ei bine, greşeşti, şi încă foarte tare: Führerul nu vede în fiecare german o bestie pur şi simplu, ci o bestie blondă...

— Iar dumneata vezi în fiecare om bestia pur şi simplu...

— Eu văd în om pe strămoşul omului. Omul se trage din maimuţă, iar maimuţa e un animal, nu-i aşa?

— În această privinţă, concepţiile noastre diferă radical. Dumneata crezi că omul provine din maimuţă; dar ai văzut dumneata, cu ochii dumitale, maimuţa din care se trage omul, sau ţi-a făcut maimuţa aceea oarecari confidenţe pe tema asta? Fenomenul de care vorbeşti n-a fost şi nici nu poate fi constatat pe viu. Dar crezi în realitatea lui, pentru că această credinţă corespunde structurii dumitale spirituale.

— Dar dumitale, nu cumva Dumnezeu în persoană ţi-a şoptit la ureche că el l-a creat pe om?

— Fireşte că nici mie nu mi-a şoptit nimeni ceva în sensul acesta... Nici eu nu pot dovedi existenţa divinităţii, lucrul acesta e imposibil de dovedit, iată de ce mă mulţumesc să cred în el. Dumneata crezi în maimuţă, pe când eu cred în Dumnezeu. Crezi în maimuţă, ceea ce corespunde structurii dumitale spirituale; eu cred în Dumnezeu, ceea ce corespunde structurii mele spirituale.

— Pastore, dumneata denaturezi oarecum lucrurile: eu nu cred în maimuţă, ci cred în om.

— Da, dar în omul care se trage din maimuţă. Crezi

în maimuţa care sălăşluieşte în om. Iar eu cred în fărâma de dumnezeire din om.

— Prin urmare, Dumnezeu există în toţi oamenii, fără excepţie?

— Bineînţeles.

— Chiar şi în Führer? Chiar şi în Göring? Chiar şi în Himmler?

— Întrebarea, recunosc, mă pune în dificultate. Noi discutam nu despre indivizi, ci despre natura umană. Se înţelege că fiecare dintre nemernicii aceia a moştenit ceva din spiritul îngerului decăzut, al lui Lucifer. Din nefericire, oamenii pe care i-ai numit s-au subordonat în aşa măsură legilor cruzimii, bestialităţii, ipocriziei, mârşăviei, violenţei, încât, practic, în ei n-a mai rămas nimic omenesc. În principiu însă, nu cred că omul, venind pe lume, poartă în chip fatal în el blestemul originii sale simieşti[7].

— De ce „blestemul" originii sale simieşti?

— E un fel de a vorbi, să zicem personal.

— Nu cumva, după legile divine, maimuţele ar trebui să fie stârpite?

— Nu văd de ce ar trebui să fie...

— Dumneata, pastore, te eschivezi într-una, recurgând, bineînţeles, la subterfugii de natură morală, să răspunzi la întrebările care mă frământă. De ce nu răspunzi cu „da" sau „nu"? Orice om însetat de certitudini pretinde să i se răspundă fără echivoc – prin „da" sau prin „nu". Pe când dumneata o ţii mereu cu „nu tocmai", „aş zice că", „nu văd de ce ar trebui să" şi alte eufemisme serbede ale lui „da". Tocmai asta, ca să fiu sincer, mă face să detest, nu

[7] Simian – subordin de mamifere primate cu encefalul foarte dezvoltat, orbita separată de cavitatea temporală, o pereche de mamele pectorale şi faţa expresivă.

atât concepţiile, cât practicile dumitale...

— Vasăzică, deteşti practicile mele... Nici nu se poate mai clar... Şi totuşi, fugind din lagăr, practic ai venit la mine. Mă întreb cum se împacă una cu alta?

— Asta dovedeşte o dată în plus că, aşa după cum susţii chiar dumneata, în fiecare om se găseşte atât o fărâmă de dumnezeire, cât şi unele instincte moştenite de la maimuţă. Dacă în mine ar fi precumpănit fărâma de dumnezeire, nu m-aş fi refugiat la dumneata. N-aş fi evadat, aş fi acceptat moartea din partea călăilor SS-işti, le-aş fi întins şi celălalt obraz, doar-doar voi trezi omul din ei. Dacă ţi-ar fi fost dat dumitale să nimereşti în mâinile lor, aş fi curios ce-ai fi făcut – le-ai fi întins celălalt obraz sau te-ai fi ferit şi de prima lovitură?

— Ce înseamnă să întinzi celălalt obraz? Observ că din nou te pregăteşti să ticluieşti o parabolă, o imagine simbolică a maşinii foarte concrete care este statul nazist. Una înseamnă, în parabolă, să-ţi întinzi obrazul – e vizată în ea conştiinţa omenească – şi alta să nimereşti într-o maşină care nu te întreabă dacă îi vei întinde sau nu şi celălalt obraz, într-o maşină care, în principiul ei, în ideea ei însăşi, este lipsită de conştiinţă... Se înţelege că nu te poţi comporta faţă de o maşină, sau faţă de o piatră de pe drum, sau faţă de un zid de care te izbeşti, la fel ca faţă de o altă fiinţă.

— Pastore, îmi vine nu ştiu cum să te întreb... n-aş vrea să comit o imixtiune în existenţa dumitale secretă, dar Frau Eisenstadt mi-a spus... Poate c-a luat-o gura pe dinainte şi întrebarea mea e mai mult decât indiscretă... Dumneata ai fost, la un moment dat, reţinut de Gestapo.

— Ei bine, am fost...

— Îmi dau seama că nu-ţi face plăcere să vorbeşti despre acest episod dureros din viaţa dumitale. Dar nu te temi, pastore, că după război enoriaşii dumitale s-ar putea să te privească cu suspiciune?

— Parcă puţină lume a fost reţinută de Gestapo!

— Dar dacă la urechile enoriaşilor dumitale ar ajunge zvonul că pastorul lor era introdus, ca agent provocator, în celulele altor deţinuţi, care nu s-au mai întors niciodată? Fiindcă să nu uităm, cei care s-au întors, ca dumneata, sunt cazuri rarisime, unul la un milion... Oricum, oamenii te vor privi chiorâş... Şi aşa fiind, cum le vei mai putea propovădui adevărul dumitale?...

— Fireşte că, recurgând la asemenea metode, poţi distruge cu uşurinţă pe oricine. În ce mă priveşte, dacă m-aş afla într-o asemenea situaţie, ar fi puţin probabil să pot îndrepta ceva.

— Şi atunci?

— Atunci? Aş dezminţi această calomnie. Aş dezminţi-o din răsputeri, aş continua s-o dezmint atâta timp cât va mai fi cineva care să mă asculte. Iar atunci când nu va mai fi nimeni care să mă asculte, voi muri, în sufletul meu.

— În sufletul dumitale. Ceea ce vrea să spună că, trupeşte, vei rămâne în viaţă?

— Judecătorul meu e Dumnezeu. El va hotărî dacă voi rămâne sau nu.

— Religia dumitale condamnă sinuciderea, nu-i aşa?

— Tocmai acesta e motivul pentru care nu mă voi sinucide.

— Şi ce vei face când nu vei mai avea posibilitatea să predici?

— Voi continua să cred chiar şi fără să predic.

— Şi nu vezi nici o altă ieşire din impas? De pildă, să munceşti cot la cot cu ceilalţi oameni?

— Ce înţelegi dumneata prin „a munci”?

— Să cari pietre, să zicem, pentru a înălţa temple ale ştiinţei...

— Dacă, după dumneata, un absolvent al facultăţii de teologie nu-i mai este necesar societăţii decât la căratul pietrelor, atunci nu mai avem ce discuta. Dacă aş accepta un asemenea punct de vedere, m-aş întoarce numaidecât în lagărul de concentrare şi m-aş lăsa ars în crematoriu...

— Dar n-am făcut decât să ridic o ipoteză, pastore! Voiam să cunosc părerea dumitale în legătură cu ea – cum s-ar zice, ce distanţă focală fixezi apropo de viitorul dumitale...

— Dumneata consideri că un om care depune o activitate spirituală, predicând în faţa enoriaşilor săi, e un trântor şi un şarlatan? Activitatea aceasta n-o consideri muncă? După dumneata, a munci înseamnă să cari pietre, iar eu socot că munca spirituală este cel puţin egală cu oricare alta. Nimeni n-are dreptul să-i conteste importanţa.

— Eu însumi sunt de profesie ziarist, şi pot să-ţi spun că nu o dată articolele mele au fost ostracizate de nazişti şi de biserică, deopotrivă.

— Dacă biserica le-a condamnat, e pentru simplul motiv că, în ele, ai interpretat omul însuşi într-un chip nejust.

— N-am interpretat omul în niciun fel. M-am mulţumit să înfăţişez lumea de hoţi şi de prostituate din catacombele Bremenului şi Hamburgului. Drept care, statul hitlerist mi-a calificat reportajele ca fiind o calomnie mârşavă la adresa rasei superioare, iar biserica – o calomnie la adresa fiinţei umane.

— Noi nu ne temem de adevărul vieţii.

— Ba vă temeţi! Arătam în reportajele mele cum oamenii aceia încercau să afle alinare în biserică şi cum biserica îi respingea; mai bine zis, îi respingeau enoriaşii, iar pastorul nu se putea ridica împotriva enoriaşilor săi.

— Bineînţeles că nu putea. Eu nu te condamn pentru adevăr. Nu te condamn pentru faptul că ai înfăţişat adevărul. Sunt însă în dezacord cu dumneata în privinţa pronosticurilor pe care le faci asupra viitorului omului şi al omenirii.

— Pastore, n-ai impresia că vorbeşti mai degrabă ca un om politic decât ca un păstor de suflete?

— Spui asta fiindcă nu vezi în mine decât ceea ce îţi convine dumitale să vezi. Dumneata vezi la mine o înclinaţie pentru politică, dar aceasta e o trăsătură secundară. Exact la fel ai putea vedea într-o riglă de calcul calitatea ei de obiect pentru bătut cuie. Cu o riglă de calcul poţi într-adevăr să baţi un piron, că doar are şi lungime, şi o masă anumită. Dar ar însemna să vezi cea de-a zecea, de-a douăzecea însuşire a obiectului; cu ajutorul riglei, calculezi şi doar în cazuri excepţionale baţi cuie...

— Pastore, mereu te întreb câte ceva, iar dumneata, evitând să răspunzi, nu faci decât să baţi cuie în mine... Într-un chip cât se poate de abil, mă transformi dintr-un ins care pune întrebări într-unul obligat să dea răspunsuri, dintr-un om frământat de probleme – brusc, într-un eretic! De ce spui atunci că te afli deasupra bătăliei, când de fapt participi din plin la ea?

— Asta e adevărat: particip şi eu la bătălie, mă aflu într-adevăr în război, dar într-un război împotriva războiului însuşi.

— Observ că vezi lucrurile într-un mod foarte materialist.

— Fiindcă discut cu un materialist.

— Prin urmare, lupţi împotrivă-mi folosind propriile mele arme?

— Sunt nevoit s-o fac.

— Ascultă... Tocmai spre binele enoriaşilor dumitale, e neapărat necesar să iei legătura cu prietenii mei. Am să-ţi dau adresa. O dată cu adresa, îţi încredinţez şi soarta tovarăşilor mei... Pastore, n-ai să trădezi nişte oameni nevinovaţi!...

— Iar o iei de la început! Ţi-am mai spus doar...

Stirlitz ascultă până la capăt banda de magnetofon. Apoi se ridică brusc şi se duse la fereastră, anume ca să nu-şi încrucişeze privirile cu acelea ale omului care, în ajun, îi ceruse ajutor pastorului, iar acum, mulţumit de sine, zâmbea ascultându-şi glasul, bea coniac şi trăgea lacom din ţigară.

— Cât ai stat la pastor, ai cam postit în materie de fumat? întrebă Stirlitz fără să-şi întoarcă faţa.

De la fereastra imensă, care se întindea pe toată lungimea peretelui, se uita cum se băteau pe zăpadă ciorile între ele pentru nişte firimituri de pâine: paznicul vilei, mare iubitor al păsărilor, căpăta raţie dublă de pâine. Omul habar n-avea că Stirlitz era de la S.D.; după capul lui, vila aparţinea unor homosexuali sau unor granguri din lumea de afaceri: nu venise niciodată o femeie, iar când se adunau mai mulţi bărbaţi, discuţiile se purtau cu vocea scăzută, mâncărurile ce se serveau erau alese, băuturile de cea mai bună calitate, de obicei americane.

— Da, fără ţigări, am trecut prin toate chinurile iadului... Bătrânelul e vorbă-lungă, iar mie, care nu

puteam să fumez, îmi venea să mă dau cu capul de pereţi...

Numele agentului era Klaus. Fusese recrutat cu doi ani în urmă – se oferise singur: fostul corector de ziar era amator de senzaţii tari. Lucra artistic, dezarmându-şi interlocutorii prin sinceritatea şi libertatea opiniilor pe care le exprima. I se permitea să spună orice, principalul era să obţină un succes rapid. De când îl cunoscuse, Stirlitz îşi urmărise cu atenţie agentul, şi pe zi ce trecea, acesta îi producea un sentiment de teamă tot mai accentuat.

„Poate că e bolnav? se întrebase Stirlitz într-un rând. Setea de a trăda e şi ea o boală, în felul ei. Ciudat: Klaus îl contrazice în totul pe Lombroso[8] – în ciuda înfăţişării sale plăcute şi simpatice, e mai primejdios şi mai înfricoşător decât oricare dintre criminalii cu care am avut de-a face...”

Stirlitz reveni la măsuţă, se aşeză în faţa lui Klaus şi-i zâmbi.

— Şi aşa? întrebă el. Eşti convins deci că bătrânul îţi va stabili legătura?

— Da, chestiunea e rezolvată. Ştiţi, mă dau în vânt să lucrez cu intelectualii şi cu preoţii. Extraordinar lucru, să stai să te uiţi cum merge omul spre pieire. Uneori îţi vine să-i şi spui: „Opreşte-te, nătărăule! Încotro te îndrepţi?!”

— Ei, nici chiar aşa, replică Stirlitz, asta chiar că ar

[8] Cesare Lombroso (pe numele adevărat *Ezechiele Mario*) (1835-1909), psihiatru şi antropolog italian. Prof. univ. la Pavia şi Torino. Întemeietorul şcolii de antropologie criminală. Autor al teoriei „*infractorului înnăscut*”, care poate fi recunoscut după anumite „*stigmate*” anatomice, fiziologice şi patologice, azi pusă la îndoială („Omul delicvent”, „Crima, cauzele și remediile ei”, „Grafologia”).

fi o imprudenţă...

— N-aveţi cumva nişte conserve de peşte? Fără peşte, simt că înnebunesc. Ştiţi, fosforul; absolut indispensabil pentru celulele nervoase...

— Am să-ţi procur nişte conserve de peşte prima. De care preferi?

— Păi, în ulei...

— Bineînţeles... Te-am întrebat de care? De-ale noastre sau...

— „Sau", râse Klaus. N-o fi atitudine patriotică, dar prefer alimentele şi băuturile fabricate în America sau în Franţa...

— Am să-ţi pun de-o parte o lădiţă de sardele franţuzeşti veritabile. În ulei de măsline, foarte condimentate. Fosfor berechet... Ştii, chiar ieri ţi-am frunzărit dosarul personal...

— Ce n-aş da să pot arunca şi eu o privire.

— Nu e chiar atât de interesant pe cât crezi... Mult mai interesant şi mai emoţionant e să te ascult vorbind, râzând, plângându-te de dureri la ficat, şi asta la câteva ore după ce ai dus la capăt cu succes o operaţiune extrem de complicată... Nimic mai plictisitor decât conţinutul dosarului dumitale: rapoarte, denunţuri. Toate de-a valma: denunţuri de-ale dumitale, denunţuri împotriva dumitale... Zău, nu e de loc interesant... Interesant e altceva: am făcut socoteală că, pe baza rapoartelor dumitale, datorită iniţiativei dumitale, au fost arestaţi până astăzi 97 de oameni... Şi niciunul din ei n-a scos un cuvânt despre dumneata. Fără excepţie, niciunul. Şi asta, deşi toţi au trecut prin fabrica, destul de perfecţionată, a Gestapoului...

— De ce-mi spuneţi asta?

— Nu ştiu... Poate că încerc să-ţi analizez

metodele... Te-a afectat vreodată când un om sau altul dintre cei care ţi-au dat adăpost era ulterior arestat?

— Dumneavoastră ce părere aveţi?

— N-am nicio părere.

— Naiba ştie... Probabil că, angajând lupta pe viaţă şi pe moarte cu ei, mă îmbăta sentimentul puterii. Ce mă interesa era încleştarea luptei... Iar ce avea să se întâmple cu ei după aceea, de fel... Parcă cu noi ce-o să fie? Cu noi toţi?

— Cam aşa e, fu de acord Stirlitz.

— După noi, potopul! Şi în afară de asta, ce îi caracterizează pe oamenii noştri e laşitatea, josnicia, lăcomia, delaţiunea. Pe fiecare, literalmente pe fiecare. Trăind printre robi, n-ai cum să fii liber... Acesta e adevărul şi atunci, nu e mai bine să te simţi cel mai liber dintre robi? În toţi aceşti ani, m-am bucurat de o deplină libertate spirituală...

Stirlitz întrebă:

— Ascultă, cine l-a vizitat pe pastor alaltăieri seară?

— Nimeni...

— În jurul orei nouă...

— Vă înşelaţi, răspunse Klaus, în orice caz de la dumneavoastră n-a fost nimeni, am fost tot timpul absolut singur.

— Poate că a mai venit cineva în vizită la pastor... Iar oamenii mei n-au reuşit să-l identifice.

— Casa pastorului a fost supravegheată?

— Desigur. Tot timpul... Deci, eşti convins că bătrânul va lucra pentru noi?

— Da, va lucra. Sincer vorbind, mi-am constatat o vocaţie reală de opoziţionist, de tribun, de conducător de mase. Oamenii se pleacă în faţa argumentelor, a

logicii mele...

— Bine, bine. Bravo, Klaus! Dar vezi să nu ţi se urce la cap. Să trecem acum la treburi... Câteva zile, ai să locuieşti într-una din casele noastre... După aceea, te aşteaptă o muncă serioasă, şi nu în sectorul meu de activitate...

Stirlitz spunea adevărul: colegii de la Gestapo îl rugaseră chiar în ziua aceea să li-l împrumute pe Klaus pentru o săptămână: la Köln, fuseseră prinşi doi „pianişti" ruşi. Fuseseră arestaţi chiar lângă aparat, în timpul emisiunii. La interogatorii, tăcuseră, aşa că în celula lor trebuia introdus un agent provocator de mâna întâi. Altul mai bun decât Klaus nici nu se putea găsi. Stirlitz le promisese că-l va căuta pe Klaus.

— Ia din mapa gri o foaie de hârtie, spuse Stirlitz, şi scrie următoarele: „Standartenführer, sunt frânt de oboseală. Puterile îmi sunt aproape secătuite. Am lucrat cu toată conştiinciozitatea, dar nu mai rezist. Simt nevoia să mă odihnesc..."

— Pentru ce asta? întrebă Klaus, semnând scrisoarea.

— Cred că nu ţi-ar strica o săptămână la Innsbruck, răspunse Stirlitz, întinzându-i un teanc de bancnote. Acolo, cazinourile sunt deschise, iar în munţi fetişcanele se zbenguie pe schiuri ca şi înainte. Fără această scrisoare, n-am să pot obţine pentru dumneata o săptămână de fericire.

— Mulţumesc, spuse Klaus, dar bani, să ştiţi că am prea destui...

— Lasă, că n-o să-ţi strice. Sau o să-ţi strice?

— În general, nu văd de ce ar strica, consimţi Klaus, vârând banii în buzunarul din spate al pantalonilor. Se spune că acum tratamentul blenoragiei costă scump... Şi râse.

— Caută încă o dată să-ţi aminteşti: nu te-a văzut nimeni la pastor?

— N-am ce să-mi amintesc. Nu m-a văzut nimeni...

— Mă refer şi la oamenii noştri.

— Oricum nu m-ar fi putut vedea decât oamenii dumneavoastră, dacă ziceţi că ţineau sub observaţie casa bătrânului. Şi chiar şi aşa e puţin probabil... Eu n-am văzut pe nimeni...

Stirlitz îşi aminti cum, în urmă cu o săptămână, el însuşi îl echipase în straie de ocnaş înainte de a monta spectacolul acela cu coloana de deţinuţi mânată prin satul în care locuia în ultima vreme pastorul Schlag. Îşi aduse aminte cum arăta Klaus la chip în ziua aceea: ochii săi iradiau bunătate şi curaj – intrase încă de pe atunci în pielea personajului pe care trebuia să-l joace. Ceea ce îl obligase şi pe Stirlitz să discute altfel – cu el în maşină, alături de el, nu se afla agentul lui, ci un soi de sfânt, un martir, într-atât de nobil îi era chipul, de trist şi de expresive vorbele pe care le rostea.

— Scrisoarea o punem la cutie în drum spre noua dumitale locuinţă, zise Stirlitz. Aşterne acum câteva rânduri şi pentru pastor, ca să nu-i trezim bănuielile. Scrisoarea asta încearcă s-o compui singur. Între timp, ca să nu te deranjez, mă duc să mai fac nişte cafele.

Când reveni în cameră, Klaus ţinea în mână o foaie de hârtie.

— „A fi cinstit, înseamnă a fi activ, începu acesta să citească, chicotind, credinţa implică lupta. Să predici cinstea, iar tu însuţi să stai cu braţele încrucişate, înseamnă să-ţi trădezi şi enoriaşii, şi pe dumneata însuţi. Un om îşi găseşte destule scuze atunci când se abate de la calea cinstei, urmaşii însă nu i-o vor ierta

niciodată. Iată de ce eu nu-mi îngădui să stau cu braţele încrucişate. Inactivitatea e un păcat mai grav decât trădarea. Eu plec. Împlineşte-ţi şi dumneata chemarea. Dumnezeu să te ocrotească!” Ei, cum e? Merge?

— Da, e un text înaripat. Spune-mi, ţi se-ntâmplă vreodată să joci şi propriul dumitale rol?

— Desigur. Mie mi-e hărăzit să trăiesc o mie de ani, fiindcă, având de-a face cu oameni atât de deosebiţi, mă joc şi pe mine altfel de fiecare dată: nu pe cel ce se afla în clipa asta în faţa dumneavoastră, ci mereu pe un altul, pe care nu-l cunosc nici eu dinainte. Roluri neaşteptate, de oameni luminoşi, curajoşi, plini de tărie...

— N-ai încercat să faci literatură?

— Nu. Parcă dacă m-aş pricepe să scriu, aş mai... Klaus amuţi şi privi pe furiş la Stirlitz.

— Continuă, nu fi caraghios... Doar discutăm între noi cu cărţile pe faţă. Voiai să spui că, dacă te-ai fi priceput să scrii, n-ai mai fi lucrat pentru noi?

— Ceva în genul ăsta.

— Nu în genul ăsta, îl corectă Stirlitz, ci exact asta voiai s-o spui. Aşa e?

— Da.

— Bravo! Ce rost ar avea să mă minţi pe mine? Absolut niciunul. Bea-ţi whisky-ul şi s-o luăm din loc. S-a întunecat şi probabil că în curând va începe bombardamentul.

— Locuinţa e departe?

— La vreo zece kilometri de aici, în pădure. Acolo e linişte, ai să-i tragi, până mâine, un somn pe săturate...

În maşină, Stirlitz întrebă:

— Despre fostul cancelar Brüning[9], pastorul n-a pomenit nimic?

— Am scris doar şi în raport: cum aduceam vorba, cum se trăgea în cochilie. Mi-a fost teamă să insist prea mult...

— Ai procedat foarte bine... Nici despre Elveţia n-a pomenit nimic?

— A tăcut ca un peşte.

— Bine. Vom găsi noi un mijloc să-l tragem de limbă. Principalul e că s-a arătat dispus să-l ajute pe un comunist. Halal pastor!

Stirlitz îl împuşcă cu un glonţ tras în tâmplă. Nu îi spuse, aşa cum se obişnuieşte în filme, de ce îl împuşcă şi în numele cui. Se aflau pe malul lacului când începu atacul aerian anglo-american. Era o zonă interzisă, dar postul de pază – Stirlitz ştia cu precizie – se găsea la doi kilometri distanţă. În timpul bombardamentului, pocnetul sec al împuşcăturii de pistol n-avea cum să se audă. Calculase dinainte că de pe platforma de beton – altădată, locul predilect al pescarilor cu undiţa – Klaus va cădea direct în apă, fără să lase urme de sânge.

De fapt, asta nici nu era important: peste noapte avea să cadă lapoviţă, aşa încât o pată-două de sânge pe platforma de beton din zona interzisă n-ar fi reprezentat o primejdie prea mare. Lapoviţa le-ar fi spălat oricum.

Klaus căzu în apă ca un sac, fără un geamăt măcar. Stirlitz aruncă pistolul în locul în care se cufundase cadavrul (versiunea sinuciderii ca urmare a epuizării nervoase se impunea de la sine – scrisorile le scrisese Klaus cu mâna lui), îşi scoase mănuşile şi se îndreptă,

[9] Heinrich Brüning – om politic german; a fost cancelar al Reichului între 1930-1932.

prin pădure, spre maşina sa. Până la „Am Dorf” erau patruzeci de kilometri. Acolo locuia pastorul Schlag. Stirlitz calculase că va ajunge la acesta în cel mult o oră – prevăzuse totul, chiar şi sub aspectul timpului îşi întocmise un alibi...

„Centrul către Iustas,

Aveţi cunoştinţă despre contactele de la Stockholm între naziști şi diplomaţii occidentali, şi dacă da, ce anume ştiți? Ce informaţii ne puteţi furniza despre Kleist, colaborator al lui Ribbentrop?”

„Iustas către Centru.

După părerea mea, în momentul de faţă nu sunt posibile niciun fel de contacte serioase între naziști şi Occident. Din ordinul lui Hitler, Reichsführerul SS Himmler a anunţat că vor fi condamnaţi la moarte toţi trădătorii care vor încerca să intre în contact cu aliaţii. Doctorul Kleist este informatorul Gestapoului în M.A.E. Am reuşit să stabilesc că n-a avut în trecut niciun fel de legături cât de cât serioase cu Occidentul. Misiunea sa la Stockholm a fost în legătură cu chestiuni de protocol, şi din informaţiile ce le deţin, reiese că n-a primit sarcina de a stabili legături cu aliaţii.

IUSTAS.”

Şeful Serviciului de Siguranţă al Reichului din S.D., Ernst Kaltenbrunner, vorbea cu un puternic accent vienez. Ştia că lucrul acesta îi enervează pe Führer şi pe Himmler şi de aceea, o vreme, luase lecţii de

„Hochdeutsch” de la un celebru fonolog. Dar din învăţătura aceasta nu se alesese nimic: iubea prea tare Viena, era legat cu trup şi suflet de ea şi nu izbutea să vorbească nici măcar un ceas pe zi „Hochdeutsch” în locul dialectului său vienez vesel şi, ce e drept, niţel cam vulgar. De aceea, în ultimul timp, Kaltenbrunner renunţase să-i mai imite pe nemţi şi vorbea cu toată lumea aşa cum îi venea lui bine, în dialect vienez. Cu subalternii nu vorbea nici măcar în vieneză, ci în dialectul Innsbruckului; austriecii din ţinuturile muntoase au un limbaj cu totul aparte şi lui Kaltenbrunner îi plăcea uneori să-i pună pe oamenii din aparatul său în încurcătură: colaboratorii săi se temeau să întrebe ce înseamnă un cuvânt sau altul, pe care îl auzeau întâia dată, ceea ce îi aducea într-o stare de confuzie şi zăpăceală...

— Nu Sziblitz, ci Stirlitz, hohoti scurt Kaltenbrunner în receptorul telefonului. După câte ştiu, printre colaboratorii titulari nu figurează niciun Sziblitz, cât priveşte agenţii dumitale particulari puţin îmi pasă cum îi cheamă. Da, te rog, şi dacă se poate, mai repede. Mulţumesc. Aştept.

Îndreptând privirea asupra şefului Gestapoului Gruppenführerul SS Müller, zise:

— Nu am intenţia să trezesc în dumneata veninoasa hidră a suspiciunii faţă de camarazii de partid şi de luptă comună, dar faptele indică următoarele: unu – că Stirlitz, în mod indirect, e adevărat, e implicat în eşuarea operaţiunii de la Cracovia; s-a aflat şi el acolo, în zilele când oraşul, care trebuia să sară în aer, a rămas, printr-un straniu concurs de împrejurări, intact. Doi – că el a fost acela care s-a ocupat de problema dispariţiei proiectilului *Fau,* fără să-l descopere; *Fau*-ul dispărut a rămas, şi

mă rog la bunul Dumnezeu să se fi scufundat în mlaştinile dintre râurile acelea, Wisla şi Wisloka... Trei – că şi în momentul de faţă se ocupă de problemele legate de „arma de răzbunare”; ei bine, deşi pe linia asta n-au fost semnalate eşecuri grave, n-am înregistrat nici succese, nici progrese evidente sau realizări deosebite. A te ocupa de un sector nu înseamnă numai să-i arestezi pe cei care gândesc altfel decât noi; mai înseamnă şi să-i promovezi pe cei care gândesc sănătos şi văd lucrurile în perspectivă... Patru – că aparatul de emisie rătăcitor care, judecând după codul utilizat, lucrează pentru serviciul strategic de informaţii al bolşevicilor şi de descoperirea căruia s-a ocupat tot el, continuă să funcţioneze în împrejurimile Berlinului. Sincer vorbind, Müller, aş fi bucuros dacă ai izbuti, înainte chiar de a cere să ne fie adus dosarul său personal, să-mi risipeşti pe loc bănuielile. Stirlitz mi-e simpatic, aşa că ţi-aş rămâne îndatorat dacă mi-ai scoate din cap – bineînţeles, cu argumente bine fondate bănuielile astea subit apărute.

Lui Müller, care lucrase toată noaptea şi nu-şi făcuse somnul, îi vâjâiau tâmplele, de aceea nu-şi însoţi răspunsul de obişnuitele sale glume cam din topor:

— N-am primit până acum nicio sesizare de acest gen relativ la Stirlitz. Cât priveşte greşelile şi insuccesele, e puţin probabil să fie careva dintre noi scutit în activitatea sa...

— Cu alte cuvinte, ai impresia că şi eu mă înşel?

În glasul lui Kaltenbrunner răzbătuse o notă aspră, pe care Müller, cât era de obosit, o sesiză.

— Nu, de ce, se corectă el. Din moment ce s-au ivit unele bănuieli, suntem obligaţi să le analizăm sub

toate aspectele, altfel pentru ce ar mai exista aparatul meu? Dacă n-am face-o, s-ar putea crede că tragem chiulul, că ne-am oploşit aici ca să scăpăm de front. De alte fapte nu mai dispuneţi? întrebă Müller.

Kaltenbrunner tăcea, morfolindu-şi ţigara între dinţi. Câteva fire de tutun îi pătrunseseră în căile respiratorii, şi el tuşi îndelung, faţa i se învineţi, venele gâtlejului i se umflară şi se învineţiră, deveniră proeminente.

— Cum să-ţi spun, răspunse el ştergându-şi lacrimile. E vorba mai mult de o impresie... Am cerut ca, vreo câteva zile la rând, să fie înregistrate discuţiile pe care le poartă el cu colegii lui. Oamenii pentru care aş băga oricând mâna-n foc discută între ei deschis – despre cât de tragică e situaţia, despre cât de pătrate sunt capetele generalilor, despre Ribbentrop că e un cretin, despre Göring că e un dobitoc, despre grozăviile ce ne aşteaptă pe toţi în cazul când ruşii ar intra în Berlin... Iar Stirlitz răspunde invariabil: „Fleacuri, totul e bine, evenimentele evoluează normal...” Dragostea faţă de patrie şi Führer n-o manifeşti aruncând cu praf în ochii camarazilor tăi... Mi-am pus întrebarea: „Nu cumva e un imbecil?” Doar avem destui nătărăi care repetă în neştire tâmpeniile lui Goebbels. Dar nu, nu e un imbecil. Atunci, de ce nu e niciodată sincer? Ori nu are încredere în nimeni, ori se teme de ceva, ori pune la cale cine ştie ce chestie şi vrea să se păstreze curat ca lacrima. Dacă aşa stau lucrurile, ce anume o fi punând la cale? Multe dintre operaţiunile pe care le conduce fac necesară prezenţa sa în străinătate, în ţările neutre... Şi din nou m-am întrebat: „Dar dacă rămâne pe-acolo? Iar dacă se întoarce, n-o să se înhăiteze pe-acolo cu emigranţii şi cu alţi nemernici?”

Şi n-am ştiut ce răspuns să-mi dau...

Müller nu dădea doi bani pe punctele enumerate de şeful său la începutul discuţiei: îl considera pe Kaltenbrunner un diletant în materie de spionaj şi contraspionaj. Dar consideraţiile acestuia din final îl făcură pe Müller să aprecieze pozitiv inteligenţa analitică a Obergruppenführerului. Amănuntul avansat adineaori îl punea pe Stirlitz într-o lumină cu totul neaşteptată.

Müller întrebă:

— Doriţi să cercetaţi dumneavoastră mai întâi dosarul său personal, sau să mă apuc eu să-l studiez?

— Ia-l dumneata şi studiază-l, se eschivă abil Kaltenbrunner, care studiase încă dinainte dosarul. Eu, acum, trebuie să mă duc la Führer.

Müller se uită întrebător la Kaltenbrunner. Aşteptă ca acesta să-i povestească noutăţi din Bunker[10], dar Kaltenbrunner nu-i satisfăcu curiozitatea. În schimb, trase sertarul de jos al biroului, scoase o sticlă de „Napoleon”, împinse un pahar în dreptul lui Müller şi întrebă:

— Mi se pare mie, sau ai cam tras la măsea azi-noapte?

— N-am băut niciun strop.

— Atunci, de ce-ţi sunt ochii roşii?

— N-am dormit de loc, mi-a dat de furcă Praga: oamenii noştri au dat de urma câtorva grupuri ilegale. O să ne distrăm clasa-ntâi acolo în următoarele săptămâni!

— Krüger vă va fi un ajutor de nădejde. Deşi e cam lipsit de imaginaţie, e un slujbaş excelent. Bea un

[10] Bunker – adăpostul antiaerian subteran de lângă Cancelaria Reichului, unde Hitler şi-a instalat, la sfârşitul lunii noiembrie 1944, cartierul general.

coniac, asta o să te învioreze.

— Din contra, pe mine coniacul mă moleşeşte. Prefer votca.

— Ăsta n-o să te moleşească, zâmbi Kaltenbrunner şi îşi ridică paharul. Prosit[11]!

Bău pe nerăsuflate şi mărul lui Adam îi zvâcni impetuos, ca la alcoolici, de jos în sus.

„Le pileşte zdravăn! remarcă Müller, sorbindu-şi încet coniacul.. Fac prinsoare că acum o să-şi umple încă un pahar!”

Kaltenbrunner aprinse o ţigară din cele mai tari şi mai ieftine – „Karo” – şi întrebă:

— Nu vrei să repeţi?

— Mulţumesc, răspunse Müller, cu plăcere. E într-adevăr un coniac excepţional.

[11] Urare la un toast, însemnând „Să vă fie cu noroc!”

— — . . — — . . 2

Stirlitz îşi propusese ca în ziua aceea să scape de la serviciu mai devreme şi, din Prinz Albrechtstrasse, să se ducă la Nauen: acolo, în pădure, la o răspântie, se afla micul restaurant al lui Paul, unde, ca şi cu un an, ca şi cu cinci ani în urmă, fiul lui Paul, ologul Thomas – care, nu se ştie prin ce minune, procura carne de porc – le servea clienţilor săi permanenţi un Eisbein cu varză veritabil sau, în cel mai rău caz, carne proaspătă de iepure de casă cu sfeclă marinată.

În zilele când n-aveau loc raiduri de bombardament, ai fi putut crede că războiul nici nu există: la fel ca şi pe vremuri, cânta picupul şi vocea gravă a lui Bruno Warnke fredona: „O, frumoasele ceasuri de pe Mogelsee...”

Stirlitz nu izbuti însă să scape mai devreme. Tocmai când să plece, trecu pe la el Holtoff, de la serviciul patru al Gestapoului, care îi spuse:

— Nu ştiu ce să mă fac. Individul pe care-l anchetez, ori nu e întreg la minte, ori o să trebuiască să vi-l predau vouă, la serviciul de informaţii: după cum vorbeşte, ai zice că e unul din porcii aceia de englezi, de la radio!

Stirlitz se duse în biroul lui Holtoff şi rămase acolo până la ora şapte, să asculte tiradele isterice ale astronomului pe care Gestapoul local din Wansee îl arestase în urmă cu două zile pentru că difuzase nişte manifeste pe care el însuşi le scrisese. Fiecare

manifest avea un alt text. Holtoff îi întinse lui Stirlitz o mapă întreagă. Stirlitz se apucă să răsfoiască teancul de manifeste, simple foi smulse dintr-un caiet de şcoală. Erau concepute cam aşa: „Germani! Deschideţi ochii! Conducătorii noştri, nişte dementţi, ne duc spre pieire! Întreaga lume ne blestemă! Puneţi capăt războiului! Predaţi-vă!” Majoritatea erau variante ale acestor câteva idei. Unele cuprindeau un text şi mai scurt: „Suntem conduşi de nişte maniaci! Nu – lui Hitler! Da – păcii!”

Acum, aşezat pe un taburet fixat în podea, astronomul răcnea ca un isteric:

— Nu mai pot! Nu mai pot! Nu mai pot! Vreau să trăiesc! Atâta tot, să trăiesc – chiar nu înţelegeţi?! Sub regim fascist, capitalist, bolşevic, numai să trăiesc! Aşa nu se mai poate! Mă îngrozesc cât sunteţi de orbi, de proşti, de nebuni!

— Cine te-a îndemnat să scrii manifestele? repeta metodic, cu glasul coborât, Holtoff. Fiindcă de capul tău nu puteai să ajungi la o asemenea mârşăvie. Cine ţi-a transmis textele? Cu cine dintre duşmani te-ai înhăitat, când şi în ce împrejurări?

— Nu m-am înhăitat cu nimeni, niciodată! Mi-e frică să stau de vorbă chiar şi cu mine însumi! Mi-e frică de toţi şi de toate! vocifera astronomul. Nu vedeţi, n-aveţi ochi de văzut?! Chiar nu vă daţi seama că totul e pierdut?! S-a isprăvit cu noi! Nu vă daţi seama că acum orice jertfă nouă e un act de vandalism? Aţi susţinut tot timpul că nu faceţi decât să slujiţi naţiunea. Dacă-i aşa, plecaţi! Daţi pace naţiunii, atât cât a mai rămas din ea! Acuma, v-aţi apucat să duceţi la pieire nişte nenorociţi de copii! Sunteţi nişte fanatici, nişte fanatici hulpavi care aţi dat buzna şi aţi pus mâna pe putere! Vă ghiftuiţi, fumaţi ţigări

scumpe şi beţi cafea! Lăsaţi-ne să trăim ca oamenii, nu ca nişte sclavi cu botniţă! Astronomul amuţi brusc, îşi şterse transpiraţia ce-i şiroia de pe tâmple şi încheie în şoaptă: Sau ucideţi-mă aici, pe loc, înainte de a-mi pierde minţile din cauza conştiinţei propriei mele neputinţe şi a tâmpeniei acestei naţiuni, pe care aţi transformat-o într-o turmă de laşi...

— Ia stai puţin, îl întrerupse Stirlitz. Ţipetele nu constituie argumente. Poate ai şi nişte sugestii concrete de făcut?

— Cum?! întrebă speriat astronomul.

Vocea liniştită a lui Stirlitz, felul său de a vorbi fără grabă, surâsul cu care îşi însoţea cuvintele, toate acestea îl buimăciră pe astronom: în cele două zile de detenţiune, apucase să se deprindă cu ţipetele şi loviturile; cu acestea te obişnuieşti repede, mai greu e să te dezobişnuieşti de ele.

— Te-am întrebat ce sugestii concrete ai putea să faci... Cum să salvăm copiii, femeile, bătrânii? Ce anume propui să se întreprindă în acest scop? E uşor să critici şi să spumegi de furie. Mult mai greu e să formulezi un program judicios de acţiuni.

— Eu resping astrologia, răspunse astronomul tărăgănat, după o pauză în care rămase îndelung pe gânduri, dar mă închin în faţa astronomiei. Am fost asistent de catedră la Kiel...

— Aha, deci de asta turbezi de furie, câine?! se răsti la el Holtoff.

— Încetează! interveni Stirlitz, strâmbându-se înciudat. De ce ţipi, zău aşa! Continuă, te rog...

— Ne aflăm într-un an cu soare maxim. Exploziile protuberanţelor, transmiterea unei uriaşe mase suplimentare de energie solară influenţează asupra astrelor, asupra planetelor, chiar şi asupra măruntei

noastre omeniri...

— Dumneata, după câte înţeleg, ai întocmit un fel de horoscop? Acesta e motivul pentru care eşti atât de tulburat? îl întrerupse Stirlitz.

— Un horoscop porneşte de la un adevăr intuitiv, genial poate, dar nu se întemeiază pe dovezi. Nu, eu plec de la o ipoteză simplă, câtuşi de puţin genială, pe care sper s-o pot argumenta ştiinţific: conexiunea care există între existenţa fiecărui muritor de pe pământ, cu mişcarea astrelor şi activitatea solară... Această conexiune îmi dă posibilitatea să interpretez precis şi realist evenimentele ce se desfăşoară pe teritoriul ţării mele...

— M-ar interesa să discut mai amănunţit cu dumneata pe această temă, spuse Stirlitz. Presupun că colegul meu îţi va permite să te întorci în celula dumitale şi să te odihneşti vreo două zile. Vom relua după aceea discuţia.

După ce astronomul fu scos din birou, Stirlitz zise:

— Nu-ţi dai seama că omul ăsta e, mai mult sau mai puţin, iresponsabil? Toţi savanţii, scriitorii, artiştii sunt, în felul lor, iresponsabili. Trebuie să-i abordezi într-un mod anume. Oamenii ăştia trăiesc într-o lume aparte, născocită de ei înşişi, în afara realităţii. Trimite-l pe caraghiosul ăsta la spitalul nostru, să-l consulte cei de acolo. Avem în momentul de faţă destule treburi mult mai serioase, ca să ne putem permite să pierdem timpul cu nişte fleacuri şi inconştienţi, oricât de talentaţi ar fi ei. Dacă n-am fi fost în război, l-am fi expediat într-un lagăr, unde s-ar fi reeducat urgent şi ar fi redevenit util Reichului şi naţiunii, ar fi fost încadrat într-un institut sau ar fi condus o catedră... Pe când acum...

— Dar individul vorbeşte exact la fel ca cei de la

radio Londra... Ori ca un ticălos de social-democrat din slujba Moscovei!

— Oamenii au inventat radioul ca să-l asculte. Nicio mirare că i-au împuiat capul. Crede-mă, cazul nu prezintă interes. Pentru noi, ca serviciu de informaţii, absolut niciunul. N-ar strica să-l mai luăm o dată la întrebări peste câteva zile, ca să ne lămurim definitiv: e într-adevăr un savant, ori un ţicnit fără nicio valoare. Dacă e un om de ştiinţă serios, o să-i cerem lui Müller sau lui Kaltenbrunner să-i acorde o raţie alimentară mai substanţială şi să fie evacuat în munţi, unde se află acum floarea ştiinţei germane: las' să se pună pe lucru, şi o să vezi că îndată ce va scăpa de bombardamente şi se va vedea într-o căsuţă confortabilă printre brazi şi, în plus, va mânca pâine cu unt după pofta inimii, o să-i piară cheful să mai trăncănească...

Holtoff zâmbi ironic:

— Dacă toată lumea ar avea o căsuţa în munţi, pâine cu unt din belşug şi s-ar vedea scăpată de bombardamente, atunci n-ar mai trăncăni nimeni...

Stirlitz îl privi lung şi stăruitor pe colegul său inferior în grad, până ce acesta, nemaiputându-i înfrunta privirea, se apucă să mute de colo-colo hârtiile de pe birou. Abia atunci, Stirlitz îl gratifică cu un zâmbet larg şi prietenos...

„Stenograma consfătuirii de la reşedinţa Führerului. Au participat: Keitel, Jodl, reprezentantul din partea ministerului afacerilor externe, Hawel, Reichsleiterul, Bormann, Obergruppenführerul Fegelein – delegat al cartierului general al Reichsführerului, Reichsministrul industriei Speer, precum şi amiralul Foss, căpitanul de rangul trei

Lüdde-Neurath, amiralul von Putkammer, aghiotanţi, stenografe.

Bormann. Cine tot circulă acolo, în fund? Nu vă daţi seama că deranjaţi? Şi, vă rog, vorbiţi mai încet, domnilor militari.

Putkammer. L-am rugat pe colonelul von Below să-mi dea datele asupra situaţiei unităţilor Luftwaffe din Italia.

Bormann. Nu mă refeream la dânsul. Dar vorbeşte toată lumea deodată, şi zgomotul ăsta e enervant.

Hitler. Pe mine nu mă deranjează. Domnule general, pe hartă nu sunt înregistrate schimbările survenite pe ziua de azi în Kurland.

Jodl. N-aţi observat, mein Führer, iată corectivele făcute pe hartă în ce priveşte situaţia din dimineaţa de astăzi.

Hitler. Da, dar sunt trecute cu un corp de literă foarte mărunt. Mulţumesc, acum am văzut.

Keitel. Generalul Guderian insistă din nou să fie retrase diviziile din Kurland.

Hitler. Cererea e nerezonabilă. În prezent, armata generalului Rendulic, aflată adânc în spatele frontului ruşilor, la patru sute de kilometri de Leningrad, atrage asupra sa între patruzeci şi şaptezeci de divizii ruseşti. Dacă am lua de acolo aceste divizii ale noastre, raportul de forţe lângă Berlin s-ar schimba imediat şi în niciun caz în favoarea noastră, cum are impresia Guderian. În caz că vom retrage trupele din Kurland, pentru fiecare divizie germană din zona Berlinului vor reveni cel puţin trei divizii ruseşti.

Bormann. Lucrurile trebuie privite într-o perspectivă politică realistă, domnule feldmareşal...

Keitel. Eu sunt militar, nu om politic.

Bormann. În epoca războiului total, aceste două

noţiuni sunt inseparabile.

Hitler. Ca să evacuăm trupele ce se află acum în Kurland, va fi nevoie, dacă ţinem seama de experienţa operaţiei de la Libava, de cel puţin o jumătate de an. E ridicol! Fiindcă nu mai avem nevoie decât de ore, am spus: ore, pentru a repurta victoria; când fac această afirmaţie, mă bazez pe realităţi, nu pe himere. Orice om capabil să vadă, să analizeze, să tragă concluzii este obligat să răspundă la această unică întrebare: este posibilă o victorie apropiată? Nu cer să mi se răspundă orbeşte. Pe mine nu mă satisface credinţa oarbă, ce pretind eu este credinţa conştientă. Omenirea n-a înregistrat niciodată, de-a lungul istoriei sale, o alianţă atât de paradoxal de contradictorie ca acea coaliţie care ne înfruntă pe noi astăzi. Idei, ţeluri, elemente şi caractere complet opuse între ele pot fiinţa alături, fără să-şi altereze conţinutul, doar atunci când se găsesc într-o situaţie fără ieşire: mă gândesc, de exemplu, la condiţiunile stării de detenţiune dintr-un lagăr de concentrare, unde, după cum mi s-a relatat, vieţuiesc într-o perfectă înţelegere prelaţi catolici, atei, comunişti, radicali francezi, conservatori britanici... Situaţiile fără ieşire generează alianţe. Alianţe ale disperării, alianţe lipsite de speranţe şi de ţeluri. În timp ce ţelurile Rusiei, Angliei şi Americii sunt diametral opuse între ele, ţelul nostru este unul singur şi foarte clar. În vreme ce ei acţionează mânaţi de aspiraţii ideologice diferite, noi suntem conduşi de o singură aspiraţie, în slujba căreia ne punem, fără să pregetăm, vieţile. În vreme ce contradicţiile dintre ei se adâncesc şi vor continua să se adâncească, unitatea noastră a căpătat, acum mai mult ca oricând, acea tărie de monolit spre care am năzuit de-a lungul tuturor

acestor grei şi măreţi ani de război. A încerca să obţii dezmembrarea coaliţiei inamicilor noştri pe cale diplomatică sau pe altă cale asemănătoare, ar fi o utopie. În cel mai bun caz, o utopie, dacă nu o manifestare de panică şi de pierdere a oricărei perspective. Numai acţionând pe calea armelor, numai demonstrându-ne dârzenia şi forţa inepuizabilă, vom putea destrăma coaliţia duşmanilor. Bubuiturile tunurilor noastre biruitoare o vor face să se prăbuşească. Nimic nu are un efect mai puternic asupra democraţiilor occidentale decât demonstraţiile de forţă. Nimic nu-l va aduce mai repede la realitate pe Stalin decât deruta Occidentului, pe de o parte, şi loviturile noastre, pe de alta. Ţineţi seama că Stalin e nevoit acum să poarte războiul nu în pădurile Brianskului sau pe câmpiile Ucrainei. El îşi ţine cantonată armata pe teritoriul Poloniei, României, Ungariei. Intrând în contact direct cu o lume diferită de aceea a ţării lor, ruşilor le-a slăbit de pe acum elanul combativ şi am putea spune că sunt, într-o anumită măsură, demoralizaţi. Dar atenţia principală eu mi-o îndrept, în momentul de faţă, nu asupra ruşilor şi nici a americanilor. Privirea mea se îndreaptă asupra naţiunii germane! Ea este aceea căreia îi stă în puteri şi care este datoare să obţină victoria! În prezent, ţara întreagă a devenit o tabără militară. Ţara întreagă – adică Germania, Austria, Norvegia, o parte din Ungaria şi din Italia, un teritoriu considerabil din protectoratul Boemiei şi Moraviei, Danemarca şi o parte din Olanda. Nu reprezintă aceste teritorii inima civilizaţiei europene? În ele este concentrată forţa noastră materială şi spirituală. Avem deci tot ce ne trebuie pentru a făuri victoria. De noi, de militari, depinde acum cât de bine vom utiliza

aceste mijloace pentru a dobândi victoria. Vă asigur: chiar după primele câteva lovituri puternice ale armatelor noastre, coaliţia aliaţilor se va destrăma. Interesele egoiste ale fiecăruia vor prima asupra viziunii strategice globale. Iată de ce, pentru a repurta cu un ceas mai devreme victoria finală, propun următoarele: Armata a şasea SS de tancuri declanşează contraofensiva lângă Budapesta, asigurând, în felul acesta, trăinicia bastionului de sud al naţional-socialismului în Austria şi Ungaria – asta pe de o parte, şi pregătind ieşirea înspre flancul ruşilor, pe de altă parte. Nu uitaţi că tocmai acolo, în sud, la Nalkanije, se află rezervele noastre de petrol, şaptezeci de mii de tone. Petrolul este sângele care pulsează în arterele războiului. Mai degrabă voi fi de acord să cedez Berlinul, decât să pierd acest petrol, care îmi asigură o Austrie inexpugnabilă şi, prin ea, legătura cu trupele, însumând un milion de oameni, ale lui Kesselring[12], din Italia. Mai departe: grupul de armate „Wisla”, apelând la toate rezervele, va efectua o contraofensivă impetuoasă asupra flancurilor ruşilor, utilizând ca bază de atac Pomerania. Unităţile Reichsführerului SS, după ce străpung apărarea ruşilor, ies în spatele frontului lor şi preiau iniţiativa. Sprijinite de grupul de armate din

[12] Albert Kesselring (n. 30 noiembrie 1885, Marktsteft, Bavaria, Imperiul German - d. 16 iulie 1960, Bad Nauheim, Republica Federală Germania, Germania) a fost un mareşal german al Luftwaffe în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. În cariera sa militară care a cuprins ambele războaie mondiale, Kesselring a devenit unul din cei mai pricepuţi comandanţi ai Germaniei Naziste, fiind unul dintre cei 27 militari cărora li s-a decernat Crucea de Cavaler a Crucii de Fier cu frunze de stejar, săbii şi diamante.

Stettyn, despică în două frontul ruşilor. Lui Stalin, cea mai mare bătaie de cap i-o dă acum problema aducerii de rezerve pe front. Distanţele sunt împotriva lui şi, dimpotrivă, în favoarea noastră. Cele şapte centuri de apărare din faţa Berlinului, care îl fac în mod practic inexpugnabil, ne îngăduie să ne abatem de la canoanele artei militare şi să transferăm în vest un grup considerabil de armate din sud şi din nord. Timp vom avea destul: pe când lui Stalin îi vor trebui două-trei luni pentru concentrarea rezervelor, nouă, pentru strămutarea unităţilor, ne vor fi de ajuns cinci zile; distanţele reduse ale Germaniei ne acordă această şansă, permiţându-ne totodată să sfidăm principiile tradiţionale ale strategiei...

Jodl. Poate că ar fi totuşi preferabil să punem în concordanţă planul expus cu principiile tradiţionale ale strategiei...

Hitler. Ce vreţi să spuneţi, Jodl?

Jodl. Mie, planul expus mi se pare foarte raţional şi clarvăzător, dar mi-aş permite să nu fiu de acord cu un singur lucru: şi anume, de a nu fi puse de acord detaliile lui cu tradiţiile ştiinţei militare.

Hitler. Nu e vorba de detalii, ci de viziunea globală. La urma urmei, amănuntele, pentru fiecare sector în parte, pot fi oricând precizate la statele-majore, de către specialişti. Important e că armata dispune de peste patru milioane de oameni, organizaţi într-un puternic pumn al rezistenţei. Misiunea constă în a transforma acest puternic pumn al rezistenţei într-o forţă de şoc care să ne aducă victoria. Ne găsim, în prezent, între graniţele din august 1938. Suntem mai uniţi ca oricând. Suntem naţiunea germană. Industria noastră de război produce de patru ori mai mult armament decât în 1939. Armata noastră este de

două ori mai numeroasă decât în acel an. Ura noastră este cumplită, iar voinţa de a învinge nestrămutată. Aşadar, vă întreb: credeţi că nu ne stă în putinţă să câştigam pacea prin război? Nu succesul militar va fi acela care va genera succesul politic?

Keitel. După cum spunea Reichsleiterul Bormann, acum, militarul este în acelaşi timp şi om politic.

Bormann. Nu sunteţi de acord?

Keitel. Sunt de acord.

Hitler. Vă rog, domnule feldmareşal, să-mi pregătiţi pe mâine propuneri concrete.

Keitel. Da, mein Führer. Vom pregăti o schiţă de principiu şi, dacă veţi fi de acord cu ea, vom trece la elaborarea detaliilor.

Obergruppenführerul SS Fegelein, cumnatul lui Hitler, sosind la cartierul general al lui Himmler, îl informă pe acesta asupra ultimei consfătuiri din Bunker.

— Führerul respinge categoric orice rezolvare politică a problemei, relată dânsul.

— Ce atitudine au avut militarii faţă de planul Führerului? întrebă Himmler.

— Ironică. Oricât de straniu ar părea, acum tocmai militarii au ajuns la convingerea că la un deznodământ acceptabil al războiului nu se poate ajunge decât pe calea politică.

— Capitulare? întrebă Himmler îngândurat. Au obosit să mai lupte?

— De ce neapărat capitulare? S-ar putea purta tratative...

Stirlitz ajunse acasă la ora şapte, când abia începea să se întunece. Îi plăcea acest anotimp al

anului: din zăpadă nu se mai vedeau decât urme, dimineaţa creştetele pinilor erau luminate de soare, lăsându-te să-ţi închipui că a venit vara şi te poţi duce la Mogelsee să-ţi petreci ziua, să pescuieşti sau să picoteşti într-un şezlong.

Aici, la Babelsberg, în vecinătatea Potsdamului, locuia, de câteva zile, în mica sa vilă, singur: menajera îi plecase, cu o săptămână în urmă, în Thuringia, în munţi, la o nepoată de-a ei: nu-i mai rezistaseră nervii la necontenitele bombardamente aeriene.

Acum venea să-i facă curăţenie fata proprietarului birtului „La vânătorul”. Era tânără, isteaţă-foc şi frumuşică. „Bag mâna-n foc că e saxonă, îşi spuse Stirlitz, uitându-se cum mânuia fata aspiratorul cel mare în salon, trecându-l deasupra covorului. E bruneţică, dar ochii îi are albaştri. Vorbeşte cu accent berlinez, dar e mai mult ca sigur că e din Saxonia”.

Stirlitz se uită la ceasul său demodat şi se gândi: „Ar fi cazul să-mi iau alt ceas. Dacă «Longines»-ul meu s-ar hotărî, fie să grăbească, fie să rămână în urmă, m-aş adapta eu la el. Dar nu, dumnealui ba întârzie, ba o ia înainte. Asta nu-i o treabă...”

— Cât e ceasul? o întrebă Stirlitz pe fată.

— Aproape şapte...

Stirlitz zâmbi: „Fetiţă fericită... Ce-i pasă, ea îşi poate permite acest «aproape şapte». Cei mai fericiţi oameni de pe pământ sunt aceia care pot dispune de timp după plac, fără să se teamă de urmări... Are un accent berlinez, categoric. Ba chiar amestecat cu cel mecklenburghez...”

Auzind o maşină oprindu-se în faţa casei, o strigă:

— Fetiţo, ia vezi pe cine l-a adus necuratul!

Auzi deschizându-se uşa. După câteva clipe, fata îşi

vârî căpşorul în micul lui birou, unde stătea într-un fotoliu în faţa căminului, şi zise:

— Vă caută un domn de la poliţie.

Stirlitz se sculă, se întinse trosnindu-şi încheieturile şi ieşi în antreu. Acolo îl aştepta un Unterscharführer SS, cu un coş mare în mână.

— Domnule Standartenführer, şoferul dumneavoastră s-a îmbolnăvit şi v-am adus eu în locul lui raţia de alimente...

— Mulţumesc, răspunse Stirlitz, pune-le în frigider. Te ajută fetiţa.

Nu ieşi să-l conducă pe Unterscharführer, când acesta părăsi casa. Deschise ochii doar atunci când fata, care intrase în birou pe nesimţite şi se oprise lângă uşă, rosti încet:

— Dacă Herr Stirlitz doreşte, aş putea să rămân şi peste noapte...

„Fetiţa a văzut pentru prima dată atâtea alimente laolaltă, se dumiri el. Săraca fetiţă...”

Deschise ochii, se întinse din nou şi spuse:

— Nu-i nevoie... Poţi să iei jumătate din salam şi caşcavalul şi fără asta...

— Vai, Herr Stirlitz, doar nu vă închipuiţi că eu, din cauza alimentelor...

— Te pomeneşti că eşti îndrăgostită de mine? Că eşti nebună după mine? Chiar şi-n vis îţi apare părul meu cărunt, ia zi!

— Cel mai mult îmi plac bărbaţii cărunţi...

— Bine, bine, fetiţo, o să mai discutăm noi în legătură cu părul cărunt. După ce-o să te măriţi... Cum te cheamă?

— Mary... V-am mai spus... Mary mă cheamă...

— Da, da, iartă-mă, Mary. Maria Magdalena. Voi, micuţele Marii, sunteţi toate nişte păcătoase, nu-i

aşa? Ia-ţi salamul şi lasă-te de prostii. Câţi ani ai?

— Nouăsprezece.

— A, eşti femeie în toată firea! De mult eşti venită din Saxonia?

— De mult. De când s-au mutat aici părinţii mei.

— Aşa, şi acum, du-te, Mary, du-te de te odihneşte. Mă tem să nu înceapă atacul aerian, îmi închipui că o să-ţi fie frică să baţi drumul printre bombe!

Fata plecă. Stirlitz acoperi ferestrele cu storurile grele de camuflaj şi aprinse lampa de birou. Se aplecă înspre cămin, şi abia atunci observă că surcelele sunt stivuite aşa cum îi plăcea lui: în chip de ghizd pătrat de puţ; mai mult, chiar şi coaja de mesteacăn, pentru aprins, aştepta pe o tăviţă albastră ţărănească.

„Nu i-am spus eu... Sau nu... l-am spus, dar în treacăt... Fetiţa ţine minte când îi spui ceva, îşi spuse el aprinzând coaja de mesteacăn. Nu ştiu cum se face, dar, toţi, îi vedem pe tineri cu ochii unor dascăli bătrâni, ceea ce, dacă te gândeşti bine, e destul de caraghios! Cât despre mine, m-am obişnuit de mult să mă consider un moşneag: patruzeci şi nouă de ani...”

Stirlitz aşteptă până ce focul se porni să lingă lacom lemnişoarele uscate de mesteacăn, apoi se apropie de aparatul de radio şi-l deschise. Prinse Moscova, care transmitea un program de vechi romanţe. Îşi aminti cum într-o zi, Göring le spusese ofiţerilor din statul său major: „Desigur, nu e patriotic să asculţi emisiunile de radio ale inamicului, totuşi uneori eşti tentat să asculţi ce inepţii îndrugă ăia despre noi...” Stirlitz îşi dăduse seama atunci că Göring e şi laş, şi prost. Şi servitoarea, şi şoferul personal al lui Göring, ultimul angajat în acest post de

către Müller, îşi denunţaseră în repetate rânduri stăpânul că ascultă emisiunile posturilor duşmane. Încercările „nazistului nr. 2” de a-şi construi un alibi îi dovedeau şi laşitatea, şi totala nesiguranţă în ziua de mâine. Normal ar fi fost ca el să nu ascundă de fel faptul că ascultă posturile inamice, se gândea Stirlitz. Ar fi fost suficient să comenteze emisiunile, ironizându-le şi adăugând câteva glume grosolane. O asemenea atitudine ar fi avut, fără doar şi poate, efect asupra lui Himmler, pe care nu-l caracteriza o prea mare fineţe a gândirii.

Romanţa se încheie prin câteva acorduri line de pian. Vocea depărtată a crainicului de la Moscova, probabil german de origine, începu să transmită lungimile de undă pe care puteau fi ascultate emisiunile din fiecare vineri şi miercuri. Stirlitz îşi nota cifrele: era un text cifrat destinat lui, şi îl aştepta de şase zile. Înscria cifrele într-o coloană ordonată. Erau o sumedenie de cifre, şi crainicul, probabil de teamă că nu vor putea fi notate, le citi încă o dată.

Apoi din nou răsunară fermecătoarele romanţe ruseşti.

Stirlitz scoase dintr-un raft al bibliotecii un volum de Montaigne, traduse cifrele în cuvinte, corelându-le apoi cu codul ascuns printre maximele pline de înţelepciune şi adevăr ale marelui şi cumpănitului gânditor francez.

După ce termină descifrarea radiogramei primite, arse foiţa cu cifrele şi cuvintele, amestecă scrumul cu cenuşa din cămin şi mai bău un strop de coniac,

„Drept cine mă iau ei pe mine? îşi zise. Drept un geniu ori un individ atotputernic? E de neconceput... Mi-e cu neputinţă să cred că asemenea contacte au putut fi stabilite...”

Stirlitz avea toate motivele să rămână perplex: misiunea ce îi era transmisă prin radio Moscova era formulată astfel:

„Alex către Iustas.

După informaţiile pe care le deţinem, în Suedia şi în Elveţia au apărut ofiţeri superiori din S.D. şi S.S. care au încercat să găsească un canal de legătură cu rezidenţii aliaţilor. Concret, la Berna, oamenii S.D.-ului au încercat să-i contacteze pe agenţii lui Allan Dulles[13]. Urmează să elucidaţi dacă aceste încercări de contactare reprezintă: 1) dezinformare; 2) iniţiative personale ale ofiţerilor S.D. -ului; 3) executarea unei misiuni trasate de la centru.

În caz că aceşti colaboratori ai S.D.-ului şi SS-ului execută o misiune încredinţată de Berlin, va trebui să aflaţi cine anume i-a trimis. Concret: care dintre conducătorii superiori ai Reichului e interesat în stabilirea de contacte cu Occidentul.

ALEX.”

Iustas era el, Standartenführerul Stirlitz, cunoscut la Moscova doar de către trei conducători superiori ca fiind în realitate colonelul Mazim Maximovici Isaev...

...Cu şase zile înainte ca acest mesaj cifrat să-i parvină lui Stirlitz, Stalin, după ce luase cunoştinţă de conţinutul ultimelor rapoarte ale agenţilor secreţi sovietici, îl convocase la „Vila apropiată” pe şeful serviciului de informaţii şi-i spusese:

[13] diplomat şi avocat american care a devenit primul director civil al Central Intelligence Agency (CIA) şi cel mai longeviv director.

— Numai nişte diletanţi în ale politicii pot crede că Germania este definitiv sleită de puteri şi, ca atare, inofensivă... Germania este un arc comprimat până la refuz, care, desigur, poate şi trebuie să fie rupt, cu condiţia să i se aplice lovituri de forţă egală la ambele capete. Altfel, dacă presiunea dintr-un capăt va avea ca efect proptirea, stabilizarea acestuia, arcul, destinzându-se, va putea izbi în direcţia opusă. Şi ar fi o izbitură puternică, întâi – pentru că fanatismul hitleriştilor e la fel de mare ca şi până acum, al doilea – pentru că potenţialul militar al Germaniei nu e nici pe departe epuizat. Iată de ce zădărnicirea oricăror tentative de înţelegere între fascişti şi virtualele forţe antisovietice din Occident trebuie să constituie pentru dumneavoastră preocuparea numărul unu. Evident, continuă Stalin, trebuie să aveţi în vedere că iniţiatorii principali ai acestor posibile tratative pentru o pace separată ar putea fi în primul rând camarazii de luptă cei mai apropiaţi ai lui Hitler, cei care se bucură de autoritate atât în aparatul de partid, cât şi în faţa poporului. Tocmai pe aceşti inşi foarte apropiaţi de Hitler va trebui să-i urmăriţi cu precădere. Nu încape nicio îndoială că principalii colaboratori ai tiranului, aflându-se la un pas de prăbuşire, îl vor trăda pentru a-şi scăpa propria piele. Aceasta e o axiomă în oricare joc politic. Veţi răspunde personal dacă veţi lăsa să vă scape o asemenea mişcare!

Undeva departe, se porniră să urle sirenele, anunţând alarma aeriană. Aproape numaidecât răsună şi lătratul tunurilor antiaeriene. Uzina electrică întrerupse curentul, şi Stirlitz rămase în întuneric, lângă cămin, uitându-se cum şerpuiau flăcăruile albastre pe deasupra tăciunilor negri-roşii.

„Dacă aş închide acum hornul căminului, se gândi el leneş, peste vreo trei ceasuri, aş adormi... sau, cum s-ar zice, aş răposa întru Domnul... Aşa era cât pe aci să ni se întâmple în copilărie, mie şi bunicii, la Iakimanka, când dânsa a închis odată soba prea devreme, şi pe vatră mai erau nişte lemne exact ca acestea de acum – negre-roşii, învăluite de flăcărui tot aşa, albăstrui. În schimb, gazul care era să ne asfixieze era incolor şi absolut inodor, sau cel puţin eu n-am simţit nimic...”

Stirlitz aşteptă până ce tăciunii se înnegriră de tot şi flăcăruile albastre se stinseră, după care închise hornul şi aprinse o lumânare mare, înfiptă în gâtul unei sticle de şampanie. Se miră ce formă ciudată luase sticla, acoperită de stearina topită şi prelinsă pe suprafaţa ei. Arsese multe lumânări, şi sticla aproape că nu se mai distingea: apăruse în locu-i un vas ciudat, aducând mai degrabă cu o amforă antică, doar că era alb-roşu. Stirlitz îi ruga în mod special pe prietenii săi ce plecau în Spania să-i aducă lumânări colorate; apoi, făcea cadou sticlele în care le ardea şi care luau forme atât de neobişnuite.

Undeva foarte aproape, explodară violent, una după alta, două bombe.

„Bombe brizante, stabili el. Şi încă mari. Straşnic mai bombardează băieţii, ce mai – pur şi simplu grozav! Ar fi păcat, desigur, să pier tocmai în ultimele zile. Ai noştri nu mi-ar mai afla nici urma. Şi orice s-ar spune, e mai mult decât neplăcut să pieri fără nicio urmă... Saşenka... îi străfulgera deodată prin faţa ochilor chipul soţiei. Saşenka cea mică şi Saşenka cel mare... Să mor acum ar fi de-a dreptul stupid! Orice-ar fi, trebuie să răzbesc viu şi nevătămat... Noroc că sunt singur – când eşti singur moartea ţi se pare mai

puţin înfricoşătoare. Citeşti în câte un roman idiot: cutare a murit împăcat, în braţele celor dragi; în realitate, nu poate fi nimic mai îngrozitor decât să mori în braţele celor dragi, să te uiţi la ei ştiind că o faci pentru ultima oară, să-i simţi aproape şi să-ţi dai seama că te desparţi de ei pentru totdeauna, că pe tine te aşteaptă neantul şi bezna, iar pe ei doliul ce-l vor purta după tine...”

Odată, aflându-se la o recepţie la ambasada sovietică de pe Unter den Linden, Stirlitz asistase la discuţia pe care Schellenberg o angajase cu un tânăr diplomat sovietic. Încruntat ca de obicei, urmărise disputa dintre rusul acela şi şeful serviciului politic secret în legătură cu înclinaţia omului de a crede în amulete, vrăji, şi alte „zorzoane ale primitivismului”, cum le numea tânărul secretar de ambasadă. În această controversă, purtată pe un ton mai mult de glumă, Schellenberg se arătase, ca întotdeauna, plin de tact, conciliant, şi nici argumentele nu-i lipsiseră. Stirlitz fierbea, văzând cum îl atrage tot mai adânc în dispută pe tânărul rus.

„Sondează, îşi zisese el, îşi cercetează cu atenţie adversarul. Nicăieri nu se dezvăluie mai deplin caracterul unui om decât în timpul unei discuţii în contradictoriu, şi în această artă Schellenberg e neîntrecut...”

— Dacă toate fenomenele acestei lumi vă sunt limpezi, spusese Schellenberg, atunci, evident, aveţi tot dreptul să dispreţuiţi credinţa omului în puterea unei amulete. Dar vă sunt într-adevăr limpezi toate fenomenele lumii? Mă refer nu la ideologie, ci la fizică, la chimie, la matematică...

— Care fizician sau matematician, se înfierbântase tânărul diplomat, îşi atârnă de gât o amuletă atunci

când se apucă să rezolve o problemă din specialitatea sa? Ar fi absurd!

„Ar fi trebuit să se oprească la întrebare, îşi spusese Stirlitz în sinea sa, dar vezi că n-a rezistat şi şi-a răspuns singur... Într-o dispută, important este să fii tu cel care pui întrebări: în felul acesta, îl sileşti pe preopinent să-şi dezvăluie ideile; în afară de asta, e întotdeauna mai complicat să răspunzi decât să întrebi...”

— Dar dacă fizicianul sau matematicianul îşi atârnă într-adevăr amuleta de gât, numai că n-o spune? întrebă Schellenberg. Sau excludeţi o asemenea posibilitate?

— Nicio posibilitate nu poate fi exclusă. Ar fi o naivitate. Categoria posibilităţii e o parafrază pentru noţiunea de perspectivă.

„N-a răspuns rău, remarcase Stirlitz. Dar cartea aruncată trebuia jucată mai departe... Să fi întrebat, de pildă: «nu sunteţi de acord?» Or, din nou, a renunţat la întrebare şi s-a expus în felul acesta la o nouă lovitură”.

— În acest caz nu poate fi inclusă amuleta însăşi în categoria posibilităţii încă nedezvăluite? Sau sunteţi împotrivă?

Stirlitz intervenise de partea lui Schellenberg.

— Teza germană a ieşit învingătoare în această dispută, constată el. Dar, pentru a rămâne obiectivi, vom sublinia că, la întrebările strălucit formulate de partea germană, cea rusă n-a răspuns mai puţin strălucit. Tema a fost epuizată, dar nu ştiu, zău aşa, în ce situaţie ne-am fi găsit dacă partea rusă ar fi luat, la rândul ei, iniţiativa, lansând ea ofensiva întrebărilor...

„Ai înţeles, frăţioare?...” se putea citi în ochii lui Stirlitz. Diplomatul rus rămăsese mut, vinele de la

tâmple i se umflaseră brusc, şi Stirlitz îşi dăduse seama că lecţia sa fusese înţeleasă...

„Nu te supăra, băiete dragă, îşi zisese, uitându-se în urma tânărului care se depărta, mai bine s-o fac eu, decât altcineva... Numai că, în ce priveşte amuleta, chiar că n-ai dreptate... Şi eu, când sunt la ananghie, când, foarte conştient de ce fac, mă expun unui risc – şi în cazul meu, riscul e întotdeauna mortal – îmi atârn de gât amuleta – medalionul în care păstrez din părul Saşenkăi... Am fost nevoit să arunc medalionul dăruit de ea – prea se vede de la o poştă că e rusesc – şi mi-am cumpărat unul nemţesc, masiv, cel mai scump pe care l-am găsit, dar important e că în el se află bucla de păr auriu-albicios a ei, a Saşenkăi. O simt în dreptul inimii, şi ce-i asta dacă nu tot o amuletă?..."

Trecuseră douăzeci şi trei de ani de când o văzuse pentru ultima oară pe Saşenka, la Vladivostok, atunci când, din însărcinarea lui Dzerjinski, plecase, împreună cu un grup de emigranţi albi, întâi la Shanghai, iar apoi la Paris. Dar chipul ei rămăsese la fel de viu în sufletul lui, ca şi în ziua aceea îndepărtată, îngrozitoare, bântuită de viscol; făcea parte din el, se topise în el, era o fărâmă din propriul său „eu".

Îşi aminti momentul întâlnirii neaşteptate cu fiul său, la Cracovia, într-o noapte târzie. „Grişancikov" – acesta era numele conspirativ al băiatului – venise la dânsul la hotel. Vorbiseră îndelung, în şoaptă, cu aparatul de radio deschis, şi cât de chinuitoare fusese apoi despărţirea de fiul său, care, aşa voise soarta, îşi alesese acelaşi drum în viaţă ca şi el. Stirlitz era informat că fiul lui se află acum la Praga, unde avea misiunea să salveze oraşul, împiedicând aruncarea

acestuia în aer, la fel cum dânsul, împreună cu maiorul Vihr, salvaseră Cracovia. Ştia în ce condiţii complicate îşi desfăşoară băiatul activitatea, dar ştia la fel de bine că orice încercare de a-l revedea – de la Berlin la Praga, trenul nu făcea mai mult de şase ore – nu putea decât să-l expună unei grave primejdii...

Stirlitz se ridică din fotoliu şi, luând lumânarea, se apropie de masă. Scoase câteva foi de hârtie, pe care le aranjă în faţa sa ca pe nişte cărţi pentru o pasienţă. Pe una din foi desenă un individ gras şi înalt. Dădu să scrie dedesubt – Göring, dar se răzgândi. Pe cea de-a doua foaie desenă chipul lui Goebbels, iar pe cea de-a treia profilul energic, cu cicatrice: Bormann. După ce reflectă puţin, pe cea de-a patra foaie scrisese: „Reichsführerul SS”. Era titulatura şefului său, Heinrich Himmler.

Dând la o parte trei dintre foile pe care le avea în faţă, Stirlitz o apropie pe cea care îl înfăţişa pe Göring şi se apucă să deseneze pe ea cercuri şi pătrate numai de el înţelese, legate prin linii fie duble şi îngroşate, fie simple şi subţiri, fie doar punctate.

...Aidoma unui actor, agentul secret care acţionează în vâltoarea unor evenimente cruciale trebuie să fie un om de o mare sensibilitate afectivă, iar simţurile să-i fie ascuţite la maximum; dar aceste calităţi – emotivitatea crudă, forţa senzorială, el trebuie să le închidă ermetic în carapacea unei logici îngheţate, infailibile, de o precizie extremă.

Când Stirlitz îşi îngăduia – dar asta numai noaptea, şi atunci foarte rar – să se regăsească sub trăsăturile lui Isaev, raţiona cam aşa: care e rolul unui agent secret autentic? Să culeagă informaţii, să prelucreze datele obiective, pe care să le transmită centrului pentru a fi sintetizate acolo sub raport politic şi

pentru a fi adoptate hotărâri în consecinţă? Sau, dimpotrivă, să tragă concluzii personale, prin excelenţă subiective, să schiţeze perspectiva într-o viziune individuală, să prezinte centrului propriile sale calcule? Şi chiar dacă tu, Maxim Isaev, îţi dai seama că ai intuit exact desfăşurarea în viitor a evenimentelor, eşti oare îndreptăţit să încerci să influenţezi în vreun fel viitorul acesta? Nu, serviciul de informaţii, socotea Isaev, e handicapat de faptul că e veşnic aglomerat de o puzderie de informaţii curente, care nu fac decât să acopere, să ascundă perspectiva, determinându-l să adopte decizii subiective şi îndepărtându-l de la analiza obiectivă a adevărului; indiferent dacă acesta e de bun sau de rău augur. Isaev considera, pe de altă parte, că dacă în atribuţiile serviciului de informaţii ar intra şi planificarea politicii, atunci neajunsul ar fi că el ar înainta forurilor superioare prea multe sugestii şi prea puţine informaţii propriu-zise... Isaev, ca agent secret, îşi impusese ca principală linie de conduită obiectivitatea. Nu e nimic mai rău decât ca activitatea serviciului de informaţii să fie subordonată total unei linii politice dinainte stabilite; aşa i se întâmplase lui Hitler, care, făurindu-şi convingerea despre slăbiciunea Uniunii Sovietice, nu voise să ţină seama de opiniile prudente ale militarilor, care susţineau că Rusia nu e atât de slabă pe cât pare. La fel de rău e şi atunci când serviciul de informaţii se străduieşte din răsputeri să-şi subordoneze sieşi politica statului. Ideal este ca agentul serviciului de informaţii să-şi formeze o perspectivă proprie asupra evoluţiei evenimentelor şi, în lumina acesteia, să prezinte conducătorilor statului mai multe variante posibile, mai oportune, din punctul lui de vedere, pentru

rezolvarea unei situaţii date.

Isaev considera că, dacă agentului secret îi este îngăduit să şovăie uneori în stabilirea previziunilor, altceva nu-i este îngăduit în niciun caz: să se îndepărteze cât de cât de la metoda obiectivă în analizarea evenimentelor.

Procedând acum la analiza finală a materialului pe care reuşise să-l acumuleze de-a lungul mai multor ani, Stirlitz se vedea în situaţia să cântărească o serie întreagă de elemente „pro” şi „contra”: era în joc destinul a milioane de oameni şi nu avea voie sub niciun motiv să greşească în aprecierea situaţiei.

...Prima dată când Stirlitz începuse să-l observe cu toată atenţia pe succesorul lui Hitler – „nazistul nr. 2”, Göring, fusese în aprilie 1942, după atacul aerian întreprins de opt sute de „fortăreţe zburătoare” americane asupra Kielului. Oraşul fusese ars şi distrus. Göring îi comunică Führerului că atacul aerian fusese executat de trei sute de avioane inamice. Gauleiterul Kielului, Groche, căruia îi albise părul în ultimele douăzeci şi patru de ore, îl dezminţi în mod documentat pe Göring: la bombardament luaseră parte opt sute de „fortăreţe zburătoare”, iar „Luftwaffe” rămăsese neputincioasă, nefiind în stare să întreprindă nimic pentru a salva oraşul.

Hitler se uita la Göring, ascultându-l pe Gauleiter în tăcere, doar o grimasă de scârbă îi trecea din când în când ca o umbră peste faţă. Mâna stângă nu-şi găsea locul – părea că pe Führer îl mănâncă tot corpul, ca pe bolnavii de psoriazis. Apoi, Hitler explodă:

— Nicio bombă de-a inamicului nu va cădea asupra oraşelor Germaniei?! începu el, nervos şi îndurerat, fără să-l privească pe Göring. Cine a făcut această afirmaţie în faţa naţiunii? Cine a asigurat de acest

lucru partidul?! Am citit şi eu, prin cărţi, despre jocurile de noroc şi despre cartofori, ştiu ce este aceea o cacealma! Dar Germania este una, şi postavul verde al mesei de club, alta! Hitler îndreptă o privire grea asupra lui Göring şi continuă: Te-ai cufundat în belşug şi lux, Göring! Trăieşti, în aceste zile de război, la fel ca un împărat sau un plutocrat evreu! Vânezi cerbii cu arcul, în timp ce avioanele inamice îmi sfârtecă naţiunea cu bombele lor! Ţelul vieţii unui conducător este măreţia naţiunii! Destinul conducătorului este modestia! Un conducător este obligat să-şi respecte cu sfinţenie orice promisiune pe care o face poporului!

Mai târziu, se află că Göring, după săpuneala trasă de Hitler, întors acasă, căzu la pat cu febră mare, victimă a unei violente crize de nervi. Luă obiceiul să se deplaseze de fiecare dată în oraşele bombardate, unde stătea de vorbă cu oamenii din popor, cerea să se acorde neîntârziat ajutor sinistraţilor, reorganiza apărarea antiaeriană a oraşului şi, după aceea, cădea la pat cu febră mare; tensiunea i se ridica brusc, degetele i se făceau ca de gheaţă, îl apucau nişte migrene crâncene – tâmplele îi zvâcneau, fruntea şi-o simţea strânsă ca într-o menghină. Himmler, care nu scăpa nicio ocazie să strecoare în dosul lui Göring materiale compromiţătoare – de unde putea să ştie că acesta nu simula – ceru să-i fie procurate diagnosticele medicale. Îl aştepta o deziluzie: examenele medicale confirmau bruştele salturi ale tensiunii sângelui...

În anul 1942, aşadar, Göring, succesorul oficial al lui Hitler, fusese supus pentru întâia dată unei critici atât de umilitoare, şi încă în prezenţa oamenilor din anturajul Führerului. Evenimentul fu imediat

consemnat în dosarul special din seifurile lui Himmler şi, în ziua următoare chiar, fără a-i cere de astă dată dezlegarea lui Hitler, Reichsführerul SS dădu dispoziţii să fie interceptate toate convorbirile telefonice ale „celui mai apropiat camarad de luptă al Führerului.”

Întâia oară, dar atunci cu aprobarea Führerului, Himmler interceptase convorbirile Reichsmareşalului timp de o săptămână după scandalul izbucnit în legătură cu fratele acestuia, Albert. După ce Hermann îşi mutase fratele mai mic de la Viena la Praga, în calitate de şef al exportului uzinelor „Skoda”, Albert, care ţinea să-şi facă o reputaţie de apărător al victimelor regimului, scrisese pe un formular cu antetul fratelui său, următoarele rânduri către comandantul lagărului Mauthausen: „Să fie eliberat imediat profesorul Kisch, împotriva căruia nu există dovezi serioase de vinovăţie”. Şi iscălise „Göring”, fără iniţială. Comandantul lagărului, speriat de moarte, eliberă doi Kisch deodată: unul din ei era profesor, iar cel de-al doilea membru al unei organizaţii ilegale. Göring trebui să transpire din greu ca să-şi scoată fratele basma curată; îl salvă de severele sancţiuni care-l aşteptau, prezentându-i Führerului episodul ca pe o anecdotă amuzantă – Führerul râse îngăduitor şi Himmler se grăbi să se îndepărteze, relatând apoi întâmplarea pe acelaşi ton de glumă pe care îl folosise Führerul.

Din admonestarea adresată de Führer lui Göring după bombardarea Kielului, Isaev reţinuse în primul rând referirea la tendinţa spre lux şi apucăturile boiereşti ale Reichsmareşalului. Tocmai aceste cusururi încercaseră să le exploateze, dar fără succes, timp de zece ani, toţi ceilalţi camarazi de luptă ai Führerului în campania de denigrare a rivalului lor. Şi

iată că Führerul, care îl acoperise întotdeauna pe Göring, îi imputa el însuşi aceste slăbiciuni succesorului său.

Dar şi după această scenă, Hitler continuă să-i repete lui Bormann:

— Nimeni în afară de Göring nu poate fi succesorul meu. În primul rând pentru că nu s-a băgat niciodată să facă politică pe cont propriu, în al doilea rând, pentru că se bucură de popularitate, iar în al treilea, pentru că este ţinta principală a caricaturilor din presa duşmană...

Aşa apărea în ochii lui Hitler omul care desfăşurase întreaga muncă practică pentru cucerirea puterii, omul care-i mărturisise odată, cu deplină sinceritate, şi nu oricui, ci soţiei sale, şi nu pentru vreun dictafon – pe atunci, nici prin minte nu-i trecea că va veni o vreme când „camarazii de luptă” îi vor spiona convorbirile – ci noaptea, în pat:

— Nu eu trăiesc, ci Führerul e cel care trăieşte în mine...

Aviator combatant în primul război mondial, erou al Germaniei Kaiserului, Göring, după eşecul primei acţiuni naziste, fugise în Suedia. Acolo, începuse să lucreze în aviaţia civilă şi, odată, pe când îl ducea pe ducele Rosen, izbutise, pe o furtună cumplită, să aterizeze miraculos cu avionul său în parcul castelului Rockstadt. Aici, făcu cunoştinţă cu fiica colonelului von Fock, Karin von Katzow, o răpi soţului acesteia, plecă în Germania, se întâlni cu Führerul, participă la manifestaţia naţional-socialiştilor de la 9 noiembrie 1923, fu rănit, scăpă ca prin urechile acului de arestare şi emigră la Innsbruck, unde îl aştepta Karin. Nu aveau bani, dar proprietarul hotelului le dădea

pensiune pe gratis: era şi el naţional-socialist şi lupta din greu cu concurenţa evreilor, care stăpâneau hotelurile din Innsbruck în proporţie de şaptezeci la sută. Apoi, soţii Göring fură invitaţi la Veneţia de către proprietarul hotelului „Britania” şi locuiră acolo până în anul 1927, când în Germania fu decretată amnistia. La mai puţin de jumătate de an, Göring deveni deputat al Reichstagului, alături de alţi unsprezece nazişti. Hitler nu putuse candida: era de naţionalitate austriacă.

Trebuiau acum să se pregătească pentru noile alegeri. În urma hotărârii Führerului, Göring părăsi munca de partid, rămânând doar membru al Reichstagului. Sarcina sa de atunci era să stabilească legături cu potentaţii acestei lumi: partidul care intenţiona să cucerească puterea trebuia să aibă un cerc larg de relaţii. Conform hotărârii, Göring închirie o vilă somptuoasă pe Badenstrasse, unde începură să-l viziteze prinţul Hohenzollern, prinţul Coburg, magnaţii industriei. Sufletul casei era Karin: femeie fascinantă, aristocrată, ea producea impresie asupra tuturor – fiica unuia dintre cei mai înalţi demnitari ai Suediei, devenise soţia eroului războiului, a surghiunitului, luptătorului, adversarul declarat al democraţiei occidentale destrăbălate, incapabilă să ţină piept vandalismului bolşevic.

De fiecare dată, înaintea unei asemenea recepţii, sosea dimineaţa devreme Parteileiterul organizaţiei naţional-socialiste a Berlinului, Goebbels. El era legătura dintre partid şi Göring. Goebbels se aşeza la pian, iar Göring, Karin şi Thomas, fiul ei din prima căsătorie, cântau cântece populare; în casa liderului naziştilor din Reichstag nu aveau căutare ritmurile deşănţate ale jazzului american sau şansonetele

franţuzeşti.

În această vilă, închiriată cu banii partidului, s-au întâlnit la 5 ianuarie 1931, Hitler, Schacht şi Thyssen. În această vilă luxoasă s-a încheiat cârdăşia între rechinii finanţelor şi industriei germane şi liderul naţional-socialiştilor, Hitler.

A urmat triumful lui Hitler. Karin a plecat în Suedia şi a murit acolo, în timpul unui acces de epilepsie. Ultima ei dorinţă a fost: Hermann să nu precupeţească nimic pentru a rămâne şi pe mai departe cu trup şi suflet în slujba Führerului...

După puciul lui Röhm[14], când mulţi dintre veterani trecură în opoziţie faţă de Hitler, socotind că acesta, încheind alianţa cu capitalul, a trădat ideea, în cercurile de jos ale partidului începu să se bârfească:

— Göring a încetat să mai fie Hermann, el a devenit preşedinte... Nu-şi mai primeşte camarazii de partid, pe care îi pune în situaţia umilitoare de a se înscrie, în cancelaria lui, pe lista de audienţe... S-a cufundat în lux...

O vreme, şoapte de felul acesta se auzeau numai din gura membrilor de partid de rând. Când însă Göring îşi construi, în 1935, lângă Berlin, castelul de la Karinhall, se plânseră împotriva sa, lui Hitler, nu naţional-socialiştii de rând, ci chiar căpeteniile, printre care Ley şi Sauckel. Goebbels era de părere că procesul de descompunere a lui Göring începuse încă de pe când locuia în vila de pe Badenstrasse.

— Luxul e ca o mlaştină, te trage tot mai mult la

[14] Ernst Röhm Julius (n. 28 noiembrie 1887, München - d. 2 iulie 1934) a fost un ofiţer imperial al Armatei Germane în Primul Război Mondial, iar mai târziu un lider nazist. El a fost fondatorul armatei Cămăşile Brune în Partidului Nazist, apoi comandantul *Sturmabteilung* (SA).

fund, spunea el. Göring trebuie ajutat, ne e mult prea scump tuturor ca să-l pierdem...

Hitler se deplasă la Karinhall, examină castelul şi declară:

— Lăsaţi-l pe Göring în pace... La urma urmei, nu ştie nimeni, mai bine ca el cum trebuie să te prezinţi în faţa diplomaţilor din Occident. Să zicem că acest Karinhall este reşedinţa noastră pentru primirea oaspeţilor străini... Să-i dăm pace lui Hermann – merită atâta lucru. Vom socoti că acest castel aparţine poporului, iar Göring doar locuieşte în el...

Dintr-o comunicare interceptată a ambasadorului ceh Mestnîi, se află că, în castelul său, Göring îşi petrecea timpul recitindu-i pe Jules Verne şi Karl May, scriitorii săi preferaţi. În imensul parc vâna cerbi domesticiţi, iar seara, petrecea ore în şir în sala de proiecţie; era în stare să vizioneze şi câte cinci filme de aventuri unul după altul. În timpul vizionării, îşi liniştea oaspeţii:

— Nu fiţi îngrijoraţi, până la urmă totul se va sfârşi cu bine...

Stirlitz dădu deoparte foaia cu desenul care-l reprezenta pe grăsunul de Göring şi trase mai aproape foaia pe care era schiţat profilul lui Goebbels. Pentru aventurile sale amoroase din Babelsberg, unde se afla studioul de filme al Reichului şi unde locuiau şi actriţele, Goebbels fusese poreclit „tăuraşul de la Babelsberg”. În dosarul său personal, se păstra înregistrarea unei discuţii dintre Frau Goebbels şi Göring, datând din perioada când Goebbels făcuse o pasiune pentru actriţa cehă Lida Barova. Göring se pronunţase atunci:

— Muierile au să-i frângă gâtul! Omul pus să

răspundă de ideologia noastră se dezonorează cu legături ocazionale!

Führerul îi recomandase lui Frau Goebbels să divorţeze.

— Am să vă susţin, spusese el, iar în ce-l priveşte pe soţul dumneavoastră, atâta timp cât n-o să înveţe să se poarte aşa cum se cuvine să se poarte un adevărat naţional-socialist – care trebuie să fie un om cu o înaltă ţinută morală, pătruns de conştiinţa datoriei sfinte de familie, refuz să mai am cu el legături personale...

Acum, toate acestea trecuseră pe ultimul plan: în luna ianuarie a acestui an, Hitler venise la Goebbels de ziua de naştere a acestuia. Îi adusese lui Frau Goebbels un bucheţel de flori, spunându-i:

— Vă rog să mă iertaţi pentru întârziere, dar am colindat întreg Berlinul până am găsit florile. Gauleiterul Berlinului, Parteigenosse Goebbels, a închis toate florăriile: războiul total n-are nevoie de flori...

Când Hitler, după patruzeci de minute, plecă, Magda Goebbels spuse:

— La soţii Göring, Führerul nu s-ar fi dus niciodată...

Berlinul zăcea în ruine, linia frontului trecea la o sută patruzeci de kilometri de capitala Reichului milenar, iar Magda Goebbels îşi sărbătorea, radioasă, triumful. Alături, stătea soţul ei, cu faţa palidă de fericire: după o întrerupere de şase ani, Führerul îi călcase din nou pragul...

„Fleacuri, acum toate astea nu mai prezintă nicio importanţă, continua să cugete Stirlitz, simple vanităţi stupide...”

Trase pe hârtie un cerc mare şi se apucă, fără

grabă, să-l haşureze cu linii sigure, foarte drepte. Îi reveni în memorie episodul legat de jurnalul personal al lui Goebbels. Ştia că Reichsführerul se interesase mult de jurnalul lui Goebbels şi că, într-o vreme, depusese maximum de eforturi ca să-i afle în vreun fel conţinutul. Stirlitz reuşise să vadă fotocopia doar a câtorva pagini. Memoria sa era fenomenală: fotografia vizual textul, memorându-l aproape în mod mecanic, fără niciun efort.

„9 decembrie 1942. În Anglia bântuie epidemia de gripă, scria Goebbels. Până şi regele este bolnav. Bine ar fi ca această epidemie să-i devină fatală Angliei, dar ar fi prea minunat ca să se realizeze.

2 martie 1943. N-o să-mi găsesc odihnă până ce şi ultimul evreu nu va fi îndepărtat din Berlin. După ce am discutat cu Speer la Obersalzberg, m-am dus la Göring. În subsolul casei acestui naţional-socialist, sunt depozitate 25.000 de sticle de şampanie! Era îmbrăcat într-o tunică a cărei culoare mi-a provocat idiosincrazie[15]. Ce să-i faci, trebuie să-l iei aşa cum este.

Stirlitz pufni în râs: îşi amintise cum Hitler spusese acelaşi lucru, cuvânt cu cuvânt, despre Goebbels. Era în anul patruzeci şi doi. Pe atunci, Goebbels locuia la vilă, dar nu cu familia, în reşedinţa cea mare, ci într-un cottage micuţ, modest, destinat „lucrului”. Vilişoara era aşezată lângă un lac, şi zidul împrejmuitor putea fi ocolit prin stufăriş: aici, apa nu era mai adâncă de gleznă, iar postul de pază SS era destul de departe. La vila aceea le primea Goebbels pe actriţe; veneau cu trenul electric şi îşi continuau

[15] Reacţie de intoleranţă sau de sensibilitate a unor indivizi la unele medicamente, alimente, mirosuri etc., manifestată de obicei prin urticarie.

drumul, pe jos, prin pădure. Goebbels socotea că ar fi un lux prea mare, nedemn pentru un naţional-socialist, să-şi aducă amantele cu maşina. Le conducea chiar el prin stufăriş, iar apoi, spre dimineaţă, când paza dormea, le scotea tot acolo. Bineînţeles, povestea ajunse la urechile lui Himmler, cu care ocazie şi spuse: „Trebuie să-l luăm aşa cum este...”

Stirlitz mototoli foile cu chipurile lui Göring şi Goebbels, le dădu foc la lumânare şi le ţinu în mână până ce flacăra îi fripse degetele, după care le azvârli în cămin. Împrăştie scrumul cu frumosul vătrai de fontă, reveni la birou şi aprinse o ţigară.

Apropie cele două foi de hârtie rămase: Himmler şi Bormann.

„Pe Göring şi Goebbels îi exclud. N-am să mizez pe niciunul din ei. După toate probabilităţile, Göring s-ar putea decide să angajeze tratative, dar e în dizgraţie şi n-are încredere în nimeni. Goebbels? Nu. Ăsta n-ar face-o. E fanatic, va rămâne neclintit până la sfârşit, dar nici pe el nu mă pot bizui, pentru că va începe să trăncănească prea devreme. Unul din aceştia doi: Himmler sau Bormann. Dacă izbutesc să-mi asigur protecţia oricăruia dintre ei ca să acţionez împotriva tuturor celorlalţi, am câştigat. Dacă dau greş, sunt un om mort. Cât ai bate din palme. Şi totuşi, pe care din ei, să mizez? Am impresia că pe Himmler. În mod normal, n-ar putea să îndrăznească să încerce să angajeze tratative; ştie el prea bine cât de odios este numele lui... Da, se pare că pe Himmler...”

Chiar la acea oră, Göring, tras la faţă, palid, pradă unor crâncene dureri de cap, se întorcea, din

Bunkerul Führerului, acasă, la Karinhall. În dimineaţa aceea, plecase cu maşina pe front, în zona unde tancurile ruseşti străpunseră linia de apărare. De acolo, se repezi direct la Hitler.

— Pe front, lipseşte orice fel de organizare, începu el, domneşte un haos total. Privirile soldaţilor sunt năuce, am văzut ofiţeri beţi... Înaintarea bolşevicilor insuflă armatei groază, o groază animalică... Consider că...

Hitler îl asculta cu ochii mijiţi, sprijinindu-şi cu dreapta încheietura mâinii stângi care tremura uşor, dar continuu.

— Consider că... repetă Göring, dar Hitler nu-l lăsă să termine. Se sculă greoi, ochii i se înroşiră şi se deschiseră larg, mustăcioara îi zvâcni a dispreţ.

— Îţi interzic de azi încolo să te mai deplasezi pe front! rosti el cu vocea sa obişnuită, stridentă. Îţi interzic să stârneşti panică!

— Nu stârnesc panică, ci spun adevărul, îndrăzni, pentru prima dată în viaţa lui, să-i riposteze Göring Führerului şi, pe loc, simţi cum i se răcesc degetele de la mâini şi de la picioare. Acesta e adevărul, mein Führer, şi datoria mea este să vi-l arăt!

— Încetează! Ocupă-te mai bine de aviaţie, Göring. Şi nu te băga acolo unde e nevoie de o minte limpede, de previziune şi forţă. Treaba asta, mi-am dat seama de mult, nu e de dumneata. Îţi interzic să te deplasezi pe front, o dată pentru totdeauna!

Göring, zdrobit şi umilit, simţea cu spatele cum rânjesc nulităţile acelea, aghiotanţii Führerului, Schmundt şi Burgdorf.

La Karinhall, îl aşteptau ofiţerii din statul-major al Luftwaffe: ieşind din Bunker, dăduse ordin să-i fie convocaţi oamenii. Dar nu apucă să înceapă

consfătuirea – aghiotantul său îi raportă că sosise Reichsführerul Himmler.

— Solicită o convorbire în tête-à-tête, rosti aghiotantul pe acel ton plin de subînţelesuri care conferă funcţiei sale, în faţa profanilor, un caracter misterios.

Göring îl primi pe Reichsführerul în bibliotecă. Himmler era, ca întotdeauna, zâmbitor şi calm. Ţinea în mâini o mapă groasă, neagră, de piele. Se aşeză în fotoliu, îşi scoase ochelarii şi le şterse îndelung lentilele cu o pielicică de antilopă, apoi rosti fără nicio introducere:

— Führerul nu mai poate fi conducătorul naţiunii.

— Şi ce e de făcut? întrebă mecanic Göring, înainte chiar de a apuca să se sperie de teribilele cuvinte ale şefului SS-ului.

— În Bunker, se ştie, garda o asigură trupele SS, continuă Himmler, la fel de calm şi cu un glas la fel de cumpănit, dar, în ultimă instanţă, nu despre asta este vorba. Voinţa Führerului este paralizată: Nu mai e capabil să ia hotărâri. E de datoria noastră să ne adresăm poporului.

Göring se uită la mapa neagră şi voluminoasă pe care o ţinea Himmler pe genunchi. Îşi aduse aminte cum, în patruzeci şi patru, soţia lui, vorbind la telefon cu o prietenă, spusese: „Mai bine vino la noi, e riscant să discutăm la telefon, convorbirile ne sunt interceptate”. Göring îşi aminti cum ciocănise atunci cu degetele în masă şi-i făcuse semn Emmei: „nu vorbi despre asta, e curată nebunie.” Acum, se uita la mapa neagră şi se întreba dacă nu ascundea cumva un dictafon. Peste două ore, Führerul putea asculta convorbirea. Iar asta însemna sfârşitul.

„El poate să spună orice, se gândea Göring

uitându-se la Himmler. Părintele provocatorilor nu poate să joace cinstit. Cu siguranţă că a şi aflat cum m-a făcut Führerul de ruşine astăzi. A venit să-şi ducă misiunea la capăt.”

Himmler, la rândul lui, îşi dădea seama ce gândeşte „nazistul nr. 2”. De aceea, după ce oftă, se hotărî să-i vină în ajutor. Spuse:

— Eşti succesorul său, aşa că vei fi preşedinte. În consecinţă, eu voi fi Reichscancelar.

Înţelegea că naţiunea nu-l va urma pe el, conducătorul SS-ului. Avea nevoie de o piesă de acoperire. O piesă de acoperire mai bună decât Göring nu se putea găsi.

Göring răspunse şi de astă dată mecanic:

— Asta este imposibil... Îşi căuta o clipă cuvintele, apoi adăugă foarte încet, contând pe faptul că şoapta nu va fi înregistrată de dictafon, în caz că se afla într-adevăr unul ascuns în mapa neagră. Asta este imposibil. Aceeaşi persoană trebuie să fie şi preşedinte şi cancelar.

Himmler zâmbi aproape imperceptibil, rămase încă câteva clipe tăcut, apoi se sculă cu o mişcare elastică, îl salută pe Göring cu salutul partidului şi ieşi fără zgomot din bibliotecă...

— — . . — — . . 3

Stirlitz ieşi din birou şi coborî în garaj. Bombardamentul aerian continua, dar acum undeva prin cartierul Zossen, aşa cel puţin îi făcea impresia. Deschise poarta, se aşeză la volan şi porni motorul „Horch”-ului, care începu să duduie regulat şi zgomotos. Îşi permitea să demareze maşina atât de brusc numai când era singur, noaptea, în timpul bombardamentului. Şoferii nemţi sunt foarte ordonaţi, s-o ia din loc atât de zvâcnit putea s-o facă doar un străin, un slav ori un american...

„Haidem, maşinuţo”, gândi el în ruseşte şi deschise aparatul de radio. Se transmitea muzică uşoară. De regulă, în timpul atacurilor aeriene se transmiteau cântecele vesele. Devenise un obicei – cum încasau o bătaie serioasă pe front sau erau ciocăniţi zdravăn din aer, nemţii transmiteau la radio programe vesele umoristice. „Ei, maşinuţo, s-o pornim. Să mergem iute, să nu nimerim sub bombă. Bombele îşi aleg de cele mai multe ori, ţinte imobile, probabilitatea nimeririi unei ţinte în mişcare se micşorează. S-o întindem cu o viteză de cincizeci de kilometri: e noapte cu lună, înseamnă că probabilitatea de a fi nimeriţi se micşorează exact de cincizeci de ori...”

Îi plăcea să circule cu maşina. Când avea o misiune pe care nu ştia cum s-o ducă la capăt, se instala în „Horch”-ul său şi gonea ore în şir pe şoselele din jurul Berlinului. La început, se uita doar în faţă, accelerând

la maximum: viteza îl obliga să fie atent, să se simtă una cu maşina şi, în felul acesta, mintea i se debarasa de toate consideraţiile mărunte şi importante, care uneori se excludeau reciproc, iar alteori, dimpotrivă, se completau. Viteza e un stimulator al raţiunii. O metodă de perfectă deconectare. Şi abia după o asemenea cursă riscantă, aproape nebunească, ce se încheia undeva într-o cârciumioară – coniacul se vindea fără cartelă chiar şi în zilele cele mai grele ale războiului – se putea aşeza la o măsuţă lângă fereastră şi, ascultând cum foşneşte pădurea, să bea un „Jacobi” dublu şi să înceapă să analizeze pe îndelete problema pe care o avea de rezolvat. După o viteză exagerată, gândurile se înlănţuie fără grabă... Riscul înfruntat cu puţin înainte asigură calmul gândirii – sau cel puţin aşa se întâmpla cu Stirlitz.

Radiotelegrafiştii săi, Erwin şi Käth, locuiau în strada Köpenick, pe malul râului Spree. Dormeau amândoi la ora aceea. În ultimul timp, se culcau foarte devreme, Käth aşteptând să nască.

— Arăţi foarte bine, îi spuse Stirlitz, tu aparţii acelei rare categorii de femei pe care sarcina le face irezistibile.

— Sarcina face frumoasă orice femeie, răspunse Käth, pur şi simplu tu n-ai avut ocazia să observi lucrul ăsta...

— N-am avut ocazia, surâse Stirlitz, ai dreptate.

— Vrei cafea cu lapte? întrebă Käth.

— De unde aveţi lapte? Ei, drăcie! trebuia să vă aduc eu... dar am uitat...

— Mi-am sacrificat costumul meu cel bun, răspunse Erwin. Are neapărată nevoie de un pic de lapte. E un lucru complicat asigurarea alimentaţiei unei gravide.

Stirlitz o mângâie pe Käth pe obraz şi o întrebă:

— Nu ne cânţi ceva?

Käth se aşează la pian şi, după ce răsfoi notele, deschise o partitură de Bach. Stirlitz se depărtă, ducându-se la fereastră, urmat de Erwin, pe care-l întrebă în şoaptă:

— Ai verificat dacă ăştia nu ţi-au instalat cumva vreo jucărioară în canalul de aerisire?

— Am verificat, după părerea mea, nu e nimic. De ce? S-a întâmplat ceva?

— Nu, nimic. Totu-i în regulă. Am întrebat pentru mai multă siguranţă.

— Colegii tăi de la S.D. te pomeneşti că au născocit vreo nouă scârbă de aparat?

— Dracu' să-i ştie. Posibil. După nimic nu se dau mai mult în vânt oamenii decât să afle secretele altora.

— Şi? întrebă Erwin, ce noutăţi?

Stirlitz făcu, îngândurat, „hm", apoi clătină din cap.

— Înţelegi, începu el fără grabă, am primit o sarcină... Hm... Trebuie să stabilesc care anume dintre grangurii cei mai suspuşi este pe cale să iniţieze tratative separate cu Occidentul... E vizată însăşi conducerea hitleristă, nu alţi indivizi mai de rând. Cum ţi se pare sarcina? Amuzantă nu-i aşa? Probabil că la centru se consideră că, devreme ce n-am căzut în aceşti douăzeci de ani, sunt atotputernic. N-ar fi rău să devin locţiitorul lui Himmler. Sau, ce să mă mai încurc, să dau din coate şi să mă fac Führer. „Heil Stirlitz," ce zici? Încep să devin cam ursuz, nu ţi se pare?

— Lasă că niciodată n-ai fost altfel, răspunse Erwin.

— Fetiţo, cum ai de gând să naşti? o întrebă Stirlitz pe Käth, când aceasta se opri din cântat.

— După câte ştiu, nu s-a inventat încă un mijloc

nou, răspunse femeia.

— Alaltăieri, am intrat în vorbă cu un medic ginecolog... Nu că vreau să vă sperii, dragii mei... Stirlitz veni mai aproape de Käth şi o rugă: Cântă, fetiţo, cântă! Nu vreau să vă sperii, deşi eu, ca să fiu sincer, am cam intrat în sperieţi... Medicul acela bătrân îmi spunea că, atunci când o apucă durerile facerii, el poate să determine fără greş originea oricărei femei.

— Nu înţeleg, spuse Erwin.

Käth încetă brusc să mai cânte.

— Cântă, micuţo, cântă, o rugă Stirlitz, şi nu te speria. Mai întâi ascultă, iar după aceea o să ne batem capul toţi trei s-o scoatem la capăt. Înţelegi, când nasc, femeile ţipă.

— Mulţumesc pentru informaţie, zâmbi Käth. Şi eu, care credeam că fredonează!...

Stirlitz clătină din cap şi oftă.

— Înţelegi, micuţo: ţipă în limba maternă, ba chiar în dialectul ţinutului natal. Aşa că tu o să ţipi „măiculiţă!” ca cei de prin părţile Reazanului...

Käth cântă mai departe, dar Stirlitz văzu prea bine că ochii i se umplură de lacrimi.

— Ce e de făcut? întrebă Erwin.

— Ce-ar fi să vă expediez în Suedia? Cred că mi-ar sta în putinţă s-o fac.

— Şi tu să rămâi lipsit de ultima legătură? întrebă Käth.

— Rămân eu aici, replică Erwin.

Stirlitz dădu dezaprobator din cap.

— Singură n-or s-o lase să plece. Numai împreună cu tine: tu, ca invalid de război, ai nevoie de tratament într-un sanatoriu şi ai primit o invitaţie în acest sens din partea rudelor tale germane de la

Stockholm... Nu, singură n-or s-o lase să plece. Doar unchiul tău, nu al ei, figurează în evidenţa noastră ca nazist suedez...

— Nu-i nimic, spuse Käth, rămânem aici. Am să ţip nemţeşte.

— Poţi să adaugi şi niscaiva înjurături ruseşti, dar neapărat cu accent berlinez, glumi Stirlitz. Dar rezolvarea problemei o amânăm pe mâine; o chibzuim pe îndelete şi fără manifestări de eroism exagerat. Să mergem, Erwin, e timpul să ieşim în eter. Vom lua o hotărâre în problema voastră tocmai în funcţie de răspunsul pe care-l voi primi mâine.

Cinci minute mai târziu ieşeau din casă. Erwin ducea în mână o valiză, în care se afla staţia de radioemisie. Se îndepărtară la vreo cincisprezece kilometri, în direcţia Ransdorfului. După ce se înfundară în pădure, Stirlitz opri motorul maşinii. Bombardamentul continua. Erwin se uită la ceas şi întrebă:

— Începem?

— Începem, răspunse Stirlitz şi trase adânc din ţigara tare, franţuzească, „Gauloise”. Începem, repetă el.

„Iustas către Alex.

Sunt în continuare convins că niciun om politic serios din Occident nu va angaja tratative cu SS sau S.D. Dar odată misiunea primită, trec la îndeplinirea ei.

Consider că ea ar putea fi îndeplinită dacă îi voi comunica lui Himmler o parte din datele pe care le deţin de la dumneavoastră. Asigurându-mi sprijinul

lui, voi putea aborda ulterior urmărirea directă a celor care, cum afirmaţi, tatonează terenul în vederea stabilirii de contacte pentru tratative potenţiale. «Denunţul» meu adresat lui Himmler (detaliile le voi pune la punct aici, la faţa locului, fără să vă mai consult), îmi va permite să mă edific asupra situaţiei, urmând fie să confirm, fie să infirm ipoteza dumneavoastră. În momentul de faţă nu văd altă cale de acţiune. În cazul că o veţi aproba, rog transmiteţi: «de acord» pe canalul lui Edwin.

IUSTAS.”

— E la un pas de cădere! spuse conducătorul Centrului, când textul de mai sus, cifrat, ajunse la Moscova. Dacă îl abordează direct pe Himmler, căderea sa e inevitabilă şi nimic nu-l va mai scăpa. Chiar dacă am presupune că Himmler va hotărî să joace pe cartea lui... Deşi e prea puţin probabil: nu e dânsul cartea potrivită pentru partidele Reichsführerului SS. Transmiteţi-i neîntârziat, chiar mâine dimineaţă, un categoric „respins”.

Ceea ce ştia Centrul, Isaev n-avea cum să ştie. Anumite informaţii culese de Centru în decursul ultimelor câteva luni ofereau cheia pentru descifrarea omului care răspundea la numele de Himmler...

...Se trezi brusc, cu tot trupul, de parcă l-ar fi izbit ceva în umăr. Se aşeză în pat şi privi iute în jurul lui. Domnea o linişte deplină. Acele fosforescente ale micului ceas deşteptător arătau ora cinci.

„E devreme, îşi zise Himmler, ar trebui să mai dorm încă vreo oră.”

Căscă, se trânti din nou pe perne şi se întoarse cu faţa la perete. Prin oberlihtul deschis intrau în

încăpere foşnetele pădurii. Ninsese de cu seară, şi Himmler îşi închipui cât de frumos trebuie să fie acum în pădurea iernatică, tăcută şi pustie. Deodată, îi trecu prin minte că i-ar fi teamă să se afunde de unul singur în pădure – aceeaşi teamă ca în copilărie.

— Nu, rosti deodată Himmler, şoptit şi cu totul neaşteptat chiar pentru el însuşi, nu, nu şi nu!

Se sculă din pat, îşi aruncă halatul pe umeri şi se apropie de birou. Se aşeză pe marginea fotoliului de lemn, fără să aprindă lumina şi puse mâna pe receptorul telefonului negru.

„Trebuie să-i telefonez fetei, se gândi el. S-ar bucura, biata de ea. Are parte de atât de puţine bucurii!”

Sub cristalul ce acoperea biroul enorm se distingeau difuz contururile feţelor a doi băieţaşi.

Înaintea ochilor îi apăru deodată foarte clară imaginea lui Bormann: numai ticălosul acela era de vină că nu putea să-i telefoneze acum fiicei sale şi să-i spună: „Bună dimineaţa, pisicuţo, la telefon e tata. Ce-ai visat azi-noapte, steluţa mea?” Nu le putea telefona nici băieţilor, pentru că ei erau născuţi dintr-o căsătorie nelegitimă. Himmler ţinea minte cum Bormann rămăsese mut şi surd când îi ceruse, în patruzeci şi trei, să-i împrumute din fondurile partidului optzeci de mii de mărci pentru a-i construi Marthei, mama celor doi băieţi ai săi, o vilă nu prea mare în Bavaria, unde să fie ferită de bombardamente. Himmler ţinea de asemenea minte cum Führerul, aflând despre cererea sa de la Bormann, îl privise în câteva rânduri scrutător şi cu un soi de uimire în timpul prânzurilor comune de la cartierul general. Acesta era motivul pentru care nu putuse divorţa de soţia lui, deşi nu mai locuiau

împreună de şase ani. La recepţii, era obligat să apară alături de ea.

„Deşi, dacă mă gândesc bine, Bormann n-are niciun amestec în chestia cu divorţul, reflectă în continuare Himmler, nu, exagerez. Vita cea grasă nu e vinovată de necazurile mele. Aş fi suportat toate umilinţele pe care le-ar fi implicat divorţul. Adevărul este că n-am vrut să rănesc sufletul fetiţei.”

Himmler zâmbi, aducându-şi aminte de existenţa lor de odinioară, când făceau foame şi locuiau, el, nevastă-sa şi fetiţa, care era de-o şchioapă, într-o odăiţă friguroasă, la Nürnberg. Doamne-Dumnezeule, cât de multă vreme a trecut de atunci şi, cu toate astea, parcă a fost ieri! Optsprezece ani, nu mai mulţi... Pe vremea aceea era secretarul lui Gregor Strasser[16], „fratele” Führerului. Bătea drumurile Germaniei, dormea prin gări, se hrănea cu pâine şi o zeamă lungă care era cafea numai după nume, stabilind legăturile dintre organizaţiile partidului. Atunci – era prin anul 1926 – încă nu înţelesese că ideea lui Strasser de a crea detaşamentele de pază SS era generată nu de o necesitate stringentă, ci ţintea doborârea lui Röhm, căpetenia S.A.[17]Pe vremea aceea, Himmler credea nestrămutat că înfiinţarea detaşamentelor SS este menită să asigure paza

[16] Gregor Strasser, scris în germană şi Straßer, (n. 31 mai 1892 - d. 30 iunie 1934) a fost un politician german şi figură proeminentă a Partidului Nazist. Ulterior intră în opoziţie cu Hitler şi este asasinat în „Noaptea cuţitelor lungi”.

[17] S. A. (Sturmabteilungen) – detaşamente de asalt, unităţi înarmate create de nazişti, cu sprijinul cărora aceştia au venit la putere, intrate ulterior în rivalitate cu SS, au fost lichidate.

conducătorilor partidului în faţa agresiunilor roşilor, după cum la fel de nestrămutat credea că obiectivul principal al roşilor era să-l ucidă pe marele Führer, singurul apărător al intereselor oamenilor muncii germani, Adolf Hitler. Atârnase deasupra biroului său un portret enorm al lui Hitler. Odată, când Hitler trecu pe la Strasser şi-l văzu sub portretul său uriaş pe tânărul acela slăbuţ şi pistruiat, spuse:

— Este cazul oare să înalţi atât de sus pe unul din liderii partidului, mult deasupra celorlalţi naţional-socialişti?

Himmler îi răspunse:

— Dacă aţi fi pur şi simplu un lider, n-aş face parte din rândurile partidului. Eu fac parte dintr-un partid care are nu un lider, ci un Führer!

Hitler îl ţinu minte. Şi Strasser se arătă mulţumit de răspunsul secretarului tehnic al organizaţiei N.S.D.A.P.[18] Din Bavaria, dar, în adâncul sufletului, fu revoltat de nerecunoştinţa omului pe care el îl împinsese, din anonimatul mic-burghez, la conducere. Propunându-i Führerului să-l numească pe Himmler Reichsführerul detaşamentelor SS de curând organizate, Strasser miza pe faptul că SS-ul îl va servi în primul rând pe dânsul la lupta împotriva lui Röhm şi pentru câştigarea influenţei în partid şi asupra Führerului. Sub îndrumarea lui Strasser, fu constituit primul grup de SS-işti, cu un efectiv de două sute de oameni, numai două sute. Dar fără SS, Führerul n-ar fi repurtat victoria în anul 1933 şi acest lucru Himmler îl ştia prea bine. Cu toate acestea, după victorie, Führerul nu-l numi decât în funcţia de prefect al poliţiei judiciare din München. Himmler primi vizita lui

[18] Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei – Partidul Muncitoresc Naţional-Socialist German (Partidul nazist)

Gregor Strasser, omul care-l introdusese în partid, teoreticianul şi ideologul partidului, promotorul ideii creării detaşamentelor SS. Între timp, Strasser trecuse în opoziţie faţă de Führer, spunându-le, ori de câte ori avea prilejul, veteranilor din partid că Hitler s-a vândut magnaţilor industriei.

Himmler, însă, îi tăiase vorba, declarând că datoria fiecărui membru al N.S.D.A.P. Este de a-i fi credincios Führerului.

— N-aveţi decât să vă expuneţi îndoielile de la tribuna congresului. Dar nu aveţi dreptul să uzaţi de autoritatea de care vă bucuraţi pentru a organiza o opoziţie în partid. Procedând astfel, aduceţi prejudicii unităţii partidului.

Ştiind că toate convorbirile din locuinţa sa sunt înregistrate de aparatul central al poliţiei, subordonat pe vremea aceea lui Göring, Himmler, în aceeaşi seară, rosti la o masă festivă:

— Visul meu a fost să mă ocup de creşterea elitei naţiunii, punând la cale căsătorii între SS-iştii mei, oameni din păturile de jos, şi fete din aristocraţie... Acum însă, mi-e dat să mă răfuiesc cu duşmanii naţiunii – comuniştii, evreii şi popii. Dacă aceasta e dorinţa Führerului, mă supun!

Himmler urmărea cu multă atenţie cele ce se petreceau la centru. Constata că ameţeala de pe urma victoriei împinsese, într-o anumită măsură, pe ultimul plan activitatea practică. Avea impresia, şi nu fără temei, că pe şefii partidului de la Berlin nu-i mai interesează decât să ţină discursuri la mitinguri, petrecându-şi nopţile la tot felul de recepţii diplomatice, într-un cuvânt, că nu mai fac altceva decât să culeagă dulcile roade ale victoriei naţional-socialiste. Himmler considera că această euforie e

prematură. Drept care, organiză, în decurs de aproximativ o lună, la Dachau, un lagăr de concentrare model.

— Lagărul acesta va constitui cea mai bună şcoală de educare prin muncă a celor opt milioane de indivizi care au votat pentru comunişti. Vom înrădăcina în ei adevăratul spirit german. Ar fi o prostie să ne gândim să întemniţăm pe toţi aceşti opt milioane de indivizi în lagăre de concentrare. Să începem prin a crea o atmosferă de teroare într-un singur lagăr, de unde îi vom elibera apoi treptat pe cei pe care îi vom fi dat pe brazdă. Deţinuţii eliberaţi vor deveni cei mai buni agitatori ai naţional-socialismului. Povestind prin ce au trecut, ei le vor insufla şi prietenilor, şi copiilor lor un sentiment de supunere religioasă faţă de regimul nostru.

Himmler primi vizita unui reprezentant personal al lui Göring, care, după ce petrecu mai multe ore la Dachau, îl întrebă:

— N-aveţi impresia că înfiinţarea acestui lagăr va fi condamnată vehement de întreaga Europă şi America, fie şi pentru faptul că măsura este anticonstituţională?

— De ce consideraţi că arestarea duşmanilor regimului ar fi neconstituţională?

— Pentru că majoritatea celor arestaţi de dumneavoastră nici n-au trecut prin vreo sală de tribunal. Deţinerea lor, în absenţa unor sentinţe de condamnare, nu prezintă nicio umbră de legalitate...

Himmler îi promise să reflecteze asupra acestui aspect al chestiunii. Reprezentantul lui Göring plecă, iar Himmler îi adresă lui Hitler o scrisoare personală, în care argumentă cu multă abilitate necesitatea arestărilor şi a detenţiunii în lagăre de concentrare a

duşmanilor regimului, fără judecată şi anchete judiciare.

„Această măsură, îi scria el Führerului, nu constituie altceva decât un mijloc uman de a-i feri pe duşmanii naţional-socialismului de mânia poporului. Dacă nu i-am interna în lagăre pe duşmanii naţiunii, n-am putea răspunde pentru vieţile lor: poporul i-ar linşa.”

De teamă ca scrisoarea să nu încapă pe mâinile vreunuia din anturajul Führerului, Himmler convocă în aceeaşi zi un miting grandios, unde expuse, cuvânt cu cuvânt, toate aceste consideraţii. A doua zi, discursul său fu reprodus în toate ziarele.

Când, la sfârşitul anului 1933, în sânul poliţiei berlineze, subordonată direct lui Göring, se declanşa un scandal monstru, Himmler pleacă în cursul nopţii la München şi, chiar în dimineaţa zilei următoare, obţinu o audienţă la Führer. El îi ceru lui Hitler ca „această poliţie venală, expresie a vechiului «regim»” să fie pusă sub controlul „celor mai buni fii ai poporului” – al SS-ului.

Hitler nu putea să-l jignească pe Göring, drept care nu-i dădu lui Himmler niciun răspuns precis. Se mulţumi să-i strângă mâna cu efuziune şi să-l conducă până la uşa cabinetului. Aici, îl privi stăruitor, cercetător, în ochi şi spuse, cu un zâmbet maliţios:

— Ce-ar fi totuşi ca pe viitor să-mi trimiţi inteligentele dumitale sugestii cu o zi mai devreme? Mă refer la scrisoarea pe care mi-ai adresat-o şi la discursul identic ţinut la mitingul de la München...

Himmler plecă abătut, dar, peste o lună, fără să fie chemat la Berlin, fu numit prefect al poliţiei politice din Mecklenburg şi Lübeck, după încă o lună, la 20 decembrie, prefect al poliţiei politice din Baden, la 21

decembrie al Hessenului, la 24 decembrie al Bremenului, la 25 al Saxoniei şi Turingiei, la 27 al Hamburgului. În decurs de o săptămână, deveni conducătorul poliţiei întregii Germanii, cu excepţia Prusiei, care îi rămăsese subordonată lui Göring.

Hitler îi propuse lui Göring un compromis: Himmler să fie numit şeful poliţiei secrete a întregului Reich, dar subordonat lui, lui Göring. Reichsmareşalul acceptă propunerea de compromis a Führerului. O acceptă fără prea mult entuziasm, dându-şi prea bine seama că, în condiţiile unui regim totalitar, învingător nu poate fi decât cel care are în mâinile lui poliţia secretă. Dar pentru un om cu poziţia lui Göring, funcţia de şef al poliţiei ar fi înjositoare. El deţinea titlurile de mareşal, de prim-ministru al Prusiei, de preşedinte al Reichstagului; a-l adăuga pe acela de poliţai-şef ar fi fost degradant. Îi rămâneau două căi de urmat: fie să şi-l apropie pe Himmler, fie, după ce i-ar fi frânt cerbicia, să şi-l facă supus. La prima, Göring nu se opri niciun moment. Himmler i se părea un ins mult prea neînsemnat, aşa tăcut, bâlbâit şi şters cum arăta. Alese cea de-a doua soluţie. Dădu dispoziţie secretariatului său să fie înaintat cancelariei Führerului decretul de numire a lui Himmler în funcţie de locţiitor de ministru al afacerilor interne şi de şef al poliţiei secrete, cu dreptul de a participa la şedinţele cabinetului de miniştri atunci când se discutau problemele poliţiei. Cuvintele: „şi ale siguranţei Reichului” Göring le tăie cu mâna lui – i s-ar fi făcut o favoare mult prea mare lui Himmler. După ce proiectul de decret trecu prin cancelaria Führerului, Göring dispuse publicarea documentului respectiv în presă.

De îndată ce decretul fu publicat în ziare, Himmler

convocă pe doi dintre colaboratorii săi însărcinaţi cu problemele presei – mai bine zis, cu strângerea de materiale compromiţătoare pentru dosarele gazetarilor – şi îi instrui cum să comenteze în articole numirea sa, într-un mod cu totul diferit de comentariile presei oficiale. Göring, acceptând compromisul, comisese o greşeală esenţială: uitase că nimeni nu anulase încă titlul principal al lui Himmler, acela de „Reichsführer SS”. A doua zi, toate ziarele centrale şi în special cele de scandal, comentară evenimentul în următorii termeni: „O importantă victorie a jurisprudenţei naţional-socialiste – concentrarea în mâinile Reichsführerului SS Himmler a poliţiei judiciare, a celei politice, a Gestapoului şi a jandarmeriei. Aceasta constituie un avertisment pentru toţi duşmanii Reichului: braţul necruţător al naţional-socialismului e ridicat asupra oricărui opoziţionist, asupra oricărui inamic, dinăuntru sau din afară.”

Himmler se mută la Berlin, în somptuoasa vilă „Am Donnenstag”, alături de reşedinţa lui Ribbentrop. Şi în timp ce celelalte căpetenii naziste continuau să jubileze în urma victoriei repurtate asupra comuniştilor, Himmler, împreună cu ajutorul său, Heydrich, se apuca cu sârg să strângă material pentru întocmirea fişelor personale – atât ale duşmanilor, cât, mai ales, ale prietenilor. De fişa fostului sau şef Gregor Strasser se ocupă Himmler personal. Înţelesese că nu se va putea spăla în întregime de păcate decât cu sângele lui Strasser, dascălul şi primul său îndrumător. De aceea, aduna cu minuţiozitate, grăunte cu grăunte, orice îl putea duce pe Strasser la zidul execuţiei.

La 20 iunie 1934, Hitler îl chemă la el pe Himmler,

ca să-l consulte în legătură cu acţiunile ce urmau să fie întreprinse împotriva lui Röhm. Himmler aştepta demult momentul. Nu-şi dădea încă seama la ce acţiuni se gândea Führerul, dar că asemenea acţiuni erau necesare se convinsese parcurgând miile de pagini cuprinzând notele informative ale agenţilor şi convorbirile telefonice interceptate, care se adunau teanc în fiecare zi.

Himmler intuise că reprimarea formaţiunilor lui Röhm nu era decât un pretext pentru lichidarea tuturor celor cu care începuse Hitler mişcarea. Pentru cei cu care pornise la drum, Hitler nu era decât un om, un camarad de partid, or venise momentul ca Adolf Hitler să devină Führerul şi Dumnezeul poporului german. Veteranii partidului ajunseseră să fie pentru el un balast.

Ascultându-l pe Hitler tunând şi fulgerând la adresa acelei fracţiuni, cu totul neînsemnate, din rândul veteranilor care căzuse sub influenţa propagandei duşmane, toate acestea erau cât se poate de clare în mintea lui Himmler. Hitler nu putea dezvălui nimănui, nici chiar celor mai apropiaţi prieteni ai săi, întregul adevăr. Himmler înţelegea şi asta la fel de bine, aşa că veni el în întâmpinarea dorinţelor Führerului: îi puse pe birou dosarul conţinând fişele celor patru mii de veterani, adică ale tuturor celor împreună cu care aşezase Hitler bazele partidului naţional-socialist. Din punct de vedere psihologic, calculul era perfect: Hitler n-avea să uite un asemenea serviciu ce i se aducea – nimic nu ţi se pare mai preţios decât ajutorul pe care-l primeşti pentru autojustificarea unei mişelii.

Himmler merse însă şi mai departe: dându-şi seama care sunt intenţiile Führerului, hotărî să-i devină într-atât de necesar, încât viitoarele epurări nu

numai pe el personal să nu-l poată atinge, ci, dimpotrivă, ele să fie înfăptuite sub controlul său exclusiv.

„Acum sunt şi eu un veteran la fel ca şi Strasser, îşi spunea Himmler, dar dacă voi dovedi în faţa naţiunii că Strasser n-a fost un veteran, ci un carierist şi un opoziţionist înrăit, voi deveni un veteran de care nu se va putea atinge nimeni...”

Odată, când Hitler îl invită pe Himmler la vila sa din Schorfeide, Himmler regiză următorul spectacol: un agent substituit îmbrăcat în uniforma formaţiunilor S.A. ale lui Röhm trase un foc de revolver în maşina descoperită a Führerului. Himmler îl acoperi pe Hitler cu trupul lui, exclamând – folosea, cel dintâi, aceste cuvinte:

— *Mein Führer,* cât de fericit sunt că-mi pot vărsa sângele pentru viaţa dumneavoastră!

Până atunci, nimeni, în partid, nu rostise: „mein Führer”. Himmler inventase formula de adresare către „Dumnezeu”, către „Dumnezeul său.”

— Din clipa aceasta, dumneata, Heinrich, îmi eşti frate de sânge, zise Hitler, şi aceste cuvinte ale sale fură auzite de cei din preajmă.

Iar după ce Himmler încheie operaţia de lichidare a lui Röhm, după ce fu împuşcat şi dascălul său Strasser, laolaltă cu alţi patru mii de veterani ai partidului, liota de scribi oficiali se grăbi să lanseze mitul după care Himmler se aflase alături de Führer de la primele începuturi ale mişcării.

Când ai rostit „a”, e cazul să începi să te gândeşti serios la „b”. Heydrich îi sugeră ideea de a crea diviziile SS, drept reazem al forţei în cadrul maşinii de stat. Göring era stăpân pe Luftwaffe, clica generalilor avea armata, în vreme ce Himmler nu dispunea decât

de detectivi, de agenţi secreţi şi agenţi provocatori. Avea nevoie şi de unităţi militare propriu-zise. Aşa se născură diviziile SS „Germania”, la Hamburg, şi „Deutschland”, la München.

La 7 octombrie 1935, Führerul îi trimise lui Himmler, de ziua de naştere a acestuia, următoarea telegramă: „*Scumpul meu camarad de partid Himmler, cu ocazia zilei dumitale de naştere îţi transmit cele mai bune urări în munca viitoare pentru apărarea naţional-socialismului. Adolf Hitler.*”

Iar în 1936, după ce, la sugestia lui Heydrich, îi propuse lui Hitler să explice lumii, prin intermediul maşinii de propagandă a lui Goebbels, că ocuparea regiunii Rinului nu este câtuşi de puţin o provocare la adresa Parisului şi a Londrei, ci doar o măsură necesară pentru pregătirea antidotului armat destinat Moscovei. Himmler începu să fie invitat la „Tafelrunde”[19]-le organizate la Führer. Or, la „Tafelrunde” luau parte numai prietenii intimi ai lui Hitler.

Strângând prieteneşte mâinile lui Göring, Hess şi Goebbels, Himmler nu neglija niciun moment să adune material pentru fişele bunilor săi camarazi de luptă.

Stirlitz conducea acum cu viteză mult mai mică – fiecare asemenea şedinţă de radio-comunicare cu Centrul îl extenua; în timpul transmisiei nervii i se încordau la limită, iar după aceea resimţea o epuizare fizică extremă.

Drumul trecea prin pădure. Vântul se potolise. Cerul era senin, înstelat, înalt.

[19] „Tafelrunde“ – agape prieteneşti, serile, în casa lui Hitler.

Stirlitz continua să reflecteze: „Şi totuşi, Moscova are dreptate când admite eventualitatea desfăşurării unor asemenea tratative. Chiar dacă ei nu deţin date concrete, eventualitatea poate fi admisă întrucât e logică. La Moscova se ştie despre luptele interne care au loc aici, la Cancelaria Reichului, printre cei din preajma Führerului. Altădată, această bătălie ocultă avea ca obiectiv parvenirea în imediata apropiere a Führerului. Acum, ar putea avea loc un proces invers. Cu toţii – şi Göring, şi Bormann, şi Himmler, şi Ribbentrop sunt indisolubil legaţi de Reich, de SS, de partid. Cu toţii sunt personal interesaţi ca Reichul să se menţină. Acela dintre ei care ar izbuti să obţină un tratat de pace separat s-ar vedea dintr-o dată salvat de la dezastru. Niciunul nu se gândeşte la nenorocirea, la suferinţele pe care le îndură poporul; pe niciunul nu-l preocupă existenţa sau disoluţia statului german – fiecare se gândeşte doar la sine, la soarta lui şi prea puţin îi pasă de soarta Germaniei şi a germanilor. În momentul de faţă, zecile de milioane de germani nu reprezintă decât tot atâtea cărţi pe care le-ar putea eventual juca în ultima partidă. Atâta timp cât armata, poliţia, SS-ul mai sunt în mâinile lor, se gândesc că ar putea încerca o întoarcere de 180 de grade a politicii Reichului, cu condiţia ca prin aceasta să-şi asigure imunitatea propriei persoane...”

Un con de lumină îl izbi brutal în ochi. Strângând pleoapele, Stirlitz apăsă mecanic pe pedala frânei. Din nişte tufişuri, se iviră două motociclete ale SS-ului, plasându-se de-a curmezişul drumului. Unul dintre motociclişti îndreptă automatul spre maşina lui Stirlitz.

...Himmler se ridică din fotoliu şi se duse la

fereastră. Pădurea iernatică era uluitor de frumoasă. În bătaia lunii, crengile înzăpezite ale brazilor aveau scânteieri argintii. O linişte de nimic tulburată părea să învăluie întreaga lume. Stelele, parcă vii şi joase, clipeau către pământ din hăul violet al bolţii.

Deodată, Himmler îşi aminti cum izbutise, într-un mod neaşteptat chiar pentru el, să-l pună într-o lumină mizerabilă pe omul care-i era Führerului cel mai apropiat, Rudolf Hess. E adevărat că, atunci, preţ de câteva clipe decisive se aflase el însuşi la un pas de pierzanie: Hitler era omul hotărârilor paradoxale. Oamenii lui îi aduseseră o peliculă de film care-l înfăţişa pe Hess în toaletă, practicând onania. Himmler se dusese de îndată la Hitler şi îi proiectase pe ecran pelicula cu pricina.

Führerul se făcu foc. Deşi în toiul nopţii, îi chemă la el pe Göring, Goebbels şi Hess, acesta din urmă fiind invitat să aştepte în anticameră. Göring sosi primul; era foarte palid. Himmler ştia de ce era Reichsmareşalul atât de speriat: în perioada aceea, era angajat într-o pasionantă aventură amoroasă cu o balerină din Viena. (Himmler remarcase că pe Göring nu-l atrăgeau decât balerinele slabe; vizionase opt pelicule în care grăsanul era surprins în timpul elanurilor sale erotice şi cele opt femeiuşti erau una mai slabă ca cealaltă...) Hitler îşi rugă prietenii să vizioneze „nemaipomenita mârşăvie a lui Hess”. Göring se prăpădea de râs. Hitler se răsti la el: „Cum poţi să fii atât de lipsit de suflet!” Îl invită pe Hess în cabinet, se repezi la el şi-i aruncă în faţă:

— Eşti un netrebnic josnic şi împuţit! Dumneata practici onania!

Toţi trei, şi Himmler, şi Göring, şi Goebbels erau conştienţi că asistă la prăbuşirea unui colos – cel de-

al doilea om în ierarhia partidului. Dar, spre uimirea lor, Hess răspunse foarte liniştit:

— Da... Da, mein Führer! Şi n-o ascund! De ce o fac? De ce nu mă culc cu actriţele? – Nu întoarse privirea spre Goebbels, care se chircise în fotoliu. — De ce nu mă deplasez, pentru câte o noapte, la Viena, la spectacolele de balet?! Pentru că viaţa mea e consacrată unei singure pasiuni: partidul! Iar în inima mea, partidul şi persoana dumneavoastră, mein Führer, vă confundaţi întru totul. Eu n-am timp pentru o viaţă intimă! Eu trăiesc singuratic!

Hitler se îmbună, se apropie de el, îl îmbrăţişă stângaci, îl bătu prietenos pe ceafă.

Hess câştigase partida, şi Himmler, în sinea sa, se crispa tot: Hess ştia să se răzbune. După ce Hess plecă, Hitler zise:

— Himmler, caută-i o nevastă! Îl înţeleg acum pe omul acesta minunat, devotat cu trup şi suflet cauzei. Să-mi arăţi fotografiile candidatelor, am s-o aleg eu pe cea mai potrivită; el o să-mi accepte recomandarea.

Himmler înţelese că era momentul să execute o mişcare rapidă. Aşteptă ca Göring şi Goebbels să plece acasă şi apoi spuse:

— Mein Führer, aţi salvat pentru mişcarea naţional-socialistă un luptător profund devotat. Apreciem cu toţii spiritul de abnegaţie al lui Hess. Nimeni n-ar fi fost în stare să-i rezolve cu atâta înţelepciune situaţia, cum aţi făcut-o dumneavoastră. De aceea, daţi-mi voie să vă prezint chiar acum, fără întârziere, încă vreo câteva materiale! Mai sunt oşteni de-ai dumneavoastră pe care aţi putea să-i ajutaţi aşa cum l-aţi ajutat pe Hess...

Şi îi aduse lui Hitler fişa şefului Frontului Muncii,

Ley. Acesta era alcoolic şi scandalurile pe care le provoca la beţie nu constituiau un secret pentru nimeni, în afară de Hitler. Himmler îi puse pe masă şi dosarul „tăuraşului de la Babelsberg” – pseudonimul sub care figura în notele informative ale agenţilor săi Reichsministrul Goebbels; legăturile sale deşănţate cu femei în vinele cărora numai sânge arian pur nu curgea scandalizaseră pe naţional-socialiştii ortodocşi. Mai puse pe biroul lui Hitler, în aceeaşi noapte, şi un material destinat special compromiterii lui Bormann; pe acesta Himmler îl bănuia, nu fără temei, de legături homosexuale cu Hess.

— Nu, nu, îi luă apărarea Hitler lui Bormann, Bormann are nouă copii. Homosexualii nu pot avea copii. Astea sunt simple bârfeli!

Himmler nu încercă să-l convingă pe Hitler de contrariu, în schimb reţinu cu ce avidă curiozitate răsfoise Führerul materialele pe care i le prezentase, cum recitise acesta, de mai multe ori, notele informative ale agenţilor şi înţelese că l-a câştigat definitiv pe Führer.

Nu se înşelase. Hitler ordonă ca aniversarea unui deceniu de la prezenţa lui Himmler la cârma SS-ului să fie sărbătorită în toată Germania. Ceea ce îi convinse pe Gauleiteri – conducătorii pe linie de partid ai provinciilor – că Himmler este, după Hitler, singurul om care deţine puteri depline în stat. În consecinţă, Gauleiterii şi organizaţiile locale de partid începură să-şi trimită rapoartele întâi la secretariatul lui Himmler şi abia apoi la cancelaria partidului, condusă de Hess. Materialele de bază, care-i erau expediate lui Himmler de agenţii săi speciali încetară să mai treacă pe la diversele servicii; acum, erau îndreptate direct spre arhivele sale personale,

blindate. Ele cuprindeau de obicei informaţii compromiţătoare despre conducătorii partidului. Iar în 1942, Himmler depuse în seiful său primele documente compromiţătoare privitoare la Führer. Evenimentul fu precedat de o convorbire între Himmler şi locţiitorul sau pe linia serviciului politic de informaţii, Schellenberg. Acesta sosise dis-de-dimineaţă cu avionul, într-o zi de august 1942, la cartierul general al Reichsführerul, de lângă Jitomir. Pe frontul de răsărit, ofensiva victorioasă era în toi. Africa era cutremurată de victoriile lui Rommel. Ceea ce nu-l împiedică pe Schellenberg ca, după prezentarea unui raport amănunţit al succeselor de tot felul, să spună:

— Acum, Reichsführer, mai am să vă expun o singură idee...

Himmler se nelinişti:

— Un denunţ, cumva? E vorba de vreo chestiune neplăcută?

— Nu. Câtuşi de puţin. Dar, vedeţi în mintea mea e întipărită porunca de căpătâi a lui Bismarck: nu întreprinde niciodată o acţiune fără să ai pregătită în sertarul de jos al biroului alternativa acestei acţiuni... Pot să vă întreb, Reichsführer, în ce sertar al biroului păstraţi dumneavoastră alternativa războiului?

Himmler deschise aparatul de radio – nu cumva, Doamne fereşte, să le fie înregistrată întâmplător discuţia – şi răspunse:

— Am să-ţi acord cinci săptămâni de concediu... Ţi-s zdruncinaţi nervii. Eşti surmenat, Schellenberg! Ai înţeles? Şi apoi, cine îţi dă dreptul să vorbeşti aşa cu mine?!

— În momentul de faţă suntem atât de puternici, continuă Schellenberg netulburat, încât putem dicta

condiţiile păcii. Ne aflăm în apogeul gloriei. Bismarck recomandă şi el să închei pacea atunci când te afli în apogeul gloriei.

Himmler, atunci – îşi amintea acum scena până la cele mai mici amănunte – se întinsese pe divan şi începuse să-şi pipăie abdomenul (avea aciditatea sucului gastric scăzută şi se temea grozav de un cancer). Apoi spusese:

— Atâta timp cât în materie de politică externă Führerul e sfătuit de idiotul de Ribbentrop, pacea e exclusă.

— Ribbentrop este în duşmănie cu Göring – l-am putea ajuta pe Göring şi, împreună să-l doborâm pe Ribbentrop. Dacă ar fi numit Gauleiter, nu numai al Burgundiei, provincie viticolă, ci şi al Brabantului, care e bogat în coniacuri, beţivanul ar accepta transferul...

Himmler întinsese mâna spre măsuţa pe care se afla un atlas în ediţia Brokhaus şi, răsfoindu-l, se apucase să arate cu degetul:

— Practic, cum vezi dumneata lucrurile? Cum rămâne cu Belgia? Dar cu Olanda? Cu Ucraina?

— Problema trebuie împărţită, spuse Schellenberg. Rusia e zdrobită, aşa încât nu se pune problema Ucrainei. Belgia şi Olanda vor constitui obiecte de schimb în tratativele cu Anglia şi America. Eu nu mă tem decât de America şi de Bormann.

Himmler zâmbi abia perceptibil.

— Bine, spuse el, dar Franţa?

— Cu ea – alianţă. Coloniile ei ne vor spori puterea.

— Vrei să încerci să-i sondezi pe aliaţi prin intermediul lui Fritzchen? întrebă Himmler; întrebarea sunase mai degrabă a recomandare. Dar îţi iei răspunderea în întregime, pe mine nu mă amesteca

în jocul acesta.

Schellenberg începu să acţioneze fără să piardă timpul. Nu se grăbi să intre în contact cu oamenii lui Dulles din Berna. Nu-l folosi nici pe Fritzchen – von Papen. Întâi de toate trebuia doborât Ribbentrop. Schellenberg găsi, chiar în cadrul aparatului acestuia, omul dispus să acţioneze făţiş împotriva lui Ribbentrop. Acest om era secretarul de stat Luther, care, montat dinainte de Schellenberg, în timpul unei recepţii, se apropie de Himmler şi, de faţă cu toată lumea, angajă cu el o discuţie amicală. Întorcându-se acasă, aşternu pe hârtie trei denunţuri împotriva lui Ribbentrop, pe care le expedie lui Bormann, lui Himmler şi lui Göring. Dar cum Ribbentrop era Obergruppenführer SS, Himmler nu folosi momentul pentru a declanşa acţiunea împotriva acestuia: ar fi fost contrar eticii partidului. Înainte de a fi destituit din funcţie, Ribbentrop ar fi trebuit să fie judecat pe linie de partid, apoi pe linie de SS; abia după aceea putea fi îndepărtat din postul de ministru.

Himmler şovăi, ezită să dea lovitura hotărâtoare, iar între timp însuşi aparatul său îi dejucă planurile: pe baza unor documente ce-i fuseseră furnizate de agenţii din serviciul secret al lui Ribbentrop, şeful Gestapoului îl arestă pe Luther. Sursa compromiterii lui Ribbentrop era ea însăşi compromisă. Mai mult decât atât, Müller, în urma anchetării lui Luther, îi trimise lui Bormann un raport în care afirma că anumite persoane ar intenţiona să iniţieze tratative separate cu Occidentul. Bormann aduse faptul la cunoştinţa Führerului. Acesta îi ceru lui Ribbentrop să emită o ordonanţă care atrăgea atenţia că angajarea de tratative cu statele inamice reprezintă un act de trădare şi se pedepseşte cu moartea.

Himmler, înţelegând atunci că a întârziat şi a pierdut partida cu Ribbentrop, i se plânse, descurajat, lui Schellenberg:

— M-am săturat să mai lupt pentru Führer. Dacă el aşa vrea, de acum încolo am să lupt împotriva lui...

— Prezentaţi actele, zise unul din motociclişti.

Stirlitz îi întinse legitimaţia şi-l întrebă:

— Dar ce s-a întâmplat?

Motociclistul îi cercetă legitimaţia, îl salută şi răspunse:

— S-a dat alarma. Am fost sculaţi din somn... Căutăm nişte radiotelegrafişti.

— Şi cum merge? întrebă Stirlitz introducând la loc în buzunar legitimaţia. N-aţi dat până acum de nimeni?

— Maşina dumneavoastră e prima pe care o întâlnim.

— Vreţi să controlaţi portbagajul? zâmbi Stirlitz.

Motocicliştii râseră.

— Fiţi atent, Standartenführer, ceva mai încolo, pe şosea, sunt două pâlnii făcute de bombe.

— Mulţumesc, răspunse Stirlitz. Eu sunt întotdeauna atent...

„Alarma a fost dată în urma emisiunii lui Erwin, îşi zise. Au blocat căile de acces spre est şi sud. Planul e destul de naiv, deşi, dacă ar fi vorba de un diletant care nu cunoaşte Germania, ar fi putut fi eficace...”

Ocoli pâlniile; erau proaspete – prin geamul coborât pătrunse un iz de ars.

„Să ne întoarcem la oile noastre, continuă să reflecteze Stirlitz. De altfel sunt departe de a fi proşti ca oile, cum îi prezintă Kukrîniksî şi Efimov în caricaturile lor. Aşadar, ce interes strict personal ar

putea avea pentru încheierea păcii Ribbentrop, Göring, Bormann sau feldmareşalul Kluge – iată cheia cu ajutorul căreia aş putea dezlega problema indicată de Centru. Dar cine s-ar putea arăta dispus să ducă tratative separate cu unul sau altul dintre ei? Roosevelt? Bineînţeles că nu! Marea Britanie, unde opinia publică e atât de înverşunată împotriva lor? În niciun caz! Pe de altă parte însă, capitularea Germaniei numai în faţa puterilor occidentale ar aduce mari beneficii capitalului monopolist american şi englez a cărui forţă ocultă nu e de dispreţuit. Iată de ce va trebui după ce îi voi trece cu grijă în revistă pe cei din sferele înalte ale Reichului, să-mi concentrez toată atenţia asupra lui Speer, omul care conduce industria ţării şi care nu e numai un inginer de mare talent, ci, fără doar şi poate, şi un politician abil. De această figură, care ar putea avea acces direct la personalităţile lumii de afaceri occidentale, nu m-am ocupat încă în mod serios...”

Stirlitz nu mai băgă maşina în garaj – gerul era slab, vreo două-trei grade.

„Tot trebuie să mă scol mâine devreme, îşi zise el, iar apa din radiator n-o să îngheţe... Mâine voi avea o zi grea. Cred şi eu: deşi ofiţer al S.D., trebuie să mă strecor în serviciul personal al lui Himmler... E şi acesta un paradox, în perspectiva apropiatului deznodământ. Până acum, i-am fost credincios Reichsführerului SS, în virtutea jurământului depus. Şi iată că nu e destul – trebuie să-i devin credincios lui, ca om, ca persoană, adică lui Heinrich Himmler...”

După 1942, când Heydrich fu ucis la Praga, omul de încredere al lui Himmler deveni Schellenberg. Succesorul lui Heydrich, Kaltenbrunner, nu-i era

simpatic lui Himmler din cauză că nu vădea nicio înclinaţie intelectuală şi era şi de o francheţe supărătoare. Bea enorm, fuma o sută de ţigări pe zi şi ceea ce îl scotea din sărite pe Himmler, vorbea cu un îngrozitor accent austriac, subliniat de dantura falsă; Himmler făcea eforturi ca să-l înţeleagă.

— Du-te la dentist, îi spuse odată, nu înţeleg nimic din ce spui, mai ales când vorbeşti repede.

Kaltenbrunner se simţise ofensat, lucru pe care Himmler îl remarcă şi gândi: „Bine că e tâmpit, pot să-l ţin în rezervă, ca să-l expun pe el la o lovitură de sus... Dar cât mai departe de mine – prostia e molipsitoare! ...

Bormann... Ah, cât îl ura Himmler pe Bormann... Bormann fusese acela care îi spusese Führerului:

— Nu ne mai putem face iluzii, moralul armatei e cât se poate de scăzut... E o mare fericire pentru naţiune că avem diviziile SS – nădejdea partidului, a ideii naţional-socialiste. În afară de conducătorul SS, prietenul meu Himmler, nu văd pe nimeni capabil să-şi asume comanda frontului de răsărit, a grupului de armate „Wisla”. Numai sub comanda sa, SS-ul şi trupele subordonate acestuia îi vor zvârli îndărăt pe ruşi şi-i vor zdrobi.

Himmler sosi pe calea aerului la marele cartier general al Führerului chiar a doua zi, neştiind nimic despre numirea sa, dinainte hotărâtă. Hitler aprobă cu uşurinţă proiectul de decret pe care-l adusese Himmler şi care prevedea ca toţi Gauleiterii din Germania, subordonaţi până atunci lui Bormann, să treacă, paralel şi în subordinea sa, a Reichsführerului SS. Ceea ce trebuia să fie o lovitură mortală pentru Bormann. Himmler fu chiar surprins cu câtă uşurinţă aprobase Führerul proiectul de decret. Se lămuri un

minut după ce Führerul semnă hârtia.

— Te felicit, Himmler: eşti numit comandant-şef al grupului de armate „Wisla”. Nimeni în afară de dumneata nu e în stare să zdrobească hoardele bolşevice. Dimineaţă vei fi acela care îl va înfrânge pe Stalin şi îi va dicta condiţiile mele de pace.

Dezastrul era complet... Himmler o înţelese prea bine. Pierduse tot ce se putea pierde. Se apropia ianuarie 1945, speranţele de victorie erau demult spulberate. La naiba cu sentimentalismele! Nu-i rămânea decât o singură ieşire: încheierea imediată a armistiţiului cu Occidentul şi, apoi, lupta comună împotriva hoardelor bolşevice.

Himmler îi mulţumi Führerului pentru numirea sa într-o funcţie atât de înaltă şi de încredere şi plecă la cartierul său general. În aceeaşi zi, îl vizită pe Göring, dar întrevederea se soldă cu un eşec.

...Şi iată-l acum, trezit din somn la ora cinci dimineaţa, ştiind că degeaba ar mai încerca să adoarmă, ascultând tăcerea pădurii de pini şi temându-se să-i telefoneze fiicei sale, pentru că ar putea afla Bormann, temându-se de asemenea să le telefoneze băieţilor săi şi mamei lor, pe care o iubea, din cauza scandalului posibil: Führerul nu ierta, după propria lui expresie, „murdăria morală”. Blestemat sifilitic!... Auzi, puritate morală!... Himmler se uită plin de ură spre aparatul de telefon: mecanismul, chiar de el pus la punct timp de optsprezece ani, acţiona de data asta împotriva lui...

„Gata, îşi spuse, ajunge! Dacă nu întreprind acum, fără întârziere, o acţiune oarecare pentru a mă salva, sunt iremediabil pierdut.”

Informaţiile furnizate de agenţi îi dădeau lui Himmler temeiuri să presupună că comandantul-şef

al grupului de armate din Italia, feldmareşalul Kesselring, nu se va împotrivi unor tratative cu aliaţii occidentali. Lucrul acesta îl ştiau doar Schellenberg şi Himmler. Cei doi agenţi care le furnizaseră nota informativă respectivă fuseseră lichidaţi: pieriseră într-o catastrofă aeriană organizată, la întoarcerea către cartierul general al lui Kesselring. Monopolul secretului constituia baza reuşitei acţiunii. Din Italia se putea ajunge uşor în Elveţia, iar în Elveţia îşi avea reşedinţa şeful serviciului de informaţii american în Europa, Allen Dulles. Contactarea acestuia ar însemna o acţiune într-adevăr serioasă, începutul unor discuţii temeinice dintre oameni realmente serioşi... Pe de altă parte, şeful SS-ului din Italia, generalul Karl Wolff, prietenul lui Kesselring, îi era profund devotat lui Himmler.

Himmler ridică receptorul şi ceru:

— Daţi-mi, vă rog, legătura cu generalul Karl Wolff.

Avea încredere în veteranul SS Wolff. Acesta va iniţia, în numele lui tratative serioase cu occidentalii...

— — . . — — . . 4

Când îi fusese adus pastorul Schlag pentru primul interogatoriu, Stirlitz nu avusese nici cea mai mică intenţie să-l recruteze în vederea vreunei acţiuni; nu făcea decât să execute ordinul lui Schellenberg. Dar, în cele trei zile de interogatorii, mai bine zis de discuţii, crescu din ce în ce mai mult interesul său pentru bătrânul acela care se comporta totodată cu o demnitate impresionantă şi cu o naivitate copilărească. Stirlitz îşi dădea seama că, dacă ar fi nimerit în mâinile gestapoviştilor lui Müller, bătrânul ar fi fost repede preschimbat într-o vită însângerată.

Ori de câte ori îi stătea în putinţă, Stirlitz căuta să-i ajute pe cei ce erau înhăţaţi fără suficiente probe şi sub învinuiri puţin grave. Fireşte, se ferea să expună unor riscuri esenţiale misiunea sa, dar nici soarta oamenilor nu-l putea lăsa indiferent. Ticluise o anumită metodă de salvare: îi „recruta” pe cei arestaţi pentru culpe mărunte şi le obţinea astfel eliberarea, fie imediat, fie după o scurtă detenţiune într-un lagăr de concentrare. După ce erau eliberaţi, oamenii erau trimişi tot de către el, să lucreze în instituţii care prezentau interes pentru serviciul de informaţii al lui Schellenberg şi, desigur, în sectoarele care erau de competenţa lui Stirlitz. Le cerea celor tutelaţi de dânsul să-i procure material informativ referitor la membrii de partid mai marcanţi, în scopul compromiterii hitleriştilor zeloşi: dacă făceau speculă

şi cu ce mărfuri, dacă le scăpa o vorbă imprudentă, dacă dădeau dovadă de nestatornicie morală... În felul acesta, realiza „un câştig întreit”. Salva de la moarte oameni care, într-un fel sau într-altul, se manifestau împotriva hitlerismului, culegea informaţii secrete de la agenţii săi, din ce în ce mai numeroşi, şi, în sfârşit, utilizându-le, dobora nazişti realmente devotaţi regimului.

În timp ce discuta cu pastorul şi lua cunoştinţă de conţinutul dosarului acestuia, Stirlitz chibzuia cum să-l folosească într-un viitor apropiat, ce rol să-i atribuie.

Ajungând la convingerea că pastorul, nu numai că urăşte nazismul, dar că e dispus să sprijine mişcarea ilegală – de lucrul acesta se încredinţase audiind înregistrarea discuţiei dintre Schlag şi provocatorul Klaus – Stirlitz hotărâse să-l utilizeze neapărat; dar cum ar putea face mai eficient?

Stirlitz nu făcea niciodată pronosticuri asupra desfăşurării viitoare a evenimentelor, în schimb operaţiunilor pe care le organiza le trasa întotdeauna dinainte conturul general. Îl făceau să zâmbească romanele poliţiste în care atotştiutorul detectiv ştia din capul locului în ce fel îl va demasca şi prinde pe asasin. Îşi amintea adesea un episod despre care citise în trenul ce traversa Europa, ducându-l la Ankara; episodul i se întipărise în minte. Într-o zi, scria autorul spiritualei cărţi, Puşkin fusese întrebat de cineva ce se va întâmpla cu încântătoarea sa Tatiana. „Întrebaţi-o pe dânsa, eu de unde vreţi să ştiu?!” – ar fi răspuns iritat Puşkin. Stirlitz stătuse nu o dată de vorbă cu matematicieni şi fizicieni, în special după ce Gestapoul îl arestase pe fizicianul atomist Runge. Îl interesa în ce măsură teoreticienii din domeniul ştiinţei îşi planifică dinainte descoperirile.

„Aşa ceva nu este posibil, i se explica. Noi determinăm doar direcţia cercetărilor, restul apare în procesul experimentului.”

În activitatea serviciului de informaţii, lucrurile se petrec exact la fel. Când operaţia e concepută în linii extrem de precise, te poţi aştepta oricând la un eşec, deoarece abaterea chiar şi de la o singură acţiune stabilită în prealabil, poate să ducă la prăbuşirea întregii operaţiuni. Dacă însă te concentrezi asupra câtorva elemente esenţiale şi prevezi, pentru fiecare, mai multe eventualităţi, probabilitatea reuşitei, mai ales când eşti nevoit să acţionezi de unul singur, creşte sensibil. Cel puţin, aşa socotea Stirlitz.

„Prin urmare, pastorul, îşi spunea Stirlitz. Să ne ocupăm de dânsul. Acum, după ce Klaus a fost înlăturat şi nu mai poate trăda şi pe ceilalţi doi adică pe radiotelegrafiştii noştri, practic, pastorul a intrat în subordinea mea şi este în afara oricărui alt control. I-am raportat lui Schellenberg că n-a putut fi stabilită existenţa vreunor legături între pastor şi ex-cancelarul Brüning, aşa că normal ar fi ca el să fi pierdut orice interes pentru bătrân. În schimb, a crescut interesul meu pentru dânsul, acum, când Centrul mi-a trasat noua misiune.”

Raţionamentul lui Stirlitz – privit în general – era absolut exact. Într-un singur punct era greşit: Schellenberg nu-l uitase pe pastor. Din contră, abia acum începuse să se intereseze cu adevărat de el...

Müller îl chemă, noaptea târziu, la el pe Obersturmbannführerul Eismann; după coniacul lui Kaltenbrunner, dormise şi se simţea odihnit.

„Chiar că are ceva deosebit coniacul ăsta se gândea el, masându-şi ceafa cu degetul mare şi

arătătorul de la mâna dreaptă. După coniacul nostru, îţi crapă capul de durere, pe când ăsta ţi-l face uşor ca un fulg...”

Eismann îl privi pe Müller cu ochii injectaţi şi zâmbi cu zâmbetul său dezarmant, de copil.

— Şi mie îmi crapă capul de durere, spuse el, visez la şapte ore de somn ca la o mană cerească. Nu mi-am închipuit niciodată că supliciul cel mai teribil este să-l lipseşti pe om de somn.

— Ascultă, începu Müller, se pun la cale aici nişte lucruri pe care nu le pricep. Azi m-a chemat la el şeful. Visători mai sunt toţi şefii ăştia ai noştri... Cred şi eu că le convine să viseze cu ochii deschişi, căci treburi concrete n-au, iar indicaţii generale şi un cimpanzeu de la circ ştie să dea... Ştii, i-a căşunat dintr-o dată pe Stirlitz...

— Pe cine?!

— Da, da, aşa cum îţi spun, pe Stirlitz! Ăsta e singurul om din serviciul de informaţii al lui Schellenberg care mi-era simpatic. Nu e lingău, e un bărbat liniştit, nu-l vezi făcând pe istericul sau pe zelosul de ochii lumii. Eu nu prea am încredere în tipii care se agită tot timpul în preajma şefilor şi se îmbulzesc să ia cuvântul la mitinguri fără să aibă nimic de spus... Toţi – nişte incapabili, nişte trântori şi palavragii... Pe când ăsta e un taciturn. Mie îmi plac taciturnii... Dacă ai de prieten un taciturn, să ştii că ţi-e într-adevăr prieten. Iar dacă ţi-e duşman, să ştii că ţi-e cu adevărat duşman. Asemenea duşmani eu îi stimez. Ai ce învăţa de la ei...

— Pe Stirlitz îl cunosc de opt ani, interveni Eismann. Am fost alături de dânsul lângă Smolensk şi l-am văzut sub bombe: e cioplit din cremene şi oţel.

Müller se strâmbă:

— De unde ţi-a venit mania asta pentru epitete? Din oboseală, poate? Lăsă epitetele în seama grangurilor din partid. Noi, detectivii, trebuie să cugetăm exclusiv prin substantive şi verbe: „el s-a întâlnit”, „ea a spus”, „el a transmis”... Dumneata nu admiţi prin urmare ideea...

— Nu, răspunse Eismann. Nu pot crede că Stirlitz nu e cinstit.

— Nici eu.

— Dacă-i aşa, va trebui să-l convingem, cu tact, şi pe Kaltenbrunner de lucrul ăsta.

— De ce? întrebă Müller după o pauză. De unde ştii că nu vrea cu tot dinadinsul ca Stirlitz să apară în postură de om necinstit? De ce să-l convingem de contrariu? La urma urmei, Stirlitz nu face parte din serviciile noastre, ci din direcţia a şasea. N-are decât să se zbată Schellenberg pentru el...

— Schellenberg va cere dovezi. Şi ştiţi şi dumneavoastră că Reichsführerul va fi de partea lui.

— Crezi?

— Sunt convins.

— De ce?

— Argumente mi-e greu să aduc acum. Dar sunt convins de asta, Obergruppenführer.

Müller se apucă din nou să-şi maseze ceafa cu degetul mare şi arătătorul mâinii drepte.

— Şi ce-i de făcut?

Eismann dădu din umeri:

— Personal, consider că se cuvine să ne păstrăm oneşti până la capăt faţă de noi înşine; această atitudine va determina acţiunile şi faptele noastre ulterioare.

— Acţiunile şi faptele sunt unul şi acelaşi lucru, remarcă Müller. Cât îi invidiez pe cei care au de

executat nişte ordine şi atâta tot! Cât n-aş vrea să execut şi eu doar nişte ordine! „Să ne păstram oneşti!” S-ar putea crede că, în ce mă priveşte, nu fac altceva decât să-mi frământ mintea cum să devin neonest. Poftim, îţi ofer posibilitatea să fii sută la sută onest: ia materialele astea – Müller împinse spre Eismann mai multe mape cuprinzând teancuri de foi dactilografiate – şi întocmeşte-mi un referat asupra lui Stirlitz. Un referat onest până la capăt. Când îi vor raporta şefului despre rezultatele cercetării, mă voi sprijini pe referatul dumitale.

— Obergruppenführer, de ce trebuie tocmai eu s-o fac? întrebă Eismann.

Müller râse:

— Păi, unde ţi-i onestitatea, prietene dragă?! Unde e? E întotdeauna mult mai uşor să dai sfaturi altora – păstrează-te onest în proprii-ţi ochi... Iar în sinea ta să chibzuieşti cum să faci să-ţi înfăţişezi necinstea drept cinste, cum să-ţi justifici propria persoană şi acţiunile. N-am dreptate?

— Sunt gata să vă scriu raportul.

— Ce fel de raport?

— Cum că îl cunosc pe Stirlitz de mulţi ani şi că garantez pentru el întru totul.

Müller tăcu câteva clipe, se foi în fotoliu, apoi îi întinse o foaie de hârtie.

— Scrie, zise, dă-i drumul.

Eismann îşi scoase stiloul, se gândi îndelung cum să înceapă, apoi aşternu pe hârtie, cu scrisul său caligrafic: „Şefului Direcţiei a IV-a, Obergruppenführerului SS Müller. Îl consider pe Standartenführerul SS von Stirlitz un arian autentic, devotat idealurilor Führerului şi ale N.S.D.A.P. Şi de aceea rog să mi se acorde permisiunea de a nu mă

ocupa eu de cercetarea activităţii sale. Obersturmbannführer SS Eismann.”

Müller tamponă cu sugativa foaia de hârtie, o citi de două ori şi spuse cu vocea scăzută:

— Aşa, prin urmare... Bravo... Întotdeauna am avut pentru dumneata, Eismann, stimă şi încredere deplină. Acum am avut posibilitatea să mă conving încă o dată de înalta dumitale onestitate.

— Vă mulţumesc, Obergruppenführer.

— N-ai de ce să-mi mulţumeşti. Eu sunt cel care se cuvine să-ţi mulţumesc. Dar să lăsăm asta. Ia aceste trei mape şi întocmeşte pe baza materialelor din ele, un referat favorabil asupra activităţii lui Stirlitz – nu e cazul să te învăţ cum: iscusinţa sa ca agent secret, subtilitatea sa ca anchetator, curajul său de adevărat naţional-socialist. Cât timp îţi trebuie pentru asta?

Eismann răsfoi conţinutul mapelor şi răspunse:

— Pentru ca referatul să fie expus frumos şi totodată documentat, v-aş ruga să-mi acordaţi o săptămână.

— Îţi dau maximum cinci zile.

— Bine.

— Şi caută, mai ales, să prezinţi în termeni cât mai pozitivi modul cum a lucrat Stirlitz cu popa ăsta – Müller arătă cu degetul una din mape. Kaltenbrunner socoteşte că, în momentul de faţă, nu ştiu cine încearcă, prin intermediul popilor, să stabilească legături cu Occidentul; e vorba de Vatican şi aşa mai departe...

— Bine.

— Îţi urez succes. Hai, du-te acasă şi culcă-te. Nu-ţi pot acorda cele şapte ore visate, dar cinci tot am să te las să dormi. Somn uşor!

După ce plecă Eismann, Müller introduse într-o

mapă specială raportul acestuia şi rămase multă vreme pe scaun, adâncit în gânduri. Apoi chemă pe un alt colaborator al său, Obersturmbannführerul Holtoff.

— Ascultă, i se adresă Müller, fără să-l invite să ia loc – Holtoff era dintre cei tineri. Îţi încredinţez o misiune extrem de secretă şi de importantă...

— La ordinele dumneavoastră, Obergruppenführer.

„Ăsta va scormoni cu multă râvnă, îşi zise Müller. Uite-l cum scutură din cap. Ca un cal. Unuia ca el, jocul nostru îi mai place încă, pentru el e o adevărată desfătare... Ăsta o să îndruge în referat vrute şi nevrute... N-are decât... O să ne prindă bine când va fi să ne târguim cu Schellenberg.”

— Iată despre ce este vorba, continuă Müller. Ţi se cere să studiezi aceste dosare: e consemnată în ele activitatea Standartenführerului Stirlitz în decursul ultimului an. E vorba de activitatea sa cu privire la „arma de răzbunare”... adică la arma atomică... Ştii, cazul fizicianului Runge... Într-un cuvânt, e o chestiune împuţită, dar caută totuşi să scormoneşti în ea... Vino pe la mine ori de câte ori ţi se vor ivi probleme.

Când Holtoff, care era oarecum dezamăgit, dar nu-şi dădea în niciun fel în vileag starea de spirit, dădu să iasă din birou, şeful Gestapoului îl opri şi adăugă:

— Mai ia şi nişte materiale privitoare la unele acţiuni mai vechi ale lui Stirlitz, de pildă de pe front, şi vezi dacă drumurile nu i s-au încrucişat cumva cu ale lui Eismann...

Şi Gestapoul, şi Abwehrul, şi serviciul de contraspionaj al Vichy-ului aflaseră, în zilele încordate ale anului 1942, că un american misterios urma să

traverseze Franţa. Serviciul francez de contrainformaţii, Gestapoul şi serviciul lui Canaris porniră vânătoarea după acest om.

Prin gări şi în clădirile cu pereţi de sticlă ale aerodromurilor stăteau zi şi noapte de veghe agenţi secreţi, sfredelind cu privirea pe fiecare ins ce ar fi putut aduce într-un fel sau altul cu americanul.

Dar nu-l putură prinde. Omul ştia să-şi piardă urma din restaurante, reapărând apoi pe neaşteptate în avioane. Inteligent, calculat, calm şi temerar, izbuti să tragă pe sfoară deopotrivă serviciul de siguranţă german şi cel de contraspionaj al Vichy-ului şi să se strecoare, ca prin minune, pe la sfârşitul lui 1942, în Elveţia neutră.

Era un bărbat înalt de statură. Ochii săi, ascunşi după lentilele lucioase ale pince-nez-ului, priveau cu îngăduinţă, bunătate, dar totodată şi sever, asupra lumii acesteia. Ţinea permanent în gură o pipă dreaptă englezească, era laconic, zâmbea des şi îşi cucerea interlocutorii prin maniera binevoitoare de a-i asculta cu atenţie. Era spiritual şi îşi recunoştea pe loc şi fără echivoc greşeala, atunci când îşi dădea seama că nu avea dreptate.

Dacă ar fi aflat cine era omul respectiv, probabil că serviciile lui Himmler, Canaris şi Pétain ar fi depus de zece ori mai multe străduinţe pentru a pune mâna pe el, acolo, în Franţa pe care armata germană o invadase la sfârşitul anului 1942, punând capăt statului „suveran” cu capitala la Vichy. Omul acesta era Allen Dulles, colaborator al Oficiului de servicii strategice, trimis la Berna de către generalul Donovan.

În Elveţia, începu curând să se vorbească despre dânsul ca despre reprezentantul personal al

preşedintelui Roosevelt.

Dulles dezminţi zvonul în presă. Dezminţirea suna bizar şi misterios. Dulles înţelesese că această dublă reclamă – zvonul şi ciudata dezminţire – nu putea decât să-i fie de folos. Şi nu se înşelase: chiar din primele luni ale şederii sale la Berna, se îndreptară spre el, din toate părţile, feluriţi oameni din felurite ţări – bancheri, sportsmeni, diplomaţi, filologi, prinţi de sânge, actori, adică materialul uman din care îşi recrutează de obicei serviciile de informaţii agentura de bază.

Înainte de a inaugura activitatea propriu-zisă a filialei Oficiului de servicii strategice, Dulles studie cu cea mai mare atenţie dosarele ce le fuseseră întocmite viitorilor săi colaboratori.

— Aici, în mapa albastră, îi lămuri funcţionarul F.B.I.-ului însărcinat cu verificarea agenţilor filialei, îi găsiţi pe cei care au rude şi prieteni apropiaţi în ţările Axei, precum şi în statele neutre. Iar dincoace sunt persoanele născute în Germania şi în restul Europei şi, de asemenea, americanii cu părinţi de origine germană. În mapa aceasta se afla lista celor cu care întreţin corespondenţă colaboratorii dumneavoastră... Iar aici...

Dulles, nedumerit, îl întrerupse.

— Ce legătură au toate acestea cu activitatea noastră?

— Scuzaţi-mă, dar...

— Pe mine, următoarele date mă interesează: dacă vreunul din oamenii cu care voi lucra a fost activist al Institutului germano-american; dacă este membru al partidului comunist; dacă nu e cumva pederast sau, respectiv, lesbiană; care îi este situaţia familială – are o căsnicie echilibrată, sau, dimpotrivă, nevastă-sa e o

isterică, iar ca urmare, el e pândit de alcoolism şi se gândeşte să dea naibii căminul familial zguduit de veşnice scandaluri. Cât priveşte rudele din Germania sau Italia ale băieţilor, te informez că şi unele dintre rudele mele mai îndepărtate s-au stabilit în Germania pe la sfârşitul secolului trecut...

Din păcate, anuarul „Who's Who" relata prea puţine date despre trecutul celui care răspundea la numele de Allen Dulles... Iar povestea vieţii sale merita cu prisosinţă să fie cunoscută, de serviciile contraspionajului german; ele au aflat-o mult mai târziu.

În cele din urmă, serviciile lui Himmler izbutiră să introducă în casa lui Dulles de la Berna pe unul din agenţii lor (bucătăreasa lui Dulles, o fată drăguţă şi totodată foarte iscusită în arta culinară, era colaboratoare a direcţiei a şasea din biroul central al Siguranţei Reichului). Schellenberg, Himmler, ca şi Müller, de la Gestapo şi, mai târziu, Kaltenbrunner obţinură de la acest agent date extrem de interesante, care recompuneau un portret sugestiv al misteriosului american; ca de obicei, informaţiile cele mai importante le furnizau amănuntele aparent neînsemnate.

Astfel, agentul preciza că una din lecturile favorite, dacă nu chiar cartea de căpătâi a lui Allan Dulles era tratatul chinezului Sun Tzu[20] „Arta războiului". În acest op, teoreticianul chinez expunea principiile spionajului practicat în China anului 400 î.Hr..

Allen Dulles revenea adesea mai ales asupra unei anume părţi din lucrarea autorului chinez, în care

[20] Sun Tzu (în chineză Sūn Zǐ), (n. c. 544 î.Hr. - d. 496 î.Hr.) a fost un general chinez, autorul lucrării „*Arta războiului*", o importantă lucrare de strategie militară chineză.

acesta stabilea care sunt agenţii secreţi cei mai preţioşi în activitatea de spionaj.

Sun Tzu distingea cinci categorii de informatori: *băştinaşi, interni, dubli, ireversibili* şi *vii.*

Informatorii *băştinaşi* şi *interni* (Dulles conspectase cartea, şi fotocopiile fişelor nu întârziară să ajungă la serviciile lui Schellenberg), corespund, nota Dulles, celor pe care îi numim astăzi *agenţi locali* sau *rezidenţi.*

Informatorul *dublu* este agentul inamic luat prizonier, recrutat ulterior de serviciul secret advers şi trimis îndărăt la ai săi, dar de data aceasta în calitate de agent al ţării care l-a capturat.

Allen Dulles sublinia cu creionul roşu termenul de *agent ireversibil.* Savurase, se vede, această subtilitate chinezească, Sun Tzu numea agenţi ireversibili pe aceia prin care i se furnizau inamicului informaţii trucate. Îi trecea în această categorie pentru că era de presupus că inamicul, silit în cele din urmă să constate că informaţiile pe care i le prezentau aceştia erau false, avea să-i omoare.

Agenţii *vii,* după expresia lui Sun Tzu, erau după cum sublinia Dulles în adnotările sale, agenţii „infiltrabili" din zilele noastre; aceştia pătrund în tabăra inamicului, lucrează o vreme acolo şi apoi se înapoiază vii.

Sun Tzu insista asupra faptului că un adevărat agent secret este obligat să dispună simultan de toate aceste cinci categorii de informatori. Atunci, el deţine „plasa divină", simbolizată de un soi de năvod format dintr-o multitudine de fire subţiri, invizibile, dar foarte trainice, legate între ele cu ajutorul unui singur fir central.

Tratatul lui Sun Tzu era foarte voluminos, şi Dulles

extrăsese, pe fişe, o sumedenie de idei, despre contraspionaj, dezinformare, războiul psihologic, tactica asigurării securităţii agentului...

Concepţia despre spionaj a lui Sun Tzu era o provocare la adresa spionajului Greciei şi Romei antice. Grecii şi romanii se bizuiau pe indicaţiile oracolelor şi ale zeilor. Sun Tzu considera, dimpotrivă, că în activitatea de spionaj e absurd să recurgi la oracole şi zei. În munca de informaţii, nu te poţi bizui decât pe om – inamic sau prieten.

Agenta Gestapoului reuşi să fotografieze şi Biblia pe marginea filelor căreia americanul făcuse un număr impresionant de adnotări. Printre altele, era însemnat pasajul în care Iisus Navi trimite la Ierihon două iscoade. Şi cei doi tineri se duseră şi, ajungând la Ierihon, intrară în casa unei desfrânate, al cărei nume era Rahab, şi rămaseră să mâie acolo. Aceasta era, după aprecierea lui Dulles, dezvoltată într-o seară unor prieteni ai săi, prima mărturie scrisă despre ceea ce în limbajul spionilor moderni se numeşte o casă conspirativă. Rahab ascunse iscoadele în casa ei, iar mai târziu le scoase din cetate, şi când fiii lui Israil cuceriră Ierihonul şi trecură prin tăişul săbiei toată suflarea din cetate, o lăsară în viaţă numai pe Rahab şi pe ai ei. Iată deci când a fost instituită tradiţia de a răsplăti serviciile aduse oficinelor de spionaj...

O altă carte preferată a lui Allen Dulles era romanul lui Daniel Defoe „*Robinson Crusoe*”. Citise de asemenea de mai multe ori şi „*Moll Flanders*” şi „*Jurnalul din anul ciumei*”. Autorul lor, Daniel Defoe, fusese unul din cei mai faimoşi agenţi secreţi. Îşi începuse cariera organizând pe cont propriu o întinsă reţea de informatori, ca apoi să devină primul şef al

serviciului de spionaj al Angliei, lucru pe care lumea îl află abia după mulţi ani de la moartea sa.

Dulles căuta în paginile cărţilor lui Defoe un cât de vag indiciu că au fost scrise de către şeful serviciului de informaţii al Imperiului britanic. Dar nu găsise nicio aluzie în acest sens...

Agenta lui Schellenberg mai raporta că Allen Dulles studia, în timpul liber, metodele celor mai proeminente organizaţii de spionaj europene din secolul al XIX-lea.

Multe alte date despre Allen Dulles se strânseseră în arhivele blindate ale departamentului lui Himmler. Dar o biografie completă şi unitară a acestui talentat agent secret de la mijlocul secolului al XX-lea, conducătorii celui de-al treilea Reich nu izbuteau să închege.

În realitate, biografia lui Dulles nu era deosebit de remarcabilă. Licenţiat în arte la douăzeci şi trei de ani, fusese misionar în India şi China, iar în anul 1916 ocupă primul său post diplomatic, la Viena. Lucrase la Paris în cadrul delegaţiei conduse de Woodrow Wilson. Apoi, i se încredinţă o misiune specială şi activă în Elveţia şi Austria, cu care prilej încercă să salvgardeze imperiul austro-ungar. În acest scop, în 1918, Dulles puse la cale primul său complot, care ar fi putut fi grandios, dacă realizarea sa n-ar fi fost împiedicată de revoluţia din noiembrie din Germania, revoluţie condusă de comunişti. Restaurarea dinastiei Habsburgilor, prin care urma să fie instituit un cordon sanitar, un puternic scut blindat în calea pătrunderii bolşevismului în Europa, se văzu compromisă.

Un an mai târziu, în 1919, Dulles fu numit prim-secretar al ambasadei Statelor Unite în Germania. Aici, lucrând în Wilhelmsplatz numărul 7, Allen Dulles

intră în contact cu oameni care făcuseră din stăvilirea proliferării bolşevismului în Europa principalul scop al vieţii lor. Allen Dulles fu acela care i-l prezentă însărcinatului cu afaceri ad-interim al Statelor Unite în Germania, mister Dressel, pe generalul Hoffmann, cel care elaborase cel dintâi planul unei ofensive germane asupra Kremlinului.

Hoffmann spunea pe vremea aceea „Un singur lucru, în întreaga mea viaţă, îmi reproşez că nu l-am făcut: în timpul tratativelor de la Brest-Litovsk, eu le-aş fi putut zădărnici, deplasându-mi armata împotriva Moscovei. Aş fi putut-o face cu uşurinţă pe vremea aceea...”

Acelaşi Hoffmann, într-o discuţie cu Dulles, avansase, într-o formă elegantă şi pe bază de argumente, acele teze care, ulterior, deveniră cunoscute sub numele de doctrina „Drang nach Osten”.

După Berlin, Allen Dulles lucră timp de doi ani la Constantinopol, în Turcia, ţară învecinată nemijlocit cu Rusia Sovietică; Turcia reprezenta, pe de o parte, cheia spre Marea Neagră şi Marea Mediterană, iar pe de alta, capul de pod în drumul spre rezervele de petrol ale lumii.

Din Turcia, Allen Dulles reveni la Washington. Aici, deveni şeful serviciului din Departamentul de stat ce se ocupa de problemele Orientului apropiat. În epoca respectivă, Orientul apropiat era unul din punctele cele mai fierbinţi ale globului. Orientul apropiat însemna petrol, însemna deci sursa de alimentare cu carburanţi a războiului. Magnaţii americani ai petrolului erau îngrijoraţi în anii aceia de marile succese pe care le repurtau pe pieţele lumii concurenţii lor englezi.

Semnificativă în acest sens este declaraţia făcută în acea epocă de către mister Badford, preşedintele consiliului de administraţie al societăţii *Standard Oil of New Jersey*: „Important în momentul de faţă pentru Statele Unite este să promoveze o politică agresivă.”

Dulles desfăşura o activitate neobosită. Prima victorie asupra englezilor fu obţinută datorită manevrelor lui. Era în anul 1927, când compania lui Rockefeller obţinu 25% din acţiunile societăţii petrolifere „Irak Petroleum Company”.

În acelaşi an, corporaţia petroliferă „Gulf Oil” din grupul lui Mellon dobândi drepturi prioritare asupra concesiunii insulelor Bahrein.

După ce repurtă aceste victorii, Dulles hotărî să demisioneze. Studiind activitatea serviciului secret al casei bancherilor Rothschild, ajunsese la concluzia că o funcţie în cadrul Departamentului de stat nu e decât o primă treaptă într-o carieră serioasă.

Allen Dulles fu angajat de către firma juridică „Sullivan and Cromwell”. Era una dintre cele mai mari firme de pe Wall Street, strâns legată de dinastiile Rockefeller şi Morgan. În cadrul acestei firme juridice, Allen Dulles efectuă o grandioasă operaţie – acapararea de către Statele Unite a concesiunilor petrolifere din republica Columbia.

Firma „Sullivan and Cromwell” fusese aceea care lucrase pentru guvernul republicii Panama în timpul construcţiei canalului. Acum, firma „Sullivan and Cromwell” stabilise legături din cele mai strânse cu Germania, ţara în care, în urma tratatului de la Versailles, industriaşii americani pompaseră o cantitate uriaşă de dolari.

În consecinţă, Allen şi fratele său John Foster Dulles stabiliră, la rândul lor, strânse legături cu trustul lui

Thyssen, „I.G. Farbenindustrie”, şi cu concernul „Robert Bosch”. Allen şi John Dulles deveniră reprezentanţii pentru America ai celor două corporaţii germane.

La începutul războiului, Allen Dulles se aflase în pragul falimentului. Concernul „Robert Bosch” avea o filială în Statele Unite – „American Bosch Corporation”. La începutul celui de-al doilea război mondial, firma era ameninţată să fie inclusă pe lista neagră. Proprietarii ei încheiară la iuţeală o înţelegere cu fraţii bancheri suedezi Wallenberg, prin care banca suedeză îşi instituia controlul nominal asupra lui „American Bosch Corporation”, cu condiţia ca firma să fie redată proprietarilor ei la sfârşitul războiului.

Fraţii Wallenberg căzură de acord, dar le trebuiau nişte persoane care să reprezinte firma în faţa autorităţilor americane. Acest rol le reveni fraţilor Dulles. Allen Dulles reuşi să înşele autorităţile americane şi să camufleze sub steag suedez o proprietate a naziştilor. Ceva mai târziu, Allen Dulles deveni nu numai coproprietar al firmei „Sullivan and Cromwell”, ci şi directorul trustului „Schröder Trust Company” şi, simultan, director al lui „J. Henry Schröder Banking Corporation”.

Cine era, de fapt, acest Schröder?

Era cetăţean german în Germania, cetăţean american în Statele Unite, cetăţean englez în Marea Britanie. Prin anii treizeci, concernul îl avea în fruntea sa pe baronul Kurt von Schröder. La 7 ianuarie 1933, la vila din Köln a lui Schröder, Hitler se întâlni cu von Papen, cu care ocazie elaboră planul preluării puterii prin forţă de către nazişti. Drept răsplată, Kurt von Schröder primi gradul de Gruppenführer SS. Tot el deveni şi preşedintele organizaţiei secrete „Freuden

Kreis”, care avea misiunea să colecteze de la magnaţii Ruhr-ului mijloacele financiare necesare detaşamentelor SS ale Reichsführerului Heinrich Himmler.

Filiala engleză a concernului lui Schröder finanţa, la Londra, „Societatea anglo-germană”, al cărei obiectiv era propagarea în Marea Britanie a ideilor Führerului. E uşor de imaginat cu ce se ocupa firma „J. Henry Schröder Banking Corporation” în Statele Unite. Directorul acestei firme era Allen Dulles...

Şi tocmai omul acesta, care cunoştea ca nimeni altul Europa, Germania, nazismul, businessul, petrolul, devenise rezidentul Oficiului de servicii strategice ale Statelor Unite în Europa.

Desigur, Dulles nu era reprezentantul personal al lui Roosevelt la Berna. Explicaţia transferării sale în cadrul Oficiului de servicii strategice era legată, printre altele, şi de convorbirea care avusese loc între el şi unul din reprezentanţii marelui business, o săptămână după ce japonezii atacaseră Pearl Harbour.

— Mă întrebaţi cum văd eu evenimentele în perspectivă, spusese Dulles îngândurat, pufăind ca de obicei din nedespărţita-i pipă englezească. Nu sunt pregătit să vă dau un răspuns exhaustiv. Pentru a schiţa perspectiva din punctul nostru de vedere, ar trebui studiată atent starea finanţelor, ca şi anecdotele politice care circulă prin ţară, ultimele montări de spectacole, ca şi dările de seamă prezentate la Parteitag[21]-urile de la Nürnberg. Un singur lucru mi se pare indubitabil: Germania nu va tăcea la infinit – mă refer la Germania financiarilor

[21] Congres al partidului nazist.

serioşi, de tipul lui Schacht, care a demisionat de curând, şi a literaţilor nevoiţi să se ocupe de traduceri din latină.

— Schacht, într-adevăr, e o propunere serioasă, pe când literaţii...

— Constituie şi ei o problemă la fel de serioasă, replică Dulles, chiar mai serioasă decât vă închipuiţi. Prima sa mare greşeală Himmler a comis-o încă în ’34, când l-a aruncat în lagărul de concentrare pe laureatul Premiului Nobel, von Ossietzky[22], creându-i astfel o aureolă de martir. În loc să fie zvârlit în lagăr, domnul martir ar fi trebuit cumpărat – cu glorie, bani, femei... Nu e om mai venal decât actorul, scriitorul, pictorul. Toţi ar trebui cumpăraţi într-un mod cât mai abil, pentru că nu compromiţi mai eficace un om altfel decât cumpărându-l.

— Ei, toate astea ne interesează prea puţin, sunt cazuri particulare.

— Nu sunt cazuri particulare, replică Dulles cu încăpăţânare, nu sunt câtuşi de puţin cazuri particulare. Hitler a adus şaptezeci de milioane la o supunere oarbă. Teatrul, cinematograful şi pictura lui educă nişte automate oarbe, ceea ce nouă nu ne poate conveni: automatul e străin de dorinţa de a face comerţ, de a întreţine relaţii, de a concepe o operaţiune rentabilă în sfera afacerilor... Automatele oarbe nu au nevoie de un Schacht. De un Schacht avem noi nevoie. Vedeţi, aşadar, încheie Dulles, cum se leagă lucrurile între ele în acest domeniu... Un singur pas mai departe, şi ajungem inevitabil la intelectualii din armată... Iar intelectualii din armată

[22] Carl von Ossietzky (n. 3 octombrie 1889, Hamburg - d. 4 mai 1938) a fost un pacifist radical german, laureat al Premiului Nobel pentru Pace pe anul 1935.

sunt cei cu grade de la maior la feldmareşal, niciodată mai jos. Mai jos sunt automatele, care execută orbeşte, fără să gândească, ordinele, indiferent de natura lor...

— Aşa prezentată, problema devine într-adevăr interesantă, aprobase interlocutorul lui Allen Dulles. Şi prezintă interes, pentru că înglobează în ea perspectiva. Şi dumneata, care spuneai că nu poţi răspunde la întrebarea mea...

După ce Karl Wolff părăsi biroul lui Himmler, Reichsführerul rămase încă mult timp neclintit pe scaun, ca bătut în cuie. Nu teama era cea care-l stăpânea acum, nu, sau cel puţin aşa i se părea lui. Dar, pentru prima dată în viaţă, se vedea în situaţia de renegat. Îi cunoştea prea bine pe renegaţi, i se întâmplase chiar să nu-i împiedice în acţiunile lor, rămânând în expectativă. În iulie 1944, aşteptase să vadă cine va ieşi învingător din înfruntarea care se pregătea. Acum însă, comitea el însuşi un act de trădare faţă de stat: pentru tratative cu inamicul pedeapsa era una singură – moartea. Convorbirea cu Göring o putea oricând justifica: sondase starea de spirit a unui ins care ieşise din viaţa politică activă. Dacă s-ar fi descoperit faptul că ştiuse dinainte despre complotul din iulie trecut, chiar şi atunci s-ar fi putut dezvinovăţi prin rapiditatea cu care fuseseră arestaţi complotiştii, până la unul. „Am jucat în mod special aşa, ca să-i am pe toţi în mână, putea spune, cât îl priveşte pe Stauffenberg, ăsta a fost un extremist, se întâmplă şi lucruri neprevăzute; în definitiv, n-am fost şi eu în Bunker, alături de Führer. Ce alt alibi mai bun vreţi?”

Acum, însă, Karl Wolff pleca în Elveţia pentru a

intra în contact cu Dulles – un ofiţer superior al SS-ului în legătură directă cu agentul cel mai înalt al serviciilor de informaţii aliate.

Himmler îşi scoase cu un gest caracteristic ochelarii – în ziua aceea purta ochelari fără ramă, dintr-aceia pe care îi poartă profesorii de şcoală – se apucă să le şteargă încet lentilele cu o bucăţică de antilopă. Simţea că se schimbase ceva în el. În primele clipe, nu se dumiri despre ce ar putea fi vorba, apoi, când înţelese, zâmbi. „M-am urnit în sfârşit din loc, îşi zise. Nu e nimic mai îngrozitor, mai chinuitor, decât să te simţi înţepenit din creştet până-n tălpi: acestea sunt şi coşmarele cele mai frecvente...”

Îl chemă la el pe Schellenberg. Şeful spionajului politic se prezentă în mai puţin de un minut, de parcă s-ar fi aflat alături, în anticameră, şi nu în biroul său de la etajul doi.

— Wolff pleacă cu avionul pentru a lua legătura cu Dulles, spuse Himmler şi îşi trosni degetele.

— Iată o iniţiativă inteligentă...

— E o iniţiativă nebunească, Schellenberg, nebunească şi aventuroasă.

— Vă gândiţi la o eventuală cădere?

— Mă gândesc la un întreg complex de eventualităţi! Şi toate acestea din cauza dumitale... Dumneata m-ai împins spre planul acesta!

— Dacă Wolff va cădea, oricum materialele vor ajunge la noi.

— Dacă nu vor nimeri întâi la vienez...

Schellenberg îl privi întrebător. Himmler îl lămuri iritat:

— La Kaltenbrunner. Iar după aceea, de unde vrei să ştiu la cine vor ajunge: la Bormann ori la mine. Şi

presupun că ştii ce va face Bormann, de îndată ce-i va cădea în mână un asemenea material. După cum îţi poţi închipui şi reacţia Führerului după ce îl va citi şi va asculta şi comentariile lui Bormann.

— Am luat în considerare şi această eventualitate.

Himmler se strâmbă înciudat. În clipele acelea, ar fi dat orice să-l poată întoarce din drum pe Wolff, să-l poată opri aici şi să-l facă să uite discuţia avută, să i-o elimine pentru totdeauna din memorie.

— Am luat în considerare şi această eventualitate, repetă Schellenberg. În primul rând, Wolff va discuta cu Dulles, nu în numele său şi cu atât mai puţin în numele dumneavoastră, ci în numele feldmareşalului Kesselring, al cărui subordonat este în Italia. Fiind locţiitorul comandantului trupelor din Italia, nu vă este subordonat dumneavoastră direct...

Himmler aruncă o privire rapidă spre Schellenberg. „Deştept băiat, îşi zise. Iată un nou alibi infailibil... Unde mai pui că se potriveşte perfect cu discuţia pe care am avut-o cu Göring!”

Feldmareşalul Kesselring fusese, mai demult, adjunctul lui Göring la comanda „Luftwaffe”. În consecinţă era considerat drept omul lui Göring.

— Asta ar fi ceva, zise Himmler. Te-ai gândit la explicaţia aceasta mai demult sau ţi-a venit în minte pe loc?

— Mi-a venit în minte de îndată ce am aflat despre călătoria pe care o întreprinde Wolff, răspunse Schellenberg. Îmi permiteţi să fumez?

— Da, te rog, răspunse Himmler.

Schellenberg îşi aprinse o ţigară – încă din ’36 nu fuma decât „Camel”, nesuportând o altă marcă de ţigări. Odată, prin ’42, după intrarea Americii în război, cineva îl întrebase: „De unde aveţi ţigări de

fabricaţie inamică?” Schellenberg răspunse: „Adevăr zic vouă: de vei cumpăra ţigări americane, umbla-va vorba că ţi-ai vândut patria...”

— Am studiat toate eventualităţile, continuă el, chiar şi cele mai neplăcute.

— Adică? Himmler deveni atent. Se liniştise, îşi venise în fire, acum când acţiunea îşi putea găsi o justificare pe baze perfect raţionale; ce elemente neplăcute se mai puteau ivi, când versiunea se prezenta atât de coerent?

— Dar dacă Kesselring, sau, mai rău, protectorul lui, Göring, vor putea proba un alibi în chestiunea care ne interesează?

— I-am putea împiedica s-o facă. Ocupă-te de lucrul acesta din vreme.

— Îi vom împiedica, desigur, dar n-aţi proceda rău dacă l-aţi scoate dintre parantezele operaţiunii pe locţiitorul dumneavoastră Kaltenbrunner. Ne-ar putea sta în cale. El şi Müller.

— Bine, bine, făcu Himmler obosit. Ei, şi ce propui?

— Propun să împuşcăm doi iepuri dintr-un foc.

— Aşa ceva nu se prea întâmplă, zise Himmler, cu un glas şi mai obosit, deşi, mai ştii? Eu nu sunt vânător...

— Führerul afirmă că aliaţii se află în pragul unei rupturi iminente, nu-i aşa? Prin urmare, a provoca această ruptură constituie una din sarcinile noastre principale, nu-i aşa? Cum va reacţiona Stalin când va afla despre tratativele separate angajate de generalul SS Wolff cu aliaţii occidentali? Cum anume va reacţiona nu mă angajez să pronostichez, dar că va întreprinde anumite acţiuni, de asta nu mă îndoiesc niciun moment. Prin urmare, călătoria lui Wolff, căreia îi vom atribui, în circumstanţele date, scopul de a-l

induce în eroare pe Stalin, este sau nu în folosul cauzei Führerului? Cu alte cuvinte, după versiunea noastră, tratativele nu sunt altceva decât o cacealma pe care i-am trage-o lui Stalin! Iată explicaţia pe care i-o vom servi Führerului în cazul când operaţiunea va eşua.

Himmler se ridică de pe scaun (nu putea suferi fotoliile şi folosea întotdeauna un scaun vechi de birou); se retrase lângă fereastră şi privi îndelung ruinele Berlinului. Pe alocuri începea să răsară iarba. Pâlcuri de copii se întorceau de la şcoală, râzând plini de veselie. Două femei împingeau din spate nişte cărucioare cu prunci. Uitându-se la toate acestea, Himmler simţea cum îi revine calmul. Se gândi deodată: „Ce plăcere mi-ar face să mă duc în pădure şi să petrec noaptea acolo, lângă un foc de vreascuri. Doamne, ce băiat deştept e Walter ăsta...”

— Am să mă gândesc la tot ce mi-ai spus, spuse el, fără să se întoarcă cu faţa; voia astfel să-şi însuşească meritul raţionamentelor celuilalt. Schellenberg era dispus să le cedeze oricum Reichsführerului; câte dintre succesele sale nu le cedase el lui Himmler şi lui Heydrich! De aceea întrebă:

— Vă interesează amănuntele, sau le elaborez singur?

— Elaborează-le singur, răspunse Himmler, dar când Schellenberg se îndreaptă spre uşă, se răsucise spre el şi spuse: De fapt, în această chestiune nu pot exista amănunte. Concret la ce te gândeşti?

— E vorba, în primul rând, de operaţiunea de camuflare... Va trebui, adică, în vederea tratativelor cu Occidentul, să împingem în faţă o altă figură, străină, fără nicio legătură cu noi... Ca, pe urmă, să-i

prezentăm Führerului un raport care să-l compromită exclusiv pe omul respectiv. Aceasta, evident, în caz de nevoie... Ceea ce va constitui un nou succes al serviciului nostru de informaţii: am reuşit să dejucăm uneltirile perfide ale elementelor duşmănoase – cam aşa se exprimă Goebbels, dacă nu mă înşel, în discursurile sale de la radio... În al doilea rând, în Elveţia Wolff va fi urmărit de mii de ochi. Printre aceşti ochi ar putea fi şi aceia ai agenţilor noştri, care vor comunica de îndată cele constatate. Întrebarea este – unde vor ajunge aceste comunicări? Agentul cui, al meu sau al lui Müller va fi cel care va transmite mesajul? Şi ce fel de tip va fi agentul, un intelectual capabil să aprecieze realist situaţia politică sau un fanatic orb, din plămada lui Kaltenbrunner? Iată de ce aş vrea ca, pe lângă cele o mie de perechi de ochi ai aliaţilor occidentali, să-l urmărească şi cinci-şase oameni de-ai mei, de existenţa cărora Wolff să nu ştie nimic: ei îmi vor transmite informaţiile direct. În felul acesta, ca un corolar al celorlalte două, ne vom construi şi un al treilea alibi. În eventualitatea unei căderi, va trebui să-l sacrificăm pe Wolff, iar materialele ce vor rezulta din urmărirea sa vor face parte integrantă din alibiul nostru.

— Din al dumitale, îl corectă Himmler, din alibiul dumitale!...

„Iar l-am speriat, îşi zise Schellenberg, toate aceste amănunte îl sperie. Se teme de o operaţie mai îndrăzneaţă, cum, de altfel, lucru ştiut, se teme de orice. Ca de obicei, trebuie să-i smulg aprobarea de principiu, iar de rest să mă ocup singur.”

— Pe cine vrei să trimiţi acolo?

— Am mai mulţi candidaţi, răspunse Schellenberg, dar acestea sunt amănunte pe care le voi putea

rezolva fără să vă sustrag de la treburi mai importante.

Pe lista candidaţilor lui Schellenberg pentru rezolvarea primei misiuni figura şi von Stirlitz, împreună cu pastorul de sub „tutela” acestuia.

— — . . — — . . 5

În dimineaţa în care Erwin urma să recepţioneze mesajul de răspuns al Centrului, Stirlitz îşi conducea maşina, fără grabă, pe străzile Berlinului, către locuinţa radiotelegrafistului său. Pe bancheta din spate, avea un picup masiv; de ochii lumii, Erwin era proprietarul unei mici firme de picupuri, ceea ce îi permitea să călătorească mult prin ţară, pentru a-şi deservi clienţii.

Pe una din străzi, circulaţia era blocată; în timpul bombardamentului aerian din noaptea trecută, se prăbuşise întreaga faţada a unui bloc de cinci etaje, şi lucrătorii din detaşamentele pentru repararea drumurilor, împreună cu poliţiştii, croiau rapid şi cu spor locuri de trecere pentru vehicule.

Stirlitz privi îndărăt: în urma „Horch”-ului său se şi înşiruiseră nu mai puţin de vreo treizeci de maşini. Şoferul unui camion, băiat tânăr, strigă, adresându-i-se lui Stirlitz:

— Dacă vin acum niscaiva avioane inamice, atunci să vezi harababură... Şi nu e niciun adăpost în apropiere!

— Nu vor veni, răspunse Stirlitz, ridicând privirea spre cer.

Norii atârnau jos şi, judecând după marginile lor cenuşii-negre, erau aducători de zăpadă.

„Azi-noapte a fost cald, se gândi Stirlitz, acum s-a lăsat frigul, semne neîndoielnice că vremea înclină

spre ninsoare.”

Fără să ştie de ce, îşi aminti de astronomul de deunăzi, cel cu teoria anului soarelui maxim. Pe micuţul nostru glob toate fenomenele sunt într-o strânsă conexiune. Toţi ne aflăm în raporturi de conexiune, globul pământesc este conex cu aştrii, aştrii cu galaxia. Stirlitz zâmbi deodată: „Parcă ar fi reţeaua de agenţi a Gestapoului... Fiecare al doilea îl urmăreşte pe-al treilea, iar al treilea are misiunea să-l urmărească pe-al doilea. Noi suntem stele, iar Führerul, soarele care străluceşte orbitor... De necrezut în ce hal a fost pervertit poporul acesta în ultimii zece ani!”

Schutzmannul postat în faţa şirului de maşini execută o mişcare bruscă cu braţul şi strigă cu glas gutural:

— Circulaţi!

„Nicăieri în lume nu le place atât de mult poliţiştilor să comande şi să execute cu bastonul mişcările de dirijare a circulaţiei ca la noi...” Stirlitz se încruntă, dându-şi seama că gândise despre nemţi şi Germania ca despre poporul şi ţara sa proprie. „Adevărul este că nici n-am voie să gândesc altfel. Dacă nu m-aş confunda cu ţara asta şi cu oamenii ei, e mai mult ca sigur că n-aş fi scăpat de cădere... Şi oricât ar părea de ciudat, iubesc acest popor, iubesc această ţară... Sau poate că într-adevăr hitlerii constituie un fenomen trecător – vin şi se duc?...”

Mai încolo, drumul era liber, şi Stirlitz apăsă pe accelerator. Ştia că virajele bruşte uzează foarte repede cauciucurile, după cum ştia că procurarea cauciucurilor devenise o problemă insolubilă, dar îi plăceau la nebunie virajele executate brusc, când cauciucurile ţiuie, cântă, iar maşina se pleacă într-o

parte ca o barcă cu pânze în bătaia unui vânt aprig.

Pe Köpenick, acolo unde strada cotea spre locuinţa lui Erwin şi Käth, văzu un cordon de poliţişti.

— Ce-i acolo? întrebă Stirlitz.

— Strada e dărâmată toată, îl lămuri un Schutzmann tinerel şi palid la faţă, au lansat nu ştiu ce torpilă de calibru mare.

Stirlitz simţi pe frunte broboane de sudoare.

„Asta e... murmură în gândul lui. A fost lovită şi casa lor, prin urmare.”

În anii din urmă, se deprinsese să acorde atenţie presimţirilor. Se uita cu mirare la acei inşi care susţineau sus şi tare că credinţa în presimţiri şi alte asemenea fleacuri e o dovadă de misticism şi deci cu totul absurdă. Stirlitz simţea cu precizie – cu o zi sau două înainte – când urma să aibă loc un eveniment important. Avea un simţ special, comparabil cu un radar, care-l avertiza asupra primejdiilor ce-l păşteau. Şi era convins că orice om e înzestrat cu o asemenea însuşire; dacă, la majoritatea indivizilor ea nu se manifestă, aceasta e din cauză că ei nu şi-au antrenat şi dezvoltat un dar înnăscut.

— Casa cu numărul 9 a fost lovită şi ea? întrebă Stirlitz.

— Da, a fost complet distrusă.

Stirlitz trase maşina lângă trotuar şi porni pe ulicioară la dreapta. Acelaşi Schutzmann cu înfăţişare bolnăvicioasă îi bară drumul.

— Pe aici e interzis, domnule.

Stirlitz îşi întoarse reverul hainei. Schutzmannul salută milităreşte şi zise:

— Geniştii se tem că sunt şi bombe cu explozie întârziată...

— Înseamnă că o să sar în aer împreună cu ei,

răspunse Stirlitz obosit şi se îndreptă spre ruinele casei numărul 9.

O oboseală fără margini, neomenească, îi strivea umerii. Îi venea să-şi târşească paşii, dar era conştient, că trebuie să meargă cu acelaşi pas al său de totdeauna, elastic, şi că pe faţă trebuie să-i fie întipărit zâmbetul său obişnuit, ironic şi enigmatic. Aşa că îşi regăsi repede pasul elastic, iar pe faţă îi răsări din nou zâmbetul sceptic... Nu-şi putea alunga din minte imaginea lui Käth, aşa cum o văzuse ultima oară, cu pântecele monstruos de mare şi rotund. „E fată, îi spusese Käth atunci. Când pântecele e ţuguiat ca un castravete, înseamnă că e băiat, pe când eu, vezi, am să nasc, absolut sigur, o fată...”

— Au murit toţi? îl întrebă Stirlitz pe un poliţist care se uita la agitaţia pompierilor.

— Greu de spus. Bomba a căzut dimineaţă şi au venit la faţa locului o mulţime de ambulanţe...

— Au fost salvate multe obiecte?

— Da’ de unde!... Nu vedeţi ce prăpăd au făcut?...

Stirlitz ajută pe o femeie cu un copil de mână şi care era zguduită de plâns să-şi tragă căruciorul în dreptul trotuarului şi se întoarse la maşină.

— Măiculiţă! ţipa Käth. Dumnezeule! Mamă-ă-ă-ă! Ajutaţi-mă, vă rog, ajutaţi-mă!

Era întinsă pe masă. Fusese adusă la maternitate, contuzionată: capul îi era spart în două locuri. Cuvintele pe care le striga sunau cu totul jalnic de neînţeles pentru cei din jur.

Medicul care moşise băieţelul – un prunc voinic şi gălăgios – se întoarse spre asistenta sa:

— E poloneză, dar uite ce mândreţe de prunc a născut...

— Nu e poloneză, îl contrazise moaşa.

— Dar ce e? Rusoaică? Ori poate cehă?

— După acte, e germană, răspunse moaşa, i-am găsit actele în palton, o cheamă Käthrin Kien.

— Poate nu e paltonul ei?

— Poate, încuviinţă moaşa. Ia uitaţi-vă ce prunc dolofan, are pe puţin cinci kilograme. Mai mare dragul să te uiţi la el!.. Telefonaţi dumneavoastră la Gestapou, sau să telefonez eu ceva mai târziu?

— Telefonează dumneata, răspunse medicul, dar mai târziu... Mai avem mult de lucru...

„Şi cu asta punct, se gândea Stirlitz obosit, de parcă ar fi fost vorba de altcineva, nu de el, acum am rămas cu totul singur... Da, acum sunt absolut singur...”

Se încuiase în biroul său şi nu răspunsese nici la apelurile telefonice. Reţinu, în mod cu totul mecanic, că telefonul sunase de nouă ori. Doi dintre cei care-l sunaseră insistaseră îndelung, probabil că era ceva important sau că cei care-l căutau erau nişte subalterni de-ai săi; subalternii insistă întotdeauna la telefon. Celelalte apeluri fuseseră scurte – două-trei ţârâituri: aşa sună fie şefii, fie prietenii.

Într-un târziu, scoase din sertar o foaie de hârtie, pe care scrisese:

„Reichsführerului SS Heinrich Himmler.

Strict secret. Personal.
Reichsführer

Interesele majore ale naţiunii mă determină să vă adresez scrisoarea de faţă. Din surse apropiate de

cercurile corespondenţilor de presa din ţările neutre, am aflat că, în spatele S.D., în spatele Reichsführerului SS, anumite persoane sunt pe cale de a stabili contacte cu inamicul, sondând terenul în vederea unor tranzacţii cu acesta. Deocamdată, nu pot documenta această aserţiune, în schimb, v-aş ruga să mă primiţi pentru a vă putea expune unele propuneri în vederea elucidării problemei, care, veţi recunoaşte, e de importanţă capitală şi nu suferă amânare. V-aş ruga să-mi îngăduiţi ca, utilizând sursele de care dispun, să vă informez ulterior mai amănunţit şi să vă supun un plan de acţiune pentru combaterea acestor manevre trădătoare, care, am impresia, din păcate, nu sunt câtuşi de puţin de domeniul invenţiei.

Heil Hitler!

Standartenführer SS von STIRLITZ”.

Ştia la cine să se refere dacă Himmler îl va întreba de unde deţine aceste informaţii: în urmă cu trei zile, fusese ucis în timpul unui raid aerian reporterul cinematografic portughez Pueblos Wassermann. Stirlitz era informat că acesta se afla în relaţii strânse cu suedezii; versiunea sa era, din acest punct de vedere, infailibilă.

Se putea spune, că în afară de maseurul său, doctorul Kersten, Himmler avea încredere deplină numai într-un singur om, în Schellenberg. Îl urmărise îndeaproape încă de la începutul anilor treizeci, când Schellenberg mai era student. Ştia că mândreţea aceea de bărbat în vârstă de 23 de ani, după terminarea colegiului iezuit, absolvise universitatea, luându-şi licenţa în arte. Ştia de asemenea că

profesorul său preferat la universitate fusese un evreu. Ştia că, la început, Schellenberg cam luase peste picior ideile naţional-socialismului şi nu se exprimase întotdeauna în termeni măgulitori la adresa Führerului.

Himmler avea în subordinea sa mii de oameni plini de forţă, care-l ascultau orbeşte şi şi-ar fi dat pentru el şi ultima picătură de sânge. Dar lui îi trebuiau cel puţin cinci ajutoare de nădejde, oameni inteligenţi şi lucizi, care, chiar dacă sceptici în forul lor interior, să-l servească, elaborând pentru ei o linie politică precisă.

Un asemenea om găsi în Schellenberg. Acesta, după mai multe convorbiri cu Heydrich şi o întâlnire cu Himmler, acceptă să lucreze în cadrul serviciului de informaţii al celui de-al treilea Reich. Pe vremea aceea, Schellenberg era din ce în ce mai dezamăgit de atitudinea intelectualităţii germane, care, retrasă în vilele de pe malul lacurilor, în liniştea pădurilor de pini din jurul Berlinului se limita să comenteze cu durere mişeliile lui Hitler şi să-şi bată joc, cu prudenţă, desigur, de istericalele acestuia. Propunerea venea la timp.

Botezul, Schellenberg şi-l făcu în salonul „Kitty”. Şeful poliţiei judiciare, Nebe, triase, pentru acest salon select, din bogata sa cartotecă, cele mai elegante prostituate din Berlin, München şi Hamburg. Apoi, din însărcinarea lui Heydrich, găsise şi un număr de soţii tinere şi frumoase de diplomaţi şi militari superiori, exasperate de singurătatea în care trăiau. Soţii lor îşi petreceau zilele şi nopţile în consfătuiri, se deplasau mereu prin ţară şi străinătate, aşa că ele se plictiseau, tânjeau după distracţii. Distracţii pe care le găsiră în salonul „Kitty”, locul de întâlnire al diplomaţilor din toate continentele.

Experţii serviciului tehnic din S.D. amenajaseră în încăperile salonului pereţi dubli, în care instalaseră aparate de înregistrare şi fotografiere. Ideea fusese a lui Heydrich, Schellenberg era acela care o punea în practică; el era patronul faimosului salon, îndeplinind rolul de proxenet monden.

Nu rareori, Schellenberg şi Heydrich rămâneau ore în şir în mica sală de proiecţie, vizionând picantele fotografii care le înfăţişau pe nevestele prietenilor lor distrându-se cu diplomaţii străini.

Acţiunea de recrutare se desfăşura pe două planuri: diplomaţii compromişi erau siliţi să accepte să lucreze pentru serviciul de informaţii al lui Schellenberg, iar soţiile, nu mai puţin compromise, ale activiştilor militari, de partid şi de stat ai celui de-al treilea Reich erau încorporate în cartoteca şefului Gestapoului, Müller.

Müller, însă, n-avea acces în selectul salon; înfăţişarea sa ţărănească şi glumele sale vulgare puteau să-i îndepărteze pe clienţi. Din epoca aceea şi data, de altfel, sentimentul de dependenţă al bătrânului poliţist faţă de băieţandrul acela în vârstă de 23 de ani.

— Îşi închipuie c-o să mă apuc să pipăi coapsele târfelor lui boite, îi spunea Müller locţiitorului său, dar ar fi prea mare cinste pentru ele. Nu m-aş culca cu vreuna din ele, nici dacă m-ar plăti. La noi în sat, la muieri dintr-astea li se zice viermi de bălegar...

Atunci când Frau Heydrich, în absenţa soţului ei, îi telefonă lui Schellenberg, plângându-i-se că se plictiseşte de moarte, iar el îi propuse să meargă împreună undeva afară din oraş, de pildă la lacuri, lui Müller i se raportă totul imediat, şi el îşi spusese că a venit momentul să-i frângă gâtul tinerelului. Müller nu

făcea parte dintre „veteranii” din Gestapo care îl considerau pe Schellenberg o figură neserioasă – ia, acolo, un fante, care comandă de la librărie cărţi în latină şi spaniolă, care se îmbracă ca un filfizon, nu-şi tăinuieşte legăturile amoroase, merge pe jos la serviciu, în Prinz Albrechtstrasse, refuzând maşina: aşa arată un colaborator serios al serviciului de informaţii?... Flecăreşte, râde, bea... Mintea de ţăran, greoaie, dar receptivă la nou, a lui Müller, intuise că Schellenberg nu era decât prima rândunică a unei noi generaţii; în urma acestui băiat răzgâiat aveau să vină şi alţii croiţi după acelaşi calapod.

Schellenberg o conduse pe Frau Heydrich pe malul lacului Plöner. Era poate singura femeie pe care o stima sincer; putea discuta cu dânsa despre măreţia spirituală a Eladei, despre senzualitatea vulgară a Romei. Hoinăriră pe malul lacului, discutând cu însufleţire, contrazicându-se, completându-se, în timp ce doi bădărani tineri în slujba lui Müller făceau baie în apa rece a lacului, nescăpându-i o clipă din ochi; misiunea lor era să observe comportarea „obiectului Nr. 2” şi a „obiectului Nr. 75.” (Müller o numise pe Frau Heydrich „obiectul. Nr. 2” din consideraţie pentru poziţia soţului în ierarhia Siguranţei Reichului.) Lui Schellenberg nici nu-i trecu prin minte că cei doi mocofani, singurii care găsiseră să se scalde în apa rece ca gheaţa, ar putea fi agenţi ai Gestapoului; după părerea lui, unui agent îi era interzis să atragă atenţia asupra lui într-un mod atât de direct. Viclenia ţărănească a lui Müller se dovedise superioară logicii subtile a lui Schellenberg. Agenţii urmau să fotografieze „obiectele” în cazul că le-ar veni „să se întindă puţin sub tufişuri”, cum se exprimase Müller. Dar „obiectele” nu se întinseră sub tufişuri. După ce-

şi băură cafeaua pe terasa unei cofetării, se întoarseră în oraş. Nepierzându-şi cumpătul, Müller îşi făcu socoteala că gelozia oarbă e mai de temut decât cea bazată pe evidenţe. De aceea îi prezentă totuşi lui Heydrich nota informativă asupra plimbării soţiei sale, în compania lui Schellenberg, prin pădure, subliniind că cei doi petrecuseră o jumătate de zi pe malul lacului Plöner. Se abţinu însă de la alte comentarii – Heydrich era de un amor-propriu bolnăvicios şi hotărârile sale erau de obicei imprevizibile.

Heydrich luă cunoştinţă de conţinutul raportului în deplină tăcere. Cu un gest din cap, îi îngădui lui Müller să plece. Acesta se încordă tot: nu reuşise să citească nimic pe faţa ascuţită, severă, a superiorului său. Ziua se scurse fără să aducă nicio limpezire. Abia spre seară, după ce îi telefonă în prealabil şi lui Müller, Heydrich intră în biroul lui Schellenberg şi, bătându-l uşor pe umăr, îi spuse:

— Sunt foarte prost dispus astăzi. Hai să mergem să bem!

Hoinăriră în trei, până la patru dimineaţa, prin tot felul de taverne murdare, aşezându-se la aceeaşi masă cu prostituatele cele mai decăzute, cu speculanţi de valută, râseră, glumiră, cântară în cor cu toţi beţivii cântece populare. Către ziuă, Heydrich, alb la faţă, se trase aproape de Schellenberg şi îi propuse să bea cu el *Brüderschaft.* După ce îndepliniră această ceremonie, Heydrich acoperi cu palma gura paharului lui Schellenberg şi rosti:

— Uite ce este: ţi-am turnat otravă în vin. Dacă nu-mi destăinui întreg adevărul despre relaţiile tale cu Frau Heydrich, vei muri. Dacă îmi spui adevărul, oricât ar fi de dureros pentru mine, îţi dau antidotul şi

scapi...

Schellenberg înţelese într-o clipă totul. Avea proprietatea de a sesiza lucrurile rapid. Îşi aminti de cei doi indivizi cu mutre grobiene care făceau baie în lac, observă privirea agitată a lui Müller, ca şi zâmbetul mult prea exagerat ce se lăţise pe faţa acestuia, şi spuse:

— Fie: Frau Heydrich mi-a telefonat spunându-mi că se plictiseşte şi m-am dus cu dânsa pe malul lacului Plöner. Pot să vă aduc martori care să ateste cum ne-am petrecut timpul. Ne-am plimbat şi am discutat despre măreţia Greciei, care a decăzut din cauza delatorilor ce au vândut-o romanilor. De altfel, nu numai din cauza asta a decăzut... Da, am fost cu Frau Heydrich, pe care pot spune că o divinizez, fiindcă e soţia unui om pe care-l consider cu adevărat mare... Unde e antidotul? întrebă el. Daţi-mi-l!

Heydrich zâmbi, turnă în pahar puţin Martini şi i-l întinse lui Schellenberg.

La o jumătate de oră de la această întâmplare, Schellenberg se prezentă la Heydrich, rugându-l să-i dea aprobarea să se căsătorească:

— Aş vrea să mă însor, spuse el, dar trebuie să vă spun că viitoarea mea soacră este de origine poloneză.

Originea viitoarei soacre constitui obiectul unei dezbateri aprinse ce avu loc la Reichsführerul SS Himmler. Himmler personal ceru să vadă fotografiile viitoarei soţii a lui Schellenberg, precum şi ale mamei acesteia. Se ceru avizul specialiştilor de la serviciul lui Rosenberg. Li se studie cu microscopul conformaţia craniului, mărimea frunţii, forma urechilor. În cele din urmă, Himmler îşi dădu aprobarea pentru căsătorie.

La nuntă, Heydrich, care băuse enorm, îl luă de

braţ pe Schellenberg, îl duse lângă fereastră şi-i spuse:

— Crezi că nu ştiu că sora soţiei dumitale e măritată cu un bancher evreu?

Schellenberg simţi un gol în coşul pieptului şi mâinile îi îngheţară.

— Dar să lăsăm asta! zise Heydrich, oftând deodată adânc.

Schellenberg nu înţelese atunci pentru ce oftase Heydrich. Avea să înţeleagă mult mai târziu, când află că bunicul şefului Siguranţei Reichului fusese evreu şi cântase la vioară, pe vremuri, la opereta din Viena.

— — . . — — . . 6

Schellenberg dădu peste Stirlitz în anticamera Reichsführerului. Stirlitz se înscrisese pentru o audienţă la Himmler; în mână ţinea o mapă verde-cenuşie cu marginile aurite. În mapă se afla o singură foaie de hârtie – scrisoarea redactată cu puţin înainte, îndată după ce se întorsese de la Köpenick.

— Dumneavoastră veţi fi următorul, îl anunţă şeful de cabinet pe Stirlitz, introducându-l în biroul lui Himmler pe generalul Pohl, şeful direcţiei administraţiei economice a SS-ului. Presupun că Obergruppenführerul nu va sta prea mult – are de raportat nişte chestiuni de ordin local.

— Salut, Stirlitz, făcu Schellenberg. Te căutam.

— Bună ziua, răspunse Stirlitz. De ce arătaţi aşa de obosit?

— Se vede, nu-i aşa?

— Chiar foarte bine.

— Haidem la mine, am nevoie de dumneata chiar acum.

— Am cerut audienţă la Reichsführer.

— În ce problemă?

— Personală.

— Ai să revii peste o oră – o oră şi jumătate, zise Schellenberg. Cere să-ţi fie amânată audienţa, Reichsführerul va rămâne aici până la sfârşitul zilei.

— Bine, mormăi Stirlitz, deşi nu se prea face să amân...

— Îl iau pe von Stirlitz cu mine, se adresă Schellenberg şefului de cabinet. Amână, te rog, audienţa pentru ora două.

— Am înţeles, Brigadeführer!

Schellenberg îl luă pe Stirlitz de braţ şi, trecând pragul, îi şopti cu un licăr de râs în ochi:

— Ce zici ce voce are tipul?... Raportează ca un actor de operetă, cu un glas de ventriloc... Şi-l vezi că nu ştie ce să mai facă pentru ca să-ţi intre sub piele.

— Eu îi compătimesc pe aghiotanţi, zise Stirlitz, fiindcă sunt obligaţi să-şi dea aere, să facă pe importanţii, altfel lumea şi-ar da seama de inutilitatea lor.

— N-ai dreptate. Un aghiotant e extrem de necesar. E ca un frumos câine de vânătoare: când lucrezi, poţi chiar să stai de vorbă printre picături cu el, şi dacă are şi un exterior convenabil, ceilalţi vânători te vor invidia pentru achiziţia făcută.

— Am cunoscut un aghiotant, reluă Stirlitz în timp ce străbăteau lungul culoar, care de fapt făcea pe impresarul: le povestea la toţi cât de genial e patronul său... Până la urmă, i s-a organizat un mic accident de automobil – prea avea glasul mieros, era enervant...

Schellenberg râse:

— Asta ai scornit-o, sau e un fapt real?

— Bineînţeles că am scornit-o...

Dând să urce pe scara principală, le ieşi înainte Müller.

— Heil Hitler, scumpilor! îi salută acesta.

— Heil Hitler, amice! răspunse Schellenberg.

— Sunt bucuros să vă văd, diavolilor, zise Müller. Nu cumva puneţi la cale vreo nouă viclenie?

— Da, exact asta facem, răspunse Schellenberg. De ce nu?

— Parcă putem noi să ne măsurăm cu viclenia dumneavoastră!... zise Stirlitz. În comparaţie cu dumneavoastră, noi suntem nişte mieluşei nevinovaţi.

— La mine te referi? se miră Müller. Ca să fiu sincer, nu-mi displace să fiu luat drept un diavol. Oamenii mor şi nu rămâne decât amintirea lor. Tot e bine, chiar dacă laşi în urma ta amintirea unui diavol...

Müller îi bătu prieteneşte pe umăr şi intră în biroul unuia din colaboratorii săi; îi plăcea să intre neanunţat în birourile subalternilor îndeosebi când aveau loc interogatorii de durată, plicticoase.

Când, în ultimele luni ale războiului, Hitler nu ostenea să repete, ca pe o formulă magică, că destrămarea coaliţiei anglo-sovieto-americane e o chestiune de săptămâni; când dădea asigurări în dreapta şi-n stânga că, după ce vor pierde o singură bătălie de proporţii, aliaţii occidentali vor cere ajutorul germanilor, cei mai mulţi luau aceste cuvinte drept manifestarea consecvenţei caracterului Führerului, hotărât să creadă până la capăt în fantasmele născute de imaginaţia sa bolnavă. De data aceasta însă, Hitler se baza pe fapte: serviciul de investigaţii al lui Bormann pusese mâna, la Londra, încă pe la mijlocul lui 1944, peste capul agenţilor lui Himmler şi Ribbentrop, ca să nu mai vorbim de cei ai serviciului secret al armatei, compromis prin căderea amiralului Canaris, pe un document cu caracter deosebit de secret, în care, printre altele, figurau următoarele rânduri: „Dacă barbaria rusă ar nimici cultura şi independenţa străvechilor ţări europene, s-ar produce o catastrofă fără precedent în istorie”. Hitler avea o memorie excepţională, aşa încât nu-i fu greu să se

întoarcă în trecut, în anul 1936, la Nürnberg, când, de la tribuna congresului partidului naţional-socialist, el, Hitler, declarase: „Dacă metodele bolşevice vor izbândi, cultura europeană va fi înlocuită cu cea mai îngrozitoare barbarie din câte au existat vreodată...”

Alineatul citat din documentul sustras, la care Hitler revenea din ce în ce mai des, îi aparţinea lui Winston Churchill. Primul ministru al Marii Britanii notase aceste rânduri într-un memorandum secret, în octombrie 1942, când ruşii nu se aflau în Polonia, ci lângă Stalingrad, nu în România, ci lângă Smolensk, nu în Iugoslavia, ci lângă Harkov.

Probabil că dacă ar fi aflat despre înverşunata dispută purtată între englezi şi americani, în 1943-1944, cu privire la stabilirea direcţiei loviturii principale a armatelor aliate, Hitler s-ar fi ferit să emită acel decret prin care era pedepsită cu moartea pe loc orice încercare de a angaja tratative cu inamicul. Churchill insistase asupra unei debarcări în Balcani, argumentând în felul următor:

— Problema se pune astfel: suntem noi oare dispuşi să ne resemnăm în faţa instaurării comunismului în Balcani şi, poate, şi în Italia? Sau, dimpotrivă, este de datoria noastră să ne împotrivim penetraţiei şi invaziei comuniste?... Trebuie să evaluăm cu exactitate avantajele care ar reveni democraţiilor occidentale, în cazul în care armatele lor ar fi acelea care ar ocupa Budapesta şi Viena şi ar elibera Praga şi Varşovia...

Americanii cu o viziune mai realistă asupra lucrurilor îşi dădeau seama că stăruinţele lui Churchill de a îndrepta lovitura principală împotriva lui Hitler nu în Franţa, ci în Balcani, aveau un mobil cât se poate de egoist. Înţelegeau perfect că dacă va

triumfa punctul de vedere al lui Churchill, Marea Britanie obţinea hegemonia în Mediterana; Marea Britanie devenea stăpâna Africii, a Occidentului arab, al Italiei, Iugoslaviei, Greciei. Balanţa puterii ar fi înclinat astfel în mod evident în defavoarea Statelor Unite – în consecinţă, s-a hotărât ca debarcarea să fie efectuată în Franţa.

În iarna anului 1945, Churchill îşi formula în felul următor strategia, în faţa celor mai apropiaţi colaboratori ai săi:

— Punctul unu – Rusia Sovietică reprezintă în momentul de faţă o ameninţare de moarte pentru lumea liberă; punctul doi – trebuie creat fără întârziere un nou front, pentru a-i fi stăvilită înaintarea impetuoasă; punctul trei – acest front din Europa trebuie împins cât mai departe spre răsărit; punctul patru – obiectivul principal şi esenţial al armatelor anglo-americane trebuie să-l constituie Berlinul; punctul cinci – trupele americane trebuie să fie acelea care vor elibera Cehoslovacia şi vor intra în Praga; punctul şase – Viena, de fapt întreaga Austrie, trebuie să fie înglobată în sfera de influenţă occidentală.

Politician totodată prudent şi temerar, Churchill îşi dădea prea bine seama de faptul că e de neconceput stabilirea de contacte cu oricine dintre căpeteniile hitleriste – nici măcar în cazul unei înaintări impetuoase a ruşilor înspre inima Europei – deoarece, dacă pentru dânsul Rusia reprezenta o ameninţare de moarte, pentru milioanele de oameni înrobiţi de fascişti, Uniunea Sovietică simboliza eliberarea. Pe de altă parte, conducătorii nazişti se dovediseră întotdeauna mult prea perfizi, mult prea rău intenţionaţi pentru a se putea pune temei pe o

înţelegere cu dânşii... Churchill era conştient şi de faptul că opinia publică mondială nu va ierta niciodată stabilirea de contacte între democraţiile occidentale şi hitlerişti. În cel mai bun caz, ar fi putut, în anumite circumstanţe critice, să intre în legătură cu cei din opoziţia Führerului, pentru a crea un front comun în faţa ruşilor care ar încerca să răzbată până la Atlantic, lucrul de care Churchill se temea cel mai mult. Dar de o opoziţie reală nu se mai putea vorbi în Germania după zdrobirea, în vara lui 1944, a grupului de complotişti care încercaseră să-l asasineze pe Hitler. În schimb, îşi făcea socoteala Churchill, nişte „relaţii amoroase" prudente cu una sau alta dintre căpeteniile naziste care ar încerca să propună capitularea trupelor Wehrmachtului numai pe frontul apusean, deşi prea puţin plauzibile, dată fiind poziţia fermă a lui Roosevelt şi simpatiile de care se bucurau ruşii în întreaga lume, le-ar îngădui aliaţilor să promoveze o politică mai rigidă faţă de Stalin, în primul rând în chestiunea Poloniei şi a Greciei.

Astfel, că, atunci când serviciul de informaţii militar îi aduse la cunoştinţă că nemţii caută contacte cu aliaţii, Churchill comentă:

— Britaniei i se poate reproşa încetineala în acţiuni, infatuarea, spiritul prea analitic, umorul sec... Dar nimeni nu-i poate reproşa perfidia, şi mă rog de bunul Dumnezeu ca nici pe viitor să nu i se poată reproşa vreodată. Dar, adăugă el, şi ochii îi căpătară luciri de oţel, deşi în adâncul lor jucau parcă şi scânteieri de râs, în practică, eu am făcut întotdeauna o netă demarcaţie între jocul diplomatic, menit să întărească de fapt comunitatea naţiunilor, şi perfidia directă, prostească. Numai asiaticii pot considera drept perfidie jocul diplomatic subtil şi complicat. De altfel,

însăşi noţiunea de joc îţi îngăduie să rosteşti la nevoie: un pas în lături! Aşa spun şi copiii când se joacă, şi nu cunosc politicieni mai oneşti decât copiii...

În felul acesta, Churchill le dădu de înţeles celor din serviciul secret că este pentru stabilirea de contacte cu nemţii – desigur, în anumite circumstanţe, în anumite condiţii şi sub rezerva de a le putea declara la nevoie drept un joc, un sondaj efectuat în interesul cauzei comune, pentru slăbirea capacităţii de luptă a hitleriştilor.

— Şi apoi, adăugă el, dat fiind faptul că prietenii noştri americani sunt informaţi şi ei în aceeaşi măsură ca şi noi sau poate chiar mai bine, se cuvine să le acordăm lor rolul de vioara întâia în cadrul formaţiei orchestrale.

— Dar dacă s-ar dovedi oportun, jocul ar putea deveni, din simplu joc, o acţiune mai serioasă? întrebă adjunctul şefului serviciului de informaţii.

— După părerea dumitale, jocul e ceva neserios? Ei bine, jocul e tot ce poate fi mai serios pe lume. Jocul şi pictura; tot restul e deşertăciune... răspunse Churchill. Era culcat în pat, nu se sculase încă de după somnul de după-amiaza şi se simţea bine dispus, vesel şi plin de îngăduinţă. Politica, aşa cum ne-am obişnuit s-o concepem, a murit. Locul politicii locale, bazată pe operaţiuni elegante în cutare sau cutare regiune a globului, l-a luat politica mondială. Aceasta nu mai este o politică arbitrară, rezultatul ideilor unei personalităţi sau alteia, sau reflectarea aspiraţiilor egoiste ale unui grup de oameni, ci o ştiinţă exactă ca matematica şi la fel de periculoasă ca radiaţia experimentală în medicină. Politicii mondiale i se vor subordona deopotrivă pictorii şi astronomii, liftierii şi matematicienii, regii şi geniile.

Churchill îşi aranjă pledul şi adăugă: Dacă la cârma statului se vor afla, concomitent, un rege şi un mare om politic, acest lucru nu va fi în detrimentul regelui; ei nu vor putea intra în conflict decât întâmplător şi în niciun caz în chestiuni esenţiale. Politica mondială va presupune, în cadrul strategiei ei, alianţe atât de neaşteptate, schimbări de direcţii atât de paradoxale, încât mesajul meu către Stalin de la 22 iunie 1941 va apărea drept culmea logicii şi consecvenţei. De altfel, mesajul meu a şi fost logic, iar cât priveşte consecvenţa, acesta este un aspect secundar. Esenţiale sunt interesele comunităţii naţiunilor, restul istoria îl va trece cu vederea...

— Bună ziua, Frau Kien, rosti omul aplecându-se la căpătâiul bolnavei.

— Bună ziua, răspunse Käth abia auzit.

Îi venea încă greu să vorbească, capul îi vâjâia încontinuu, fiecare mişcare îi provoca greţuri. Se liniştea doar după ce alăpta copilul. Băieţelul adormea, şi odată cu el se cufunda şi ea în toropeală. Iar atunci când deschidea ochii, înainte ca toate să înceapă din nou să i se rotească în cap, să-şi schimbe culorile şi o greaţă cumplită să i se urce în gât, un sentiment pe care nu-l mai cunoscuse niciodată punea stăpânire pe ea. Un sentiment ciudat, a cărui natură nu şi-o putea explica. Se învălmăşeau în el şi teama, şi o linişte superioară, altădată necunoscută.

— Frau Kien, aş vrea să vă pun câteva întrebări, zise omul. Mă auziţi?

— Da.

— N-am să vă deranjez prea mult...

— Din partea cui veniţi?

— Sunt de la o societate de asigurări...

— Soţul meu, nu mai e în viaţă?

— Aş ruga să vă aduceţi aminte: unde se afla dânsul când a căzut bomba?

— Era în baie.

— Brichete de cărbuni mai aveţi? Se găsesc atât de greu... La noi, la societate, în birouri, e un frig năprasnic...

— Le-a cumpărat el... câteva bucăţi... o ocazie...

— N-aţi obosit?

— El... nu mai e în viaţă?

— Vă aduc o veste tristă, frau Kien. Soţul dumneavoastră nu mai e în viaţă. Ştiţi, societatea noastră acordă ajutor tuturor celor care au avut de suferit de pe urma acestor raiduri barbare. De ce aţi avea nevoie, acum îndată, cât timp vă aflaţi în spital? Hrana vă e asigurată, nu-i aşa, îmbrăcăminte vă vom pregăti în preajma ieşirii din spital: pentru dumneavoastră şi pentru copilaş... Ce bebeluş drăgălaş! E fetiţă?

— Nu, băiat.

— Ţipă?

— Nu... Nici nu i-am auzit glasul.

Constatarea că nu auzise încă glasul pruncului o umplu dintr-o dată de îngrijorare.

— În general, noii-născuţi ţipă des, nu-i aşa? întrebă Käth.

— Ai mei zbierau cumplit, răspunse bărbatul, mă asurzeau cu ţipetele lor. Dar ai mei s-au născut slăbuţi, pe când al dumneavoastră vedeţi ce voinic e. Cei voinici, sunt mai toţi tăcuţi de felul lor... Frau Kien, iertaţi-mă, dar dacă n-aţi obosit prea tare, v-aş ruga să-mi mai răspundeţi la o întrebare: pentru ce sumă erau asigurate bunurile dumneavoastră?

— Nu ştiu... De lucrurile astea se ocupa soţul

meu...

— Şi la ce filială eraţi asiguraţi, sau nici asta nu vă amintiţi?

— Dacă nu mă înşel, la cea de la întretăierea dintre Kudarna şi Kantstrasse.

— A-a, filiala numărul 27... Acum, când ştiu asta, îmi va fi mai uşor să obţin informaţiile necesare. Spuneţi-mi, vă rog... nu vă aduceţi totuşi aminte la ce sumă se ridică asigurarea?

— Cred că la zece mii de mărci.

— E o sumă mare...

Omul îşi însemnă toate datele acestea în carneţelul său soios, îşi drese încă o dată glasul şi, aplecându-se spre Käth, rosti încet:

— Cât priveşte plânsul şi emoţiile, ţineţi seama că sunt cu totul contraindicate pentru o mamă tânără... Sunt tată a trei copii şi ştiu ce spun... Plânsul şi emoţiile se răsfrâng numaidecât asupra stomăcelului micuţului, şi atunci o să-i auziţi glasul chiar prea des... S-a dus pentru totdeauna timpul când vă puteaţi permite să vă gândiţi la propria persoană. De aici înainte sunteţi obligată să vă gândiţi în primul rând la bebeluşul acesta...

— N-o să mai plâng, spuse Käth în şoaptă şi atinse cu degetele ei reci ca gheaţa mâna caldă şi umedă a bărbatului. Vă mulţumesc...

— Unde locuiesc părinţii dumneavoastră? Societatea noastră de asigurări le va înlesni să vină să vă vadă. Suportăm noi costul transportului şi le asigurăm şi cazarea... Ştiţi prea bine că hotelurile sunt în parte distruse, în parte ocupate de militari. Dar dispunem de camere în locuinţe particulare. Părinţii dumneavoastră vor fi mulţumiţi. Unde să le scriem?

— Părinţii mei au rămas la Königsberg, răspunse Käth. Nu ştiu nimic de soarta lor.

— Dar rudele soţului? Cui să comunic nenorocirea întâmplată?

— Rudele lui trăiesc în Suedia... Dar nu e indicat să li se scrie: unchiul soţului meu este un mare prieten al Germaniei şi am fost rugaţi să nu-i scriem... Trimitem scrisori prin câte o ocazie sau prin intermediul ambasadei.

— Nu v-amintiţi adresa?

Între timp, copilul începuse să plângă.

— Scuzaţi-mă, spuse Käth, după ce-l alăptez, va spun şi adresa.

— Eu ies, ca să nu vă stingheresc, zise omul şi ieşi din salon.

Uitându-se la uşa care se închidea în urma lui, Käth simţi că i se pune un nod în gât. Capul o durea la fel ca şi mai-nainte, dar greaţa o lăsase. Nu avu când să desluşească tâlcul întrebărilor ce i se puseseră adineauri, fiindcă pruncul începu să sugă la sân şi din clipa aceea orice teamă, orice lucru străin pieri. Rămase pentru ea numai copilaşul care sugea lacom, mişcând iute mânuţele: îl desfăşase şi se minuna văzându-l cât e de mare, de roşu, strâns parcă peste tot cu sforicele.

Apoi, îi veni deodată în minte că acum două zile se afla într-un salon mare, laolaltă cu multe alte femei; acestora li se aduceau copiii la alăptat toţi în acelaşi timp şi salonul răsuna de ţipete asurzitoare, pe care ea însă, le auzea parcă de la mare depărtare.

„De ce mă aflu acum aici, singură? o sfredeli un gând. Unde mă găsesc?”

Omul reveni după o jumătate de oră. Îl privi câtva timp surâzător pe copilul care adormise, apoi scoase

din mapă mai multe fotografii, şi le puse pe genunchi şi spuse:

— Până ce eu o să-mi notez adresa unchiului dumneavoastră, v-aş ruga să vă uitaţi dacă nu recunoaşteţi în fotografiile acestea unele obiecte care vă aparţin. După bombardament, o parte din bunurile dumneavoastră au putut fi salvate. Ştiţi, când ai fost sinistrat, chiar şi o valiză salvată reprezintă mare lucru: aţi putea vinde unele lucruri şi cumpăra cele strict necesare pentru micuţ... Desigur, noi vă vom pregăti cele trebuincioase pentru când veţi ieşi din spital, dar oricum...

— Franz Paakenen, Gustav Georgplatz, numărul 25, Stockholm.

— Va mulţumesc. Nu vă simţiţi obosită?

— Da, niţel, răspunse Käth, care, printre geamantanele şi cuferele aliniate în faţa dărâmăturilor casei lor, recunoscuse o valiză mare ce nu putea fi în niciun caz confundată. În valiza aceea păstra Erwin aparatul de radioemisie...

— Uitaţi-vă cu atenţie şi după aceea am să mă retrag, zise omul întinzându-i fotografiile.

— După câte îmi dau seama, răspunse Käth, niciunul dintre geamantane nu e al nostru...

— Vă mulţumesc. Chestiunea aceasta o considerăm rezolvată, spuse omul punând la loc cu grijă fotografiile în servietă.

Se ridică de pe scaun şi se înclină.

— Peste o zi-două, am să mai trec pe aici să vă comunic ce am făcut în privinţa asigurării... Comisionul pe care obişnuiesc să-l iau – ce vreţi, astea sunt timpurile! – e cu totul neînsemnat, în niciun caz n-o să vă strâmtoreze...

— Vă voi fi extrem de recunoscătoare, răspunse

Käth.

Individul care o vizitase pe Käth, anchetator al secţiei raionale a Gestapoului, trimise neîntârziat la expertiză amprentele acesteia: fotografia reprezentând geamantanele salvate fusese tratată în prealabil în laborator cu o substanţă specială. Amprentele de pe radioemiţătorul din valiză fuseseră puse în evidenţă dinainte, stabilindu-se că pe valiză şi pe aparat erau întipărite amprentele a trei oameni diferiţi... Anchetatorul expedie o a doua notă Direcţiei a şasea a Siguranţei Reichului, cerând date referitoare la persoana şi activitatea lui Franz Paakenen, cetăţean suedez...

Eismann se plimba nervos, încolo şi încoace, prin biroul său. Cu mâinile la spate, măsura încăperea cu paşi mari şi repezi. Se simţea ca şi cum i-ar fi lipsit ceva, un lucru foarte familiar şi esenţial totodată, dar ce anume, nu-şi putea da seama. Asta îl împiedica să se concentreze; mereu se depărta de elementul principal, al problemei care-l frământa, neizbutind să-şi ducă raţionamentul până la capăt: cum şi de ce ajunsese Stirlitz sub „microscop”?...

Într-un târziu, când se porniră să urle sirenele anunţând alarma aeriană, izbindu-i timpanele cu vaierul lor neurastenizant, Eismann înţelese: îi lipsise tocmai alarma, bombardamentul... Războiul devenise o componentă normală a vieţii de toate zilele, acalmia se înfăţişa încărcată de primejdii ascunse şi producea, prin ea însăşi, mai multă spaimă decât un bombardament...

„Slavă Domnului, îşi zise Eismann, când sirena, încheindu-şi urletul sinistru, tăcu şi se aşternu

liniştea. În sfârşit, pot să-mi văd şi eu de lucru! Toată lumea va coborî în adăpost şi voi putea să mă gândesc în tihnă, ştiind că n-o să mai intre nimeni să mă sâcâie cu întrebări prosteşti şi cu tot felul de idei imbecile...”

Se aşează la birou şi se apucă să frunzărească dosarul preotului protestant Fritz Schlag, arestat în vara anului 1944 sub acuzaţia de activitate antistatală. Ordinul de arestare fusese provocat de două denunţuri: al Barbarei Krein şi al lui Robert Nietsche, enoriaşi amândoi, ai bisericii al cărui paroh fusese Fritz Schlag. În notele de denunţ se spunea că pastorul îndrumă, în predicile sale, la pace şi înfrăţire cu toate popoarele, înfierând barbaria războiului şi vărsarea de sânge. Din rapoartele poliţieneşti mai vechi, reieşea că pastorul se întâlnise în mai multe rânduri cu fostul cancelar Brüning, aflat actualmente în emigraţie în Elveţia. Între cei doi se stabiliseră relaţii dintre cele mai cordiale, dar dosarul în ciuda verificării minuţioase întreprinse atât în Germania, cât şi în Elveţia, nu conţinea niciun element care să ateste o cât de vagă legătură de ordin politic între pastor şi ex-cancelarul în exil...

Eismann nu ştia ce să creadă: de ce nimerise pastorul Schlag la Siguranţă şi nu la Gestapo? Ce anume stârnise interesul oamenilor lui Schellenberg pentru persoana sa? I se păru a găsi răspunsul într-o notă anexată la dosar: pastorul părăsise în două rânduri ţara, în 1933, călătorind o dată în Marea Britanie, iar a doua oară în Elveţia, pentru a participa la nişte congrese ale pacifiştilor.

„I-au interesat pesemne relaţiile pastorului, trase Eismann concluzia, legăturile lui cu cei întâlniţi la congresele acelea. Aşa se explică de ce au pus mâna

pe el cei de la Siguranţă, încredinţându-i-l lui Stirlitz. Dar ce vină are Stirlitz în treaba asta? I s-a încredinţat o misiune, omul a executat-o...”

Eismann răsfoi în continuare dosarul: interogatoriile erau scurte şi laconice. Pentru ca referatul pe care urma să-l întocmească să se prezinte cât mai obiectiv şi documentat, se strădui să scoată extrase, dar practic nu avu ce nota. Interogatoriile se desfăşuraseră la un mod cu totul deosebit de cel folosit în mod obişnuit de Stirlitz, care ştia să fie sclipitor în replici, inventiv, abil; de data aceasta, discuţiile se desfăşuraseră, de la început şi până la sfârşit, monoton, rutinier...

Eismann telefonă la cartoteca specială. Mult timp nu răspunse nimeni.

„Probabil că s-au dus la adăpost’”, îşi zise şi era gata să pună receptorul în furcă, când i se răspunse în sfârşit.

— La telefon Eismann, de la direcţia a patra. Bună seara. Vă rog să verificaţi dacă nu există în cartotecă imprimarea audierii de către Standartenführerul Stirlitz, a pastorului Fritz Schlag, pe data de 29 septembrie 1944?

„— Ţin să vă previn: sunteţi arestat, iar pentru cel care a încăput pe mâinile justiţiei naţional-socialiste, a cărei menire este să pedepsească pe cei vinovaţi şi să apere poporul de uneltirile duşmanilor săi, perspectiva de a ieşi de aici şi de a relua existenţa şi activitatea dinainte este, practic, exclusă. Aceeaşi soartă o vor avea şi rudele dumneavoastră apropiate. Fac o precizare totuşi: situaţia dumneavoastră s-ar putea schimba dacă, întâi – recunoscându-vă vina, aţi demasca în public pe ceilalţi reprezentanţi ai bisericii

care au o atitudine neloială faţă de statul nostru şi, al doilea – aţi fi de acord, să colaboraţi pe viitor cu noi. Ce părere aveţi despre această propunere?

— Trebuie să mă gândesc.

— Cât timp vă trebuie pentru aceasta?

— Cât timp îi trebuie unui om să se pregătească pentru moarte?

— Vă sfătuiesc încă o dată să reflectaţi serios la propunerea mea. Îmi daţi să înţeleg că vă consideraţi atât în prima, cât şi în a doua postură, un om sfârşit... Dar nu vă simţiţi totuşi un patriot german?

— Ba da. Nu ştiu însă ce înţelegeţi dumneavoastră prin noţiunea de «patriot german»?

— Fidelitate faţă de ideologia noastră.

— Ideologie şi patrie nu sunt două noţiuni care se suprapun.

— Veţi recunoaşte totuşi că ţara noastră şi-a însuşit ideologia Führerului. Şi nu e datoria dumneavoastră, ca duhovnic, ca pastor de suflete, să fiţi alături de poporul care împărtăşeşte ideologia noastră?

— Dacă aş avea posibilitatea să discut cu dumneavoastră de la egal la egal, aş şti ce să vă răspund.

— Ei bine, vă invit să discutăm de la egal la egal.

— Să fii alături de poporul tău, e una, şi să fii încredinţat că te călăuzeşti în viaţă după dreptate şi credinţă, e alta... Una poate să coincidă cu cealaltă, după cum poate să şi nu coincidă. În cazul de faţă dumneavoastră îmi propuneţi o soluţie contrară convingerilor mele. Intenţionaţi să mă folosiţi ca o particulă-anexă a nu ştiu căror forţe, în care scop vreţi să mă determinaţi să semnez nu ştiu ce declaraţie. Şi vă prezentaţi propunerea în aşa fel ca şi cum aţi avea de-a face cu o persoană stăpână pe

liberul său arbitru. De ce vă adresaţi mie ca unui om cu personalitate, când îmi propuneţi să devin unealta dumneavoastră? N-aveţi decât să-mi spuneţi: sau semnezi hârtia asta, sau te omorâm! Cât priveşte destinul poporului german, convingerile sale şi aşa mai departe – toate astea, pentru mine, nu mai prezintă importanţă, fiindcă, în realitate sunt de pe acum un om mort...

— Nu aveţi dreptate. Şi iată de ce: nu vă cer să semnaţi nicio hârtie. Să zicem că-mi retrag prima condiţie, aceea de a lua poziţie deschisă, în presă şi la radio, împotriva coreligionarilor dumneavoastră care au o atitudine ostilă faţă de regimul nostru. V-aş propune să acceptaţi în prealabil adevărul meu, adevărul naţional-socialismului, iar apoi, odată acceptat acest adevăr, să ne ajutaţi...

— Punând problema în felul acesta, înţeleg că veţi încerca să mă convingeţi că naţional-socialismul le oferă oamenilor cea mai bună soluţie de viaţă.

— Sunt gata s-o fac. Naţional-socialismul este statul nostru însuşi, stat condus de măreţele idei ale Führerului. Dumneavoastră, clericii, nu sunteţi capabili să oferiţi o alternativă acestui stat. Tot ce propuneţi este perfecţiunea morală.

— Absolut exact.

— Dar oamenii nu se pot rezuma la perfecţiunea morală, după cum nu-şi pot reduce existenţa nici la bucata de pâine. Aşadar, ceea ce urmărim noi este bunăstarea poporului nostru. Să considerăm acest obiectiv ca un prim pas pe drumul care va duce ulterior naţiunea noastră la perfecţiunea morală.

— Fie, dar în cazul acesta am să vă pun o întrebare: lagărele de concentrare sau interogatoriile de felul celui la care mă supuneţi în această clipă pe

mine, om al bisericii, sunt o rezultantă inevitabilă a organizării dumneavoastră de stat?

— Bineînţeles! În felul acesta vă apărăm de mânia naţiunii, care, dacă ar afla că sunteţi un adversar al Führerului, un adversar al ideologiei noastre, v-ar linşa...

— Totuşi, unde e cauza şi unde efectul? Din ce izvorăşte mânia naţiunii, şi constituie oare această mânie o caracteristică a regimului pentru care militaţi? Dacă-i aşa, atunci se ridică întrebarea: de când a devenit mânia un factor pozitiv, de sine stătător? Nu, nu e vorba de mânie, ci de o reacţiune la rău. Şi dacă aşezaţi la temelia statului dumneavoastră mânia, dacă, pentru dumneavoastră, mânia constituie cauza, iar toate celelalte fenomene efectele ei, într-un cuvânt, dacă ridicaţi răul la nivelul de cauză, cum mă veţi putea convinge că răul este o binefacere?

— Termenul acesta: «răul», l-aţi folosit dumneavoastră, eu vorbeam de mânia naţiunii, de ura poporului. Ura unui popor care, pentru întâia dată după mulţi ani de privaţiuni provocate de umilitorul tratat de la Versailles, după ce atâta vreme a fost spoliat de bancherii şi negustorii evrei, şi-a câştigat dreptul la o viaţă tihnită. E firesc ca poporul să se mânie atunci când cineva, fie el şi om al bisericii, încearcă să conteste marile izbânzi ale partidului naţional-socialist condus de genialul nostru Führer.

— Foarte bine... Dar cum se împacă «viaţa tihnită» de care vorbeaţi cu războiul?

— Noi purtăm războiul exclusiv pentru a ne asigura spaţiul vital.

— Dar a ţine în lagăre de concentrare un sfert din populaţie este tot o binefacere, tot o ilustrare a acelei

vieţi armonioase pentru care îmi cereţi să-mi dau viaţa?

— Comiteţi o eroare, în lagărele noastre de concentrare, care, în treacăt fie spus, nu constituie un mijloc de exterminare – folosiţi probabil date culese din surse duşmănoase – nu se află nici pe departe un sfert din populaţia ţării. Şi apoi, pe porţile tuturor lagărelor noastre de concentrare veţi găsi inscripţia: «Prin muncă, la libertate». În lagăre, sunt educate elementele rătăcite; bineînţeles, cei care nu că s-au rătăcit, ci s-au dovedit a ne fi duşmani, sunt exterminaţi...

— Aşadar, dumneavoastră decideţi cine anume este vinovat faţă de dumneavoastră şi cine nu?

— Evident.

— Aşadar, dumneavoastră ştiţi dinainte ce vrea fiecare om în parte, prin ce greşeşte şi prin ce nu?

— Eu ştiu ce vrea poporul.

— Poporul! Din cine este format poporul?

— Din oameni.

— Atunci, cum puteţi să ştiţi ce vrea poporul, dacă nu cunoaşteţi ce vrea fiecare om în parte? Nu e o himeră să credeţi că cunoaşteţi aprioric năzuinţele poporului, impunându-ni-le, prescriindu-ni-le nouă tuturor?

— N-aveţi dreptate. Poporul vrea să se hrănească bine...

— Şi pentru asta, vrea să poarte război?

— Staţi puţin! Vrea să se hrănească bine, să aibă locuinţe bune, automobil, să fie fericit în viaţa de familie – şi, pentru fericirea aceasta a sa, vrea să poarte război! Da, vrea războiul!

— Şi vrea, de asemenea, ca aceia care gândesc altfel decât el să zacă în lagăre? Dacă una decurge

inevitabil din cealaltă, înseamnă că este ceva şubred în concepţia dumneavoastră despre fericire, fiindcă fericirea dobândită prin asemenea mijloace nu poate fi, din punctul meu de vedere, dreaptă. Dar pesemne că eu văd lucrurile altfel decât le vedeţi dumneavoastră. Probabil că, din punctul dumneavoastră de vedere, scopul scuză mijloacele. La fel gândeau şi iezuiţii.

— Ca preot, vă feriţi probabil să adoptaţi o atitudine critică faţă de învăţătura creştină, nu-i aşa? Sau poate vă luaţi totuşi îngăduinţa să condamnaţi măcar anumite perioade din istoria creştinismului? Bunăoară, inchiziţia?

— Să nu credeţi că n-am ce vă răspunde. Bineînţeles că în istoria creştinismului a existat şi inchiziţia. Fiindcă veni vorba de asta, să ştiţi că, după opinia mea, decăderea spaniolilor ca naţiune s-a datorat tocmai faptului că ei au substituit mijlocul scopului. Inchiziţia, instituită iniţial ca un mijloc pentru purificarea credinţei, s-a transformat treptat în scop în sine. Cu alte cuvinte, acţiunea de purificare, autodafé-ul, cruzimea, urmărirea celor ce se abăteau de la dogmele bisericii, concepute iniţial ca mijloace pentru purificarea credinţei, au ajuns cu timpul să fie practicate pentru ele însele: răul a devenit un scop în sine.

— E clar. Dar spuneţi-mi: cât de des se citează în istoria creştinismului cazuri de nimicire în masă a unor credincioşi, evident spre binele celorlalţi rămaşi în viaţă?

— Am înţeles ce vreţi să spuneţi. De regulă, erau nimiciţi ereticii. Iar ereziile consemnate în istoria creştinismului au fost toate, fără excepţie, mai degrabă nişte răzmeriţe ţintind interese strict

materiale. Ereziile au proclamat toate, fără excepţie, ideea inegalităţii, în timp ce Isus Hristos tocmai ideea egalităţii între oameni a propovăduit-o. Majoritatea ereziilor din istoria creştinismului susţinea că bogatul nu este câtuşi de puţin egal cu săracul, că acesta din urmă trebuie să-l răpună pe cel bogat sau să se îmbogăţească el însuşi şi astfel să-i ia locul; iar învăţătura lui Hristos constă, dimpotrivă, în aceea că nu există, în principiu, nicio deosebire între un om şi altul, că bogăţia e un lucru la fel de trecător ca şi sărăcia. Pe când Isus Hristos s-a străduit să-i pacifice pe oameni, ereziile, toate, fără excepţie, au îndemnat la vărsare de sânge. De altfel, ideea de rău a izvorât abia din dogmele eretice, şi dacă biserica a adoptat măsuri violente împotriva ereziilor, a făcut-o tocmai pentru ca violenţa să nu se strecoare şi să nu devină parte integrantă din doctrina creştină.

— De acord. Dar acţionând împotriva ereziilor, care se caracterizau prin violenţă, biserica admitea violenţa, aşa este?

— O admitea, dar n-o transforma în scop şi n-o aproba în principiu.

— Violenţa împotriva ereziei a fost admisă, după câte ştiu, de-a lungul a vreo opt-nouă secole, nu-i aşa? Aşadar, vreme de opt-nouă sute de ani a fost utilizată violenţa în scopul stârpirii violenţei. Noi am venit la putere în 1933. Atunci, ce pretenţii aveţi de la noi? În decurs de unsprezece ani, noi am lichidat şomajul, în decurs de unsprezece ani, am asigurat hrana pentru toţi germanii – ei bine, am făcut toate acestea folosind violenţa faţă de cei ce aveau concepţii contrare nouă! Şi veniţi dumneavoastră să ne puneţi beţe-n roate – flecărind! Dacă sunteţi un duşman chiar atât de convins al regimului nostru, n-ar

fi fost mai logic să recurgeţi la acţiuni mai palpabile, decât să vă mărginiţi la vorbe? De exemplu, să încercaţi să organizaţi un grup antistatal printre enoriaşii dumneavoastră şi să acţionaţi direct împotriva noastră? Răspândind manifeste, punând la cale sabotaje, acte de diversiune, atentate împotriva unor reprezentanţi ai puterii noastre?

— Nu, n-aş urma niciodată o asemenea cale, din simplul motiv... nu pentru că m-aş teme, nu de asta... Dar, pur şi simplu, această cale mi se pare inaccesibilă în principiu, pentru că, folosind împotriva voastră propriile voastre metode, aş deveni fără voia mea, aidoma vouă.

— Aşadar, dacă ar veni la dumneavoastră, să zicem, un tânăr dintre enoriaşii dumneavoastră şi v-ar spune: «Părinte, nu sunt de acord cu regimul existent şi m-am hotărât să lupt împotriva lui...»

— Nu l-aş împiedica s-o facă.

— Să presupunem că v-ar spune: «M-am gândit să-l ucid pe Gauleiter». Iar Gauleiterul acela ar avea trei copii, trei fetiţe – de doi, de cinci şi de nouă ani. Şi o soţie paralitică. Cum aţi proceda?

— Nu ştiu.

— Şi dacă aş veni eu şi v-aş cere să divulgaţi numele acelui tânăr? Aţi sta în cumpănă să salvaţi existenţa a trei fetiţe şi a unei femei bolnave? Mi-aţi refuza sprijinul dumneavoastră?

— Da, vi l-aş refuza, pentru că adesea, salvând o existenţă sau alta, distrugi în chip inexorabil altele... În zilele acestea, când omenirea e angajată într-o încleştare atât de inumană, orice acţiune ai întreprinde, până la urmă ea n-ar avea alt rezultat decât o nouă vărsare de sânge. Iată de ce singura conduită posibilă a unui om al bisericii în împrejurările

prezente este să se păstreze cât mai deoparte de forţele bestiale, să nu se alăture călăului. E o cale pasivă, din păcate, dar una activă, în aceste condiţii, duce doar la sporirea vărsării de sânge.

— Sunt convins că dacă v-am aplica metodele de anchetare de gradul trei, care sunt, vă asigur, deosebit de dureroase, până la urmă tot ne-aţi divulga numele tânărului terorist!

— Vreţi să spuneţi că dacă m-aţi preschimba într-un animal înnebunit de durere, veţi scoate de la mine tot ce veţi dori? Tot ce se poate... Dar nu voi mai fi eu acela. Dacă aşa stau lucrurile, de ce vă pierdeţi timpul discutând cu mine? Aplicaţi-mi metodele de anchetare pe care le-aţi numit, preschimbaţi-mă într-un animal sau într-o maşină insensibilă...

— Spuneţi-mi, dacă anumiţi inşi, fireşte nişte duşmani înrăiţi ai regimului şi nişte descreieraţi totodată, ar apela la dumneavoastră, cerându-vă să vă deplasaţi peste graniţă, să zicem în Marea Britanie, în Rusia sau Elveţia, în calitate de mediator, urmând să transmiteţi un mesaj oarecare, aţi accepta o asemenea propunere?

— A fi mediator este pentru mine o stare firească...

— Cum adică?

— Nu ţine de datoria mea să mediez în raporturile dintre oameni şi Dumnezeu? Prin natura raporturilor sale cu Dumnezeu, se şi defineşte de altfel omul, în deplinul înţeles al acestui termen. Iată de ce eu nu fac nicio deosebire între raporturile dintre om şi Dumnezeu şi între raporturile dintre un om şi un alt om. În realitate, ele sunt identice – lumea fiind, în ansamblul ei, unică. A media între oameni este deci pentru mine, în principiu, o funcţie firească. Singura condiţiune pe care aş pune-o într-o asemenea situaţie

ar fi ca actul meu de mediere să fie exercitat în favoarea binelui şi prin mijloace moralmente ireproşabile.

— Dar dacă acest act de mediere ar aduce prejudicii statului nostru?

— Mă siliţi să recurg la generalităţi. Înţelegeţi cât se poate de bine că eu, ca reprezentant al bisericii, nu pot accepta, din principiu, un stat întemeiat pe violenţă. Se înţelege că aş dori din suflet ca poporul meu să trăiască altfel decât trăieşte în prezent. O!, dacă aş şti cum şi în ce fel să se ajungă la asta!... În principiu, aş vrea ca toţi oamenii, toţi indivizii constituiţi în statul naţional-socialist de astăzi să rămână în viaţă şi să se schimbe numai caracterul politic al societăţii în care trăim. Ce n-aş da ca nimeni, ca niciun om să nu fie ucis pentru a se ajunge la asta!...

— După părerea mea, trădarea este o crimă abominabilă, dar şi mai abominabilă este contemplarea indiferentă şi pasivă a modului cum sunt comise, atât trădările, cât şi omorurile în general...

— Dacă-i aşa, singurul lucru ce s-ar putea întreprinde ar fi să se pună capăt omorurilor.

— Poate, dar nu dumneavoastră sunteţi în măsură s-o faceţi.

— Da, nu eu sunt. Dar ce înţelegeţi prin trădare?

— Trădarea înseamnă, printre altele, pasivitate.

— Nu, pasivitatea nu înseamnă încă trădare.

— Dimpotrivă, e mai condamnabilă chiar decât trădarea...”

Eismann simţi clădirea zguduindu-se cumplit. „Probabil că bombardează undeva foarte aproape, se

gândi, sau aruncă bombe extrem de mari... Ciudată discuţie... Foarte interesantă, dar cu tonul în care e purtată e stranie...”

Îl sună pe ofiţerul de serviciu. Acesta îşi făcu apariţia în birou palid-vânăt la faţă şi năduşit tot. Eismann i se adresă:

— Înregistrarea pe care mi-ai adus-o e oficială sau una de control?

Ofiţerul de serviciu bolborosi:

— Vă comunic îndată, mă duc să mă informez.

— Bombardează în apropiere?

— Ne-au fost sparte toate geamurile...

— N-ai voie să cobori în adăpost?

— Nu, răspunse ofiţerul. Conform instrucţiunilor, e interzis.

Eismann avea intenţia să continue audierea înregistrării, dar ofiţerul de serviciu, revenind în birou, îi aduse la cunoştinţă că Stirlitz nu înregistrase discuţia respectivă din cadrul anchetei, înregistrarea pe care o audiase fusese făcută din ordinul serviciului de contrainformaţii, în cadrul operaţiunii de control asupra funcţionarilor din aparatul central...

— — . . — — . . 7

— Sunt bombe de cel puţin o tonă, aprecie Schellenberg.

— Da, aşa se pare, încuviinţă Stirlitz.

Îl încerca o dorinţă aprigă să iasă din birou şi să dea foc hârtiei pe care o avea în mapă, raportul acela în legătură cu tratativele purtate de către „trădătorii S.D.-ului” cu Occidentul. „Vicleşugul lui Schellenberg, medita Stirlitz, e mai complicat decât pare la prima vedere. Probabil că pastorul l-a interesat încă de la început ca piesă de acoperire pentru viitor. Iar faptul că are nevoie de el tocmai acum e mai mult decât simptomatic. Evident că o asemenea acţiune el n-ar întreprinde-o fără ştirea lui Himmler!” Totodată însă, Stirlitz îşi dădea seama că trebuie să examineze cu Schellenberg fără nicio grabă şi cât mai degajat detaliile operaţiunii ce urma să fie efectuată. Cu cât o va pune la punct mai calm şi mai cu grijă acum, cu atât vor creşte şansele de reuşită ale acţiunii sale...

— Am impresia că avioanele pleacă, zise Schellenberg, după ce ascultă atent. Sau mă înşel?

— Pleacă să ia o nouă încărcătură de bombe...

— Nu, ăştia de acum se duc să se distreze la bazele lor... Au suficiente avioane ca să ne bombardeze fără întrerupere... Aşadar, dumneata consideri că dacă vom ţine ca ostateci pe sora şi pe nepoţii pastorului, acesta se va întoarce cu siguranţă?

— Da, absolut sigur.

— Consideri că, odată reîntors, dacă îi vor lua interogatoriul oamenii lui Müller, el va ţine sub tăcere faptul că dumneata personal i-ai cerut să plece pentru a stabili unele contacte?

— De asta sunt mai puţin sigur. Depinde cine îi va lua interogatoriul...

— Ar fi poate bine să păstrezi benzile de magnetofon cu discuţiile pe care le-ai purtat cu dânsul, iar el... cum se zice, să-şi găsească obştescul sfârşit într-un bombardament.

— Am să reflectez...

— Şi intenţionezi să reflectezi mult timp?

— V-aş cere îngăduinţa să studiez chestiunea temeinic şi sub toate aspectele ei...

— Cât timp îţi propui pentru „studierea chestiunii”?

— Am să mă străduiesc să vă prezint anumite propuneri concrete până diseară.

— Bine, zise Schellenberg. Uite că avioanele au plecat totuşi... Vrei o cafea?

— Grozav aş vrea, dar am s-o beau după ce-mi termin treburile.

— Cum vrei. Îmi pare bine, Stirlitz, că ai înţeles totul atât de exact. O să fie o lecţie pentru Müller. A început să-şi cam ia nasul la purtare, chiar şi faţă de Reichsführer. O să facem noi treaba care i-ar fi revenit de fapt lui şi să-i mai retezăm din nas... Reichsführerul va fi foarte mulţumit când va afla.

— Reichsführerul nu ştie nimic despre această acţiune?

— Nu, să zicem că nu... E clar? În general, trebuie să-ţi spun că îmi face mare plăcere să lucrez cu dumneata...

— Şi mie de asemenea.

— De ce eşti aşa de supărat?

— Când sunt supărat, arăt cu totul altfel, bombăni Stirlitz. Atunci sunt cu adevărat posomorât... Acum sunt preocupat, atâta tot.

Schellenberg îl conduse pe Standartenführer până la uşă. Strângându-i mâna, spuse:

— Dacă totul decurge cu bine, vei putea pleca pentru vreo cinci zile în munţi: e o perioadă a anului minunată pentru schi – zăpada e albastră, şi te bronzezi grozav... Doamne, ce de splendori sunt pe lume! Şi câte dintre ele nu ne-a făcut războiul să le dăm uitării cu totul...

— Înainte de toate, ne-am dat uitării pe noi înşine, răspunse Stirlitz, aşa cum uiţi paltonul în şifonier după ce, de Paşti, îi tragi un chef monstru...

— Da, da, oftă Schellenberg, aşa cum uiţi paltonul în şifonier... Dar versuri de când n-ai mai scris, Stirlitz?

— N-am făcut niciodată aşa ceva...

Schellenberg îl ameninţă cu degetul:

— O minciună mică, Stirlitz, trezeşte suspiciuni mari...

— Pot să şi jur, zâmbi Stirlitz. Am scris de toate în viaţa mea, numai versuri nu, am o adevărată idiosincrasie pentru rimă...

După ce distruse scrisoarea sa adresată lui Himmler, Stirlitz ieşi din clădirea de pe Prinz Albrechtstrasse şi o luă alene pe stradă înspre Spree. Trotuarul era curăţat, deşi nu mai departe de noaptea trecută, fusese acoperit de mormane de cărămizi sfărâmate: de la un timp, se succedau două şi chiar trei bombardamente aeriene în fiecare noapte.

„M-am aflat la un pas de cădere, se gândea Stirlitz. Atunci când Schellenberg m-a pus să mă ocup de pastorul Schlag, îl interesa fostul cancelar Brüning,

care trăieşte în emigraţie în Elveţia. Atât şi nimic altceva. Îl interesau relaţiile pe care putea să le aibă pastorul; de aceea a şi admis cu atâta uşurinţă ca bătrânul să fie eliberat, a fost de-ajuns să-i spun că pastorul va colabora cu noi. Schellenberg a văzut mai departe decât mine. El a contat, în perspectivă, pe pastor ca pe un pion în jocul ce-l puneau la cale. Ridicol: ce rol ar putea juca pastorul în operaţiunea întreprinsă de Wolff? Şi în ce constă această operaţiune? Cine este interesat în efectuarea ei? De ce Schellenberg, atunci când a vorbit despre călătoria lui Wolff în Elveţia, a deschis aparatul de radio? Dacă el însuşi se teme să vorbească despre lucrul ăsta cu glas tare, înseamnă că e vorba de un plan grandios şi că Obergruppenführerul Karl Wolff e învestit cu toate prerogativele; de altfel, rangul pe care-l deţine în cadrul SS este egal cu al lui Ribbentrop sau al lui Fegelein. Schellenberg n-a putut evita să-mi vorbească despre Wolff, ştia că altfel i-aş fi pus eu însumi delicata întrebare; şi-a dat seama că nu puteam organiza operaţiunea acţionând în necunoştinţă de cauză, cu ochii închişi. Nu cumva Occidentul are intenţia să se aşeze la masa tratativelor cu Himmler? E adevărat că puterea e în mâna lui Himmler, de lucrul acesta ei îşi dau seama prea bine, ori n-are nicio raţiune să porţi tratative cu alţii decât cei care deţin puterea. Totuşi, e de neconceput ca ei să accepte să se aşeze la aceeaşi masă cu... Dar să admitem că ar fi aşa... În acest caz, pastorul va fi momeala, cobaiul, rolul lui ar fi să camufleze adevăratele tratative. Numai, că, după câte se pare, ei au subestimat relaţiile pe care le are Schlag. Va trebui, prin urmare, să-l instruiesc pe bătrân în aşa fel, încât dânsul să uzeze de influenţa

sa împotriva celor care, prin intermediul meu, îl vor expedia acolo. Aveam de gând să-l utilizez ca al doilea canal de legătură, dar se pare că va trebui să-i încredinţez un rol mai important. Altul, nu el, va organiza contactele în Elveţia. Dacă îl voi înarma cu o «legendă» întocmită de mine şi nu cu versiunea lui Schellenberg, vor veni la el şi emisarii Vaticanului, şi cei ai anglo-americanilor. E limpede. Trebuie să-i pregătesc o legendă de asemenea factură, încât să trezească un viu interes pentru persoana lui şi totodată un contrainteres pentru toţi ceilalţi nemţi aflaţi acolo sau pe cale să sosească. Să vedem cine va fi mai tare. În orice caz, important şi urgent este întocmirea legendei bătrânului – asta în primul rând, iar apoi numele celor din opoziţia lui Hitler şi Himmler al căror reprezentant va fi el acolo."

Stirlitz şezu îndelung cu paharul de coniac în faţă în acea *Weinstube* plasată într-un subsol. Aici era linişte şi nimeni nu-l distrăgea de la gândurile sale. Iar acestea i se derulau febrile şi precise, ca întotdeauna când se loveau de câte o problemă pe care nu şi-o putea lămuri cu toată claritatea.

Despre omul acela nu se ştia mai nimic. Putea fi văzut extrem de rar în preajma Führerului în jurnalele cinematografice şi în fotografiile din ziare. Scund de statură, cu obrazul însemnat de cicatrice ca un student de pe vremuri, se ascundea după spatele vecinilor ori de câte ori ţăcăneau aparatele reporterilor.

Se spunea că prin 1924 stătuse în puşcărie timp de paisprezece luni, pentru omor din motive politice. După aceea, fie că fusese amnistiat, fie că evadase şi trăise în clandestinitate – nici asta n-o ştia nimeni

precis. Nimeni nu-l luase în seamă până în ziua când Hess fugise cu avionul în Anglia. Führerul îl însărcinase pe Himmler să facă ordine în „bordelul acesta scârbos”. Aşa se exprimase Führerul despre Cancelaria partidului, al cărei şef fusese Hess – singurul membru de partid care i se adresa Führerului pe nume şi care îl tutuia. Într-o singură noapte, oamenii lui Himmler operară peste şapte sute de arestări. O parte din cei arestaţi fură ulterior eliberaţi, o parte trimişi în lagăre de concentrare pe termene lungi de detenţiune. Au fost arestaţi colaboratorii cei mai apropiaţi ai lui Hess, dar valul de arestări îl evită pe cel mai apropiat ajutor al şefului Cancelariei de partid, pe primul său locţiitor, Martin Bormann. Mai mult decât atât, el fu acela care, într-o anumită măsură, rectifică acţiunile întreprinse de Himmler: îi salvă de arestare pe oamenii de care avea nevoie, iar pe ceilalţi, dimpotrivă, făcea el să fie trimişi în lagăre.

Devenind succesorul lui Hess, nu se schimbă câtuşi de puţin: rămase la fel de taciturn şi, ca şi înainte, nu se despărţea nicio clipă de carneţelul în care îşi nota fiecare cuvânt rostit de Hitler; trăia la fel de modest şi de retras ca şi înainte, departe de ochii lumii. Păstră aceeaşi atitudine de accentuat respect faţă de Göring, Himmler şi Goebbels, dar treptat, în decurs de un an-doi, ştiu să se facă atât de necesar Führerului, încât acesta îl numi o dată, în glumă, umbra sa. Ştia să organizeze în aşa fel lucrurile, încât dacă Hitler se interesa de o problemă oarecare înainte de a se aşeza la masa de prânz, la cafea, Bormann îi şi servea răspunsul la chestiunea respectivă. Şi făcea totul fără tam-tam, fără insistenţă scânteietoare, fără să caute să se pună în evidenţă. Odată, la Berchtesgaden, când Führerul fu întâmpinat cu ovaţii care se

transformară într-o manifestaţie spontană, dar cu toate acestea nu mai puţin grandioasă, Bormann observă că Hitler fusese nevoit să stea în plină bătaie a soarelui. A doua zi, Hitler văzu exact în locul acela un stejar enorm: Bormann organizase, literalmente peste noapte, transplantarea copacului... Hitler îl dojenise atunci pe Bormann, dar în adâncul sufletului fusese mai mult decât satisfăcut de această dovadă de solicitudine din partea adjunctului său. Bormann îi pregătea lui Hitler corespondenţa, tot el parcurgea în prealabil materialele ce urmau să-şi găsească locul pe biroul Führerului. Odată, când Goebbels îi trimisese lui Hitler un album care glorifica eroismul aviatorilor, Bormann returnă albumul cu următoarea observaţie: „Face oare să-l iritäm pe Führer cu o minciună propagandistică atât de evidentă?”

El ştia că Hitler nu-şi pregăteşte niciodată dinainte cuvântările: Führerul se bizuia pe talentul său de improvizator, şi de obicei improvizaţiile îi reuşeau. Dar Bormann nu uita, în special înaintea întâlnirilor cu oameni de stat străini sau în ajunul sărbătoririi revoluţiei din 9 noiembrie, să noteze pentru Führer o serie de teze asupra cărora, după părerea lui, era cazul ca acesta să-şi concentreze atenţia. Munca aceasta imperceptibilă, dar foarte importantă, el o făcea cu un tact deosebit, şi lui Hitler nu-i mijise niciodată în minte bănuiala că discursurile sale programatice altcineva le concepuse de fapt, în numele său; activitatea lui Bormann era, în ochii lui, o muncă de secretar, indispensabilă şi prestată exact în momentele oportune. Şi când se întâmplase odată ca Bormann să se îmbolnăvească, Hitler simţi chiar din prima zi că n-are niciun spor în lucrul lui şi trimise acasă la Bormann pe medicul său personal.

Bormann se pricepea, fără să fie de o insistenţă supărătoare sau să depăşească limitele respectului, să afle de la fiecare cu ce probleme venea la Führer şi ştia să-l sfătuiască ce anume să spună şi cum să se comporte în timpul audienţei. Îi pregătea pe vizitatori de aşa manieră ca opiniile acestora să coincidă cu cele ale Führerului.

Pe cei care-şi permiteau să discute în contradictoriu cu Führerul, susţinând un punct de vedere propriu diferit de cel îndeobşte acceptat, Bormann făcea în aşa fel ca să nu mai fie primiţi şi altă dată în audienţă.

El era gângav, în schimb redacta excelent orice fel de lucrări în scris; era inteligent, dar ştia să-şi mascheze inteligenţa sub aparenţa unei naivităţi sincere şi nu lipsite de un anume iz de grosolănie; era atotputernic, dar ştia să se comporte ca un muritor de rând care „trebuie să se consulte" înainte de a lua o hotărâre cât de cât de răspundere.

Acestui om deci, lui Martin Bormann, îi sosi într-o dimineaţă, de la S. D., prin poşta secretă şi cu menţiunea „personal", o scrisoare cu următorul cuprins:

„Parteigenosse Bormann, în cadrul secretariatului dumneavoastră există anumiţi oameni ce fac parte din S.D. – numele lor îmi sunt necunoscute, dar dacă m-aţi însărcina dumneavoastră personal s-o fac, le-aş putea afla. Nu sunt convins că scrisoarea de faţă vă va parveni; în caz că o veţi primi totuşi, îmi fac datoria ca prin aceste rânduri să mă adreseze dumneavoastră într-o importantă chestiune de stat. În momentul de faţa în spatele Führerului, un număr de inşi, pe care îi cunosc, pun la cale un joc periculos cu reprezentanţii din Suedia şi Elveţia ai putredelor

democraţii occidentale. Iată la ce se pretează aceşti oameni, acum când naţiunea germană e angajată în războiul total, când viitorul lumii se hotărăşte pe câmpurile de bătălie. V-aş putea informa în amănunt asupra desfăşurării acestor tratative care constituie un act de trădare. Ţin însă să-mi fie garantată siguranţa personală, deoarece, dacă aceasta scrisoare a mea va ajunge în mâinile aparatului S.D., nu încape nicio îndoială că voi fi lichidat imediat. Acesta este motivul pentru care nu o semnez. În caz că această comunicare a mea vi se pare importantă, vă rog să veniţi cu maşina, mâine, la orele 13.00, în faţa hotelului „Neue Tor", aflat vizavi de muzeul de ştiinţe naturale. Un membru al N.S.D.A.P. Credincios Führerului"

Bormann ţinu mult scrisoarea sub ochi, pe birou. De vreo câteva ori, dăduse să întindă mâna spre receptorul telefonului. Se gândise să-i telefoneze şefului Gestapoului, Müller. Ştia cât de obligat îi este Müller, şi pentru ce anume. Acesta, vechi copoi, luase parte, în două rânduri, pe la începutul anilor treizeci, la nimicirea organizaţiei partidului naţional-socialist din Bavaria. Mai târziu, când acesta devenise partidul de stat al Germaniei, se pusese în slujba lui. Până în anul 1939, şeful Gestapoului stătuse în afara partidului: colegii săi din serviciul siguranţei nu-i puteau ierta sârguinţa dovedită în timpul republicii de la Weimar. Bormann fusese acela care – şi Müller o ştia – îl ajutase să intre în rândurile partidului, garantând personal pentru el în faţa Führerului. Cu toate acestea, Bormann îl ţinuse întotdeauna pe Müller la distanţă. În străfundul sufletului, nu prea avea încredere în cei din S.S. Toţi îl slujeau, într-un fel

sau altul, pe Himmler. Iată de ce se mulţumise să-l observe cu multă atenţie pe Müller, cântărind şansele: dacă urma să şi-l apropie, trebuia să-l introducă şi în sfânta sfintelor, altfel n-ar fi avut niciun rost. Nu se putuse hotărî s-o facă.

„Ce înseamnă asta? se gândea Bormann, cercetând cu atenţie, poate pentru a zecea oară, scrisoarea. Să fie o provocare? Puţin probabil. A scris-o vreun scrântit? Nu cred, pare să spună adevărul... Dar dacă autorul e de la Gestapo, şi Müller e şi el amestecat în joc? Şobolanii fug de obicei de pe corabia care se scufundă, aşa că totul e posibil... În orice caz, nu e exclus să fi pus mâna pe un atu care să-mi fie de folos în jocul împotriva lui Himmler. Dacă aşa stau lucrurile, aş putea transfera în linişte, fără să mă feresc de ticălosul acela, fondurile partidului la băncile din statele neutre pe numele oamenilor mei, şi nu ai lui...”

Bormann cugeta îndelung la semnificaţia scrisorii primite, fără să ajungă la vreo concluzie.

Eismann reluă audierea înregistrării. Fuma alene, ascultând foarte atent vocea uşor voalată a lui Stirlitz.

„— Atunci, de ce n-aţi încercat să întreprindeţi unele acţiuni violente împotriva noastră? Răspundeţi-mi cu toată sinceritatea. Vă promit că cele discutate de noi vor rămâne între pereţii aceştia.

— Probabil că eu însumi mi-am impus să mă abţin de la violenţă. Dar vine un moment când orice om ajunge la capătul răbdării. Amenințându-mă cu exterminarea, chiar prin acest fapt mă determinaţi să reacţionez, să trec la acţiune. Dar chiar aşa stând lucrurile, făptuind răul, nu mă amăgesc susţinând că făptuiesc binele. Deosebirea dintre noi constă în

aceea că voi, săvârşind răul, îl calificaţi drept un act pozitiv, în timp ce eu, săvârşind răul ca reacţie la răul săvârşit de voi, nu uit niciun moment că ceea ce fac e un act negativ.

— Spuneţi-mi, v-aţi simţit înfricoşat în cele două luni petrecute în închisorile noastre?

— Am trăit sub imperiul spaimei în toţi aceşti unsprezece ani de când vă aflaţi voi la putere.

— Asta-i demagogie. V-am întrebat dacă v-a fost teamă cât timp aţi stat în celulă, în închisorile noastre?

— Bineînţeles.

— Da, bineînţeles. Hai să ne închipuim că, printr-un miracol, aţi fi eliberat: nu-i aşa că n-aţi vrea să mai ajungeţi aici şi a doua oară?

— Nu. După cum n-aş mai vrea, în general, să am de-a face cu voi...

— Perfect. Dar dacă aş condiţiona eliberarea dumneavoastră, cerându-vă să păstraţi cu mine personal, relaţii corecte, dacă nu neapărat amicale?

— Evident că aş accepta. Întreţinând relaţii corecte, chiar amicale, cu dumneavoastră, n-aş face decât să mă comport faţă de dumneavoastră aşa cum mă comport faţă de oameni în general. De vreme ce spuneţi că mă veţi cerceta ca om, pur şi simplu, şi nu ca funcţionar din aparatul partidului naţional-socialist, nimic nu mă va opri să văd în dumneavoastră un om pur şi simplu.

— Da, dar omului care vă va cerceta îi veţi datora viaţa...

— Desigur.

— Şi nu veţi uita lucrul acesta?

— Nu.

— Se-nţelege de la sine că nu vi se va mai

încredinţa o parohie, că veţi fi obligat să duceţi o viaţă retrasă. Puteţi să-mi promiteţi că vă veţi abţine să mai predicaţi?

— Îmi rămâne altceva de făcut?

— Dacă voi reuşi să vă obţin eliberarea, va trebui să vă manifestaţi într-un fel recunoştinţa...

— Vreţi să mă ajutaţi dintr-o pornire sufletească dezinteresată, sau, ajutându-mă, legaţi anumite planuri de persoana mea?

— Leg, într-adevăr, şi nişte planuri de persoana dumneavoastră.

— În cazul acesta, trebuie să mă încredinţez că scopul pe care îl urmăriţi este în slujba binelui, altfel îmi este greu să vă dau un răspuns favorabil.

— Vă asigur că scopurile pe care le urmăresc sunt cât se poate de cinstite.

— Şi ce ar urma să fac?

— Printre prietenii şi cunoştinţele mele se numără profesori, savanţi, funcţionari din aparatul de partid, militari, ziarişti, într-un cuvânt, fel de fel de oameni. M-ar interesa ca dumneavoastră – bineînţeles, în eventualitatea că voi reuşi să-mi conving şefii să vă pună în libertate – să le faceţi cunoştinţă şi să angajaţi discuţii cu fiecare în parte. N-am să vă cer să întocmiţi rapoarte în legătură cu cele discutate. Nu garantez că în încăperea alăturată nu se vor afla instalate microfoane, dar n-aveţi decât să vă duceţi în pădure ca să staţi de vorbă. Tot ce doresc este să aflu în ce măsură, după părerea dumneavoastră, unul sau altul dintre oamenii aceştia se află de partea forţelor binelui sau ale răului. Pot să contez pe acest serviciu amical?

— Da... Da, desigur... Dar încă de pe acum mă pot împiedica să nu-mi pun o serie de întrebări în legătură

cu mobilul propunerii pe care mi-o faceţi.

— Foarte bine: formulaţi-vă întrebările.

— Ori dovediţi faţă de mine o încredere absolută, cerându-mi un serviciu pe care nu-l puteţi cere nimănui altcuiva, ori e un act provocator. Dacă e vorba de un act de provocare, discuţia noastră se plasează într-un cerc vicios.

— Adică?

— Adică vom face iarăşi uz de două limbaje diferite. Dumneavoastră vă veţi plasa din nou pe poziţia funcţionarului, iar eu pe cea a omului care se străduieşte din răsputeri să nu adopte o mentalitate de funcţionar.

— Şi ce anume v-ar putea convinge că nu e, din parte-mi, un act de provocare?

— O simplă privire în ochii dumneavoastră.

— Atunci, să considerăm că am şi schimbat scrisorile de acreditare.”

— Să mi se întocmească un raport în legătură cu comportarea în închisoare a pastorului, ceru Eismann după ce isprăvi audierea înregistrării fonice ce îi fusese pusă la dispoziţie. Cum a reacţionat în diverse împrejurări, ce legături a avut, ce discuţii a purtat cu deţinuţii, ce înclinaţii a dovedit... Într-un cuvânt, un raport cât mai amănunţit.

Raportul, care îi fu înmânat peste o oră, se dovedi întru totul surprinzător. Se preciza în el că pastorul Schlag fusese eliberat din închisoare în ianuarie 1945. Din dosar nu reieşea dacă pastorul acceptase să lucreze pentru S.D. sau dacă eliberarea sa avea alte raţiuni, ascunse. Eliberarea se produsese în urma dispoziţiei verbale a lui Schellenberg, care i-l încredinţase spre supraveghere lui Stirlitz. Asta era

tot. Eismann se ridică de pe scaun şi începu să se plimbe prin birou; intuia că e ceva în neregulă, ceea ce îi dădea un sentiment de îngrijorare, amestecat cu altul şi mai neplăcut, şi mai straniu: acela al nimicniciei sale...

O jumătate de oră mai târziu, îi fu adusă o relaţie suplimentară: după punerea sa în libertate, se ocupase de Schlag un agent special de la direcţia a şasea.

— Unde sunt rapoartele agentului? întrebă Eismann.

— Omul a ţinut legătura direct cu Standartenführerul Stirlitz.

— Înregistrările le aveţi?

— Nu, îl informă funcţionarul de la serviciul de cartoteci. În interesul operaţiunii, nu s-au făcut înregistrări...

— Să fie căutat agentul respectiv, ceru Eismann. Cu discreţie, însă. Să nu afle nimeni altcineva în afară de noi trei: dumneata, eu şi el...

Kaltenbrunner îi telefonă lui Müller, cerându-i să expedieze, la Praga, generalului Krüger de la Gestapo, proiectul unui ordin secret al Führerului:

— Altfel o să ne scape şi Praga, cum s-a întâmplat cu Cracovia. Ia cunoştinţă şi dumneata de conţinutul ordinului: e un model de bărbăţie şi de geniu din partea Führerului.

„Ordin emis de Führer:

Conţinutul: distrugerea obiectivelor de pe teritoriul Germaniei.

Lupta pentru salvgardarea fiinţei poporului nostru

ne impune să utilizam şi pe teritoriul Germaniei toate mijloacele capabile să ducă la slăbirea capacităţii de luptă a inamicului şi să oprească înaintarea acestuia. Se va recurge la orice mijloc spre a-i provoca inamicului pierderi cât mai mari şi a-i reduce forţa combativă. Se înşală cine îşi închipuie că după recucerirea teritoriilor pierdute am putea utiliza din nou căile de comunicaţie, poşta, telefoanele, întreprinderile industriale şi serviciile de gospodărie comunală pe care, înainte de retragere, nu le-am distrus sau pe care le-am scos din funcţiune doar pentru o scurtă perioadă. Retrăgându-se, inamicul va lăsa în urma sa pământul pârjolit şi nu va ţine seamă în niciun fel de nevoile populaţiei locale.

În consecinţă, ordon:

1. Vor fi distruse toate căile de comunicaţii, poşta, telefoanele, întreprinderile industriale şi serviciile de gospodărie comunală, precum şi rezervele materiale aflate pe teritoriul Germaniei şi pe care inamicul le-ar putea utiliza în cât de mică măsură îndată după ocupaţie sau în perioada imediat următoare.

2. Răspunzători pentru operaţiunea de distrugere vor fi: comandamentele militare, în ce priveşte obiectivele militare, indiferent de natura acestora (sunt incluse căile de comunicaţii şi serviciile poştale şi telefonice), Gauleiterii şi împuterniciţii de stat pentru apărare în ce priveşte întreprinderile industriale, serviciile de gospodărie comunală şi rezervele materiale. Armata va acorda ajutorul necesar Gauleiterilor şi împuterniciţilor de stat pentru apărare la îndeplinirea sarcinilor ce le incumbă acestora.

3. Ordinul de faţă va fi adus de îndată la cunoştinţa tuturor comandanţilor. Îşi pierd valabilitatea orice dispoziţii anterioare contrare prezentului ordin.

HITLER.”

— — . . — — . . 8

În drum spre întâlnirea cu Bormann – nu-i venea să creadă că acesta nu se va prezenta la locul şi la ora fixată, prea era îmbietoare momeala agăţată de cârlig – Stirlitz conducea maşina cu viteză redusă, revenind, pentru orice eventualitate, pentru ca să se asigure că nu e urmărit, pe câte unele din străzile străbătute. Măsurile de precauţie le întreprindea mecanic: în ultimele zile, n-avusese niciun motiv de îngrijorare, şi nici nu se mai trezise, ca altădată, în toiul nopţii, cuprins, de la tălpi şi până-n creştet, de un sentiment subit şi acut de alarmă. Rămânea atunci culcat, cu ochii deschişi în întuneric, analizând minuţios, un ceas, două, trei, fiecare minut al zilei precedente, căutând să rememoreze fiecare cuvânt schimbat, indiferent cu cine, fie el şi lăptarul ori vreun vecin de bancă întâmplător din metrou, care la rândul lui putea să fie urmărit, fără s-o ştie, şi care-l putea periclita astfel şi pe el. Acesta şi era motivul pentru care Stirlitz prefera să circule cu maşina: evita în felul acesta contactele inutile. Totodată însă, socotea că n-ar fi prudent nici să se izoleze cu totul de lume. N-avea cum şti ce sarcină i s-ar putea încredinţa în viitor. Şi atunci, o schimbare bruscă în conduita sa ar fi fost imposibil să nu le atragă atenţia celor puşi să-l supravegheze, iar pentru Stirlitz nu constituia un secret faptul că orice cetăţean al Reichului era supravegheat îndeaproape.

Stirlitz îşi lua libertatea să viziteze foarte des muzeele. În primul rând, pentru că într-un muzeu se aflau de obicei puţini vizitatori, sălile, înalte şi vaste, aveau ecou, ceea ce îi dădea posibilitatea să constate dacă se ţinea sau nu cineva după el. În al doilea rând, paznicii, ghizii, funcţionarii muzeelor erau de regulă informatori ai Gestapoului raional, şi ori de câte ori intra într-un muzeu – de obicei, era în uniformă – toţi indivizii aceia raportau de îndată mai sus cu cine fusese, în ce zi şi între ce ore. Se ducea în uniformă fiindcă ştia că prea puţini ofiţeri vizitează muzeele, aşa că eleganta sa tunică de colonel nu putea trece neobservată.

Luase încă de mult deprinderea de a analiza cu scrupulozitate orice detaliu; în profesiunea lui, de cele mai multe ori fleacurile erau acelea care te pierdeau. Dacă voiai să te salvezi de la cădere, erai obligat să acorzi importanţă fiecărui amănunt. Nici nu existau de fapt amănunte în sfera sa de activitate, ci numai oameni atenţi sau, dimpotrivă, gură-cască.

...Stirlitz aruncă maşinal o privire în oglinda retrovizoare şi scoase un şuierat de surpriză: „Wanderer”-ul pe care îl avusese în spate lângă Kurfürstendamm continua să se ţină în urma lui. Apăsă brusc pe accelerator şi „Horch”-ul o zvâcni înainte. O luă cu mare viteză către Alexanderplatz, o coti pe Bergstrasse, apoi, în dreptul cimitirului, pe Veteranenstrasse; aici, se uită îndărăt şi constată că maşina care-l urmărea – dacă îl urmărea într-adevăr – rămăsese în urmă. Mai făcu un ocol de control şi, trecând prin faţa restaurantului său preferat „La Gottlieb bădăranul”, opri. Avea timp destul.

„Dacă s-au apucat din nou să mă urmărească, îşi zise, înseamnă că s-a întâmplat ceva. Dar ce putea să

se întâmple? Ia să mă aşez frumuşel, să beau un coniac şi să chibzuiesc ce-ar fi putut, la urma urmelor, să se întâmple...”

Îi plăcea foarte mult cârciumioara aceea veche. Îi spunea „La Gottlieb bădăranul”, fiindcă patronul, întâmpinându-i pe clienţi, le spunea tuturor, indiferent de rang, de funcţie şi de poziţia în societate:

— Dracu’ te-a adus, porc scârbos? Agăţaşi şi-o muieruşcă, ia s-o văd – o-ho-ho... bună bucăţică! Măi, butie de bere, măi, halcă de vacă bătrână, măi, uger de girafă bolnavă...

Cu timpul, Stirlitz observă că Gottlieb îi „cinstea” cu epitetele cele mai deşucheate tocmai pe clienţii pe care-i respecta mai mult; era felul lui de a-şi manifesta respectul, un respect de-a-ndoaselea...

Gottlieb îl întâmpină pe Stirlitz cu un aer absent:

— Hai noroc, cretinule! Du-te şi haleşte...

Stirlitz îi strânse mâna, îi vârî două mărci în palmă şi se aşeză la o măsuţă de stejar din fund, în spatele unui stâlp de lemn acoperit de sus şi până jos de inscripţii – cu cele mai supărate şi mai cinice înjurături ale pescarilor din Mecklenburg, lectura predilectă a nevestelor, îndeobşte trecute, de industriaşi.

„Ce-ar fi putut să se întâmple? îşi frământa mintea Stirlitz sorbind alene din coniac. Nu aştept sosirea nici unui om de legătură, deci nu poate fi vorba de o cădere. Vreo chestie mai veche? Dar ei nu fac faţă nici evenimentelor în curs – sabotajul e în creştere, atâtea acte de sabotaj n-a cunoscut Germania niciodată. Erwin... Stop! Nu cumva au găsit radioemiţătorul?”

Stirlitz îşi scoase ţigările, dar tocmai fiindcă simţea o dorinţă aprigă să tragă un fum în piept, se stăpâni şi nu aprinse niciuna.

Îi venea să se ridice şi să se ducă numaidecât la ruinele casei lui Erwin şi Käth.

„Greşeala e a mea... Ar fi trebuit să scotocesc personal prin toate spitalele: dacă nu sunt decât răniţi? M-am mulţumit să întreb la telefon... Am să mă ocup de asta imediat după întâlnirea cu Bormann... De venit, trebuie să vină: ăştia, cum se văd la strâmtoare, cum ajung la sentimente mai democratice... Numai când le merge din plin se arată inaccesibili, în schimb atunci când îşi simt sfârşitul, devin fricoşi, blânzi şi democraţi nevoie-mare. Deocamdată, trebuie să las deoparte orice altă preocupare, inclusiv pe Erwin şi Käth. Întâi de toate, trebuie să cad la înţelegere cu călăul ăsta. Dar dacă mi s-a părut doar că „Wanderer”-ul mă urmăreşte?

Ieşi din local, se aşeză la volan şi porni, fără grabă, spre Invalidenstrasse, unde se afla muzeul de ştiinţe naturale. Acolo, lângă hotelul „Neue Tor”, trebuia să se întâlnească, peste o oră, cu Bormann. Dacă era cumva filat, avea tot timpul să scape de urmăritori.

Conducea foarte încet, privind din când în când în oglinda retrovizoare: „Wanderer”-ul negru nu se vedea.

„Poate că mă verifică Schellenberg, acum, înainte de lansarea operaţiunii Schlag? se gândi el. Ar fi o explicaţie destul de plauzibilă. Sau poate nervii mei au început să cedeze?”

Privi din nou în oglindă: strada era pustie. Profitând de acalmia în circulaţia vehiculelor, nişte copii pe patine cu rotile se jucau de-a prinselea pe asfalt, umplând văzduhul de râsete şi chiuituri. Pe lângă pereţii coşcoviţi ai caselor, sute de oameni stăteau la coadă, aşteptând pesemne să vină carnea.

Stirlitz îşi parcă maşina lângă clinica „Charité” şi,

traversând parcul spitalului, ieşi în Invalidenstrasse, aproape de muzeu. Locul era liniştit şi pustiu: nu se vedea nici ţipenie de om. Alesese anume locul acela: de acolo vedeai totul ca-n palmă.

„E drept că ar fi putut foarte bine să-şi plaseze oamenii în hotelul de vizavi. Dacă Bormann l-a înştiinţat pe Himmler, chiar aşa se va proceda. Dar dacă n-a făcut-o, atunci oamenii lui Bormann se vor foi mai mult ca sigur pe aici, pe lângă intrarea în muzeu, pe partea opusă hotelului, luându-şi aere de colaboratori ştiinţifici...”

Stirlitz îmbrăcase în ziua aceea un costum civil, şi, cu ochelarii cu ramă groasă de bagà şi cu bereta trasă mult pe frunte, era greu de recunoscut, mai ales de la distanţă. La intrarea în muzeu, în vestibul, era expusă o bucată uriaşă de malachit din Ural, alături de un ametist din Brazilia. Stirlitz se oprea întotdeauna în dreptul ametistului brazilian, dar cu coada ochiului admira nestemata din Ural.

Aşa făcu şi acum, după care, fără să se grăbească, intră într-o sală vastă, cu geamurile sparte, care adăpostea macheta unui dinozaur. De acolo avea o vizibilitate perfectă asupra pieţei şi a hotelului. Nu, totul era liniştit şi pustiu, chiar prea liniştit şi pustiu. În muzeu, în afară de Stirlitz, nu se afla nici un alt vizitator, situaţie care, acum, nu-i convenea de fel.

Stirlitz se opri în faţa unei vitrine interesante înfăţişând treisprezece stadii în evoluţia cutiei craniene. Craniul cu numărul opt aparţinea unui pavian, cel cu numărul nouă unui gibon, numărul zece unui urangutan, unsprezece unei gorile, doisprezece unui cimpanzeu. Numărul treisprezece era un craniu de om.

„De ce e omul al treisprezecelea? Toate sunt

împotriva omului, chiar şi numerele, îşi zise Stirlitz înciudat. Nu putea să fie al doisprezecelea sau al paisprezecelea?... Ca să vezi – nici mai mult, nici mai puţin, al treisprezecelea!... Şi de jur-împrejur, cât vezi cu ochii, numai maimuţe, reflectă el în continuare, oprindu-se în faţa lui Bobby, o gorilă împăiată. De unde interesul acesta excesiv faţă de maimuţe?”

Pe o plăcuţă, scria: „Gorila Bobby, adusă la Berlin la 29 martie 1928, în vârstă de trei ani. A murit la 1 august 1935. Înălţimea – un metru şi 72 centimetri. Greutatea – 266 kilograme.”

„N-ai zice, zâmbi Stirlitz care o vedea pentru a nu ştiu câta oară. Nici măcar nu pare grasă. Eu sunt mai înalt decât ea şi nu cântăresc decât şaptezeci şi două de kilograme...”

Se depărtă de gorilă păşind de-a-ndăratelea şi ajunse lângă una din ferestre, de unde se vedea trotuarul opus de pe Invalidenstrasse. Se uită la ceas. Până la întâlnire mai erau douăzeci de minute.

Aceasta era exact ora la care îl convocase pe agentul său Klaus. Expediase, în cursul dimineţii, prin secretariat, o înştiinţare cifrată pe adresa acestuia. Toată lumea cunoştea obiceiul lui Stirlitz de a se întâlni cu agenţii săi prin muzee: lucrul acesta i-ar fi servit drept justificare în cazul când prezenţa sa în muzeu ar fi dat cuiva de bănuit. Convocându-l pe Klaus, Stirlitz urmărise două scopuri: cel principal, să-şi asigure un alibi pentru eventualitatea că Bormann l-ar fi înştiinţat pe Himmler despre scrisoare, iar acesta din urmă ar fi ordonat să fie cercetat, clădire cu clădire, întreg cartierul; cel secundar, să-şi întărească şi mai mult, chiar dacă indirect, alibiul în privinţa dispariţiei lui Klaus.

Stirlitz trecu în sala următoare: Invalidenstrasse

rămânea la fel de pustie. Se opri în dreptul unui exponat care constituia o raritate şi care fusese găsit în pădurile Wedenschloss în secolul al optsprezecelea. Într-o bucată de trunchi de copac, erau înfipte adânc nişte coarne de cerb, laolaltă cu o parte din craniu, sfărâmat: se vede treaba că vânjosul animal, urmărit de nenoroc în vremea bătăliilor amoroase din primăvară, dând să izbească într-un rival, greşise ţinta şi nimerise cu coarnele într-un trunchi de copac...

Stirlitz auzi zgomot de glasuri în spatele său şi o întreagă răpăială de paşi. În prima clipă, îl străfulgeră gândul: „Razie!” Pe urmă însă îşi dădu seama că erau glasuri de copii. Se întoarse: o profesoară încălţată cu nişte ghete bărbăteşti scâlciate, dar lustruite lună, îşi adusese elevii, probabil de clasa a şasea, să-şi ţină acolo lecţia de naturale. Copiii se uitau vrăjiţi la exponate; păreau intimidaţi, de aceea nici nu erau gălăgioşi, abia dacă îndrăzneau să şuşotească între ei.

Stirlitz îi urmări cu privirea. Feţele copiilor erau pământii, nasurile li se ascuţiseră, iar din ochi le lipsea acel licăr minunat de zburdălnicie copilărească. O ascultau pe profesoara lor cu un aer concentrat, de oameni maturi.

„Ce blestem o fi apăsând asupra acestui popor? se gândi Stirlitz. Cum a fost cu putinţă ca nişte idei stupide să ajungă să-i condamne pe toţi aceşti copii la foamete, la bătrâneţe precoce? Nemernicii aceia, care stau ascunşi în bunkere, unde, bineînţeles, şi-au făcut provizii de ciocolată, de sardele şi caşcaval, nu pregetă acum să-şi facă scut din trupurile plăpânde ale acestor băieţandri... Şi ceea ce e şi mai îngrozitor, cine a sădit în copiii aceştia credinţa oarbă că cea mai

înaltă raţiune a vieţii este să mori pentru idealurile Führerului?...”

Stirlitz părăsi muzeul, prin ieşirea de incendiu, la ora unu şi cinci minute. În dreptul hotelului nu se afla nimeni. Se furişă, prin nişte curţi, până la Spree, făcu un ocol, se urcă în maşină şi se duse la birou, la S.D. Nici în drumul de întoarcere nu observă să fi fost filat.

„Ceva nu e în regulă, îşi zise el. Ciudat: dacă Bormann m-ar fi aşteptat, nu se poate să nu-l fi observat. Dar nici de urmărit, n-am fost urmărit, asta e sigur, m-am speriat degeaba...”

Explicaţia era că Bormann nu putuse pleca din Bunker: Führerul tocmai perora la ora aceea, sala era arhiplină, iar el, Bormann, stătea chiar în spatele şi la doi paşi în stânga Führerului. Ar fi fost curată nebunie să plece în timp ce acesta vorbea. De dorit, ar fi dorit să-l întâlnească pe omul care îi trimisese scrisoarea. Dar nu putu părăsi Bunkerul decât pe la ora trei.

„Cum să dau de el acum? se întreba Bormann în drum spre Cancelaria de partid. Nu risc nimic întâlnindu-mă cu el, în schimb risc refuzând s-o fac...”

„D-8 către Müller

Strict secret. Dactilografiat într-un singur exemplar.

Automobilul cu marca «Horch» având numărul WKR 821 s-a desprins din urmărire în cartierul Veteranenstrasse. După toate indiciile, persoana de la volan a observat maşina din spate. Conform indicaţiilor dumneavoastră, am încetat urmărirea, deşi forţând motorul, am fi putut-o continua. După ce am comunicat serviciului N-2 direcţia în care s-a

îndreptat «Horch»-ul WKR 821, ne-am înapoiat la bază. D-8."

„V-192 către Müller.

Strict secret. Dactilografiat într-un singur exemplar.

Preluând supravegherea maşinii cu marca «Horch» numărul WKR 821, colaboratorii mei au stabilit că persoana de la volan a intrat la ora 12.27, în clădirea muzeului de ştiinţe naturale. Întrucât m-aţi prevenit că obiectul urmăririi poseda o înaltă calificare profesională, am hotărât să nu încredinţez filarea sa în interiorul muzeului unuia sau mai multor «vizitatori». Agentul meu Ilse a primit misiunea să-i aducă în sălile muzeului pe elevii clasei a şasea, pentru a ţine acolo lecţia, Datele furnizate de către Ilse îmi permit să raportez cu toată certitudinea că obiectul n-a luat contact cu nicio persoană. Ataşez o schiţă reprezentând exponatele în dreptul cărora obiectul s-a oprit mai îndelung. Obiectul a părăsit clădirea la ora 13.04. prin ieşirea de incendiu folosită de personalul muzeului. V. 192."

Müller ascunse rapoartele în mapă înainte de a ridica receptorul telefonului,

— Alo, făcu el, la telefon Müller.

— Salut, „tovarăşe" Müller! Aici „tovarăşul" Schellenberg, glumi şeful serviciului de spionaj politic. Sau îţi convine mai degrabă „mister" Müller?

— Prefer să mi se spună „Müller" simplu, replică şeful Gestapoului. E mai direct, mai modest şi mai de bun gust... Te ascult, amice.

Schellenberg acoperi cu palma receptorul telefonului şi privi spre Stirlitz. Acesta zise:

— Da. Şi direct, frontal! Altfel o să se strecoare, e şiret ca o vulpe.

— Amice, spuse Schellenberg, se află la mine Stirlitz, poate că ţi-aduci aminte de el... Da? Cu atât mai bine. Omul e oarecum derutat: a constatat că este urmărit şi nu ştie de către cine, de niscaiva bandiţi – ştii, locuieşte în pădure, singur în casă – ori poate că s-au apucat să-l fileze oamenii dumitale. N-ai vrea să ne ajuţi să lămurim chestiunea?

— Ce marcă are maşina lui? întrebă Müller scoţând din mapă rapoartele abia primite.

— Ce marcă are maşina dumitale? întrebă Schellenberg, acoperind din nou cu palma receptorul.

— „Horch”.

— Nu acoperi receptorul cu palma, spuse Müller. Dă-mi-l pe Stirlitz la telefon.

— Dumneata vezi la distanţă? întrebă Schellenberg.

— Sigur! Nu ştiai?

Stirlitz luă receptorul şi rosti:

— Heil Hitler!

— Bună ziua, amice, răspunse Müller. Numărul maşinii dumitale nu e cumva WKR 821?

— Exact, Obergruppenführer...

— De unde au început să te fileze? De la Kurfürstendamm?

— Nu. De la Friedrichstrasse.

— Te-ai desprins de ei pe Veteranenstrasse?

— Exact.

— I-ai observat?

— Evident.

Müller izbucni în râs.

— Am să le trag o chelfăneală: ce, aşa se lucrează? Nu fi îngrijorat, Stirlitz, nu te-au urmărit bandiţii. N-o să te tulbure nimeni în pădurea dumitale. Oamenii noştri au fost: filează un „Horch” care seamănă cu al dumitale... Maşina unui cetăţean din America de Sud. Nu-ţi schimba în niciun fel modul de viaţă, dar dacă, ceea ce nu cred să se întâmple, vei fi din nou confundat cu sud-americanul acela şi mi se va raporta că frecventezi „Zigeunerkeller”-ul din Kudam, te previn că n-am să închid ochii...

„Zigeunerkeller” („Pivniţă ţigănească”) era o cârciumioară unde accesul militarilor şi membrilor de partid era interzis.

— Chiar dacă o să mă aflu acolo în interes de serviciu? întrebă Stirlitz.

— Chiar şi-atunci, râse Müller. Dacă ţii cu tot dinadinsul să te întâlneşti cu oamenii dumitale prin taverne, fixează-ţi întâlnirile la „*Mexico*”.

Localul acesta era una din găselniţele lui Müller. „*Mexico*” era o adevărată capcană a Gestapoului. Stirlitz aflase asta de la Schellenberg care, desigur, n-avea dreptul să i-o spună. Întrucât li se interzisese printr-o circulară specială membrilor de partid şi militarilor să frecventeze acea cârciumă, cei mai naivi dintre aceştia credeau că se află acolo în deplină siguranţă, habar neavând că fiecare măsuţă era prevăzută cu un microfon...

— Vă mulţumesc pentru dezlegarea dată, răspunse Stirlitz. De acum încolo, am să fixez întâlnirile cu oamenii mei la „*Mexico*”. Şi în caz că voi avea neplăceri din cauza asta, voi veni la dumneavoastră să vă cer sprijinul.

— Vino. Voi fi oricând bucuros să te văd, amice. Heil Hitler!

Stirlitz se întoarse în biroul său cu un sentiment mai degrabă confuz: era înclinat să-l creadă pe Müller, orice s-ar zice, acesta jucase cu cărţile pe faţă. Dar nu cumva jucase Müller mult prea deschis? Simţul măsurii constituie esenţialul în orice domeniu de activitate şi cu atât mai mult în activitatea de spionaj. Uneori, Stirlitz se simţea mai puţin periclitat când îşi dădea seama că e suspectat decât atunci când i se arăta o încredere exagerată... Pentru orice eventualitate, în seara aceea, având de făcut o cursă importantă, chemă maşina de serviciu.

„Werner către Müller.

Strict secret. Dactilografiat într-un singur exemplar.

Astăzi la ora 19.42, obiectul a chemat maşina de serviciu WKN 441. Obiectul a cerut şoferului să-l ducă până la staţia de cale ferată «Mitiplatz», unde a coborât din maşină. Încercarea de a da de urma obiectului la celelalte staţii a rămas fără rezultat.

WERNER”.

Müller introduse şi acest raport în mapa sa uzată în care păstra documentele referitoare la cazurile cele mai secrete şi mai importante şi se apucă din nou să studieze dosarul personal al lui Stirlitz. Încercui cu creionul roşu un pasaj dintr-o notă informativă, în care se sublinia că „obiectului” îi place să-şi petreacă timpul liber vizitând muzeele. Aceeaşi notă preciza că tot în muzee fixa şi întâlnirile cu agenţii săi.

„Interesant om, îşi zise Müller, inteligent şi cât se poate de original. Cât despre Kaltenbrunner, chiar că nu m-am aşteptat din partea lui la atâta

perspicacitate. Vreo cinci ani dacă ar mai lucra în domeniul ăsta, pe legea mea, l-ar întrece pe Fouché!...”

— — . . — — . . 9

Obergruppenführerul SS Karl Wolff îi înmână scrisoarea pilotului personal al lui Himmler.

— Dacă vei fi doborât, îi spuse el cu vocea sa plăcută, deh! la război ca la război, te poţi aştepta la orice, eşti obligat să arzi această scrisoare înainte chiar de a-ţi desface chingile paraşutei.

— N-am să pot arde scrisoarea înainte de a desface chingile, răspunse pilotul, un tip pedant, pentru că paraşuta mă va târî pe sol. Dar primul lucru pe care-l voi face după ce voi desprinde chingile, va fi să ard scrisoarea.

— Bine, zâmbi Wolff, să ne oprim la varianta asta. Bagă de seamă, scrisoarea trebuie s-o arzi chiar şi în cazul că vei fi doborât deasupra Reichului!

Karl Wolff avea toate motivele să ia măsuri de precauţie: dacă scrisoarea sa ar fi încăput în mâinile oricui altcineva în afară de Himmler, soarta sa ar fi fost pecetluită.

Şapte ore mai târziu, Himmler desfăcea scrisoarea:

Reichsführer,

Imediat după revenirea în Italia, am început elaborarea planului pentru stabilirea unui canal de legătura cu Dulles; în primul rând sub aspect strategic şi abia apoi sub aspect organizatoric. Informaţiile

obţinute aici mi-au permis să trag următoarea concluzie, esenţială: aliaţii sunt la fel de alarmaţi ca şi noi de perspectiva, foarte reală, a creării unui guvern comunist în Italia de nord. Chiar şi în cazul în care un asemenea guvern nu va avea decât o funcţie simbolică, Moscova va obţine un drum de acces direct spre Canalul Mânecii – prin concursul comuniştilor lui Tito, al liderilor comunişti italieni şi ai lui Maurice Thorez. În felul acesta, se profilează un pericol iminent – crearea unui «cordon bolşevic» Belgrad-Genova-Cannes-Paris.

Colaboratorul meu principal pentru aceasta operaţiune a devenit Eugen Dollmann; trebuie să ştiţi că mama sa este italiancă şi are strânse legături cu înalta aristocraţie, în general de orientare filogermană, dar antinazistă. Întrucât pentru mine noţiuni ca «Germania» şi «naţional-socialismul» sunt indisolubil legate şi întrucât m-am convins că la Frau Dollmann sentimentele pro germane contează în primul rând, am considerat oportun să-l pun la curent pe Eugen cu detaliile operaţiunii; e în afară de orice îndoială că relaţiile mamei sale ne pot fi extrem de utile în ce priveşte acţiunea de contactare a aliaţilor.

Am decis – Dollmann angajându-se să-l informeze în acest sens pe Dulles, prin canalele de legătură italiene – că obiectivul eventualelor tratative să fie acela de a face ca întreaga Italie de nord să treacă sub controlul aliaţilor înainte ca comuniştii să devină stăpâni pe situaţie. Pe de altă parte, am apreciat că nu e bine ca iniţiativa să pornească de la noi: mult mai oportun ar fi ca aliaţii să «cunoască» punctul nostru de vedere prin intermediul propriilor lor agenţi. În acest scop, am aprobat ca Dollmann să efectueze următoarea operaţiune: din datele deţinute de

Gestapo, ştiam că subofiţerul din trupele de tancuri SS Guido Zimmer afirmase, în cursul unor discuţii avute cu mai mulţi italieni, că războiul este pierdut şi că situaţia este de-a dreptul desperată. La o serată amicală la care nimerise «întâmplător» şi Dollmann, către dimineaţă, când se consumase o cantitate apreciabilă de alcool, Dollmann i-a mărturisit lui Zimmer că e sătul până-n gât de acest război afurisit şi zadarnic. Agenţii noştri mi-au adus la cunoştinţă că, a doua zi chiar, Zimmer i-a relatat baronului Luigi Parilli discuţia avută cu Dollmann, susţinând că dacă acesta a ajuns să spună că războiul e «afurisit», înseamnă că la fel gândeşte şi Karl Wolff, or, de Wolff atârnă soarta întregii Italii de nord şi a armatelor germane cantonate aici. Luigi Parilli a fost în trecut reprezentantul societăţii americane «Kalwileyshen Corporation» şi, deşi a fost întotdeauna un fervent susţinător al Ducelui, toată lumea, aici, ştie că are relaţii întinse în America. În afară de asta, socrul lui e un mare bancher libanez, legat atât de capitalul britanic, cât şi de cel francez. După discuţia dintre Zimmer şi Parilli, Dollmann l-a dus pe Guido Zimmer într-una din casele noastre conspirative şi l-a pus faţă în faţă cu rapoartele agenţilor noştri, care îl compromiteau total. «Ce vezi aici e suficient ca să fii trimis pe loc la spânzurătoare, i-a declarat Dollmann lui Zimmer. Într-un singur fel mai poţi să te salvezi: luptând cinstit de partea Germaniei. Şi când spun asta, mă refer şi la bătăliile diplomatice invizibile...» Pe scurt, Zimmer a acceptat să lucreze pentru noi.

A doua zi, Zimmer, întâlnindu-se cu baronul Parilli, i-a spus acestuia că numai conducătorul SS din Italia, Wolff, ar putea salva Italia de nord de primejdia comunistă reprezentată de partizanii din munţi şi din

oraşe. Fireşte însă că dacă Wolff ar acţiona în înţelegere cu aliaţii, rezultatul ar fi şi mai sigur, şi mai rapid. Baronul Parilli, care are mari interese financiare la Torino, Genova şi Milano, l-a ascultat pe Zimmer cu toată atenţia şi s-a oferit să ne dea concursul în ce priveşte organizarea unor contacte cu aliaţii occidentali. Toate acestea Zimmer le-a consemnat în raportul adresat mie. Din acest moment, operaţiunea, care a luat aspectul unui joc între noi şi aliaţi, desfăşurat sub controlul SS şi purtat în interesul Führerului şi Reichului, a căpătat acoperirea necesară.

La 21 februarie, baronul Parilli a plecat la Zürich. Acolo a luat legătura cu Max Güssmann, un cunoscut de-al său, care i-a înlesnit legătura cu maiorul Weibel, din serviciul de informaţii elveţian. Acesta, acceptând să faciliteze stabilirea unor contacte între reprezentanţii SS şi americani, şi-a motivat acţiunea declarând că o face strict în interesul Elveţiei: Genova fiind portul utilizat cu predilecţie de firmele elveţiene, subjugarea Italiei de către comunişti ar aduce prejudicii şi economiei ţării sale... Subliniez că maiorul Weibel a studiat în Germania, absolvind, pe lângă Universitatea din Basel, şi pe cea din Frankfurt.

În discuţia pe care a avut-o cu baronul Parilli, Weibel i-a atras acestuia atenţia că este absolut necesar să fie păstrat secretul demersurilor, el personal riscând foarte mult contribuind la stabilirea contactelor. Acest fapt, a spus el, reprezintă o încălcare a neutralităţii Elveţiei, şi în momentul de faţă poziţia ruşilor e atât de puternică, încât, dacă secretul operaţiunii ar fi trădat, guvernul său s-ar vedea constrâns să se dezică de dânsul şi să arunce asupra lui întreaga răspundere. Parilli l-a asigurat pe

maiorul Weibel că, în afară de ruşi şi de comunişti, nu e nimeni interesat în divulgarea secretului operaţiunii. «Or, a continuat el, dat fiind că printre noi, cel puţin aşa sper, nu se află niciun comunist şi cu atât mai puţin vreun rus, puteţi fi liniştit – nimic nu va transpira în afară...»

Chiar a doua zi după discuţia avută cu Parilli, Weibel i-a invitat la masă pe Allen Dulles şi pe adjunctul acestuia, Gewernitz. «Am doi prieteni care mi-au împărtăşit o idee extrem de interesantă... le-a spus dânsul. Dacă n-aveţi nimic împotrivă, aş vrea să vi-i prezint.» Dulles, însă, a replicat că preferă să se întâlnească cu prietenii lui Weibel cu altă ocazie, după ce adjunctul său va discuta în prealabil cu ei.

Gewernitz s-a întâlnit într-adevăr cu Parilli. După cum v-am mai comunicat, acest Gewernitz nu este fiul lui Egon Gewernitz, ci al lui Gerhard von Schultz-Gewernitz, profesor de ştiinţe economice la Universitatea din Berlin. Plecat în America după ce şi-a susţinut dizertaţia de doctorat la Frankfurt (fiindcă veni vorba, mă întreb dacă nu cumva Weibel şi Gewernitz s-au cunoscut în Germania – amândoi au studiat la aceeaşi universitate), a obţinut un post important în cadrul concernelor bancare internaţionale din New York, la care, în aceeaşi perioadă, lucra şi Allen Dulles.

În timpul convorbirii, Parilli i-a pus următoarea întrebare: «N-aţi fi dispuşi să vă întâlniţi cu Standartenführerul SS Dollmann, pentru a discuta mai concret această problemă, precum şi altele?» Gewernitz a răspuns afirmativ, cu toate că, după părerea lui Parilli, atitudinea lui Gewernitz faţă de el a fost mai curând rece, bănuitoare şi plină de neîncredere; de altfel, e o atitudine caracteristică

pentru intelectualii care acţionează în rândurile serviciilor de informaţii.

Am aprobat prin urmare ca Dollmann să se deplaseze în Elveţia. Acolo, pe lacul Ciaso, l-au întâmpinat Güssmann şi Parilli. Odată reuniţi cu toţii în micul restaurant „Bianchi", Dollmann a declarat, în conformitate cu instrucţiunile primite: «Scopul nostru, iniţiind tratativele cu aliaţii occidentali, este de a zădărnici planul Moscovei de instaurare a unui guvern comunist în Italia de nord. Acest obiectiv ne obligă, şi pe unii, şi pe alţii, să facem abstracţie de animozităţile din trecut. În perspectiva zilei de mâine, e necesar să trecem cu buretele peste momentele dureroase ale zilei de ieri. Pacea trebuie încheiată în condiţii echitabile şi demne pentru ambele părţi.»

Răspunsul lui Güssmann a fost că singurele tratative posibile sunt cele privitoare la o capitulare fără condiţii.

«Ar însemna să păşesc pe calea trădării, a declarat Dollmann, şi asta n-o voi face. Vă asigur că nimeni, în Germania, nu va păşi pe această cale.»

Totuşi, Güssmann a insistat în continuare asupra variantei «capitulare fără condiţii». Discuţia n-a suspendat-o însă, în ciuda poziţiei negative ferme a lui Dollmann, care, de altfel, nu făcea decât să respecte planul discuţiei stabilit de noi dinainte.

În continuare, întrerupându-l pe Güssmann, a intervenit în discuţie Paul Blum, un alt colaborator al lui Dulles. Blum i-a comunicat lui Dollmann numele a doi conducători ai Rezistenţei italiene: Feruci Parsi şi Usmiani, deţinuţi în închisorile noastre; cei doi nu sunt comunişti, ceea ce permite să tragem concluzia că americanii, la fel ca şi noi, sunt alarmaţi de ameninţarea comunistă care planează asupra Italiei.

Le trebuie nişte eroi ai Rezistenţei necomunişti, pe care, la momentul oportun, să-i poată instala în fruntea unui guvern de orientare prooccidentală.

«Dacă aceşti doi oameni vor fi eliberaţi şi trecuţi peste graniţă în Elveţia, a declarat reprezentantul lui Dulles, întâlnirile noastre ar putea continua.»

Când Dollmann mi-a raportat conţinutul discuţiilor, am înţeles că negocierile au şi început de fapt; ce altă interpretare s-ar putea da cererii de eliberare a celor doi italieni? Dollmann şi-a exprimat presupunerea că Dulles aşteaptă sosirea mea în Elveţia. În consecinţă, m-am dus la feldmareşalul Kesselring. După o discuţie care a durat cinci ore, am ajuns la concluzia că feldmareşalul e dispus să accepte o capitulare onorabilă, cu toate că nu s-a angajat formal: dar asta, probabil, în virtutea reţinerii obişnuite de a vorbi deschis cu un reprezentant al serviciului Siguranţei...

A doua zi, Parilli m-a vizitat la casa conspirativă de lângă lacul Garda şi mi-a transmis din partea lui Dulles invitaţia pentru o consfătuire la Zürich. Astfel că, poimâine, plec în Elveţia. În caz că e vorba de o capcană, veţi declara, oficial, că am fost răpit. Dacă, dimpotrivă, e vorba de deschiderea propriu-zisă a negocierilor, vă voi ţine la curent cu mersul lor prin scrisoarea următoare, pe care v-o voi expedia îndată după întoarcerea la cartierul meu.

Al dumneavoastră, KARL WOLFF.

Medicul-şef al spitalului „Koch” murise în urma unei paralizii a creierului. Fratele său mai mare, profesorul Pleischner, în trecut prorector al universităţii din Kiel, revenise acasă, după o perioadă de detenţiune preventivă în lagărul de concentrare de la Dachau, profund schimbat – taciturn, veşnic cu un zâmbet

docil întipărit pe buze. Soţia îl părăsise la scurt timp după arestare; rudele ei o determinaseră să divorţeze, şi asta fiindcă Hugo von Enns, fratele ei mai mic, fusese numit de curând, în cadrul ministerului lui Neurath, în funcţia de consilier economic la ambasada Reichului din Spania. Era un tânăr de viitor, se bucura şi de protecţia aparatului local al N.S.D.A.P., drept care consiliul de familie o puse pe Frau Pleischner în faţa alternativei: ori îşi reneagă soţul, care e un duşman al statului, ori, dacă nu vrea să renunţe la interesele ei egoiste, familia o ostracizează şi toate rudele – fraţi, surori, cumnate, unchi şi mătuşi – vor declara public, în presă, că au rupt orice legătură cu dânsa.

Frau Pleischner, care avea patruzeci şi doi de ani, era cu zece ani mai tânără decât profesorul. Îşi iubea soţul. Călătoriseră împreună prin Africa şi Asia, unde profesorul se ocupa de săpături; plecau pe câte o vară întreagă, în expediţii organizate de muzeul berlinez „Pergamon”. O vreme, refuzase să-şi părăsească soţul, drept care destul de mulţi dintre membrii familiei, mai bine zis ai clanului, lansat în decursul ultimilor o sută de ani în comerţul de textile, declarară într-adevăr în presă că au rupt definitiv relaţiile cu dânsa. Generaţia mai vârstnică a clanului motiva acest act de renegare prin faptul că noul stat şi partidul naţional-socialist nu se prea arăta dispus să promoveze, pe linie de serviciu, cadrele provenite din sânul familiilor burgheze; or, este un lucru ştiut că, dacă nu se bucură de încurajarea statului, comerţul nu poate prospera. Şi ce altceva oferea o funcţie în cadrul Ministerului de Externe al noului stat, şi încă o funcţie de consilier economic în Spania, decât o frumoasă perspectivă firmei de a-şi crea un

debuşeu solid în Peninsula Iberică?... În cele din urmă, Hugo von Enns îşi convinse rudele să curme acest scandal public. „Duşmanii noştri vor căuta oricum să ne compromită, explică el. Şi cine va trage în primul rând ponoasele scandalului, dacă nu eu? Aşa că e preferabil să aranjăm lucrurile corect şi cu discreţie.”

Zis şi făcut. Hugo îi făcu cunoştinţă sorei sale cu un prieten al lui din yacht-club. Acesta era un specimen masculin cu totul remarcabil, în vârstă de treizeci de ani. Îl chema Götz. Prietenii obişnuiau să-l ia peste picior: „Götz nu e Berlichingen[23]”. Pe cât era de chipeş, pe atât era de sărac cu duhul. Hugo ştia despre el că se lăsa întreţinut de femeile ajunse la vârsta periculoasă. Se duseră în trei la un mic restaurant, unde, observând felul de comportare al lui Götz, Hugo von Enns îşi dădu seama că partida era câştigată. Era Götz un prost, dar rolul şi-l juca cu precizie, în virtutea unor canoane străvechi; de vreme ce canoanele sunt străvechi, nu e greu să le aplici la modul perfect, iar Götz le aplica perfect... La masă, stătu mai mult tăcut, încruntat, dar se simţea în el forţa. În vreo două rânduri, se apucă să povestească, cu destul efect, câte o anecdotă, apoi, rezervat, o invită pe Frau Pleischner la dans. Urmărindu-i cum evoluează pe ring, Hugo se linişti pe deplin: sora sa râdea încetişor, iar Götz, care o lipea din ce în ce mai tare de trupul lui, îi şoptea ceva la ureche.

Peste două zile, Götz se mută în apartamentul profesorului. Rămase acolo timp de o săptămână, până la primul control periodic poliţienesc al

[23] Götz von Berlichingen – cavaler german, cunoscut şi cu epitetul de „*mână de fier*”. A participat la războiul ţărănesc german în fruntea unei cete de ţărani din *Odenwald* (1525). Personaj central în drama cu același nume de Goethe.

locuinţelor. Frau Pleischner se duse la Hugo cu ochii scăldaţi în lacrimi şi-l imploră: „Adă-mi-l îndărăt, nu pot suporta să fim despărţiţi...” A doua zi, înaintă acţiunea de divorţ. Vestea îl distruse pe profesor: fusese încredinţat că soţia îi este cel mai apropiat tovarăş de idei. Nimănui altcuiva nu-i împărtăşise el cu atâta sinceritate ura pe care o purta regimului tiranilor cu capete pătrate, îndurând suferinţele din lagăr, îşi spunea că răscumpără astfel demnitatea ei şi libertatea ei de gândire.

Odată, noaptea, Götz o întrebă: „Te simţeai mai bine alături de dânsul?” Ea râse încetişor şi, înlănţuindu-l cu braţele, răspunse: „Ce vorbeşti, iubitule... El nu ştia decât să vorbească frumos...”

După ce fu pus în libertate, Pleischner se duse direct la Berlin, fără să mai treacă prin Kiel. Fratele său, care era în legătură cu Stirlitz, îl ajută să obţină un post la muzeul „Pergamon”. Fu repartizat la secţia de artă greacă. În sălile acelei secţii îşi fixa şi Stirlitz întâlnirile cu agenţii săi. După ce se despărţea de aceştia, trecea mai întotdeauna şi pe la Pleischner. Amândoi, rătăceau apoi îndelung prin vastele şi impunătoarele săli ale muzeului. Pleischner ştia dinainte că Stirlitz se va opri să admire, minute în şir, „Băiatul scoţându-şi ghimpele”, că va da de câteva ori ocol bustului lui Cezar, sculptat în piatră neagră, cu ochi de culoare albă, străvezii – erau făcuţi dintr-o rocă bizară – şi cu o expresie de furie încremenită. Profesorul organiza în aşa fel itinerarul plimbărilor lor prin muzeu, ca Stirlitz să ajungă neapărat şi în dreptul tripticului de măşti antice: a tragediei, a râsului şi a inteligenţei, care îl fascinau pe prietenul său. Profesorul n-avea cum să ştie că acesta, când se întorcea acasă, rămânea adesea câte o oră în faţa

oglinzii din baie, exersând, ca un actor, diverse expresii ale feţei. Stirlitz era de părere că un agent al serviciului de informaţii e obligat să înveţe să-şi compună mimica după voinţă. Anticii stăpâneau această artă la perfecţie...

Într-o zi, Stirlitz îl rugă pe profesor să-i dea cheia vitrinei la care erau expuse nişte statuete de bronz din insula Samos.

— Am impresia, explicase el, că e de ajuns să ating obiectele acestea sfinte, ca să se petreacă cu mine un adevărat miracol, că mă voi pătrunde, în aceeaşi clipă, de o fărâmă din senina înţelepciune a anticilor...

Profesorul îi adusese cheia şi Stirlitz făcuse un mulaj după ea. În vitrina aceea, dedesubtul unei statuete de femeie, creă o ascunzătoare, de care ştia numai el.

Îi plăcea să discute cu profesorul. Îi spunea:

— Arta greacă, în ciuda talentelor uriaşe care au ilustrat-o, se caracterizează printr-o plasticitate exagerată şi este, aş zice, mai mult sau mai puţin efeminată. Romanii sunt, categoric, mai duri. Probabil că tocmai asta îi şi apropie de germani. Grecii, erau preocupaţi de contur şi erau înclinaţi spre ideea abstractă. În schimb, priviţi acest bust al lui Marc Aureliu: vezi de îndată în el eroul, te simţi îndemnat să ţi-l iei ca model! Îţi vine să-i pui pe copii să se joace de-a Marc Aureliu...

— Detaliile de vestimentaţie, torsul, redat cu exactitate, toate astea sunt într-adevăr splendide, replică Pleischner cu prudenţă. În lagăr, se dezvăţase să discute în contradictoriu; prudent, prefera să-şi tăinuiască dezacordul – el, care altă dată se aprindea din nimica toată şi îşi maltrata în discuţii oponenţii; acum, se mulţumea cu câte un contraargument timid.

Priviţi, în schimb, cu atenţie, faţa. Ce idee în sine exprimă Aureliu? Niciuna, el e în afara ideii, el nu se reprezintă decât pe el însuşi într-o postură majestuoasă. Studiaţi arta franceză de la sfârşitul secolului al optsprezecelea şi vă veţi convinge că spiritul grec s-a strămutat la Paris, că măreaţa Eladă i-a însufleţit pe liber-cugetătorii iacobini...

Odată, Pleischner îl reţinuse în faţa unor fresce înfăţişând nişte monştri: capete de om, torsuri de mistreţi fioroşi.

— Cum vi se par? întrebase Pleischner.

Stirlitz se eschivase de la răspuns printr-una din acele „vocabule sociabile", cum le numea el, adică – „nu", „da", „într-adevăr", „curios" şi aşa mai departe, menite să umple o tăcere stânjenitoare şi la care recurgi când trebuie să deschizi totuşi gura, deşi nu ai absolut nimic de spus.

În altă zi, când se aflau în sala Troiei, Stirlitz îi spusese profesorului:

— Aplicele acestea sunt de un prost gust strigător la cer! În locul lor, aş vedea lumânări sau nişte lustre imitând lumânările. Aşa, e o intruziune brutală a caracteristicilor triviale ale secolului douăzeci în atmosfera de înalt tragism a antichităţii...

Străbătând sălile pustii ale „Pergamonului", Stirlitz se întreba adesea: „Cum se face că oamenii, care tot ei au creat această artă măreaţă, s-au purtat cu atâta barbarie faţă de nişte capodopere? Au sfărâmat, au dat pradă focului, au răsturnat cu dispreţ cele mai minunate statui! De unde această criminală nepăsare faţă de geniul artistului? De ce am fost condamnaţi să strângem abia unele firimituri de artă divină, fiindcă atâta a rămas de pe urma prostiei şi vandalismului secolelor – nişte firimituri, spre a-i putea învăţa pe cei

ce vor veni după noi ce este frumuseţea? De ce anticii, ei înşişi, şi-au lăsat cu atâta nesocotinţă zeii pradă barbarilor?”

Când „Pergamonul” fu distrus în timpul unui bombardament al englezilor, profesorul nu se evacuase laolaltă cu ceilalţi colaboratori ştiinţifici. El ceru, şi i se încuviinţă, să rămână la Berlin, custode al singurei aripi a clădirii rămase în picioare.

Către el se îndrepta acum Stirlitz. Rămas fără niciun om de legătură, căuta cu disperare o ieşire din impas. Să încerce să reînnoade legătura printr-un om care să lucreze în necunoştinţă de cauză, doar ca un fel de „căsuţă poştală”, fără să ştie în slujba cui se găseşte, ar fi fost, în situaţia dată, cu totul neraţional. De aceea, se gândea să caute contactul cu agenţii sovietici aflaţi în Elveţia, dar pentru aceasta, ar fi trebuit, bineînţeles, ca Schellenberg să-l trimită în acea ţară, să „asigure” la faţa locului acţiunea preconizată pentru pastorul Schlag. Dar se putea foarte bine ca, după ce va fi pregătit operaţiunea, el, Stirlitz, să rămână în Reich, iar pastorul să fie „tutelat” la Berna de alţii. Nu era de fel exclus. Stirlitz nu renunţase la ideea unei întrevederi cu Bormann, ştiind prea bine că dacă îşi va asigura sprijinul acestuia, problema plecării sale în Elveţia în vederea „urmăririi personale a mersului tratativelor secrete” s-ar rezolva de la sine. Nu era mai puţin adevărat că orice încercare din partea sa de a intra în contact cu cetăţenii sovietici din Berna, supravegheaţi îndeaproape de toate serviciile de informaţii de pe glob, ar fi dus inevitabil la un eşec definitiv şi ireparabil al misiunii sale.

De aceea, avea nevoie de un om în a cărui onestitate să se poată bizui fără rezerve. Un

asemenea om putea să fie Pleischner; nu îi punea nicio clipă la îndoială onestitatea, în schimb, nu garanta că, în caz de cădere, acesta ar rezista la metodele de interogatoriu ale Gestapoului.

Pleischner, văzându-l, se bucură grozav. Îl duse în încăperea sa de la subsol şi se grăbi să pună ibricul cu cafea pe reşoul electric.

— Niciodată nu mi-aş fi închipuit că vă voi simţi lipsa atât de tare! Nu ştiu nici cu ce vă ocupaţi, ştiu doar că aţi fost prietenul răposatului meu frate, dar ceasurile petrecute în compania dumneavoastră mi-au făcut întotdeauna mare plăcere.

— Vă mulţumesc. Mie, ceasurile petrecute în compania dumneavoastră mi-au făcut şi mai mare plăcere. Nu îngheţaţi de frig aici?

— Ba da, bocnă... Dar ce să fac? Aş vrea să ştiu cine nu îngheaţă de frig în zilele noastre?

— Bunkerul Führerului vă asigur că e foarte bine încălzit...

— E-e, păi e şi normal... Un conducător se cuvine să stea la căldură! Ce, se pot compara grijile noastre cu ale lui? Noi suntem nişte bieţi oameni, fiecare îşi vede de ale lui, pe când dânsul are grija întregii naţiuni germane...

Stirlitz cercetă subsolul cu atenţie: neexistând niciun orificiu de aerisire, aparatura de ascultare şi înregistrare n-avea cum să fi fost montată. De aceea, după ce trase adânc în piept un fum de ţigară, spuse:

— Ajunge, profesore... Nu e decât un maniac cuprins de turbare, care a lăsat pradă bombelor capetele a milioane de oameni, în vreme ce el se lăfăieşte ca un nemernic într-un adăpost sigur şi stă şi vizionează filme, înconjurat de banda sa...

Pleischner se făcu palid la faţă ca un cadavru. În

prima clipă, Stirlitz regretă că-i vorbise astfel, după cum regretă, în general, că venise la nenorocitul acela de bătrân, să-l tulbure cu problemele lui.

„Dar de ce problemele «mele»? se revoltă el. Problemele acestea sunt în primul rând ale lor, ale nemţilor, prin urmare şi problemele lui. Eu sunt cel care îmi pun pielea în joc pentru ei...”

— Nu spuneţi nimic... zise Stirlitz. Sau nu am dreptate?

Profesorul tăcea mâlc.

— Trebuie să vă spun, continuă Stirlitz, că fratele dumneavoastră, care mi-a fost prieten apropiat, a fost antifascist militant... Ilegalist... M-a ajutat, şi nu o dată. N-aţi fost niciodată curios să-mi cunoaşteţi profesiunea: sunt Standartenführer şi lucrez în serviciul de informaţii.

Profesorul îşi plesni palmele una de alta, apoi îşi acoperi faţa, parcă ferindu-se de o lovitură.

— Nu! făcu el. Nu! Şi nu! Şi nu! Fratele meu n-a fost şi nu putea să fie agent provocator! Nu! repetă el, ridicând de astă dată glasul. Nu! Nu vă cred!

— Într-adevăr, n-a fost agent provocator, replică Stirlitz, iar în ce mă priveşte, lucrez într-adevăr în serviciul de informaţii. În serviciul de informaţii sovietic...

Scoase din buzunar o scrisoare, pe care i-o întinse lui Pleischner. I-o trimisese, cu câteva zile înainte de a muri, fratele acestuia.

„*Prietene, vreau să-ţi mulţumesc pentru prietenia pe care mi-ai arătat-o. Am învăţat de la tine multe lucruri. În primul rând, ce mare preţ are iubirea şi de ce eşti obligat în numele acestei iubiri, să-i urăşti pe cei ce duc în robie poporul şi ţara ta. Pleischner*.”

— Scrisoarea e astfel formulată ca să înşele

vigilenţa Gestapoului, explică Stirlitz, luând îndărăt scrisoarea. Cine duce în robie poporul german, dacă nu hoardele bolşevice şi invadatorii americani?... Nu-i aşa? Pe ei, pe bolşevici şi pe americani, trebuie aşadar, să-i urâm, ar reieşi din scrisoarea fratelui dumneavoastră. Dar, dacă citim printre rânduri, cine a înrobit poporul german? Nu Hitler? Nu naziştii?

Pleischner rămase multă vreme tăcut, ghemuit în uriaşul fotoliu de modă veche.

— Vă admir... rupse el tăcerea într-un târziu. Înţeleg, da, înţeleg prea bine... Puteţi să vă bizuiţi pe mine întru totul. Dar e mai bine să vă previn de pe acum: la prima lovitură de cravaşă, voi spune tot...

— Ştiu, răspunse Stirlitz. Ce preferaţi: să muriţi într-o secundă, luând otravă, sau sub tortură, în beciurile Gestapoului?

— Dacă nu există o a treia soluţie, zâmbi Pleischner – era un zâmbet înduioşător de neajutorat – evident, prefer otrava.

— Ce-aţi simţit când v-am spus cine sunt?

— Uşurare, răspunse Pleischner. O imensă uşurare. Ura şi sentimentul neputinţei mă gâtuiau...

— Atunci o să facem treabă, noi doi, zâmbi Stirlitz, o treabă pe cinste...

— Ce trebuie să fac?

— Deocamdată, nimic. Trăiţi la fel ca şi până acum, dar fiţi gata, în orice moment, să îndepliniţi sarcina ce vi se va încredinţa.

— S-o îndeplinesc – în numele cui?

— În numele Germaniei.

— Al cui?!

— Al Germaniei. Al Germaniei, nu al Reichului. Sunteţi de acord, nu-i aşa, că sunt două noţiuni cu totul diferite?

— — . . — — . . 10

— Bună seara, pastore, zise Stirlitz trăgând repede uşa în urma sa. Iertaţi-mă că vin la o oră atât de târzie. Dormeaţi?

— Bună seara. Da, dormeam, dar nu e cazul să vă jenaţi pentru atâta lucru.

— Vă rog încă o dată să mă iertaţi.

— V-am iertat. Dar intraţi, vă rog! O clipă, să aprind lumânările.

— Aprindeţi-le!

— S-a întâmplat ceva?

— Da, s-a întâmplat...

— Luaţi loc.

— Mulţumesc. Unde ar fi mai bine să mă aşez?

— Oriunde. Aici, lângă soba de teracotă, e mai cald, aşezaţi-vă aici.

— Nu, mulţumesc, dar răcesc ori de câte ori ies de la căldură în frig. Prefer o temperatură cât de cât constantă. Pastore, cine a locuit la dumneavoastră în ultimele şapte zile?

— E un interogatoriu?

— Nu.

— Deci pot să nu răspund?

— Sunteţi obligat să răspundeţi.

— Şi dacă refuz?

— N-o să refuzaţi.

— De ce?

— Am să vă explic după ce-mi veţi răspunde.

— Am găzduit în casa mea un om.

— Cine e acest om?

— Nu ştiu.

— Nu v-a spus cine e?

— Nu.

— Nu v-aţi interesat cine e!

— Nu. Mi-a cerut să-l adăpostesc, se simţea rău, aşa că n-am putut să-l refuz.

— Îmi face plăcere să văd că ştiţi să minţiţi atât de bine. Omul acela v-a spus că e un marxist. Luându-l drept comunist, aţi avut cu el aprinse dispute ideologice. Omul acela nu e comunist, pastore, şi nici n-a fost vreodată. E un agent de-al meu, un provocator în serviciul Gestapoului.

— Aha, vasăzică, aşa stau lucrurile... Am discutat într-adevăr cu el, cum aş fi făcut cu oricare alt om. N-are importanţă cine şi ce e: comunist sau agent de-al dumneavoastră... M-a rugat să-l ascund... N-am putut să-l refuz...

— N-aţi putut să-l refuzaţi! îl îngână Stirlitz. Şi, în ochii dumneavoastră, nu există nicio deosebire între un comunist şi un agent al Gestapoului...

De mânie, Stirlitz se congestionase la faţă.

— Dar dacă, din cauza acestei confuzii regretabile, din cauza concepţiilor dumneavoastră despre „omul în sine”, despre omul abstract, nişte oameni foarte concreţi ar fi trimişi la spânzurătoare, nici asta n-ar avea importanţă?!

— Ba da, asta ar avea importanţă...

— Dar dacă, printre cei dintâi, ar fi trimişi la spânzurătoare, ca să vorbesc pe şleau, sora dumneavoastră şi copiii sorei dumneavoastră, nici asta n-ar avea importanţă?

Pastorul se ridică de pe scaun şi întinse mâinile

într-un gest de groază şi oroare.

— Bine, dar asta ar fi o infamie!

— Să declari că n-are importanţă cu cine ai de-a face – cu un comunist sau un agent al Gestapoului, e o infamie şi mai mare, rosti Stirlitz tăios. E o atitudine dogmatică, în fond, deci cu atât mai blamabilă. Aşezaţi-vă şi ascultaţi-mă bine. Discuţia dumneavoastră cu agentul meu a fost imprimată pe bandă. Nu, n-am imprimat-o eu, ci chiar el. Nu ştiu unde se află acum: am primit de la el o scrisoare cel puţin ciudată... Şi oricum, banda nemaiexistând – am distrus-o eu între timp – n-o să fie crezut. De altfel, nici n-are cine să-l creadă sau să nu-l creadă, e agentul meu şi numai cu mine ţine legătura. În ce o priveşte pe sora dumneavoastră, dânsa va fi arestată de îndată ce veţi trece graniţa Elveţiei.

— Dar nici prin gând nu-mi trece să plec în Elveţia!

— Ei bine, veţi pleca... Iar ca sora dumneavoastră să fie în siguranţă, mă voi îngriji eu.

— Parcă aţi fi un demon... Ce încredere aş putea avea într-un om cu atâtea feţe?

— Altă soluţie nu aveţi, pastore, decât să vă bizuiţi pe mine. Şi vă veţi duce în Elveţia, dacă nu pentru altceva, măcar pentru a salva viaţa celor ce vă sunt dragi. Aşa este?

— Bine, mă voi duce. Ca să le salvez viaţa.

— De ce nu întrebaţi ce urmează să faceţi în Elveţia? Nu-i aşa că aţi refuza să plecaţi dacă v-aş încredinţa misiunea de a arunca în aer, să zicem, o biserică?

— Sunteţi un om inteligent şi sunt convins că v-aţi dat seama de ce sunt şi de ce nu sunt în stare...

— Exact. Spuneţi-mi, vă inspiră milă Germania?

— Germanii sunt cei care îmi inspiră milă...

— Perfect. N-aveţi impresia că încheierea neîntârziată a păcii ar fi, pentru germani, o ieşire din situaţia groaznică în care se află?

— Ar fi mai degrabă o ieşire pentru Germania...

— Asta e sofistică, pastore, pură sofistică! Nu, ar fi o soluţie fericită şi pentru germani, şi pentru Germania, şi pentru întreaga omenire. Nouă nu ne e teamă de moarte, ne-am trăit, cum se zice, traiul, ce să mai aştepte de la viaţă nişte holtei bătrâni?... Dar copiii?

— Vă ascult.

— Pe care dintre foştii dumneavoastră cunoscuţi din mişcarea pacifistă de dinainte de război i-aţi putea găsi în Elveţia?

— Dictatorii au ajuns să apeleze la pacifişti?

— Nu, dictatorii nu apelează la pacifişti. Apelează în schimb acei oameni care judecă în mod realist situaţia şi îşi dau seama că fiecare zi de război în plus nu face decât să aducă alte jertfe zadarnice.

— Hitler va fi de acord să poarte tratative?

— Hitler nu va fi de acord să poarte tratative. Alţi oameni vor fi de acord s-o facă. Dar e prematur să discutăm despre asta. Întâi, aş vrea să-mi garantaţi că veţi lua legătură acolo cu oameni care să aibă pondere în viaţa politică. Cu nişte inşi, adică, prin intermediul cărora să intraţi în relaţie cu reprezentanţii puterilor occidentale. Cine vă poate ajuta în această direcţie?

Pastorul dădu din umeri.

— Preşedintele republicii elveţiene vă convine?

— Nu. Nu e ce ne trebuie. Nu putem trata pe cale oficială. N-ar ieşi nimic din asta. Mă gândesc, de pildă, la unii reprezentanţi ai bisericii, care să se bucure de prestigiu în lume.

— Toţi reprezentanţii bisericii se bucură de prestigiu în lume, zise pastorul, dar văzându-l pe Stirlitz încruntându-se, se grăbi să adauge: Am destui prieteni în Elveţia. Ar fi neserios din partea mea să vă promit ceva, dar cred că voi izbuti să discut cu cine trebuie. De pildă, cu Brüning... E foarte stimat în Occident. Dar voi fi întrebat în numele cui vorbesc.

— În numele germanilor, răspunse Stirlitz scurt. Dacă veţi fi întrebat cine anume intenţionează să poarte tratativele, veţi întreba la rândul dumneavoastră: „Dar, din partea Occidentului, cine va purta tratativele?" De altfel, veţi primi instrucţiuni prin omul de legătură pe care-l vom fixa...

— Cum adică? întrebă pastorul, nedumerit.

Stirlitz zâmbi.

— Detaliile le vom pune la punct ulterior. Deocamdată, important este să cădem de acord în principiu.

— Dar garanţia dumneavoastră, că sora mea şi nepoţii mei nu vor nimeri la spânzurătoare, pe ce se bazează?

— V-am eliberat din închisoare?

— Da.

— Ce părere aveţi, mi-a fost uşor?

— Cred că nu.

— Ce părere aveţi, deţinând banda pe care e înregistrată discuţia dumneavoastră cu agentul provocator, unde îl faceţi pe Führer de două parale, v-aş putea sau nu expedia într-un lagăr, să faceţi cunoştinţă cu cuptorul?

— Indiscutabil.

— Iată că v-am şi răspuns la întrebarea pe care mi-aţi pus-o. Sora dumneavoastră se va afla în siguranţă. Firește, atâta timp cât vă veţi face datoria, atâta timp

cât nu veţi scăpa din vedere soarta tragică a poporului german, a copiilor, femeilor, bătrânilor...

— E o ameninţare?

— E un avertisment. Dacă nu veţi face aşa, nu voi putea nici eu să vă salvez rudele de la moarte...

— Când va trebui să plec?

— De îndată ce se va ivi necesitatea.

— Şi când se va ivi această necesitate?

— Foarte curând. Şi acum, o ultimă problemă: oricine vă va întreba despre convorbirea noastră...

— Nu voi spune nimic.

— Aş vrea să vă cred...

— Acum, care dintre noi doi riscă mai mult?

— Dumneavoastră ce credeţi?

— Cred că dumneavoastră riscaţi mai mult.

— Exact.

— Năzuinţa de a aduce poporului german pacea este sinceră?

— Da.

— Şi aţi ajuns abia acum la această năzuinţă, la dorinţa de a aduce pace omenirii?

— Cum să vă spun, zise Stirlitz, e greu să vă dau un răspuns cu totul şi cu totul cinstit, pastore. Cu cât v-aş da un răspuns mai cinstit, cu atât v-ar putea părea acesta mai mincinos.

— Concret, în ce va consta misiunea mea? Ştii, nu mă pricep să sustrag documente, să trag cu pistolul de după colţul străzii...

— Întâi, surâse Stirlitz, lucrurile astea nici nu e greu să le înveţi. Iar în al doilea rând, nici n-am să vă cer să trageţi cu pistolul. Tot ce vă voi cere va fi să faceţi uz de relaţiile dumneavoastră. Le veţi spune prietenilor dumneavoastră că Himmler, prin cutare şi cutare interpuşi ai săi – numele vi le voi comunica

altă dată – încearcă să-i ducă de nas pe aliaţi. Îi veţi lămuri că indivizii aceia, sau oricare alţii veniţi din partea lui Himmler, nu urmăresc să încheie pacea, le veţi arăta prietenilor dumneavoastră că indivizii aceia sunt nişte provocatori, că nu se bucură de autoritate şi de stimă nici măcar în rândurile SS-ului. Le veţi spune că a angaja tratative cu asemenea indivizi e nu numai stupid, dar şi ridicol... Că a negocia pacea cu SS-ul, cu Himmler, e o nebunie. Le veţi spune că tratativele trebuie purtate cu alţi oameni, şi veţi cita nume serioase, de oameni influenţi şi cu prestigiu... Dar toate acestea le vom stabili altă dată...

Înainte de plecare, Stirlitz întrebă:

— În afară de slujnică, nu mai e nimeni în casă?

— Nici slujnica nu e acasă, e plecată la ţară, la rudele ei.

— Pot să arunc o privire prin casă?

— Vă rog...

Stirlitz urcă la etaj şi privi de după perdea în stradă: aleea centrală a orăşelului era vizibilă, de aici, de la un capăt la altul. Pe toată lungimea ei, nu era nici ţipenie de om.

Patruzeci de minute mai târziu, Stirlitz sosea la barul „Mexico”: îi fixase acolo întâlnire agentului său care se ocupa de problema asigurării secretului „armei de răzbunare”. Stirlitz se gândise să-i facă o plăcere şefului Gestapoului: las’ să audieze mâine discuţia dintre el şi agent. Avea să fie un schimb interesant de idei între un nazist inteligent, funcţionar superior în serviciul de informaţii, şi un alt nazist inteligent, savant fizician: de când fusese arestat de Gestapo specialistul în fizică nucleară Runge, Stirlitz lua în acest domeniu cele mai temeinice măsuri de prevedere.

— Bună dimineaţa, Frau Kien... Cum ne mai simţim? Micuţul cum o duce?

— Mulţumesc, domnule... De câtva timp, a început şi el să ţipe din când în când, aşa că m-am liniştit. Mi-a fost teamă că, din cauza contuziei mele, i s-au dereglat coardele vocale. Medicii l-au examinat şi se pare că n-are nimic.

— Ei, slavă Domnului! Bieţii copii... Câte suferinţe nu le e dat să îndure, abia veniţi pe lume... Ce vremuri îngrozitoare trăim! Vă aduc veşti...

— Bune?

— În ziua de azi, toate veştile sunt proaste, dar în ce vă priveşte, sunt mai degrabă bune decât proaste.

— Vă mulţumesc, răspunse Käth. N-o să uit niciodată cât de bun aţi fost cu mine.

— Spuneţi-mi, capul vă mai doare?

— Mi-e mai bine parcă. În orice caz, ameţelile au dispărut şi nu mai am stările acelea de epuizare, ca de leşin.

— Acelea fuseseră urmările comoţiei cerebrale.

— Da. Dacă n-aş fi avut coama asta pe cap, băieţelul n-ar mai fi venit pe lume... Ea a fost cea care a atenuat izbitura grinzii de oţel...

— De ce spuneţi „coama”?... Aveţi un păr nemaipomenit de bogat şi de frumos... L-am admirat şi la prima vizită... Folosiţi, nu-i aşa, nişte şampoane speciale?

— Da. Ne trimitea unchiul din Suedia vopsele de păr iraniene şi şampoane americane.

Noaptea trecută, Käth, trecându-şi prin minte, rând pe rând, întrebările pe care i le pusese „domnul de la societatea de asigurări” înţelesese totul. Hotărî să expună loviturilor punctele cele mai bine apărate.

Versiunea cu unchiul din Stockholm era sigură şi verificată. În legătură cu valiza, pregăti câteva versiuni diferite. Îşi dădea seama că dintr-acolo venea primejdia cea mai mare. De fiecare dată când încerca să răspundă la întrebarea: cât de convingătoare erau versiunile în legătură cu valiza, o durere surdă îi încleşta tâmplele. Îşi propuse să ocolească problema astăzi, dacă „agentul de asigurări” va reveni asupra ei, prefăcându-se că îi e rău. Hotărî să tatoneze metodele „agentului de asigurări”. Povestea cu unchiul din Suedia era mai mult sau mai puţin inofensivă. Ei bine, va recurge la ea şi, prin ea, se vor verifica reciproc. Principalul era s-o aducă ea cea dintâi pe tapet...

— Apropo, unchiul dumneavoastră are telefon la Stockholm?

— Zău că nu ştiu. Soţul meu nu i-a telefonat niciodată...

Käth tot nu credea că Erwin nu mai trăieşte. Pur şi simplu, nu putea să creadă. După prima criză de nervi, când izbucnise în nişte hohote de plâns năprasnice, bătrâna infirmieră îi spusese:

— Nu trebuie să te pierzi cu firea, drăguţo... Tot aşa s-a întâmplat şi cu fiul meu. Toţi îl socoteam mort, iar el se afla la spital. A rămas fără un picior, dar e acasă, la armată nu l-au mai luat, aşa că nu-l mai paşte niciun pericol...

Käth fu cât pe ce să-i transmită lui Stirlitz un bilet prin infirmieră, ca să-l roage să se intereseze ce este cu Erwin, dar îşi dădu seama numaidecât că ar fi fost din parte-i o gravă imprudenţă; totuşi, într-un fel sau altul, trebuia să ia legătura cu Stirlitz. Îşi impuse să nu se gândească la ce e mai rău, ci la modul cum să ia legătura cu Stirlitz; acesta, apoi, îl va găsi negreşit

pe Erwin într-unul din spitale. Şi toate se vor aranja, micuţul se va plimba cu Erwin prin Moscova, după ce coşmarul ăsta va lua sfârşit şi va fi primăvară, va fi tot timpul primăvară sau un început de toamnă cu zile călduicele, cu funigei aurii plutind prin văzduh, cu mesteceni cu frunzişul galben-galben, înalţi, străvezii...

— Societatea noastră, continuă bărbatul, vă va ajuta să obţineţi o convorbire telefonică cu unchiul, de îndată ce medicii vă vor permite să vă ridicaţi din pat. Suedia e ţară neutră, oamenii au acolo de toate, aşa că e de datoria lui să vă ajute. I-l veţi da pe băieţel la receptor, să-l audă cum ţipă – nu se poate să nu se înduioşeze... Şi acum, încă ceva. Am aranjat cu conducerea societăţii să vă fie achitată prima indemnizaţie zilele acestea, chiar înainte de verificarea generală a primei de asigurare. Dar avem nevoie de numele a doi garanţi.

— A cui?

— A doi oameni care să garanteze pentru dumneavoastră... iertaţi-mă, eu nu sunt decât un simplu funcţionar – a doi oameni care să vă ateste probitatea... Încă o dată vă rog să nu mă înţelegeţi greşit...

— Dar cine e dispus să dea o asemenea garanţie?

— N-aveţi prieteni?

— Prieteni care să garanteze pentru noi? Nu. Asemenea prieteni nu avem...

— Bine... Dar nici cunoscuţi nu aveţi? Nişte oameni care, pur şi simplu, să confirme că l-au cunoscut pe soţul dumneavoastră...

— Că îl cunosc, îl corectă Käth.

— Vreţi să spuneţi că trăieşte?

— Da.

— Şi unde se află? A trecut pe aici?

Käth clătină din cap.

— Nu. Dar e cu siguranţă într-un spital. Am credinţa că este viu...

— Eu l-am căutat...

— Prin toate spitalele?

— Da.

— Şi prin cele militare?

— Ce vă face să credeţi că ar fi putut ajunge într-un spital militar?

— El e invalid de război... Fost ofiţer... Şi-a pierdut cunoştinţa şi s-ar fi putut foarte uşor să fie dus la un spital militar...

— Acum sunt cu totul liniştit în ce vă priveşte, zâmbi omul. Observ că aveţi mintea limpede şi că mergeţi spre vindecare văzând cu ochii. În curând va trebui să vă daţi jos din pat: băieţelul trebuie scos la aer. În zilele noastre, aerul curat este cel mai bun medicament. Până una-alta, numiţi-mi, vă rog, câteva din cunoştinţele soţului dumneavoastră. Voi încerca până mâine să-i conving pe oamenii aceştia să vă devină garanţi.

Lui Käth îi vâjâiau tâmplele. La fiecare nouă întrebare ce i se punea, le simţea vâjâindu-i şi mai tare. De fapt, vâjâit era puţin spus, simţea ca şi cum un baros de fier ar izbi-o în moalele capului. Îşi dădea însă seama prea bine că dacă şi acum continua să nu răspundă, după ce se eschivase de la toate întrebările concrete, era pierdută. Îşi trecu prin minte casele de pe strada lor, oprindu-se în special la cele distruse. Erwin îi repara din când în când picupul generalului în retragere Nusch. Exact. Generalul locuia la Ransdorf, pe malul lacului. Ei bine, n-are decât să-i ceară referinţe generalului.

— Aţi putea sta de vorbă, domnule, cu generalul în retragere Fritz Nusch. Locuieşte la Ransdorf, pe malul lacului. Generalul e o veche cunoştinţă a soţului meu. Mă rog la bunul Dumnezeu ca generalul să se arate la fel de binevoitor faţă de noi ca şi până acum...

— Fritz Nusch, repetă agentul, însemnându-şi numele în carneţel, la Ransdorf. Nu ştiţi pe ce stradă?

— Nu, nu ştiu.

— La biroul de evidenţă a populaţiei s-ar putea întâmpla să nu-i găsesc adresa...

— Dar e un om bătrân... Nu mai e de mult combatant... Are peste optzeci de ani.

— L-o mai fi ţinând capul?

— Cum aţi spus?

— Nu, nimic... Mă întrebam numai dacă nu s-a senilizat cumva... Dacă ar fi după mine, i-aş izola pe toţi oamenii trecuţi de şaptezeci de ani în zone speciale, ca să nu ne mai încurce pe noi, ăştialalţi. Tot răul în lumea asta de la bătrâni se trage!

— Cum puteţi să spuneţi aşa ceva, domnule!... Generalul e un om atât de cumsecade...

— Să zicem... Şi la cine v-aţi mai gândit?

„S-o numesc pe Frau Korn? se întrebă Käth. Ar fi periculos. Deşi n-am fost în casa ei decât pentru câte un week-end, aveam cu noi valiza. S-ar putea s-o recunoască după fotografie. Păcat, ar fi fost foarte potrivită: soţul ei este maior SS...”

— Încercaţi s-o găsiţi pe Frau Eichelbrenner. Locuieşte la Potsdam, pe strada Morii, casa e proprietatea ei.

— Mulţumesc. Adresa asta e ceva mai precisă. Am să mă străduiesc, Frau Kien, să-i conving pe oamenii aceştia să vă fie garanţi. Da, şi încă o chestiune... Portarul imobilului dumneavoastră a identificat,

printre valizele găsite, două care vă aparţin. Mâine dimineaţă, le vom deschide aceste valize: îmi veţi putea indica pe loc ce anume obiecte nu vă sunt necesare, ca să le vând şi să vă procur rufărie pentru bebeluş.

„E clar, îşi spuse Käth. Pentru asta a şi venit. Încearcă să mă determine să caut să iau legătura, încă astăzi, cu vreunul dintre prieteni...”

— Vă mulţumesc foarte mult, zise ea cu glas tare. Dumnezeu vă va răsplăti pentru bunătatea pe care mi-o arătaţi. O faptă bună găseşte întotdeauna răsplată în faţa lui Dumnezeu...

— Sunteţi luterană?

— Nu, în familia mea suntem toţi protestanţi.

— Eu sunt luteran... Dar important nu este de care biserică ţinem: principalul este să-l păstrăm pe Dumnezeu în suflet... Şi o ultimă chestiune...

Agentul îi întinse lui Käth o foaie de hârtie.

— Iscăliţi cererea asta, ca să vă putem achita de îndată o parte din prima de asigurare. Aici, vă rog. Mulţumesc. Vă doresc însănătoşire grabnică. Sărutaţi-l din partea mea pe flăcăuaşul dumneavoastră...

Agentul o chemă pe infirmieră în biroul medicului de gardă şi o preveni:

— Imediat ce-o să te roage să dai un telefon sau să transmiţi vreun bilet, mă suni acasă ori la serviciu, ai înţeles? La orice oră. La orice oră, repetă el. Iar dacă vine cineva s-o viziteze, anunţi numaidecât la numărul ăsta – îi dădu un număr de telefon – cei de aici sunt la trei minute distanţă de spital. Îl reţineţi pe vizitator, cu orice preţ, indiferent sub ce pretext, până la venirea lor!

Ieşind întâmplător pe coridor, Stirlitz văzu doi inşi

cărând valiza lui Erwin. Ar fi recunoscut-o dintr-o mie: în ea se afla aparatul de emisie.

Cu un aer distrat, fără să grăbească pasul, Stirlitz se luă după cei doi, care, sporovăind veseli, intrară, cu valiză cu tot, în biroul Sturmbannführerului Rolf.

Fireşte, Stirlitz n-avea de unde să ştie că la laborator fuseseră descoperite pe valiză amprentele digitale ale lui Käth, şi nu numai pe capac, ci şi pe scala de acord a aparatului şi pe căştile de ebonită...

După ce îi văzu pe cei doi agenţi intrând la anchetatorul Rolf, Stirlitz stătu în cumpănă câteva clipe: să intre în biroul Sturmbannführerului chiar atunci, sau să mai aştepte. În starea aceea de tensiune vecină cu panica, nu reuşi să-şi facă un plan de acţiune şi, bizuindu-se mai mult pe instinct, ciocăni scurt în uşa biroului lui Rolf. Intră, fără să aştepte răspunsul.

— Ce faci, te pregăteşti de evacuare? întrebă el râzând.

Nu pregătise această frază, îi venise în minte spontan, dar se pare alta mai bună n-ar fi putut găsi, nici dacă ar fi chibzuit câteva ore.

— Nu, răspunse Rolf, e un radioemiţător.

— A!... Faci colecţie? Şi proprietarul unde e?

— Proprietara. Proprietarul, pe cât se pare, s-a curăţat. În schimb, proprietara se află într-o rezervă de spital, unde-şi alăptează noul-născut.

— Noul-născut?

— Da. Şi în plus, ticăloasa e cu capul în bandaje.

— Şi ce-ai de gând să faci cu o femeie bolnavă? Doar n-ai s-o poţi ancheta în starea în care se află...

— Ba, după părerea mea, tocmai starea în care se află o să ne uşureze ancheta. Că dacă ne tot moşmondim, n-ajungem la niciun rezultat... Mai prost

e că idiotul de agent de la secţie i-a arătat fotografia cu valizele găsite după bombardament, printre care era şi asta. Imaginează-ţi, a întrebat-o dacă nu recunoaşte cumva printre ele nişte lucruri de-ale ei... Noroc că ticăloasa n-o să poată fugi: i-e pruncul acolo, iar în sala copiilor nu se poate intra... N-o cred în stare să fugă lăsându-şi copilul în voia soartei... Deşi, dacă te gândeşti, dracu' ştie... Am hotărât s-o aduc astăzi aici.

— Şi bine faci, îl aprobă Stirlitz. Aţi luat măsuri să fie supravegheată? Nu e exclus să încerce să ia contact cu vreunul din complici...

— Da, infirmiera e de-a noastră, iar pe portar l-am înlocuit cu un om de-al nostru.

— În cazul ăsta, ce rost are s-o aduci aici? Poţi să strici tot jocul. Dar dacă se hotărăşte să-şi caute legătura?

— Tocmai de asta şi stau la îndoială. Pe de altă parte, mă tem să nu-şi revină. Îi ştii pe ruşii ăştia – e bine să-i iei din pripă, să le pui mâna-n gât cât sunt încă năuciţi de lovitură...

— Ce te face să crezi că e rusoaică?

— Păi, de aici a şi pornit toată tărăşenia. Când era în durerile facerii, s-a apucat să zbiere pe ruseşte.

— Unde e?

— La „Charité". Aşa că nu ne-ar lua decât vreo zece minute s-o aducem aici.

Stirlitz îşi întinse mădularele şi căscă. Îndreptându-se spre uşă, zise:

— Ad-o mai repede... Deşi, ştiu eu, ai putea da peste cap toată operaţia... Ar fi o distracţie clasa-ntâi dacă ea ar începe să-şi caute legătura. Crezi că n-o caută acum oamenii lor prin toate spitalele?

— Versiunea asta n-am elaborat-o încă până la

capăt...

— Ţi-o cedez cu plăcere... Aş zice să mai meditezi asupra ei. Am plecat... Îţi urez succes!

Ajungând în dreptul uşii, Stirlitz întoarse capul: cazul e interesant. Foarte interesant. Dar vezi să nu-ţi compromiţi şansele acţionând cu prea mare grabă. Şi te-aş sfătui să nu raportezi şefilor celor mari: în loc să te felicite, o să te pună într-o viteză de-o să blestemi ceasul când ai prins-o pe rusoaică...

Cu mâna pe clanţă, Stirlitz se plesni cu palma peste frunte.

— M-am sclerozat de tot, zău aşa! râse el. Am uitat că am venit la dumneata ca să-mi dai un somnifer: toată lumea ştie că ai nişte somnifere suedeze grozave...

În memoria unui om, ultima frază e cea care rămâne – pentru Stirlitz aceasta era o axiomă. Dacă e important modul cum provoci o discuţie, şi mai important, ba chiar o adevărată artă, e felul în care îi pui capăt. Acum, reflectă Stirlitz, dacă va fi întrebat cine şi în ce scop a fost pe la dânsul, Rolf, fără doar şi poate, va răspunde că l-a vizitat Stirlitz ca să-i ceară un somnifer suedez. Rolf, care avea un unchi farmacist, aproviziona jumătate din direcţie cu somnifere...

...După vizita făcută lui Rolf, Stirlitz urma acum să joace un alt rol, acela de om furios la culme. Urcă la etaj şi se anunţă la Schellenberg. Intrând în cabinetul acestuia, izbucni încă din prag:

— Brigadeführer, mă întreb dacă n-ar trebui să vă aduc la cunoştinţă că sunt bolnav – căci sunt bolnav într-adevăr! – şi vă cer aprobarea să plec pentru zece zile într-un sanatoriu, fiindcă altfel nu mai rezist...

Adresându-se în aceşti termeni şefului serviciului

de informaţii, Stirlitz era palid la faţă, aproape livid. Şi asta nu numai din pricină că se hotăra soarta lui Käth şi, în consecinţă, şi propria lui poartă. Îşi dădea seama prea bine ce o aştepta pe Käth aici: după patru ore de interogatoriu, una din brute îi va pune noului-născut pistolul în ceafă, atrăgându-i atenţia mamei că, dacă nu va vorbi, copilul va fi împuşcat sub ochii ei. Era o metodă destul de răsuflată de-a tătucului Müller: până acum, nu fusese împuşcat niciun copil, în sediul Gestapoului, cu un glonţ tras în ceafă. Nu din milă, mila n-avea, bineînţeles, niciun amestec – oamenii lui Müller erau capabili de fărădelegi şi mai mari; dar ei ştiau foarte bine că, asistând la o asemenea barbarie, mama respectivă şi-ar pierde minţile şi întreaga operaţie ar fi compromisă. Dar, ca metodă de intimidare, era fără greş.

Era palid, ba chiar livid la faţă nu pentru că ar fi fost conştient de ce-l aşteaptă în cazul că radiotelegrafista ar vorbi şi l-ar trăda şi pe el. Explicaţia era mult mai simplă: ştia să-şi subordoneze în întregime corpul cerinţelor spiritului, aducându-le la armonie perfectă şi realizând expresii întotdeauna veridice, performanţă de care nu sunt capabili decât marii actori. Într-adevăr, un lucrător cu vocaţie al serviciului de informaţii e îndeaproape înrudit cu un actor sau un scriitor: ca şi aceştia, trăieşte şi el într-o lume a sa proprie şi după legile unui adevăr de asemenea al său propriu. Numai că, dacă un actor joacă fals într-un rol, tot ce riscă este să fie bombardat cu ouă clocite; dacă un scriitor scrie o carte în care adevărul vieţii şi logica sunt în suferinţă, tot ce-l aşteaptă e să fie luat în tărbacă de critici; pe când un lucrător al serviciului de informaţii plăteşte cea mai mică greşeală cu viaţa.

— Ce s-a întâmplat? se miră Schellenberg. Ce e cu dumneata?

— Vă rog să vă păstraţi cumpătul, dar vă aduc la cunoştinţă că am ajuns cu toţii la cheremul camaradului Müller... Ieri, urmărirea aceea idioată de pe Friedrichstrasse; astăzi, una şi mai şi: dumnealor o descoperă pe radiotelegrafista rusoaică, ştiţi, aceea care a lucrat, după cât se pare, cu rezultate extrem de bune. Eu vânez de opt luni postul acesta de emisie şi prin nu ştiu ce întâmplare, cazul începe pe mâinile lui Rolf, care se pricepe la Funkspiel, la războiul undelor, cât mă pricep eu în lesbianism.

Schellenberg întinse, fără să mai stea pe gânduri, mâna spre telefon.

— Nu cred că e cazul, îl opri Stirlitz. Nu realizaţi nimic. O să începă iarăşi fricţiunile dintre serviciul de informaţii şi cei de contrainformaţii. N-are niciun sens. Daţi-mi dezlegarea să mă duc chiar acum la rusoaica aceea, s-o aduc la noi şi să-i iau eu măcar primul interogatoriu. S-ar putea să mă înşel, dar sunt convins că îl voi lua mai bine decât Rolf. Pe urmă, n-are decât s-o ia el în primire – credeţi-mă, nu fac din asta o chestie de ambiţie, dar vreau să fie făcută treaba cum trebuie.

— Bine, du-te, zise Schellenberg, dar eu tot am să-i telefonez Reichsführerului.

— Mai bine treceţi personal pe la dânsul, spuse Stirlitz. Nu prea îmi place povestea asta.

— Du-te, repetă Schellenberg, şi rezolvă cazul. Pe urmă, ne ocupăm de pastor. Vom avea nevoie de dânsul foarte curând.

— Nici în două nu pot să mă împart...

— Ba poţi foarte bine. Un agent al unui serviciu de informaţii ori cedează din prima clipă, ori nu cedează

de fel. E o excepţie rarisimă când un asemenea om se dezumflă ca urmare a „tehnicii speciale” aplicate de bandiţii lui Müller. Îţi vor ajunge câteva ore ca să te lămureşti care-i situaţia. Dacă femeia tace, pasează-i-o lui Müller, las’ să-şi bată el capul cu ea. Dacă se hotărăşte să vorbească, înregistrăm cazul la activul nostru şi-i dăm peste nas bavarezului.

Aşa îl numea Schellenberg, în momentele sale de iritare, pe unul din oamenii pe care-i detesta cel mai mult – şeful Gestapoului.

În camera de gardă, Stirlitz prezentă insigna de SS-ist şi trecu în rezerva în care era internată Käth. Văzându-l, Käth făcu ochii mari; în clipa următoare, ochii i se umplură de lacrimi. Întinse mâinile spre dânsul, dar Stirlitz, care se temea de prezenţa aparatelor de înregistrare – cele două orificii pentru ventilaţie din perete dădeau puternic de bănuit – se grăbi să i se adreseze, împiedicând-o să comită vreo imprudenţă:

— Frau Kien, pregătiţi-vă să mă urmaţi. Aţi pierdut partida, iar un agent al serviciului de informaţii trebuie să ştie să piardă cu demnitate. Presupun că veţi încerca să negaţi faptele, dar asta ar fi o prostie. Am interceptat nu mai puţin de patruzeci de radiograme cifrate. Vi se vor aduce acum hainele şi veţi veni cu mine. Dacă vă hotărâţi să colaboraţi cu noi, vă garantez viaţa, şi dumneavoastră, şi copilului. Dacă vă încăpăţânaţi, se-nţelege că nu vă mai pot garanta nimic.

Stirlitz aşteptă până ce infirmiera îi aduse lui Käth taiorul, pantofii şi paltonul. Käth, intrând în joc, zise:

— Nu vreţi să ieşiţi din salon până ce mă îmbrac?

— Nu! răspunse Stirlitz. Prefer să mă întorc cu

spatele şi să continuu să vă vorbesc; dumneavoastră, între timp, pregătiţi-vă răspunsurile.

— N-am ce răspunsuri să pregătesc, replică Käth. N-am ce să vă răspund. Sper că această neînţelegere se va lămuri foarte repede. Soţul meu este ofiţer, invalid de război...

Oricât ar părea de ciudat, orice alt sentiment în afară de bucurie pierise din sufletul lui Käth. Acum când avea înaintea ei un tovarăş de luptă, simţea că – indiferent prin ce încercări îi mai era dat să treacă – de cea mai îngrozitoare dintre toate: singurătatea, se izbăvise...

— Încetaţi să mai jucaţi teatru! o întrerupse Stirlitz. Aparatul de radioemisie e în mâinile noastre, la fel şi radiogramele, pe care le-am descifrat de mult: inutil să tăgăduiţi, probele sunt zdrobitoare. Acum, nu vă cerem decât un lucru: să acceptaţi să lucraţi pentru noi. Şi vă sfătuiesc – continuă el întorcându-se cu faţa, dându-i a înţelege şi din priviri, din mimica feţei, foarte palidă în momentul acela, din gesturi, că ce îi spune acum e de maximă importanţă, că trebuie să reţină fiecare cuvânt – vă sfătuiesc să-mi acceptaţi propunerea! Asta înseamnă, în primul rând, să ne spuneţi tot ce ştiţi, chiar dacă nu ştiţi mare lucru, iar în al doilea rând, să începeţi de îndată adică în următoarele două-trei zile, să lucraţi pentru noi...

Stirlitz îşi dădea seama că în maşină nu-i va putea comunica nimic: din moment ce îi puseseră sub urmărire automobilul (putea să susţină Müller mult şi bine că fusese o confuzie...), nu era de fel exclus să-i fi montat în „Horch” şi un aparat de fonoînregistrare. Aşa că instrucţiunile esenţiale nu i le putea da decât în timp ce vor străbate coridorul. Totuşi, şi din cele ce avea să-i spună aici, în rezervă, Käth putea înţelege

destule. Pentru a străbate coridorul – estimase Stirlitz încă la venire – nu aveau la dispoziţie decât cel mult două minute.

Infirmiera aduse copilul şi anunţă:

— Copilul e gata...

Stirlitz simţi strângându-i-se inima: nu atât din cauză că fărâma aceea de om avea să plece acum la Gestapo, la închisoare, în necunoscut, cât pentru faptul că infirmiera, mamă şi ea poate, un om, oricum, putuse rosti cu atâta nepăsare inumana frază: „Copilul e gata...”

— O să vă fie greu să duceţi copilul, zise infirmiera, îl duc eu până la maşină.

— Nu-i nevoie, interveni Stirlitz. Puteţi pleca. Frau Kien o să ducă copilul singură. Verificaţi mai bine ca pe coridoare să nu se găsească alţi bolnavi.

Infirmiera ieşi. Stirlitz deschise uşa, lăsând-o pe Käth să treacă înainte. Porni alături de ea, ţinând-o de braţ şi ajutând-o să ducă copilul. Apoi, dându-şi seama că îi tremură mâinile, îi luă copilul din braţe.

— Ascultă-mă, fetiţo, începu el, şoptit, strângând ţigara între buze, Gestapoul ştie totul...

— Aruncă ţigara, o să-i intre copilului fum în ochi, îl rugă Käth.

— Nu se poate, răspunse Stirlitz. Nu durează decât un minut. Şi apoi, nu-i ăsta lucrul cel mai îngrozitor care vi se poate întâmpla... Ascultă-mă cu atenţie. Vor încerca să te facă să transmiţi alor noştri informaţii trucate... Tocmeşte-te, cere garanţii, cere să-ţi fie lăsat copilul... Prefă-te că cedezi cu greu, şi numai din cauza copilului: discuţiile noastre s-ar putea să fie înregistrate, aşa încât, în biroul meu, joacă-ţi rolul cu precizie. Nu cunoşti cifrul, radiogramele noastre n-au fost descifrate. Erwin a

fost cel care le cifra, tu n-ai fost decât radiotelegrafistă. De rest mă ocup eu. Vei spune că Erwin se întâlnea cu rezidentul în Kantstrasse şi la Ransdorf. Cu cine anume, nu ştii. Vei spune că pe Erwin îl vizita din când în când un domn din Ministerul de Externe. În maşină, am să-ţi arăt fotografia lui. Asta-i tot. E clar?

„Domnul de la Externe” era un consilier din direcţia pentru ţările din răsărit, Heinz Korner. Murise cu o săptămână în urmă într-un accident de maşină. Era o pistă falsă. Mergând pe ea, Gestapoul avea să piardă, cu siguranţă, zece-cincisprezece zile. Iar acum, chiar şi o singură zi era preţioasă...

Cinci ore mai târziu, Rolf îi raporta lui Müller că radiotelegrafista sovietică dispăruse din clinica „Charité”. Müller se făcu foc. Peste alte două ore, îi telefonă Schellenberg, care îi spuse:

— Bună seara, amice... Stirlitz ne-a făcut un cadou: a adus-o pe rusoaica aceea, radiotelegrafista, care a şi acceptat între timp să lucreze pentru noi. Reichsführerul l-a felicitat personal pentru acest succes.

Stirlitz ştia prea bine că cifrul nu fusese descoperit. Nici n-ar fi avut cum să fie, întrucât era cifrul său personal, iar Gestapoul nu-i dăduse de urmă. Radiogramele ce îi erau transmise lui, lui Stirlitz, de la Centru, aveau altă cheie, pe care radiotelegrafistul respectiv nu era nevoie s-o cunoască: era obligat s-o cunoască omul care cifra sau descifra mesajele, dar acesta era mut, îngropat fiind sub ruinele clădirii în care locuise.

Acum, aflându-se în cabinetul lui Schellenberg şi ascultându-l pe acesta pălăvrăgind vesel la telefon cu

Müller, Stirlitz se întreba pentru a suta oară: avusese el dreptul moral s-o aducă aici, în locul acesta sinistru, pe tovarăşa sa de luptă, Katenka Kozlova, alias Käth Kien, Inge, Enrike... Fără doar şi poate că ar fi putut s-o urce în maşină şi, făcând uz de insigna sa specială atunci când era cazul, s-o ducă la Babelsberg, iar ulterior să-i găsească o locuinţă şi să-i procure alte acte. Dar asta ar fi însemnat ca, salvând viaţa lui Käth, să condamne la cădere operaţiunea pe care Centrul, adică armata sovietică, o planificase şi care era menită să înrâurească destinul Europei. Stirlitz îşi dădea seama prea bine că, dacă ar fi răpit-o pe Käth din spital, întregul aparat al Gestapoului ar fi fost pus în mişcare. Îşi mai dădea seama şi că, chiar dacă evadarea izbutea, urmele pe care inevitabil avea să le lase – insigna poliţiei secrete, maşina, semnalmentele lui, nu puteau să nu ducă spre el. Deci ar fi fost nevoit şi el să treacă în clandestinitate, ceea ce ar fi echivalat cu căderea. În acelaşi timp, oricât de paradoxal ar părea, Käth, locuind într-o casă oarecare, oricât de sigură în aparenţă, risca mai mult decât dacă, acceptând să lucreze pentru Gestapo, ar fi fost găzduită într-una din locuinţele conspirative ale acestuia. Aici, agenţii străini recrutaţi de Gestapo şi care se declarau de acord să lucreze împotriva patriei lor, se bucurau de un tratament mai mult decât mulţumitor. Stirlitz ştia că mizează totul pe o carte. Vedea că războiul se apropie de deznodământ şi îşi dădea seama că, atunci când îşi vor simţi sfârşitul, călăii lui Müller se vor deda la bestialităţi şi-i vor extermina pe toţi cei pe care îi ţineau în temniţele lor. De aceea îi şi spusese lui Käth să pună din capul locului o condiţie: întrucât pe ea n-o mai leagă nimic de Rusia, să i se garanteze că, orice s-ar întâmpla, nu

va începăpea în mâinile foştilor săi şefi. Era o variantă de rezervă, pentru cazul când Käth ar fi fost totuşi predată Gestapoului. Dacă ar fi fost sigur că o va putea păstra până la capăt în preajma sa, Stirlitz nu şi-ar mai fi făcut griji şi nu şi-ar mai fi pus chinuitoarea întrebare: procedase sau nu bine cu ea? Ar fi instalat-o într-o casă conspirativă destinată agenţilor radiotelegrafişti, sub paza SS-ului, iar la momentul oportun ar fi făcut în aşa fel încât Käth, împreună cu copilul, să dispară şi nimeni să nu le mai dea de urmă. În ciuda situaţiei tragice de pe fronturi, cu tot numărul imens al refugiaţilor ce invadaseră centrul ţării, Gestapoul continua să lucreze la fel de precis şi de eficient: fiecare al doilea om furniza Gestapoului informaţii despre vecinul său, care, la rândul său, făcea acelaşi lucru în legătură cu dânsul. Numai un naiv, numai un om care n-avea nici cea mai vagă idee despre metodele poliţiei secrete germane putea crede că s-ar putea cineva strecura prin apa ceea mâloasă...

Müller studiase timp de trei ceasuri încheiate materialele primei anchete la care fusese supusă rusoaica. Confruntase, printre altele, înregistrarea prezentată de Stirlitz cu banda magnetofonului montat în secret chiar în masa de lucru a Standartenfühferului SS von Stirlitz.

Răspunsurile rusoaicei coincideau întru totul. Întrebările Standartenführerului erau înregistrate cursiv, dar difereau întrucâtva de felul cum le formulase radiotelegrafistei rusoaice.

— Orice s-ar zice, grozav lucrează Stirlitz ăsta! comentă Müller adresându-se lui Rolf. Ia ascultă ce deştept a prelucrat-o!

Şi, după ce derulă banda, puse în funcţiune magnetofonul. Glasul lui Stirlitz se făcu auzit în difuzor:

— N-am să insist asupra unui adevăr atât de elementar ca acela că arestarea dumitale aici înseamnă, implicit, condamnarea dumitale la Moscova. Un om care a încăput în mâinile Gestapoului trebuie să moară. Cel care a fost eliberat de Gestapo este, evident, un trădător, nu poate fi decât un trădător. De acord? Asta-i una la mână. N-am să-ţi cer numele agenţilor rămaşi în libertate – asta are prea puţină importanţă: căutând să-ţi dea de urmă, vor cădea inevitabil în mâinile mele. Asta-i a doua la mână. Îţi dai seama că, în calitate de om şi de ofiţer al Reichului, nu pot să nu încerc un sentiment de compătimire faţă de situaţia dumitale: înţeleg ce va fi în sufletul dumitale de mamă, dacă îţi va fi luat pruncul şi dat la azil. Copilul şi-ar pierde pentru totdeauna mama. Te rog să nu mă înţelegi greşit, nu vreau să te ameninţ; dar chiar dacă aş dori să te scutesc de această suferinţă, n-aş putea-o face – am şi eu şefii mei, cărora le e uşor să ordone, ei nu te-au văzut la faţă nici pe dumneata, nici pe copil... Eu nu pot să nu execut un ordin: sunt soldat, iar ţara mea e în război cu ţara dumitale. Şi, în sfârşit, a patra la mână: nu demult, ne-au parvenit copiile câtorva filme de-ale voastre, turnate la Alma-Ata de nişte cineaşti din Moscova. În filmele acestea, noi, nemţii, suntem prezentaţi ca nişte neghiobi, iar statul nostru, aşa cum e organizat, ca o casă de nebuni. Dacă aşa stau lucrurile în realitate, atunci cum îţi explici că am ajuns la porţile Kremlinului şi pe Volga? Nişte idioţi n-ar fi fost în stare...

...Aici, Stirlitz îi făcu lui Käth cu ochiul. Bineînţeles,

Müller nu putea să-l vadă. Käth înţelese şi replică:

— Da, dar acum Armata Roşie e cea care se află la porţile Berlinului!

— E adevărat. Când diviziile noastre se aflau lângă Moscova, voi nu v-aţi pierdut încrederea că, într-o zi, veţi ajunge la Berlin. Aşa şi noi, suntem convinşi acum ca în curând ne vom întoarce la Moscova. Dar să lăsăm discuţia asta deşartă. Ce vreau să-ţi spun este că oamenii noştri de la cifru nu sunt de fel nişte proşti şi v-am descoperit de mult cifrul, aşa că treaba dumitale, de radiotelegrafist, o poate face şi un om de-al nostru...

Stirlitz îi făcu din nou cu ochiul lui Käth, care interveni:

— Radiotelegrafistul vostru nu-mi cunoaşte particularităţile de transmisie, pe care, în schimb, Centrul le cunoaşte foarte bine.

— E adevărat. Dar mesajele dumitale le avem înregistrate şi pe bandă, aşa că omul nostru poate uşor să-ţi deprindă particularităţile de transmisie. Putem să-l punem pe el să lucreze în locul dumitale. În felul acesta, vei fi definitiv compromisă. Nu vei găsi iertare în patrie, o ştii la fel de bine ca şi mine, ba chiar mai bine.

Stirlitz îi făcu din nou semn, din cap, dar Käth, care îşi strângea la piept copilul care dormea, rămase tăcută.

— Dacă te vei dovedi rezonabilă, îţi promit să-ţi procur un alibi infailibil faţă de şefii dumitale.

— Asta nu e posibil, răspunse Käth, fără să mai aştepte semnul lui Stirlitz.

— Te înşeli. E perfect posibil. Arestarea dumitale nu va fi consemnată în niciun act care să rămână în arhiva noastră. Te voi instala în locuinţa unor buni

prieteni de-ai mei, unde o va duce bine şi fetiţa...

— E băiat, nu fetiţă...

— Scuză-mă... Ulterior, când ai să te întorci în patrie, ai să spui că, după moartea soţului, te-a căutat cineva care cunoştea parola...

— Dar nu cunosc eu parola...

— O cunoşti dumneata foarte bine, repetă Stirlitz stăruitor, ştiu eu că o cunoşti, dar nu ţi-o cer, toate astea sunt fleacuri – hai să facem pe romanticii... Prin urmare, vei spune că omul care ţi-a dat parola te-a dus în locuinţa respectivă şi tot el îţi încredinţa mesajele cifrate pe care dumneata le transmiteai Centrului. Iată şi alibiul! La teatru şi în filme, agenţilor serviciilor de informaţii se obişnuieşte să li se acorde timp de gândire. Eu nu-ţi acord timp de gândire, ci te întreb chiar acum: da sau nu?

Un lung moment de tăcere.

...Müller se întoarse spre Rolf şi comentă:

— O singură mică gafă: a încurcat sexul copilului; l-a transformat pe băieţaş în fetiţă... în rest, e o execuţie de virtuoz.

— ...Da, răspunse Käth încet, mai degrabă în şoaptă.

— Nu aud, zise Stirlitz.

— Da, repetă Käth. Da! Da! Da!

— Aşa, acum e bine, râse Stirlitz. Şi fără accese de isterie!.. Ştiai ce te poate aştepta, atunci când ai acceptat să lucrezi împotriva noastră.

— Da, am de pus o condiţie, spuse Käth.

— Să auzim.

— Soţul meu fiind mort, iar eu, acum, arestată, orice legătură a mea cu patria s-a rupt. Voi lucra pentru dumneavoastră numai în cazul în care îmi garantaţi că nu voi cădea niciodată în mâinile foştilor

mei şefi...

Deodată, Käth, care, într-o clipă, se făcuse albă ca varul, se porni să alunece încet de pe scaun. Stirlitz abia apucă să sară la ea şi să-i ia copilul din braţe. Chemă ofiţerul de serviciu şi-i spuse:

— Deţinuta să fie internată în infirmeria închisorii. Ia măsuri să fie tratată cât se poate de bine... A avut o mică criză nervoasă, o să-i treacă...

Stirlitz îi spuse lui Schellenberg:

— Am da dovadă pur şi simplu de prostie şi de o uşurinţă de neiertat, dacă am scăpa-o din mână! Mai ales acum, când ne pregătim să-l lansăm în acţiune pe pastor. Ar fi foarte bine dacă ne-am asigura sprijinul Reichsführerului.

— Am să încerc, răspunse Schellenberg. Dar ce pretext să-i prezentăm?

— Pretexte s-ar găsi destule, dădu Stirlitz din umeri.

— Să le strecurăm englezilor, prin Portugalia, anumite informaţii trucate, iar apoi să pompăm spre Moscova altele, absolut contrare: i-am zăpăci şi pe unii, şi pe alţii, spuse Schellenberg pe gânduri. Ce zici?

— Ar fi destul de riscant... Dar merită să încercăm.

— Bine, lasă, o să ne mai gândim. Te felicit pentru succesul repurtat, Stirlitz! I-am mai retezat din nas lui Müller, ceea ce e bine, foarte bine!

Stirlitz considera drept sarcină primordială a sa stabilirea volumului de lucrări întreprinse de nazişti în domeniul cercetărilor nucleare. Acestea erau problemele pe care îşi propusese, cu precădere, să le elucideze până la capăt. Dar, cu luciditatea care-l

caracteriza, îşi dădea seama că misiunea depăşea puterile unui singur om, fie el şi cu stea în frunte.

Tocmai de aceea, Stirlitz resimţea acut lipsa legăturii cu Centrul. Unii ar fi, poate, înclinaţi să taxeze o asemenea stare de spirit la un agent al serviciului de informaţii drept lipsă de iniţiativă, teamă de răspundere, neputinţă de a gândi independent, indecizie... În realitate, ea dovedea, pe de o parte, un înalt nivel profesional, iar pe de alta, o temeinică pregătire ideologică. Un adevărat conspirator îşi dă seama că, rupt de legătura cu Centrul are toate şansele să-şi irosească timpul în zadar şi să se expună unor riscuri inutile, întrucât e foarte posibil ca misiunea pe care şi-o trasează singur să fi şi fost rezolvată între timp într-un alt punct pe glob, de către altcineva. Departe de ţara sa şi nefiind îndrumat de către Centru, unui agent îi este imposibil să aprecieze, cât de cât cu exactitate, în ce măsură este eficientă activitatea sa.

În anii petrecuţi în străinătate, Stirlitz se deprinsese să surprindă chiar şi cele mai fine nuanţe din radiogramele cifrate pe care le primea de la Centru.

Acum, după ce atacul său frontal asupra lui Bormann, din nu se ştie ce motive, eşuase, Stirlitz simţea mai mult ca oricând nevoia să ia contact cu Moscova. Spera să primească ajutor: unul sau două nume, una sau două adrese de oameni care, să nu fie, să zicem, în legătură directă sau indirectă cu Bormann, dar măcar s-o cunoască, mai mult sau mai puţin îndeaproape, pe nepoata vărului de-al doilea al cumnatului bucătarului acestuia...

Stirlitz pufni în râs: lanţul de rubedenii i se păruse plin de haz!

„Dacă tărăgănez lucrurile, sunt pierdut, reflectă el.

Nu-l pot lăsa pe pastor să plece la Berna până nu-l trec dincolo pe Pleischner. Iar să-l trec pe Pleischner, n-are niciun sens, până ce nu găsesc acces la Bormann. Să aştept să-mi fie trimis un radiotelegrafist de la Centru, ar însemna să pierd pe puţin o lună. Or, în condiţiile actuale, nu-mi pot permite să aştept o lună: după toate probabilităţile, succesul sau eşecul acţiunii se va decide în câteva zile sau cel mult în câteva săptămâni."

„De ce n-a venit Bormann la întâlnire? medită Stirlitz în continuare. Prima explicaţie ar fi ca n-a primit scrisoarea, care ar fi putut să fie interceptată de oamenii lui Himmler. Dar nu-mi vine să cred..." Izbutise să introducă scrisoarea în curierul secret destinat personal lui Bormann, de unde nimeni n-ar fi putut-o sustrage fără grave riscuri, mai ales că el o strecurase în mapa specială după ce aceasta fusese verificată de agentul serviciului secret afectat pe lângă secretariatul Reichsführerului. Cu toate acestea, Stirlitz nu excludea nici această posibilitate. Reanalizând apoi textul scrisorii expediate, Stirlitz notă câteva greşeli esenţiale pe care le comisese. Era o trăsătură înnăscută a sa aceea de a analiza în mai multe rânduri orice acţiune întreprinsă, orice discuţie mai importantă purtată; departe de a intra în panică la constatarea retroactivă a unor erori, ori, dimpotrivă, de a-şi spune: „nu-i nimic, poate că am noroc şi nu se observă..." căuta pe loc o soluţie pentru a îndrepta ce se mai putea îndrepta. În felul acesta ieşise din multe situaţii grele. Pentru el personal, scrisoarea trimisă lui Bormann nu prezenta niciun risc: o dactilografiase la maşina de scris din biroul de expediţie în timpul unui atac aerian, aşa încât nu existau indicii care să conducă spre el.

Adevărul este, reflectă el, că pentru un ins cu poziţia lui Bormann, scrisoarea cuprindea mult prea multe asigurări de loialitate faţă de nazism şi prea puţine fapte şi propuneri concrete. Psihologic vorbind, un om de stat se deosebeşte fundamental, într-un stat totalitar, de cei plasaţi mai jos pe scara ierarhică. Răspunderea uriaşă pentru hotărârile pe care le ia, practic, în afara oricărui control, îl determină pe un om de stat de talia lui Bormann să accepte să discute cu un subaltern numai în cazul când acesta îi comunică fapte cu totul ieşite din comun şi care să prezinte importanţă pe plan statal. Pe de altă parte însă, continuă să reflecteze Stirlitz, după cum stăteau lucrurile, Bormann era interesat de orice material, chiar minor, capabil să-l compromită cât de cât pe Himmler. Stirlitz cunoştea originile acestei lupte dintre Himmler şi Bormann. Ceea ce nu-şi putea explica era de ce continua ea chiar şi acum, şi încă cu o furie crescândă. În sfârşit, Stirlitz nu excludea nici posibilitatea ca Bormann să fi fost pur şi simplu reţinut şi să nu se fi putut prezenta la întâlnire. De altfel, Stirlitz ştia că Bormann nu răspunsese decât în două sau trei rânduri la asemenea propuneri: aflase asta din rapoartele asupra convorbirilor telefonice interceptate. Şi cu siguranţă, era solicitat, zilnic, de cel puţin douăzeci sau treizeci de inşi aflaţi pe trepte din cele mai înalte în aparatul de partid şi cel militar.

„Am procedat absolut naiv, de la început şi până la sfârşit, conchise Stirlitz. Am jucat nu numai la întâmplare, ci, şi mai rău, împotriva regulilor şi deprinderilor partenerului... Aş mai putea îndrepta lucrurile? În principiu, da, dar nu văd cum aş putea-o face concret...”

Se porni să urle sirena: obişnuita alarmă aeriană.

Stirlitz se uită la ceas: zece seara. Cerul fusese, la asfinţit, roşu-sângeriu, cu nuanţe albăstrii. Însemna că avea să se lase ger. „O să-mi vatăme trandafirii, îşi zise Stirlitz, ridicându-se de la birou. I-am răsădit cam prea devreme, dar cine şi-ar fi închipuit că o să mai fie geruri atât de târziu către primăvară!”

Bombele cădeau din ce în ce mai aproape.

„La dracu’! se hotărî Stirlitz. Cobor în adăpost. E foarte posibil că urmăresc să lichideze chiar clădirea faimoasei mele instituţii... Ar fi o nerozie să dau tocmai acum ortul popii.”

Ieşi din birou şi se îndreptă, pe coridorul pustiu, spre scara ce ducea în adăpost. În dreptul uşii centralei pentru legăturile telefonice directe, se opri. În prima clipă, nu înţelese nici el de ce se oprise, apoi se lămuri: în broasca uşii, pe dinafară, se afla cheia.

Stirlitz se încruntă; privi în jur, alene: coridorul era pustiu – toată lumea se dusese în adăpost. Împinse uşa cu umărul. Uşa nu se deschise. Răsuci cheia în broască. În încăpere, lumina electrică era stinsă, deşi ferestrele erau acoperite de storuri groase de camuflaj. Stirlitz dibui cu mâna pe perete, găsi comutatorul şi aprinse lumina. Două telefoane mari, albe, se distingeau, de la prima vedere, dintre celelalte: firele directe cu Bunkerul Führerului şi cu birourile lui Bormann, Goebbels şi Keitel.

Stirlitz scoase capul pe uşă şi se uită pe coridor: ca şi adineaori, nu era nimeni. Geamurile zăngăneau – acum, bombele cădeau în imediata apropiere. Se întrebă, preţ de o secundă, dacă să încuie uşa sau nu. N-o încuie.

Se apropie de unul din cele două aparate albe şi formă numărul 12.00.54.

— La telefon Bormann, răsună în receptor o voce

gravă şi puternică.

— Aţi primit scrisoarea mea? întrebă Stirlitz, schimbându-şi glasul.

— Cu cine vorbesc?

— Trebuia să primiţi o scrisoare adresată dumneavoastră personal. De la un membru de partid devotat.

— Da. Bună seara. Unde eşti? A, da... înţeleg. Numărul maşinii mele...

— Îl cunosc, îl întrerupse Stirlitz. Cine va fi la volan?

— Ce importanţă are?

— Are, credeţi-mă. Unul din şoferii dumneavoastră este...

— Ştiu, îl întrerupse Bormann.

Se înţelegeau perfect: Bormann îşi dăduse seama că interlocutorul lui ştie că îi sunt interceptate toate convorbirile telefonice, ceea ce dovedea că omul cu care avea de-a face cunoştea înaltele secrete ale Reichului. Stirlitz, la rândul său, constată că Bormann îl înţelege chiar şi din frânturi de frază. Jocul îi reuşise, aşadar!

— Am să te aştept la locul cunoscut. Mâine, la orele pe care le vei indica dumneata.

— Un moment, spuse Stirlitz. Scădeţi din orele indicate anterior două ore şi jumătate şi apropiaţi data cu o zi.

— Heil Hitler! făcu Bormann şi puse receptorul în furcă.

— — . . — — . . 11

Peste o jumătate de oră, Stirlitz văzu lângă muzeul de ştiinţe naturale un „Meibach” blindat. Trecu cu paşi rari prin dreptul maşinii. Pe bancheta din spate, îl recunoscu pe Bormann. Asigurându-se că nu e urmărit Stirlitz reveni şi, deschizând portiera, zise:

— Parteigenosse Bormann, vă rămân îndatorat pentru încrederea pe care mi-o arătaţi...

Bormann îi strânse mâna în tăcere, scrutându-i chipul.

— Dă-i drumul! se adresă el şoferului. Ia-o spre Wansee.

După care, ridică geamul despărţitor dintre salonul maşinii şi cabina şoferului.

— Unde te-am mai văzut? întrebă el, continuând să se uite atent la Stirlitz. Ia scoate-ţi camuflajul!...

Stirlitz îşi aşează ochelarii pe genunchi şi ridică puţin pălăria.

— Sunt absolut sigur că te-am mai văzut undeva, repetă Bormann.

— E adevărat, răspunse Stirlitz. Când mi s-a înmânat Crucea, mi-aţi spus că semăn mai degrabă cu un profesor de matematici, decât cu un spion...

— Acum, în schimb, arăţi exact ca un spion şi nicidecum ca un profesor, glumi Bormann. Ei, ia spune-mi despre ce e vorba...

Telefonul care făcea legătura între biroul lui Bormann şi serviciul de siguranţă al Reichului rămase

mut întreaga noapte. Dimineaţa, când benzile cu convorbirile interceptate ajunseră pe biroul lui Himmler, acesta, după ce la început se înfurie cumplit, se simţi cuprins de spaimă. Trimise după Müller, căruia îi ordonă să încerce – dar cu prudenţă – să afle cine anume vorbise, în cursul nopţii, de la centrala de legături telefonice directe a guvernului, cu cartierul general al N.S.D.A.P.-ului.

Müller nu reuşi să afle, în cursul întregii zile nimic precis. Abia spre seară, intră în posesia amprentelor digitale pe care necunoscutul care îi telefonase lui Bormann le lăsase pe receptorul telefonului. Nu mică îi fu surprinderea văzând că, din datele cartotecii, reieşea că aceleaşi amprente fuseseră puse în evidenţă, cu câteva zile în urmă, de către Gestapo, pe aparatul de emisie al radiotelegrafistei rusoaice.

Şoferul lui Bormann, care, având dezlegarea şefului său, refuzase cândva să devină informator al SS-ului, fu arestat pe când se întorcea acasă de la serviciu. Timp de trei ore, nu spuse nimic, stăruind să vorbească cu Bormann. După ce anchetatorii îi aplicară metodele clasice de intimidare, recunoscu că, noaptea trecută, în maşină urcase, alături de Bormann, un ins necunoscut. Ce anume discutase acesta cu şeful său, nu putea spune, deoarece cei doi se aflaseră îndărătul geamului gros, incasabil, rezistent chiar şi la gloanţe, care desparte cabina sa de salonul maşinii. Dădu totuşi câteva semnalmente ale omului care urcase în maşină. Preciză că necunoscutul purta pălăria trasă mult pe ochi, că avea ochelari cu ramă groasă de bagă şi nişte mustăţi cărunte. I se arătară peste două sute de fotografii, printre care şi cea a lui Stirlitz. Dar, în fotografie,

acesta era fără ochelari şi mustaţă – o mustaţă se lipeşte uşor şi tot atât de uşor poate fi şi scoasă... – şi, în afară de asta, pozele erau vechi de cinci ani. Iar în cinci ani de război oamenii se schimbă foarte mult la înfăţişare; devin chiar de nerecunoscut...

Himmler, după ce ascultă raportul lui Müller, se arătă de acord cu propunerea acestuia de a fi luate – în secret – amprentele digitale ale tuturor colaboratorilor săi.

Müller mai propuse şi lichidarea şoferului lui Bormann, dar în aşa fel ca să se creeze aparenţa unei morţi accidentale: de pildă, să fie călcat de un automobil pe stradă, nu departe de casă. Himmler fu cât pe ce să-şi dea aprobarea pentru această acţiune a cărei necesitate era evidentă, dar apoi se răzgândi – începuse să nu mai aibă încredere în nimeni, inclusiv în Müller...

— De aspectul acesta al chestiunii ocupă-te dumneata personal, spuse el. Mă gândesc, de altfel, dacă n-ar fi cazul să-i dăm drumul, ce zici? fentă el, cunoscând dinainte răspunsul lui Müller.

— Absolut imposibil, omul a fost cam mult solicitat în timpul cercetărilor...

Tocmai un asemenea răspuns şi aşteptase Reichsführerul.

— În cazul acesta, nu ştiu ce să zic, se strâmbă el. Şoferul e un om cinstit, iar noi nu pedepsim oamenii cinstiţi... Găseşti dumneata singur o soluţie...

Müller ieşi din cabinetul lui Himmler fierbând de furie: înţelesese că Reichsführerul, temându-se de Bormann, îl expune pe el, Müller, loviturii acestuia. „Nu, aşa ceva nu înghit, hotărî el, dacă-i aşa, am să-mi fac şi eu jocul! Las' să rămână în viaţă şoferul. Voi avea un atu în plus la momentul oportun..."

Himmler îl convocă pe Otto Skorzeny[24].

— Trebuie să pun mâna pe arhiva lui Bormann, spuse el. Înţelegi ce îţi cer, Skorzeny?

— Înţeleg.

— Asta-i o treabă mai grea decât răpirea Ducelui.

— Cred şi eu!

— Şi crezi c-ai s-o scoţi la capăt?

— Nu ştiu.

— Skorzeny, acesta nu-i un răspuns care să mă satisfacă. Zilele acestea, Bormann va începe să-şi evacueze arhiva. Trebuie să afli unde o duce şi sub paza cui se va efectua transportul. Schellenberg o să te ajute, în secret, sub formă de indicaţii generale.

— Am înţeles, Reichsführer.

După ce îi raportă lui Schellenberg despre felul cum se gândise să organizeze expedierea peste graniţă a pastorului Schlag, von Stirlitz plecă cu expresul de noapte către frontiera cu Elveţia, unde urma să asigure „canalul de trecere”. Era de acord cu Schellenberg că trimiţându-l pe pastor în străinătate în mod deschis, în jurul acţiunii proiectate se putea crea o publicitate nedorită. Întreaga operaţie se efectua peste capul Gestapoului. Dacă acesta ar fi aflat că e trecut peste graniţă un om în legătură cu care există materiale compromiţătoare şi care fusese eliberat ilegal din detenţie, în urma unei simple dispoziţii a lui Schellenberg, era mai mult ca sigur că,

[24] Otto Skorzeny (n. 12 iunie 1908, Viena, Austro-Ungaria – d. 5 iulie 1975, Madrid, Spania) a fost Obersturmbannführer în Waffen-SS, în al Doilea Război Mondial, cunoscut mai bine pentru acţiunile sale ca lider de *commando*.

deşi probabil l-ar fi lăsat să ajungă în Elveţia, acolo, ar fi fost filat îndeaproape de la primii paşi, ceea ce nu putea să nu ducă de râpă „*operaţiunea de acoperire*”, aşa cum fusese ea concepută. Cât priveşte „*demascarea*” lui Schlag, odată misiunea sa îndeplinită, aceasta urma s-o facă conform planului lui Schellenberg, Stirlitz însuşi.

În zilele din urmă, Stirlitz, cu acordul lui Schellenberg, îi pregătise pastorului „candidaţi” pentru rolul de complotişti: după părerea lui, aceştia trebuiau recrutaţi din cadrul ministerului de externe şi al statului-major al Luftwaffei, pe care o patrona Göring. Din personalul acestor instituţii, el se opri asupra unor oameni notorii pentru râvna cu care slujeau şi despre care ştia că sunt informatori ai Gestapoului. Lui Schellenberg îi plăcu mai ales faptul că lista era compusă exclusiv din oameni ai Gestapoului.

— Asta-i perfect, mai ales în perspectivă, spuse el.

Stirlitz îl privi întrebător.

— În felul acesta, îl lămuri Schellenberg, îi vom compromite în Occident pe toţi cei ce vor căuta să stabilească contacte în vederea încheierii păcii făcând abstracţie de noi. Se ştie doar că aliaţii delimitează foarte precis Gestapoul de departamentul nostru.

„Uite că la asta nu m-am gândit, recunoscu Stirlitz în sinea lui. Bravo, nu se poate spune că nu-şi cunoaşte meseria şi că nu ştie să privească înainte cu agerime. Mulţumesc pentru lecţie, Schellenberg! Deşi ar mai fi de văzut: dacă occidentalii au într-adevăr pe cineva trimis să tatoneze terenul, înseamnă că sunt dispuşi să bată palma chiar şi cu dracul, nu numai cu alde Müller.”

Expresul acela de noapte se deosebea de toate

celelalte trenuri germane prin confortul său de dinainte de război: în compartimente, scârţâiau curele de piele veritabilă, nu din erzaţ; scrumierele şi suporturile de alamă ale lămpilor electrice luceau lună, de frecate ce erau, încât te-ai fi putut crede într-o cabină de transatlantic; însoţitorii de vagoane le serveau călătorilor cafele. Cu trenul acesta călătoreau acum, de fapt, pe coridorul dintre ţările Scandinave şi Elveţia, numai diplomaţi.

Stirlitz avea locul Nr. 74. Locul Nr. 56 din vagonul următor îl ocupa un profesor din Suedia, palid-vineţiu, bolnav parcă de ciroză şi purtând un nume scandinav lung şi dificil de pronunţat. Ei erau singurii pasageri ai celor două vagoane internaţionale, dacă nu-l puneau la socoteală pe un general ce se întorcea pe frontul italian după ce îşi vindecase rana în patrie. Generalul întredeschise uşa compartimentului lui Stirlitz, adresându-i-se:

— Sunteţi german?

— Din păcate, răspunse Stirlitz,

Avea latitudinea să glumească; avea pentru asta dezlegarea conducerii. Actul de provocare implică gluma, chiar cât mai maliţioasă. În caz că interlocutorul denunţa, avea acoperire – dezlegarea din partea conducerii. Iar dacă acesta nu denunţa, îl putea avea în vedere pentru o eventuală colaborare... La timpul său, de altfel, problema fusese analizată în cadrul Gestapoului: ce e de preferat să fie curmate energic, din capul locului, discuţiile „nedemne”, ori să fie lăsat omul să-şi dea arama pe faţă? O parte dintre S.D.-işti opinaseră că e bine să i se închidă fără şovăire gura clevetitorului: frica e cel mai sigur mijloc profilactic. Alţii însă, printre care şi Stirlitz, susţineau că trebuie provocate discuţii pe teme dintre cele mai

spinoase ori de câte ori se iveşte prilejul.

— De ce „*din păcate*”? se interesă generalul.

— Pentru că măgarii ăştia nu vor să-mi aducă a doua cafea. Cafeaua veritabilă e servită prompt numai celor care au în buzunar un paşaport străin.

— Zău? Pe mine văd că m-au servit cu cafea. Am şi coniac. Doriţi să beţi?

— Mulţumesc. Am şi eu coniac.

— În schimb, probabil că nu aveţi slănină.

— Ba da, am şi slănină.

— Înseamnă că sugem de la aceeaşi ţâţă, zise generalul uitându-se la proviziile pe care le scotea Stirlitz din servietă. Ce grad aveţi?

— Sunt diplomat. Consilier la direcţia a treia din ministerul de externe.

— Aha! Faceţi parte dintre indivizii pe care îi blestemă toată lumea, remarcă generalul, aşezându-se în fotoliul fixat în nişa de lângă micul lavabou. Voi, numai voi sunteţi vinovaţi de toate!

— De ce?

— Pentru că voi trageţi sforile în politica externă, pentru că ne-aţi adus în situaţia să purtăm război pe două fronturi, Pros’t!

— Prosit! Observ că sunteţi originar din Mecklenburg.

— Da. Cum v-aţi dat seama?

— După „pros’t”. Dumneavoastră, cei din nord, faceţi economie la vocale.

Generalul râse.

— Aşa este, zise el. Spuneţi-mi, nu v-am văzut cumva ieri la ministerul aviaţiei?

Stirlitz se încordă tot: într-adevăr, în ajun, îl adusese cu maşina la ministerul aviaţiei pe pastorul Schlag, pentru „a pune la punct” contactele acestuia

cu oamenii din anturajul lui Göring aflaţi pe lista „complotiştilor”. În eventualitatea că operaţiunea reuşea şi, la sesizarea lui Schellenberg, aveau să fie puşi sub acuzare oamenii Gestapoului, era necesar ca, atunci când se va purcede la anchetarea „complotului”, să fie regăsite urmele pastorului şi la ministerul aviaţiei, şi la Luftwaffe, şi la ministerul de externe... La ministerul aviaţiei, pastorul ceruse – nu înainte de a se fi legitimat – unele informaţii privind persoana consilierului Walter Schmiedekropfe; la ministerul de externe, lăsase o scrisoare care trebuia să-i fie remisă doctorului Kleist, cel dintâi care tatonase terenul, la Stockholm, în vederea unor tratative cu Occidentul.

„Nu, îşi spuse Stirlitz, turnând coniac în pahare, generalul ăsta n-avea cum să mă vadă. Cât am stat în maşină să-l aştept pe pastor, n-a trecut nimeni pe lângă mine. Şi e puţin probabil ca Müller să-mi «ataşeze» un general: nu intră în deprinderile lui, n-are destulă imaginaţie pentru aşa ceva!”

— Nu, n-am fost pe acolo, răspunse el. Dar fizionomia mea are o proprietate ciudată: tuturora li se pare că m-au mai văzut undeva nu demult...

— Aveţi o înfăţişare stereotipă, căzu de acord generalul. Semănaţi cu foarte multă lume.

— Asta-i bine sau rău?

— Pentru un copoi, probabil că e bine, dar pentru un diplomat e mai degrabă rău. Un diplomat trebuie să posede o fizionomie care să rămână întipărită în memorie.

— Dar un militar?

— Militarul, în zilele noastre, trebuie să aibă picioare rezistente.

— Dar capul?

— Ce mai contează capul? Alţii gândesc pentru el, el doar execută. Importante sunt picioarele. Ca s-o poată lua la sănătoasa la timp.

— Nu vă e teamă să vorbiţi în felul acesta cu un ins necunoscut?

— Păi, tot nu-mi ştiţi numele...

— N-ar fi greu să-l aflu, cu atât mai mult, cu cât fizionomia dumneavoastră îţi rămâne întipărită în memorie...

— Da? Drace, şi eu care am crezut întotdeauna că am o înfăţişare standard!... Oricum, până ce scrieţi denunţul, până ce va fi găsit şi un al doilea martor, trece timp şi totul se duce dracului! În boxa acuzaţilor o să ne pună ceilalţi, nu ai noştri. În frunte cu voi ăştia, diplomaţii.

— Voi aţi incendiat, aţi distrus, aţi ucis, iar de judecat, noi să fim judecaţi?

— Noi n-am făcut decât să executăm nişte ordine. De incendiat, a incendiat SS-ul. Noi am purtat război, atâta tot.

— Nu cumva aţi inventat nişte metode speciale de a purta războiul fără să incendiaţi şi fără să omorâţi oameni?

— Războiul, orice s-ar zice, e un lucru necesar. Bineînţeles, nu unul ca ăsta, idiot. Asta e opera unui diletant care a ajuns la ideea că se poate câştiga un război fără să înveţi strategia la academie, ci doar aşa, prin intuiţie. A ajuns la ideea că numai el iubeşte marea Germanie, pe când noi ceilalţi, toţi, nu ne gândim decât cum să facem s-o vindem perciunaţilor de cazaci bolşevici...

Stirlitz izbucni în râs.

— Cazaci perciunaţi, zău că nu ştiu să existe!

— O-o! din partea ruşilor te poţi aştepta la orice. Ca

şi din partea americanilor, de altfel. Cu aceştia din urmă mă războiesc de un an încheiat. Pe neghiobii ăştia o să-i ducă la pierzanie însăşi tehnica lor: ei îşi închipuie că un război se poate câştiga numai prin bombardamente. Pros't!

— Prosit...

— O să-şi tot sporească potenţialul tehnic, până ce-or să se înece în el. Tehnica, asta o să-i roadă, ca rugina. Or să ajungă la concluzia că ei pot orice. Şi ruşii cred acelaşi lucru, dar pentru că sunt sălbatici şi nişte calici. Pe când pe americani bogăţia îi face să gândească aşa. De aceea şi sunt necesare războaiele...

— Nu văd legătura, remarcă Stirlitz. În teza dumneavoastră, e ceva care nu ţine, care o face să se destrame.

— Nu se destramă nimic! Statele sunt ca şi oamenii. Le repugnă inerţia. Frontierele le sufocă. Statele, ca şi oamenii, au nevoie de mişcare – asta-i o axiomă. Or, mişcarea înseamnă război. Dacă însă voi, diplomaţi afurisiţi, o să vă apucaţi să pescuiţi în apă tulbure, o să fiţi nimiciţi toţi, până la unul!

— Şi noi am executat nişte ordine. Şi noi suntem soldaţi, ca şi voi... Soldaţi ai Führerului.

— Ia, nu va mai fandosiţi! Soldaţi ai Führerului, îl îngână el pe Stirlitz. Un pârlit de caporal care a şterpelit nişte cizme de general...

— Mă tem să mai discut cu dumneavoastră, generale...

— Nu minţiţi! Acum, toată Germania vorbeşte ca mine... Sau, în orice caz, gândeşte ca mine.

— Dar băieţandrii din Hitlerjugend[25]? Şi ei gândesc

[25] Hitlerjugend, este o expresie germană care se traduce „Tineretul hitlerist". HJ a fost organizația nazistă de tineret

la fel, ei care înfruntă cu pieptul descoperit tancurile ruseşti? Ei, care mor cu cuvintele „Heil Hitler” pe buze...

— Fanatismul n-o să ducă niciodată la o victorie adevărată. Până la urmă, pe oameni îi oboseşte fanatismul. După un timp, fanatismul se diluează amestecându-se cu felul de a gândi, de a se purta al celor învinşi. Fanatismul nu poate dobândi decât o victorie momentană. Epuizându-se prin el însuşi, până la urmă o pierde din mână... Pros’t!

— Prosit... Dacă-i aşa, de ce nu vă răzvrătiţi divizia...

— Corpul de armată...

— Cu atât mai mult. De ce nu vă predaţi inamicului, împreună cu corpul dumneavoastră de armată?

— Dar familia? Dar fanaticii pe care-i am în statul-major? Dar laşii, cărora le vine mai lesne să se bată îmbătându-se cu credinţa într-o victorie imaginară, decât să se lase internaţi în lagărele aliaţilor?...

— N-aveţi decât să daţi un ordin...

— Poţi să le ordoni oamenilor tăi să meargă la moarte... Nu le poţi ordona să trăiască, predându-se inamicului. Niciun regulament, al nici unei armate din lume, nu prevede un asemenea ordin...

— Dar dacă, să zicem, veţi primi un asemenea ordin...

— De la cine? De la descreieratul acela? Ăsta ne

---

a Partidului Muncitoresc German Naţional-Socialist, NSDAP (partidul nazist). HJ a existat între 1922 și 1945. HJ a avut o factură paramilitară şi, ca atare, a fost a doua organizaţie nazistă ca vechime, fondată la un an după înfiinţarea organizaţiei paramilitare naziste pentru adulţi, Sturmabteilung („SA”).

trage după el în mormânt pe toţi: sigur, te îngrozeşte ideea morţii, când e să mori de unul singur, pe când în grup, zău aşa, e un lucru aproape plăcut, îţi arde chiar să şi glumeşti pe socoteala morţii...

— Să zicem că ordinul l-ar da Keitel...

— Cine? Păi, ăsta gândeşte cu şezutul! Ăsta-i conţopist, nu militar.

— Să admitem. Dar comandantul-şef al dumneavoastră, din Italia...

— Kesselring? N-o să facă niciodată aşa ceva...

— De ce?

— Pentru că a făcut parte prea mulţi ani din statul-major al lui Göring. Cine lucrează în subordinea directă a unui grangur politic pierde în mod obligatoriu simţul iniţiativei. Poate deveni, dacă vreţi, un om abil, subtil chiar, dar în nicio împrejurare nu va accepta să ia o hotărâre de capul lui. Înainte de a face un asemenea pas, se va duce să-l consulte pe vier...

— Pe cine?

— Pe vier, repetă generalul cu obstinaţie. Pe Göring.

— Sunteţi sigur că Kesselring nu poate fi convins să ia o asemenea hotărâre fără încuviinţarea lui Göring?

— Dacă n-aş fi sigur, nu mi-aş răci gura.

— Aşadar, nu vedeţi nicio perspectivă...

— Ba da, văd o perspectivă... Aceea a iminentei prăbuşiri... A noastră, a tuturor... Credeţi-mă, nici nu-i aşa de înfricoşător, când ştii că te prăbuşeşti cu toată lumea. Dar prăbuşirea noastră va fi atât de cumplită, încât amintirea ei va zdrobi inimile multor generaţii de germani...

Pe neaşteptate, generalul se porni să plângă. Faţa îi rămăsese împietrită, niciun muşchi nu se clintise pe

ea, în schimb lacrimile îi curgeau şiroaie de-a lungul obrajilor. Plângea, dar glasul îi sună ferm, când încheie.

— Acesta este legământul pe care ar trebui să li-l lăsăm urmaşilor: blestemată fie orice formă de democraţie în Germania! Fiindcă democraţia, în ţara noastră, nu poate avea decât o singură consecinţă: dictatura micilor negustori. Cu cât ne bucurăm de mai multe libertăţi, cu atât jinduim mai avan după SS, după poliţie secretă, după lagăre de concentrare şi teroare. Numai sub oblăduirea lor ne simţim în siguranţă. Ele te scutesc, nu-i aşa, de obligaţia de a avea un punct de vedere al tău cu privire la destinul patriei, te scutesc de răspundere – ridici braţul ca să-l aclami pe individul care se ocupă de toate astea în locul tău, strigi „Heil Hitler” şi cu asta, basta, îţi simţi conştiinţa împăcată...

În tot cursul nopţii, profesorul suedez, cu numele acela scandinav lung şi greu de pronunţat nu contenise o clipă să scrie... Se ghemuise într-un colţ al compartimentului, căutând o poziţie cât mai bună pentru scris: la joantele şinelor, trenul se zdruncina puternic...

În gara de frontieră, Stirlitz coborî pe peron. Generalul, trecând pe lângă el, lăsă privirea în pământ şi îşi ridică braţul pentru clasicul salut al partidului.

— Heil Hitler! rosti el cu glas răsunător.

— Heil Hitler! răspunse Stirlitz. Vă urez să vă zdrobiţi duşmanii, până la unul...

Generalul îl privi speriat: pesemne că aseară, înainte de a intra în compartimentul lui Stirlitz,

apucase să tragă binişor la măsea.

— Mulţumesc, răspunse el la fel de răsunător, dorind probabil să-l audă însoţitorul de vagon. Le frângem noi gâtul, nu vă temeţi!

— Nu mă îndoiesc nicio clipă, spuse Stirlitz, care îşi urmă apoi plimbarea de-a lungul peronului.

În cele două vagoane nu rămase decât profesorul suedez, care pleca dincolo de graniţă, în Elveţia neutră şi liberă, într-o lume a păcii şi liniştei. Stirlitz nu urma să se întâlnească cu nimeni în gara aceea de frontieră, totuşi el se plimbă pe peron până ce luă sfârşit controlul grăniceresc şi cel vamal. În sfârşit, trenul se puse încet în mişcare, şi Stirlitz îl petrecu cu privirea pe profesorul suedez, care îşi lipise faţa de geam...

Suedezul nu era altcineva decât profesorul Pleischner, fratele tovarăşului de luptă al lui Stirlitz, eroul antifascist german Hugo Pleischner. Pleca la Berna purtând un mesaj destinat Moscovei: raportul de activitate al lui Stirlitz, cu informaţii despre planul lui Schellenberg, despre implicarea în joc a lui Bormann, despre căderea lui Käth. Totodată, Stirlitz cerea să i se trimită un om de legătură, menţionând când, unde şi cum să fie stabilit contactul.

Stirlitz oftă uşurat când trenul se pierdu din vedere. Se îndreptă apoi spre sediul secţiei locale de grăniceri, unde urma să obţină maşina care să-l ducă la un post de frontieră din munţi; prin punctul acela avea să treacă în curând în Elveţia, „ilegal”, pastorul Schlag.

„Reichsführerului SS Heinrich Himmler.

Strict confidenţial. A se preda numai personal, în

mână.
Întocmită într-un singur exemplar.

Reichsführer,

Ieri noapte, am trecut la transpunerea în practică a operaţiunii «Adevărul». În prealabil, m-am documentat asupra configuraţiei terenului (drumuri, relief etc.). Am renunţat să mă informez mai îndeaproape asupra traseului convoiului şi a numelor şoferilor desemnaţi să transporte arhiva Reichsleiterului Bormann, pentru a nu trezi suspiciuni în rândurile oamenilor însărcinaţi cu paza.

Acţiunea a fost concepută să se desfăşoare pe cât posibil, fără zgomot. Schimbul de focuri n-a putut fi însă evitat. Oamenii mei, îmbrăcaţi în civil, au plasat de-a curmezişul şoselei un camion, blocând-o. Coloana care transporta arhiva Reichsleiterului n-a oprit însă şi a deschis focul, din mers, asupra camionului şi a celor trei oameni care se aflau în el. Maşina din frunte, care avea misiunea să asigure paza convoiului, a izbit camionul nostru şi l-a răsturnat în şanţul şoselei, degajând astfel drumul. Din prima maşină, au sărit cinci inşi, care au urcat în automobilul următor, şi coloana şi-a continuat drumul. Mi-am dat seama că în fiecare camion se află minimum cinci sau şase oameni înarmaţi cu pistoale automate. Am constatat ulterior că nu erau soldaţi sau ofiţeri, ci funcţionari ai organizaţiei locale a N.S.D.A.P., mobilizaţi în aceeaşi noapte pentru asigurarea transportului arhivei. Bormann personal le ordonase să tragă fără somaţie în oricine s-ar apropia de maşini la mai puţin de douăzeci de metri.

Am fost nevoiţi să schimbăm tactica. Am ordonat

unei părţi din oamenii mei să plece înainte, pe acelaşi itinerariu, dar pe un drum paralel, până la întretăierea şoselei cu calea ferată; acolo, cantonierul de la barieră a fost înlăturat, locul lui luându-l unul din oamenii mei, cu consemnul să coboare bariera la apropierea convoiului. Eu şi restul oamenilor mei, după ce am fragmentat în două părţi coloana care transporta arhiva (în acest scop, am incendiat, cu un Faustpatron, cel de-al patrusprezecelea camion, numărând de la capul coloanei), am rămas pe loc. Din păcate, a fost nevoie să facem uz de arme: cei din paza convoiului, deşi le-am cerut să se predea, s-au apărat până la ultimul cartuş. Primele treisprezece camioane ale coloanei au ajuns la barieră în acelaşi timp cu maşinile noastre, dar, din păcate, nu înainte de sosirea a zece tancuri aparţinând corpului 24 de armată, chemate în ajutor între timp. Oamenii mei au fost nevoiţi să bată în retragere, pentru a se evita ca vreunul dintre ei, ucis în timpul schimbului de focuri, să fie identificat şi astfel acţiunea să fie deconspirată. Camioanele pe care am reuşit să punem mâna le-am incendiat. Sacii şi lăzile de zinc capturate au fost transbordate în mai multe camioane blindate şi transportate la aerodrom. Ca măsură de prevedere, şoferii de la volanul blindatelor au fost lichidaţi, după sosirea la destinaţie, de către grupa noastră de şoc.

Heil Hitler!

Al dumneavoastră, SKORZENY.”

Agenta pe care Schellenberg izbutise s-o introducă în locuinţa lui Dulles din Elveţia ca femeie de serviciu anunţă Berlinul că „stăpânul” ei fusese vizitat de

curând de un prelat venit din altă ţară (numele acestuia nu izbutise să-l afle) şi că între cei doi avusese loc o convorbire pe care ea o reproducea aproape textual.

— Omenirea îl va blestema pe Hitler, ar fi spus Dulles în timp ce-şi umplea tacticos pipa, nu atât pentru cuptoarele de la Majdanek şi Auschwitz... Dar invazia germană, oricât ar părea de paradoxal, a determinat dezvoltarea, fără precedent prin proporţiile ei, a Rusiei. Fără voia lor, nemţii au dezvăluit de ce potenţial uriaş dispune regimul sovietic. Nicicând de-a lungul istoriei sale, nici chiar în avântata şi democratica perioadă imediat următoare desfiinţării iobăgiei, n-a făcut Rusia un asemenea salt înainte, ca în aceşti ani ai războiului. Cu ajutorul în maşini-unelte, materiale strategice şi documentaţii tehnice acordat de noi, sovieticii au realizat nişte obiective industriale grandioase în Ural şi în Siberia. Însuşindu-şi tehnica noastră, ei au renunţat la metodele lor rutiniere. Hitler a împins Rusia şi America una în braţele celeilalte. Cu sumele pe care le vor primi în contul despăgubirilor de război (Stalin îşi face socoteala să capete de la nemţi douăzeci de miliarde de dolari), ruşii îşi vor reface şi industria distrusă din regiunile apusene şi în felul acesta îşi vor dubla potenţialul industrial.

— Prietenii mei de la Vatican, ar fi spus prelatul, consideră că, în aceşti câţiva ani de război, ruşii ar fi făcut mari progrese în ce priveşte capacitatea de manevrare – atât în acţiuni, cât şi în gândire.

— Vedeţi dumneavoastră, ar fi spus Dulles, pufăind din pipă, de câtva timp m-am apucat să-i recitesc pe scriitorii ruşi, pe Puşkin, Saltîkov, Dostoievski... Sunt pur şi simplu nefericit că nu pot să-i citesc în original,

pentru că literatura rusă, orice s-ar spune, e una din cele mai strălucite – mă refer la cea din secolul al nouăsprezecelea. În a doua jumătate a secolului al nouăsprezecelea, poporul acesta şi-a descărcat prin scris tot ce avea pe suflet, iată de ce trebuie studiată cu toată atenţia literatura rusă, din perioada respectivă, pentru că scriitorii ruşi au pus pe hârtie nu atât gândurile lor despre lumea în care trăiau, cât mai ales despre cea viitoare... În ce mă priveşte, am ajuns la concluzia că omul rus de astăzi e înclinat mai degrabă să se inspire din exemplele ideale ale acestui trecut, – mă refer la a doua jumătate a secolului al XIX-lea – decât să rişte confecţionându-şi noi modele de urmat pentru viitor. Presupun deci că ruşii vor decide să pună accentul pe clasa agrară a Rusiei, în speranţa că pământul vindecă totul şi unifică totul. Dacă lucrul acesta se va întâmpla, ei vor intra în conflict cu însuşi spiritul epocii noastre şi din acest conflict vor ieşi zdrobiţi. Nivelul de dezvoltare al tehnicii nu va permite nimănui să mizeze, din punct de vedere ideologic, pe entitatea pământ...

— E foarte interesant, ceea ce spuneţi. Mă tem însă că, în speculaţiile dumneavoastră, vă postaţi, cum să zic, deasupra ruşilor şi nu alături de ei...

— Nu cumva aţi vrea să-mi dau adeziunea la P.C. (b) al U.R.S.S.? ar fi zâmbit Dulles. Vă asigur că n-aş fi primit în acest partid.

Himmler nu îndrăzni să-i arate Führerului informarea respectivă din pricina cuvintelor de la început ale lui Dulles. În schimb, chiar în aceeaşi zi, ordonă să fie intensificată munca de propagandă în unităţile militare compuse din naţionaliştii trădători din Turkestan, ţările baltice şi Ucraina. Ceru, de asemenea, să fie selecţionaţi cu multă grijă cei mai

dotaţi dintre ei şi cei posedând o cultură oarecare, pentru a putea fi repartizaţi organelor S.D.-ului; Reichsführerul se gândea nu atât la prezent, cât la viitorul mai mult sau mai puţin îndepărtat...

În ziua următoare, Kaltenbrunner expedie, pe adresa locţiitorului şefului Gestapoului din Praga, Gruppenführerului Krüger, un mesaj cifrat în care cerea ca, pe lângă personalul SS-ului şi S.D.-ului, să fie mobilizaţi, în vederea distrugerii „*Oraşului de aur*", şi un număr considerabil de colaboraţionişti...

La postul de grăniceri, Stirlitz îşi rezolvă neaşteptat de repede toate problemele: Oberleutnantul din trupele de vânători de munte se dovedi a fi un băiat de treabă şi cât se poate de înţelegător. La început, pe Stirlitz chiar îl miră atâta spirit conciliant – grănicerii, aidoma Burschilor din urmă cu un veac, erau reputaţi pentru îngâmfarea şi aroganţa lor. Dar, căutând explicaţia, Stirlitz o găsi repede: cu siguranţă că traiul din munţi, la graniţa cu Elveţia neutră şi într-o lume cu totul diferită de a restului ţării, printre zăpezi şi într-un peisaj lunar, unde nu se ştia de bombardamente, de ruine şi foamete, îl determina pe Oberleutnantul care avea comanda postului de grăniceri, ca şi pe ceilalţi şefi locali, să caute să fie pe placul oricui venea de la centru, ca să preîntâmpine o mutare în interior. Aşa se face că nimeni nu-i puse lui Stirlitz întrebări stânjenitoare în legătură cu proiectata trecere clandestină a graniţei şi cu atât mai puţin în legătură cu scopul ei. Se înţelege că n-ar fi răspuns la asemenea întrebări. Judecând după modul de comportare a grănicerilor, după servilismul de care dădeau dovadă, după graba exagerată cu

care căutau să-i îndeplinească toate dorinţele, Stirlitz trase concluzia că graniţa a încetat de a mai fi de netrecut; dacă ar fi fost nevoie să treacă dincolo nu un singur pastor, ci un grup oricât de numeros, ar fi putut-o face cu uşurinţă, chiar şi fără dezlegare din partea conducerii...

Cel mai bine ar fi fost, reflectă dânsul, să-l cheme la telefon pe Schellenberg şi să-l roage să dea dispoziţii unuia din colaboratorii săi de încredere să-l aducă direct acolo, la postul de grăniceri, pe pastor. Ştia însă prea bine că orice convorbire cu Berlinul va fi interceptată de către serviciile lui Müller, ceea ce însemna să pericliteze întreaga operaţie proiectată de Schellenberg. Lucru care, în fond, nu i-ar fi displăcut lui Stirlitz, care era de principiul că orice încăierare între fruntaşii nazişti era în avantajul său. Dar eşecul lui Schellenberg şi al misiunii încredinţate pastorului trebuia să se producă în alte condiţii, devenind un atu în mâna sa, a lui Stirlitz, atunci avea să-i raporteze despre el lui Bormann; iar acestuia nu i se putea înfăţişa cu mâna goală, ci înarmat cu fotografii, benzi de magnetofon, liste de adrese şi de locuri de întâlnire şi cu raportul pastorului însuşi. Numai astfel, prezentându-i lui Bormann dovezi incontestabile putea el, Stirlitz, să torpileze, din interior, tratativele – şi nu pe cele fictive, ci pe cele reale, purtate de generalul Karl Wolff în Elveţia.

După ce se înţelese cu Oberleutnantul asupra locului în care avea să-l treacă pe pastor peste graniţă – era un defileu năpădit de o pădure tânără de conifere – Stirlitz întrebă încă o dată care era numele micii cabane elveţiene ce se vedea de acolo, de la graniţă. Află cum îl cheamă pe patronul cabanei şi cât timp va fi nevoit să aştepte pastorul sosirea taxiului

din oraş; stabili locul în care se afla cel mai apropiat hotel din vale – conform „legendei” ce i se întocmise, pastorul era un schior aflat la odihnă şi care se rătăcise în timpul unei plimbări: plecase, de pe platou, înspre munţi şi se rătăcise prin defileuri. Patronul cabanei, la rugămintea lui, urma să comande un taxi, care să-l ducă în vale, la hotel. De acolo, existau curse de autobuz atât spre Berna, cât şi spre Zürich, unde pastorul avea prieteni, pe care trebuia să-i caute, fără să-i anunţe în prealabil. Cunoştinţelor sale putea să le povestească întreg adevărul: şi cum îi obţinuse Stirlitz eliberarea şi cum îi introdusese în casă un provocator, şi cum, apoi, chiar el organizase fuga sa peste graniţă. Omul acesta, trebuia să spună pastorul, aşteaptă să primească din partea lui o carte poştală ilustrată cu vederea cheiului din Lausanne, ceea ce însemna: convorbirile preliminare s-au încheiat, contactul a fost stabilit, trimiteţi delegaţi în vederea unor discuţii de fond.

La început, Schellenberg obiectase împotriva acestui plan al lui Stirlitz.

— E mult prea simplist, spusese dânsul, schema e din cale-afară de simplificată.

— Unui joc mai complicat, pastorul nu i-ar putea face faţă, replicase Stirlitz. El e dintre aceia care nu pot înfăţişa minciuna într-un chip credibil decât crezând în ea ca într-un adevăr absolut. Altfel, o să se încurce şi-o să încapă în mâinile poliţiei de la primii paşi.

...După ce puse la punct toate detaliile proiectatei treceri clandestine, Stirlitz le atrase atenţia grănicerilor că îi aşteaptă cele mai grave sancţiuni în caz că vor divulga secretul; îi preveni să nu sufle o vorbă în legătură cu operaţiunea, decât, cel mult,

Reichsführerului în persoană. Stabili, de asemenea, cu Oberleutnantul, că înainte de a pleca din Berlin, îi va expedia acestuia următoarea telegramă: „*Mama a avut o criză de inimă. Dacă poţi, trimite medicamente. Hans*.” Ceea ce însemna că trebuie să găsească în gară o maşină fără şofer, cu cheile în ea. Şi că, în locul fixat pentru trecere, trebuie să găsească o pereche de schiuri elveţiene (nu noi, ci folosite şi unse cu ceară elveţiană Nr. 4), mănuşi împletite, de asemenea elveţiene şi o pereche de bocanci, purtaţi şi ei, fabricaţi la Berna.

Stirlitz se întoarse acasă la el, la Babelsberg, la ora unsprezece noaptea. Descuie uşa şi întinse mâna spre comutator, când auzi un glas pe care-l cunoştea prea bine rostind încet:

— Nu aprindeţi lumina.

„Holtoff! îşi zise Stirlitz. Ce caută aici? S-a întâmplat ceva, şi probabil ceva foarte grav...”

Profesorul Pleischner închirie o cameră într-un mic hotel din Berna, făcu o baie, apoi coborî în restaurant, unde studie îndelung, plin de uimire, lista de bucate: de la exoticul cuvânt „smântână” îşi muta privirea la preţul înscris în dreapta, de la şi mai exoticul cuvânt „homari” din nou la preţ... Cercetă un număr apreciabil de minute lista din hârtie cerată, cu nuanţe albăstrii, apoi, deodată, izbucni într-un râs năvalnic, care-l surprinse în primul rând pe el însuşi, şi rosti răspicat:

— Hitler e un ticălos!

Era singur în restaurant. La bucătărie, bucătarul zăngănea nişte cratiţe. Mirosea a lapte fiert şi a pâine proaspătă.

Pleischner repetă, ridicând şi mai mult glasul:

— Hitler e o scârnăvie!

Pesemne că de astă dată fu auzit, fiindcă în sală se ivi un chelner tânăr, cu bujori în obraji. Se apropie, plutind parcă şi cu un zâmbet radios pe faţă, de clientul singuratic:

— Bună dimineaţa, *monsieur*...

— Hitler e un câine! strigă Pleischner. Un câine! O canalie! O brută!

Imposibil să se stăpânească – era un acces nervos... Râdea şi plângea în acelaşi timp, repetând într-una:

— Bestii! Ticăloşi! Nemernici!

În prima clipă, chelnerul dăduse să zâmbească, luând-o drept o glumă din partea domnului îmbrăcat în costum gri de profesor, apoi însă, văzând lacrimile şiroind pe obrajii acestuia, se repezi la bucătărie. În prag, se ciocni cu bucătarul.

— Să telefonez la spital? întrebă chelnerul.

— Ce, ai căpiat? îl repezi bucătarul. Vrei să ne trimită ambulanţa şi, cât ai bate din palme, să se răspândească zvonul că în localul nostru s-a intoxicat un client?!

O oră mai târziu, Pleischner ceru să achite nota la recepţia hotelului şi se mută într-o pensiune particulară de pe malul lacului. Era o prostie să mai rămână acolo după stupida criză de isterie; pe deasupra, mai avea şi un paşaport suedez fals...

În primul moment, accesul de nervi îl speriase foarte tare. Mergând pe stradă, întorcea capul la fiecare câţiva paşi; se aştepta să audă din clipă în clipă un scârţâit de frână în spatele său, apoi nişte indivizi tăcuţi să-l apuce de braţ şi să-l urce în maşină, ducându-l în cine ştie ce beci unde să-l snopească în

bătaie pentru îndrăzneala de a fi luat în răspăr numele Führerului. Trecea însă dintr-o stradă în alta şi nimeni nu-l lua în seamă. Cumpără de la un chioşc un teanc întreg de ziare englezeşti şi franţuzeşti: în toate, pe prima pagină se lăfăiau caricaturile lui Hitler şi Göring. Pleischner chicoti, dar tresări speriat – nu cumva avea să facă o nouă criză de isterie?...

— Sfinte Dumnezeule, îşi zise, brusc cutremurat de fericire. Chiar să fie adevărat că totul a rămas în urmă?

Se îndrepta, pe nişte străzi mai degrabă pustii, spre locuinţa conspirativă a cărei adresă i-o dăduse Stirlitz. După ce mai privi îndărăt de vreo câteva ori, profesorul se surprinse deodată valsând în plină stradă. (Mai târziu, avea să-şi aducă aminte că în acea primă zi de viaţă liberă, făcuse o sumedenie de lucruri bizare.) Fredonând un vals străvechi, se rotea plin de încântare, târşindu-şi din când în când, după moda veche, vârful pantofilor şi executând, fără oprire, voltă după voltă, în stilul – ţinea bine minte – dansatorilor de estradă de la începutul secolului...

Uşa i-o deschise un bărbat înalt şi solid.

— Otto m-a rugat, rosti profesorul cuvintele parolei, să vă transmit că a aşteptat aseară să-l chemaţi la telefon.

— Intraţi, zise bărbatul, şi Pleischner intră în casă, deşi i se interzisese s-o facă dacă nu primea răspunsul convenit: „Ciudat, am fost acasă, dar probabil că a încurcat el numărul de telefon.”

Aerul îmbătător al libertăţii îi jucase profesorului Pleischner un renghi amar: casa, destinată întâlnirilor conspirative ale agentului de informaţii sovietic, fusese descoperită şi lichidată de fascişti, care aşteptau acum să pice „vizitatorii”. Şi primul vizitator

s-a nimerit să fie omul de legătură al lui Stirlitz, profesorul Pleischner.

— Ei? făcu bărbatul cel înalt după ce intrară în odaie. Cum acţionează el acolo?

— Poftim, zise Pleischner întinzându-i o fiolă minusculă, pe care o ţinuse până atunci în gură. Aici este expus totul.

Asta îl salvă: nemţii nu ştiau nici parola, nici pe cei ce ar putea veni pentru a restabili legătura. De aceea, celor ce aşteptau în casa conspirativă, li se dăduse următorul consemn: dacă omul de legătură, neprimind răspuns la parolă, va refuza să intre, să fie înşfăcat şi, după ce va fi adormit, să fie transportat în secret în Germania, într-o maşină. În cazul însă că va intra în contact cu ei, să fie urmărit, pentru ca, prin el, să fie descoperit agentul principal.

Bărbatul cel înalt intră în camera alăturată. Aici, sparse fiola şi întinse pe masă foiţa din hârtie de ţigară; şiruri de numere din cinci cifre conţineau, conform codului, informarea destinată Moscovei. Alte şiruri de numere din cinci cifre se aflau acum la centrul de descifrare din Berlin: acelaşi cifru îl folosise şi radiotelegrafista rusoaică capturată şi care acceptase să lucreze pentru nemţi.

Bărbatul cel înalt îi înmână mesajul cifrat ajutorului său, spunându-i:

— Să ajungă urgent la ambasada noastră! Comunică-le băieţilor să organizeze urmărirea tipului. Am să-l reţin şi am să încerc să-l trag de limbă: se vede de la o poştă că e un diletant, probabil că n-a fost folosit decât ocazional. Văd eu ce-i cu el...

— — . . — — . . 12

Käth se plimba prin cameră, legănându-şi pruncul. În absenţa lui Stirlitz, fusese mutată, aşa cum el o prevenise, într-o locuinţă conspirativă a Gestapoului în care se afla instalată o staţie de emisie nu prea mare, dar puternică. Käth se uita la băieţelul care dormea şi se gândea: „În viaţă, eşti nevoit să înveţi de toate: şi cum se pregăteşte o omletă, şi cum să cauţi un cuvânt într-un lexicon; de matematică, ce să mai vorbim! Numai pentru meseria de mamă nu e nevoie de învăţătură... Nici cântece de leagăn nu trebuie să înveţi, nici cum să-ţi legeni copilaşul ca să-i fie lui bine şi să doarmă liniştit...”

Paznica, Fräulein Barbara, care se străduia să pară o fată înţelegătoare şi cu preocupări intelectuale, era încă foarte tânără şi se dădea în vânt după conversaţii, mai ales înainte de cină. Soldatul SS-ist, Helmut, care locuia în camera alăturată, puse masa pentru trei persoane. Micuţul dormea. Barbara, Käth şi Helmut se aşezară la masa acoperită cu o faţă de masă sclipitor de albă. Acolita Hitlerjugendului îşi sărbătorea a nouăsprezecea aniversare. În timpul cinei festive, compusă din gulaş cu cartofi, Barbara declară că, după ce Germania va câştiga războiul, femeile vor putea în sfârşit să plece din armată şi să părăsească producţia, ca să se dedice menirii lor de căpătâi – creşterea şi propăşirea unor familii germane cu cât mai mulţi copii...

— Să nască şi să alăpteze – iată care este menirea femeii, perora Barbara, toate celelalte sunt himere. Să aducă pe lume copii sănătoşi şi puternici. Nu există nimic mai pur decât instinctele animalice. Nu mă sfiesc s-o spun pe faţă.

— Cum vine asta? se interesă, pe un ton ursuz, Helmut, întors de foarte curând în rândurile armatei operative, în urma unei contuzii extrem de puternice. Astăzi te culci cu mine. Mâine cu altul, iar poimâine cu un al treilea?

— Ce mârşăvie! răspunse Barbara, cu o grimasă de dezgust. Familia e sfântă. Ce, parcă în patul soţului, tatăl familiei, nu pot găsi aceleaşi desfătări pe care le-aş avea culcându-mă pe rând cu doi, trei, patru bărbaţi? Trebuie să ne eliberăm de pudoare – care e şi ea o himeră. Dacă eu şi soţul meu reuşim să facem dragoste aşa ca să ne placă la amândoi, atunci ce rost ar mai avea adulterul? Femeia se duce la altul numai mânată de curiozitate sau numai atunci când e nesatisfăcută... Dumneata, probabil, nu eşti de acord cu mine? întrebă ea întorcându-se spre Käth.

— Nu, nu sunt de acord.

— De ce?

— Aşa...

— Ăsta nu-i un răspuns...

— Şi totuşi, este.

— Dorinţa de a arăta cât mai bine e şi ea un vicleşug al femeii, vechi de când lumea. Nu cumva îţi închipui că simpaticul nostru Helmut te va prefera mie? râse Barbara. El se teme de slavi şi, pe urmă, eu sunt mai tânără...

— Eu urăsc femeile, rosti Helmut cu glasul surd.

— De ce? întrebă Barbara, făcându-i cu ochiul, ştrengăreşte, lui Käth. Pentru ce ne urăşti?

— O femeie e mai rea decât un tâlhar. Ăsta, baremi, nu înşală – ştii din capul locului cu cine ai de-a face. Pe când femeia, după ce la început îţi face ochi dulci şi te încântă în fel şi chip, te agaţă şi te învârte pe degete, de zici ce-i aia... Unde mai pui că se şi culcă cu prietenul tău cel mai bun... Mai cu seamă dacă ţi-au slăbit puterile...

— Aha, ţi-a pus nevasta coarne!

Şi Barbara bătu din palme, cu bucurie răutăcioasă.

Käth remarcă cât de frumoase erau mâinile fetei: moi, gingaşe, cu gropiţe ca la copiii mici şi îngrijite, cu nişte unghiuţe, deşi nedate cu lac, roze şi lucioase.

SS-istul îi aruncă o privire întunecată Barbarei, dar nu răspunse nimic: îi era subordonat, el era soldat de rând, iar dânsa avea gradul de Unterscharführer.

— Vă rog să mă iertaţi, zise Käth sculându-se de la masă. Aş putea să mă duc la mine în cameră?

— Ce te-a apucat? protestă Barbara. Astăzi văd că am scăpat de bombardament, de lucrat încă n-ai început să lucrezi, aşa că putem sta ceva mai târziu...

— Mă tem să nu se trezească micuţul... Vorbim cam prea tare...

— De ce să se trezească? Helmut, cât timp l-ai ţinut astăzi pe balcon?

— O oră dimineaţa şi o oră după-amiază. Spre seară, s-a lăsat gerul, aşa că mi-am zis că-i mai bine să-l duc în cameră. Copiii mici răcesc uşor...

— Ce-ar fi să-mi îngăduiţi să-l culc cu mine? întrebă Käth. Îmi pare rău de domnul, arătă ea din cap spre Helmut, sunt sigură că micuţul nu prea-l lasă să doarmă...

— Ba de fel, zise Helmut, mai rar aşa copil liniştit. Nu plânge de loc.

— Lucrul ăsta e interzis, zise Barbara. Aşa s-a

hotărât – dumneata şi copilul să locuiţi fiecare în altă cameră.

— Vă asigur că n-am să fug, încercă să zâmbească Käth. De altfel, uşile sunt bine ferecate...

— Aşa e, de aici nu se poate fugi, întări Barbara. Noi suntem doi şi, în afară de asta, uşile sunt bine ferecate, aşa cum spui. Deci, nu despre asta-i vorba, îmi pare foarte rău, dar aşa e ordinul. Încearcă să-l înduplecі pe şeful dumitale...

— Dar cine e şeful meu?

— Standartenführerul Stirlitz. E om de treabă, să ştii, şi s-ar putea să închidă ochii, bineînţeles dacă o să vadă că munceşti cu tragere de inimă. Există fel de fel de stimulente – pentru unii, banii, pentru unii bărbaţi, femeile, pentru unele femei, bărbaţii... În ce te priveşte pe dumneata, stimulentul cel mai sigur ar fi să ţi se încredinţeze copilul. N-am dreptate?

— Da, răspunse Käth! Aveţi dreptate. Spuneţi-mi...

— Vrei să mă întrebi ceva? întrebă curioasă Barbara, tăindu-şi o felioară de cartof.

Käth remarcă cât de elegant mănâncă fata, ca şi cum s-ar fi aflat la un banchet oferit de o legaţie: mişcările îi erau pline de graţie, iar cartoful, destul de tare maltratat de viermi înainte de a fi scos din pământ, în mâinile ei, părea un delicat fruct exotic.

— Spuneţi-mi... dacă, să zicem, v-aţi afla în situaţia mea, aţi accepta şi dumneavoastră pentru a salva viaţa copilului, să intraţi în slujba inamicului?

Barbara nu răspunse imediat. După ce termină de mâncat cartoful, puse furculiţa de argint pe şervetul scrobit şi, acoperindu-şi gura cu palma, se apucă să-şi cureţe dinţii cu un beţişor de os.

— Cum să-ţi spun... Apropo, încă nu i-ai dat un nume copilului...

— Am să-l numesc Vladimir...

— În cinstea cui? Pe tatăl dumitale l-a chemat Vladimir? Sau poate pe tatăl copilului... Chiar aşa, cum îl chema?

— Pe cine?

— Pe soţul dumitale.

— Erwin.

— Ştiu că Erwin... Te-am întrebat care i-a fost numele cel adevărat, cel rusesc...

— Eu cu numele de Erwin l-am cunoscut...

— Nu ţi-a spus numele lui cel adevărat? Când v-aţi cununat, tot Erwin îl chema?

— Noi doi nu ne-am cununat...

— Nu se poate!

— Asta a avut loc aici, zâmbi Käth. Eu am fost trimisă încoace împreună cu Erwin. Cred că şi agenţii dumneavoastră, ca toţi agenţii din lume, se cunosc între ei după numele conspirative. Că eu sunt de fapt Katia şi nu Käth, ştia şeful meu de la Moscova şi, probabil, cei ce ţineau legătura cu Erwin, adică superiorii lui de aici.

— Ca să revenim la întrebarea dumitale... spuse Barbara după câteva clipe de tăcere. Pe Lenin, dacă nu mă înşel, îl chema Vladimir... Dacă aş fi în situaţia dumitale, mi-aş boteza fiul Adolf. Ce-aş fi făcut – nu ştiu... Cred, totuşi, că n-aş fi acceptat să colaborez cu inamicul... Dar să lăsăm asta. Poate că e timpul să te duci în camera dumitale. Mâine urmează să te plimbi prin Rahndorf: ideea a fost a dumitale, parcă – ziceai că e bine să fii văzută prin locurile pe unde se ducea Erwin al dumitale, ca să risipeşti temerile rezidentului că ţi s-ar fi întâmplat ceva şi să nu bănuiască nimic când vom începe să lucrăm.

— Da, spuse Käth, ideea a fost a mea. Văzându-mă

circulând în libertate, ai noştri se vor linişti. Nu sunt convinsă că rezidentul nostru nu dispune de un al doilea aparat de radioemisie, dacă nu i se va aduce la cunoştinţă că mă aflu în libertate, ar putea anunţa Moscova că Erwin şi cu mine am căzut, şi atunci tot jocul ar cădea baltă...

— Rezidentul vostru nu dispune de un al doilea post de emisie, răspunse Barbara. Mulţumeşte-i lui Dumnezeu că Stirlitz e cel care se ocupă de dumneata: e un om descuiat şi cu o logică infailibilă... Fiindcă veni vorba, mâine dimineaţă el urmează să te ducă prin oraş sau altcineva? Nu ţi-a spus?

— Nu ştiu cine mă va însoţi în oraş, răspunse Käth. Anchetatorul, normal, nu mi-a vorbit despre asta. Eu i-am explicat de ce ar fi oportună o asemenea acţiune, el s-a arătat de acord, dar cine o va conduce, nu mi-a comunicat...

Dar, noaptea târziu, la casa conspirativă îşi făcu apariţia nu Stirlitz, ci Rolf, însoţit de doi dintre subalternii săi. Era niţel băut şi, de aceea, trezind-o din somn pe Käth, fu de o galanterie mai mult decât exagerată şi de-o dulcegărie de-a dreptul, greţoasă; îşi presăra mai fiecare frază cu expresii franţuzeşti. Müller îi comunicase că, în absenţa lui Stirlitz, el, Rolf, avea să lucreze cu rusoaica; dispoziţia venea de la Kaltenbrunner personal.

— Schellenberg mi-a spus că l-a trimis pe Stirlitz într-o misiune... Ceea ce se nimereşte cum nu se poate mai bine. Rolf, ocupându-se de rusoaică, va crea contrastul necesar: de regulă, după ce are de-a face cu un anchetator mai dur, arestaţii sunt mai maleabili când sunt luaţi în primire de unul mai blând... Stirlitz e blând, după câte ştiu! Şi Kaltenbrunner, servindu-l pe Müller cu o ţigară,

râsese într-un fel ciudat.

Müller, aprinzând ţigara, reflectă: e cazul sau nu să vorbească despre amprentele digitale de pe telefonul din centrala pentru legături speciale, ca şi despre faptul că aceste amprente coincideau cu cele descoperite pe valiza radiotelegrafistei ruse? După ce cântări în răstimpul dintre două fumuri de ţigară tare, „Karo”, argumentele pro şi contra, hotărî să nu-i spună nimic lui Kaltenbrunner. Nici despre măsura pe care o luase, de a se obţine în mod discret amprentele tuturor colaboratorilor săi, era mai bine să nu-i vorbească. Şi asta, fiindcă securitatea internă a Direcţiei centrale a Siguranţei Reichului intra în atribuţiile sale, cu alte cuvinte, el, Müller, răspundea de cadrele S.D. şi de cele ale Gestapoului. Dacă ar afla de povestea cu amprentele, pe Kaltenbrunner l-ar apuca fără doar şi poate pandaliile... Şi la prima ocazie, va arunca în spatele lui, al lui Müller, răspunderea cine ştie cărui eşec, legându-se de faptul că a lăsat să se strecoare duşmanul în propria-i casă. Lui Müller îi convenea perfect că Himmler era la curent cu convorbirea dintre Bormann şi un misterios funcţionar al R.S.H.A., în vreme ce Kaltenbrunner nu ştia nimic; această „furcă” îi dădea posibilitatea să manevreze între două forţe. Pe de o parte, n-avea intenţia să-l informeze pe Himmler despre bănuielile lui Kaltenbrunner în legătură cu Stirlitz; la rândul lui, Kaltenbrunner nu ştia nimic despre convorbirea misterioasă cu cartierul general al partidului, pe care Himmler o taxase drept un act de trădare şi un denunţ.

— Doriţi să urmăresc îndeaproape modul în care va lucra Stirlitz cu radiotelegrafista rusoaică? întrebă Müller.

— De ce? se miră Kaltenbrunner. De ce să-l urmăreşti dumneata? După părerea mea, Stirlitz e perfect calificat pentru operaţiunea de Funkspiel.

„Să fi uitat ce mi-a spus? fu rândul lui Müller să se mire. Ori pregăteşte ceva împotriva mea? Nu cumva ar trebui să-i aduc aminte? Sau nu e oportun? Blestemată dugheană, în care eşti nevoit să umbli cu cioara vopsită! În loc să-i păcălim pe duşmani, ne tragem pe sfoară între noi! Fir-ar a naibii de treabă!

— Să-i încredinţăm lui Rolf o partitură independentă în munca cu pianista rusă?

În jargonul lor, radiotelegrafistul era numit „*pianist*", iar conducătorul unui grup de agenţi – „*dirijor*". În ultima vreme însă, de când Berlinul fusese inundat de refugiaţi şi trebuiau să-i încartiruiască pe agenţii evacuaţi, sosiţi, cu arhive cu tot, din Prusia Orientală, Aachen, Paris şi Bucureşti, termenii aceştia căzuseră în desuetudine şi un agent arestat era denumit nu după rolul pe care-l îndeplinea, ci după apartenenţa naţională.

De aceea, Kaltenbrunner îl îngână, nu fără o umbră de tristeţe în glas:

— Cu pianista... Nu, lasă-l pe Rolf să lucreze după indicaţiile lui Stirlitz. Scopul să fie acelaşi, dar mijloacele pot să difere... Din partea ruşilor nu s-a recepţionat încă nimic?

— Deocamdată nu.

— Cum merge treaba la descifratori?

— Sunt la jumătatea drumului. Cifrul e extrem de complicat.

— Zgâlţâiţi-o pe pianistă! Nu pot să cred că ea nu cunoaşte cifrul de care se serveşte rezidentul.

— Stirlitz lucrează cu ea aplicând metodele sale proprii...

— Stirlitz lipseşte, aşa că ar putea s-o zgâlţâie Rolf.

— După metodele lui?

Kaltenbrunner dădu să-i răspundă, dar tocmai atunci sună telefonul de pe birou care era în legătură directă cu Bunkerul Führerului; Hitler îl convoca pe Kaltenbrunner la o consfătuire...

Kaltenbrunner nu uitase discuţia pe care o avusese cu Müller în legătură cu Stirlitz. Dar cu două seri în urmă, întâlnindu-se cu Bormann şi discutând cu acesta problema asigurării securităţii transportului arhivei de partid, Bormann spusese la un moment dat:

— Vezi ca oamenii dumitale să păstreze secretul total al acţiunii. Antrenează-i pe cei mai de nădejde, pe cei în care avem deplină încredere: Müller, Scholz, Stirlitz...

Kaltenbrunner cunoştea regulile jocului: din moment ce Bormann nu cerea părerea despre un om, ci îl desemna el singur, însemna că omul acela se află în atenţia sa, că e socotit indispensabil.

— Apropo, mi-au găsit oamenii dumitale şoferul? se interesă Bormann. Am cerut doar să fie căutat. Şi să fie căutat nu de formă, ci ca să fie într-adevăr găsit!

Kaltenbrunner îi răspunse că nu ştie nimic despre şofer, dar că se va informa neapărat şi îi va raporta.

...Kaltenbrunner îşi aminti de şofer abia în maşina care-l ducea la Hitler. Ştia că primul om pe care îl va întâlni în Bunker va fi fără doar şi poate Bormann.

— Îmi cer scuze, *mon petit*, că te-am trezit din somn, zise Rolf, aşezându-se la picioarele lui Käth.

Ea îşi trase până sub bărbie pătura, care era de calitate bună, din păr de cămilă, dar arsă de ţigară în două locuri.

— Cum te simţi aici?
— Mulţumesc, bine.
— Dar copilul?
— Mulţumesc, bine.
— Nu vrei să bei ceva?
— Mulţumesc, n-am voie...
— Un deget nu strică.
— Nu. I-ar face rău băieţelului.
— *Bien...* Eu le admir pe toate mamele de pe glob! Nu ţi-e frig?

Şi, fără să aştepte răspunsul, Rolf îşi vârî mâna sub pătură.

Käth îşi trase picioarele şi zise:

— V-aş ruga să vă întoarceţi la masă...

— De ce? Subalternii mei sunt în salon şi beau; i-au adus vin lui Fräulein Barbara, de ziua ei... N-o să ne stingherească nimeni... în muncă... Fräulein Barbara e foarte drăguţă, nu-i aşa? *La femme aime à être initiée, entre deux baisers, aux mystères de l'histoire, de la morale et de la littérature*[26]. Ar trebui să fii drăguţă cu mine şi să-mi zâmbeşti, nu să te uiţi chiorâş la mine...

— Dacă ieşiţi din cameră, mă îmbrac şi putem sta de vorbă...

— Prefer să stau de vorbă cu femeile când sunt dezbrăcate... Între interlocutori se stabilesc raporturi mai cordiale. Nu sunteţi de acord?

— Trebuie să înţelegeţi: soţul meu abia a murit... Lăsaţi-mă să-mi revin...

— Ei, da... O să-ţi revii, iar pe mine, între timp o să mă trimită la doi metri sub pământ vreo bombă rătăcită. De aşteptat, îşi pot îngădui să aştepte cei

[26] Femeii, între două sărutări, îi place să fie iniţiată în tainele istoriei, moralei şi literaturii (fr.).

cărora le sunt hărăziţi ani mulţi de viaţă... Cu cât înaintez în vârstă, cu atât îmi dau seama mai bine că *mes aperçus de morale et de politique*[27] se rezumă la dragoste. Nu-mi place să uzez de forţă... Hai să ne facem prieteni, aşa, simplu şi în taină... Eşti foarte drăguţă, iar eu am să încerc să-ţi înlocuiesc soţul...

Rolf trase pătura spre el.

— O să ne simţim amândoi mult mai bine, continuă Rolf, descheindu-şi nasturii de la tunică. De fapt, cea mai câştigată ai să fii dumneata. N-o să mai fii numai o radiotelegrafistă a inamicului, ci şi prietena unui ofiţer SS.

— Am să ţip, zise Käth. Vă rog să plecaţi...

— Auzi prostie – să ţipi! Ar însemna să te certi cu mine, iar de mine depinde în mare măsură soarta dumitale... Ei?

Käth sări din pat, alergă la uşă şi se apucă să izbească cu pumnii în ea:

— Barbara!

Rolf îşi încheie iute tunica şi zise:

— Eşti o isterică ordinară! Şi nu într-un serviciu de informaţii ar trebui să lucrezi, ci într-un closet public. Culcă-te în pat şi acoperă-te! Iute!

Când Fräulein Barbara se ivi în prag îmbujorată şi cu ochii radioşi – pe după umerii ei, se iţeau tinerii ofiţeri, cu pahare de vin în mână – Rolf i se adresă:

— Fermecătoarea noastră Frau Käth e îngrijorată, ar vrea să ştie cum doarme copilaşul?

— Copilaşul doarme dus. Tatăl său adoptiv, Helmut, ne-a făcut în două rânduri observaţie că suntem prea gălăgioşi.

— Vă mulţumesc, domnule Rolf, îşi interpretă Käth

[27] Concepţiile mele morale şi politice (fr.).

cu multă naturaleţe rolul, v-aţi purtat ca un adevărat cavaler.

— Iar dumneavoastră, intră şi Rolf în joc, *vous vous conduisez comme un sage*[28]. N-o să vă mai deranjăm decât dacă va începe să transmită prin radio Moscova dumneavoastră; în cazul acesta, cu tot regretul, ofiţerul de serviciu o să vă trezească.

— Am înţeles.

— Cam de multişor tace Moscova... Nu v-au uitat cumva tovarăşii?

— Să mă fi uitat? Nu. E puţin probabil. N-aveau cum să afle despre arestarea mea...

— O, cât despre asta, nicio grijă: sper că nu ne bănuiţi, pe Standartenführerul Stirlitz ori pe mine, că am avea legături cu Kremlinul? zâmbi Rolf. Noi ştim prea bine ce s-a întâmplat cu dumneavoastră, nu-i aşa? Spitalul v-a făcut formele de ieşire alaltăieri şi aţi plecat, împreună cu băieţelul, cu trenul într-o direcţie necunoscută... Noapte bună şi vise plăcute...

Timp de două zile şi două nopţi, câţiva dintre oamenii cei mai de încredere ai lui Himmler executară o primă triere a arhivelor capturate ale lui Bormann, fără să poată însă descoperi acele materiale vânate în primul rând de Reichsführerul SS. Nu fu găsit niciun document care să fi putut da indicii asupra căilor prin care îşi transfera partidul fondurile băneşti în băncile din străinătate. Poate că actele respective fuseseră evacuate mai demult, ori poate că Bormann, care avea o memorie fenomenală, nu notase nimic pe hârtie şi ţinea minte numele agenţilor de bursă şi cifrurile conturilor de bancă, de care putea să dispună

[28] Vă comportaţi ca un înţelept (fr.).

a doua zi după încheierea păcii. În sfârşit, nu era exclus – şi această ipoteză era cea mai supărătoare – ca documentele în cauză să se fi găsit în primele treisprezece camioane care reuşiseră să răzbată prin blocada lui Skorzeny şi să facă joncţiunea cu tancurile Wehrmachtului.

În schimb, arhivele capturate de oamenii lui Skorzeny conţineau alte documente extrem de interesante. Printre altele, raportul lui Stirlitz adresat lui Bormann, care, deşi neiscălit, dovedea limpede că în sânul S.D.-ului se coace trădarea.

Himmler îi arătă hârtia incriminantă lui Schellenberg şi îi ceru să întreprindă o anchetă. Schellenberg promise să îndeplinească cererea Reichsführerului, deşi îşi dădea seama prea bine că n-avea cum să ajungă la vreun rezultat. Oricum, existenţa documentului lăsa să se presupună că în arhiva lui Bormann s-ar găsi şi alte materiale de aceeaşi natură, care i-ar fi permis să-şi verifice o dată mai mult colaboratorii, să constate dacă unii sau alţii dintre ei nu lucraseră concomitent şi pentru Bormann, iar în caz că da – de când, în ce domenii, şi, mai ales, împotriva cui anume. Schellenberg nu se temea să afle că unii dintre colaboratorii săi lucrau pentru doi stăpâni deodată. În definitiv, Bormann îi putea recruta făcând apel la fanatismul lor de membri ai partidului nazist. Tot ce-l interesa era să stabilească dacă şi în ce măsură era Bormann informat în legătură cu acţiunea sa cea mai importantă şi mai secretă – contactarea aliaţilor în vederea încheierii păcii.

Schellenberg însărcină pe câţiva dintre oamenii săi să se ocupe de această problemă. Se interesa zilnic dacă au aflat ceva. Răspunsul era invariabil: „Deocamdată nu s-a ivit nimic interesant...”

— Cum se simte şeful dumitale? întrebă bărbatul cel înalt. E sănătos?

— Da, zâmbi Pleischner. Totul e în regulă.

— Vrei o cafea?

— Mulţumesc, cu plăcere.

Omul se duse în bucătărie şi întrebă de acolo:

— Ai găsit o locuinţă convenabilă?

— Da. Nu mă pot plânge.

— Ai un acoperiş de nădejde?

— Păi, eu locuiesc la etajul trei... răspunse Pleischner, care nu înţelese jargonul.

Oprind din funcţiune aparatul electric de râşnit cafea, gestapovistul zâmbi: avusese dreptate când îl calificase pe comisionar drept un diletant, un colaborator de ocazie, fiindcă „*acoperiş*”, în jargonul spionilor din lumea întreagă, însemna „adăpost”, „gazdă”.

„Cu toate astea, nu trebuie să mă grăbesc, îşi spuse el, pe bătrân îl am ca şi în buzunar. O să scoată el pe masă tot ce ştie, numai să fiu cât de cât prudent...”

— Cafea ca asta nu se găseşte în Germania, zise el întinzându-i lui Pleischner ceaşca aburindă. Ticăloşii ăia îndoapă poporul cu erzaţuri, iar aici cafeaua braziliană e pe toate drumurile.

— I-am şi uitat gustul, spuse Pleischner, sorbind din cafea. De vreo zece ani n-am mai băut o cafea ca asta.

— Am învăţat de la greci să beau cafeaua cât mai tare şi cu apă rece. Nu vrei să încerci?

Pe Pleischner, acum, toate aveau darul să-l înveselească. Se mişca uşor, gândea uşor, respira uşor... Izbucni în râs:

— N-am băut niciodată cafea cu apă!

— E grozav, ai să vezi – contrastul de temperatură şi de gust îţi dă o senzaţie deosebită, unde mai pui că şi inima e mai puţin solicitată.

— Da, încuviinţă Pleischner, după ce sorbi o înghiţitură de apă, e o senzaţie cu totul deosebită.

— Ce te-a rugat şeful să-mi transmiţi verbal?

— Nimic. Fiola aceea, atâta tot.

— Ciudat!

— De ce?

— Credeam că o să-mi comunice pe când să-l aştept.

— N-a pomenit nimic despre asta.

— Apropo, nu te-am întrebat: poate ţi-e foame?

— Nu, mulţumesc, am dejunat cât se poate de bine.

— Cum stai cu banii?

— Pentru început, îmi ajung.

— Dacă o să ai nevoie de bani, treci pe la mine. Bineînţeles, n-o să-ţi pot da cine ştie cât, dar pentru nevoile curente s-o găsi oricând ceva mărunţiş... Fiindcă veni vorba, ai fost atent dacă n-ai avut vreo coadă venind încoace?

— Coadă? Adică, dacă n-am fost urmărit?

— Exact.

— Ştiţi, nu prea m-am uitat...

— E-e, asta-i curată nechibzuinţă! Şeful nu te-a instruit în privinţa asta?

— M-a instruit, bineînţeles, dar pentru prima dată după atâţia ani, mai ales după cei petrecuţi în lagăr, m-am simţit cu adevărat liber, înţelegi, şi asta m-a cam ameţit. Îţi mulţumesc că mi-ai adus aminte.

— Lucrurile astea nu trebuie să le uiţi niciodată! Aşa... Poliţia de-aici e dată dracului... Sunt al naibii de

vicleni. Nu mai ai nimic să-mi comunici?

— Eu? Nu, nu mai am nimic...

— Dă-mi paşaportul dumitale.

— Mi-a spus să păstrez întotdeauna paşaportul la mine...

— Nu ţi-a spus şeful că, aici, vei fi la dispoziţia mea?

— Nu.

— Cu toate astea, aşa este... De altfel, se precizează şi în mesajul cifrat pe care mi l-ai adus. O să ne gândim cum să organizăm cât mai bine activitatea. Dumneata, acum...

— Acum o să mă întorc la hotel, o să mă bag în pat şi o să încerc să recuperez restanţele de somn...

— Lasă asta... Mă gândeam că... Munca dumitale...

— Mai întâi să mă satur de somn... răspunse Pleischner. Visez să dorm o zi, două, trei zile, şi abia după aceea o să mă gândesc la munca mea. De altfel, manuscrisele le-am lăsat la Berlin... Dar nu contează, am în cap tot ce mi-am propus să scriu...

Gestapovistul luă paşaportul suedez al lui Pleischner şi-l aruncă cu un aer neglijent pe masă:

— Poimâine, la ora două, să vii să-l iei, te înregistrăm noi la consulatul suedez. Mai exact, o să încercăm să te înregistrăm, pentru că suedezii sunt nişte indivizi scârboşi şi se poartă pe zi ce trece mai insolent.

— Cine? nu înţelese Pleischner.

Gestapovistul fu apucat de un acces de tuse – se abătuse de la rol... Ca să-şi îndrepte greşeala, aprinse o ţigară şi trase de câteva ori din ea înainte de a răspunde.

— Suedezii văd în fiecare ins care a trecut prin Germania un agent al naziştilor. Pentru ei, toţi nemţii

sunt la fel – indiferent că au de-a face cu un patriot, cu un antihitlerist sau cu un copoi de-al Gestapoului. De aceea trebuie să fim foarte prudenţi în raporturile cu ei.

— Şeful nu mi-a spus să mă înregistrez la consulat...

— Şi asta se precizează în scrisoarea cifrată.

„Patronul lui se află la Berlin, reflectă gestapovistul, asta-i clar, a pomenit adineaori că şi-a lăsat acolo manuscrisele. Înseamnă că punem mâna pe un agent din Berlin... Asta-i o realizare. Numai să nu ne pripim, repetă el în sinea lui, numai să nu ne pripim!”

— Mulţumesc foarte mult, zise Pleischner ridicându-se. Cafeaua a fost într-adevăr minunată, şi băută cu apă rece, şi mai gustoasă încă...

— I-ai comunicat şefului că ai ajuns şi n-ai întâmpinat greutăţi, sau doreşti s-o fac eu?

— Poţi s-o faci prin tovarăşii dumitale?

„E comunist, remarcă pentru el gestapovistul. Drace, asta-i şi mai grozav!”

— Da, am s-o fac prin tovarăşii noştri. Dar comunică-i şi dumneata... Şi nu amâna!

— Am vrut s-o fac chiar astăzi, dar n-am găsit nicăieri timbrul poştal pe care trebuia să-l aplic pe ilustrată.

— Până poimâine, îţi procur eu timbrul respectiv, dacă nu-l găseşti în oraş. Ce trebuie să reprezinte?

— Cucerirea Mont-Blanc-ului... De culoare bleumarin. Neapărat de culoare bleumarin.

— Bine. Ilustrata o ai la dumneata?

— Nu, e la hotel.

— Altă imprudenţă! Nu e permis să laşi nimic la hotel. Eşti străin, s-ar putea să-ţi scotocească prin

lucruri. Cum poţi să fii atât de imprudent?

— Nu, zâmbi Pleischner, e o ilustrată obişnuită, am cumpărat la Berlin zece asemenea ilustrate. Iar textul l-am memorat, aşa că n-am comis nicio imprudenţă...

Strângându-i mâna lui Pleischner în antreu, gestapovistul îi repetă:

— Prudenţă şi încă o dată prudenţă, Genosse! Ţine seama că acalmia de aici e doar aparentă.

— Ştiu, am fost prevenit.

— Pentru orice eventualitate, lasă-mi adresa.

— „Virginia". Pensiunea „Virginia".

— Locuiesc americani acolo?

— Nu, de ce? se miră Pleischner.

— E un nume american... Iar americanii obişnuiesc să tragă la hoteluri cu nume de-ale lor...

— Nu. După părerea mea, nu sunt străini în hotel.

— O să verificăm asta. Dacă ai să mă vezi în pensiunea dumitale, nu te apropia de mine şi nici nu mă saluta – ţine minte, noi doi nu ne cunoaştem.

— Bine.

— Încă ceva... Dacă ţi se întâmplă ceva ieşit din comun, telefonează-mi. Ai să ţii minte numărul? Şi gestapovistul pronunţă de două ori un număr format din şase cifre.

— Da, răspunse Pleischner, am memorie bună. Latina e cel mai bun exerciţiu de memorie...

Pleischner părăsi clădirea prin intrarea principală şi traversă strada fără grabă. Chiar vis-à-vis de casa din care ieşise, un bătrân îmbrăcat într-o vestă îmblănită trăgea obloanele unui magazin de păsări. În coliviile agăţate ţopăiau fel de fel de păsărele. Pleischner rămase îndelung în faţa vitrinei, admirând păsările.

— Doriţi să cumpăraţi ceva? întrebă bătrânul.

— Nu, mă mulţumesc să admir păsările.

— Cele mai interesante le am înăuntru, în magazin. Eu procedez exact invers decât alţii... Bătrânul era vorbăreţ. Orice negustor expune în vitrină marfa cea mai bătătoare la ochi. Eu însă consider că păsările nu sunt o marfă, nu, câtuşi de puţin... Păsările sunt păsări. Nu puţini sunt scriitorii care intră în prăvălia mea să asculte păsările cântând. Unul din ei mi-a spus odată: „Înainte de a mă cufunda, ca Orfeu, în infernul unei noi cărţi, simt nevoia să mă desfăt ascultând cea mai minunată muzică, aceea a păsărilor. Altfel, cum aş putea dărui lumii acel cântec care s-o învie pe Euridice?...”

Pleischner îşi şterse lacrimile care-i invadaseră fără veste ochii şi zise, depărtându-se de vitrină:

— Vă mulţumesc...

— Poftim? făcu mirat bătrânul cu vesta îmblănită, dar Pleischner, fără să-i răspundă, se îndreptă cu paşi mari spre pensiunea sa: încerca o nevoie aprigă să se aşeze la birou şi să se apuce de lucru...

— De ce să nu aprind lumina? De cine te-ai speriat? întrebă Stirlitz.

— Nu de dumneata, în orice caz, răspunse Holtoff.

— Haidem, atunci, să mergem pe dibuite...

— Am apucat să mă familiarizez cu casa dumitale. E plăcut şi liniştit aici...

— Mai ales când se bombardează, zise Stirlitz ironic. Mă dor şalele groaznic, cu siguranţă că m-a prins un curent. Mă duc până în baie să iau nişte aspirină. Ia loc. Dă-mi mâna, uite, aici e un fotoliu.

— Mulţumesc. Am dat de el.

Stirlitz intră în baie şi deschise dulăpiorul cu medicamente.

— În întuneric, în loc de aspirină aş putea să iau un

purgativ, zise el. Să lăsăm jaluzelele – sunt foarte compacte, şi să aprindem focul în cămin; dacă te temi că am putea fi fotografiaţi, aşază-te pe scaunul din colţ – acolo nu te poate vedea nimeni.

— Am încercat să cobor jaluzelele, dar au nu ştiu ce dispozitiv secret şi nu se clintesc.

— Da’ de unde! Dar se întâmplă să se agaţe verigile de crengile copacului. Lasă că mă ocup eu. Ia zi, bătrâne, ce s-a întâmplat? De cine te temi în halul ăsta?

— De Müller.

— De şeful dumitale?

— Exact.

— Ce s-a întâmplat în aceste doua zile cât am lipsit? S-a răsturnat lumea cu capul în jos? A coborât Dumnezeu pe pământ? S-a însurat Kaltenbrunner cu o evreică?

— Aproape, răspunse Holtoff.

Stirlitz, care camuflase ferestrele, încercă să aprindă lumina. Auzind păcănitul comutatorului, Holtoff zise:

— Eu am scos siguranţele. Nu e exclus să ai instalată pe undeva o aparatură de înregistrare a convorbirilor.

— Instalată de cine?

— De noi.

— Ce sens ar avea?

— Tocmai pentru asta am şi venit la dumneata. Ai luat aspirina?

— Da.

— Aprinde focul în cămin şi stai jos. N-avem prea mult timp la dispoziţie şi trebuie să discutăm o serie de probleme importante.

Stirlitz aprinse gătejele dinainte pregătite. Focul se

apucă să duduie în cămin; era un cămin ciudat – la început, cât mai era rece, duduia, şi abia după ce se încălzea, se potolea.

— Ei? făcu Stirlitz, trăgându-şi fotoliul mai aproape de foc. Ce-i cu dumneata, amice?

— Cu mine? Nimic. Dar ce ai să faci dumneata?

— În principiu?

— Şi în principiu...

— În principiu, îmi propusesem să fac o baie şi să mă trântesc în pat. Sunt rebegit de frig şi mort de oboseală.

— Am venit la dumneata în calitate de prieten.

— E-e! Ajunge! se strâmbă Stirlitz. Ce tot faci pe misteriosul ca un băieţandru? Nu cumva te cheamă Monte-Cristo? Vrei să bei ceva?

— Vreau.

Stirlitz aduse sticla cu coniac, deşurubă dopul metalic, îi turnă lui Holtoff şi îşi turnă şi lui. Băură în tăcere.

— Bun coniac...

— Mai vrei? întrebă Stirlitz.

— Cu plăcere.

Mai băură câte un pahar, după care Holtoff spuse, trosnindu-şi degetele:

— Stirlitz, săptămâna asta, m-am ocupat de unul din cazurile dumitale.

— Nu înţeleg.

— Müller m-a însărcinat să verific, dar în secret, dosarul dumitale în legătură cu fizicienii.

— Ascultă, Holtoff, nu mai vorbi în parabole! Pe cuvânt dacă înţeleg ceva! Ori îmi explici cum trebuie ce legătură are cu mine fizicianul arestat, ori îmi spui de ce ai verificat, în secret, dosarele cazurilor mele şi ce i-a venit lui Müller să caute probe împotriva mea...

— Nu pot să-ţi explic toate astea. Eu însumi nu-nţeleg nici pe dracu'... Ştiu doar că eşti pus la microscop.

— Eu?! făcu Stirlitz. Asta chiar că-i o tâmpenie! Sau te pomeneşti că şi-au pierdut şefii noştri capul, nici n-ar fi de mirare, în harababura asta!

— Stirlitz, dumneata însuţi m-ai învăţat să-mi păstrez întotdeauna calmul...

— Să-mi păstrez calmul?... După cele ce mi-ai spus?! Ei bine, nu sunt calm. Sunt uluit şi revoltat! Am să mă duc chiar acum la Müller...

— Doarme, la ora asta. Şi nu te grăbi să te duci la el. Ascultă-mă mai întâi. Am să-ţi spun ce am reuşit să descopăr în legătură cu cazul fizicienilor. Lucrurile astea nu i le-am relatat încă lui Müller, te-am aşteptat pe dumneata...

Stirlitz avea nevoie de câteva clipe ca să-şi adune gândurile şi să-şi treacă în revistă activitatea din ultimul timp: nu i-au scăpat cumva anumite indicii compromiţătoare, oricât de neînsemnate la prima vedere – în întrebările adresate celui anchetat, în formularea răspunsurilor acestuia, ori chiar în insistenţa excesivă asupra unor detalii?

— Stai puţin, zise el, de frică, văd că m-a apucat burta...

— Ce? nu înţelese Holtoff.

— Pântecăraia, repetă Stirlitz, ridicându-se, ştii ce-i asta, cred...

Se duse la toaletă, unde se încuie. Îl auzi pe Holtoff furişându-se în vârful picioarelor lângă uşă.

„Nătărăul, se gândi el, cum e posibil să procedezi atât de prosteşte?... Trebuie să-l învăţ minte."

— Holtoff! strigă Stirlitz şi îl auzi pe acesta repezindu-se în vârful picioarelor spre fotoliul lui, ca

să poată răspunde de acolo:

— Da?...

— Puteai să răspunzi de pe loc, fără să mai alergi prin cameră... Spune-mi, de fapt cine m-a pus la microscop? Müller sau şefii mei?

— Ieşi de acolo şi o să analizăm împreună toate variantele!

— Vin îndată...

„Cum o să se comporte? reflectă rapid Stirlitz. Să vii şi să anunţi pe cineva că Gestapoul se ocupă în secret de el e o culpă care îţi poate aduce împuşcarea. E un nazist convins, ce l-a apucat? Sau mă tatonează din însărcinarea lui Müller? Puţin probabil. Nu sunt oameni de-ai lor prin apropiere, ori, ei ar trebui să ştie că, după o asemenea discuţie, cea mai bună soluţie pentru mine ar fi să dispar. Nu mai suntem în ’43, acum frontul e la doi paşi. Să fi venit din proprie iniţiativă? Hm, hm... Dacă-i aşa, ce urmăreşte? Pentru ca să fi combinat un joc realmente serios, nu e suficient de inteligent. Deşi e extrem de şiret. În ce mă priveşte, nu înţeleg prea bine această şiretenie naivă, dar îmi dau seama că, în anumite condiţii, tocmai o asemenea şiretenie naivă poate întrece şi logica, şi bunul simţ. Dacă joc acum greşit, n-o să am nicio scuză. Voi rata operaţiunea cea mai importantă, şi tare mă tem că nu va fi nimeni care s-o poată continua în locul meu...”

— Ce tot faci acolo, Stirlitz?

— Îmi confecţionez ştreangul, vreau să mă spânzur...

După ce ieşi din toaletă, Stirlitz se aşează în fotoliu, scormoni lemnele arse şi zise:

— Hai, dă-i drumul.

— Tot ce ţi-am spus e cât se poate de serios...

— Dar ce nu e serios în lumea asta?

— Am convocat trei experţi din departamentul lui Schumann.

Schumann era consilierul Wehrmachtului în domeniul armamentului nou, şi oamenii săi erau aceia ce se ocupau de problema dezagregării atomului.

— Şi eu am convocat nişte experţi de la departamentul lui Schumann atunci când l-aţi arestat pe Runge.

— Da. Pe Runge l-am arestat noi, dar de ce te-ai ocupat de el dumneata, care lucrezi la serviciul de informaţii?

— N-ai înţeles de ce?

— Nu, n-am înţeles.

— Runge şi-a făcut studiile în Franţa şi Statele Unite. E chiar aşa de greu de priceput că mai importante sunt legăturile lui acolo, decât persoana lui însăşi, aici? Ce ne strică pe noi, pe toţi, este lipsa de îndrăzneală în a privi problemele în perspectivă. Ne temem să dăm frâu liber imaginaţiei. De la şi până la, niciun pas în lături: iată greşeala noastră esenţială.

— Asta-i adevărat, recunoscu Holtoff. Ai dreptate. În ce priveşte lipsa de îndrăzneală, n-am să te contrazic... În ce priveşte însă detaliile, ei bine, nu mai pot să fiu de acord cu dumneata. Runge susţinea că trebuie studiate în continuare posibilităţile de a obţine plutoniul din substanţe înalt radioactive, ori tocmai această teză i-au contestat-o adversarii săi ştiinţifici. Şi exact aceiaşi oameni au scris denunţul pe baza căruia a fost el arestat: i-am determinat eu să recunoască...

— Eu nu m-am îndoit nicio clipă de asta.

— De ce?

— Pentru că important pentru mine era să

lămuresc un lucru: este studiul lui Runge un simulacru sau un lucru serios şi, în consecinţă, pe cine serveşte acest studiu? Pe noi sau pe duşmanii noştri?

— Şi ai ajuns la concluzia că propunerile lui sunt în avantajul duşmanilor noştri?

— Doar ai citit dosarul.

— Dar iată că, de curând, oamenii noştri ne-au comunicat de la Londra că Runge a avut dreptate! Americanii şi englezii au urmat exact linia propusă de el! Asta în vreme ce el stătea închis la noi, la Gestapo!

— La voi, la Gestapo, îl corectă Stirlitz. La voi, Holtoff. Nu noi l-am ridicat, ci voi. Nu noi am confirmat hotărârea în cazul respectiv, ci voi: Müller şi Kaltenbrunner. Şi nu bunica mea, nu a dumitale, nu a lui Schumann a fost evreică, ci a lui, şi el a ascuns acest lucru...

Holtoff, răsturnând capul pe spate, bău dintr-o înghiţitură coniacul.

— Dar n-avea decât să fi fost şi bunicu-său de trei ori evreu! izbucni Holtoff. Ce importanţă are cine i-a fost bunicul sau bunica, din moment ce el ne-a slujit pe noi, şi ne-a slujit cu fanatism! Iar dumneata i-ai crezut pe nişte ticăloşi!

— Ticăloşi?! Vechi membri ai mişcării? Arieni verificaţi? Fizicieni decoraţi de Führer personal?

— Bine, bine... Fie. Aşa este. Ai dreptate. Mai toarnă-mi coniac...

— Siguranţele nu le-ai aruncat?

— Doar ţii una din ele în mâna stângă, Stirlitz.

— Ăsta-i dopul de la carafă. Te-am întrebat de siguranţele de la contorul electric.

— Nu, nu le-am aruncat. Sunt în sertarul măsuţei

de lângă oglindă.

— Am început să beau cam mult, spuse el.

— Aş vrea să ştiu cine bea puţin în vremea noastră?

— Cei care n-au bani, glumi Holtoff. Bieţii oameni!

— E caraghios.

— E trist, replică Holtoff. Dar nu despre asta e vorba. După părerea dumitale, Stirlitz, ce hotărâre va lua Kaltenbrunner dacă îi voi raporta rezultatele verificării pe care am făcut-o?

— Mai întâi eşti obligat să-i raportezi lui Müller rezultatele verificării. El e cel care a emis ordinul de arestare a lui Runge.

— Iar apoi, cel care l-a anchetat pe Runge ăsta ai fost dumneata.

— Exact, eu l-am anchetat, dar asta în urma unei dispoziţii de sus, executând un ordin...

— Şi dacă dumneata l-ai fi eliberat, atunci ţara noastră s-ar fi aflat, încă acum o jumătate de an, foarte departe pe drumul creării „*armei de răzbunare*" şi n-ar fi bătut pasul pe loc.

— Poţi să dovedeşti lucrul ăsta?

— L-am şi dovedit.

— Şi toţi fizicienii sunt de acord cu punctul dumitale de vedere?

— Majoritatea. Majoritatea celor pe care i-am convocat pentru a discuta cu ei problema. Aşa că te aşteaptă...

— Nimic, îl întrerupse Stirlitz. Absolut nimic. Rezultatele unei cercetări ştiinţifice se confirmă prin practică. Unde sunt aceste confirmări?

— Sunt la mine. În buzunar.

— Chiar aşa?

— Întocmai aşa. Am primit câte ceva de la Londra.

Cele mai proaspete noutăţi. Ei bine, asta reprezintă condamnarea dumitale la moarte.

— De fapt, ce urmăreşti dumneata, Holtoff? Fiindcă urmăreşti, ceva, dar ce anume, nu reuşesc să înţeleg.

— Îţi repet: cu voie sau fără voie, dumneata ai fost acela care ai făcut să eşueze lucrările în domeniul creării „*armei de răzbunare*”. Cu voie sau fără voie, dumneata ai fost acela care, în loc să chestionezi o sută de fizicieni, te-ai limitat la vreo zece dintre ei şi, pe baza avizului acestora – or, tocmai ei erau cei interesaţi în izolarea lui Runge – ai făcut ca direcţia cercetărilor preconizată de Runge să fie calificată drept dăunătoare şi lipsită de perspectivă!

— Aşadar, dumneata mă îndemni să nu am încredere în ostaşii cu adevărat devotaţi Führerului, în oamenii care se bucură de încrederea lui Keitel şi Göring şi să iau apărarea unui ins care se pronunţa pentru şcoala americană în studierea atomului? La asta mă îndemni dumneata? Dumneata mă îndemni să am încredere în Runge, care fusese arestat de Gestapo şi, se ştie, Gestapoul nu arestează pe nimeni degeaba, şi să n-am încredere în cei care au contribuit la demascarea lui Runge?!

— Totul apare cât se poate de logic, Stirlitz! Întotdeauna ţi-am admirat priceperea de a dura eşafodaje cu fundamentări logice infailibile: dumneata îl expui loviturii şi pe Müller, care a ordonat arestarea lui Runge, şi pe mine, care apără un evreu din a treia generaţie, şi prin asta dumneata devii un monument al credinţei, înălţat pe cadavrele noastre. Fie! Toată combinaţia e foarte precis construită, Stirlitz. Nu pentru ca să ţi-o dărâm am venit la dumneata... Runge – ai avut grijă de asta, dovedind din nou clarviziune – deşi e deţinut într-un lagăr de

concentrare, trăieşte bine-mersi, într-o vilă specială din perimetrul SS-ului şi i s-au asigurat condiţii să se ocupe de fizica teoretică. Şi acum, Stirlitz, să-ţi dezvălui esenţialul: mă aflu într-o situaţie extrem de dificilă... În caz că îi raportez lui Müller rezultatele verificării, el îşi va da seama că dumneata – chiar în situaţia în care te afli, adică pus la microscop, în curs de verificare, nu numai de către mine, ci şi de către alţii, poate – tot deţii o armă împotriva lui. Da, ai dreptate, el e cel care a ordonat arestarea lui Runge. Dacă îi comunic că verificarea a adus dovezi împotriva dumitale, el va înţelege că faptul îl expune indirect loviturii şi pe el. Iar eu, oricât ţi se pare de amuzant, eu aş avea de încasat lovituri din două părţi. Mă va izbi şi Müller, şi dumneata. El, ordonând ca concluziile mele să fie verificate şi răsverificate, iar dumneata... Dumneata ai spus adineaori în ce fel mă vei lovi. Ce-mi rămâne de făcut, mie, care sunt ofiţer al Gestapoului? Sugerează-mi o soluţie dumneata care eşti ofiţer al serviciului de informaţii...

„Aha, iată unde bate, înţelese Stirlitz. E o provocare sau nu? Dacă e provocare, atunci e clar cum trebuie să procedez. Dar dacă este o invitaţie la dans? Te pomeneşti că au şi început şobolanii să fugă de pe corabie! Nu întâmplător a făcut demarcaţia între Gestapo şi serviciul de informaţii. Aşa, deci. E clar. Dar e încă prematur să-i dau răspunsul. E încă prematur...”

— Parcă e vreo deosebire, dădu din umeri Stirlitz, între Gestapo şi serviciul de informaţii? În general, dacă facem abstracţie de fricţiunile dintre noi, facem aceeaşi treabă.

— Da, aceeaşi, încuviinţă Holtoff. Numai că noi avem, în lumea întreagă, renumele de călăi şi de

tâlhari, noi – ăştia din Gestapo. Pe când voi, dragă Doamne, sunteţi bijutieri, experţi în parfumerie, voi reprezentaţi serviciului de informaţii politice... Voi sunteţi necesari sub oricare regim şi în oricare stat, pe când noi suntem una cu Reichul – împreună cu el, ori ne înălţăm, ori pierim...

— Mă întrebi cum să procedezi?

— Da.

— Care sunt propunerile dumitale?

— Mai întâi vreau să te aud pe dumneata.

— Judecând după faptul ca ai scos siguranţele şi că mi-ai cerut să trag jaluzelele...

— Jaluzelele ai propus dumneata să le tragi...

— Da? Ei, drăcie! şi eu care aveam impresia că propunerea venise de la dumneata... Bine, nu asta-i important... Vrei să ieşi din joc?

— Dumneata, în locul meu, n-ai face la fel?

— Nu-ţi pot răspunde, Holtoff, până nu aud un „da” sau un „nu” din gura dumitale.

— Şi dacă – admiţând prin absurd – aş răspunde „da”?

— Dacă vrei să recurgi la absurd, atunci ai greşit adresa. Consultă un astrolog, nu pe mine.

— Dumneata ai o fereastră deschisă peste graniţă?

— Să admitem că da.

— Şi dacă am trece, în trei, într-o ţară neutră?

— În trei?

— Da. Exact – în trei: Runge, dumneata şi eu. Am salvat, pentru ştiinţa mondială, un mare fizician. Din lagăr l-am salvat eu, iar dumneata ai organizat trecerea peste graniţă. Înduioşător, nu? Ce zici? Şi ţine seama că la microscop ai fost pus dumneata, nu eu. Şi ştii ce înseamnă să te pună Müller la microscop. Ei?... Aştept răspunsul.

— Mai vrei coniac?

— Vreau.

Stirlitz se ridică de pe fotoliu, deşurubă dopul metalic, se apropie fără grabă de Holtoff, acesta îi întinse paharul şi, în aceeaşi clipă, Stirlitz îl lovi cu toată puterea în cap cu carafa grea, şlefuită în faţete. Sticla se sparse într-o mulţime de cioburi, coniacul de culoare închisă se prelinse pe faţa lui Holtoff, amestecându-se cu sângele.

„Am procedat just, reflectă Stirlitz, apăsând la maximum pe acceleratorul «*Horch*»-ului. Nici nu puteam proceda altfel. Într-un joc de «*fifty-fifty*», nu merge să umbli cu jumătăţi de miză. Chiar dacă a venit la mine cu intenţii sincere, tot am procedat just. Ierarhia scopurilor mi-a dictat în cazul de faţă soluţia justă – pierzând un avantaj mărunt, am câştigat unul mult mai important: încrederea deplină a lui Müller.”

Alături, într-o rână, proptit în portieră, se afla Holtoff, încă lipsit de cunoştinţă. Încheieturile mâinilor îi erau prinse în cătuşe.

Holtoff nu avusese dreptate când spusese că Müller dormea la ora aceea. Müller nu dormea. Tocmai primise o comunicare de la centrul de descifrare, referitor la cele petrecute la casa conspirativă a Gestapoului din Berna. Cifrul radiotelegrafistei ruse coincidea cu cel transmis la Berna. Se poate deduce, reflecta Müller, că rezidentul rus a început să caute o legătură nouă, fie din cauză că îi consideră pe radiotelegrafiştii săi ucişi în bombardament, fie că intuieşte că s-a întâmplat ceva necurat cu ei. Meditând pe marginea acestor elemente, Müller se străduia într-una să scoată dintre paranteze acele nefaste amprente digitale de pe radioemiţătorul

rusesc, identice cu cele de pe receptorul telefonului în legătură directă cu Bormann. Dar cu cât le scotea mai cu insistenţă dintre paranteze, cu atât îl împiedicau blestematele de amprente să-şi limpezească ideile. De-a lungul celor douăzeci de ani de serviciu în poliţie, i se formase o anumită deprindere – să acorde atenţie, mai presus de orice, celor ce i le sugera flerul, intuiţia; reţinând prima impresie, o verifica analizând temeinic faptele şi caracterul omului pe care îi avea în obiectiv. Greşise rareori, atât în perioada când fusese în slujba republicii de la Weimar, şi îi snopea în bătaie pe participanţii la demonstraţiile naziste, cât şi mai târziu, când trecuse de partea naziştilor şi îi expedia în lagăre de concentrare pe liderii republicii de la Weimar. La fel, nu greşise nici atunci când executase cu conştiinciozitate sarcinile pe care i le încredinţa Himmler, şi nici mai târziu, când începuse să graviteze spre Kaltenbrunner. Nu, flerul nu-l trădase niciodată. Îşi dădea seama că e puţin probabil să fi uitat Kaltenbrunner despre misiunea pe care i-o dăduse în legătură cu Stirlitz. Însemna că intervenise ceva, şi încă undeva la nivel înalt. Dar ce anume intervenise, şi când – lucrul ăsta Müller nu-l ştia şi, ce era mai rău, nu dispunea de niciun indiciu din care să-l poată deduce. Acesta şi era motivul pentru care îi trasase lui Holtoff sarcina să se ducă la Stirlitz şi să însceneze spectacolul la care am asistat; dacă Stirlitz venea la el a doua zi, să-i relateze cele petrecute, putea băga foarte liniştit dosarul în seif, considerându-l închis. Dacă Stirlitz accepta propunerea lui Holtoff, atunci nimic nu-l oprea să se prezinte la Kaltenbrunner şi să dea cărţile pe faţă. Ar fi raportat cazul bazându-se pe elementele furnizate

de colaboratorul său – şi astea erau altceva decât himerele şi formulele din domeniul fizicii – încearcă de te descurcă în ele! – erau realităţi, fapte imposibil de combătut prin nu ştiu ce teorie savantă contrară...

„Aşa, vasăzică... continuă să reflecteze Müller. Bun! Să aşteptăm venirea lui Holtoff şi atunci vom vedea ce-i de făcut. Acum, în ce-o priveşte pe *pianista* rusoaică: aş zice că acum, când şeful ei a început să caute altă legătură prin Elveţia, muierii i se pot aplica metodele noastre, nu poveţele sfătoase ale lui Stirlitz. E de necrezut ca ea să nu fi fost decât un simplu instrument în mâinile şefilor săi. Femeia asta trebuie să ştie ea ceva. Nu mai dispunem de timp. Nu e exclus ca şi cheia mesajului cifrat care ne-a parvenit de la Berna să se afle în capul ei. Dacă am putea confrunta mesajele transmise anterior, de aici, de rezidentul rus, cu mesajul transmis la Berna, am descoperi o mulţime de lucruri şi am putea angaja un joc nou... Or, în momentul de faţă, asta este foarte important – să putem angaja un joc atât împotriva Occidentului, cât şi împotriva ruşilor. E ultima noastră şansă.”

Nu reuşi să-şi ducă gândul până la capăt, fiindcă se deschise uşa şi intră Stirlitz, ducându-l în braţe pe Holtoff, care era plin de sânge. Mâinile lui Holtoff erau prinse la spate în nişte cătuşe cromate, micuţe.

Müller zări în prag faţa dezorientată a locţiitorului său Scholz şi spuse:

— Dumneata ai înnebunit, Stirlitz...

— Eu n-am înnebunit, răspunse Stirlitz, zvârlindu-l cu dezgust pe Holtoff într-un fotoliu. În schimb, omul ăsta ori a înnebunit, ori a devenit un trădător!

— Apă, îşi dezlipi Holtoff buzele. Daţi-mi apă...

— Daţi-i apă, zise Müller. Ce s-a întâmplat,

lămureşte-mă ca lumea!

— Întâi să lămurească el totul „*ca lumea*”, replică Stirlitz. Eu prefer să expun totul „*ca lumea*” în scris...

Îi dădu lui Holtoff să bea apă, apoi aşeză paharul pe tavă, alături de cană.

— Du-te la dumneata în birou şi scrie tot ce consideri necesar să scrii, spuse Müller. În cât timp poţi s-o faci?

— Pe scurt, în zece minute. Amănunţit, mâine.

— De ce mâine?

— Pentru că astăzi mai am nişte treburi urgente, care nu suferă amânare. Şi apoi, mai devreme de mâine n-o să-şi revină nici el în fire. Permiteţi să plec?

— Da, poftim, răspunse Müller.

Stirlitz ieşi. Müller eliberă din cătuşe încheieturile mâinilor lui Holtoff, îl mângâie îngândurat pe obrazul însângerat şi se apropie de măsuţa pe care rămăsese paharul. Prinzând cu grijă paharul cu două degete, îl privi în lumină. Se vedeau clar amprentele degetelor lui Stirlitz. Stirlitz se număra printre cei cărora nu li se luaseră încă amprentele digitale. Supunându-se mai degrabă obiceiului său de a duce orice treabă până la capăt, decât fiindcă ar fi avut bănuieli în legătură cu Stirlitz, Müller îl chemă pe Scholz şi-i spuse:

— Să fie luate amprentele de pe acest pahar. Dacă dorm, să nu fiu trezit. Nu cred să fie ceva urgent.

Iar Stirlitz, după ce-i lăsase lui Scholz un scurt raport pentru Müller, gonea acum cu maşina spre locuinţa pastorului; se hotărâse să nu mai tergiverseze lucrurile şi să-l treacă chiar în ziua aceea pe pastor în Elveţia. Acolo, totul era pregătit. Pleischner nu se putea să nu-şi fi îndeplinit misiunea. Pastorul avea să joace rolul hârtiei de turnesol.

Independent de voinţa şi dorinţa sa, el va contribui la zădărnicirea complotului organizat de Himmler şi de către aceia dintre occidentali pentru care ruşii, care eliberau Europa, nu erau decât nişte asiatici sălbatici ce ameninţau civilizaţia...

Şi totuşi, Müller fu trezit din somn. Îl trezi Scholz însuşi. Amprentele digitale lăsate de Stirlitz pe suprafaţa paharului erau aceleaşi cu amprentele digitale de pe receptorul telefonului şi – ceea ce era de-a dreptul îngrozitor! – cu cele descoperite pe aparatul rusesc de radioemisie...

„Reichsführerului SS
Heinrich HIMMLER – personal

Dactilografiat într-un singur exemplar.

Scumpul meu Reichsführer,

M-am întors din Elveţia la statul meu major şi ţin nu numai să vă relatez evenimentele în ordinea lor cronologică – oră de oră, ci încerc să fac şi o apreciere obiectivă asupra situaţiei, care, precizez din capul locului, în lumina tratativelor purtate cu Dulles, s-a schimbat brusc în bine.

Ieri, împreună cu Dollmann, am plecat în Elveţia, luându-i cu noi şi pe insurgenţii naţionalişti italieni Parri şi Usmiani. Operaţia de trecere clandestină a graniţei a asigurat-o unul din colaboratorii maiorului Weibel din serviciul de informaţii elveţian. Trecerea graniţei a fost pregătită cu cea mai mare scrupulozitate; am ajuns dincolo exact în momentul plecării trenului spre Zürich. La Zürich, Parri şi

Usmiani au fost internaţi la Girslandenklinik, un sanatoriu elegant de la marginea oraşului. După cum am aflat mai târziu, Dulles n-a întârziat să-i viziteze. Se pare că pe Dulles şi pe Parri îi leagă o veche prietenie; în afara de asta, se pare că americanii sunt preocupaţi încă de pe acum de componenţa viitorului cabinet italian, care să facă politica lor şi în care să intre miniştri aureolaţi de gloria de partizani – dar nu comunişti, ci monarhişti şi naţionalişti extremişti, care l-au părăsit pe Duce abia în ultimul timp, după ce trupele noastre s-au văzut obligate să intre în Italia.

Güssmann a venit să ne ia şi ne-a condus la Dulles, la locuinţa conspirativă a acestuia. Dulles ne aştepta. S-a purtat reţinut, dar binevoitor. Ne-am strâns mâinile, şi tratativele au început. E adevărat că Dulles, care se aşezase lângă fereastră, cu spatele la lumină, tăcea. Cel dintâi a luat cuvântul Gewernitz.

M-a întrebat:

— N-aţi fost dumneavoastră acela care, la rugămintea Mathildei Gedewills, aţi stăruit să fie eliberat italianul Romano Guardini?

Am răspuns evaziv, pentru că nu-mi aduceam aminte de acest nume. Pe de altă parte, putea să fie şi o formă de verificare.

— E vorba de un eminent filosof catolic, continuă Gewernitz, foarte apreciat de orice european cu adevărat cult.

Am surâs cu subînţeles, în stilul marelui nostru actor Schellenberg.

— Generale, mi s-a adresat apoi Güssmann, vă daţi seama că Germania a pierdut războiul?

Era limpede că aveau de gând să mă supună unui autodafé, adică tot ce poate fi mai umilitor pentru un om ca mine. Cândva, procedam şi eu la fel, ori de

câte ori îmi propuneam să mi-l ataşez pe unul sau altul dintre oamenii politici adversari ai regimului nostru. Să mi-l ataşez în aşa măsură, încât să-i pot încredinţa ulterior o funcţie de răspundere în administraţie: nu e garanţie mai bună pentru loialitatea viitoare a unui om ca trecerea lui prin furcile caudine.

— Da, am răspuns.

— Vă daţi seama că unica bază practică este: capitulare fără condiţii?

— Da, am răspuns, spunându-mi că faptul însuşi, că tratativele erau iniţiate devenea mai important decât obiectul lor.

Scopul principal îmi dicta în cazul de faţă să accept începerea tratativelor, oricât m-ar fi costat acest lucru, ca general SS şi ca membru de partid.

— Totodată însă, continuă Güssmann, dacă dumneavoastră aveţi cumva de gând să trataţi în numele Reichsführerului Himmler, atunci tratativele se vor întrerupe în acest punct şi mister Dulles se va vedea nevoit să-şi ia rămas bun.

Îl privii pe Dulles. N-am putut distinge faţa acestuia – lumina mă bătea în ochi, dar am observat cum a dat afirmativ din cap, deşi, ca şi până atunci, n-a rostit niciun cuvânt. Am înţeles totuşi că întrebarea era mai mult de formă, fiindcă ei nu puteau să nu ştie în numele cui ar putea vorbi şi va vorbi un general SS. Adresându-mi această întrebare, se puneau ei de data asta într-o situaţie ridicolă şi umilitoare. Fireşte, le-aş fi putut răspunde că, la rândul meu, sunt dispus să discut numai cu mister Dulles şi că, în caz că voi afla că dânsul reprezintă capitalul monopolist evreiesc, voi rupe eu orice relaţie cu dânsul. Am înţeles că răspunsul meu e aşteptat şi am spus:

— Consider drept o crimă împotriva marelui popor german şi a înaltei idei de stat german – avanpostul civilizaţiei în Europa – continuarea acestui război, mai ales acum când am reuşit în fine să ne aşezăm la aceeaşi masă, aceea a tratativelor. Sunt gata să pun la dispoziţia aliaţilor întreaga mea organizaţie, care este, după cum ştiţi, cea mai puternică organizaţie de pe teritoriul Italiei: trupele SS şi poliţia, în scopul încetării ostilităţilor şi împiedicării instaurării unui guvern comunist.

— Trebuie să înţelegem, vorbi în sfârşit Dulles, că trupele dumneavoastră SS vor intra în luptă împotriva celor ale Wehrmachtului, comandate de Kesselring?

Mi-am dat seama că am de-a face cu un om funciarmente serios, ceea ce mi-a plăcut fiindcă reprezenta o garanţie în ce priveşte caracterul realist al discuţiilor.

— Pentru a putea discuta convingător şi la obiect, cu feldmareşalul Kesselring, va trebui ca dumneavoastră să-mi oferiţi anumite garanţii.

— Se înţelege, consimţi Dulles.

Am continuat:

— Sunteţi de acord, cred, că de îndată ce Kesselring va ordona capitularea aici, în Italia, unde sub comanda sa se află peste un milion şi jumătate de soldaţi, va urma o reacţie în lanţ şi pe celelalte fronturi – mă refer la frontul de vest şi la cel scandinav, din Norvegia şi Danemarca.

Mi-am spus că ar fi bine ca încă în această primă, dar foarte importantă discuţie, să-mi dau pe faţă atuurile.

— Dacă dumneavoastră îmi garantaţi continuarea tratativelor, voi lua asupra mea obligaţia de a împiedica pe teritoriul italian distrugerile ordonate de

Führer. Trebuie să vă spun că am primit ordinul să distrugem galeriile de tablouri şi monumentele antichităţii, într-un cuvânt, să facem una cu pământul cele mai valoroase vestigii ale istoriei omenirii. Deşi, personal, am înfruntat mari riscuri, am reuşit până în prezent să pun la adăpost, în tainiţele mele, tablourile din galeriile Uffizi şi Pitti, precum şi colecţia de monede a regelui Victor Emanuel.

Le-am pus pe masă lista tablourilor ascunse de mine, printre care figurau opere de Tiţian, Botticelli, El Greco.

Americanii întrerupseră discuţia, apucându-se să studieze lista.

— Cât pot să valoreze aceste tablouri la cursul actual al dolarului? am fost întrebat.

— Valoarea lor e inestimabilă, am răspuns, adăugând apoi: După părerea mea, valorează peste o sută de milioane...

Gewernitz ne ţinu o conferinţă de vreo zece minute despre arta Renaşterii şi despre influenţa acestei epoci asupra dezvoltării tehnice şi filosofice a Europei. Apoi interveni în discuţie Dulles. Brusc, fără nicio tranziţie. Spuse:

— Sunt dispus să păstrez legătura cu dumneavoastră, generale Wolff. Dar va trebui să vă luaţi obligaţia că nu veţi căuta să stabiliţi vreun alt contact cu aliaţii. Asta este prima condiţie. Sper că vă daţi seama că faptul că am angajat tratative trebuie să fie cunoscut exclusiv de către cei de faţă.

— În cazul acesta, nu vom putea ajunge la încheierea păcii, i-am spus, întrucât dumneavoastră nu sunteţi preşedinte, iar eu nu sunt cancelar.

Ne-am zâmbit unul altuia în tăcere şi am înţeles că în felul acesta am primit consimţământul de a vă

informa despre tratative şi de a vă cere noi indicaţii. Trimit această scrisoare prin aghiotantul feldmareşalului Kesselring, care îl însoţeşte în avion pe şeful său în drum spre Berlin. Omul a fost verificat de mine cât se poate de minuţios, nu atât în calitate de agent al meu, cât sub raportul convingerilor sale politice şi patriotice, care sunt identice cu ale noastre. O să vi-l amintiţi desigur, întrucât chiar dumneavoastră l-aţi trimis cu câtva timp în urmă la Kesselring, pentru a ne informa despre relaţiile feldmareşalului cu Reichsmareşalul Göring.

Ar fi cât se poate de indicat dacă l-aţi invita la dumneavoastră, pentru o discuţie, pe Kesselring. Următoarea întâlnire cu americanii va avea loc în zilele următoare.

Heil Hitler!

Al dumneavoastră.
KARL WOLFF.”

Wolff spunea adevărul în scrisoarea sa. Convorbirile se desfăşuraseră la sau aproape la tonalitatea descrisă. Trecuse sub tăcere un singur fapt şi anume că, la întoarcerea spre Italia, avusese în compartimentul de tren o discuţie lungă şi extrem de confidenţială, cu Güssmann şi Weibel cu privire la componenţa viitorului cabinet german. Rămăsese stabilit ca pentru funcţia de cancelar să fie desemnat Kesselring, ministru al afacerilor externe să fie von Neurath, fost protector al Boemiei şi Moraviei, ministru al finanţelor – Hjalmar Schacht, membru de onoare al N.S.D.A.P., iar ministru al afacerilor interne – Obergruppenführerul SS Karl Wolff, în acest cabinet, lui, lui Himmler, nu i se rezervase niciun portofoliu.

— — . . — — . . 13

Stirlitz, în timpul acesta, gonea cu toată viteza de care era capabil „Horch”-ul său către graniţa elveţiană. Alături de el, tăcut şi palid, era pastorul. Stirlitz potrivi aparatul de radio pe lungimea de undă a Franţei. Parisul transmitea concertul tinerei şanteze Edith Piaff. Vocea ei răsuna grav şi puternic, iar textul cântecelor era simplu şi sincer.

— La ce decădere a moravurilor asistăm, rupse tăcerea pastorul. N-o condamn pe femeia asta, dar ascultând-o, nu pot să nu-mi amintesc de Händel, de Bach. Altădată, oamenii de artă erau pesemne mai exigenţi cu ei înşişi: drumul lor se îmbina cu cel al credinţei şi îşi trasau sarcini artistice aproape peste puterile omeneşti... Într-un fel, erau nişte faruri în beznă... Iar femeia asta? În limbajul ăsta se vorbeşte în pieţe...

— Cântăreaţa aceasta, replică Stirlitz, vă asigur că va supravieţui existenţei sale pământene trecătoare. Ea va rămâne în amintirea oamenilor şi după moarte.

— Prin gura dumneavoastră vorbeşte indulgenţa.

— Prin gura mea vorbeşte dragostea pentru Paris... Să lăsăm asta, pastore... Vom mai discuta despre acestea după război. Acum, repetaţi-mi ce aveţi de făcut la Berna...

— Să ştiţi că am o memorie bună. Biblia te învaţă nu numai bunătatea, ci şi o precisă rânduire a memoriei...

— Şi totuşi, vă rog să-mi repetaţi totul, de la început pân-la sfârşit.

Pastorul se apucă să-i expună lui Stirlitz ceea ce acesta îi inculcase în minte în ultimele trei ore. Ascultându-l pe pastor, Stirlitz continua să reflecteze: „Da, Käth a rămas la ei. Dar dacă aş fi luat-o pe ea cu mine, ei s-ar fi agăţat de pastor – probabil şi de persoana lui se ocupă cineva de la Gestapo. Şi atunci, întreaga operaţie ar fi căzut în mod inevitabil, iar Himmler ar fi putut stabili contactul cu cei de la Berna... Dacă se va întâmpla ceva neprevăzut, ceea ce, deşi am luat toate măsurile, nu este exclus, Käth, ca să-şi salveze copilul, mă va trăda pe mine. Între timp însă, pastorul îşi va fi îndeplinit activitatea, iar Pleischner îşi va fi îndeplinit şi el misiunea. Niciunul din ei nu îşi cunoaşte adevăratul rol în cadrul operaţiunii mele. În plus, pastorul se va afla sub observaţia oamenilor noştri, anunţaţi dinainte de Pleischner. Aşa că totul va fi în regulă. Voi zădărnici încercările lui Himmler de a stabili un contact cu Berna... E prea târziu ca să-i mai reuşească jocul. Despre fereastra mea de ieşire peste graniţă, Müller nu ştie nimic, iar grănicerii nu vor destăinui nimic oamenilor lui, întrucât ei ştiu că eu acţionez în numele Reichsführerului, personal. Aşadar, pastorul se va afla astăzi în Elveţia, iar de mâine va începe să acţioneze pe linia frontului meu, sau, mai exact a frontului nostru...”

— Nu, interveni Stirlitz, întrerupându-şi firul gândurilor. Întâlnirile va trebui să le fixaţi nu în sala albastră a hotelului, ci în cea roz; vedeţi, memoria ca memoria, dar repetiţia nu strică niciodată...

— Mi s-a părut că nu mă ascultaţi de fel...

— Vă ascult cu toată atenţia. Continuaţi, vă rog...

„Dacă pastorul va reuşi să plece şi totul va fi în ordine, am s-o smulg pe Käth de acolo. Atunci, voi putea miza totul pe o carte. Cercul se strânge în jurul meu şi, de la un moment dat încolo, nici Bormann nu mă va mai putea ajuta... Dracu' să-i mai ştie!... Dacă îmi voi da seama că jocul se apropie de sfârşit, voi dispare, împreună cu Käth, prin fereastra mea de la graniţă. Iar dacă voi putea continua – în realitate, nu au probe împotriva mea şi nici nu le pot obţine – atunci o voi răpi, fireşte, nu fără împuşcături, asigurându-mi în prealabil un alibi prin Schellenberg. M-aş putea duce să-i prezint raportul acasă, sau la Hohenlychen, unde se află mai tot timpul, în preajma lui Himmler. Trebuie să calculez exact timpul. După ce lichidez paza de la locuinţa conspirativă şi distrug aparatul de radioemisie, o răpesc pe Käth. Încă o dată, mare atenţie la calculul timpului. Acţiunea trebuie să fie rapidă. N-au decât să ne caute după aceea. Prea mult timp nu le-a rămas la dispoziţie. Judecând după felul cum s-a îngrozit Müller când l-a văzut pe Holtoff cu craniul spart, se pare că Holtoff a încercat să mă provoace, şi încă într-un mod pueril. Că Müller l-a pus la cale, e limpede. Dar prea s-a comportat firesc Holtoff pentru ca personajul pe care l-a jucat să nu fi corespuns cu gândurile sale intime. Şi nu se ştie cum ar fi procedat în continuare dacă aş fi consimţit să plec în Elveţia împreună, cu el şi cu Runge... Probabil că ar fi plecat într-adevăr. Chiar foarte probabil. Mi-amintesc cum se uita la mine în timp ce-l anchetam amândoi pe astronomul acela şi cele câteva fraze în doi peri pe care le-a rostit. Am jucat exact cum trebuia. Pentru plecarea mea inopinată, am două acoperiri, pe de-o parte Schellenberg, pe de alta Bormann. Jocul se anunţă

interesant. Acum, principalul este Käth. Mâine la întoarcere, nici nu mai trec pe acasă, mă duc direct la ea. Dar nu, nu se poate! Nu se poate juca la întâmplare, niciodată. Mai ales în activitatea noastră. Aici, o greşeală nu se plăteşte cu bani, ci cu reuşita sau nereuşita misiunii. Cu viaţa chiar”.

— Mă bucur, spuse Stirlitz, că aţi reţinut acest amănunt: într-adevăr, luaţi întotdeauna al doilea taxi, lăsându-l pe primul să treacă, şi nu vă urcaţi niciodată într-o maşină de ocazie. În general, mă bizui pe faptul că se vor îngriji de dumneavoastră călugării de la mânăstirea pe care v-am indicat-o. Ţin să vă repet încă o dată: vi se poate întâmpla orice. Orice, înţelegeţi? O cât de mică imprudenţă vă poate aduce înapoi aici, în beciurile lui Müller, înainte chiar de a vă da seama ce s-a întâmplat. Dar dacă lucrul acesta se va produce, să ştiţi: numele meu, pronunţat de dumneavoastră fie şi o singură dată, în delir sau în timpul torturilor, va atrage fără doar şi poate moartea mea, dar şi a sorei şi nepoţilor dumneavoastră, puteţi fi sigur de asta. În mintea celor care au aprobat ieşirea dumneavoastră din ţară, viaţa rudelor dumneavoastră este asociată cu viaţa mea. Nimic nu vă va salva rudele, dacă veţi rosti numele meu. Nu e o ameninţare, înţelegeţi-mă bine: e o situaţie de fapt, de care trebuie să luaţi cunoştinţă şi de care să ţineţi seama.

— Înţeleg.

— În cazul acesta, foarte bine. N-aş fi vrut ca tocmai în această problemă să fiu înţeles greşit...

Stirlitz îşi abandonă maşina cu o sută de metri înainte de a ajunge în piaţa din faţa gării. Maşina postului de grăniceri îl aştepta la locul stabilit, cu

cheia de contact la locul ei. Geamurile fuseseră anume stropite cu noroi pentru a nu putea fi distinse feţele celor dinăuntru. În munţi de asemenea, în locul dinainte stabilit, erau înfipte în zăpadă schiurile, alături de o pereche de bocanci.

— Încălţaţi-vă, zise Stirlitz.

— Îndată, răspunse în şoaptă pastorul. Îmi cam tremură mâinile, staţi să-mi revin niţel.

— Puteţi vorbi cu glas normal, aici nu ne aude nimeni.

Luna plină arginta zăpada din vale, pe când cea din defileuri era aproape neagră, cu rare sclipiri ca de naftalină. Straturile groase şi pufoase de zăpadă aşternute pe crengile pinilor păreau labele unor animale de pradă, gata să se repeadă. De undeva din depărtare răzbătea uruitul motorului unei staţii electrice; adus de rafalele vântului, zgomotul când se auzea limpede, când se pierdea.

— Şi acum, făcu Stirlitz, drum bun, pastore!

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, răspunse pastorul şi porni stângaci, pe schiuri, în direcţia pe care i-o indicase Stirlitz. Căzu în două rânduri, exact în locul unde era marcată graniţa. Stirlitz rămase lângă maşină, până ce îl auzi pe pastor strigând de două ori, aşa cum conveniseră, din pădurea ce se întindea întunecoasă de cealaltă parte a defileului. De acolo, nu mai era decât o aruncătură de piatră până la cabană. Aşadar, totul era în ordine. Putea trece acum la ultima acţiune – smulgerea lui Käth de sub primejdia care plana asupra ei.

Stirlitz îşi regăsi „Horch”-ul, la volanul căruia parcurse vreo douăzeci de kilometri, după care simţi că îl doboară somnul. Se uită la ceas: se împlineau patruzeci şi opt de ore de când era în picioare, fără să

fi închis o clipă ochii.

„Am să dorm o jumătate de oră, îşi spuse. Altfel, o să-mi fie imposibil să ajung la Berlin.”

Dormi exact douăzeci de minute. Trezindu-se, ieşi din maşină, îşi freca faţa cu zăpadă, bău o gură de coniac dintr-un bidonaş plat şi, lăsându-se cu toată greutatea pieptului pe volan, porni cu toată viteza. Motorul, utilizat la maxim, al „Horch”-ului uruia egal şi puternic. Acul vitezometrului se apropia de „150 km.” Şoseaua era pustie. Zorile mijeau timide. Ca să-şi alunge somnul, Stirlitz cânta cu voce tare poznaşe şansonete franţuzeşti.

Rolf îşi făcu apariţia la casa conspirativă pe la ora opt. Nici nu se luminase bine.

— Heil Hitler! îl salută Barbara, ridicându-se de la locul ei.

Rolf i se adresă scurt:

— Lasă-ne singuri!

Chipul Barbarei, zâmbitor până atunci, luă pe loc o expresie oficială, şi ea trecu în odaia alăturată. Când deschise uşa, Käth auzi glasul pruncului ei, care probabil tocmai se trezise şi cerea să fie alăptat.

— Daţi-mi voie să-mi alăptez copilul, zise Käth, altfel n-o să ne lase să lucrăm.

— Copilul o să aştepte.

— Dar nu se poate... Trebuie să fie alăptat la ore fixe...

— Bine. O să-l alăptezi după ce-o să-mi răspunzi la o întrebare...

Cineva bătu la uşă.

— Suntem ocupaţi! strigă Rolf.

Uşa se deschise totuşi şi în prag se ivi Helmut, cu pruncul în braţe.

— E timpul să fie alăptat, anunţă el, băiatul cere foarte insistent să fie hrănit...

— O să aştepte, strigă Rolf. Închide uşa!

— Da, dar... încercă să spună Helmut, dar Rolf, ridicându-se de pe scaun, se repezi la uşă şi o închise în nasul soldatului contuzionat.

— Vasăzică, aşa... Mă interesează un anume lucru. Noi am aflat că îl cunoşti pe rezident.

— Am explicat de la început că...

— Cunosc explicaţiile dumitale. Le-am citit şi în stenogramă, le-am ascultat şi imprimate pe benzi de magnetofon. Până azi-dimineaţă, m-au satisfăcut mai mult sau mai puţin. De astăzi-dimineaţă însă, aceste explicaţii ale dumitale au încetat să mă mai satisfacă.

— Şi astăzi-dimineaţă ce s-a întâmplat?

— S-a întâmplat ce trebuia să se întâmple. Şi întâmplarea aceasta noi am aşteptat-o mai demult, am ştiut chiar de la început totul, dar ne lipseau dovezile. Pe care, în sfârşit, le-am obţinut. Îţi dai seama că nu puteam aresta pe cineva în absenţa dovezilor: probe materiale, fapte, sau cel puţin mărturia a doi inşi. Iată însă că am intrat şi în posesia probelor...

— După câte ştiu, eu de la bun început n-am refuzat să...

— Lasă jocul ăsta copilăresc... Nu despre dumneata e vorba! Ştii foarte bine despre cine e vorba...

— Nu ştiu la cine vă referiţi. Şi vă rog foarte mult să-mi daţi voie să-mi alăptez copilul...

— Întâi ai să-mi spui unde şi când aveai întâlnirile cu rezidentul, iar după aceea n-ai decât să te duci să-ţi alăptezi plodul.

— I-am explicat domnului care m-a arestat că nu cunosc nici numele rezidentului, nici adresa sa şi, în

sfârşit, că nu ştiu nici cum arată.

— Ascultă, se răsti Rolf, nu face pe proasta! Cum s-ar spune, dă-ţi cărţile pe masă: asul dumitale a fost bătut cu un şesar...

Era extrem de obosit, ca şi toţi ceilalţi colaboratori apropiaţi ai lui Müller, de altfel, care de la ora trei dimineaţa nu făcuseră altceva decât să organizeze pe sectoare urmărirea maşinii lui Stirlitz. Fuseseră plasate posturi de pândă lângă locuinţa acestuia, lângă casa conspirativă pentru radiofonişti, dar pe Stirlitz parcă îl înghiţise pământul. De altfel, Müller interzisese să i se comunice lui Kaltenbrunner şi, bineînţeles, lui Schellenberg – că Stirlitz a fost pus sub urmărire. Se decisese să joace partida pe cont propriu; îşi dădea seama că e o partidă foarte complicată, care nu putea avea ca rezultat decât fie un mare succes, fie o înfrângere zdrobitoare. Şi asta pentru că Bormann, nu altcineva, deţinea cu drepturi depline uriaşe sume de bani depuse la băncile din Suedia, Elveţia, Brazilia şi – prin persoane interpuse – chiar în Statele Unite. Bormann nu uita niciodată un serviciu care îi era adus. Dar nu ierta nici răul care i se făcea. Tot ce avea legătură, într-un fel sau altul, cu Hitler, era notat cu meticulozitate de Bormann, chiar şi pe o batistă, în absenţa unei foi de hârtie. Dar ce avea cât de cât contingenţă cu persoana lui nu era niciodată notat, ci îi rămânea pe veci întipărit în memorie. Iată de ce partida legată de Stirlitz, omul care îi telefonase lui Bormann şi avusese şi o întâlnire cu acesta, şeful Gestapoului o juca pe cont propriu – era partida lui şi nu-i era îngăduit să greşească. Dacă n-ar fi fost la mijloc convorbirea telefonică şi întâlnirea cu Bormann, cazul Stirlitz ar fi fost simplu şi cu totul neinteresant. Cercul se închisese: Stirlitz –

cifrul de la Berna – radiotelegrafista rusoaică. Dar cercul acesta se sprijinea pe un fundament puternic – Bormann. Ceea ce însemna că, în cazul că izbutea să-l doboare pe Bormann, el, Müller, sub pretextul verificării, ar avea acces în sfânta sfintelor acestuia. O asemenea perspectivă nu era imposibilă. Pe de altă parte, dacă jocul ar lua un alt curs, deconspirând complotul lui Stirlitz legat de radiotelegrafiştii ruşi, el, Müller, devenea omul de care Bormann nu s-ar mai fi putut lipsi. Amândouă aceste deznodăminte puteau avea drept consecinţă atât o supremă înălţare, cât şi o supremă prăbuşire... Iată de ce atât el, cât şi colaboratorii săi cei mai apropiaţi nu dormiseră întreaga noapte, lucrând până la epuizare, întinzând capcane în dreapta şi-n stânga, pregătindu-se pentru ciocnirea hotărâtoare.

— N-o să mai scot o vorbă! spuse Käth. Până n-o să-mi daţi voie să alăptez copilul, am să rămân mută...

Logica mamei e cu totul opusă logicii călăului. Dacă Käth n-ar fi pomenit despre copil, i-ar fi fost dat ei însăşi să bea din paharul amar al torturii. Aşa, mânată de sentimentele ei materne fireşti, îl împingea fără voie pe Rolf către o hotărâre pe care acesta n-o luase câtuşi de puţin atunci când venise acolo. Rolf cunoştea prea bine tăria agenţilor ruşi, ştia că ei, în cele mai multe cazuri, preferă moartea trădării şi că, chiar şi atunci când sunt convinşi să „colaboreze”, fac ce fac şi îşi continuă misiunea, bineînţeles cu mijloace mai subtile, mai viclene.

O inspiraţie bruscă îl străfulgeră pe Rolf.

— Iată ce e, zise el, să nu mai pierdem timpul! Eu ştiu tot ce vrei dumneata să ascunzi. Foarte curând o să te confruntăm cu rezidentul dumitale; presimţindu-

şi căderea iminentă, el s-a hotărât să fugă peste graniţă, dar planul nu i-a reuşit. Şi-a pus nădejdea în maşina lui – Rolf o săgetă cu privirea pe Käth, care pălise – are o maşină bună, nu-i aşa? Dar a dat greş – maşinile noastre nu sunt mai proaste, ci mai bune decât a lui. În toată tevatura asta, dumneata ne interesezi prea puţin. El este cel care ne interesează. Iar dumneata ai să ne spui totul despre el. Totul, repetă Rolf, până la ultima silabă!

— Nu am ce să vă spun!

Rolf se ridică de pe scaun, se apropie de fereastră şi, deschizând-o larg, se zgribuli de frig:

— Iarăşi geruieşte, zise el. Când mama dracului o să vină primăvara?! Ne-am pierdut răbdarea tot aşteptând-o...

Închise fereastra, veni lângă Käth şi zise:

— Fă bine şi întinde mâinile!

Käth întinse mâinile şi, cât ai clipi, Rolf îi prinse în jurul încheieturilor o pereche de cătuşe.

— Şi picioarele, acum, zise Rolf.

— Ce vreţi să faceţi? întrebă Käth. Ce aveţi de gând?

Rolf îi prinse altă pereche de cătuşe de glezne şi strigă:

— Helmut! Barbara!

Nu-i răspunse nimeni. Dădu uşa de perete şi mai strigă o dată:

— Barbara! Helmut!

Cei doi, care apucaseră să se obişnuiască cu glasul lătrat şi strident, cu note isterice, al gestapovistului, veniră în fugă. Rolf avea toate motivele să strige aşa: Müller îi ceruse ca, nu mai târziu decât în ziua aceea, s-o facă pe rusoaică să spună adevărul, aşa încât atunci când Stirlitz îi va cădea în gheare, să aibă în

buzunar dovada principală a vinovăţiei acestuia.

— Aduceţi pruncul, ordonă Rolf.

Helmut plecă să aducă băiatul, iar Rolf apropie de fereastră măsuţa pe care se afla o vază cu flori artificiale. Apoi deschise fereastra şi spuse:

— Să ştiţi că nu întâmplător am pomenit adineaori de gerul de afară. Trei-patru minute, în care să fie ţinut gol-goluţ, fără scutece, uite, pe masa asta, în dreptul ferestrei, sunt suficiente pentru ca băieţaşul dumitale să moară. Aşa că, ori – ori! Hotărăşte.

— N-o să faceţi asta! ţipă Käth, zvârcolindu-se pe scaun. N-o să faceţi asta! Ucideţi-mă pe mine! Ucideţi-mă pe mine! N-o să fiţi în stare s-o faceţi!

— Da, o să-mi fie cumplit de greu s-o fac! răspunse Rolf. Da, sunt şi eu om, nu o fiară, din pântecele unei mame m-am născut şi eu! Cu toate astea, în numele tuturor mamelor din Reich, o voi face! În numele copiilor din Reich care pier sub bombe, o voi face!

Käth se prăbuşi de pe scaun şi, rostogolindu-se pe podea până la el, se apucă să-i sărute cizmele, implorând:

— Chiar n-aveţi inimă?! Ce faceţi?! Nu vă cred!

— Unde e copilul?! strigă Rolf. Adă-l încoace, fir-ar al dracului!

— Doar eşti mamă! interveni Barbara. Fii rezonabilă...

Helmut intră cu copilul în braţe. Rolf i-l luă, îl puse pe masă şi începu să-l desfeşe. Käth scoase un urlet – teribil, de fiară rănită.

— Hotărăşte-te! zbieră Rolf. Nu eşti mamă! Eşti o ucigaşă neghioabă! Decide-te!

Băieţelul ţipa cu glăsciorul său răguşit şi, de necăjit ce era, guriţa i se făcuse pătrată; ar fi fost de mult timpul să fie hrănit, iar el era lăsat să flămânzească...

„Monseniorului Cadicelli, Vatican.

Dragă prietene,

Am înţeles foarte bine şi a trezit în sufletul meu cel mai adânc respect atenţia pe care curtea papală – care, în zilele rezistenţei împotriva naziştilor, a dovedit un curaj atât de înalt – o acordă cu toate acestea acum studierii oricăror posibilităţi de a dărui, prin intermediul dumneavoastră, omenirii atât de greu încercate – pacea...

Iată de ce n-am fost de fel surprins aflând că Vaticanul şi-a asumat cu atâta bunăvoinţă misiunea de a înlesni contactul dintre Müller, care reprezenta pe nefericitul amiral Canaris şi pe ceilalţi generali eroi ce şi-au dat viaţa în lupta împotriva vandalismului hitlerist, şi reprezentanţii oficiali ai guvernului britanic.

Cei în numele cărora vorbea doctorul în filosofie Müller erau înzestraţi cu asemenea trăsături morale, încât vă era îngăduit să încercaţi să exercitaţi fără ezitare influenţa dumneavoastră asupra cabinetului britanic, în speranţa găsirii unei soluţii pentru instaurarea unei păci raţionale şi nobile. Dar după ce, în vara anului trecut, acei patrioţi germani au fost ucişi, o pauză sinistră a intervenit în conciliabulele pentru pace.

Am înţeles de asemenea foarte bine atitudinea dumneavoastră sceptică faţă de propunerile prudente ce vi le-a prezentat spre examinare generalul Karl Wolff. Aţi trăit, personal, sub ocupaţia nazistă. Cu propriii dumneavoastră ochi aţi văzut nelegiuirile strigătoare la cer săvârşite de SS-işti, subordonaţi

direct celui care astăzi se pretinde în favoarea păcii – generalul Wolff. De aceea am apreciat poziţia dumneavoastră ca fiind nu atât una de expectativă, cât, mai degrabă, de respingere făţişă: nu se poate avea încredere într-un om care, cu o mână săvârşeşte răul, iar cu cealaltă – binele. Şovăielile şi dedublarea, de înţeles şi putând fi iertate unui om oarecare, înzestrat de către Dumnezeu cu slăbiciuni, nu sunt în niciun caz scuzabile la un om care determină politica, la un şef militar sau la un bărbat de stat, investit cu putere.

Dar cu toate că a fost refuzat de către Vatican, generalul Wolff n-a asigurat mai puţin reuşita acţiunii sale, intrând în contact aici, la Berna, cu reprezentantul mult respectatului preşedinte Roosevelt, mister Dulles. Informaţiile pe care le deţin îmi permit să trag concluzia că tratativele dintre Wolff şi Dulles se desfăşoară cu succes.

Aş dori ca poziţia mea să fie corect înţeleasă: dacă l-aş pune încă o dată în gardă pe domnul Dulles în legătură cu continuarea contactelor sale cu generalul Wolff, s-ar putea ca prietenii noştri americani să interpreteze greşit intervenţia mea; cei ce se află la cârma politicii de stat înţeleg mult prea rar politica slujitorilor Domnului.

Evident, n-ar avea niciun sens să-i vorbesc domnului Dulles despre perfidia generalului Wolff şi să-i relatez ticăloşiile săvârşite de nazişti, din ordinul acestuia, pe teritoriul minunatei noastre Italii. Întâi de toate pentru că cel ce are ochi de văzut poate să vadă şi singur şi, în afară de asta, nu se cuvine ca noi, cei ce ne aflăm în serviciul lui Dumnezeu, să scoatem în evidenţă, pe primul plan, suferinţele noastre. Când ne-am ales calea, noi ştiam ce ne aşteaptă.

Situaţia mi se părea dificilă şi fără ieşire, când a sosit aici, la Berna, pastorul Schlag. Presupun că vă aduceţi aminte de omul acesta nobil care a fost întotdeauna un fervent luptător pentru pace. Până în anul 1933, când ieşirea din Germania nu era împiedicată de măsurile poliţieneşti introduse după venirea la putere a lui Hitler, a vizitat în repetate rânduri Elveţia, Vaticanul şi Marea Britanie.

După cum afirmă, pastorul Schlag a sosit aici în scopul de a studia toate posibilităţile reale existente pentru încheierea unei păci drepte într-un termen cât mai scurt. Din vorbele sale reiese că a fost trimis încoace, peste graniţă, de anumiţi inşi neliniştiţi de apropierea ce se conturează între punctele de vedere ale unor oameni atât de opuşi, ca generalul Wolff şi domnul Dulles, cu privire la viitorul statut al păcii.

Misiunea sa, dânsul o vede în zădărnicirea tratativelor dintre Wolff şi Dulles, întrucât e profund convins de faptul că Wolff nu e câtuşi de puţin preocupat de realizarea păcii, ci doar sondează terenul în vederea menţinerii regimului nazist, în schimbul anumitor concesii din partea celor care deţin în momentul de faţă singura putere reală în Germania – conducătorii SS-ului.

Misiunea sa el o vede de asemenea în stabilirea unor contacte între cei care, riscându-şi viaţa, i-au înlesnit ieşirea din Germania şi reprezentanţii aliaţilor. Cei pe care, după cum afirmă, îi reprezintă dânsul aici consideră drept o datorie nestrămutată a lor să determine lichidarea a tot ceea ce a fost legat – şi poate fi legat în viitor – de SS. şi N.S.D.A.P.

V-aş cere încuviinţarea de a purta discuţii mai sincere şi mai explicite cu pastorul Schlag. E cazul, poate, să-l informăm mai amănunţit despre

conciliabulele ce au loc în prezent la Berna.

Atâta timp cât nu-i voi putea oferi pastorului Schlag dovezi concrete ale bunăvoinţei noastre, nu e de aşteptat nici din partea sa să discute sincer, comunicându-ne date complete despre prietenii săi de idei care, acolo în Germania, aşteaptă un semnal de la el.

Admit ipoteza că prietenii săi de idei din Germania nu sunt de fel atât de puternici pe cât am dori-o noi. Pastorul Schlag n-a fost niciodată un om politic, ci doar un duhovnic onest al enoriaşilor săi. Dar, dacă privesc în viitor, văd un imens avantaj în faptul că tocmai un simplu duhovnic, un slujitor al lui Dumnezeu, a fost acel om superior şi cu sufletul neîntinat care, punându-şi viaţa în joc, s-a străduit să dăruiască omenirii pacea, şi asta fără să facă nicio concesie nazismului.

Poate că acest înalt exemplu de curaj civic la un slujitor al lui Dumnezeu ne va ajuta, atunci când nefericitul şi istovitul popor german va trebui să-şi aleagă viitorul, să salvăm Germania de bolşevism. Îndepărtat de Vatican de către Hitler, poporul german se va întoarce, pe o cale sau alta, în sânul bisericii catolice şi pastorul Schlag – sau imaginea sa luminoasă – îi va ajuta în viitor pe duhovnicii noştri să răspândească lumina bisericii pretutindeni unde a domnit bezna nazistă.

Aştept răspunsul dumneavoastră în timpul cel mai scurt.

Al dumneavoastră, NORELLI,
episcop de...”

Dulles primi din partea lui Donovan, şeful Oficiului de servicii strategice, indicaţia ca de acum înainte

convorbirile cu Wolff să poarte, în limbaj de cod, denumirea de operaţiunea „Crossword”. Pentru a stimula tratativele, doi generali – şeful adjunct al statului-major al armatelor aliate în Italia, generalul britanic Eiri, şi generalul american Lemnitzer – fură delegaţi să ia parte la ele.

Cei doi generali, purtând uniforme de soldaţi simpli americani, fură aduşi de la Napoli la graniţa elveţiană. Frontiera urmau s-o treacă pe bază de documente false; legenda pe care le-o întocmise Dulles pretindea că respectivii călătoresc prin Europa în căutarea unor rude dispărute. La postul de vamă elveţian generalul Lemnitzer răspunse cu precizie la toate numeroasele întrebări despre America ce-i fură puse. Generalul Eiri, care nu vizitase niciodată Statele Unite, se încurcă însă repede în răspunsuri. Operaţiunea „Crossword” se văzu astfel ameninţată să cadă de la primii paşi. Maiorul Weibel, care era de faţă, se grăbi să dea dispoziţii colaboratorilor săi de la grăniceri ca Eiri să fie lăsat să treacă indiferent de răspunsurile pe care le-ar fi dat la întrebările de verificare ale funcţionarilor vamali.

Eiri îşi ştergea cu mâna tremurândă broboanele de sudoare de pe frunte, când Weibel, în civil, veni la el şi-i înmână două bilete de tren pentru Berna. Acolo îi aştepta o maşină, care îi duse pe Weibel şi pe cei doi generali într-o stradă liniştită, unde le fusese închiriat un apartament pe numele unor persoane interpuse. Allen Dulles îi aştepta. În locuinţa aceea, se consultară cu toţii, timp de două zile, elaborând o bază comună în vederea continuării tratativelor cu generalul SS Karl Wolff.

— Avem puţin timp la dispoziţie, le spuse Dulles, dar avem de pus la punct o serie întreagă de

chestiuni. Poziţia aliaţilor trebuie să fie precizată clar, atât în punctele principale, cât şi în detalii...

— A aliaţilor anglo-americani, rosti generalul Eiri, pe un ton care putea să fie la fel de bine şi interogativ, şi afirmativ.

— Anglo-americani sau americano-englezi – în cazul de faţă e un termen formal, care nu schimbă esenţa lucrurilor, răspunse Dulles.

Şi astfel, pentru prima dată în decursul întregii perioade a războiului, din noţiunea „aliaţi” fu eludat unul din elemente – „sovieto”. În locul termenului de „aliaţi anglo-sovieto-americani”, fu lansat la Berna unul nou – „aliaţii anglo-americani”...

Eismann, deşi murdar din cap până-n picioare, se prezentă la Müller fără să-şi fi schimbat îmbrăcămintea. Cizmele îi erau pline de noroi lutos, iar tunica, udă leoarcă. Rătăcise îndelung în ploaie, prin Neuestadt, în căutarea surorii pastorului Schlag. N-o găsise la adresa indicată în dosarul cazului respectiv. Se adresase secţiei locale a Gestapoului, dar nici acolo nu se ştia nimic despre rudele cele mai apropiate ale lui Schlag.

Ce e drept, aflase de la vecini că, cu câteva zile în urmă, noaptea târziu, auziseră zgomotul motorului unui automobil. Dar cine anume venise, cu ce maşină şi ce se întâmplase după aceea cu Frau Ana şi copiii ei, nu ştia nimeni.

Dispăruse la fel de misterios ca şi pastorul. De două zile, agenţii poliţiei criminale, din ordinul lui Eismann, căutau să dea fie de urmele pastorului, fie de cele ale sorei şi copiilor acesteia, dar deocamdată fără niciun rezultat.

Müller îl primi pe Eismann cu zâmbetul pe buze.

După ce ascultă raportul Obersturmbannführerului, nu spuse nimic. Se mulţumi să scoată din seif o mapă subţire, din care extrase o foaie de hârtie.

— Dar cu asta cum rămâne? întrebă el, înmânându-i hârtia lui Eismann.

Era raportul acestuia, în care îşi declara încrederea totală în devotamentul Standartenführerului Stirlitz.

Eismann tăcu îndelung, apoi, după ce oftă adânc, răbufni:

— Fir-am să fim cu toţii de trei ori blestemaţi!

— Aşa mai vii de-acasă, îl aprobă Müller introducând raportul la loc în mapă. O să-ţi prindă bine lecţia asta, amice!

— Şi acum ce să fac, să vă adresez un alt raport?

— De ce? Nu e nevoie...

— Consider că e de datoria mea să mă dezic de opinia anterioară...

— Şi crezi că e bine? întrebă Müller. Lepădarea de opinie miroase întotdeauna urât.

— În cazul ăsta, ce să fac?

— Să-ţi bagi în cap că n-am să uzez de raportul pe care mi l-ai înmânat atunci. Şi să-ţi vezi de treburi. Te anunţ că în curând urmează să pleci la Praga. După aceea, fiindcă s-ar putea să fii rechemat pe neaşteptate, te vei ocupa din nou de cazul pastorului şi totodată, de cel al prietenului dumitale credincios, cu care te-ai aflat împreună sub bombe la Smolensk... Acuma, du-te. Şi nu-ţi face sânge rău. Un agent de contraspionaj s-ar cuveni să ştie, mai bine ca oricine, că în vremurile noastre nu poţi avea încredere în nimeni, câteodată nici măcar în tine însuţi...

Şefului Serviciului central al Siguranţei Reichului
Obergruppenführerului SS KALTENBRUNNER.

Praga.

Dactilografiat în două exemplare.

Scumpul meu Obergruppenführer,

După primirea ordinului Führerului de a transforma fiecare oraş şi fiecare clădire într-o fortăreaţă inexpugnabilă, am studiat din nou situaţia din Praga, care, alături de Viena şi de reduta din Alpi, urmează să devină centrul bătăliei hotărâtoare cu bolşevismul, sau, în cazul că bătălia va avea un sfârşit tragic, să fie făcută una cu pământul. Conform indicaţiilor dumneavoastră de a selecţiona pe cei ce vor primi misiunea să distrugă oraşul Praga, şi anume de a-i selecţiona nu numai din rândurile germanilor, ci şi din ale altor naţiuni, m-am oprit asupra mai multor candidaţi care, de-a lungul anilor de luptă comună împotriva bolşevismului, au manifestat fără echivoc dorinţa lor de colaborare. Nu intenţionez să-i enumăr aici pe toţi aceşti oameni – asemenea amănunte v-ar sustrage de la treburile de mare importanţă pe care le aveţi de rezolvat. Voi expedia secretariatului dumneavoastră lista respectivă, care cuprinde 421 de nume. Printre aceşti colaboratori ai noştri se află indivizi de cele mai diferite naţionalităţi.

În vederea acestei acţiuni, l-am cooptat pe colonelul Berg, din serviciul de informaţii al armatei. L-aţi cunoscut personal – ştiam asta încă din Cracovia – cu prilejul anchetării cazului duşmanului naţiunii Canaris. Îmi este de un real ajutor şi prin faptul că împreună cu el lucrează un rus recrutat de noi, Grişancikov. Fiindcă tot a venit vorba de el, acest

Grişancikov a fost foarte bine apreciat, ca frizer şi maseur de primă clasă, de către Standartenführerul Stirlitz, atunci când a vizitat Cracovia. În realitate, Grişancikov s-a dovedit a fi un foarte capabil agent de contraspionaj. El m-a ajutat la trierea candidaţilor din rândurile ruşilor din armata generalului Vlasov.

Întrucât toate persoanele recrutate în vederea acţiunii de pregătire a distrugerii celor mai importante focare de cultură slavă urmează să treacă printr-o verificare specială a Gestapoului, v-aş ruga să daţi indicaţii Obergruppenführerului Müller să dispună verificarea suplimentară a colonelului Berg şi, dacă este posibil, a rusului Grişancikov.

Îmi iau permisiunea să vă rog, din când în când, să-mi îngăduiţi să vă comunic problemele legate de munca mea de aici, fără să uit însă nicio clipă că sarcinile mele nu se pot compara în niciun fel cu gigantica dumneavoastră activitate pusă în slujba victoriei noastre totale.

Heil Hitler!

Al dumneavoastră, KRÜGER.”

Kaltenbrunner parcurse scrisoarea aceasta şi puse pe ea rezoluţia: „*Către Müller. Nu cunosc niciun Berg şi cu atât mai puţin vreun Grişancikov oarecare. Ocupă-te de verificarea cerută şi pe viitor să nu mai fiu sustras de la treburi cu asemenea fleacuri. Kaltenbrunner*”.

Având acum nevoie urgentă de agentul de legătură care adusese la Berna mesajul cifrat al rezidentului berlinez, Müller hotărî să anuleze manevra întreprinsă de oamenii săi care se aflau la pândă în casa

conspirativă, demascată, a ruşilor din oraşul elveţian; urmărirea agentului de legătură al rezidentului devenise inutilă, lui, acum, îi trebuiau dovezi, şi asta neîntârziat. Cât priveşte operaţia de descoperire a întregii reţele, asta era treaba lui Schellenberg, care n-avea decât să ticluiască o nouă combinaţie. Judecând după cele ce i se comunicaseră, agentul sosit la Berna era un diletant recrutat din rândurile intelectualilor. Unuia ca ăsta i se poate „dezlega limba" uşor. Unul ca ăsta nu este dintre cei dârji, ăsta o să spună cine i-a înmânat mesajul. Şi când va dispune de dovezi incontestabile, va fi călare pe situaţie.

În consecinţă, la Berna fu trimisă următoarea dispoziţie: *„Sistaţi operaţiunea privitoare la agentul de legătură. Organizaţi răpirea sa şi expediaţi-l peste frontieră, în Reich, la dispoziţia Obergruppenführerului personal, în portbagajul maşinii ambasadei..."*

Pregătindu-se să se ducă la casa conspirativă la ora care îi fusese fixată, Pleischner se afla în aceeaşi bună dispoziţie ca şi în ajun. Lucrase cu spor, neieşind din cameră decât ca să coboare să îmbuce câte ceva. Fremăta de bucurie şi de speranţă gândindu-se la apropiatul sfârşit al lui Hitler; îşi făcuse un obicei din a cumpăra toate ziarele, şi lui, istoricului, deprins cu analiza evenimentelor, nu-i era greu să-şi imagineze viitorul. Pe vremea când trăia în Germania, se temea să asculte postul de radio englez, străduindu-se să descifreze adevărul chiar din presa aservită propagandei lui Goebbels, citind printre rânduri. Ajunsese curând să-şi însuşească o tehnică specială; citea comunicatele şi articolele din *Völkischer*

Beobachter, parcurgea rapid relatările despre pretinsele succese de pe front, apoi, îndepărtând învelişul de fraze pompoase, îşi făcea o imagine despre situaţia reală, înfigând, bineînţeles în minte, steguleţe roşii, înstelate şi brune. Pentru asta, avea nevoie de hartă, de numele oraşelor, spicuite din comunicate, şi de o riglă. Aceste trei elemente îi erau suficiente pentru a reconstitui adevărul. Aici, în Elveţia, Pleischner se convinsese cât de exacte fuseseră diagnosticele sale de acasă, de la Berlin... Nu se îndoise niciun moment că victoria fascismului ar fi însemnat sfârşitul civilizaţiei şi ar fi adus, în ultima instanţă, decăderea naţiunii germane însăşi. Într-adevăr, ori de câte ori în istorie populaţia lumii ajungea să se împartă în robi şi stăpâni, pentru casta stăpânitorilor începea declinul. Roma, al cărei ţel a fost dominarea întregii lumi cunoscute, n-a întârziat să cadă sub loviturile barbarilor. În general, reflecta Pleischner, oricare stat din antichitate s-a văzut condamnat la pieire exact din momentul când, la apogeul unei puteri aparente, îşi propunea să cucerească lumea. Şi asta fiindcă, de regulă, puterea se însoţeşte cu trufia, care, la rândul ei, degenerează în înfumurare, iar înfumurarea, se ştie, e tot ce poate fi mai orb şi mai periculos în clipele de răscruce. Conducătorii Greciei, ai Romei şi înaintea lor, cei ai Egiptului şi Babilonului, îmbătându-se de biruinţele de pe câmpul de luptă, încetau să mai perceapă statul ca un conglomerat de indivizi mânaţi de aspiraţii diferite, adesea contrarii. Biruinţele repurtate dincolo de hotare îi îmbătau în aşa măsură pe cârmuitorii din antichitate, încât ei uitau de revolta mocnită a robilor, de murmurul de nemulţumire al curtenilor ce se considerau nu îndeajuns de răsplătiţi pentru serviciile

aduse, de atitudinea critică a filosofilor şi cărturarilor faţă de rânduielile prezente, ei trăind pentru un viitor luminos, chiar dacă utopic, la care năzuiau. Izbânzile asupra vrăjmaşilor făţişi îi făceau pe împăraţi, pe faraoni, pe tribuni, pe tirani, pe consuli să fie încredinţaţi că dacă au izbutit ei să năruie alte împărăţii, cu atât mai uşor le va fi să le vină de hac propriilor lor supuşi, oricât ar mârâi aceştia. Numai că ei scăpau din vedere că, în oştile care, se înţelege, urmau să constituie – la nevoie – principala forţă de represiune se aflau fraţii, fiii sau prietenii celor care trebuiau aduşi, prin sânge, la ascultare. Dezbinarea aceasta dintre cârmuitori şi supuşi conţinea în sine acele elemente de progres cărora Pleischner, într-un limbaj pentru uz propriu le aplica termenul de „fermenţi ai civilizaţiei”. După părerea lui, Hitler concepuse un experiment de-a dreptul diabolic: biruinţa Reichului asupra lumii trebuia să aducă fiecărui german, indiferent de poziţia sa în societate, importante bunuri materiale. În viziunea lui Hitler, germanii – şi anume toţi germanii, fără excepţie – trebuiau să devină stăpânii lumii, iar toţi ceilalţi oameni de pe glob, sclavii lor. Cu alte cuvinte, el voise să evite apariţia „fermenţilor civilizaţiei”, în orice caz într-un viitor previzibil. În eventualitatea victoriei lui Hitler, germanii ar fi devenit, în totalitatea lor, o naţiune militară, iar toate celelalte popoare ar fi fost dezarmate şi lipsite de o organizare statală proprie. Aşa stând lucrurile, orice încercare de răscoală a celor înrobiţi ar fi fost sortită eşecului; naţiunea germană, înarmată până-n dinţi, n-ar mai fi putut fi combătută decât de o altă naţiune, la fel de bine organizată şi de puternică. Fiindcă era o copilărie să aştepţi până ce în sânul naţiunii stăpânitorilor se

vor coace „conflictele renaşterii” – puteau să treacă ani, decenii, secole, şi apoi nimic nu garanta că, în general, un asemenea fenomen, se va produce...

...Pleischner se uită la ceas – mai avea timp. Alături era o cofetărie mică; dincolo de geamurile pe care şiroiau stropii de ploaie, un grup de copii mâncau îngheţată. Pesemne veniseră însoţiţi de învăţătoarea lor.

„Iarăşi gândesc în categorii tipice Reichului, se surprinse Pleischner, observând că cel din capul mesei era un bărbat, un tânăr, care râdea împreună cu copiii. Numai la noi toţi învăţătorii sunt femei, bărbaţii apţi pentru serviciul militar fiind pe front. Adevărul este că în şcoli n-ar trebui să fie folosiţi decât bărbaţi. Ca în Sparta. Femeia e un consolator, nu un educator. Pregătirea copiilor pentru viaţă e dator s-o facă bărbatul; în felul acesta, copiii ar fi feriţi de iluzii zadarnice – nimic nu e mai dureros în viaţă decât în momentul în care iluziile copilăriei se confruntă cu realităţile vârstei mature. Din păcate, nimeni n-a încercat încă să amelioreze omenirea sub aspectul delimitării sale în două categorii distincte... Nu în occident şi orient, nu în stăpâni şi robi, ci în adulţi şi copii. Două noţiuni strict delimitate, şi totuşi atât de jalnic amestecate! Fiindcă tocmai acest amestec generează mari şi ireversibile procese... După război, principala sarcină a omenirii ar trebui să fie tocmai influenţarea acestui proces de pârguire, în aşa fel încât copiii să nu repete greşelile celor maturi...”

Intră în cofetărie, se aşeză într-un colţ şi comandă o porţie de îngheţată de fructe. Copiii râdeau cu poftă de glumele învăţătorului. Acesta discuta cu ei de la egal la egal, fără să le cânte însă în strună, ci din

contra, vădind tot timpul tact şi discreţie; se vedea că copiii erau sincer ataşaţi de el.

„Dacă Hitler ar fi invadat şi această ţară, copiii ar fi stat acum la masă tăcuţi, mâncându-l din ochi pe educatorul, sau mai bine zis educatoarea lor, iar pe stradă ar fi mers încolonaţi, nu în stol zburdalnic, şi s-ar fi salutat între ei cu idiotul strigăt «Heil Hitler». Recunosc că e un lucru îngrozitor să doreşti înfrângerea patriei tale, şi cu toate astea, eu exact asta îi doresc patriei mele, să fie înfrântă. Şi cât mai curând...”

Pleischner îşi mânca fără grabă îngheţata şi asculta zâmbind sporovăială copiilor. Învăţătorul spuse:

— Haideţi să-i mulţumim stăpânului acestui colţişor minunat, care ne-a oferit găzduire caldă şi îngheţată rece. Să-i cântăm cântecul nostru?

— Da, răspunseră copiii.

— Pun la vot! Cine e contra?

— Eu, făcu o fetiţă cu părul roşcat, pistruiată şi cu ochi mari, albaştri. Eu sunt contra.

— De ce?

Uşa cofetăriei se deschise şi intră, scuturându-şi stropii de ploaie de pe impermeabil, vlăjganul cu ochi albaştri, gazda locuinţei conspirative. Îl întovărăşea un individ robust, vioi şi negricios, cu o faţă expresivă, extrem de voluntară şi cu fălci proeminente. Pleischner fu cât pe ce să se repeadă de pe scaunul lui, dar îşi aduse aminte de ce îi spusese vlăjganul – „am să te recunosc eu singur”. Aşa că îşi vârî din nou nasul în ziar, atent la discuţia de la masa copiilor.

— Explică, de ce eşti împotrivă? se adresă învăţătorul fetiţei. Trebuie să ştii să-ţi aperi punctul de vedere. Poate că tu ai dreptate şi nu avem noi...

Lămureşte-ne de ce nu avem.

— Mama spune că, după ce mănânci îngheţată, nu e voie să cânţi, spuse fetiţa, asta face rău la gât.

— Mama are multă dreptate. Aşa e, dacă am cânta sau am ţipa tare în stradă, ne-ar face rău la gât... Dar aici... Nu, eu cred că aici n-o să ni se întâmple nimic la gât. De altfel, tu n-ai decât să nu cânţi – n-o să ne supărăm pe tine.

Şi învăţătorul începu, primul, un cântecel vesel tirolez. Patronul ieşi de după tejghea şi îi aplaudă pe copii. Aceştia ieşiră lărmuind din cofetărie. Pleischner privi îngândurat în urma lor.

„Pe tipul ăsta negricios l-am mai văzut undeva, îşi aduse el aminte. O asemenea fizionomie, oricât ar şterge-o timpul, nu se uită. Să fi stat cu el în lagăr? Nu... Nu acolo l-am văzut. Dar mi-amintesc de el. Ştiu precis că l-am întâlnit undeva...”

Probabil că examinase mult prea atent faţa negriciosului, fiindcă acesta îi zâmbi scurt la un moment dat, şi după acest zâmbet, Pleischner, revăzând parcă o secvenţă dintr-un film, îl recunoscu, îi auzi chiar şi glasul, cum spusese atunci: „Şi să semneze angajamentul că va fi alături de Führer în orice împrejurare! În orice împrejurare! Nu să spună mai târziu, arătându-ne pe noi cu degetul: vinovaţii ei sunt, eu am stat deoparte... Acum n-are nimeni dreptul să stea deoparte! Loialitate sau moarte – nu există altă alternativă pentru un german care a ieşit dintr-un lagăr de concentrare.” Asta se petrecea în cel de-al doilea an de război: fusese chemat la Gestapo pentru obişnuita „convorbire” – era chemat o dată pe an, de regulă primăvara. Individul acesta scund şi negricios intrase pentru câteva minute în birou, ascultase discuţia dintre el şi gestapovistul în

uniformă cu care discuta de obicei în asemenea ocazii şi rostise cu răutate, lătrător, cuvintele acestea care lui, lui Pleischner, îi rămăseseră întipărite în memorie. Pleischner trecuse atunci pe la fratele său – Hugo mai era încă medic-şef şi nimeni nu şi-ar fi putut închipui că peste un an va muri. „E procedeul lor obişnuit, îi explicase Hugo, urmăresc în felul acesta să te lege de ei...”

Pleischner simţi cum, de emoţie, mâinile începuseră să-i tremure uşor. Nu ştia cum trebuie să procedeze: să se apropie de tovarăşul cel înalt, stăpânul locuinţei conspirative, şi, luându-l de-o parte, să-l prevină; să iasă în stradă şi, acolo să vadă dacă cei doi vor pleca împreună sau se vor despărţi; sau, poate, să se ridice primul de pe scaun şi să se ducă în grabă la locuinţa conspirativă, ca să-l pună în gardă pe omul rămas acolo – auzise doar, la prima sa vizită, vocea a încă unui om – şi acesta să plaseze la fereastră semnalul de alarmă.

„Stop! şi Pleischner simţi deodată ca o izbitură în creier. Ce se afla la fereastră alaltăieri, când m-am dus acolo? Da, era glastra cu flori despre care mi-a vorbit Stirlitz! Sau nu era?... Nu, nu e posibil, dar dacă-i aşa totuşi, atunci de ce, acum, acest tovarăş... Nu, stai! Să nu fie iar un acces de isterie!... Întâi să mă calmez!...”

Vlăjganul, fără să fi aruncat în tot acest timp nicio privire în direcţia lui Pleischner, ieşi şi o dată cu el ieşi şi negriciosul. Pleischner îi ceru patronului nota şi îi întinse o bancnotă, ultima care îi mai rămăsese. Patronul nu avea rest şi dădu fuga până la magazinul de vizavi, iar atunci când reveni şi, înmânându-i banii lui Pleischner, îl conduse până la ieşire, strada era pustie. Nu se mai vedea nici vlăjganul, stăpânul casei

conspirative, nici celălalt, cel scund şi negricios.

„Poate că el e la fel ca şi Stirlitz? se întrebă Pleischner. Poate că, la fel ca şi Stirlitz, nu făcea decât să-şi joace rolul, în realitate luptând cu naziştii din interior?...”

Gândul acesta îl linişti şi, cu toate că îşi amintise unde îl cunoscuse pe negricios şi în urechi îi mai răsuna glasul acela dezgustător însoţit de un zâmbet scurt şi rău, Pleischner căută să se convingă că, de fapt, nu e nimic, că s-a lăsat pradă unei panici absurde.

Se apropie de casa în care se afla locuinţa conspirativă şi, ridicând privirea spre fereastră, îi văzu pe amândoi, pe cel înalt şi pe cel cu părul negru. Stăteau în picioare şi discutau, iar între ei se afla glastra cu o singură floare mare – semnalul căderii. Agentul secret rus, simţind că e urmărit, reuşise să pună la vedere acest semnal de alarmă, iar gestapoviştii nu-şi putuseră da seama ce anume semnaliza această floare: „totul e în regulă”, sau: „locuinţa conspirativă a fost demascată”. Încredinţaţi fiind că rusul nu primise de veste, lăsaseră toate la locul lor, iar faptul că Pleischner, distrat, intrase acolo alaltăieri, fără să acorde atenţie glastrei cu floarea, îi întărise în convingerea că la locuinţa conspirativă toate sunt în regulă.

Cei de la fereastră îl zăriră pe Pleischner şi cel înalt îi zâmbi, făcându-i semn din cap. Pleischner îl vedea pentru întâia dată zâmbind, şi tocmai acest zâmbet îl ajută să înţeleagă cum stăteau lucrurile. Zâmbi şi el la rândul lui şi se angajă în traversarea străzii; îşi spunea că, de sus, n-o să-l poată vedea pe trotuarul celălalt şi va putea fugi. Dar aruncând o privire în urmă, zări alţi doi bărbaţi, care veneau după el la

vreo sută de metri, cercetând cu atenţie vitrinele.

Pleischner simţi cum i se moaie picioarele.

„Să ţip? Să strig după ajutor? Ăştia vor ajunge primii. Ştiu ce vor cu mine, Stirlitz mi-a povestit cum poate fi adormit un om sau cum poate fi dat drept alienat mintal...”

În clipele de primejdie intensă, orice om, presupunând că nu şi-a pierdut capacităţile combative, îşi ascute simţurile la extrem, iar creierul îi lucrează la tensiune maximă.

Pleischner zări, în fundul intrării principale, pe unde pătrunsese alaltăieri în clădire, o fâşie mică, joasă, de cer vineţiu, vestitor de zăpadă.

„Acolo e o curte de trecere, îşi dădu el seama. Trebuie să intru pe uşa principală...”

Şi intră, cu picioarele înţepenite, cu genunchii tremurând şi cu un zâmbet încremenit pe faţa cenuşie. Găsise uşa descuiată – cei de la etaj îl aşteptau şi, apăsând de sus pe un buton, îi descuiaseră prevenitor uşa principală.

Pleischner trase uşa după el şi se repezi la cea opusă, cea cu gemuleţul şi care dădea în curte. Împinse de clanţă şi constată că e încuiată. Se năpusti cu umărul în ea. Uşa nu cedă.

Înainte de a intra în clădirea R.S.H.A., Stirlitz trase maşina la marginea drumului şi se aşeză pe o bancă nevopsită de mult şi, din cauza aceasta, cu lemnul umflat de ploi şi îngheţuri. Pe asfalt, ocolind cu dibăcie pâlniile lăsate de bombe, un cârd de copii alergau încolo şi-ncoace pe patine cu rotile. Goneau tăcuţi şi concentraţi, şi Stirlitz observă că feţele copiilor erau ude de transpiraţie. Foamea era cea care-i făcea să transpire...

„Patinele astea o să le strice inimioarele de tot, îşi zise el. Noaptea, groaza bombardamentelor, ziua, patinele cu rotile, şi mai era şi continua dorinţă de a mânca: pâine, crenvurşti, cartofi, orice, numai să fie pe săturate... Consecinţa cea mai îngrozitoare a luptei dintre oamenii mari o constituie sufletele şi trupurile schilodite ale copiilor.”

Stirlitz strânse pleoapele şi, pe dată, înaintea ochilor minţii îi apăru, clar şi reliefat, chipul Saşenkăi. Chipurile femeilor iubite se lasă memorate îndeosebi cu prilejul despărţirilor şi al revederilor. Cât de mulţi ani se scurseseră, câţi oameni pieriseră – luaseră naştere state, dispăruseră altele, se schimbase politica, câştigase şi pierduse prieteni, şi în tot acest timp, chipul ei (palid, speriat...) fusese mereu cu el, era destul să închidă ochii ca să-l regăsească. Se ivea, ca o explozie luminoasă şi cu ecou prelung, dintr-un hău verde-violet şi arăta întotdeauna aşa cum fusese în ultimele clipe ale despărţirii.

„Femeile simt mai puternic decât bărbaţii. Nu glasul raţiunii răsună în ele, ci altceva, îndepărtat, necunoscut, misterios... se gândi Stirlitz. Îi spuneam atunci că ne vom revedea peste un an, iar ea, cu ochii închişi, dădea din cap şi-mi mângâia faţa ca un orb...”

— Saşenka, gemu Stirlitz, Doamne-Dumnezeule, Saşenka...

„Cât de greu i-a fost să facă faţă, singură, cu Saşka al nostru... Noi n-aveam patine dintr-astea cu rotile, zbârnâitoare, iar o bicicletă chiar că era o minune... Sub aspectul raţiunii, am luat-o cu mult înainte omenirii, dar las’ că şi sub cel al patinelor cu rotile şi al bicicletelor i-o vom lua odată şi-odată... În loc de tată, de patine cu rotile, de bicicletă, Saşka a avut-o pe Saşenka a mea şi cartea – şi altceva nimic...”

Gândurile lui Stirlitz se derulau alene, şi o stare dulce şi amară totodată îl copleşise, fiindcă nu-i rămâneau, pentru a-şi evoca soţia şi fiul, decât câteva minute, după care avea să intre în clădire şi să bată la uşa cabinetului lui Müller. Iar acolo nu-i era îngăduit să gândească nicio clipă la ce avea el mai scump în această viaţă care, de fapt, nu-i aparţinea. Acolo el trebuia să se poarte ca un luptător, iar un luptător care, înaintea bătăliei, nu e capabil să elimine din el tot ce nu ţine nemijlocit de luptă este iremediabil înfrânt.

„Nu-i nimic, Katiuşa, murmură Stirlitz ridicându-se de pe bancă, o să mă bat şi o să te scot eu de acolo. Până la urmă, totul va fi bine şi-o să-ţi poţi creşte pruncul mare şi voinic!”

Stirlitz se îndreptă fără grabă spre maşină, zâmbindu-le copiilor palizi şi transpiraţi care goneau unul în spatele celuilalt pe patinele cu rotile. Gândurile, acum, îi erau îndreptate la Käth – se pregătea sufleteşte pentru această luptă.

„Numai să am grijă să nu mă amăgesc, îşi zise, aşezându-se la volan, să nu-mi creez o stare de spirit prea optimistă în legătură cu eliberarea lui Käth. Dacă n-ai încredere în izbândă, pierzi, dar nici să te laşi legănat de iluzii nu ai voie, fiindcă atunci ai să fii bătut la sigur!”

Porni motorul, care începu să duduie. Stirlitz, după obiceiul lui, murmură:

— Haide, maşinuţo, să plecăm... Mai putem face un tur pe străzi, să privim chipurile oamenilor, să respirăm văzduhul ăsta în care se simt adierile primăverii, după care o să dăm ochii şi cu Müller...

— — . . — — . . 14

Când i se raportă lui Müller că Stirlitz se află pe coridoarele R.S.H.A., îndreptându-se spre biroul său, şeful Gestapoului, pentru o clipă, se zăpăci. Nu se îndoise niciun moment că va pune mâna pe Stirlitz, dar undeva în altă parte. Fără să-şi poată explica de ce, în tot acest timp nu-l părăsise presimţirea succesului. Ceea ce nu înseamnă că nu-şi dădea seama de greşeala comisă: îşi amintea cât de stângaci se comportase atunci când îl văzuse pe Holtoff stâlcit în bătaie. Stirlitz, fără doar şi poate, înţelesese că el, Müller, nu era străin de provocarea lui Holtoff, de aceea şi dăduse Stirlitz bir cu fugiţii, îşi zicea Müller. Dar când află că acesta îşi făcuse apariţia la Oficiul central al Siguranţei Reichului, că străbătea fără grijă coridoarele, salutându-şi cunoscuţii, se simţi descumpănit şi încrederea sa în reuşita acţiunii se clătină.

Calculul lui Stirlitz era simplu: surprinzându-l pe adversar şi dezorientându-l, victoria era pe jumătate repurtată. Ştia că lupta pe care urma s-o angajeze cu Müller va fi dificilă – Holtoff dăduse târcoale pasajelor celor mai vulnerabile din dosarele consacrate fizicienilor. Dar lipsa de pregătire şi, în general, dispreţul faţă de orice probleme intelectuale îi interziseseră lui Holtoff să formuleze nişte acuzaţii clare, aşa încât fiecare punct slab sesizat de el, mai degrabă intuitiv decât pe cale logică, putea fi cu

uşurinţă combătut; în cel mai rău caz, i se puteau da două interpretări. Stirlitz se interpusese cu multă abilitate în ancheta privitoare la cazul Runge. El îşi dăduse seama că cei de la Gestapo vor proceda cu fizicianul întocmai ca şi cu oricare alt arestat; anchetatorul n-avea cum să găsească un limbaj comun cu un specialist în fizica teoretică, obsedat până la manie de câte o idee şi, în consecinţă, înclinat, în viaţa de toate zilele, spre manifestări isterice şi incoerente. De aceea, într-o discuţie cu Schellenberg, îl adusese, cu multă prudenţă, pe acesta la tema ameninţării nucleare din partea Statelor Unite. Schellenberg, după cum se şi aşteptase Stirlitz, se plânse de rămânerea în urmă a Germaniei în acest domeniu şi îşi exprimă presupunerea că nu este exclus ca mişeii de dincolo de ocean, vicleni cum sunt, să urzească şi pe această linie un complot împotriva Reichului, cu scopul de a-l împiedica să obţină în viitorul apropiat „arma de răzbunare”. Cu toate că Schellenberg nu pronunţă numele deţinutului Runge, Stirlitz îşi exprimă părerea că un asemenea complot al intelectualilor ar putea fi descoperit numai cu ajutorul fizicienilor înşişi; din păcate, cei din aparatul lui Müller nu se pricepeau decât să frângă oasele... Schellenberg se interesă în ce măsură îi sunt cunoscute Standartenführerului ultimele curente în domeniul fizicii. Stirlitz îi răspunse, pe tonul sau ursuz de totdeauna (niciodată nu se putea ghici dacă glumeşte sau vorbeşte serios):

— Ce mă preocupă acum este următoarea problemă: nu s-ar putea cumva opri, cu ajutorul chimiei fizice, procesul de prostire a maselor?... E din ce în ce mai dificil să te descurci, într-atât s-au înmulţit idioţii care rostesc fraze impecabile...

— Dumneata, Stirlitz, ai să-ţi sfârşeşti viaţa într-un lagăr de concentrare, zâmbi Schellenberg. Deşi, zic eu, Müller n-o să te interneze în lagăr, fiindcă cunoşti prea multe lucruri, oamenii de teapa dumitale sunt înmormântaţi cu onoruri în urma unor accidente de automobil.

— Mulţumesc, răspunse Stirlitz. Numai că, înainte de asta, vreau să depun eu o coroană pe mormântul lui.

— Müller e nemuritor... El nu poate muri, după cum nu poate să moară pe lumea asta activitatea de investigaţie poliţienească – nu uita că ambiţia principală a oamenilor se rezumă la cercetare. Cei cu înzestrări înalte pe această linie se consacră fizicii, iar cei născuţi ca de-alde noi mărginiţi, investighează în domeniul contraspionajului...

— Müller n-o să vă ierte niciodată aceste cuvinte...

— De ce să nu mi le ierte? dădu din umeri Schellenberg. Cuvintele acestea îi aparţin chiar lui. Dacă bavarezul ăsta ar fi avut ceva mai multă cultură, zău că nu ştiu unde s-ar afla în clipa asta: în clădirea noastră sau într-o altă clădire mai aproape de poarta Brandenburg.

— Mă întreb de ce i-aţi devenit dumneavoastră atât de nesuferit?...

— Din două motive, răspunse Schellenberg fără să se gândească, dând dovadă că reflectase îndelung la această temă, la timpul cuvenit. În primul rând, fiindcă sunt de două ori mai tânăr decât el...

— Aproape de două ori, îl corectă Stirlitz morocănos.

— În cazul de faţă, acest „aproape” nu prezintă mare importanţă. Dimpotrivă, el ar fi bucuros să poată spune că e de trei ori mai în vârstă decât mine

– eu nu sunt femeie, iar el nu e cocoş de munte în perioada împerecherii. În al doilea rând, niciun om care s-a văzut nevoit să abandoneze manualele pentru a-şi câştiga pâinea prin muncă n-are cum să iubească pe norocosul care, după colegiu şi universitate, vine la de-a gata şi în decurs de trei ani face carieră. O carieră pentru care un Müller a trebuit să-şi irosească întreaga viaţă. N-ar fi exclus să existe şi un al treilea motiv, care mi-a venit abia acum în minte: ştii, în viaţă se întâmplă lucruri ciudate – există oameni care concep şi alţii care execută... S-ar putea foarte bine ca Müller să fie grozav de invidios pe faptul că mie mi-a fost dat să execut foarte puţin. În general, am conceput, pe când el, o viaţă întreagă n-a făcut decât să execute: ordinul, execuţia, cutare acţiune, apoi alta. Asta, ştii, lezează amorul propriu al unui om... L-am căutat în mai multe rânduri, cu gândul să îmbunătăţim relaţiile dintre noi. Crezi că s-a putut? E gelos pe mine ca o ţărancă bavareză: şi din cauza Reichsführerului, şi din cauza răposatului Heydrich, şi din cauza...

— E clar, zâmbi Stirlitz, restul e clar...

— Dumitale toate îţi sunt clare, zâmbi la rândul său Schellenberg, ridicându-se de pe scaun. Lasă-l în plata Domnului! La urma urmei, facem cu toţii aceeaşi treabă şi va trebui să îndurăm cândva aceleaşi lucruri neplăcute... Pe de altă parte, dacă ne gândim bine, cine ar fi de acord să-şi asume conducerea acestei tulumbe de gunoi care este Gestapoul? Cine, dintre oamenii care se respectă cât de cât?

O lună şi jumătate se scurse după această discuţie. Stirlitz nu precipita niciodată evenimentele – socotea că răbdarea este reversul impetuozităţii. Totul este în

funcţie de proporţii – şi arta, şi activitatea de contraspionaj, şi dragostea, şi politica.

Următoarea „incizie” în cazul Runge Stirlitz o efectuă în timpul serii festive consacrate aniversării Führerului. După cuvântarea rostită de către Himmler, urmă un concert, după care trecură cu toţii în sala mare, unde avea să aibă loc banchetul. Reichsführerul, după obiceiul său, bea apă gazoasă, în timp ce subalternii săi trăgeau la măsea coniac. Stirlitz găsi momentul potrivit pentru a-i relata lui Schellenberg cu câtă lipsă de pricepere îl anchetează oamenii lui Müller pe fizicianul arestat cu trei luni în urmă. „De bine-de rău, dar am absolvit facultatea de fizică şi matematică... spuse el. Nu-mi face plăcere să-mi amintesc de acest episod din viaţa mea, fiindcă de pe urma lui era cât pe ce să rămân impotent, dar realitatea asta este. Şi apoi, de la fizicianul acesta porneşte o întreagă reţea de legături – omul a studiat şi a lucrat dincolo de ocean... Mult mai oportun ar fi să ne ocupăm noi de el!”

Îi pasase această idee lui Schellenberg parcă în treacăt, după care se apucase să-i povestească tot felul de anecdote hazlii, la care Schellenberg râsese copios. Ceva mai târziu, retraşi lângă fereastră, discutaseră în legătură cu o operaţie pe care Schellenberg o încredinţase unui grup de colaboratori ai săi, printre care şi Stirlitz. Era vorba de o acţiune de dezinformare, de anvergură, menită să bage zâzanie între aliaţi. Cu acest prilej şi remarcase Stirlitz modul inteligent în care îşi organiza Schellenberg acţiunile – cu multă prudenţă, luându-şi toate măsurile de siguranţă, fără să apese excesiv pe pedală şi neinteresându-l decât scopul final, dezbinarea dintre aliaţii occidentali şi Kremlin. În

acest joc, el îndrepta, de regulă, lovitura principală împotriva Kremlinului. În cazul respectiv, Schellenberg obţinuse aprobarea ca o parte din unităţile germane, dispuse pe linia de apărare a ţărmului Atlanticului să fie înzestrate cu armament automat englez. Armamentul acesta fusese achiziţionat de germani prin intermediul unor ţări neutre şi transportat prin Franţa fără respectarea măsurilor de siguranţă luate de obicei în asemenea cazuri. În schimb – şi lucrul fusese regizat cu multă iscusinţă – după ce partizanii comunişti francezi sustraseră un număr de puşti automate englezeşti din depozitele germane, fusese emis un ordin care prevedea pedeapsa cu moartea pentru orice neglijenţă în asigurarea pazei depozitelor de arme. Ordinul fusese tipărit într-un număr de exemplare, şi agenţii lui Schellenberg care îi vânau pe partizani găsiră mijlocul de a strecura comuniştilor lui Thorez din maquis unul din ele. La ce altă concluzie ar fi putut ajunge sovieticii decât că aliaţii occidentali nu intenţionează în realitate să debarce în Franţa sau Olanda, din moment ce îi vând inamicului propriul lor armament? În această operaţie, Schellenberg îi dăduse mână liberă lui Stirlitz – el fusese acela care se ocupase de partea organizatorică a misiunii, făcând propuneri dintre cele mai interesante în ce priveşte colaborarea S.D.-ului cu departamentele lui Goebbels şi Ribbentrop, în cadrul operaţiunii. Schellenberg aproape că nu mai ieşea din biroul său: aştepta din moment în moment răbufnirea mânioasă a Kremlinului, aştepta prăbuşirea coaliţiei Stalin-Churchill-Roosevelt... Stirlitz acţiona cu zel şi orice propunere nouă a sa se bucura de aprobarea deplină a lui Schellenberg. Kremlinul nu reacţionase... La

R.S.H.A., toată lumea îşi frământa mintea întrebându-se ce s-o fi întâmplat. Stirlitz avansă câteva ipoteze, una mai îndrăzneaţă şi mai plauzibilă decât alta. Fireşte, printre ele una singură nu figura, explicaţia propriu-zisă: el, Stirlitz comunicase Moscovei încă de la început tot ce ştia despre operaţiunea respectivă, precizând că Londra nu vânduse nicicând arme naziştilor şi că întreaga combinaţie nu e decât o înscenare, o dezinformare abilă, cu tragere lungă.

În timpul discuţiei de la festivitatea aniversării Führerului, Stirlitz se depărtă anume de la cazul fizicianului Runge, aducând vorba despre eşecul acţiunii de mistificare a Kremlinului. Ştia prea bine că Schellenberg, conducător inteligent şi agent secret înnăscut, deşi îşi permitea uneori să uite sau să se facă a uita anumite detalii, nu scăpa niciodată din vedere punctele principale, nodale, ale unei convorbiri pe care o purtase, indiferent cu cine, chiar şi cu grădinarul său; metodele sale de percepere a lumii purtau şi ele pecetea profesionalismului... Stirlitz îşi dădea seama că Schellenberg îi era un adversar egal ca forţă, şi a-l înşela în chestiuni de strategie era foarte greu, mai bine zis imposibil. Dar, studiindu-l, observase la el o trăsătură curioasă: ori de câte ori vreun colaborator venea cu o propunere interesantă, Schellenberg, în primul moment, se făcea că nici n-o ia în seamă, schimbând subiectul discuţiei. Abia după trecerea mai multor zile, săptămâni, ba chiar şi luni, înglobând propunerea respectivă, într-o viziune a sa originală asupra unei probleme date – în prealabil, se pare, se orienta asupra felului cum erau văzute lucrurile în sferele mai înalte – o prezenta de data aceasta ca aparţinându-i lui, ca fiind o operaţie propusă de el, concepută,

elaborată de el. E drept că, chiar şi unei propuneri făcute în treacăt, ştia să-i dea o asemenea strălucire, s-o introducă cu atâta precizie în complexul general al politicii Reichului, încât nimeni nu l-ar fi putut bănui că de fapt comisese un plagiat ordinar.

Stirlitz calculase bine: două săptămâni mai târziu, la sfârşitul unei consfătuiri operative, când participanţii la ea se retrăgeau din biroul şefului serviciului de spionaj, Schellenberg îl rugă să mai rămână.

— Stirlitz, îi spuse Schellenberg, se pare că problema supremaţiei tehnice va constitui momentul hotărâtor în istoria omenirii, mai ales după ce savanţii vor pătrunde secretele nucleului atomic. După părerea mea, atât în Occident, cât şi în Orient, oamenii de ştiinţă au înţeles acest lucru, ceea ce nu se poate spune şi despre oamenii politici. Vei vedea, vom fi martorii degradării funcţiei de politician, în accepţiunea pe care a avut-o aceasta de-a lungul a nouăsprezece secole de istorie. În viitor, ştiinţa va fi aceea care îi va dicta politicii linia de acţiune. A pătrunde impulsurile de gândire ale oamenilor de ştiinţă, ale celor cu concepţiile cele mai înaintate, a vedea ce idei îi inspiră în căutările lor – iată o sarcină nu a zilei de azi, sau mai bine zis, nu atât a zilei de azi, cât una în perspectivă, dar nu mai puţin importantă. De aceea, va trebui să te ocupi de fizicianul acela arestat... l-am uitat numele...

Stirlitz înţelese că, prin lapsusul acela prefăcut, Schellenberg, de fapt, căuta să-l verifice pe el. Şeful lui voia să se lămurească dacă abilul Stirlitz şi-a dat sau nu seama ce anume stătea la originea acelui monolog şi cine îi furnizase lui, lui Schellenberg, ideile respective. Stirlitz îşi privea posomorât degetele. Lăsă

să treacă un răstimp de tăcere, exact atât cât era necesar, apoi ridică o privire nedumerită spre şeful lui. Şi astfel ajunse el să se interpună în cazul Runge, izbutind, în final, să zădărnicească şansele germanilor – foarte reale, în cazul în care ar fi învins punctul de vedere al lui Runge – de a se afla încă în anul 1944, în situaţia de a obţine bomba atomică. De altfel, în cursul celor câteva zile de discuţii neîntrerupte cu Runge, se convinsese că destinul însuşi împiedica Germania să intre în posesia noii arme: după bătălia de la Stalingrad, Hitler refuza să finanţeze cercetările ştiinţifice în domeniul apărării dacă savanţii nu-i promiteau o eficacitate reală, rezultate concrete, într-un termen de maximum şase luni. E adevărat că după ce certurile şi intrigile dintre diferitele grupuri de specialişti în domeniul fizicii nucleare care lucrau în laboratoarele direcţiei muniţiilor, la institutul „Kaiser Wilhelm”, la Institutul de medicină, precum şi la ministerul poştelor ajunseră la cunoştinţa lui Himmler, acesta manifestă interes faţă de problema armei atomice şi institui „Fondul unificat al cercetărilor ştiinţifico-militare.” Göring însă, care răspundea, pe plan naţional, de domeniul cercetărilor ştiinţifice, pretinse ca noul organism creat de Himmler să-i fie subordonat lui. Interese majore erau compromise de ambiţii mărunte... Genialii fizicieni germani rămaseră astfel în afara atenţiei conducerii statului, ceea ce nici nu era de mirare dacă ne gândim că niciunul dintre şefii nazişti, cu excepţia lui Speer şi Schacht, nu avea studii superioare... Stirlitz comunică toate acestea Moscovei şi, în plus, aţâţă din răsputeri vrajba dintre adepţii şi adversarii lui Runge; orice pierdere înregistrată de duşman devenea în mod automat un câştig pentru ai săi...

Acum se afla în faţa etapei următoare a aceleiaşi bătălii: trebuia să demonstreze că avusese dreptate în cazul Runge. Poziţia şi-o studiase. Era tare. Trebuia să-l învingă pe Müller, şi îl va învinge!

...Nu mai trecu pe la biroul său. În anticamera lui Müller, i se adresă aghiotantului acestuia, Scholz:

— Amice, transmite-i şefului dumitale scuzele mele: i-am promis că revin la ora nouă, şi acum e nouă şi douăsprezece minute... întreabă-l ce dispoziţii îmi dă. Mă primeşte imediat, sau pot să dorm o jumătate de oră?

— Să văd, răspunse Scholz şi dispăru îndărătul uşii. Lipsi vreo două minute. Rămâne la aprecierea dumitale, zise el revenind. Şeful e dispus să te primească şi acum, dar discuţia poate fi amânată şi pentru diseară.

„Aşadar, varianta cu complicaţii, îşi zise Stirlitz. Vrea să afle unde mă duc de aici. Lucrurile nu trebuie tărăgănate – oricum, partida se va decide într-o oră, cel mult în două. Chiar dacă va fi necesară invitarea experţilor de la institutul „Schumann”.

— Am să fac aşa cum mă sfătuieşti dumneata, spuse Stirlitz. Mă tem să nu se ducă diseară la conducere şi să fiu nevoit să-l aştept până dimineaţa. Ce zici, n-am dreptate?

— Da, aveţi, încuviinţă Scholz.

— Atunci, să mă prezint acum?

Scholz deschise larg uşa şi zise:

— Intraţi, Standartenführer...

În biroul lui Müller era întuneric: Obergruppenführerul, aşezat într-un fotoliu lângă o măsuţă, asculta B.B.C.-ul. Se transmitea emisiunea antigermană a „lordului Hau-hau.” Pe genunchi, ţinea o mapă cu hârtii. Potrivind într-una lungimea de undă,

fiindcă glasul din aparat când se apropia, când se depărta, Müller parcurgea totodată atent actele. Arăta obosit, gulerul tunicii negre îi era descheiat. Straturi cenuşii de fum de tutun pluteau în birou ca norii într-un defileu.

— Bună dimineaţa, rosti Müller. Ca să fiu sincer, nu mă aşteptam să vii atât de devreme.

— Şi eu, care mă temeam că o să încasez o săpunealã zdravănă pentru întârziere.

— Toţi vă temeţi să nu încasaţi o săpunealã de la bătrânul Müller... Dar s-a întâmplat vreodată să săpunesc pe careva? Sunt un bătrân blajin, despre care se scornesc verzi şi uscate... Spilcuitul de şef al dumitale e de o mie de ori mai hain la suflet decât mine. Numai că dânsul a învăţat, în universităţile alea ale lui, să zâmbească şi să ciripească franţuzeşte. Iar eu nici astăzi nu ştiu dacă mărul trebuie să-l tai sau pot să-l mănânc aşa cum îl mănâncă oamenii la mine acasă, muşcând din el.

Se ridică în picioare, îşi încheie vestonul şi zise:

— Să mergem.

Observând privirea nedumerită a lui Stirlitz, surâse:

— Ţi-am pregătit o surpriză.

Ieşind din birou, Müller îi aruncă în treacăt lui Scholz:

— Probabil că o să ne întoarcem...

— Dar n-am chemat încă maşina...

— Păi, nu plecăm nicăieri.

Müller coborî greoi scările în pantă repede ce duceau la subsol. Acolo erau amenajate celule pentru delicvenţi deosebit de importanţi. La intrarea în subsol stăteau trei SS-işti, toţi trei nişte uriaşi; micile browninguri de la cingătorile lor arătau parcă neajutorate, chiar caraghioase. Ce nevoie aveau de

browninguri bandiţii aceia, care erau în stare, cu un singur pumn, să culce la pământ un cal?

Müller îşi scoase Walterul din buzunarul de la spate şi-l întinse paznicilor.

Stirlitz se uită întrebător la Müller şi acesta dădu abia vizibil din cap. Stirlitz îşi întinse şi el parabellumul unuia dintre paznici, care îl vârî în buzunar. Müller luă un măr de pe măsuţa paznicilor şi spuse:

— Nu se cade să ne ducem fără o mică atenţie. Chiar dacă amândoi am fost adepţi ai dragostei libere – fără niciun fel de obligaţii deci – se cade oricum, ca vizitând nişte foşti amici, să le ducem ceva, cât de cât.

Stirlitz se forţă să râdă cu poftă: înţelesese la ce se referise Müller. Odată, oamenii acestuia încercaseră să recruteze un diplomat sud-american; îi puseră în faţă câteva fotografii, în care acesta se recunoscu, în pat, împreună cu o fetişcană blondă, care, bineînţeles, îi fusese plasată tot de oamenii lui Müller. I se spusese: „Ori expediem fotografiile astea soţiei dumitale, ori colaborezi cu noi!” Diplomatul cercetă îndelung fotografiile, după care întrebă: „N-aţi putea aranja să mă mai culc o dată cu fata asta? Şi eu, şi soţia mea, ne dăm în vânt după poze pornografice.” Întâmplarea se petrecuse curând după ce Himmler emisese o circulară în care cerea să se acorde o atenţie deosebită vieţii de familie a agenţilor secreţi germani. Müller bombănise atunci: „Ar trebui împărtăşită dragostea liberă, care nu impune niciun fel de obligaţii. Atunci, n-ar mai putea fi prins nimeni călcând strâmb!” Când i se relatase episodul cu peruvianul, Stirlitz se mulţumise să scoată un fluierat:

— După părerea mea, peruvianul v-a dus de nas: te

asigur că se teme de moarte de nevastă-sa, dar nu s-a trădat şi şi-a jucat bine rolul, iar voi l-aţi crezut. Ţie nu ţi-ar fi fost frică de nevasta ta? Ba bine că nu! Numai eu n-am cum să fiu prins – eu, care n-am obligaţii faţă de nimeni, nu mă tem decât de mine însumi. Singurul inconvenient e că nu va fi cine să mă viziteze la puşcărie şi să-mi aducă cât de cât ceva...

Müller se opri în dreptul celulei Nr. 7. Se uită îndelung prin vizetă, apoi făcu semn pazniculuişi acesta descuie uşa grea. Müller intră primul în celulă. Stirlitz îl urmă. Paznicul rămase lângă uşă. Celula era goală.

— Vorbeşte! continuă să strige Rolf. Numai în filme se întâmplă minuni şi tot în film se numără până la trei! Eu n-am să număr până la trei... Am să deschid fereastra şi-am să smulg pătura de pe plodul ăsta al tău! Să fim bine înţeleşi! Tu îţi faci datoria faţă de poporul tău, eu, faţă de poporul meu!

Käth simţi deodată cum întreg corpul se face uşor, uşor de tot, un ţiuit infernal îi năvăli în urechi, şi ea îşi pierdu cunoştinţa.

Rolf se aşeză pe marginea mesei şi zise:

— Helmut, ia băiatul...

Soldatul luă copilul şi dădu să iasă, dar Rolf îl opri:

— Nu pleca. O să-şi revină îndată şi-am să continui... Barbara, adă, te rog, nişte apă. Pentru ea şi pentru mine. Şi dacă ai picături pentru inimă, toarnă-le, te rog, într-un pahar.

— Câte picături să-i pun?

— Nu ei, ci mie.

— Bine. Câte?

— De unde vrei să ştiu?! Zece... Sau treizeci...

Se lăsă pe vine în faţa lui Käth şi o bătu uşor cu

palma peste obraji.

— Cam cât durează starea asta la ele? se întoarse Rolf spre Helmut.

— Cam cât ar fi durat starea asta la mama dumneavoastră?

— Da... La mama mea... Ticăloşii ăia se feresc să se mânjească, mârşăviile mi le încredinţează mie... Dă-mi, te rog, un chibrit...

— Nu sunt fumător...

— Barbara! strigă Rolf. Adu şi chibrituri! Ia, uită-te, şi-a revenit? A început să-i zvâcnească pleoapa...

— Nu mă pricep de fel la astea...

— Barbara! strigă Rolf. Ce te tot moşmondeşti acolo?

Barbara veni cu două pahare cu apă. Rolf bău din paharul în care apa era tulbure, uşor albăstruie. Se strâmbă:

— Pfui, ce porcărie!

După ce-şi aprinse ţigara, Rolf se lăsă pe vine în faţa lui Käth şi-i ridică o pleoapă. Îl aţinti o pupilă larg deschisă.

— N-o fi murit? întrebă el. Barbara, ia, uită-te...

Barbara întoarse capul lui Käth.

— Nu. Respiră.

— Fă-i ceva. N-avem timp... Şeful aşteaptă...

Barbara începu s-o lovească pe obraji – cu grijă, mai mult masându-i-i şi nepricinuindu-i durere. Luă în gură o înghiţitură mare de apă rece şi o stropi pe Käth pe faţă. Käth inspiră adânc şi faţa i se contractă de câteva ori. Băieţelul ţipa de mama focului.

— Dar fă-i ceva! se enervă Rolf. Nu mai pot să-i aud ţipetele!

— I-e foame...

— Ce tot repeţi ca un papagal?! Nu cumva crezi că

numai dumneata ai inimă? strigă Barbara.

— Am cerut voie să trec în cealaltă cameră...

Sună telefonul. Rolf ridică receptorul şi răspunse:

— Aici Rolf. Cine? Da, vă ascult.

Băieţelul ţipa din ce în ce mai tare. Feţişoara i se făcuse vânătă, pleoapele i se umflaseră şi buzele i se acoperiseră de o spuzeală albă.

— Du-te! făcu Rolf un gest cu mâna şi Helmut ieşi. Dar ţipetele copilului continuau să se audă şi din odaia vecină. Da, rosti Rolf în receptor. Încă nu... Credeţi că e aşa de simplu? Da? Ce-ar fi să ne schimbăm rolurile? Când a început să-l ancheteze? Tace? A-a, discută ca doi prieteni... Atunci de ce nu discută şi cu asta de-aici, tot la fel? Aş avea de ce râde...

Käth îşi reveni în momentul când Helmut scoase copilul din încăpere; chiar şi în starea aceea îngrozitoare de leşin, ea, chiar dacă nu auzea, percepea totuşi plânsul pruncului ei, acolo, alături de ea, în camera acea de tortură. Acum, copilul ţipa undeva în altă parte, dar în odaie era cald, însemna că nu fusese deschisă fereastra. Despre ce vorbeşte? Cine e anchetat şi cine tace? „El” tace. „Ei” discută ca doi prieteni. Să-l fi arestat într-adevăr pe Stirlitz? Dacă ea va spune ceea ce aşteaptă ei de la ea, vor începe să-l bată şi să-l tortureze, şi ce altceva ar fi asta decât trădare? Nu poate face aşa ceva. Dar nici asta nu poate îngădui, ca micuţul ei să fie aşezat pe masa aceea de lângă fereastră – gol-goluţ, cu mânuţele sale roşii şi picioruşele strâmbe şi fără unghii – pradă valurilor de ger care vor năvăli în odaie, şi să-l vadă fără scăpare, să-l audă ţipând tot mai tare, până ce-l vor înăbuşi sughiţurile de plâns şi tusea...

„Mai bine aş muri eu, îşi zise cu deznădejde Käth. Asta ar fi singura salvare. Pentru toţi. Pentru micuţ, pentru Iustas şi pentru mine. Asta ar fi soluţia cea mai minunată, cea mai bună în primul rând pentru mine... Inimă, şopti ea, cu aceeaşi deznădejde, în gândul ei, de ce te ţii atât de tare? Plesneşte! Sau... simplu de tot, opreşte-te. Fiindcă aşa nu se mai poate...”

Rolf puse receptorul în furcă şi zise:

— Am impresia că şi-a venit în fire.

Barbara se lăsă din nou în genunchi în faţă lui Käth şi-i deschise cu două degete unul din ochi. De dincolo de pleoapa care îi zvâcnea, Käth o aţinti pe Barbara.

— Da, zise Barbara, şi-a revenit.

— Dă-i apă.

Käth încercă să simuleze că e în continuare leşinată, dar o trăda faţa, care recăpătase culorile vieţii; şi nici nu-şi putea subordona reacţiile fiindcă în odaia vecină îşi auzea ţipând băieţelul.

— Ajunge, ajunge! făcu Rolf. Când a fost leşin – a fost leşin, dar acum ai început cu prefăcătorii muiereşti. N-o să-ţi meargă.. Te-ai vârât într-o treabă de bărbaţi; unde fiţele nu se prind. Barbara, ajut-o să se aşeze. Ei! Deschide ochii!

Käth nu se mişcă şi nu deschise ochii.

„Mai bine aş fi rămas fără cunoştinţă, îşi zise. De ce trebuie să îndur toate astea?”

— Bine, zise Rolf. Las-o, Barbara. Văd că mă aude perfect. Am să-l chem acum pe Helmut şi-am să deschid fereastra. S-o vezi atunci cum o să deschidă ochii, dar o să fie prea târziu.

Käth nu rezistă şi izbucni în plâns.

— Ei? întrebă Rolf. Te-ai hotărât?

O ridică chiar el şi o aşeză pe scaun.

— Ai să vorbeşti?

— Trebuie să mă gândesc...

— N-avem timp de gândire!

— Nu ştiu ce să vă spun... Sau poate vreţi să îndrug minciuni?

— Nu vreau să-mi îndrugi minciuni. Ce vreau eu este adevărul.

— V-am spus tot ce ştiam.

— Am să te ajut, spuse Rolf. Ca să n-ai sentimentul că eşti renegată.

Scoase din buzunar fotografia lui Stirlitz şi i-o arătă lui Käth, dar în aşa fel ca Barbara să nu vadă figura Standartenführerului.

— Ei? E clar? Ce sens mai are să taci? Ai să vorbeşti?

Käth tăcea.

— Ai să vorbeşti?! strigă deodată Rolf, cu un glas teribil şi strident, şi izbi cu pumnul în masă, făcând să salte vaza cu flori artificiale. Sau tot nu vrei?! Helmut!

Helmut apăru cu băieţelul în braţe, şi Käth se întinse spre el, dar Rolf smulse pruncul din mâinile soldatului, deschise fereastra şi azvârli deoparte păturica de pe copilaşul gol. Käth dădu să se repeadă la Rolf, dar, fiind în cătuşe, căzu la primul pas. Ţipând cumplit, se rostogoli pe podea spre el. Rolf strigă şi el ceva, când, deodată, răsunară sec două împuşcături.

— E logic, spuse Müller, după ce-l ascultă pe Stirlitz. Poziţia dumitale în ce-l priveşte pe fizicianul Runge este inatacabilă. Consideră-mă aliatul dumitale.

— „Trena” pe care aţi agăţat-o după „Horch”-ul negru al diplomatului suedez avea legătură tot cu cazul Runge?

— Chiar ai simţit „trena”? Întotdeauna percepi cu

atâta acuitate primejdia?

— Orice neghiob, în locul meu, ar simţi „trena” în urma lui. Cât priveşte primejdia – ce fel de primejdie te poate ameninţa când te afli acasă? Dacă aş fi fost undeva în străinătate...

— Pe dumneata nu te doare capul?

— De griji? zâmbi Stirlitz.

— Din cauza tensiunii, răspunse Müller şi, ridicând zvâcnit mâna stângă, se apucă să-şi maseze ceafa.

„A vrut să se uite la ceas. Aşteaptă ceva, îşi zise Stirlitz. N-ar fi regizat întreg acest spectacol dacă n-ar fi păstrat în rezervă un anumit atu. Cine să fie? Pastorul? Pleischner? Käth?”

— V-aş recomanda să încercaţi gimnastica respiratorie a yoghinilor.

— Nu cred eu în chestii din astea... Bine, arată-mi-o. Mi-au mai arătat şi alţii, dar n-am avut încredere în aşa ceva.

— Mâna stângă puneţi-o pe ceafă. Nu, nu, numai degetele. Iar mâna dreaptă, pe creştet. Aşa! Şi începeţi să masaţi craniul cu amândouă mâinile simultan. Ochii, însă, închideţi-i.

— Ce vorbeşti, eu să închid ochii, iar dumneata să mă pocneşti în cap, ca pe Holtoff!

— Dacă aveţi intenţia să-mi propuneţi să-mi trădez patria, exact aşa am să şi procedez... Obergruppenführer, adineaori v-aţi uitat discret la ceas; ceasul dumneavoastră e în urmă cu şapte minute. Iar noi ne aflăm aici de mai bine de o oră. Mie îmi place să joc deschis – în orice caz, cu ai noştri.

— Hm, făcu Müller. Am regretat întotdeauna că nu faci parte din cadrele aparatului meu. Demult te-aş fi numit locţiitorul meu.

— N-aş fi primit.

— Ce n-ai fi primit?

— Să devin locţiitorul dumneavoastră.

— De ce?

— Sunteţi gelos... Ca o nevastă iubitoare şi devotată. Şi asta e cea mai teribilă formă de gelozie... O gelozie tiranică, altfel n-o pot numi...

— Am impresia că nu m-ai înţeles. Gelozia tiranică de care vorbeşti poate fi numită şi altfel – grijă pentru camarazii de muncă, dar asta, aş zice, e o chestiune de tehnologie, nu de principiu...

Müller se uită din nou la ceas, de astă dată fără să se mai ferească. „În orice caz, din punct de vedere profesional e de clasa cea mai înaltă, remarcă Müller. Înţelege totul, şi nu neapărat din cuvinte, ci din gesturi, din expresia feţei. Bravo lui! Dacă a lucrat cumva împotriva noastră, nu mă angajez să apreciez paguba pe care a adus-o Reichului. Un artist ca ăsta ne costă de obicei mii de vieţi de soldaţi nenorociţi de pe front...”

— Bine, zise Müller. Să jucăm cu cărţile pe faţă! Dar aşteaptă o clipă...

Se ridică şi deschise, fără niciun efort, uşa grea. În ciuda căptuşelii sale metalice masive, uşa se deschidea uşor, chiar împinsă cu un singur deget. I se adresă unuia dintre paznici, care, pe coridor, îşi curăţa alene unghiile cu un chibrit:

— Telefonează-i lui Scholz şi întreabă-l ce noutăţi are.

Müller socotea că lui Rolf nu-i vor trebui mai mult de două-trei ore ca s-o facă pe rusoaică să vorbească. După care urma să fie adusă acolo pentru confruntare: da-da, nu-nu... Acoperirea o avea – verificarea faptelor intra în obligaţiile directe ale unui agent de contraspionaj. În ce îl priveşte, elaborase

destul de precis partitura anchetării lui Stirlitz; de îndată ce Rolf ar fi desferecat gura rusoaicei, el, Müller, şi-ar fi etalat atuurile, observând reacţia lui Stirlitz, iar după aceea l-ar fi confruntat cu pianista.

— Imediat, întoarse Müller capul spre celulă. Aştept doar o comunicare...

Stirlitz dădu din umeri:

— Şi de ce a fost nevoie să mă aduceţi aici? Nu puteam discuta în birou la dumneavoastră?

— Aici e mai liniştit. Dacă totul se va termina aşa cum doresc eu să se termine, ne vom întoarce împreună sus, şi toată lumea va şti că am avut treabă cu dumneata pentru o acţiune care interesează serviciul meu.

— Şeful meu va fi informat?

— De a cui gelozie te temi mai mult – de a lui sau de a mea?

— Dumneavoastră ce credeţi?

— Îmi place că ce ţi-e în guşă, ţi-e şi-n căpuşă...

— Nu am altă ieşire. Şi apoi, mi-a plăcut întotdeauna ca lucrurile să fie clare.

— Claritatea este una din formele nebulozităţii totale... Dar recunosc că eşti foarte abil.

Paznicul intră şi raportă:

— M-a rugat să vă comunic că, acolo, nu răspunde nimeni la telefon.

Müller îşi ţuguie buzele a mirare, dar îndată după aceea îşi zise: „Probabil că a plecat încoace fără să mai telefoneze. Circuitul meu putea să fie ocupat, aşa că a plecat să nu mai piardă timp. Excelent! Înseamnă că, în zece-cincisprezece minute, Rolf va fi cu ea aici.”

— Bine, zise Müller. Cum spune Biblia: timpul pentru a strânge pietrele şi timpul pentru a le

arunca...

— Se vede că n-aţi fost prea silitor la şcoală la studiul religiei, replică Stirlitz. În Cartea Ecleziastului stă scris: timpul pentru a împrăştia pietrele şi timpul pentru a aduna pietrele; timpul pentru îmbrăţişare şi timpul pentru a te smulge din îmbrăţişare.

Müller îl întrebă:

— Cu pastorul Schlag ai studiat atât de temeinic Biblia, în perioada când s-a aflat sub tutela dumitale?

— Biblia e una din lecturile mele favorite. Ca să-ţi învingi adversarul, trebuie să-i cunoşti ideologia, nu-i aşa? Dacă te apuci să i-o studiezi abia în timpul luptei, înseamnă că te condamni singur la înfrângere.

„Nu cumva l-au interceptat pe pastor dincolo de frontieră? N-ar fi exclus. Deşi în drumul de întoarcere la gară n-am întâlnit nicio maşină. Dar mi-ar fi putut-o lua înainte şi să fi pândit la postul de grăniceri. Iar acum – ca timp, s-ar potrivi – ar putea să se apropie de Berlin. Aşa, deci. Dacă asta este, cer imediat să fiu confruntat cu şeful meu. Important e să mă păstrez în ofensivă. Pentru nimic în lume să nu mă plasez în defensivă. Dar dacă Müller mă întreabă unde a dispărut agentul Klaus? Scrisoarea lui e la mine acasă, în sertarul biroului. Alibiul e cusut cu aţă albă, dar cine şi-ar fi închipuit că evenimentele îi vor conduce tocmai la pastor? Dar în cazul Klaus mai trebuie să facă rost de dovezi, iar timpul lucrează în favoarea mea.”

Uitându-se ţintă în ochii lui Stirlitz, Müller trase încet, centimetru cu centimetru, din buzunarul de la piept, un plic albastru.

„La urma urmei, eu mi-am îndeplinit misiunea, continua să reflecteze Stirlitz. Nătărăul, crede c-o să mă hipnotizeze cu gesturile lui lente, făcându-mă să

intru în panică. Dă-l încolo! De pe urma jocului lui de-a hipnoza, câştig vreo douăzeci de secunde pentru gândire... Pastorul ar putea fi determinat să vorbească, dar asta nu e atât de grav. Important e că Pleischner i-a prevenit pe ai noştri despre căderea lui Käth şi despre faptul că Wolff a început tratativele. Sau e pe cale să le înceapă. În caz că eu voi cădea, ai noştri vor putea să organizeze acţiunea în continuare, acum când ştiu cum stau lucrurile. Codul meu Müller n-o să-l afle – nu-l cunoaşte nimeni în afară de mine şi de şeful meu. Iar de la mine nu-l va smulge nimeni pentru asta bag mâna-n foc...”

— Iată, zise Müller, scoţând din plic trei imprimări dactiloscopice, ia priveşte ce chestii interesante sunt aici. Degetuţele astea – şi Müller împinse spre Stirlitz primul dintre cele trei cartonaşe – le-am pus în evidenţă pe paharul pe care dumneata l-ai umplut cu apă spre a i-l înmâna bietului, prostului, credulului Holtoff. Iar degetuţele astea – Müller zvârli cea de-a doua dactiloscopie cu gestul cu care tai cartea cu atuul, le-am găsit... Unde crezi că le-am găsit?... Ia zi!

— Degetuţele mele pot fi găsite în Olanda, spuse Stirlitz, la Madrid, Tokio, Ankara...

— Şi unde încă?

— Aş putea să-mi amintesc, dar pentru asta mi-ar trebui, să zicem, vreo cincisprezece ceasuri, dacă nu mai mult, aşa că aţi pierde nu numai prânzul, dar şi cina...

— N-are nimic. Sunt dispus să rămân flămând. Apropo, yoghinii dumitale consideră foamea drept unul din cele mai eficace leacuri şi prezic că, în viitor, lumea va trata blenoragia nu prin administrare de sulfamide, ci prin abţinere de la mâncare timp de o săptămână... Ei, ţi-ai adus aminte?

— Discuţia noastră începe să devină fără sens. Dacă sunt arestat – iar în acest caz aduceţi-mi-o la cunoştinţă în mod oficial – voi răspunde la întrebările dumneavoastră în calitate de arestat. Dacă nu sunt arestat, nu voi răspunde.

— „Nu voi răspunde”, îl îngână Müller, imitându-i chiar şi intonaţia. „Nu voi răspunde...”

Se uită la ceas: dacă ar fi intrat Rolf acum, ar fi început cu aparatul de transmisie, dar Rolf întârzia, de aceea Müller zise:

— Te rog să încerci să reconstitui cu exactitate stenografică – dacă se poate, minut cu minut – ce ai făcut după discuţia telefonică pe care ai purtat-o din centrala specială, în care, după cum ştii, accesul este categoric interzis?

„Cea de-a treia imprimare dactiloscopică n-a arătat-o, remarcă Stirlitz. Înseamnă că mai are ceva. Înseamnă că trebuie să lovesc acum, ca să-l facă să-şi mai piardă din siguranţă.”

— După ce am intrat în centrala telefonică specială – apropo, telefoniştii ar trebui trimişi în faţa curţii marţiale, pentru neglijenţă şi laşitate; au lăsat cheia în uşă şi s-au repezit ca iepurii în adăpost când a sunat alarma – m-am întâlnit cu Parteigenosse Bormann şi m-am aflat împreună cu dânsul mai bine de două ore. Despre ce anume am discutat, vă daţi seama că nu vă pot spune...

— Ai putea să nu-mi spui, dacă...

— Nu începe niciun „*dacă*”...

— Nu depăşi măsura, Stirlitz, nu depăşi măsura!... Sunt totuşi superiorul dumitale – şi în grad, şi ca vârstă, de altfel...

„Invitaţie la dans, calculă, rapid Stirlitz. Răspunzându-mi în felul acesta, mi-a dat să înţeleg că

nu sunt arestat. Iar dacă-i aşa, înseamnă că nu au probe, dar că le aşteaptă – inclusiv de la mine. Deci, mai am o şansă."

— Vă rog să mă scuzaţi, Obergruppenführer.

— Vezi, aşa e parcă mai bine. Prin urmare, despre ce ai discutat cu Bormann? Cu Parteigenosse Bormann...

— Voi putea răspunde la întrebarea dumneavoastră numai în prezenţa sa, şi vă rog să nu mă înţelegeţi greşit.

— Dacă mi-ai fi răspuns fără să fie dânsul de faţă, te-aş fi scutit poate de obligaţia de a răspunde la a treia întrebare.

Müller se uită încă o dată la ceas – Rolf, cu siguranţă, cobora în clipa asta scările – Müller fusese întotdeauna convins că posedă un uimitor simţ al timpului.

— Sunt gata să vă răspund la întrebarea a treia, în cazul că se referă la mine personal şi nu la interesele majore ale Reichului şi ale Führerului.

— Se referă la dumneata personal. Aceste amprente digitale, Stirlitz, oamenii mei le-au găsit pe valiza radiotelegrafistei rusoaice... Mă tem că la această întrebare îţi va fi foarte greu să dai un răspuns satisfăcător.

— De ce? Din contra, la această întrebare nu mi-e de fel greu să răspund: am cercetat valiza radiotelegrafistei în biroul lui Rolf – chemaţi-l, şi o să confirme.

— A şi făcut-o.

— Atunci?

— Chestia este că amprentele dumitale digitale au fost puse în evidenţă la secţia raională a Gestapoului *înainte* ca dumneata să fi pus mâna pe valiză în biroul

lui Rolf.

— Şi orice eroare este exclusă?

— Este exclusă.

— Dar o întâmplare?

— O întâmplare, nu. Dar întâmplarea trebuie dovedită. De ce, din cele aproximativ douăzeci de milioane de valize aflate în locuinţele berlineze, tocmai pe valiza în care radiotelegrafista rusoaică îşi păstra aparatul de transmisie s-au găsit amprentele dumitale? Cum se explică?

— Hm.. Hm... Iată un lucru într-adevăr greu, dacă nu imposibil de explicat. Nici eu, dacă aş fi în locul dumneavoastră, n-aş lua în consideraţie chiar orice explicaţie pe care v-aş oferi-o... Vă înţeleg, Obergruppenführer... Vă înţeleg...

— Stirlitz, aş dori foarte mult să primesc din partea dumitale un răspuns întemeiat pe probe, fiindcă îţi dau cuvântul meu de onoare, îmi eşti realmente simpatic.

— Nu mă îndoiesc de asta...

— Rolf o va aduce acum aici pe *pianista* rusoaică, şi ea o să ne ajute să ne lămurim – sunt convins de asta – cum de s-a făcut că ţi-ai lăsat amprentele pe valiza în care îşi păstra aparatul de transmisie.

— Rusoaica? dădu Stirlitz din umeri. Cea pe care am luat-o de la spital? Am o memorie vizuală excelentă. Dacă aş mai fi întâlnit-o cândva, i-aş fi memorat figura. Nu, ea nu ne va putea fi de niciun ajutor...

— Ba da, o să ne fie, replică Müller. Şi ne va mai fi de real ajutor... – începu din nou să se scotocească în buzunarul de la piept – iată, asta...

Şi îi arătă lui Stirlitz scrisoarea cifrată pe care o trimisese la Berna prin Pleischner.

„Da, asta, într-adevăr, înseamnă prăbuşirea, îşi dădu seama Stirlitz. Dezastrul complet... Ai noştri n-au aflat şi nu vor afla nimic... M-am dovedit un idiot, asta e! Pleischner e un laş, sau gură-cască, sau un provocator...”

Berlin, Prinz Albrecht-Strasse.
Către Praga.

Dragă Krüger,

Din însărcinarea Obergruppenführerului SS Kaltenbrunner, oamenii mei s-au informat asupra colonelului Berg. Probabil că aţi fost indus în eroare în legătură cu faptul că şeful Oficiului central al Siguranţei Reichului îl cunoaşte personal. La cererea generalului Neubuth, ne-am ocupat încă mai demult de cazul Berg şi n-am descoperit probe directe care să ne fi permis să tragem concluzia că a avut legături cu trădătorul Canaris[29]*. Cu toate acestea, consider că nu e recomandabil să i se încredinţeze răspunderea unor activităţi de importanţa celor pe care i le-aţi încredinţat. Dat fiind însă că, dânsul a şi început să lucreze, părerea mea este că ar fi neoportun şi neoperativ să fie înlocuit. Din contra, încredinţându-i sarcinile cele mai complicate, dar restrânse, în niciun caz de importanţă majoră, aţi putea organiza dumneavoastră înşivă o minuţioasă verificare a lui*

[29] Wilhelm Franz Canaris (n. 1 ianuarie 1887 în Aplerbeck, Dortmund - d. 9 aprilie 1945, spânzurat în lagărul de concentrare Flossenbürg). A fost șeful serviciului de spionaj militar german, Abwehr, pentru cea mai mare parte a celui de-al doilea război mondial, până în 1944, când a fost eliminat în urma activităţilor sale antihitleriste.

Berg. După cum ştiţi, Canaris se află în lagărul de concentrare din Flossenbürg şi, pentru noi, ar prezenta o mare utilitate chiar şi cele mai neînsemnate indicaţii în legătură cu activitatea sa trădătoare. Iată de ce, dacă Berg ar putea lua cuvântul în calitate fie de martor al acuzării, fie chiar de martor al apărării, sunt sigur că conducerea v-ar fi extrem de recunoscătoare. Sincer vorbind, după catastrofalul eşec al operaţiei din Cracovia, când oraşul a încăput intact în mâinile bandelor ruseşti, o reuşită în cazul Berg sunt convins că v-ar asigura un succes considerabil şi v-ar reabilita pe deplin... Îmi dau prea bine seama că funcţia de locţiitor de şef al Gestapoului din Praga nu corespunde nici nivelului dumneavoastră de pregătire, nici experienţei, nici posibilităţilor pe care le aveţi.

În ce-l priveşte pe colaboratorul serviciului de contraspionaj, domnul Grişancikov, cu atâta căldură apreciat de Standartenführerul SS Stirlitz pentru calităţile sale de maseur, de el se vor ocupa oamenii mei. V-aş ruga să nu mă înţelegeţi greşit nu consideraţi lucrul acesta drept o manifestare de neîncredere în ce vă priveşte.

Această hotărâre e dictată de situaţia de aici, din Berlin. Sper că veţi acorda tot sprijinul colaboratorului meu care vine la dumneavoastră cu scrisoarea de faţă: îl cunoaşteţi – este Eismann, un om profund devotat Führerului, un adevărat agent de contraspionaj, cu un înalt nivel intelectual şi, în plus, un ins simpatic. Sunt convins că veţi colabora perfect.

Vă strâng mâna,
MÜLLER.”

Pleischner se mai repezi o dată cu umărul în uşă, care însă nu cedă. Prin ferăstruica prin care văzuse petecul acela de cer – era imposibil de ieşit.

„Şi apoi, asta nu e o scenă de film, îşi zise el brusc, obosit, placid, ca şi când ar fi fost vorba de o altă persoană. Un bătrân ca mine, încercând să iasă pe o fereastră ca asta ar rămâne înţepenit în ea, bălăbănind din picioare... Celorlalţi nu le va rămâne decât să tragă de ele..."

Se urcă cu un palier mai sus, dar, acolo, fereastra, de la care ar fi putut sări jos – era la vreo trei metri de sol – dădea într-o stradă pustie, liniştită, numai că pe strada aceea păşeau fără grabă, cei doi indivizi cu pălăriile trase pe ochi. Încetaseră să mai cerceteze vitrinele şi să se prefacă a nu se cunoaşte. Pleischner urcă în fugă până la palierul următor; acolo fereastra ce dădea în curte era acoperită cu o foaie de placaj – pesemne că se spărsese geamul, sau se făceau pregătiri pentru reparaţii – scara era veche şi vopseaua, pe alocuri, se coşcovise.

„Cel mai îngrozitor lucru e când te dezbracă şi când îţi cercetează gura – atunci te simţi ca o insectă. La Roma, erai luat şi ucis – ce epocă minunată, ce epocă onestă, antichitatea! Pe când ăştia ţin cu tot dinadinsul să-ţi calce sufletul în picioare înainte de a te atârna în ştreang! N-are rost să-mi fac iluzii, la torturile lor n-am să pot rezista. Atunci, prima dată, n-aveam nimic de ascuns şi tot n-am rezistat şi-am spus ce-au vrut ei, am scris tot ceea ce mi-au cerut să scriu... Şi eram şi mai tânăr pe atunci. Acum, când vor începe să mă tortureze, e absolut sigur că n-am să rezist şi, astfel, voi trăda memoria fratelui meu. Şi când trădezi memoria fratelui tău, e ca şi când ai fi mort. Iar dacă-i aşa, nu e preferabil să dispari înainte

de-a putea trăda?...”

Se opri lângă o uşă. Pe plăcuţă sta scris: „Doctor în drept Franz Uhim”.

„Să sun la uşa acestui Uhlm, se hotărî deodată Pleischner. Am să-i spun că am o criză de inimă. Degetele îmi sunt îngheţate, la faţă, de asemenea, sunt probabil palid. O să-l rog să cheme un medic. N-au decât să tragă în mine de faţă cu alţi oameni – atunci, măcar, i-aş putea demasca...”

Pleischner apăsă pe butonul soneriei. Auzi de dincolo de uşă sunetul prelung al soneriei.

„Şi dacă doctorul o să mă întrebe unde locuiesc? îi veni în minte. Ei şi? În cel mai rău caz, o să mă aresteze poliţia elveţiană. Sfârşitul lui Hitler tot e aproape, şi atunci o să pot spune cine sunt şi cum am ajuns aici.”

Sună încă o dată, dar nimeni nu răspunse.

„Acest Uhlm stă acum la cofetărie şi mănâncă îngheţată. Îngheţată de fragi, cu pişcoturi, îşi zise Pleischner, cu un surâs amar. Şi îşi citeşte ziarul şi, puţin îi pasă de mine...”

Se întoarse către altă uşă şi apăsă pe butonul soneriei acesteia, al cărei sunet se vădi cu totul diferit; un clinchet cristalin răsună în locuinţă, apoi un glăscior de copil întrebă:

— Cine e acolo?

Pleischner se lăsă, nu ştiu nici el de ce, în genunchi şi spuse şoptit:

— Deschide, copilaşule...

— Cine e acolo? repetă glasul de copil.

— Deschide, te rog, repetă Pleischner ceva mai tare şi i se păru că glasul îi răsunase până în ultimul ungher al clădirii.

— Dar tu cine eşti? Mămica mi-a spus că Mickey

Mouse va mai veni abia peste un an.

— Nu sunt Mickey Mouse, sunt fratele lui... Ţi-am adus un cadou din partea lui...

— Ce fel de cadou?

— Deschide uşa, şopti Pleischner ridicându-se şi rezemându-şi fruntea de uşă. Ţi-am adus o motocicletă mecanică...

— Cu motocicletele mecanice se joacă fratele meu... Eu sunt fetiţă şi mă joc cu păpuşile...

— Am şi o păpuşă. Una mare, care vorbeşte şi-şi închide ochii.

— Are părul blond?

— Da, blond.

— Am o păpuşă dintr-asta... Eu vreau una cu părul negru...

— Am şi o păpuşă cu părul negru, zise Pleischner, implorând-o apoi: Deschide mai repejor!

Auzi, jos, dându-se uşa de perete. Cei doi indivizi intraseră. Le auzi paşii, apoi glasul fetiţei:

— Mama m-a încuiat în casă, dar vine ea acuşi...

Fetiţa mai spuse ceva, dar Pleischner nu mai stătu s-o asculte, ci se repezi pe scară în sus. Străbătuse jumătatea distanţei dintre paliere şi tocmai voia să sune la uşa de vizavi de locuinţa conspirativă, când uşa acesteia se deschise şi vlăjganul cel blond, înaintând pe palier, i se adresă:

— Ai greşit numărul apartamentului, tovarăşe. Pe scara asta locuim doar noi şi familia la care ai sunat, toţi ceilalţi sunt plecaţi din oraş. Aşa că te afli aici în deplină siguranţă.

„Şi manuscrisul meu, care a rămas la hotel, pe masă?... Am întrerupt scrisul, la jumătatea paginii. Şi cu ce spor lucrasem... Dacă n-aş fi întreprins călătoria asta, aş fi fost acum la Berlin, la masa mea de lucru,

iar mai târziu, când toate astea ar fi luat sfârşit, aş fi publicat cartea... Acum, în mâinile cui îmi vor cădea hârtiile? Nici măcar n-o să mi se poată descifra scrisul...”

Deschise fereastra cu putere şi se aruncă prin ea, cu picioarele înainte. Vru să strige, pentru ca trecătorii să-l audă şi să-l vadă, dar nu izbuti, fiindcă inima încetă să-i mai bată chiar în clipa în care trupul în întregul lui, simţi golul.

— — . . — — . . 15

Müller se aşezase pe un scaun chiar lângă uşă, în aşa fel ca să poată urmări în voie activitatea criminaliştilor şi a fotografului, care îşi ţăcănea aparatul, înregistrând pe peliculă când pe Rolf, când pe Barbara, întinşi pe podea în poziţii cu totul nefireşti.

— Nimic, mormăi unul din experţi. Niciun fel de urme!

Müller venise la locul crimei însoţit de cei mai buni detectivi al săi – îi luase cu el pe bătrânii împreună cu care, prin anii douăzeci, capturase şi bandiţi, şi naţional-socialişti de-ai lui Hitler, şi comunişti de-ai lui Thälmann. Apela la oamenii aceştia numai în cazurile deosebite. Nu-i încadrase în Gestapo ca să nu li se urce la cap... La Gestapo, anchetatorii se bazau pe expertize, pe microfoane, pe rapoartele agenţilor, Müller, personal, era un adept al lui Čapek, scriitor în ale cărui cărţi detectivii o scoteau la capăt exclusiv prin forţa de deducţie şi prin experienţă.

„Nicicând şi nicăieri o religie n-a fost reformată de propriii săi preoţi, decretase, într-un rând, Müller. Reformatorii vin întotdeauna din afară. De aceea, ca să nu-mi facă vânt cândva viitorii reformatori, îi ţin în rezervă pe bătrânii mei. Ei şi practica lor mă ajută să reorganizez eu însumi din când în când câte ceva.”

— Absolut nimic? îl întrebă Müller. Nimic? Niciun fir de care să ne putem agăţa?

— Nici pe dracu', răspunse detectivul, un bătrân cărunt, cu faţa pământie.

Müller uitase cum îl cheamă, cu toate că ei doi se tutuiau încă din 1926.

— Cazul ăsta seamănă cu crima pe care ai descâlcit-o tu la München.

— Pe Egondstrasse?

— Da. La numărul nouă, pare-mi-se...

— Numărul opt. Tipul le-a făcut de petrecanie pe partea străzii cu numerele cu soţ.

— Mă, ce memorie ai!

— Tu te plângi de a ta?

— Beau iod ca s-o păstrez în funcţiune.

— Iar eu beau rachiu.

— Tu eşti general, îţi convine să bei rachiu. Noi de unde s-avem bani de rachiu?

— Lasă-te şperţuit, chicoti scurt Müller.

— Ca pe urmă să încap în labele alor tăi, care să-mi zdrobească oasele? Nu, mai bine rămân la iod.

— Dă-i înainte tot aşa! încuviinţă Müller. Ca să fiu sincer, bucuros mi-aş schimba şi eu rachiul pe iodul tău.

— Te-nghesuie munca?

Müller răspunse:

— Deocamdată, da. Dar curând n-o să mai fie de loc... Ca să revenim la ale noastre – ce zici, ce-ar fi de făcut? Chiar n-ai găsit nimic, nimic?

— Trimite la laborator, să le cerceteze oamenii tăi, gloanţele cu care li s-a făcut de petrecanie ăstora doi.

— Nicio grijă, o să fie cercetate gloanţele, dădu din cap Müller.

În încăpere intră şi un alt detectiv, la fel de bătrân. Îşi trase un scaun şi se aşeză lângă Müller.

„Mârţoagă bătrână! se gândi Müller, aruncându-i o

privire scurtă. Bag mâna-n foc că se căneşte. Sigur, are părul vopsit.”

— Ei? întrebă Müller. Tu ai găsit ceva, Günther?

— Ceva, da.

— Ascultă, cu ce-ţi vopseşti părul?

— Cu şampon. Părul meu nu e nici cărunt, nici negru, ci naiba ştie cum, bălţat, iar Ilse a mea a murit. Fetele de azi preferă soldaţi tineri detectivilor, aşa că...

— Soldaţii sunt pe front.

— Dar invalizii? Unde te uiţi, numai de ei dai...

— Păi, ăştia sunt fără picioare...

— Parcă pentru treaba aia îţi trebuie neapărat picioare! necheză Günther. Ascultă, o bătrână din casa de peste drum a văzut, acum un ceas, o muiere însoţită de un soldat. Muierea ţinea un prunc în braţe şi se vedea că e grozav de grăbită.

— Cum era îmbrăcat soldatul?

— Cum vrei să fie? În uniformă...

— Că doar nu în chiloţi! În uniformă neagră?

— A... desigur, în neagră, că doar voi nu încredinţaţi paza arestaţilor celor în uniformă kaki...

— În ce fel de maşină s-au urcat?

— Într-un autobuz.

Müller, de surprins ce fu, se ridică pe jumătate de pe scaun:

— Cum în autobuz?!

— Aşa. Bine. În autobuzul 17.

— În ce direcţie au plecat?

— Încolo, făcu cu mâna Günther, spre apus.

Müller se repezi la telefon, smulse receptorul şi formă, îngrijorat, un număr.

— Scholz! Repede! Punctul unu – trimite echipe mobile pe traseul autobuzului 17. Pe pianistă şi pe

paznicul ei. Cum? De unde vrei să ştiu cum îl cheamă! Află tu cum îl cheamă! Punctul doi – întocmeşte imediat un dosar personal al soldatului: cine e, de unde, unde i se află părinţii. Trimite-mi aici foaia lui matricolă. Dacă afli că şi-a încrucişat, fie şi o singură dată, drumurile cu Stirlitz, îmi comunici imediat! Ce? Indiferent unde – pe front, la bordel, la mare!

...Müller se aşează la loc pe acelaşi scaun de lângă uşă. Experţii de la Gestapo şi fotograful plecaseră. Rămăseseră ei trei, el şi bătrânii detectivi, şi pălăvrăgeau acum despre vremurile trecute, întrerupându-se într-una. Müller îi asculta şi, din când în când, îşi simţea ochii muindu-i-se; bătrânii îi aminteau de anii tinereţii lor, când toate erau simple şi limpezi, când nu erai nevoit să-ţi urmăreşti prietenii, când dormeai fără somnifer şi făceai dragoste fără doping.

— Alo, rosti Müller la telefon, după ce formă un număr, trimite o echipă de pândă la locuinţa lui Stirlitz! Cât timp? Vor sta atât cât va fi nevoie... Să spună că Stirlitz se întoarce acasă peste o jumătate de oră. Cine? Să spună că e şoferul...

„Am pierdut, îşi zicea Müller, mult mai calm acum după discuţia cu bătrânii săi colegi de odinioară, dar îmi rămâne, ca rezervă, Berna. Desigur, acolo nu e chiar aşa de simplu, poliţia şi grănicerii sunt străini, nu sunt de-ai noştri. Din păcate, am pierdut un atu, important din punctul meu de vedere. S-au urcat în autobuz, ăsta-i un indiciu că n-avem de-a face cu o operaţie pregătită dinainte, altfel ar fi trebuit în orice caz să-i aştepte o maşină. Nu, e stupid să-mi închipui măcar o clipă că a fost o operaţie organizată. Desigur, ruşii ţin la oamenii lor, dar e puţin probabil să trimită câţiva oameni la moarte pentru a încerca, numai

pentru a încerca, s-o elibereze pe pianistă. Deşi, pe de altă parte, îşi dădeau şi ei seama că pruncul e punctul vulnerabil al femeii. Din cauza asta, să fi riscat? Dar ce prostii îmi trec prin cap?! Nu e vorba de niciun risc – auzi, să se urce în autobuz, ce risc mai e şi ăsta?... Asta-i tâmpenie, nu risc...”

Ridică din nou receptorul.

— Aici Müller. Anunţaţi posturile de poliţie de pe toate traseele de Eisenbahn şi U-Bahn în legătură cu femeia cu pruncul. Comunicaţi-le semnalmentele ei – spuneţi poliţiei că e vorba de o hoaţă şi o ucigaşă şi s-o aresteze pe loc. N-are a-face dacă, din greşeală, o să aresteze oricât de multe alte femei – o să-i iert. N-o să-i iert dacă o scapă pe cea de care avem nevoie...

Stirlitz se uită din nou la ceas: Müller lipsea de aproape trei ore.

„Înseamnă că biata fetiţă tace, deduse el. Sau poate o confruntă cu Pleischner? Asta nu prezintă pericol: ei doi nu ştiu nimic unul despre altul. Şi totuşi, undeva i s-au încurcat iţele lui Müller. S-a întâmplat ceva neprevăzut, asta-i sigur... Ceva care îmi dăruieşte mie un time-out; trebuie neapărat să valorific acest time-out...”

Se plimba cu paşi rari prin celulă, depănând în minte diferite soluţii posibile. În centrul reflecţiilor lui Stirlitz se afla valiza aceea. Da, aşa e, erau în pădure, când Erwin alunecase şi era cât pe ce să cadă. Asta se întâmplase chiar în noaptea dinaintea bombardamentului.

„Stai! Un moment! tresări Stirlitz. Într-adevăr, chiar înaintea bombardamentului aerian... După raidul acela, a trebuit să staţionez cu maşina pe una din străzi... Se opriseră zeci de maşini... Circulaţia era

blocată din cauză că intraseră în acţiune pompierii. Cum am nimerit acolo? Am nimerit acolo pentru că drumul meu obişnuit către Kudamstrasse era şi el blocat de nişte case care se prăbuşiseră. Am să cer să fie interogaţi poliţiştii de serviciu în dimineaţa respectivă, cei care au format cordonul de pază. Prin urmare, mă aflam în locul acela pentru că într-acolo mi-a dirijat poliţia maşina, în dosar există şi fotografia valizelor recuperate după bombardament. Am schimbat câteva vorbe cu unul din poliţişti – l-aş recunoaşte oricând – şi nu se poate să nu-şi amintească şi el de insigna cu care m-am legitimat... Am dat o mână de ajutor la transportul valizelor – să mă contrazică dacă poate. N-o să mă contrazică, fiindcă am să cer să fiu confruntat cu el. Am să spun că am transportat şi pătuţul de copil al unei femei care plângea, ceea ce femeia o să confirme, fiindcă aşa s-au petrecut lucrurile în realitate şi e greu să uiţi pe cineva care te-a ajutat...”

Stirlitz izbi de câteva ori cu pumnii în uşă, şi uşa se deschise. Nu era încuiată, dar în dreptul ei stăteau doi paznici. Un al treilea paznic trecu tocmai atunci prin faţa celulei lui Stirlitz, escortând un deţinut care căra o tinetă. Obrazul deţinutului era desfigurat, dar lui Stirlitz îi fu suficientă o singură privire pentru a recunoaşte în bucata aceea de carne vie trăsăturile şoferului personal al lui Bormann, cel care refuzase să devină agent al Gestapoului şi care se afla la volan în timpul discuţiei sale cu şeful Cancelariei partidului.

Stirlitz se încordă din cap până-n picioare. Numai de n-ar scăpa momentul!

— Ascultă, amice, telefonează-i urgent Gruppenführerului Müller. Spune-i că mi-am amintit, mi-am amintit totul! Roagă-l să coboare imediat la

mine!

„Pleischner n-a fost adus încă! Una la mână. Cu Käth n-au scos-o la capăt. A doua la mână. N-am decât o singură şansă de a scăpa – timpul. Timpul şi Bormann. Dacă tărăgănez lucrurile, iese Müller învingător.”

— Bine, spuse paznicul. Am să-i raportez numaidecât, Standartenführer...

Un soldat înalt şi deşirat, morfolind între buze o ţigară neaprinsă, se schimbă de pe un picior pe altul în dreptul unei ferestruici mate din vestibulul orfelinatului pentru prunci. După felul cum îşi arunca într-una privirea la ceas, se vedea că e grozav de grăbit. Când ferestruica se deschise, soldatul vârî temător capul prin ea şi spuse:

— Iertaţi-mă, aş vrea să vă rog să...

— Acum nu putem satisface nicio cerere, îi răspunse o femeie cu bonetă albă pe cap. E ora când sunt alăptaţi copiii şi toată lumea e ocupată...

— Da, dar sunt venit de pe front numai pentru o jumătate de zi. Trebuie să mă întorc la unitate.

— Îmi pare foarte rău, domnule, dar, acum, toţi copiii...

— Poate că cineva din administraţie...

— Nici la administraţie nu e nimeni disponibil – toţi, fie că sunt pe front, fie că se ocupă de copii. Vă rog să mă scuzaţi, şi femeia închise ferestruica în nasul soldatului.

— Când se termină alăptarea copiilor?

Femeia răspunse de după ferestruica închisă:

— Peste o jumătate de oră. Vă rog să treceţi peste o jumătate de oră, atunci, da, o să vă putem servi...

Soldatul ieşi din orfelinat, traversă strada şi coborî

în subsolul unei case dărâmate. Acolo aşezată, pe nişte lăzi sparte, Käth îşi alăpta feciorul.

— Cum a mers? întrebă Käth.

— Prost, răspunse Helmut. Trebuie să aşteptăm o jumătate de oră.

— O să aşteptăm, îl linişti Käth. O să aşteptăm.. Ce ni s-ar putea întâmpla acum? De unde să ştie ei unde suntem?

— Mda, aşa e, totuşi trebuie să părăsim cât mai repede oraşul, altfel o să ne găsească. Îi ştiu eu de ce sunt în stare când caută pe cineva. Poate c-ar fi mai bine să plecaţi înainte, iar eu, dacă am să pot, am să vă ajung din urmă, ce ziceţi? Să stabilim unde să vă aştept...

— Nu, dădu din cap Käth, nu e bine. Am să aştept... Tot n-am unde mă duce în oraşul ăsta...

Scholz îi telefonă lui Müller la casa conspirativă şi îi comunică:

— Stirlitz m-a rugat să vă transmit că şi-a amintit totul.

— Da? se înveseli Müller şi le făcu semn cu mâna detectivilor să nu râdă atât de tare. Când?

— Adineaori.

— Bine. Spune-i că vin îndată. Altceva, nimic nou?

— Nimic deosebit.

— N-ai aflat nimic în legătură cu paznicul acela?

— Nu, doar nişte fleacuri...

— Ce anume? întrebă Müller, mai degrabă mecanic, din obişnuinţă, trăgând înspre el, de pe scaunul de alături, mantaua.

— Unele date despre nevastă-sa, despre copii, despre părinţi.

— Şi astea sunt fleacuri? ridică Müller glasul. Nu

sunt fleacuri de loc, amice Scholz, mai ales în situaţia de faţă. Vin îndată şi ne lămurim noi cum e cu fleacurile astea! Ai trimis pe cineva la nevastă-sa?

— Nevastă-sa l-a părăsit acum două luni.

— Cum, cum?!

— L-a părăsit când el era internat în spital în urma contuziei. A plecat cu un negustor la München.

— Dar copiii?

— O clipă, răspunse Scholz, răsfoind dosarul, să văd unde sunt copiii... Ah, da! Am găsit...

— Vorbeşte mai puţin, Scholz! Vorbeşte mai puţin şi acţionează mai cu inimă!

— Are un copil de patru luni. Nevastă-sa l-a dat la orfelinat.

„Copilul rusoaicei e şi el sugar! Îşi aminti numaidecât Müller. Soldatului îi trebuie o doică! Iar Rolf pesemne că a întrecut măsura în privinţa copilului!”

— Cum se numeşte orfelinatul?

— N-are nume. Se află în Pankow, pe Schillerstrasse, numărul 7. Aşa... Mama pazniculuі...

Müller nu mai stătu să asculte datele despre mama lui Helmut. Trânti receptorul în furcă – se simţea din nou plin de energie – îşi îmbrăcă paltonul şi spuse:

— Băieţi, s-ar putea să aibă loc un schimb serios de împuşcături aşa că pregătiţi-vă „buldogii”! Cine cunoaşte orfelinatul din Pankow?

— Cel de pe Schillerstrasse, numărul opt? întrebă detectivul cel cărunt.

— Iar le încurci, răspunse Müller, în timp ce părăseau, locuinţa. Mereu încurci numerele cu soţ cu cele fără soţ. Numărul şapte.

— E o stradă ca toate străzile, spuse detectivul cel cărunt, nimic special de semnalat. Se poate lucra

frumos pe strada aceea: e liniştită, puţin circulată, nu deranjăm pe nimeni... Numerele, ce-i drept, le cam încurc. Încă din copilărie. Am fost bolnav şi-am absentat de la şcoală când ni s-au predat numerele cu şi fără soţ...

Râse, râseră şi ceilalţi. Aveau cu toţi buna dispoziţie a unor vânători care au împresurat un cerb şi se pregătesc să-i vină de hac.

Nu, Helmut Kolder nu avusese în niciun fel vreo legătură cu Stirlitz. Drumurile lor nu se încrucişaseră în nicio parte. În anul patruzeci se afla pe front. Era ferm încredinţat că luptă pentru patria sa, pentru viaţa mamei sale, a celor trei fraţi şi a surorii sale. Era încredinţat că luptă pentru viitorul Germaniei, împotriva slavilor – rasa aceea inferioară care a cotropit imense întinderi de pământ, dar fără să se priceapă să le şi lucreze; împotriva englezilor şi a francezilor, vânduţi plutocraţilor de peste ocean; împotriva evreilor care-i jefuiesc pe cei din popor, speculând necazurile acestora. Era încredinţat că geniul Führerului, care luase pe umerii săi greaua povară de a aduce fericire naţiunii germane, va străluci peste veacuri.

Aşa a fost până în toamna anului patruzeci şi unu, câtă vreme au străbătut drumurile lumii cu cântecul pe buze. Aerul îmbătător al victoriei îi făcea pe toţi, pe el şi pe camarazii săi din unităţile de tancuri SS, veseli, petrecăreţi, nepăsători. După bătălia de lângă Moscova, când se ciocniră pentru întâia dată cu partizanii şi primiră ordinul de a-i ucide pe ostateci, el, Helmut Kolder, trăi un moment de cumpănă. Era ţăran, şi în sufletul lui cultul mamei era mai presus de orice altceva. Pe el, ca şi pe fraţii şi pe sora lui, mama

îl crescuse. După moartea tatălui, ea fusese aceea care trudise de dimineaţă până seara ca să-i hrănească şi pe el nu-l lăsase să părăsească şcoala până ce n-o doborâse boala.

Atunci când, lângă Smolensk, unde fusese provocată o deraiere de tren, plutonul lui primi pentru întâia dată ordinul să împuşte patruzeci de ostateci, Helmut se apucă de băutură. Nu putea alunga dinaintea ochilor femeile acelea cu copii în braţe, bătrânii, bătrânele. Femeile îşi strângeau copiii la piept, le închideau ochii şi se rugau să fie omorâte mai repede...

Observă curând că şi în Rusia, la fel ca şi în Germania, mamele le dădeau ultimul cartof copiilor, şi când se uitau la ei cum mănâncă, ochii li se umpleau de lacrimi.

După prima execuţie, Helmut nu mai redeveni niciodată cel dinainte. Nu era el singurul care se apucase de băutură; mulţi dintre camarazii săi duceau la gură, în tăcere, sticlele de votcă şi nimeni nu mai spunea anecdote vesele, nimeni nu mai cânta la acordeon. Abia când fură din nou trimişi în linia întâi, amintirea acelui coşmar păli întrucâtva, în înverşunarea încleştărilor cu ruşii.

Când se întoarse acasă în permisie, vecina lor, împreună cu fiica ei veniră să-i facă o vizită mamei. Pe fată o chema Luiza. Era frumuşică, îngrijită şi curăţică. Helmut o vedea în fiecare noapte în vis. O invita la cinema şi se plimbau împreună până dimineaţa. Era cu zece ani mai în vârstă decât ea şi, de aceea, simţea faţă de dânsa şi o anumită duioşie paternă. O dorea ca soţie şi mamă a copiilor lui. Visul lui Helmut fusese întotdeauna să vadă în casa lui, aliniate lângă cuier, cât mai multe perechi de ghetuţe

de copil; îi erau foarte dragi copiii. Cum să nu-i fi fost dragi, când pentru fericirea, pentru viitorul lor luptase cu arma în mână?!

Se căsători cu Luiza în timpul următoarei sale permisii acasă. Când el plecă pe front, Luiza îi duse dorul vreme de două luni, dar când îşi dădu seama că rămăsese însărcinată, sentimentul care o cuprinse fu unul de plictiseală şi de teamă. Plecă la oraş, şi chiar în prima noapte – la hotel nu găsi cameră liberă, iar casa în care locuiau nişte cunoscuţi de-ai lui Helmut fusese distrusă de bombe – se duse să se culce cu un ofiţer din Luftwaffe.

Când se născu copilul, îl dădu la orfelinat. În timpul acesta, Helmut zăcea în spital de pe urma unei contuzii grave. Se întoarse acasă unde află că Luiza plecase cu altul. Îi veniră în minte femeile din Rusia: odată, un prieten de-al lui se culcase, pentru cinci cutii de conserve, cu o învăţătoare în vârstă de treizeci de ani – femeia avea o fetiţă şi n-avea cu ce s-o hrănească. Spre dimineaţă, rusoaica se spânzură, după ce încredinţase fetiţa unor vecini; aceştia găsiră, între scutece fotografia tatălui fetiţei şi cele cinci cutii cu conserve... În timp ce Luiza, membră a Hitlerjugend-ului, ariană pură, nu o slavă sălbatică oarecare, o abandonase pe fetiţa lor într-un orfelinat, ca ultima dintre târfe!

Se ducea la orfelinat o dată pe săptămână şi i se dădea voie, uneori, să se plimbe cu fetiţa. Se juca cu ea, îi cânta şi, curând dragostea lui pentru ea, înecată şi într-o nemăsurată milă, luă trăsături aproape isterice. Văzând-o, într-o zi, pe radiotelegrafista rusoaică legănându-şi băieţaşul, ca să-l adoarmă, îşi puse, pentru întâia oară cu limpezime, întrebarea: „Cum de-am ajuns noi să săvârşim tot ce-am

săvârşit? Ce ticăloşi am fost cu toţii! Şi ei sunt oameni tot ca şi noi, şi ei îşi iubesc copii şi, tot ca şi noi, sunt gata să-şi dea viaţa pentru ei...”

Iar atunci când îl văzu pe Rolf torturând pruncul, hotărârea îi veni nu din raţiune, ci din simţăminte. În persoana lui Rolf şi a Barbarei, care asista impasibilă la pregătirile de ucidere a unui prunc de două săptămâni, o revăzu pe Luiza, care pentru el simboliza trădarea în forma sa cea mai abjectă.

Întors la orfelinat – jumătatea de oră trecuse, iar lui i se spusese că peste o jumătate de oră poate veni după fetiţă – se postă lângă ferestruica cu geam mat. Treptat, încordarea aceea cumplită, pe care n-o mai cunoscuse niciodată şi care pusese stăpânire pe el în clipa când văzuse trupuşorul roşu al copilaşului zbătându-se în mâinile lui Rolf, începu să scadă. Dar simţea cum în el ceva se frânsese, îl scuturau din ce în ce mai des fiori şi toată partea stângă a corpului – cea contuzionată – devenise rece şi totodată insensibilă la frig.

— Bună ziua, se adresă el femeii al cărei cap se iţise în ferestruică. Ursula Kalder... E fiica mea... Îmi daţi voie să...

— Da, ştiu. Dar acum fetiţa trebuie să doarmă...

— Dar plec... Mă întorc pe front. Am să mă plimb cu ea şi o să doarmă la mine în braţe... Când va fi timpul să i se schimbe scutecele, am să v-o aduc...

— Mă tem, domnule, că medicul nu va permite...

— Plec pe front, repetă Helmut, nu puteţi să-mi răpiţi dreptul de a-mi vedea copilul!

— Bine... Înţeleg... Am să încerc. Vă rog să aşteptaţi o clipă.

Fu nevoit însă să aştepte nu o clipă, ci zece minute

bune. Îşi simţea trupul scuturat de frisoane. Dinţii îi clănţăneau în gură.

Ferestruica se deschise în sfârşit, şi îi fu înmânat copilul înfăşat într-o plăpumioară albă. Faţa fetiţei era acoperită de un scutecel de o albeaţă strălucitoare.

— Vreţi să ieşiţi în stradă?

— Cum? făcu Helmut, care nu înţelese.

Vorbele acum, ajungeau la el ca de undeva de departe, ca printr-o uşă închisă. De la contuzie încoace, aşa i se întâmpla întotdeauna când era foarte emoţionat. I se întâmplase să şi leşine de câteva ori pe stradă, când văzuse spitale şi orfelinate distruse de bombe.

— Să vă dau un cărucior, dacă doriţi să ieşiţi să vă plimbaţi cu fetiţa.

— Pentru ce?

— Ca să n-o ţineţi în braţe.

— Nu, mulţumesc, tocmai că-mi face mare plăcere s-o ţin puţin în braţe.

— Ar fi mai indicat să vă duceţi în grădina noastră – acolo e linişte şi, în caz de atac aerian, puteţi coborî repede în adăpost.

— Bine. Doar să văd dacă n-a venit autobuzul care trebuie să mă ia, şi intru în casă...

— În ce casă?

— În grădină, scuzaţi, în grădină...

— Nu vă simţiţi cumva rău?

— Nu. De ce?

— Sunteţi foarte palid...

— Nu, nu, făcu Helmut, care se grăbi să plece.

Abia ieşise în stradă, când auzi în spatele lui un scrâşnet de frâne. Un şofer militar frânase maşina la doi paşi de el; scoţând capul prin portieră, şoferul strigă:

— Ce, eşti chior?! Nu vezi maşina?!

Helmut strânse fetiţa la piept şi, bolborosind nişte vorbe neînţelese, porni la trap mărunt spre intrarea în subsol. Käth îl aştepta lângă uşă în picioare. Băieţelul stătea culcat pe ladă; dormea, zvârcolindu-se în somn.

— Numai o clipă, zise Helmut, întinzându-i lui Käth fetiţa, ţineţi-o puţin, trebuie să dau o fugă până la staţie. De-acolo, se vede când apare autobuzul de după colţ. O să am timp să vin să vă iau.

Văzând cu câtă grijă o ia Käth în braţe pe fetiţa lui, ochii i se umplură de lacrimi. Dar nu întârzie şi fugi în stradă.

— Mai bine mergem împreună, strigă Käth în urma lui.

— Lăsaţi, mă întorc într-o clipă, răspunse Helmut din stradă. S-ar putea foarte bine să aibă fotografia dumneavoastră, pe când eu, până la contuzie arătam cu totul altfel. Viu îndată, aşteptaţi-mă!

Se îndreptă cu paşi repezi către staţie. Strada era pustie.

„Vasăzică, aşa, or să evacueze orfelinatul şi-o să-mi pierd fiica. Pas de-o mai găseşte pe urmă? Iar dacă mi-e dat să mor sub bombe, apoi mai bine să murim împreună. Femeia asta o s-o poată hrăni – că doar gemenii cum se alăptează?... Pentru fapta asta, Dumnezeu o să-mi ierte toate păcatele. Ori barem ziua aceea de lângă Smolensk...”

Se porni să plouă. Era o ploaie pătrunzătoare, rece, dar, îşi zise Helmut, oricum, nu strică, totdeauna după câte o ploaie de primăvară, vremea se-ncălzeşte...

„Numai de nu ne-ar vedea surorile de la orfelinat când om lua autobuzul. Să ajungem măcar până la Zoo, că acolo ne suim noi într-un tren. Sau ne

amestecăm într-o coloană de refugiaţi. Aşa ne-am pierde chiar şi mai uşor urma. Până ajungem la München, o hrăneşte ea pe fetiţă... Iar acolo o să ne ajute mama. I-am putea găsi o doică. Nu, la mama nu ne putem duce, acolo o să mă caute ei întâi şi întâi. Ei, nu-i nimic! Până una-alta, să ne vedem plecaţi din oraşul ăsta. Nu mai să dăm de câmp şi să intrăm în pădure, că pe urmă nu mai am nicio grijă... Putem să apucăm şi spre nord, către mare. La Hans... La urma urmei, cui să-i treacă prin minte că am căutat adăpost la un camarad de front?

Helmut îşi trase capela peste urechi. Frisoanele îi mai trecuseră, iar partea stângă a trupului parcă se mai încălzise şi ea.

„Bine măcar că s-a pornit ploaia, îşi zicea el, e şi asta o schimbare... Prost e când aştepţi şi-i linişte şi nu se petrece nimic, atunci simţi cum îţi plesnesc nervii. Când se cerne zăpada, ori se porneşte să plouă, parcă nu te simţi chiar atât de singur!”

Continua să plouă, deşi norii se risipiseră în parte; un petec de cer, de un albastru întunecat, se ivise printre ei, luminat apoi deodată de un colţ sclipitor din discul alb al soarelui.

„Uite c-a venit şi primăvara, gândi Helmut. Nu mai e mult şi dă şi colţul ierbii...”

De după colţul străzii, apăru botul teşit al autobuzului, şi Helmut tocmai voia să se întoarcă în grabă la ruinele casei în care aştepta Käth, când zări ţâşnind înainte, dindărătul autobuzului, două maşini negre, ca două fiare dezlănţuite. Nesocotind orice reguli de circulaţie, cele două maşini se îndreptară în viteză spre orfelinat. Helmut îşi simţi din nou picioarele muindu-i-se şi mâna stângă îngheţându-i – maşinile erau ale Gestapoului! Primul impuls al său fu

s-o rupă la fugă, dar înţelese imediat că în felul acesta va trezi bănuielile gestapoviştilor, care nu vor întârzia să pună mâna pe rusoaică împreună cu fetiţa lui; îşi zise că cel mai bun lucru e să rămână pe loc, iar după ce maşinile vor pleca, să dispară folosind curţile de trecere. „Vor afla că adineauri am luat fetiţa şi vor porni să scotocească prin împrejurimi. Şi vor da de rusoaică, ascunsă în subsol. Iar ea n-o să le spună că fetiţa-i a mea. Doar am văzut cât e de îndărătnică...”

Ce se va întâmpla pe urmă cu fetiţa lui, nu prea-şi dădea seama. În clipa aceea, cel mai mult se temea să nu facă o nouă criză şi astfel, fără simţire, să cadă în mâinile urmăritorilor, care, apoi, o vor lua şi pe fetiţă, o vor dezbrăca la piele şi o vor aşeza în faţa ferestrei larg deschise – şi primăvara era abia la început, şi cine ştie când se va încălzi vremea... Rusoaica n-o să zică nimic, tot ce vrea ea e să scape băieţelul ei... Dar nu se poate să se dovedească atât de nerecunoscătoare, nu se poate să...”

Helmut înaintă cu un pas pe asfalt, săltă în sus mâna încleştată pe parabellum şi trase mai multe gloanţe în parbrizul maşinii din faţă. Ultimul lucru la care se gândi, după ce răsună rafala pistolului automat şi înainte de a înregistra senzaţia de durere, cea din urmă din viaţa aceasta, fu: „Doamne! nici n-am apucat să-i spun cum o cheamă pe feti...”

Şi acest gând îl mai chinui încă o frântură de clipă, înainte de a muri.

— Nu, domnule, repetă sora de la ghişeu, aceeaşi care îi adusese lui Helmut fetiţa, nu sunt nici zece minute de-atunci...

— Şi-atunci, unde e fetiţa? întrebă posomorât

detectivul cel cărunt, încercând să nu se uite la cadavrul camaradului său cu părul vopsit. Acesta zăcea pe podea, lângă uşă, şi abia acum se putea vedea bine cât de bătrân fusese: pesemne îşi cănise ultima oară părul mai demult, fiindcă acesta avea două culori distincte – era bălţat la rădăcină şi castaniu curat doar către capete.

— După părerea mea, a plecat cu maşina, interveni o a doua soră. Am văzut eu oprindu-se alături de ei o maşină.

— Vrei să spui că fetiţa s-a urcat singură în maşină?

— Nu, răspunse femeia foarte serios, singură nu putea să se urce în maşină, fiindcă n-are decât patru luni...

Müller spuse:

— Cercetaţi peste tot, ca la carte, eu trebuie să mă întorc la sediu. Va sosi îndată încă o maşină, a şi plecat încoace... Şi totuşi, cum ar fi putut ajunge fetiţa în maşină? întrebă el, întorcându-se în prag. Ce fel de maşină era?

— Mare.

— Un camion?

— Nu. Un autoturism. Verde...

— Numărul, desigur, nu l-aţi reţinut?

— Nu.

— E ceva neclar în treaba asta, zise Müller, deschizând uşa. Căutaţi prin casele din apropiere. Da, curioasă treabă!

— Primprejur nu sunt decât dărâmături.

— Ei bine, scotociţi prin dărâmături... Fir-ar să fie, totul e atât de aiurit, de făcut la întâmplare, încât, practic, n-ai cum lucra... Cel mai greu lucru e să pătrunzi logica unui neprofesionist.

— Poate că avem de-a face cu un profesionist extrem de abil? spuse detectivul cel cărunt, aprinzându-şi ţigara.

— Un profesionist abil nu s-ar fi dus la orfelinat, răspunse Müller ieşind; adineauri, când îi telefonase lui Scholz, acesta îi comunicase că locuinţa conspirativă din Berna căzuse, fiind capturată de către poliţia elveţiană, deoarece omul de legătură al ruşilor, cel care adusese mesajul cifrat, se sinucisese.

După ce expedie la Berlin, pe adresa lui Stirlitz, ilustrata cu vederea din Lausanne, după cum fusese convenit, pastorul Schlag se întoarse acasă; locuia în incinta bisericii Sfântul Laurenţiu – aici, îi spusese Stirlitz, indicându-i locurile în care putea găsi adăpost, oamenii Gestapoului n-aveau cum pătrunde. Odaia în care locuia nu era mare şi avea un plafon înalt, boltit. Plafonul acesta boltit şi alb, de un alb sclipitor, era singurul element ce amintea în acea odaie de o mânăstire; mobila, confortabilă, era tapisată cu catifea de un bordo neaşteptat de viu.

I se explicase că odaia aceea era destinată străinilor veniţi de peste graniţă şi care, din diferite motive, nu puteau sau nu voiau să tragă la hotel. Şi i se dăduse de înţeles că era vorba de oameni ce veneau pe meleagurile neutrei Elveţii cu misiuni de pace, pentru ca popoarele Europei să nu se măcelărească între ele.

Schlag se aşeză lângă fereastră şi contemplă îndelung oraşul, care nu ştia ce e aceea camuflajul. Vitrinele magazinelor, intrările cinematografelor erau iluminate cu becuri multicolore. Schlag nu se mai sătura uitându-se la trecători; de mulţi ani nu mai văzuse atât de multe chipuri tinere... Nimic de mirare

că, în Germania, în ultimul timp, începuse să aibă impresia că lumea a îmbătrânit.

Se auzi o bătaie în uşă.

— Intră.

— Doriţi cumva o cafea? întrebă un servitor bătrân care se ivise în prag.

— Nu, mulţumesc.

— Dacă doriţi mai târziu cafea, ceai sau apă, puteţi să mă sunaţi.

— Mulţumesc.

— Atunci, eu mă duc, noapte bună, pastore...

— Noapte bună. Da, iată ce voiam să vă întreb: poate aveţi nişte luminal? Sau brom? Nu pot să adorm...

— Am să mă interesez. Mă întorc îndată.

Într-adevăr, după discuţia pe care o avusese în ziua aceea cu fostul cancelar al Germaniei, Brüning, pe care pastorul îl cunoştea din anii douăzeci, se temea că fără somnifer îi va fi cu neputinţă să adoarmă. Şi nici nu se putea aşeza încă la masa de lucru, să noteze impresiile zilei. Impresiile fuseseră atât de şocante şi de îngrozitoare, încât înainte de a le încredinţa hârtiei, trebuia întâi să se liniştească, să încerce să cumpănească încă o dată însemnătatea celor auzite de la Brüning.

„La începutul discuţiei, s-apucă el să scrie, încet, oprindu-se după fiecare cuvânt, excancelarul Brüning s-a interesat de soarta cunoscuţilor noştri comuni, şi-a exprimat admiraţia faţă de curajul omului care m-a ajutat să fug peste graniţă, fără să condiţioneze acest gest, riscant pentru el, de niciun fel de obligaţii prealabile sau ulterioare; m-a întrebat despre deţinuţii pe care am avut ocazia să-i întâlnesc în închisoare şi în lagărul de concentrare. Când am

îndreptat discuţia pe făgaşul problemelor ce mă frământă în primul rând, Brüning a spus: «Cei neimplicaţi direct în desfăşurarea evenimentelor nu au niciodată dreptate. Eu am încetat de mult să mai prezint vreun interes pentru Casa Albă sau Whitehall; cei de acolo sunt oameni politici autentici, fiindcă deţin puterea, pe când eu nu sunt decât un fost om politic, lipsit de vreo putere, de vreo influenţă reală. Discutăm în limbi diferite şi sunt convins că, în ochii lor, eu apar ca un diletant; şi pe bună dreptate, fiindcă nimeni nu-şi pierde mai repede profesionalismul ca un om politic îndepărtat de la putere.» La întrebarea mea, cine ar putea fi în cazul acesta considerat un om politic serios în Germania acum, după ce Himmler a lichidat pe cei mai merituoşi reprezentanţi ai opoziţiei, Brüning mi-a răspuns: «Himmler». Încercând să-l contrazic, subliniind că în această afirmaţie a sa eu văd manifestându-se probabil ambiţiile sale lezate, sau oboseala, sau scepticismul, sau faptul că se simte rupt de patrie, Brüning mi-a propus să iau cunoştinţă de conţinutul unui anume document. Mai mult decât atât, mi-a permis să-mi fac şi note. În primul moment conţinutul acestui document m-a surprins, apoi am emis supoziţia că ar putea fi un fals confecţionat de nazişti înşişi. Brüning mi-a răspuns că ar fi bucuros să poată fi de acord cu mine, dar că, din păcate, era sigur că documentul e autentic. Am vrut să ştiu cât de reprezentativă poate fi considerată, din punctul său de vedere, delegaţia germană la masa tratativelor. Brüning a replicat că un răspuns cât de cât categoric e greu de dat, întrucât în condiţiile dictaturii hitleriste, hotărârile nu le poate lua decât Führerul ori acela dintre locţiitorii săi care s-ar decide să-l răstoarne şi

să ia puterea în mâinile lui. Asemenea oameni Brüning vedea, în primul rând în persoana Reichsmarschallului Göring sau a lui Bormann. În schimb nu credea că ar fi posibilă promovarea lui Himmler pe primul loc. «Chiar dacă anumite cercuri din Occident ar dori-o, opinia publică mondială nu va admite niciodată ca statele democratice să trateze cu Himmler, omul care întruchipează toate ororile naţional-socialismului. Cu toate că Himmler este personajul cel mai puternic în Germania în momentul de faţă, a purta tratative cu dânsul este aproape de neconceput.» L-am întrebat cât de serioase sunt intenţiile aliaţilor de a realiza o înţelegere de pace cu Germania. Brüning mi-a răspuns că tratativele în acest scop, deşi nu poate să-mi comunice între cine şi cine sunt purtate, şi unde anume, fie că au ajuns la punctul culminant, fie că sunt foarte aproape de acesta... L-am întrebat apoi cât de sigure sunt datele pe care le deţine, la care Brüning mi-a replicat că un om politic aflat în emigraţie se bazează, de regulă, pe zvonuri bine verificate... Când i-am adus la cunoştinţă că prietenii mei rămaşi în Germania m-au însărcinat să sondez terenul în vederea unor tratative serioase cu aliaţii, pentru oprirea vărsării de sânge şi readucerea omenirii sub imperiul păcii şi liniştei mult râvnite, Brüning s-a interesat cine sunt aceşti oameni. Neprimind un răspuns destul de precis la întrebare, dânsul mi-a pus încă o dată la dispoziţie stenograma discuţiilor dintre reprezentanţii americani şi germani, pentru ca, în strădaniile mele de a obţine pacea, să fiu pregătit de a înfrunta puncte de vedere din cele mai diferite. Reproduc mai jos conţinutul stenogramei...”

Schellenberg fu chemat la telefon dis-de-dimineaţă; îi telefona unul din membrii echipei însărcinate cu cercetarea arhivei capturate a lui Bormann.

— A apărut ceva interesant, îi comunică acesta, dacă veniţi încoace, Brigadeführer, o să vă punem deoparte câteva documente.

— Viu imediat, răspunse scurt Schellenberg.

Intrând în biroul respectiv, Schellenberg, fără să-şi scoată paltonul, luă în mână cele câteva foi de hârtie care i se pregătiseră.

Le parcurse fugitiv şi ridică sprâncenele a mirare. Se dezbrăcă fără grabă, aruncând paltonul pe speteaza scaunului, şi se aşeză. Într-adevăr, documentele erau cât se poate de interesante. Iată ce conţinea, de pildă, primul:

„În ziua X, urmează a fi izolaţi Kaltenbrunner, Pohl, Schellenberg, Müller.” Numele lui Müller era tăiat cu creion roşu, ceea ce Schellenberg notă cu un mare semn de întrebare, pe un cartonaş mic, lucios – avea întotdeauna un mic teanc de asemenea cartonaşe lucioase în buzunar şi pe birou, pentru diverse notiţe. „E de presupus, scria mai departe în documentul care nu purta nici semnătură, nici adresă, că izolarea sus-numiţilor conducători ai Gestapoului şi S.D.-ului va reprezenta o acţiune de distragere *sui-generis.* Căutarea conducătorilor izolaţi, care răspundeau de probleme *concrete,* vor pune stăpânire pe minţile tuturor celor cărora le convine aceasta: atât din punct de vedere operativ, cât şi sub aspectul orientării strategice.”

În continuare, documentul cuprindea o listă de 176 de persoane.

„Aceşti ofiţeri ai Gestapoului şi ai S.D.-ului ar putea

– într-o măsură mai mare sau mai mică – să pună în lumină, chiar dacă nu prin indicarea problemelor majore, ci doar prin detalii, aspectele esenţiale ale politicii externe a Reichului. Fireşte, fiecare în parte reprezintă, fără s-o ştie, doar o plăcuţă dintr-un amplu mozaic – individual, lipsită de valoare, dar, asamblată cu celelalte, pur şi simplu inestimabilă. În consecinţă, toţi aceşti oameni ar putea fi de mare folos duşmanilor Reichului, interesaţi să compromită idealurile naţional-socialismului prin dezvăluirea practicilor acestuia. Iată de ce, dacă ar fi coroborate acţiunile ofiţerilor enumeraţi mai sus, ar rezulta un tablou general care ar pune Reichul într-o lumină cu totul nefavorabilă. Din păcate, în cazul de faţă nu poate fi trasată riguros o linie de demarcaţie între doctrina partidului şi practicile SS-ului, mulţi dintre ofiţerii acestuia fiind veterani ai mişcării intraţi în rândurile N.S.D.A.P. în perioada 1927-1935. Pentru toate aceste motive, izolarea acestor oameni apare deopotrivă şi oportună, şi perfect legitimă.”

„E clar, îi fulgeră prin minte lui Schellenberg. Liderul nostru de partid cochetează: Pentru ce noi numim «*lichidare*», el foloseşte eufemismul de «*izolare*»... Prin urmare, eu urmează să fiu izolat, iar Müller păstrat! Dar la ce altceva m-aş fi putut aştepta?... Ar fi fost şi caraghios să se întâmple altfel. Curios e faptul că pe listă e trecut şi Kaltenbrunner. Deşi, dacă mă gândesc bine, e de înţeles: Müller s-a ţinut întotdeauna în umbră, pe el nu-l cunosc decât profesioniştii, pe când Kaltenbrunner, agăţându-se de candelabru, şi-a făcut vânt din ce în ce mai tare şi a ajuns să fie cunoscut în lumea întreagă. Vanitatea – iată ce o să-l piardă, am ştiut asta de mult. Iar pe mine m-a pierdut dorinţa sinceră de a fi de folos

Reichului. Şi cum puteam să-i fiu de folos altfel decât aflându-i secretele, dinăuntru şi din afară?... În aceasta şi constă paradoxul unui stat ca al nostru – cu cât vrei să-i fii mai de folos, cu atât eşti mai primejduit! Oamenii de genul meu n-au dreptul să ducă cu ei în mormânt, aşa, simplu, secretele de stat care au devenit secretele lor personale. Între viaţă şi moartea naturală, s-ar putea ivi acel gol de timp în care aş putea împărtăşi cine ştie cui o parte din aceste secrete. Oamenii de genul meu trebuie scoşi din viaţă brusc şi repede... Ca Heydrich...”

Parcurse cu atenţie numele celor trecuţi pe listă în vederea „*izolării*”. Găsi printre ei o mulţime de colaboratori ai săi. În dreptul numărului curent 142 era trecut Standartenführerul SS Stirlitz.

Faptul că Müller fusese tăiat de pe listă, iar Stirlitz lăsat, dovedea graba şi harababura de nedescris ce domnise în timpul evacuării arhivei de partid. Bormann dăduse indicaţii să fie operate anumite corective în liste cu două zile înainte de evacuare, dar, pesemne din grabă, numele lui Stirlitz fusese omis; ori poate că fuseseră revăzute doar primele pagini ale documentului, în care figurau numele mai cunoscute. Asta îl şi salvă pe Stirlitz – nu de la „*izolarea*”, într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat, de către oamenii lui Bormann, ci de la „*lichidarea*” de către cei ai lui Schellenberg: aceştia ar fi făcut-o mai prompt şi mai iscusit, doar asta le era meseria...

— S-a întâmplat ceva? întrebă Stirlitz, când Müller reveni în subsol. Nu ştiu de ce am avut emoţii...

— Foarte bine, surâse Müller. Şi eu am avut emoţii.

— Mi-am adus aminte, spuse Stirlitz.

— Ce anume?

— Cum s-au putut întipări amprentele mele digitale pe valiza rusoaicei... Apropo, unde e ea? Credeam că o să aranjaţi o întrevedere între mine şi ea... Cum s-ar zice, o confruntare...

— E la spital. Dar va fi adusă în curând.

— Ce s-a întâmplat cu ea?

— Cu ea, nimic... Dar, ca s-o facă să vorbească, Rolf a cam întrecut măsura cu copilul.

„Minte, îşi zise Stirlitz. Nu m-ar fi băgat aici, dacă Käth ar fi vorbit. Nu e departe de adevăr, dar minte...”

— Bine, mai e încă timp...

— De ce „mai e încă”? Simplu: mai e timp.

— Mai e încă timp, repetă Stirlitz. Dacă vă interesează într-adevăr aiureala cu valiza, să ştiţi că mi-am amintit cum a fost. Lucrul m-a costat încă vreo câteva fire albe de păr, dar adevărul triumfă întotdeauna – asta e o veche convingere a mea...

— Ca să vezi ce fericită coincidenţă între convingerile noastre! Să auzim faptele!

— Ca să le verificaţi, va trebui să-i chemaţi pe poliţiştii care au asigurat cordonul de pază în zona Beioreterstrasse – în locul acela am fost obligat să opresc maşina şi nu mi s-a dat voie să trec nici măcar după ce am prezentat insigna S.D. Aşa că am ocolit prin Köpenikstrasse. Dar şi aici am fost oprit şi m-am trezit într-o coloană de maşini blocate. M-am dus să văd ce s-a întâmplat, şi poliţiştii – unul tânăr, care se vedea că e serios bolnav, probabil tuberculos, şi însoţitorul lui, nu i-am reţinut prea bine trăsăturile, faţa îi era plină de funingine – nu m-au lăsat să mă duc până la un telefon; voiam să-l sun pe Schellenberg. Le-am prezentat insigna, şi abia atunci

mi-au dat voie să trec. Lângă telefon, se afla o femeie cu un copil, căreia i-am scos de sub dărâmături cărucior ul de copii. Apoi am mutat mai la distanţă de foc un număr de valize. Amintiţi-vă de fotografia valizei găsite după bombardament – e anexată la dosar. Una la mână. Confruntaţi locul unde a fost găsită cu adresa la care locuia pianista – doi la mână. Chemaţi-i pe poliţiştii din cordonul de pază, care m-au văzut ajutându-i pe sinistraţi să-şi transporte valizele – trei. Şi dacă vreuna din afirmaţiile mele se va dovedi mincinoasă, nu-mi rămâne decât să vă cer un pistol cu un singur cartuş: altă ieşire nu voi avea, fiindcă în alt fel îmi va fi imposibil să-mi probez alibiul.

— Hm, zâmbi ironic Müller. De ce nu? Hai să încercăm! Totul pare logic. Să-i ascultăm întâi pe germanii noştri, pe urmă o să stăm de vorbă şi cu rusoaica dumitale.

— Cu rusoaica noastră, zâmbi Stirlitz la rândul lui, sau într-adevăr mă consideraţi agent bolşevic?

— Bine, bine, făcu Müller, nu te lega chiar de fiecare vorbă...

Ieşi ca să se ducă să-i telefoneze comandantului şcolii de ofiţeri de poliţie, Obersturmbannführerul SS doctor Helwig, care locuia în Charlottenburg, pe Schlosstrasse, în localul şcolii. Rămas singur, Stirlitz continuă să analizeze situaţia: „Chiar dacă au izbutit s-o facă pe fată să vorbească – Müller a făcut de altfel aluzie la copilaş; sigur, dacă s-au apucat să-l tortureze pe micuţ, cum era să reziste?... – ceva tot nu le-a ieşit la socoteală, altfel n-ar fi transportat-o la spital, ci, dacă le-ar fi ieşit pasienţa, ar fi adus-o încoace... Dar şi în cazul că le-a spus că mă cunoaşte, Käth tot nu dispune de elemente concrete: maşina nu mi-a văzut-o, numele nu mi-l cunoaşte, faptul că fac

parte din SS e caraghios să nu-l ştie, de vreme ce a fost în biroul meu. Unde locuiesc? Da, ştie. Dar lucrul ăsta i l-aş fi putut spune chiar eu. Îmi cunoaşte adresa, dar n-a fost niciodată la mine acasă. Cred că e momentul să arunc în joc atuul Bormann. La fel, dacă Pleischner s-ar fi aflat în mâinile lor, n-ar mai fi aşteptat – în asemenea cazuri, tergiversarea e cu totul contraindicată, te duce la pierderea iniţiativei...”

— Ţi-au adus ceva de mâncare? întrebă Müller, revenind. Ce-ar fi să luăm o gustare?

— Ar fi timpul, încuviinţă Stirlitz.

— Am cerut să ni se aducă câte ceva de sus.

— Mulţumesc. Aţi chemat oamenii?

— I-am chemat.

— Nu prea arătaţi bine...

— Eh! dădu din mână Müller. Tot e bine că, în general, mai trăiesc. La ce făceai, cu atâta viclenie, aluzie prin acel „mai e încă” al dumitale? „Mai e încă timp”... Hai, dă-i drumul!

— Îndată după confruntare, răspunse Stirlitz. Acum n-are sens. Dacă nu se va confirma că am avut dreptate, n-are rost să vorbim despre acel „*încă*”.

Se deschise uşa şi intră paznicul cu o tavă acoperită cu un şervet alb scrobit. Pe tavă se afla o farfurie cu carne fiartă, pâine, unt şi două ouă în păhărele cu picior albastre.

— Într-o temniţă ca asta şi încă la subsol nu m-aş da în lături să rămân o zi, două, să dorm cum trebuie! Aici, nici bombardamentele nu se aud.

— Las’ că o să şi dormi...

— Mulţumesc... izbucni în râs Stirlitz.

— Ei, ce? surâse Müller. Vorbesc serios... Să ştii că-mi place cum te ţii. Am mai discutat aici cu unii dintre oamenii mei – să-i fi văzut cum se fleşcăiau! Bei

ceva?

— Nu, mulţumesc.

— Nu obişnuieşti, în general, să bei?

— Mă tem că îmi cunoaşteţi chiar şi coniacul preferat.

— Nu ţi-o lua în cap, nu te crede o figură la fel de proeminentă ca Churchill... Despre el, e adevărat, ştiu că preferă coniacul rusesc tuturor celorlalte. Bine... Nu vrei, treaba dumitale, eu însă am să beau. Fir-ar să fie, ai avut dreptate, nu mă simt de loc în formă...

Auzind împuşcăturile, Käth înţelese numaidecât că se petrecuse ce era mai rău. Dădu fuga spre ieşire, se uită afară şi văzu două maşini negre şi pe Helmut chircindu-se în mijlocul trotuarului. Se repezi îndărăt: băieţelul ei, culcat pe ladă, se agita în somn; fetiţa, pe care o avea în braţe, era mai liniştită – dormea, plescăind din când în când din buze. Käth culcă fetiţa alături de băiatul ei. Mişcările îi erau sacadate, îi tremurau mâinile. Îşi porunci: „Ia! Să fie linişte! De ce «linişte»? îi trecu prin minte, în timp ce se înfundă cu paşi grăbiţi, spre capătul culoarului de la subsol. Doar n-am ţipat...”

Înainta cu mâinile întinse prin întunericul din ce în ce mai nepătruns, împiedicându-se de pietre şi de grinzi. Parcă retrăia unul din jocurile de-acasă, când se juca cu băieţii de-a războiul. Băieţii o acceptau printre ei – recunoşteau că e o fată curajoasă. La început, îi dăduseră rolul de infirmieră, dar mai târziu, Tolka Tuter de la scara şase, care era întotdeauna comandantul roşilor, se îndrăgosti de ea şi el o avansă în funcţia de soră de caritate, ca apoi s-o înainteze chiar medic militar de rangul trei. Statul lor major îşi avea sediul în subsolul casei de pe Spaso-

Nalivkovskoe. Odată, lumina din subsol se stinse, iar subsolul era mare, un adevărat labirint. Şeful statului-major se porni să plângă de frică, îl chema Igor, şi Tolka îl primise în detaşament numai pentru faptul că era elev fruntaş. „Ca să nu se spună că suntem anarhişti, îşi argumentase Tolka hotărârea, ne trebuie cel puţin un elev-model. Şi apoi, nu i-am încredinţat decât funcţia de şef de stat-major – ce rol poate juca el în războiul nostru? Niciunul, răspunsese tot Tolka. O să şadă binişor în subsol şi o să redacteze ordinele mele. Statele-majore aveau importanţă mai mult la albi, la roşii însemnătate are un singur om – comisarul.” Când Igor izbucnise în plâns, în subsol, se aşternuse o linişte de mormânt, şi Katia îl simţise pe Tolka însuşi pierzându-se cu firea. Îşi dăduse seama după felul cum fornăia din nas şi tăcea. Iar Igor plângea tot mai jalnic, şi după el se pornise să se smiorcăie încă unul dintre lucrătorii statului-major. „Ia! Să fie linişte! strigase atunci Tolka. Vă scot eu acuşi de aici. Staţi pe loc şi nu vă împrăştiaţi!” Revenise peste zece minute, când se aprinsese din nou lumina. Era murdar de praf şi avea nasul zdrelit. „Stingem lumina, spusese Tolka, trebuie să ne obişnuim să ieşim fără lumină, asta pentru viitor, când va începe războiul adevărat.” „Când va începe războiul adevărat, replicase şeful statului-major, Igor, atunci vom lupta pe câmp, nu în subsoluri.” „Tu să taci din gură! Eşti destituit din funcţie, se răstise la el Tolka. Lacrimile, în război, înseamnă trădarea poporului! Ai înţeles? Eşti un laş, asta eşti!” Se suise pe o masă veche adusă acolo de acasă şi deşurubase becul. Izbutise să-i scoată pe toţi din subsolul întunecos, şi în ziua aceea Katia îl sărutase pentru prima dată.

„Tolka ne-a condus de-a lungul peretelui, îşi zicea ea acum, se ţinea tot timpul cu mâinile de perete. Numai că el avea chibrituri. Nu, n-avea chibrituri. De unde putea să aibă chibrituri? Pe-atunci, Tolka n-avea decât nouă ani, nu se apucase încă de fumat.”

Käth se uită îndărăt: lada pe care stăteau culcaţi copiii nu se mai vedea. Iar în faţă era acelaşi întuneric de nepătruns. Se sperie că s-ar putea rătăci, că nu va mai găsi drumul înapoi, iar copiii au rămas acolo, pe ladă; băieţelul dintr-o clipă într-alta se va porni pe plâns, probabil că de pe acum îi sunt scutecele ude, o va trezi pe fetiţă, şi glasurile lor se vor auzi până în stradă. Un simţământ de neajutorare şi de înstrăinare o copleşi şi izbucni în plâns; se simţi, câteva clipe, cu totul de prisos pe lume... În cele din urmă, făcu calea întoarsă, mergând tot timpul lipită de zid. La un moment dat, din cauză că era prea agitată, se împiedică de o ţeavă şi îşi pierdu echilibrul. Strânse pleoapele, întinse mâinile înainte şi căzu. Preţ de o clipă, mii de globuleţe verzi i se aprinseră în ochi, o durere ascuţită îi învălui craniul, şi îşi pierdu cunoştinţa.

...Käth nu află niciodată cât timp rămase fără cunoştinţă pe podea: un minut sau o oră. Când deschise ochii, primul lucru care o izbi fu un sunet straniu. Zăcea cu urechea stângă lipită de o suprafaţă metalică neregulată şi rece ca gheaţa, şi sunetul acela ciudat dintr-acolo venea, un zgomot surd, foarte asemănător cu cel pe care-l auzise pentru întâia oară în munţi, în nişte chei unde se învolbura un pârâu albastru-străveziu, ca de cleştar. În primul moment îşi zise că probabil izbitura făcea să-i ţiuie urechile. Înălţă capul şi zgomotul încetă. Mai precis, deveni altul. Käth dădu să se ridice în picioare, şi în aceeaşi

clipă se lămuri: căzuse cu capul pe un chepeng de canalizare. Pipăi cu palmele suprafaţa metalului, care avea muchii ascuţite şi se convinse că nu înşelase. Erwin îi vorbise cândva despre sistemul vast de comunicaţii subterane ale Berlinului. Trase cu putere de chepeng, dar acesta nu se clinti. Se apucă să pipăie podeaua în jurul chepengului şi dădu de o bucată de fier ruginit. Vârî fierul dedesubtul chepengului şi astfel izbuti să-l dea deoparte. Zgomotul acela ciudat, pe care, până atunci, chepengul metalic îl înăbuşise în bună măsură, izbucni deodată năvalnic.

...Se aflau în munţi şi străbăteau defileul întunecat, de un albastru intens: Ghera Smetankin, Mişania Yelikovski, Tolka şi ea. Mergând, cântau în gura mare: „Departe-departe, dincolo de mare, o ţară de aur se-ntinde...”

Când intraseră în defileu era arşiţă şi mirosea puternic a cetină; de-o parte şi de alta, era pădurea de conifere, albastră. Pe urcuşul povârnit, presărat cu pietroaie mari şi ascuţite li se făcuse grozav de sete. Nu dădeau de apă nicăieri, ceea ce îi umplea de mirare. Căci, la capătul defileului, trebuiau să ajungă în zona de zăpezi veşnice Krasnopoleana şi, în mod normal, ar fi trebuit să se afle pe firul unui pârâu. Şi totuşi, nu era un strop de apă! Numai vântul foşnea prin vârfurile brazilor, şi foşnetul acela catifelat sublinia liniştea adâncă a împrejurimilor. Apoi, din alb şi zvântat de soare, pietrişul deveni negru şi peste vreo zece minute de mers dădură de un pârâiaş care se prelingea printre bolovani. Un zgomot îndepărtat le ajunse la urechi şi curând poteca întâlni un şuvoi de apă albastru şi mânios; acum, liniştii îi luă locul un fel de bubuit continuu, şi ei îşi simţiră îngheţându-le

picioarele. Apoi zăriră zăpada, şi când urcară în împărăţia ei, iarăşi se făcu tăcere adâncă – şuvoiul de apă mânios, provenit din topirea zăpezii, rămăsese undeva dedesubt. Iar ei urcau, tot mai sus şi mai sus, în împărăţia tăcută şi sorită a zăpezilor şi un sentiment pe care nu-l mai cunoscuseră, de triumf înalt, le umplea inimile...

Detectivul cel cărunt aprinse lanterna, şi raza ascuţită porni să pipăie subsolul.

— Ia spuneţi, SS-istul ăla a fost curăţat cu un singur pistol ori s-a tras în el din două arme diferite? întrebă el.

— Am telefonat la laborator, i se răspunse. N-au terminat încă expertizele.

— Şi, cică la Gestapo chestiile astea se rezolvă într-un minut! Nişte lăudăroşi! Ia să se uite careva, că eu nu văd bine: nu sunt nişte urme pe-aici?

— E prea puţin praf... Dacă ar fi fost vara...

— Dacă ar fi fost vara, şi dacă i-am fi dat unui dobermann-pincer să miroase mănuşa femeii care a şters-o din casa SS-ului, ăsta i-ar fi adulmecat urma pe dată... Ia spuneţi, ce fel de muc de ţigară e ăsta?

— E vechi. Se vede imediat – e ca piatra.

— Pipăie-l, pipăie-l! Una e să vezi, alta e să te încredinţezi cu degetele... Slavă Domnului că Günther a fost singur pe lume... Mă şi-ngrozesc la gândul că i-aţi fi comunicat Mariei mele că zac pe o lespede la morgă, ciuruit de gloanţe şi îngheţat!

Se apropie cel de-al treilea detectiv, care cercetase între timp subsolul, să vadă dacă nu sunt şi alte ieşiri.

— Ce se-aude? întrebă cel cărunt.

— Au mai fost două ieşiri. Dar sunt blocate de dărâmături.

— Cu ce?
— Cu cărămizi.
— E mult praf?
— Nu. E la fel ca aici – cărămidă sfărâmată, ce praf ai vrea să fie?
— Prin urmare, urme de niciun fel?
— Ce urme vrei să fie pe cărămidă sfărâmată?...
— Să mergem să ne mai uităm o dată, pentru orice eventualitate. Ăştia sunt daţi dracului!
Şi se urniră din loc toţi deodată, discutând cu glasul coborât. Razele lanternei sfâşiau, bucată cu bucată, bezna subsolului, până în ungherele cele mai depărtate; pretutindeni, numai grinzi şi cărămizi. Detectivul cel cărunt se opri şi scoase din buzunar pachetul de ţigări.
— O clipă, zise, doar să aprind.
Stătea chiar pe chepengul metalic.

Käth îi simţi pe poliţişti oprindu-se deasupra capului ei. Îi auzi discutând, chiar dacă cuvintele nu le distinse, întrucât dedesubt, sub picioarele ei, apa vuia asurzitor. Proptită în două scoabe, strângea în braţe copiii, îngrozindu-se la gândul că îşi va pierde echilibrul şi se va prăbuşi, cu ei cu tot, în apa aceea, care vuia bezmetic dedesubt. Când auzi, chiar deasupra capului ei, glasurile acelea, hotărî: „Dacă trag chepengul, îmi dau drumul jos. E singura soluţie pentru toţi!” Îşi dădu seama că băieţelul e gata-gata să scâncească – dintr-o clipă într-alta se va porni pe plâns... De legănat, nu putea să-l legene, fiindcă şi-ar pierde cu siguranţă echilibrul...

— Drace! făcu detectivul cel cărunt, mi s-au umezit chibriturile.

— Am eu o brichetă.

— Mulţumesc... La a mea, s-a fărâmiţat piatra şi o bucată s-a înfipt sub rotiţă – nu izbutesc s-o extrag în niciun chip, nu mă mai ajută vederea...

— Trebuie dată unui meşter.

— M-am plictisit să tot caut un meşter, răspunse detectivul cel cărunt, înapoind bricheta. N-a rămas un atelier deschis în tot Berlinul. Toţi meşterii sunt pe front.

— Daţi-mi-o mie, v-o repar eu.

— O, mulţumesc, frăţie! Îmi faci un mare serviciu.

— Ne ducem mai departe?

— Negreşit. Trebuie să cercetăm totul până la capăt, ca să n-avem mai târziu remuşcări.

Şi porniră mai departe.

Băieţelul se porni să plângă. La început, cu un glăscior subţirel, abia auzit, dar lui Käth i se păru că ţipă atât de tare, că toată lumea dimprejur îl va auzi pe data. Căutând să nu-şi piardă echilibrul, se aplecă asupra lui şi începu să fredoneze încetişor, din vârful buzelor, un cântec de leagăn. Dar băieţelul plângea din ce în ce mai tare.

— Mai încet, micuţule, şopti Käth, te rog din suflet, mai încet...

Cere de mâncare, îşi dădu ea seama. Şi până nu-l alăptez, o să tot ţipe... Dar cum să-l alăptez?”

Bine că măcar fetiţa dormea ca şi înainte. Dedesubt, în întunecime, apa vuia.

„N-o să plece odată ăştia de-aici?! se întrebă Käth cu disperare, Doamne sfinte, ajută-mă...”

— — . . — — . . 16

În biroul anchetatorului Holtoff, Müller, Scholz şi Stirlitz erau aşezaţi pe nişte scaune înşiruite de-a lungul peretelui. Obersturmbannführerul Eismann deschise uşa şi introduse un poliţist în uniformă.

— Heil Hitler! exclamă acesta dând cu ochii de Müller, care era în uniformă de general.

Müller îşi stăpâni cu greu un zâmbet ironic şi nu răspunse. Nu putuseră fi invitaţi, pentru proba de identificare şi alţi funcţionari ai Gestapoului, asta pentru a nu fi aruncată prematur umbra bănuielii asupra lui Stirlitz. Se mulţumise să-i însărcineze cu operaţia de confruntare sau, mai exact, de identificare, pe cei trei oameni ai săi care erau la curent cu cele petrecute...

— Cunoşti pe vreunul dintre aceşti trei oameni? se adresă Eismann poliţistului.

— Nu, răspunse poliţistul, uitându-se cu coada ochiului, temător, la baretele de decoraţii şi la Crucea de cavaler de pe tunica lui Müller.

— Pe niciunul din ei nu l-ai întâlnit vreodată?

— După câte mi-amintesc, nu.

— Poate că l-ai întâlnit întâmplător, în timpul unui bombardament sau când făceai parte din cordonul de pază al unui sector bombardat?

— Multe persoane în uniformă veneau să vadă ruinele, răspunse poliţistul. Aşa că nu-mi pot aminti în mod concret...

— Mulţumesc, zise Eismann. Să intre următorul.

După ce poliţistul ieşi, Stirlitz interveni:

— În felul ăsta nu-l vor putea identifica decât pe Reichsführer. Uniforma dumneavoastră îi intimidează.

— Ei! îi intimidează!... îl îngână Müller. Ce-ai vrea să mă dezbrac în pielea goală?

— Atunci, amintiţi-le măcar locul concret, spuse Stirlitz. Altfel, cum vreţi să-şi aducă aminte – stau pe străzi câte zece ore pe zi şi e normal să li se pară că toţi oamenii arată la fel.

— Bine, încuviinţă Müller, hai să-i ajutăm... Pe ăsta dinainte nu ţi-l aminteşti?

— Nu, pe ăsta nu l-am văzut. Dar pe cei pe care i-am văzut o să-i recunosc.

Cel de-al doilea poliţist nu identifică nici el pe nimeni. Cel de-al şaptelea însă fu Schutzmannul cel tânăr cu aspect bolnăvicios şi pe care Stirlitz îl bănuia a fi tuberculos.

„Dacă Müller ar intenţiona să mă zdrobească cu orice preţ sau dacă ar deţine, de la Käth ori de la Pleischner, dovezi precise, palpabile, s-ar comporta cu totul altfel faţă de mine. Dar el şovăie! Caută! N-are un plan dinainte fixat – iată încă o şansă în favoarea mea...”

— Ai mai văzut pe vreunul din oamenii aceştia? întrebă Eismann.

— Nu. Aş zice că nu...

— N-ai făcut parte din cordonul de pază de pe Köpenickstrasse?

— A, da, da! se înveseli Schutzmannul. Iată, domnul acesta mi-a prezentat insigna. L-am lăsat să treacă spre locul incendiului...

— Ţi-a cerut dânsul să-l laşi să treacă?

— Nu... Dar mi-a arătat insigna – era cu maşina şi

eu nu lăsam nicio maşină să treacă... Dar dânsul a trecut pe jos... De ce? se sperie deodată Schutzmannul. Credeţi că n-avea dreptul?... Ştiu că e un ordin în care se spune că cei din S.D. şi din Gestapo au acces peste tot...

— Avea dreptul să treacă, spuse Müller, sculându-se de pe scaun. Nu te teme, domnul nu e duşman. Dânsul lucrează la noi... Ei, şi acolo, la locul incendiului, pe cine căuta dânsul, pe lehuza aceea cumva?

— Nu... Pe lehuza aceea o transportaseră încă de cu noapte, iar dumnealui a trecut pe-acolo abia dimineaţa.

— Căuta cumva lucrurile femeii aceleia!... Dumneata l-ai ajutat?

— Nu... Schutzmannul îşi încreţi fruntea. Mi-amintesc că a cărat pătuţul unei femei... Un pătuţ de copil... Nu, eu nu l-am ajutat, dar m-am aflat în preajmă...

— Era lângă valize?

— Cine? Pătuţul?

— Nu, femeia.

— Asta nu mai ştiu. Pare-mi-se că erau pe-acolo şi nişte valize, dar nu mai ştiu precis. Mi-a rămas în minte pătuţul, pentru că se desfăcuse şi domnul acesta l-a montat la loc şi l-a dus pe trotuarul celălalt.

— De ce? întrebă Müller.

— Acolo era mai în siguranţă, pe partea noastră erau pompierii, care manevrau furtunurile. Ar fi putut să strivească pătuţul, şi atunci copilul n-ar mai fi avut unde dormi, pe când aşa, femeia a instalat mai târziu pătuţul în adăpost şi copilul a dormit acolo – l-am văzut chiar eu...

— Mulţumesc, zise Müller, ne-ai ajutat foarte mult,

eşti liber.

Când Schutzmannul ieşi, Müller i se adresă lui Eismann:

— Pe ceilalţi lasă-i să plece.

— Trebuie să mai fie printre ei unul mai în vârstă, spuse Stirlitz, o să confirme şi dânsul.

— Lasă, ajunge! se strâmbă Müller. E suficient.

— De ce nu i-aţi chemat şi pe cei din primul cordon, cei care mi-au îndrumat maşina pe alt traseu?

— În legătură cu asta ne-am şi edificat, spuse Müller. Scholz, ţi s-a confirmat totul precis?

— Da, Obergruppenführer. A sosit între timp şi depoziţia lui Helwig, care s-a ocupat în ziua aceea de repartizarea posturilor şi a ţinut permanent contactul cu serviciul de circulaţie.

— Mulţumesc, zise Müller. Sunteţi liberi.

Scholz şi Eismann se îndreptară spre uşă. Stirlitz dădu să-i urmeze.

— Te mai reţin un minut, Stirlitz, îl opri Müller.

Aşteptă până ce Eismann şi Scholz ieşiră, aprinse o ţigară şi se apropie de birou. Se aşează pe marginea biroului – obiceiul acesta al său fusese preluat de toţi funcţionarii Gestapoului – şi urmă:

— Totul e în regulă, detaliile corespund, iar eu pun întotdeauna bază pe detalii. Acum, răspunde-mi la o întrebare: unde se află pastorul Schlag, dragă Stirlitz?

Stirlitz arboră o mină uimită. Se răsuci brusc spre Müller şi spuse:

— Păi, cu asta trebuia să începeţi!

— Ştiu eu mai bine cu ce trebuie să încep, Stirlitz. Înţeleg, te-am zgâlţâit cam tare, totuşi nu e cazul să uiţi respectul pe care mi-l datorezi...

— Obergruppenführer, o să-mi iau permisiunea să vorbesc cu dumneavoastră deschis.

— O să-ţi iei permisiunea! Ce vorbeşti?!

— Obergruppenführer, ştiu foarte bine că înregistrările convorbirilor telefonice ale lui Bormann, după ce, în prealabil, au fost audiate de Schellenberg, sunt aduse la cunoştinţa Reichsführerului. Mai ştiu şi că dumneavoastră nu puteţi să nu executaţi dispoziţiile Reichsführerului. Chiar dacă ele sunt inspirate de prietenul dumneavoastră şi şeful meu. Vreau să cred că Gestapoul l-a arestat pe şoferul lui Bormann în urma unui ordin venit de sus. Sunt convins că vi s-a ordonat să-l arestaţi pe omul acela.

Müller se uita placid în ochii lui Stirlitz, dar, în forul lui interior, era încordat tot – la orice se aşteptase, numai la asta nu.

— De ce crezi că... începu el, dar Stirlitz îl întrerupse:

— Obergruppenführer, aţi primit ordinul să mă compromiteţi, indiferent pe ce cale, punându-mi în cârcă nişte indivizi dubioşi şi implicându-mă într-o combinaţie dubioasă – numai şi numai pentru a nu mă mai putea întâlni cu Parteigenosse Bormann. Am văzut cum v-aţi construit tactica în decursul zilei de astăzi – cu aceeaşi minuţiozitate de totdeauna... Numai că v-a lipsit inspiraţia: i-aţi pus tot timpul în cumpănă pe cei cărora le convine cu cei cărora nu le convine ca întâlnirilor mele cu Bormann să li se pună capăt... De ce nu le convine unora, am să vă spun după ce-am să mă întorc. Acum n-am timp: la ora cinci, mă aşteaptă Bormann. Şi nu cred că dumneavoastră personal v-ar conveni să mă înlăturaţi din cale.

— Unde te întâlneşti cu Bormann?

— Lângă muzeul de ştiinţe naturale.

— Cine va fi la volan? Cel de-al doilea şofer?

— Nu. Noi ştim că a fost recrutat de Gestapo, prin intermediul lui Schellenberg.

— Care „*noi*”?

— Noi – patrioţii germani, soldaţii Führerului...

— Te vei duce la întâlnire cu maşina mea, spuse Müller, asta în interesul securităţii dumitale.

— Mulţumesc.

— Şi vei lua în servietă un aparat de fonoînregistrare. Vei înregistra întreaga convorbire pe care o vei avea cu Bormann. Printre altele, vei discuta cu dânsul şi despre soarta şoferului. Ai dreptate, am fost obligat să-l pun la popreală şi să-i aplic categoria a treia de intimidare. După aceea, te vei întoarce aici, vom audia împreună înregistrarea. Maşina te va aştepta tot acolo, lângă muzeu.

— Ar fi cu totul nechibzuit să procedăm aşa, răspunse Stirlitz, care calculase la iuţeală toate alternativele situaţiei. Eu, după cum ştiţi, locuiesc în pădure. Iată cheia locuinţei. Duceţi-vă acolo. Data trecută, Bormann m-a adus cu maşina până acasă; dacă şoferul lui ar fi recunoscut locul presupun că aş fi fost scutit de cele şapte ore neplăcute de astăzi.

— Cine ştie, poate că aş fi fost obligat să execut şi un alt ordin, spuse Müller, şi atunci cele şapte ore neplăcute ale dumitale ar fi luat capăt înainte de a începe...

— Dacă s-ar fi întâmplat asta, Obergruppenführer, v-ar fi fost dat să vă luaţi de piept cu foarte mulţi duşmani – da, chiar aici, în această clădire... – şi nu sunt de fel convins că aţi fi ieşit biruitor.

Punând mâna pe clanţă, Stirlitz întrebă:

— Apropo, pentru combinaţia pe care o am în vedere, rusoaica mi-ar fi de mare folos. De ce n-aţi adus-o? Şi ce nevoie a fost de trucul acela ieftin cu

mesajul cifrat de la Berna?

— Toate astea, să ştii, nu sunt chiar atât de naive pe cât ţi se par. O să facem noi un schimb de impresii în legătură cu ele, la dumneata, la Babelsberg, după convorbirea cu Bormann.

— Heil Hitler! zise Stirlitz.

— Ia mai slăbeşte-mă, bombăni Müller. Şi aşa îmi ţiuie urechile...

— Nu înţeleg... şi Stirlitz se opri, ca şi cum s-ar fi lovit de un obstacol; nu ridică însă mâna de pe clanţa masivă, de aramă, a uşii din lemn negru.

— Lasă, lasă! Înţelegi dumneata foarte bine. Führerul nu mai e capabil să ia hotărâri şi, în definitiv, nu trebuie confundate interesele Germaniei cu persoana lui Adolf Hitler.

— Vă daţi...

— Da, da, da! Îmi dau seama! Dar în încăperea asta nu sunt aparate de ascultare şi înregistrare, iar dumneata n-o să îndrăzneşti să reproduci cuiva cuvintele mele, şi chiar dacă ai face-o, nu te-ar crede nimeni. Parcă dumneata – bineînţeles dacă nu faci cumva un joc mai subtil decât cel cu care vrei să mă îmbrobodeşti pe mine – nu ţi-ai dat seama şi singur că Hitler a adus Germania la catastrofă. Şi nu văd nicio ieşire din ea... Înţelegi? Nu văd. Dar stai jos. Stai jos! Mai sunt douăzeci de minute, iar de ajuns la întâlnire poţi ajunge în cinci, cel mult şapte minute. După părerea dumitale, Bormann are un plan propriu de salvare? Diferit de planurile Reichsführerului? Încearcă să afli... Agenţii lui Himmler din străinătate sunt toţi cunoscuţi şi ţinuţi în evidenţă – le-a cerut să facă treabă, dar nu s-a îngrijit de soarta lor şi nu i-a conservat. În schimb, n-a căzut nimeni de la Institutul germano-american, germano-englez, germano-

brazilian. Himmler n-are cum să-şi piardă urma, să se ascundă în vreun punct oarecare de pe glob, pe când Bormann, da. Îţi ofer acest subiect de meditaţie. Şi explică-i lui Bormann – cu tact, bineînţeles! – că atunci când şandramaua se va nărui, şi clipa asta e foarte aproape, n-o să se poată dispensa de profesionişti. Majoritatea depunerilor lui Himmler la băncile străine se află în evidenţa aliaţilor. Bormann însă a făcut depuneri de o sută de ori mai mari la băncile din străinătate şi nu ştie nimeni de ele. Ajutându-l acum să-şi doboare adversarii, asigură-ţi şi dumitale, Stirlitz, garanţii pentru viitor. Aurul lui Himmler reprezintă un fleac, o bagatelă. El nu e decât un camuflaj pentru aurul lui Bormann. Hitler şi-a dat seama perfect că aurul lui Himmler, care se află în afara controlului său, nu serveşte decât unor scopuri apropiate, tactice. Aurul partidului, în schimb, aurul lui Bormann, nu e destinat pentru plata unor păduchioşi de agenţi ori a şoferilor de miniştri, recrutaţi de Schellenberg şi puşi să le aducă acestora amantele sub obiectivul aparatelor fotografice, ci sutelor de mii de intelectuali care, cu timpul, vor înţelege că omenirea nu are altă cale decât naţional-socialismul. Aurul partidului reprezintă o punte spre viitor, un mesaj adresat, peste timp, copiilor celor care au acum o lună, un an, trei ani. Cei care au astăzi zece ne vor renega – pe noi şi ideile noastre, fiindcă nu ne vor ierta foamea şi bombardamentele. În schimb, pentru cei care astăzi sunt inconştienţi încă vom fi figuri de legendă, iar legendele trebuie alimentate, trebuie creaţi povestitori care să transpună vorbele noastre în altă tonalitate, în tonalitatea la care va trăi omenirea peste douăzeci de ani. În clipa în care, undeva în lume, în loc de

„*salutare*” se va rosti „*heil*” şi se va adăuga un nume de persoană, vei şti că măreaţa noastră renaştere a început! Câţi ani vei avea în 1965? Aproape de şaptezeci? Eşti un om fericit, o să apuci timpul acela şi o să-ţi mai joci partida: la şaptezeci de ani, un politician e în floarea vârstei. Eu însă voi avea aproape optzeci... De aceea mă preocupă următorii zece ani, şi dacă eşti hotărât să mizezi pe mine, nu să te fereşti de mine ci, din contra, să te bizui pe mine, te avertizez: Müller-Gestapo e un om bătrân şi obosit. El, în fotoliul în care a stat, n-a făcut avere. Tot ce vrea pe lumea asta e să-şi trăiască anii ce i-au mai rămas undeva într-o mică fermă cu o piscină albastră, şi pentru asta, e gata acum să dea din coate şi să intre în acţiune... Şi încă ceva – asta, se-nţelege, nu e cazul să i-o spui lui Bormann, dar dumneata ţine minte: cine vrea să se strămute din Berlin la o fermă mică de la tropice n-are voie să se grăbească. Multe potăi de-ale Führerului o vor tuli foarte curând de aici, neştiind că vor cădea în cursă... Abia când Berlinul se va afla sub canonada ruşilor şi soldaţii se vor bate cu dinţii pentru fiecare clădire, abia atunci va fi momentul să pleci liniştit şi fără să trânteşti uşa... Să pleci luând cu tine secretul depunerilor în aur ale partidului, cunoscut doar de Bormann şi de Führer. Iar când Führerul va trece în nefiinţă, atunci trebuie să-i devii indispensabil lui Bormann, căci Bormann va fi un Monte-Cristo al secolului douăzeci. În momentul de faţă, Stirlitz, se desfăşoară bătălia nervilor, în care arma principală e stăpânirea de sine, în substratul căreia, la drept vorbind, se ascunde un singur miez, unul singur... Un miez simplu şi omenesc şi tocmai de aceea minunat... Şi acum, du-te! Aparatul de înregistrare ţi-l va înmâna Scholz în maşină... Ei? Ce

ai? N-am să te cred dacă ai să-mi spui că mai crezi încă în victoria lui Hitler. Nu-i nevoie să-mi răspunzi. Ai face bine însă să te gândeşti, pe drum, la ce ţi-am spus. Şi apreciază modul în care te-am recrutat, te-am câştigat de partea mea: în decurs de cinci minute şi fără niciun fel de farafastâcuri. Cât despre Schellenberg, vom discuta noi şi despre el, încă astăzi, când vom avea răgaz. Dar lui Bormann trebuie să-i spui că, fără ajutorul meu direct, n-o să izbuteşti să faci nimic în Elveţia.

— În cazul acesta, rosti Stirlitz tărăgănat, necesar îi veţi fi dumneavoastră, iar eu voi deveni inutil...

— Bormann îşi dă prea bine seama că, singur, fără dumneata, nu voi putea face nimic. N-am chiar atât de mulţi oameni de-ai mei în instituţia şefului dumitale...

După plecarea lui Stirlitz, Müller rămase încă multă vreme singur în biroul lui Holtoff. Stătu la masa acestuia, cu capul lăsat în piept, gârbovit, cu braţele atârnându-i de-a lungul trupului. Apoi se ridică greoi şi se îndreptă către biroul său. Trecând pe lângă Scholz, îl întrebă:

— Ei, ce se aude?

— Au scotocit întreg cartierul, dar nu i-au dat de urmă...

— Ce veşti ai de la oamenii postaţi acasă la Stirlitz?

— Niciun telefon, niciun vizitator...

— Să rămână în continuare. Să-i anunţi să se retragă abia atunci când maşina lui Bormann se va îndrepta spre Babelsberg. Atrage-le atenţia să nu fumeze în casă şi să nu ardă covoarele cu mucuri. Anunţă toate posturile de poliţie că orice femeie tânără cu copii în braţe să fie reţinută. Toate, fără excepţie. Cum văd una cu un prunc în braţe, s-o ducă

la poliţie. Ai expediat fotografiile rusoaicei?

— Da, le-am expediat.

Müller dădu din cap, intră în biroul său, unde deschise seiful, din care scoase o sticlă de rachiu bavarez simplu, ţărănesc. Bău direct din sticlă două înghiţituri zdravene.

Käth simţea cum îi amorţesc picioarele. Fetiţa se trezise şi ea, şi acum ţipau amândoi copiii. Îşi dădu totuşi seama că, sus, în culoarul subsolului, n-aveau cum să fie auziţi; ea însăşi nu auzise vâjâitul, altfel zgomotos, al şuvoiului de apă decât atunci când căzuse şi lipise întâmplător urechea de chepengul metalic. Cu toate astea, nu se încumeta să dea chepengul la o parte şi să iasă. Îşi făcuse, până la cele mai mici amănunte, planul cum să împingă chepengul cu capul, cum să aşeze copiii pe pietre şi cum, apoi, înainte de a ieşi şi ea, să-şi destindă trupul, să şi-l odihnească, după teribila încordare, fie şi numai un minut. Amâna însă mereu, minut, după minut, impunându-şi să numere până la şaizeci; dându-şi seama că numără prea grăbit, că încearcă să se păcălească pe ea însăşi, se oprea şi o lua de la capăt. În anul întâi al cursurilor speciale, avuseseră un seminar de specialitate pe tema „Examinarea locului acţiunii”. Cursul practic îl predau anchetatorii din Petrovka; ei îi învăţaseră să acorde atenţie chiar şi celui mai neînsemnat detaliu. De aceea, probabil, acum, mai degrabă inconştient, mai degrabă dintr-o viclenie instinctivă de fiară încolţită, presărase nişte pietriş peste chepeng înainte de a-l trage la loc cu mâna stângă, fiindcă cu dreapta strângea la piept copiii.

„Cât să fi trecut de-atunci? se întrebă Käth. O oră?

Nu, mai mult. Sau poate mai puţin? Nu mai sunt în stare să raţionez. Mai bine deschid chepengul şi, dacă mai sunt aici sau au lăsat un om la pândă, îmi dau drumul în jos şi totul se va sfârşi…”

Brusc, revăzu, ca pe o peliculă, camera, băltoaca de sânge ce cursese din gâtlejul lui Rolf, degetele acestuia, ce se mişcau încă, vrând parcă să scurme parchetul şi, lângă degetele acestea ce se mişcau încet şi bizar, un pistol cu tocul negru… Atunci, nu luase în seama pistolul, fiindcă tremura toată pentru viaţa băieţelului culcat gol pe masă lângă fereastra deschisă.

„În definitiv, ce nevoie am de pistol? E destul să fac un pas în gol, ca totul să se petreacă la fel de repede, îşi zise Käth. Nu, n-am nevoie de niciun pistol.”

Apăsă creştetul în chepeng, dar acesta nu se clinti. Încordându-şi picioarele, Käth împinse încă o dată chepengul cu capul.

„Au stat pe el, îşi dădu ea seama, şi l-au înţepenit. Dar nu trebuie să-mi pierd curajul… Fierul e vechi, ruginit, până la urmă am să-l fac să se clintească din loc, împingând cu capul, iar apoi, dacă va fi nevoie, îmi eliberez mâna stângă, o las puţin să se odihnească – îi ţin, pe amândoi copiii cu dreapta – şi cu mâna stângă nu se poate să nu deschid chepengul. Sunt sigură că am să-l dau la o parte. Uite, chiar acum am să trec fetiţa în mâna dreaptă. N-am s-o scap, sunt sigură că n-am s-o scap, cum aş putea s-o scap?… Pentru mai multă siguranţă am să ţin plăpumioara cu dinţii. Asta numai pentru mai multă siguranţă. Între timp, îmi odihnesc mâna stângă.”

Mută fetiţa, care continua să ţipe, în jumătatea dreaptă a pieptului şi vru să ridice mâna stângă, dar

nu putu: mâna amorţise şi n-o asculta.

„Nu-i nimic, îşi zise Käth. Nu trebuie să mă sperii. Îndată o să înceapă să mă furnice mâna, după care o să se încălzească şi o să mă asculte. Iar dreapta o să fie în stare să ţină copiii. Că doar sunt uşurei! Numai să nu se zbată fetiţa prea tare. E mai grea decât al meu. E mai măricică şi mai grea...”

Käth se apucă să-şi facă mâna pumn, desfăcând apoi degetele cu grijă. Îşi aduse aminte de vecinul lor de vilă, un bătrân original, înalt de statură, uscăţiv, cu nişte ochi albaştri în care apăreau uneori luciri stranii. Venea pe veranda lor şi privea cu dispreţ cum mâncau ei pâine cu unt. „Asta-i curată nebunie, spunea bătrânul, salamul e otravă! Brânza e otravă! Deşeuri nocive ale organismelor! Pâinea? Un boţ de chit! Ar trebui să mâncaţi carne fiartă! Ardei! Varză! Napi! Numai aşa veţi intra în imperiul veşniciei! Eu pot să trăiesc şi un milion de ani! Da, da, ştiu că mă consideraţi un şarlatan, dar adevărul este că eu cuget cu mai multă îndrăzneală decât medicii, care sunt toţi nişte conservatori! Nu există boli! E de-a dreptul stupid să tratezi ulcerul sau tuberculoza! Celula e cea care trebuie tratată! Tinereţea eternă se câştigă prin regimul alimentar, prin respiraţie şi psihoterapie! Dacă celula e alimentată raţional, dacă acestei baze a bazelor vieţii i se dă oxigen în mod inteligent şi e susţinută prin antrenamente, atunci ea, împreună cu celelalte miliarde de celule, care determină substanţa, devine aliata omului. Nu vă daţi seama că oricare dintre noi, numai să vrea, s-ar transforma, dintr-o făptură neajutorată, aflată la discreţia întâmplării şi a circumstanţelor vieţii, s-ar putea transforma, zic, într-un conducător al celui mai inteligent stat din toate câte au existat sub soare, un

stat cu milioane şi milioane de celule? Al unui sistem astral! Al unei galaxii! Încercaţi să înţelegeţi ce forţă potenţială reprezentaţi! Încercaţi să vă înţelegeţi pe voi înşivă! Învăţaţi să vă respectaţi şi înlăturaţi teama din sufletele voastre! Toate temerile care v-ar putea încerca pe lumea asta se spulberă şi devin ridicole în momentul când v-aţi înţeles cu adevărat menirea de oameni!”

Käth încercă să angajeze o discuţie cu degetele ei, dar copiii ţipau din ce în ce mai tare, şi ea înţelese că nu-i mai rămânea timp de discuţii cu armata sa de celule... Ridică mâna stângă, deşi şi-o mai simţea încă străină, şi porni să scurme cu degetele amorţite chepengul de deasupra capului. Chepengul se urni un pic. Käth se ajută şi cu capul, şi capacul se dădu la o parte. Fără să se mai uite dacă e sau nu cineva în subsol, aşeză copiii pe podea, se căţără afară după ei şi se culcă alături, sleită de puteri, incapabilă de a mai raţiona: hăituiala o adusese la limita la care omul devine jivină...

— Moartea se deosebeşte de viaţă doar prin doi factori: prin volum şi prin mişcare. Omul viu locuieşte într-o încăpere închisă considerabil mai mare decât un sicriu. Şi are posibilitatea să părăsească din când în când această încăpere denumită casă, cămin familial, clinică pentru alienaţi, bordel, parlament. Cam în asta constă de fapt toată diferenţa, spuse interlocutorul pastorului, un italian înalt şi slăbănog, probabil foarte bătrân, dar care avea o sfidătoare aparenţă de tinereţe. Nu mă tem să par cinic. Vă invit la sinceritate, care, de altfel, este prin ea însăşi un act de cinism. Sinceritatea este, în fond, activitatea morală cea mai înaltă şi mai inteligentă şi finalitatea

ei este cinismul. Sau invers. N-am reflectat niciodată prea mult asupra formulărilor unor idei, eu mă las mai degrabă mânat de impulsuri senzoriale.

— Vă ascult cu amărăciune, spuse pastorul, pentru că în momentul de faţă, în Germania, mor de foame femei flămânde şi pier sfârtecaţi de bombe copiii lipsiţi de apărare. Îţi poţi îngădui să debitezi silogisme ilogice în zile de pace, pe când în zilele unui război atât de înfiorător... Asta e cruzime.

— Nu sunt nici de data asta de acord cu dumneavoastră: fiecare zi de pace generează războiul şi invers – ceasurile înfricoşătoare de război apropie momentul păcii. Trăim o parabolă plină de mistere. Istoria are un substrat de forme geometrice necunoscute; până şi diplomaţia, această profesiune a minciunii, dacă o privesc de la o anumită distanţă, mă fascinează prin supleţea construcţiilor sale matematice.

— Constat că e greu să port cu dumneavoastră o discuţie despre lucruri practice, spuse pastorul, cât priveşte dezbaterile teoretice, socotesc că nu e timp pentru aşa ceva. Acei domni care mi-au promis, cu multă amabilitate, sprijinul lor, m-au prevenit că dumneavoastră aveţi posibilitatea de a mă pune în contact cu anumite persoane de care depinde soarta milioanelor de oameni din Germania. Dacă vom reuşi să obţinem, fie şi cu o zi mai devreme, nobila pace, multe ni se vor ierta în viitor.

— Mă rog, sunt gata să vă răspund la toate întrebările.

— Nu e bine să-mi răspundeţi la toate. Dacă veţi consimţi să răspundeţi la toate întrebările, voi înceta să mai am încredere în dumneavoastră.

— Ar fi o atitudine rezonabilă.

— Eu nu sunt diplomat. Am sosit din însărcinarea...

— Da, da, înţeleg. Mi s-a comunicat câte ceva despre dumneavoastră. Prima întrebare: pe cine reprezentaţi?

— Scuzaţi-mă, dar întâi trebuie eu să primesc răspunsul la această întrebare: dumneavoastră cine sunteţi? Eu urmează să vorbesc despre nişte oameni rămaşi la Hitler. Vieţile lor sunt ameninţate – ale lor şi ale rudelor lor. Pe dumneavoastră nu vă ameninţă nimic, vă aflaţi într-o ţară neutră.

— Credeţi că într-o ţară neutră nu activează agenţi ai Gestapoului? Dar acesta e un amănunt, fără legătură cu discuţia noastră. Nu sunt american. Şi nici englez...

— De lucrul acesta mi-am dat seama după engleza dumneavoastră. Sunteţi, probabil, italian?

— Da, ca origine. Dar sunt cetăţean al Statelor Unite, aşa că îmi puteţi vorbi absolut sincer, bineînţeles, dacă aveţi încredere în domnii care ne-au facilitat întâlnirea.

Pastorul îşi aminti de înregistrarea convorbirii, pe care i-o pusese la dispoziţie Brüning. De aceea spuse:

— Prietenii mei din patrie consideră – şi eu împărtăşesc întru totul punctul lor de vedere – că o capitulare cât mai rapidă a tuturor armatelor germane şi lichidarea unităţilor SS va salva milioane de vieţi. Prietenii mei vor să ştie cu cine anume dintre reprezentanţii aliaţilor trebuie să intrăm în contact?

— Capitularea o concepeţi simultan, aveţi în vedere toate trupele Reichului: de la vest, est, sud şi nord?

— Întrezăriţi o altă soluţie?

— Discuţia noastră se desfăşoară destul de bizar; cei interesaţi în angajarea tratativelor sunt germanii şi nu noi, aşa că noi se cuvine să stabilim condiţiile,

nu găsiţi? Pentru ca prietenii mei să poată purta convorbiri concrete cu dumneavoastră, trebuie să ştim, aşa cum ne-au învăţat anticii – cine? când? câţi? cu ajutorul cui? Dacă nu ne puteţi da aceste lămuriri, vă putem lua pur şi simplu drept un agent recrutat de Gestapo, sau un om lipsit de suficiente garanţii, sau un obiect utilizat pentru dezinformare.

— Repet, nu sunt politician. Poate că aveţi dreptate... Dar vă rog să aveţi încredere în buna mea credinţă. Eu nu-i cunosc pe toţi cei aflaţi în spatele grupului de persoane care m-au trimis aici, dar ştiu că omul care a discutat cu mine în numele acestui grup are o influenţă destul de mare.

— Asta e un joc de-a şoarecele cu pisica. În politică lucrurile trebuie să fie clare de la bun început. Numai celor obişnuiţi să citească în ziare cronica vieţii mondene li se pare că politicienii umblă cu şiretlicuri, căutând să ascundă esenţialul, să se strecoare cu abilitate şi nu fac altceva decât să mintă. În realitate, politicienii se târguiesc, deoarece pentru ei nu există secrete. Rolul lor e să cântărească – asta e şi atâta costă... Când se dovedeşte că nu se pricep să se târguiască, sunt răsturnaţi într-un stat totalitar chiar de către camarazii lor, într-un regim de democraţie parlamentară nu mai sunt realeşi la următoarele alegeri. V-aş sfătui să comunicaţi prietenilor dumneavoastră că nu vom discuta cu dânşii atâta vreme cât nu vom afla pe cine reprezintă, care este programul lor – în primul rând cel ideologic – şi în ce constă planurile lor de reclădire a Germaniei în momentul când, cu ajutorul nostru, vor ajunge la putere.

— Programul ideologic este clar: el se bazează pe antinazism.

— Asta nu e decât prima treaptă a ideologiei. Dar cum întrevăd prietenii dumneavoastră viitorul Germaniei? Încotro va fi orientată ţara? Ce sloganuri le vor fi oferite germanilor? Dacă nu-mi puteţi răspunde în numele prietenilor dumneavoastră, aş fi curios să aflu punctul dumneavoastră personal de vedere.

— Punctul meu de vedere ar fi strict subiectiv, răspunse pastorul. În orice caz, dacă nutriţi unele temeri în legătură cu o eventuală orientare comunistă, vă asigur că vă înşelaţi. La fel de monstruoasă mi se pare însă şi păstrarea – fie şi într-o formă parţial modificată – a unuia sau altuia din aparatele de represiune a poporului existente în prezent în Germania.

— În legătură cu asta, o întrebare: cine credeţi că ar putea fi capabil să menţină poporul german în limitele ordinii, în momentul în care Hitler ar dispărea? Oamenii bisericii? Cei ce se găsesc în clipa de faţă în lagărele de concentrare? Sau comandanţii existenţi ai forţelor poliţieneşti, care au hotărât să rupă cu hitlerismul?

— Forţele poliţieneşti sunt subordonate în Germania Reichsführerului SS Himmler...

— Am auzit lucrul ăsta...

— Înseamnă că ar fi vorba să fie păstrată forţa SS-ului, care, după aprecierea dumneavoastră, ar fi capabil să reţină poporul de la anarhie, să-l menţină în limitele ordinii?

— Am propus eu aşa ceva? După părerea mea, această problemă n-a fost încă discutată de nimeni, răspunse italianul, aruncându-i pastorului o privire atentă şi – pentru întâia dată în decursul convorbirii – lipsită de orice urmă de zâmbet.

Pastorul se sperie – pricepu că se dăduse de gol: italianul acesta şmecher se va crampona de ultima lui frază şi-l va face să recunoască că cunoaşte stenograma convorbirilor purtate de americani şi SS-işti, compromiţându-l astfel pe Brüning. Pastorul ştia că nu se pricepe să mintă; îl trădează faţa, întotdeauna.

Iar italianul – unul din colaboratorii serviciului lui Dulles – întors la el în birou, reflectă îndelung înainte de a se apuca să întocmească raportul cu privire la discuţia cu Schlag.

„Ori e o nulitate desăvârşită, care nu reprezintă nimic în Germania, se gândea italianul, ori e un agent foarte fin. Nu ştie să se târguiască, dar nici nu mi-a spus nimic. Nu e exclus să fi aflat despre acţiunile noastre mai multe decât am aflat eu despre ei şi ţelurile lor. În orice caz, ultimele sale cuvinte mi-au dovedit că ei sunt informaţi despre convorbirile purtate cu Wolff.”

Käth n-avea bani pentru metrou, cu toate astea trebuia să se ducă undeva unde să găsească o sobă, unde să poată alăpta copiii, să le schimbe scutecele ude. Dacă n-o va face, copiii se vor prăpădi, şi aşa au stat atâtea ore în frig.

„Decât să-i văd murind, mai bine aş fi isprăvit cu toate azi-dimineaţă, îşi zise Käth, şi gândurile îi veneau, ca şi înainte, ca dintr-o adâncă depărtare. Sau în canalul de sub chepeng.”

Simţul primejdiei i se tocise; ieşi din subsol şi porni fără să se uite în urmă spre staţia de autobuz. Nu ştia nici măcar unde se va duce, cum va cumpăra biletul, unde-şi va adăposti, fie şi pentru câteva minute,

copiii. Îi spuse taxatorului că n-are bani, că toţi banii i-au rămas în locuinţa bombardată. Taxatorul bombăni nemulţumit şi o sfătui să meargă la punctul de primire al refugiaţilor. Käth se aşeză lângă fereastră şi simţi cum se cufundă treptat într-o stare de prostraţie şi uitare totală; în vagon era ceva mai puţin frig, şi o cuprinse somnul. „N-am să adorm, îşi zise. N-am voie să dorm”.

Şi adormi pe loc.

Se trezi simţind că cineva o împinge şi o zgâlţâie de umăr, nu putea însă să deschidă ochii – îi era cald şi minunat de bine, până şi plânsul copiilor îi ajungea la urechi de undeva de departe.

Înaintea ochilor îi apăreau imagini ciudate, viu colorate toate; în subconştient, se ruşina de sentimentalismul lor dulceag – iat-o intrând, împreună cu băiatul, într-o casă şi călcând pe un covor bleumarin atât de gros, că-ţi îneacă paşii, băiatul a învăţat să meargă, e într-un costumaş roşu şi ţine în mână o păpuşă cu crinolină; îi întâmpina Erwin, mama, vecinul de vilă, cel care a declarat că va trăi un milion de ani...

— Meine Dame! Cineva o smuci cu putere, făcând-o să atingă cu tâmpla geamul rece. Meine Dame!

Käth deschise ochii. Lângă ea, în autobuzul cufundat în întuneric, se aflau taxatorul şi un poliţist.

— Ce e? întrebă Käth în şoaptă, strângându-i la piept pe copii. Ce e?

— Atac aerian, răspunse taxatorul, tot în şoaptă. Să mergem...

— Unde?

— În adăpost, spuse poliţistul. Să vă ajutăm să duceţi copiii.

— Nu, făcu Käth, strângând copiii şi mai tare la

piept. Prefer să-i duc eu.

Taxatorul dădu din umeri, dar nu mai spuse nimic. Poliţistul, susţinând-o de braţ, o conduse până la adăpost. Acolo era cald şi întuneric. Undeva plângeau nişte copii. Käth se strecură într-un ungher al încăperii. Doi băieţi se sculară de pe bancă, cedându-i locul.

— Mulţumesc.

Îşi aşeză copiii alături de ea şi se adresă unei fete din Hitlerjugend, de serviciu în adăpost:

— Casa mea este distrusă, n-am nici scutece măcar, ajutaţi-mă! Nu ştiu ce să mă fac...

Fata dădu din cap şi se îndreptă spre colţul întunecos rezervat femeilor cu copii mici; probabil că acolo era locul cel mai ferit. Fata reveni curând, aducând nişte scutece.

— Poftim, zise, aveţi aici patru bucăţi, pentru început o să vă ajungă. V-aş sfătui ca, dimineaţa să vă adresaţi la cea mai apropiată secţie de „*Ajutor pentru sinistraţi*” – dar trebuie să aveţi o adeverinţă de la comisariatul dumneavoastră de poliţie şi Ausweisul.

— Da, desigur, vă mulţumesc, răspunse Käth, care se apucă să schimbe scutecele copiilor. Spuneţi-mi, apă este aici? Apă şi o sobă? Aş spăla scutecele vechi şi aş avea opt bucăţi, mi-ar ajunge şi pe mâine...

— Apă rece este, şi cred că o să primiţi şi săpun. Veniţi la mine ceva mai târziu şi am să mă ocup eu de asta.

— Vă mulţumesc foarte mult.

— N-aveţi de ce, intră în obligaţiile mele.

După ce copiii se săturară şi adormiră, Käth se rezemă de perete, propunându-şi să doarmă şi ea

măcar o jumătate de oră. „Acum nu sunt în stare să gândesc, îşi spuse ea, am febră, probabil că am răcit cât am stat în gura de canal... Nu, ei nu puteau să răcească, sunt înveliţi în plăpumioare şi picioruşele am văzut că le erau calde. Eu, însă, am să dorm niţel şi pe urmă am să mă gândesc cum să procedez mai departe.”

Şi din nou năvăli asupra-i un torent de viziuni, incoerente de data aceasta; schimbarea rapidă a culorilor – albastru, alb, roşu, negru, îi obosi ochii. Şi totuşi, urmărea cu atenţie impetuoasa schimbare de culori. „Probabil că mi se mişcă globurile ochilor sub pleoape, înţelese brusc Käth, da, asta trebuie să fie, ne-a explicat o dată, la şcoală, colonelul Suzdalţev.” Se sculă speriată de pe bancă. Lângă ea, toată lumea moţăia: se bombarda undeva departe, lătratul antiaerianei şi bubuitul bombelor răzbăteau în adăpost ca prin vată.

„Trebuie să mă duc la Stirlitz”, îşi spuse Käth şi se miră ea însăşi cât de calm raţiona acum, logic şi precis. „Nu, replică o altă voce în forul ei interior, n-ai voie să te duci la dânsul. Doar te-au anchetat în legătură cu el.” „Da, dar atunci unde să mă aciuez? Nu-mi rămâne decât să mă duc singură la Gestapo. N-am cum mă descurca aici, în Berlin, dacă nu izbutesc să dau de dânsul.” „Îl expui primejdiei şi pe el, şi pe tine. Te nenoroceşti şi pe tine, şi pe el.”

Käth adormi din nou şi dormi, aşa vreo jumătate de oră. Când deschise ochii, îşi dădu seama numaidecât că se simte mai bine. Duse mâna la frunte: era fierbinte. „Fără doar şi poate că am răcit. Am febră. Din cauza asta am avut coşmaruri. Dar nu e grav. Nu moare nimeni dintr-o răceală.”

Şi deodată, deşi uitase că se gândise mai devreme

la Stirlitz, în faţa ochilor i se contură un număr: 42.75.41.

— Spuneţi-mi, îl înghionti ea pe un tânăr care moţăia alături, pe bancă, spuneţi-mi, pe aici, prin apropiere, nu se găseşte un telefon?

— Cum?! întrebă tânărul, sărind speriat în picioare.

— Mai încet, mai încet, îl rugă Käth. V-am întrebat dacă nu e un telefon pe aproape.

Pesemne că fata din Hitlerjugend îi auzise, fiindcă se apropie de Käth şi o întrebă:

— Pot să vă ajut cu ceva?

— Nu, nu, răspunse Käth. Nu, vă mulţumesc, totul e în ordine.

Chiar atunci începu să urle sirena, anunţând încetarea alarmei.

— Doamna m-a întrebat unde este pe aci un telefon, spuse tânărul.

— În staţia metroului, o informă fata. E chiar alături, imediat după colţ. Vreţi să telefonaţi probabil unor cunoscuţi sau rude?

— Da.

— Aş putea rămâne eu cu micuţii, în timp ce dumneavoastră vă duceţi să telefonaţi.

— Dar n-am nici cel puţin o monedă de douăzeci de pfenigi pentru telefonul automat...

— Vă scot eu din impas. Poftim.

— Mulţumesc... Nu e departe?

— Nu faceţi mai mult de două minute până acolo.

— Dacă o să-nceapă să plângă...

— Am să-i iau în braţe, zâmbi fata, vă rog să nu vă faceţi griji.

Käth ieşi din adăpost. Metroul era alături. Băltoacele de lângă cabina descoperită a telefonului automat erau îngheţate şi scânteiau, albastre şi

vesele, în bătaia lunii pline.

— Telefoanele nu funcţionează, o anunţă un poliţist. Au fost defectate de suflul unei explozii.

— Unde mai găsesc un telefon prin apropiere?

— La staţia următoare... Telefonul e foarte urgent?

— Da, foarte.

— Veniţi, atunci, cu mine.

Schutzmannul coborî împreună cu Käth în staţia pustie a metroului, deschise uşa postului de poliţie şi, după ce aprinse lumina, făcu un semn din cap spre aparatul telefonic aflat pe un birou.

— Telefonaţi, dar mai repede, vă rog.

Käth dădu ocol biroului, se aşează în fotoliul din dreptul acestuia şi formă numărul 42.75.41. Era numărul lui Stirlitz. Ascultând apelurile lungi şi scurte ce alternau, nu observă, în primul moment, o fotografie mare aşezată sub geam, lângă un tabel cu numere de telefon şi care o reprezenta pe ea. Schutzmannul stătea în spatele ei şi trăgea alene dintr-o ţigară.

Müller, aşezat în fotoliul preferat al lui Stirlitz, cel de lângă cămin, întrebă:

— Dar discuţia despre şofer unde este?

— N-a mai încăput. Doar nu puteam să-i spun lui Bormann: „O clipă, Parteigenosse Bormann, să rebobinez banda aparatului de înregistrat!” I-am spus că am izbutit să aflu că dumneavoastră personal v-aţi străduit în mod special să salvaţi viaţa şoferului.

— Şi el ce-a zis?

— Că şoferul, după torturile la care a fost supus în beciurile Gestapoului, e probabil „frânt” şi nu se mai poate avea încredere în el. Chestiunea nu-l interesa prea mult. Aşa că, Obergruppenführer, aveţi mână

liberă. Pentru orice eventualitate, mai ţineţi-l câtva timp la dumneavoastră şi alimentaţi-l cum trebuie. Mai târziu – văzând şi făcând.

— Crezi că nu se va mai interesa de dânsul?

— Cine?

— Bormann.

— Ce sens ar avea? Şoferul reprezintă în momentul de faţă un material inutilizabil. Pentru orice eventualitate eu l-aş mai ţine. Dar apropo, unde mai e *pianista* rusoaică? Am avea mare nevoie de ea. Cum o mai duce? A fost adusă de la spital?

— Adică, în ce fel am avea nevoie de ea? Fireşte, o să-şi îndeplinească rolul în cadrul „Funkspiel”-ului, dar altfel...

— Asta aşa e, încuviinţă Stirlitz. Indiscutabil. Dar să ne imaginăm că am reuşi să facem legătura între ea şi Wolff, în Elveţia. Ce ziceţi?

— E o utopie.

— Poate. Dar, ca de obicei, îmi dau frâu liber fanteziei.

— Şi apoi, oricum...

— Ce?

— Nimic, se opri la timp Müller, pur şi simplu, la rândul meu, analizez ideea dumitale. Am transportat-o în altă parte. Să-l lăsăm pe Rolf să lucreze cu ea, după părerea mea, pentru moment n-ai ce face cu ea.

— Rolf a întrecut măsura, nu-i aşa?

— Da... a cam întrecut-o...

— Şi de aceea a fost omorât? întrebă Stirlitz încet.

Aflase lucrul acesta pe coridoarele Gestapoului, în timp ce se îndrepta spre întâlnirea cu Bormann.

— Iată un lucru care mă priveşte numai pe mine, Stirlitz. Să fim bine înţeleşi: ce trebuie să afli, o să afli de la mine. Nu-mi place când cineva trage cu ochiul

prin gaura cheii.

— Din care parte a uşii? întrebă Stirlitz dur. Nici mie nu-mi place să fiu luat drept un imbecil la o partidă de cărţi, să zicem la vechiul *preferans* polonez. Sunt jucător, nu un imbecil.

— Întotdeauna, zâmbi Müller.

— Aproape întotdeauna.

— Bine. O să mai revenim la asta. Până una-alta, să mai ascultăm o dată pasajul ăsta...

Müller apăsă pe butonul care întrerupsese cuvintele lui Bormann şi îi ceru lui Stirlitz:

— Derulează vreo douăzeci de metri.

— Mă rog. Să mai fac cafele?

— Mai fă.

— Doriţi şi coniac?

— Nu pot suferi coniacul. E adevărat că, de curând, am băut unul la Kaltenbrunner, şi n-a fost rău. În general, însă, beau rachiu. Coniacul conţine tanin, care dăunează vaselor sanguine. Pe când rachiul, adevăratul rachiu ţărănesc, te încălzeşte şi atât.

— Vreţi să luaţi note după text?

— Nu. Am să-l memorez. În pasajul ăsta sunt câteva viraje interesante...

„Bormann: Dulles o fi ştiind că Wolff îl reprezintă pe Himmler?

Stirlitz: Cred că bănuieşte.

Bormann: În cazul de faţă, «*cred*» nu e un răspuns. Dacă aş avea dovada sigură că îl consideră pe Wolff reprezentantul lui Himmler, nimic nu m-ar mai face să mă îndoiesc de iminenta destrămare a coaliţiei. Dacă ei vor accepta să trateze cu Reichsführerul, atunci voi avea neapărată nevoie de înregistrarea convorbirii. Încăpută în mâinile lui Goebbels şi utilizată în emisiunile de radio, nu ştiu, zău, ce efect va avea

asupra relaţiilor dintre Kremlin, Londra şi Casa Albă...

Stirlitz: Dar aici, la Berlin?

Bormann: Asta e uşor de imaginat. Dar nu asta mă preocupă acum. Mai bine zis, nu numai asta mă preocupă. Vei putea obţine o asemenea imprimare pe bandă?

Stirlitz: Mai întâi, trebuie să ne asigurăm noi înşine că Wolff acţionează în calitate de emisar al lui Himmler.

Bormann: Ce te face să crezi că Wolff nu i-a comunicat lui Dulles în numele cui vorbeşte?

Stirlitz: Nu ştiu. E o presupunere şi atât. Propaganda inamicului îl tratează pe Reichsführer cu dispreţ, considerându-l un fel de produs al iadului... Impresia mea este că le convine mai degrabă să se facă a nu şti pe cine reprezintă Wolff. Ce îi interesează în primul rând este dacă persoana respectivă deţine, pe plan militar, o forţă reală.

Bormann: Dorinţa mea este ca ei să afle chiar din gura lui Wolff pe cine îl reprezintă el. Chiar din gura lui Wolff... Sau, in extremis, să-i informezi dumneata...

Stirlitz: Care ar fi raţiunea?

Bormann: Raţiunea... Există o raţiune, Stirlitz... Crede-mă, chiar una extrem de importantă...

Stirlitz: Ca să pot duce la capăt operaţiunea, trebuie să-mi fie limpede concepţia care stă la baza ei. Lucrul acesta n-ar fi fost necesar dacă aş fi acţionat alături de un întreg grup, atunci fiecare i-ar fi raportat şefului, adică dumneavoastră, un anumit număr de fapte, iar dumneavoastră, coroborând materialele, v-aţi fi putut face o imagine globală. Atunci, da, n-ar fi fost necesar să cunosc problema în ansamblu – mi-aş fi îndeplinit misiunea încredinţată, aş fi căutat să dezleg nodul ce mi-ar fi fost dat să-l

dezleg. Din păcate, n-avem posibilitatea să acţionăm în felul acesta...

Bormann: Ce părere ai, i-ar face plăcere lui Stalin să afle că aliaţii occidentali au angajat tratative de pace, şi nu cu oricine, ci chiar cu şeful SS-ului, Himmler? Nu cu o ceată de generali dispuşi să capituleze, nu cu lepădătura de Ribbentrop, care s-a descompus totalmente şi e complet demoralizat, ci cu omul capabil să facă din Germania o barieră de oţel în calea bolşevismului...

Stirlitz: Nu văd ce plăcere i-ar putea face lui Stalin lucrul acesta...

Bormann: Dacă ar fi informat prin intermediul meu, Stalin ar refuza să creadă. Dar dacă i-ar veni comunicarea respectivă de la un adversar al naţional-socialismului? De pildă, de la pastorul dumitale? Sau de la altcineva...

Stirlitz: Pentru trierea candidaţilor, ar trebui consultat Müller. Dânsul ar putea găsi un om potrivit, căruia să-i organizeze eventual evadarea.

Bormann: De la o vreme, Müller nu ştie cum să-mi intre sub piele...

Stirlitz: După părerea mea, situaţia sa e extrem de dificilă; nu uitaţi că nu poate juca deschis, ca mine, de pildă, e o figură mult prea proeminentă. Şi apoi, dânsul îi este subordonat direct lui Himmler. Ţinând seama de acest complex de împrejurări, cred că veţi fi de acord cu mine că nimeni în afară de el nu e în stare să execute această sarcină, cu condiţia să-l asiguraţi de sprijinul dumneavoastră.

Bormann: Da, da... O să revenim la această problemă mai târziu. De fapt, e o chestiune secundară. Să ne ocupăm de cea esenţială: misiunea dumitale este nu de a face să eşueze tratativele, ci

dimpotrivă, de a le stimula. Nu de a estompa legătura dintre complotişti şi Himmler, ci de a o pune în evidenţă. De a o pune în evidenţă în aşa măsură, încât Himmler să se compromită în ochii Führerului, Dulles în ochii lui Stalin, Wolff în cei ai lui Himmler.

Stirlitz: Dacă voi avea nevoie de un ajutor concret, cui să mă adresez?

Bormann: Execută toate dispoziţiile lui Schellenberg – în felul acesta îţi asiguri succesul. Nu evita ambasada, asta i-ar irita: consilierul pe linie de partid va fi informat de prezenţa dumitale...

Stirlitz: Înţeleg. Dar se poate întâmpla să am nevoie de sprijin împotriva lui Schellenberg. Sprijinul acesta mi-l poate oferi un singur om – Müller. În ce măsură mă pot bizui pe el?

Bormann: În ce mă priveşte, nu prea am încredere în oamenii din cale-afară de zeloşi... Prefer taciturnii...”

În clipa aceea, sună telefonul. Stirlitz observă tresărirea lui Müller.

— Scuzaţi-mă, Obergruppenführer, zise el, poate că e...

— Da, da... te rog.

Stirlitz ridică receptorul.

— La telefon Stirlitz...

Şi deodată, auzi în receptor glasul lui Käth:

— Eu sunt... Eu...

— Da! răspunse Stirlitz. Vin numaidecât, Parteigenosse. Unde să vă aştept?

— Sunt eu, repetă Käth.

— Cum ajung mai bine acolo? repetă Stirlitz, ajutând-o să înţeleagă situaţia şi arătându-i totodată lui Müller, printr-un gest al mâinii spre aparatul de înregistrare, că vorbeşte cu Bormann.

— Sunt în staţia de metrou... La postul de poliţie...
— Cum?
— Am intrat aici ca să vă telefonez...
— Unde e asta?
Ascultă adresa pe care i-o indică Käth, apoi mai repetă o dată: „da, Parteigenosse” şi aşează receptorul în furcă. Nu avea timp pentru reflecţii. Telefonul său putea să fie interceptat în continuare, dar oricum Müller n-avea să fie informat decât către dimineaţă. Până atunci, va vedea ce e de făcut. Principalul, acum, era s-o salveze pe Käth. Aflase unde este, restul n-avea importanţă. Acum nu mai conta decât Käth...

Käth aşează cu grijă receptorul şi îşi luă bascul, cu care acoperise, pe birou, locul unde, sub sticlă, se afla fotografia ei. Ca şi până atunci, Schutzmannul nu se uită la ea. Se îndreptă spre uşă, mai mult moartă decât vie, temându-se să nu fie strigată din spate. Dar cei de la Gestapo anunţaseră poliţia că urmează să fie reţinută o femeie tânără, de vreo douăzeci şi cinci de ani... – asta-i una – şi cu un copil în braţe, a doua. Pe când femeia aceea, îşi zicea Schutzmannul, era una de vreo patruzeci de ani, cu părul cărunt, şi nici copil n-avea în braţe; ce dacă semănau ochii, câţi ochi nu seamănă între ei pe lumea asta?...

— V-aş propune să mă aşteptaţi aici, Obergruppenführer.
— Ca Scholz să dea fuga să-i raporteze lui Himmler că am lipsit – nu se ştie unde – mai bine de trei ore? De ce ţi-a telefonat? Nu mi-ai spus că urma să-ţi telefoneze...
— Aţi auzit, m-a rugat să vin urgent...

— Îndată după ce te desparţi de el, vii la mine. Rămân peste noapte în biroul meu.

— Credeţi că Scholz lucrează pentru patron?

— Mă tem că a început să lucreze. E prost – întotdeauna mi-am ales numai secretari conştiincioşi şi proşti. Dar se vede treaba că ăştia sunt buni numai în epocile de succese, în pragul dezastrului încep să se zvârcolească şi caută să-şi scape pielea... Nătărăul, şi-o fi închipuit că eu am de gând să pier cu aureolă de erou... În ce-l priveşte pe Reichsführer, ce să zic, e grozav nevoie-mare: îşi conspiră cu atâta iscusinţă tratativele pentru încheierea păcii, că până şi Scholz al meu reuşeşte să afle despre ele... Ei bine, Scholz va lipsi, va fi de serviciu un băieţandru fanatic, care pe lângă toate mai scrie şi versuri...

— — . . — — . . 17

O jumătate de oră mai târziu, Stirlitz o urca pe Käth în maşină. Timp de încă o jumătate de oră, rătăci de colo-colo prin oraş, ca să-şi poată da seama dacă nu are „*trenă*” în urma lui şi ascultând-o pe Käth care îi povestea, plângând, tot ce i se întâmplase în ziua aceea. Ascultând-o, se întreba dacă uimitoarea ei eliberare nu constituia cumva o parte din jocul diabolic al lui Müller. Şi totuşi, se putea să fi intervenit acea întâmplare miraculoasă, care însă nu se iveşte decât o singură dată în existenţa unui agent secret...

Rătăci cât rătăci prin oraş, apoi se angajă pe şoseaua de centură a Berlinului. În maşină era cald, iar Käth stătea alături de el, ţinându-i pe copii, care dormeau, pe genunchi. Stirlitz continua să reflecteze: „Dacă mă poticnesc acum, fiindcă Müller va fi informat că am vorbit la telefon cu o femeie şi nu cu Bormann, stric totul. Şi nu voi mai avea posibilitatea să împiedic jocul lui Himmler la Berna.”

Un indicator de pe şosea îi arătă că până la Rubinerkanal erau trei kilometri. De acolo, prin Potsdam, putea ajunge la Babelsberg.

„Nu, hotărî Stirlitz. Judecând după ceştile din bucătărie pe care nu le-am găsit la locul lor, în timpul zilei în locuinţă au fost oamenii lui Müller. De unde ştiu că nu se vor întoarce, eventual pentru a-mi asigura «*securitatea personală*?» Mai ales după telefonul ăsta!”

— Fetiţo, zise, frânând brusc mută-te în spate.

— Ce s-a-ntâmplat?

— Nu s-a întâmplat nimic. Totul e în regulă, micuţo. Acum, chiar că totul e în regulă. Putem spune că am învins. Nu-i aşa? Trage perdeluţele albastre peste geamurile portierelor şi culcă-te. Caloriferul n-o să-l pun în funcţiune. Am să te încui pe dinafară, şi în maşina mea nimeni nu-ţi va face niciun rău.

— Dar unde mergem?

— Nu departe, răspunse Stirlitz. Nu prea departe. Dormi liniştită. Trebuie să te odihneşti bine – mâine te aşteaptă alte griji şi emoţii...

— Ce fel de emoţii? întrebă Käth, aşezându-se mai comod pe bancheta din spate.

— Plăcute, răspunse Stirlitz şi se gândi: „Va fi foarte greu s-o scot la capăt cu dânsa. A suferit un şoc nervos, ceea ce, bineînţeles, nu i se poate în niciun caz reproşa.”

Opri maşina la vreo trei case de vila lui Walter Schellenberg.

„Numai să-l găsesc acasă, repetă de câteva ori în sinea sa Stirlitz, ca pe un descântec. Numai să nu fi plecat la Himmler, la Neuen, sau la Hohenlychen, la Gebhardt. Numai de l-as găsi acasă...”

Schellenberg era acasă.

— Brigadeführer, începu Stirlitz, fără să-şi scoată paltonul.

Se aşează pe marginea unui scaun, faţă în faţă cu Schellenberg, care era îmbrăcat într-un halat gros şi cu picioarele goale în papuci; Stirlitz remarcă ce piele fină aveau gleznele lui Schellenberg.

— Müller a aflat unele lucruri despre misiunea lui Wolff în Elveţia.

— Ai înnebunit, făcu Schellenberg, nu se poate!...

— Cum credeţi că am aflat lucrul ăsta?

Schellenberg petrecu poalele halatului una peste alta şi întrebă – redevenise brusc stăpân pe sine:

— Chiar aşa, cum ai aflat dumneata lucrul ăsta?

— Datorită faptului că Müller mi-a propus să lucrez pentru el.

— Şi de ce ţi-a propus Müller tocmai dumitale să lucrezi pentru el?

— Probabil că oamenii lui au mirosit urmele pastorului; asta şi e salvarea noastră, numai că eu trebuie să plec la Berna. Acolo, am să-l dirijez pe pastor, iar dumneavoastră, după ce veţi primi un semnal din partea mea, va trebui să-l dezavuaţi pe Wolff.

Stirlitz mergea întotdeauna la miezul chestiunii. La rândul lui, Schellenberg prindea totul din zbor.

— Pleacă numaidecât la Berna...

— Dar actele?... Sau să folosesc fereastra de la graniţă?

— Nu, asta nu e indicat de loc. Ar pune mâna pe dumneata agenţii contraspionajului elveţian, care, acum când se termină bâlciul, vor să se pună bine cu americanii... Nu, du-te la noi şi alege-ţi nişte acte în toată regula. Am să telefonez ca să-i anunţ.

— Nu cred că e cazul. Scrieţi-mi un bilet.

— Ai stilou?

— E preferabil să folosiţi stiloul, dumneavoastră.

Schellenberg îşi frecă faţa cu palmele şi zise, cu un râs forţat:

— Ai dreptate, se vede că nu mi-am revenit încă din somn...

...După ce plecă Stirlitz, Schellenberg, fără să piardă o clipă, chemă maşina şi îi ordonă şoferului:

— Du-mă la sanatoriul doctorului Gebhardt.

Acolo se afla cartierul general al lui Himmler.

Iar Stirlitz, în timpul acesta, gonea cu maşina spre graniţă. În buzunar, avea două paşapoarte: pentru el şi pentru soţia lui, Frau Ingrid von Kirstein.

După ce bariera de la graniţa Germaniei rămase în urmă, Stirlitz se întoarse spre Käth şi spuse:

— Asta-i tot, fetiţo. Consideră că, acu, toate au luat sfârşit.

Cerul Elveţiei era înalt şi orbitor de senin. La câteva zeci de metri în spate, cerul era la fel de nemărginit şi de înalt, la fel plutea pe el, palid în lumina dimineţii, discul galben al lunii, la fel se avântau în zbor, în văzduhul galben-azuriu, ciocârliile, numai că acela era cerul Germaniei, pe care, în orice clipă, se puteau ivi avioanele albe, scânteind în soare, ale aliaţilor, şi din ele tot în orice clipă, puteau să se desprindă bombe, iar bombele acestea, de o forţă cumplită la atingerea de sol, în bătaia soarelui albe ca de aluminiu, îi dădeau impresia celui care, cu sufletul la gură, le urmărea căderea că drept spre el se îndreaptă spre a-l lovi între ochi şi a-l zvârli în nefiinţă, într-o jerbă de carne şi sânge şi de noroi negru de primăvară timpurie...

Stirlitz se îndreptă cu toată viteza spre Berna. Trecând printr-un orăşel, frână brusc în faţa unui semnalizator electric de circulaţie: câţiva copii traversau strada, muşcând din sandvişuri. Käth izbucni în plâns.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Stirlitz.

— Nimic, răspunse Käth, doar atât că văd oameni, pe care el n-o să-i mai vadă niciodată...

— În schimb, cel mic a isprăvit cu necazurile, spuse Stirlitz. Şi fetişcana de asemenea...

Ar fi vrut să adauge câteva cuvinte foarte gingaşe, alinătoare, dar îşi dădea seama că nu va fi în stare să exprime sentimentele ce-i umpleau sufletul. De câte ori nu rostise, în sufletul lui, cuvinte dintr-acestea, gingaşe, dulci, tulburătoare, cu gândul la Saşenka... Cuvântul nerostit, repetat de nenumărate ori, devine vers, iar dacă nu, moare, îngropându-se în adâncul conştiinţei şi rămânând acolo, ca o apăsare, pentru totdeauna.

— Nu trebuie să te gândeşti decât la viitor, spuse Stirlitz, înţelegând pe dată cât de stângace şi de inutilă fusese fraza pe care o rostise.

— Viitorul nu poate exista fără trecut, răspunse Käth ştergându-şi ochii. Iartă-mă... Ştiu cât de greu e să consolezi o femeie care plânge...

...După ce se întâlni cu pastorul Schlag şi intră în posesia materialelor referitoare la tratativele dintre Dulles şi generalul Wolff, Stirlitz îşi dădu seama cât de tare se înşela atunci când îi spunea lui Käth că, acum, totul rămăsese în urmă, că necazurile, toate, se isprăviseră. Nu se terminase încă nimic. Dimpotrivă, abia începeau...

Iustas către Centru.

Transmiţându-vă materialele discuţiilor dintre Dulles şi Wolff, consider necesar să vă fac cunoscute şi câteva considerente personale:

1. Impresia mea este că Dulles nu-şi informează decât parţial guvernul în legătură cu contactele pe care le are cu SS-ul. Probabil că guvernul său ştie că el a stabilit contacte cu „adversarii” lui Hitler. Printre care Wolff nu se numără în niciun caz.

2. Roosevelt a declarat în repetate rânduri că

obiectivul Statelor Unite ale Americii, ca şi al tuturor participanţilor la coaliţia antihitleristă, este capitularea necondiţionată a Germaniei. Cu toate acestea, Dulles a lansat ideea unui compromis, chiar cu păstrarea anumitor instituţii naziste.

3. Orice coaliţie presupune, din partea participanţilor la ea, o atitudine neapărat cinstită în relaţiile reciproce. Dacă s-ar avansa ideea că Dulles n-a făcut decât să-i tatoneze pe nemţi, angajând discuţiile, aş combate-o fără ezitare, deoarece pentru un agent secret este cu totul evident că de pe urma lor nemţii n-au decât de câştigat, iar Dulles de pierdut.

4. S-ar putea avansa de asemenea ideea că agentul secret Dulles a iniţiat faţă de nemţi o acţiune provocatoare. Dar în presa Elveţiei el este numit în chip deschis reprezentantul personal al preşedintelui. Poate să se preteze la o acţiune provocatoare reprezentantul personal al lui Roosevelt?

Concluzie: fie că anumite cercuri din Occident au început să ducă un joc dublu, fie că Dulles e pe cale să trădeze interesele Statelor Unite ale Americii în calitatea ei de membră a coaliţiei antihitleriste.

Recomandare: este necesar să fie încunoştinţaţi aliaţii despre faptul că partea noastră e informată asupra tratativelor ce se poarta în Elveţia. Intenţionez ca, în cel mai scurt termen posibil, să vă transmit, prin legătura refăcută, amănunte suplimentare despre convorbirile dintre Wolff şi Dulles. De altfel, eu nu le-aş numi convorbiri, în accepţia acordată termenului, ci diplomaţie. Le-aş numi tratative separate. Am încălcat regula, pe care eu însumi mi-am impus-o, de a nu face niciodată recomandări, numai pentru faptul că situaţia este critică şi este

necesar să fie luate măsuri urgente pentru salvarea coaliţiei antihitleriste, în momentul de faţă ţinta unor provocări care, în ultimă instanţă, s-ar putea să fi fost puse la cale în ambele tabere.

IUSTAS.”

Stirlitz se îndreptă spre pensiunea „Virginia”, unde trăsese profesorul Pleischner; acesta îi anunţase adresa în textul ilustratei, menţionând că „tutunul de Virginia e aici extraordinar de bun”. Stabiliseră dinainte că, pentru a-şi face cunoscut domiciliul, profesorul va recurge la indicarea unor mărci de tutun. De exemplu, dacă s-ar fi oprit la „Grand-Hotel”, i-ar fi scris lui Stirlitz: „Nici chiar la Grand-Hotel n-am putut găsi ce m-aţi rugat să vă procur – toate tutunurile sunt de import, iar «Amfora» veritabilă lipseşte.”

La „Virginia” – Stirlitz găsi cu uşurinţă pensiunea – era pustiu: aproape toţi locatarii plecaseră în munţi. Sezonul de schi era pe sfârşite, pielea expusă la soare, căpăta o culoare deosebită, roşie-arămie, care se menţinea multă vreme, aşa că toţi cei cărora le dădea mâna plecau în munţi, unde zăpada dăinuia încă.

— Aş vrea să-i transmit profesorului din Suedia – i-am uitat numele – câteva cărţi, se adresă Stirlitz portarului.

— Profesorul din Suedia şi-a luat bagajul şi a plecat pentru totdeauna dintre cei vii. S-a aruncat de la o fereastră şi a murit.

— Când?

— Acum trei zile, dimineaţa. Era atât de vesel când a plecat în oraş, pentru ca, apoi, să nu se mai

întoarcă!

— Ce păcat... Prietenul meu, de asemenea un savant, m-a rugat să-i transmit aceste cărţi... Şi să le iau pe cele pe care le împrumutase mai demult profesorului.

— Păi, telefonaţi la poliţie... Acolo sunt toate lucrurile profesorului. Dacă dovediţi că printre ele se află şi nişte cărţi de-ale dumneavoastră, sunt sigur că o să vi le dea.

— Mulţumesc, spuse Stirlitz. Aşa am să şi fac.

Trecu pe strada unde se afla casa conspirativă. Văzu la fereastră glastra cu flori – semnalul primejdiei. Stirlitz înţelese totul. „Iar eu, care l-am crezut un laş, îşi aminti el. Bietul, blajinul şi neînfricatul Pleischner... Iartă-mă, bătrâne!”

Îşi imagină momentul aruncării de la fereastră. Un omuleţ plăpând şi liniştit... Se gândi: „Ce groază trebuie să fi pus stăpânire pe el în acele clipe din urmă, dacă s-a hotărât să-şi curme zilele aici, în libertate, după ce izbutise să scape din Germania... Nici vorbă că a fost urmărit de Gestapo. Sau chiar, dându-şi seama că nu va vorbi, i-au regizat sinuciderea...”

— Du-mă în centru, te rog, îi spuse Stirlitz şoferului taxiului. Oriunde în centru. Pe cât posibil, aproape de o agenţie unde aş putea închiria o maşină pentru câteva zile.

De îndată ce Käth şi copiii adormiră în camera lor de hotel, Stirlitz înghiţi două tablete de cafeină concentrată – în zilele din urmă, aproape că nu închisese ochii – şi plecă la a doua sa întâlnire cu pastorul Schlag, fixată dinainte la telefon.

Pastorul rosti:

— Azi-dimineaţă, n-am îndrăznit să aduc vorba

despre rudele mele. Dar acum nu mă pot stăpâni să nu vă întreb: ce se întâmplă cu sora mea?

— Vă amintiţi scrisul ei?

— Desigur.

Stirlitz îi înmânã pastorului un plic, Schlag citi biletul:

„*Dragă frate, îţi mulţumesc pentru grija generoasă pe care ai manifestat-o faţă de noi. Locuim acum în munţi, feriţi de grozăvia bombardamentelor. Trăim la o familie de ţărani, şi copiii îi ajută să îngrijească vacile; mâncăm pe săturate şi ne simţim în deplină siguranţă. Ne rugăm lui Dumnezeu ca nenorocirile ce s-au abătut asupra ta să ia sfârşit cât mai degrabă. A ta, «Anna».*"

— Ce fel de nenorociri? întrebă pastorul. La ce se referă sora mea?

— Am fost obligat să-i spun că sunteţi arestat... Am vizitat-o, de altfel, nu sub numele de Stirlitz, ci dându-mă drept un enoriaş de-al dumneavoastră. Iată adresa lor – când se va sfârşi totul, îi veţi putea găsi. Iată şi o fotografie – sper că ea vă va convinge definitiv.

Stirlitz îi întinse pastorului o mică fotografie; făcuse câteva clişee în munţi, dar vremea fiind mohorâtă, calitatea lor era destul de mediocră. Pastorul cercetă îndelung fotografia, apoi zise:

— De fapt, v-am crezut chiar şi fără fotografia asta... De ce aţi slăbit aşa?

— Dumnezeu ştie de ce... Sunt foarte obosit. Ei? Ce noutăţi mai aveţi?

— Noutăţi vă pot da, dar eu nu mă simt capabil să le calific. Astăzi, ori ai încredere în primul venit, ori devii inevitabil un cinic. Americanii au început tratativele cu SS-ul. Îi acordă credit lui Himmler.

— Datele?

— Poftim?

— De ce fel de date dispuneţi? De la cine le-aţi obţinut? Ce documente deţineţi? Fiindcă dacă ne bizuim pe simple zvonuri, putem cădea uşor victima unor minciuni bine ticluite.

— Din păcate, nu e cazul, răspunse pastorul. Grozav aş fi vrut să cred că americanii au refuzat să poarte tratative cu oamenii lui Himmler. Dar aţi citit textele pe care vi le-am transmis azi-dimineaţă... Iar acum, poftim...

Şi pastorul îi înmână lui Stirlitz câteva foi de hârtie subţiri, umplute cu un scris înghesuit, cu litere rotunjite, uşor aplecate spre stânga.

„Wolff: Vă salut, domnilor!

Mai multe voci: Vă salutăm, bună ziua.

Dulles: Colegii mei aici de faţă au venit anume pentru a conduce desfăşurarea tratativelor.

Wolff: Sunt extrem de bucuros că tratativele noastre se vor desfăşura în cadrul unei variante atât de reprezentative.

Gewernitz: E destul de complicat de tradus în engleză – „variantă reprezentativă...

Wolff (râzând): Cel puţin, am reuşit să stabilesc că domnul Gewernitz, în cadrul acestei întâlniri, îndeplineşte rolul de translator...

Dulles: Pot să declar că atât asupra mea, cât şi asupra prietenilor mei, a produs o impresie cât se poate de favorabilă faptul că purtătorul unui grad superior din SS, iniţiind tratative cu inamicul, nu avansează niciun fel de cereri personale.

Wolff: Cererile mele personale se rezumă la năzuinţa de a obţine pacea pentru naţiunea germană.

O voce neidentificată: Bravo! Iată un răspuns demn de un soldat adevărat!

Dulles: Ce lucruri noi s-au mai întâmplat între timp la dumneavoastră?

Wolff: Kesselring a fost chemat la marele cartier general al Führerului. Asta e noutatea cea mai neplăcută.

Dulles: Dumneavoastră presupuneţi că...

Wolff: O chemare urgentă la marele cartier general al Führerului nu e niciodată de bun augur.

Dulles: Din datele pe care le deţinem noi, Kesselring a fost rechemat la Berlin pentru a i se încredinţa o nouă funcţie – aceea de comandant al frontului de vest.

Wolff Am auzit despre asta, dar zvonul nu s-a confirmat încă.

Dulles: Se va confirma. În timpul cel mai scurt.

Wolff: În cazul acesta, poate că aţi aflat şi numele succesorului lui Kesselring?

Dulles. Da. Pot să vă spun numele succesorului său. Este generalul-colonel Wittienhof.

Wolff: Îl cunosc.

Dulles: Ce părere aveţi despre dânsul?

Wolff: E un slujbaş conştiincios.

Dulles: După părerea mea, această caracterizare poate fi aplicată majorităţii zdrobitoare a generalilor Wehrmachtului.

Wolff: Chiar şi lui Beck şi Rommel?

Dulles: Aceştia doi au fost adevăraţi patrioţi germani.

Wolff: Tot ce pot să vă spun este că n-am avut relaţii directe şi confidenţiale cu generalul Wittienhof.

Dulles: Dar Kesselring?

Wolff: În calitate de locţiitor al lui Göring pe linie de

Luftwaffe, feldmareşalul a avut legătură directă aproape cu toţi comandanţii militari ai Reichului de rangul lui Wittienhof.

Dulles: Ce atitudine aţi lua faţă de propunerea noastră de a vă duce la Kesselring şi de a-i cere să capituleze pe frontul de vest, având în prealabil consimţământul lui Wittienhof de a capitula simultan în Italia?

Wolff: Ar fi un pas riscant.

Dulles: Nu riscăm oare cu toţii?

O voce neidentificată: În orice caz, contactul pe care l-aţi lua cu Kesselring pe frontul de vest ar contribui la elucidarea unei chestiuni de mare importanţă: în ce măsură ar fi sau nu dispus să capituleze pe frontul de vest...

Wolff: Ţinând seama de faptul că a consimţit la acest lucru în Italia, e de presupus că nu-şi va schimba hotărârea nici la Strasbourg.

Dulles: Când îl puteţi vizita pe frontul de vest?

Wolff: Am fost chemat la Berlin de către Kaltenbrunner, dar, întrucât convenisem să ne întâlnim aici, am amânat plecarea...

Dulles: Prin urmare, veţi putea pleca cu avionul la Berlin imediat ce vă veţi întoarce în Italia?

Wolff: Da. În principiu, da. Dar...

Dulles: Vă înţeleg. Într-adevăr, riscaţi foarte mult, probabil considerabil mai mult decât noi toţi. Dar în situaţia creată, nu văd altă ieşire.

O voce neidentificată: O ieşire există.

Gewernitz: Dumneavoastră sunteţi iniţiatorul tratativelor, dar probabil că vă bucuraţi de un anumit sprijin la Berlin. Asta v-ar permite să găsiţi un pretext pentru a-l vizita pe Kesselring.

Dulles: Dacă vă preocupă mai presus de orice

soarta Germaniei, apoi în cazul de faţă ar trebui să înţelegeţi că, în momentul acesta, ea se află, într-o anumită măsură, chiar în mâinile dumneavoastră...

Wolff: Desigur. Şi argumentul acesta nu mă poate lăsa indiferent.

Dulles: Putem lua notă că vă veţi deplasa pe frontul de vest, la Kesselring?

Wolff: Da.

Dulles: Consideraţi că e posibil să fie înduplecat Kesselring să capituleze?

Wolff: Sunt convins de asta.

Dulles: Aşadar, generalul Wittienhof îi va urma exemplul?

Wolff: Mă voi întoarce în Italia.

Gewernitz: În caz că Wittienhof va ezita, dumneavoastră personal aţi putea exercita o anume influenţă asupra evenimentelor, în Italia.

Wolff: Da. Bineînţeles, dacă va fi necesar, va trebui să vă întâlniţi cu generalul Wittienhof, fie aici, fie în Italia.

Dulles: Dacă veţi socoti că e oportun, vom accepta să luăm contact cu Wittienhof. Când prevedeţi că vă veţi întoarce de la Kesselring?

Wolff: Dacă totul decurge bine, mă voi întoarce peste o săptămână şi vă voi comunica dumneavoastră şi lui Wittienhof data exactă a capitulării armatelor Reichului în vest. În aceeaşi zi şi la aceeaşi oră, va capitula şi grupul nostru de armate din Italia.

Gewernitz: Spuneţi-ne, câţi deţinuţi se află în lagărele dumneavoastră de concentrare?

Wolff: În lagărele noastre de concentrare din Italia sunt câteva zeci de mii de oameni.

Dulles: Ce îi aşteaptă pe aceşti oameni în viitorul

apropiat?

Wolff: Am primit ordinul de a-i extermina.

Gewernitz: Ordinul acesta ar putea fi adus la îndeplinire în timpul cât veţi lipsi de acolo?

Wolff: Da.

Dulles: Este posibil să fie întreprinse anumite măsuri pentru a împiedica executarea acestui ordin?

Wolff: Colonelul Donenni va rămâne în locul meu. Am încredere în dânsul la fel ca în mine însumi. Vă dau cuvântul meu de gentleman că acest ordin nu va fi tradus în viaţă.

Gewernitz: Domnilor, să mergem pe terasă, văd că masa e servită. Acolo va fi mai plăcut să continuăm discuţia, aici e grozav de cald...

Noaptea, Käth, cu copiii, plecă spre Paris. Ducea cu dânsa o scrisoare cifrată. Gara era pustie, tăcută. Käth îşi luase rămas bun de la Stirlitz la hotel; el n-o putea conduce, deoarece se ferea de ochii Gestapoului. Käth privea peronul gol. Ploua. Locomotiva pufăia somnoroasă. Pe asfaltul ud, se reflectau şerpuitor, difuz, luminile felinarelor, ca nişte bizare ghirlande indiene. Käth plângea mai tot timpul – abia acum, când se eliberase de cumplita tensiune a zilelor din urmă, înaintea ochilor ei apărea mereu şi nu voia să se şteargă, imaginea lui Erwin. Aceeaşi: într-un colţ al camerei, lângă pianul cu coadă, aplecat deasupra picupurilor pe care îi plăcea atât de mult să le repare în zilele când nu avea şedinţe de radioemisie-recepţie cu Moscova.

Stirlitz nu rezistă: veni cu maşina la gară. Voia să vadă, fie şi de la distanţă, cum se va pune în mişcare trenul în care se afla Käth şi care avea s-o ducă în ţara aceea minunată – Franţa, unde şi ea, şi copiii vor

fi în siguranţă, de unde urma să-i sosească în curând o legătură de nădejde şi unde va pleca poate şi el într-o bună zi.

În cafeneaua mică a gării, Stirlitz se aşează lângă fereastră, de unde se vedea întreaga garnitură de vagoane a trenului.

— Ce serveşte *monsieur*? întrebă o chelneriţă grasă şi zâmbitoare.

— Smântână, vă rog şi o ceaşcă de cafea.

— Cu lapte?

— Nu, aş prefera cafea neagră.

Chelneriţa îi aduse frişcă şi cafea.

— Ştiţi, zise Stirlitz cu un zâmbet vinovat, eu nu mănânc frişcă. Asta încă din copilărie. V-aş ruga să-mi daţi smântână obişnuită, o jumătate de pahar.

— O, scuzaţi, *monsieur*... bâigui chelneriţa.

Desfăcu lista de mâncăruri şi se apucă s-o răsfoiască.

— Avem opt sorturi de smântână – şi frişcă, şi smântână cu dulceaţă, şi smântână cu brânză, dar simplă nu avem. Vă rog să mă scuzaţi. Mă duc la bucătar şi am să-l rog să facă o excepţie pentru dumneavoastră... La noi nu se mănâncă smântână simplă, dar aranjez eu...

„La ei nu se mănâncă smântână simplă, se gândi Stirlitz. În timp ce, la noi, oamenii sunt bucuroşi când au o coajă de pâine. Zicând «*la noi*», m-am referit pesemne şi la Rusia şi la Germania. Şi acolo, şi dincolo domneşte aceeaşi foamete. Aici e, dragă Doamne, un stat neutru: opt sorturi de smântână, dar e preferată frişca.

S-ar zice că nimic nu e mai bine decât să fii neutru, şi pentru cetăţean, şi pentru stat... Numai că, după trecerea unor ani, se poate întâmpla să te trezeşti

deodată că, în vreme ce tu păstrai neutralitatea şi-ţi mâncai frişca, istoria a trecut pe lângă tine. Nu, degeaba, nu e nimic mai îngrozitor decât să fii într-una neutru. Şi, la naiba, ce neutralitate mai e şi asta? Dacă noi nu l-am fi zdrobit pe Hitler la Stalingrad, el ar fi ocupat şi Elveţia şi atunci s-ar fi dus pe apa sâmbetei neutralitatea, cu frişca ei cu tot.”

— *Monsieur*, poftiţi smântână simplă. Va costa ceva mai scump, pentru că nu figurează pe listă.

Stirlitz izbucni în râs.

— Bine, bine, făcu el. N-are importanţă. Mulţumesc.

Trenul se puse încet în mişcare. Stirlitz se uită la toate geamurile, dar n-o văzu pe Käth – pesemne că sta pitită, ca un şoricel, într-un colţ de compartiment, cu pruncii lângă ea, în aşteptarea ceasului când va ajunge la ai săi...

Urmări cu privirea trenul ce se depărta şi se sculă de la masă. Smântâna rămăsese neatinsă, cafeaua însă o băuse.

Molotov îl invită la Kremlin pe ambasadorul Marii Britanii, sir Archibald Kerr, pentru ora opt seara. Nu-l mai invită şi pe ambasadorul S.U.A., Harriman. Ştia că diplomatul Kerr e un agent secret profesionist, cu experienţă, şi cu el putea discuta pe şleau, fără să trebuiască să suporte pozele afectate ale americanului, care îl scoteau din sărite pe comisarul poporului.

Strângându-i cu degetul mare şi arătător, din trei părţi, cartonul, Molotov aprinse ţigara „Kazbek”; trecea drept un fumător înrăit, deşi, ca şi Stalin, nu trăgea niciodată fumul în piept.

Se purta faţă de Kerr cu vădită răceală. Ochii săi ageri sclipeau, dindărătul lentilelor pince-nez-ului,

încruntaţi şi scrutători.

Întrevederea fu scurtă; Kerr, după ce parcurse nota pe care i-o înmânase translatorul comisarului poporului, Pavlov, declară că va aduce neîntârziat la cunoştinţa guvernului Majestăţii Sale textul acesteia:

„Confirmând primirea scrisorii dumneavoastră privitor la tratativele purtate la Berna între generalul german Wolff şi ofiţeri ai statului-major al feldmareşalului Alexander, mă văd obligat să declar că guvernul sovietic apreciază situaţia creată nu drept o neînţelegere, ci drept un fenomen mult mai grav.

Generalul german Wolff şi persoanele care îl însoţesc au sosit la Berna pentru a duce tratative cu reprezentanţii comandamentului anglo-american asupra capitulării armatelor germane din nordul Italiei. Atunci când guvernul sovietic a declarat că e necesar ca la aceste tratative să participe şi reprezentanţii comandamentului militar sovietic, cererea sa a fost întâmpinată de refuz.

În felul acesta, de două săptămâni, pe la spatele Uniunii Sovietice, care poartă pe umerii săi principala povară a războiului împotriva Germaniei, se duc tratative între reprezentanţii comandamentului militar german, de o parte, şi reprezentanţii comandamentului englez şi american, de altă parte. Guvernul sovietic consideră această situaţie ca fiind cu totul inadmisibilă.

V. MOLOTOV.”

Reacţia lui Bormann la raportul ce i-l prezentă Stirlitz cu privire la tratativele dintre Wolff şi Dulles fu,

surprinzător, un acces de bucurie. El însuşi se miră de această reacţie a sa: Berlinul era bombardat de englezi, la Frankfurt bubuiau bateriile de artilerie ruseşti, înăuntrul Reichului totul se prăbuşea, iar el încerca aprigul sentiment de bucurie pe care ţi-l dă răzbunarea... Fiind, altminteri, un analist, nu se amăgi şi compară bucuria aceea a lui cu sentimentele răutăcioase pe care le nutresc, faţă de semenele lor mai tinere, femeile invidioase când simt că îmbătrânesc...

„De ce să-mi ascund adevărul despre mine, fie el cât de crud? E mult mai uşor să te aperi şi să ataci când îţi cunoşti punctele vulnerabile”.

Bormann era adept al psihoterapiei. Nu lua aproape niciodată medicamente. Când se îmbolnăvea, obişnuia să se dezbrace în pielea goală, se forţa să intre într-o stare de transă şi îşi îndrepta întreaga încărcătură de voinţă înspre partea bolnavă a organismului. Vindeca angina funiculară într-o singură zi, iar răceala o ducea întotdeauna pe picioare; se pricepea să se lecuiască de invidie, să alunge din el tristeţea – nimeni nu ştia că, încă din adolescenţă, suferea de cumplite accese de ipohondrie. La fel de bine ştia să se lecuiască şi de stări ca aceasta, izbucnită în el ca o vâlvătaie de josnică bucurie.

Izbuti să-şi înfrâneze dorinţa năvalnică de a ridica receptorul şi a-i telefona lui Himmler. Parcă vedea cum va începe Reichsführerul să se agite.

„Dar, tot agitându-se, o să se încurce în mod inevitabil şi o să se ducă să-l consulte pe Schellenberg, îşi dădu seama Bormann. Şi e greu de prevăzut ce e în stare să mai născocească intelectualul ăsta scârbos...”

— Bormann la telefon, rosti Reichsleiterul în receptor, bună ziua, Kaltenbrunner. Te-aş ruga să vii la mine fără întârziere.

„Da, continuă să reflecteze Bormann, trebuie să procedez cu prudenţă, şi anume prin Kaltenbrunner. De altfel, nici ăstuia n-am să-i spun nimic. Am să-i cer doar să-i ordone încă o dată lui Wolff să vină la Berlin, am să-i spun că, din informaţiile mele, reiese că Wolff trădează cauza Reichsführerului. O să-l rog să nu-i spună nimic prietenului meu Himmler, ca să nu-i producem, fără niciun rost, un şoc nervos. Dar îi voi da dispoziţia să-l aresteze pe Wolff şi să scoată de la el adevărul. Dacă s-au priceput s-o facă cu alţii, apoi să înveţe să-şi folosească metodele şi faţă de ai lor. Şi abia după ce Wolff va spune tot ce ştie şi declaraţiile lui vor fi consemnate într-un document pe care el, Kaltenbrunner personal, mi-l va pune pe birou, abia atunci mă voi adresa Führerului. Ăsta va fi sfârşitul lui Himmler!... Alături de Hitler voi rămâne atunci numai eu. Goebbels e un isteric, pe el nici nu-l pun la socoteală, de altfel nici nu ştie ce ştiu eu. Ăsta are idei cu duiumul, dar nu are nicio lescaie. O să moştenesc eu şi ideile, şi banii partidului. N-am să repet greşelile pe care le-au făcut ei şi am să ies biruitor. Ce contează când va veni victoria: lupta reprezintă, prin ea însăşi, o fericire şi ea nu poate fi încununată decât de victorie.”

Ca şi oricare slujbaş al aparatului în care activase, „sub conducerea Führerului”, vreme de atâţia ani, Bormann, în speculaţiile sale, în general foarte precise, comitea o singură greşeală: el considera că poate orice, se pricepe la orice şi înţelege orice problemă mult mai adânc decât adversarii săi. Socotindu-se organizatorul ideologic al mişcării

naţional-socialiste, Bormann dispreţuia detaliile, particularităţile, într-un cuvânt, tot ce intră în sfera noţiunii de „profesionism”.

Era temut şi erau nevoiţi să ţină seama de el şi Ribbentrop, şi Göring, şi Himmler. Dar slujbaşii mărunţi de la Externe, cei ai ministerului aviaţiei sau funcţionarii serviciului de contraspionaj îşi băteau joc de indicaţiile acestui lider al partidului. În definitiv, ei cunoşteau mai bine ca oricine curelele de transmisie ale aparatelor lor. În definitiv, ei pregăteau operaţiunile, atât în diplomaţie şi în spionaj, cât şi în industrie şi armată. Diletantismul atotştiutorilor de tipul lui Bormann provoca la ei, la început un protest surd, iar mai apoi un dispreţ nu lipsit, desigur, de condescendenţă.

Tocmai acest diletantism îl şi făcu pe Bormann să rateze acţiunea proiectată. Evident, Kaltenbrunner nu-i spuse nimic lui Himmler, din moment ce aceasta era indicaţia Reichsleiterului. Ordonă să fie chemat urgent, a doua zi chiar, Karl Wolff, din Italia. În cadrul uriaşului aparat al R.S.H.A. nimic nu scăpa ochilor vigilenţi ai celor doi puternici rivali – Müller şi Schellenberg. Radiotelegrafistul de pe lângă cartierul general al lui Kaltenbrunner, recrutat de către oamenii lui Schellenberg, aduse la cunoştinţa şefilor săi neoficiali conţinutul telegramei strict secrete, expediate în Italia şi care suna astfel: „*Să fie supravegheată plecarea lui Wolff, cu avionul, la Berlin*”. Schellenberg, îşi dădu seama că e cazul să dea alarma. Mai departe, era mai simplu: pentru serviciul secret nu constituia cine ştie ce dificultate să afle data exactă a sosirii lui Wolff. La aerodromul Tempelhof, pe Wolff îl aşteptară două maşini: una din ele, încadrată de trei gealaţi din paza închisorii

subterane a Gestapoului, era o dubă cu portiera blindată, iar în cea de-a doua se afla Brigadeführerul SS, şeful serviciului de informaţii în străinătate al Reichului, Walter Schellenberg. Către scara avionului se îndreptară concomitent cei trei gealaţi în uniforme negre, cu mutrele lor tipice de degeneraţi, de temniceri de profesie, şi frumosul Schellenberg, cu aerul său de intelectual, îmbrăcat, pentru ocazia respectivă, într-o elegantă uniformă de general. Fu rulată scara către uşa avionului „Dornier”, dar în loc de cătuşe, mâinile reci ale lui Wolff fură strânse de degetele puternice ale lui Schellenberg.

Temnicerii nu-şi asumară riscul de a-l aresta pe Wolff: şi-l asumară pe cel mai mic, acela de a urmări maşina lui Schellenberg. Brigadeführerul SS îl duse cu maşina pe Obergruppenführerul SS Wolff la locuinţa generalului Fegelein, reprezentantul personal al lui Himmler la cartierul general al Führerului. Faptul că acolo sosise între timp Himmler nu l-ar fi oprit pe Bormann. Îl opri însă altceva: Fegelein era soţul sorei Evei Braun şi, prin aceasta, rudă directă cu Hitler. Führerul îl numea adeseori, la ceaiurile de la reşedinţa sa – „Dragul meu cumnat”...

Cu aparatul de radio pus la maximum, Himmler ţipa la Wolff:

— Îţi dai seama că ai compromis operaţia şi m-ai expus pe mine loviturilor?! Pe ce cale au aflat Bormann şi Kaltenbrunner despre tratativele dumitale?! Cum de-au putut copoii ticălosului de Müller să adulmece totul?!

Schellenberg aşteptă până ce Himmler isprăvi de ţipat, după care rosti cu glasul coborât şi cât se poate de liniştit:

— Reichsführer, vă amintiţi, probabil, nu-i aşa, că detaliile acţiunii urma să le pregătesc eu? Să ştiţi că operaţiunea de acoperire e perfect pusă la punct. Am elaborat pentru Wolff o legendă conform căreia dânsul n-a făcut decât să încerce să se infiltreze în rândurile complotiştilor care caută cu adevărat la Berna căile pentru încheierea unei păci separate. Vom discuta chiar acum şi aici toate aceste detalii; la dictarea mea, Wolff va scrie un raport adresat dumneavoastră, în care va relata despre tratativele purtate cu americanii, descoperite de noi – serviciul secret al SS.

Schellenberg ar fi avut posibilitatea să însceneze pentru Wolff o catastrofă aeriană. Dar el calculase că organizarea, în acel moment, a unei catastrofe aeriene ar fi fost inoportună, întrucât nu ştia încă ce informaţii deţinea Kaltenbrunner; probabil că nu era decât în posesia unor date vagi, altfel l-ar fi arestat pe Wolff încă în Italia; varianta cu catastrofa ar fi fost inoportună şi pentru că Bormann, prin intermediul lui Kaltenbrunner ar fi căpătat astfel posibilitatea să se prevaleze de datele pe care le deţinea, fie ele şi foarte vagi, dar care, oricum, erau compromiţătoare pentru Himmler.

Comunicările lui Stirlitz trimise de la Berna în legătură cu tratativele lui Schlag cu aliaţii occidentali, în care erau implicate o sumedenie de nume, îi permiteau lui Schellenberg să-l sperie oleacă pe Führer cu spectrul unui complot.

Iar dacă Wolff – „soldat credincios al Führerului, educat de SS şi de Himmler” – n-ar fi intrat pe fir şi, din însărcinarea superiorilor săi, n-ar fi preluat iniţiativa în desfăşurarea tratativelor, despre care, iată, îl informează acum pe Führer, cine ştie ce

întorsătură ar fi putut lua evenimentele în viitor...

Bormann îşi dădu seama că a pierdut partida atunci când îi văzu pe Himmler şi pe Schellenberg, însoţiţi de Wolff, ieşind de la Führer. Strângându-i mâna lui Wolff şi aducându-i „cele mai sincere mulţumiri pentru curajul şi devotamentul de care a dat dovadă”, Bormann se gândea dacă nu era cumva cazul să-l cheme aici pe Stirlitz şi să-l confrunte cu ticălosul acela cu faţa ca laptele care-l trăda la Berna pe Führer. Reflectă asupra chestiunii şi după ce Himmler, cu toată banda, plecă, liniştit în urma victoriei repurtate asupra lui, a lui Bormann.

Nu fu capabil să ia o hotărâre fermă. Şi atunci îi apăru în faţa ochilor uimiţi, limpede, chipul lui Müller.

„Da, îşi zise, trebuie să apelez la omul ăsta. Nu merge cu jumătăţi de măsuri. Sau – sau. Îmi trebuie un om şi de alt soi decât Stirlitz. Am nevoie de un om al meu chiar în conducere. Altfel nu-l voi putea doborî pe Himmler. Am să analizez cu Müller chestiunea sub toate aspectele; o să discut cu el şi despre Stirlitz. Oricum, mai păstrez un atu: rapoartele lui Stirlitz. Ele pot să cântărească greu în cursul judecării pe linie de partid a lui Wolff”.

— Bormann la telefon, rosti el cu glas surd în receptor. Daţi-mi legătura cu Müller.

„Mesajul personal şi strict secret al domnului Churchill către Mareşalul Stalin.

1. Preşedintele mi-a remis corespondenţa, dintre dânsul şi dumneavoastră, referitoare la contactul stabilit în Elveţia între un ofiţer britanic şi unul american de la cartierul general al feldmareşalului

Alexander şi un general german cu numele de Wolff în problema unei eventuale capitulări a armatei lui Kesselring în nordul Italiei. În consecinţă, consider oportun să vă transmit o expunere exactă a faptelor în care a fost implicat guvernul Majestăţii Sale. De îndată ce am aflat, la 12 martie, despre contactul stabilit, am încunoştinţat guvernul sovietic despre cele petrecute, şi atât noi, cât şi guvernul Statelor Unite am avut în această chestiune o atitudine perfect onestă. Întreaga acţiune din Elveţia s-a rezumat la verificarea împuternicirilor emisarului german şi la încercarea de a organiza o întâlnire între împuternicitul lui Kesselring şi feldmareşalul Alexander la cartierul general al acestuia sau într-un alt punct potrivit din nordul Italiei. În Elveţia n-au fost purtate niciun fel de tratative, nici măcar în legătură cu capitularea militară a armatei lui Kesselring. Cu atât mai puţin n-a intrat în intenţiile noastre, aşa cum s-a presupus în mod greşit şi totodată jignitor pentru noi, realizarea vreunui acord politico-militar, cum se afirmă în telegrama dumneavoastră adresată preşedintelui.

2. Reprezentanţii dumneavoastră au fost invitaţi din primul moment la întâlnirea pe care am încercat s-o organizăm în Italia. Dacă această întâlnire ar fi avut loc şi dacă reprezentanţii dumneavoastră ar fi sosit la timp, ei ar fi putut asista la convorbiri de la început şi până la sfârşit.

3. Noi considerăm că feldmareşalul Alexander are latitudinea deplină de a primi pe frontul său din Italia capitularea armatei germane, compusă din 25 de divizii, şi de a discuta condiţiile capitularii cu emisarii germani, împuterniciţi în acest scop. Cu toate acestea, dacă asemenea tratative strict militare ar fi

avut loc, noi am prevăzut în mod special ca să fie invitaţi şi reprezentanţii dumneavoastră la cartierul general al generalului Alexander. În realitate, din toate aceste contacte din Elveţia nu s-a ales nimic. Ofiţerii noştri s-au întors din Elveţia fără să fi realizat vreun progres în ce priveşte organizarea în Italia a unei întâlniri cu emisarii lui Kesselring. Despre toate acestea, guvernul sovietic a fost încunoştinţat la timp şi pas cu pas, fie de către feldmareşalul Alexander, fie de către sir A. Clark Kerr sau de către oficiile corespunzătoare ale Statelor Unite. Repet, niciun fel de tratative, oficiale sau neoficiale, n-au fost întreprinse, nici măcar abordate.

4. Nu este exclusă eventualitatea ca încercarea generalului german Wolff de a angaja tratative să nu fie decât o tentativă a inamicului de a semăna discordia între aliaţi. Feldmareşalul Alexander a subliniat în mod expres acest lucru în telegrama sa expediată la 11 martie, menţionând: «Rog să reţineţi că doi dintre factorii de conducere sunt oameni ai SS-ului şi ai lui Himmler, fapt care îmi provoacă grave suspiciuni». Copia acestei telegrame a fost expediată ambasadorului britanic la Moscova la 12 martie pentru a fi remisă guvernului sovietic. Dacă germanii au urmărit să semene discordia între noi, se poate spune că, pentru un timp, au reuşit s-o facă.

5. Sir A. Clark Kerr a fost însărcinat de către domnul Eden să-i explice domnului Molotov situaţia. În răspunsul primit de către dânsul din partea domnului Molotov figura următoarea frază: «Guvernul sovietic apreciază situaţia creată nu drept neînţelegere, ci drept un fenomen mult mai grav». În acest răspuns, a fost exprimată de asemenea nemulţumirea în legătură cu faptul că «la Berna, de

două săptămâni, pe la spatele Uniunii Sovietice, care poartă pe umerii săi principala povară a războiului împotriva Germaniei, se duc tratative între reprezentanţii comandamentului militar german, de o parte, şi reprezentanţii comandamentului englez şi american, de altă parte». Ţinând seama de interesele bunelor relaţii anglo-sovietice, guvernul Majestăţii Sale a hotărât să nu dea niciun fel de răspuns acestei învinuiri extrem de jignitoare şi nefondate, ci să o ignore. Aceasta e originea fenomenului denumit în mesajul dumneavoastră adresat preşedintelui «Tăcerea englezilor». Am considerat că e preferabil să tăcem decât să răspundem la o scrisoare ca aceea trimisă nouă de către domnul Molotov. Dar puteţi fi sigur că ne-a surprins profund scrisoarea respectivă şi ne-a jignit faptul că domnul Molotov ne atribuie asemenea intenţii. Ceea ce n-a influenţat în niciun fel asupra indicaţiilor date de noi feldmareşalului Alexander, de a continua să vă ţină întru totul la curent.

6. Nejustă este de asemenea afirmaţia că iniţiativa acestei acţiuni ar fi aparţinând în întregime englezilor, aşa cum o declaraţi preşedintelui. În realitate, informaţia transmisă feldmareşalului Alexander în legătură cu faptul că generalul german Wolff doreşte să stabilească anume contacte în Elveţia, i-a fost furnizată acestuia de către un organism american.

7. Între contactele de la Berna sau de aiurea şi totala înfrângere a armatelor germane pe frontul apusean nu există nicio legătură. Adevărul este că ele au luptat cu multă dârzenie şi au provocat trupelor noastre şi celor americane, de la începutul ofensivei noastre din februarie şi până la 28 martie, pierderi care depăşesc 87.000 de oameni. Dar având în faţă

forţe terestre superioare numeric şi fiind literalmente copleşiţi în văzduh de forţele militare aeriene anglo-americane, considerabil superioare, care numai în luna martie au aruncat peste 200.000 tone de bombe asupra Germaniei, armatele germane din Occident au fost zdrobite cu desăvârşire. Faptul că ele au avut în faţa lor, în Occident, forţe terestre superioare numeric, se explică prin admirabilele lovituri date lor în răsărit de armatele sovietice.

8. În ceea ce priveşte învinuirile pe care le aduceţi, în mesajul dumneavoastră către preşedinte, şi care de asemenea calomniază guvernul Majestăţii Sale, eu şi colegii mei ne solidarizăm cu ultima frază din răspunsul preşedintelui”.

„Din partea premierului I. V. Stalin către preşedinte, domnul F. Roosevelt – personal şi confidenţial.

1. În mesajul meu... n-a fost vorba de onestitate şi de bună-credinţă. Nu m-am îndoit nicio clipă de onestitatea şi buna dumneavoastră credinţă, nici de onestitatea şi buna-credinţă a domnului Churchill. În mesajul meu era vorba de faptul că, din corespondenţa purtată între noi, au reieşit puncte de vedere diferite în ce priveşte libertăţile pe care îşi poate permite un aliat să le ia faţă de ceilalţi aliaţi. Noi, ruşii, considerăm că, în actuala situaţie de pe fronturi, când inamicul se află în preajma inevitabilei capitulări, la orice fel de întâlniri privitoare la problemele capitulării între reprezentanţii unui aliat cu emisarii germani, e necesar să fie asigurată participarea reprezentanţilor celorlalţi aliaţi. Această obligaţie se impune indiscutabil în momentul în care

unul dintre aliaţi stăruie să participe la o asemenea întâlnire. Americanii şi englezii se pare însă că gândesc altfel, considerând punctul de vedere rusesc nejust. Drept care, ei i-au privat pe ruşi de dreptul de a participa la întâlnirea din Elveţia cu germanii. V-am mai scris despre aceasta, totuşi nu consider inutil să repet că ruşii, într-o situaţie analoagă, nu i-ar fi privat în niciun caz pe americani şi englezi de dreptul de a participa la o asemenea întâlnire. Continui să apreciez punctul de vedere rusesc ca fiind singurul just, el excluzând posibilitatea unor suspiciuni reciproce şi neîngăduind inamicului să semene neîncredere între noi.

2. Este greu de admis că rezistenţa aproape inexistentă a germanilor pe frontul de vest s-ar explica numai prin faptul că ei ar fi fost zdrobiţi pe plan militar. Ei ar fi putut, fără a-şi prejudicia situaţia, să retragă de pe frontul de est 15-20 de divizii şi să le strămute în sprijinul armatelor lor de pe frontul de vest. Or, germanii n-au făcut asta şi n-o fac. Ei continuă să se bată cu ruşii cu înverşunare pentru o staţie de cale ferată oarecare, absolut anonimă, Zemleaniţa din Cehoslovacia, care le e de tot atâta folos cât îi este de folos mortului cataplasma, în schimb predau fără să opună rezistenţă oraşe de mare importanţă strategică din centrul Germaniei, ca Osnabrück, Mannheim, Kassel. Trebuie să recunoaşteţi că comportarea germanilor e mai mult decât stranie şi de neînţeles.

3. În ceea ce îi priveşte pe informatorii mei, vă asigur că sunt oameni foarte cinstiţi şi modeşti, care îşi îndeplinesc obligaţiile cu stricteţe şi nu urmăresc să jignească pe nimeni. Pe aceşti oameni noi i-am verificat de nenumărate ori în muncă...”

Schellenberg îi ordonă lui Stirlitz să se întoarcă în Reich: era aşteptat urgent raportul său, adresat personal Führerului, în legătură cu activitatea desfăşurată în vederea zădărnicirii „perfidelor tratative purtate de trădători de tipul lui Schlag” la Berna.

Stirlitz, însă, nu putea pleca la Berlin, întrucât aştepta de pe o zi pe alta sosirea omului de legătură de la Centru; nu-şi putea continua activitatea, dacă nu avea o legătură sigură. Cumpăra ziarele sovietice şi se mira: celor de acasă li se părea că Germania este nimicită, că zilele Reichului sunt numărate şi nimeni nu se mai aştepta la surprize.

Or, el, şi mai ales acum, când pătrunsese tainele tratativelor cu Occidentul, cunoscând dinlăuntru forţa potenţială a armatei şi industriei germane, el se temea de surprize – şi asta cu atât mai mult, cu cât înainta timpul... De aceea se întreba cu nelinişte dacă au ajuns materialele sale cifrate, transmise prin Käth, de la Centru la Comitetul de Stat al Apărării.

Îşi dădea seama prea bine că dacă Himmler ar afla despre rolul său în zădărnicirea tratativelor, dacă Bormann, la rândul lui ar afla despre jocul său dublu, dacă oricare dintre ei ar afla fie şi a mia parte a adevărului în ce îl privea – viaţa lui n-ar fi preţuit nici cât o ceapă degerată...

Îşi dădea seama că, întorcându-se la Berlin, îşi vâra singur gâtul în ştreang. Singur, n-avea niciun rost să se întoarcă acolo, numai ca să se ducă la pierzanie. Stirlitz învăţase să raţioneze despre propria-i viaţă ca şi cum nu el ar fi fost cel în cauză, ci un ins cu totul străin de el. Să se întoarcă acolo, având o legătură de nădejde, care să-i poată asigura un contact imediat

cu Moscova (un asemenea contact cu Centru, rapid şi sigur, îi era necesar, îi era extrem de necesar) – da, în aceste condiţii avea sens să rişte. Altfel, era mai bine să iasă din joc, doar îşi îndeplinise misiunea. Conştiinţa îi era curată. Că era obosit de moarte, n-avea prea mare importanţă – nu-şi făcuse decât datoria.

Se întâlniră, aşa cum fusese stabilit, într-un bar de noapte. O femeiuşcă bezmetică, studentă la matematică, tocmai se legase de Stirlitz, ţinându-se scai de el. Femeia, grasă şi de o frumuseţe desfrânată, era beată moartă. Îi şoptea într-una la ureche: „Despre noi, matematicienii, se spune că suntem nişte pesmeţi reci şi mucegăiţi! Ce minciună! Noi şi în dragoste suntem inventatori! În dragoste, sunt un Einstein! Sunt şi relativă, şi absolută! Te doresc, frumosule cărunt!”

Stirlitz nu reuşea în niciun chip să se descotorosească de ea; îl şi recunoscuse, după pipă, servietă şi portofel, pe omul de legătură, era momentul să-l abordeze, dar nu putea scăpa de insistenţele matematicienei; numai un scandal i-ar mai trebui acum, aşa ceva chiar nu-i era îngăduit să facă!

— Du-te în maşina mea, Einstein, spuse Stirlitz. Ies şi eu îndată...

— Nu minţi?

— Nu, nu...

— Jură!

— Jur... rosti Stirlitz înciudat. Vin numaidecât. Zău că vin. Du-te şi aşterne în maşină vreo două formule.

Omul de legătură îi transmise că Centrul nu insistă ca el să se întoarcă în Germania, deoarece îşi dă

seama cât de complicat ar fi asta în situaţia dată şi la ce riscuri se expune. Totuşi, dacă Iustas se simte capabil s-o facă, fără îndoială că Centrul ar saluta întoarcerea sa în Germania; dar hotărârea definitivă era lăsată la aprecierea tovarăşului Iustas. Cu această ocazie, Centrul îi aducea la cunoştinţă că, având în vedere strălucita rezolvare a cazului „*Crossword*”, comandamentul a înaintat Comitetului de Stat al Apărării şi Prezidiumului Sovietului Suprem propunerea de a i se conferi titlul de Erou al Uniunii Sovietice. Dacă tovarăşul Iustas va găsi oportun să se întoarcă în Germania, i se vor asigura mijloacele de legătură: doi radiotelegrafişti – unul la Potsdam şi altul la Weddinge – vor fi puşi la dispoziţia sa.

Motorul „Horch”-ului duduia puternic şi regulat. Indicatorul alb-albastru de pe autostradă arăta 247 kilometri până la Berlin. Printre zdrenţele de nori grei, se iviră câteva petice de cer azuriu. Nu mai era nicăieri zăpadă – se topise. Pământul era acoperit de frunze arămii de stejar. Văzduhul, în pădure, era dens, albăstriu. Mirosea a putregai şi a linişte.

„Ale primăverii şaptesprezece clipe în inimă îţi vor rămâne, îşi cânta la radio şansoneta Maricque Rock. Sigură sunt că muzica ne va învălui mereu şi chiar şi pomii se vor roti în dans, şi numai pescăruşul, în vâltoare prins, se va-neca şi să-l ajuţi tu n-o să poţi, vai! nu...”

Stirlitz frână brusc. Şoseaua era pustie, aşa că opri maşina fără s-o mai tragă la marginea drumului. Intră în pădurea de conifere şi se lasă pe pământ. Timid, de un verde viu, răsăreau primele firicele de iarbă. Stirlitz mângâie cu palma, grijuliu, pământul. Rămase astfel, nu mai ştiu nici el cât, să mângâie ţărâna. Era

conştient de riscul pe care-l înfrunta întorcându-se la Berlin. Aşa că avea tot el dreptul să se tolănească pe pământul reavăn, primăvăratic, şi să-l mângâie cu palmele...

Moscova – Berlin – New York
1968

SFÂRŞIT